

శ్రీహస్తవాచసహ

బ్రహ్మజాతకే - సవ్యాఖ్యానే - ప్రథమోఽధ్యాయః -

రిల్వేవరికల్పితశ్శభృతోవత్తా = వున్ననామెల్ల
నాంకతుశ్చయజతాంభర్తామరజ్యోతిషామ్ । లోకానాం
కయోద్భవస్థితవిభుశ్చనే కథాయశ్శుకౌవాచం నస్తు
వాత్సనేకకీరణస్యైలోక్యదీపారవిః.....

వ్యాఖ్యానపీఠికా-

బ్రహ్మజశంకరరవీచుకుజజ్జీవశుకార్కపుత్రగణనాథగురుః ప్ర
ణయ్య! యస్యంగ్రహార్యవరలాభవివృద్ధబుద్ధేరావంతికస్య తమహ వి
వృణోమిక్మత్సమ్ ॥ ౧॥ యథాస్త్రంసవితాచకార విభులైస్సంధైస్త్రిభి
ర్జ్యోతిషంతపోఽచ్చిత్తిభయాత్సవఃకలియుగేసంస్థిత్యయోభూతలమ్ । భూ
యస్సల్పతరం వరాహమిహిరవ్యాజేన సర్వంవ్యధాదిత్యం యంప్రవదంతి
మోక్షకుశలాస్తస్మైనమోభాస్వతే॥౨॥ వరాహమిహిరోదధానుబహుభే

తోయాకులేగ్రహ్యైగణయాదసిప్రచురయోగరతోజ్జ్వలే । భ్రమంతి
పరితోయతోలఘుధియోర్ధలుద్ధాస్తతఃకరోమివివృతిస్తవంస్థిధియాహమత్రో
త్పలః॥ ౩ ॥ ఇహ్మశాస్త్రైకానిసంబంధాభిధేయప్రయోజనానిభవంతీత్యత్రో
చ్యతే-వాచ్యవాచకలక్షణసంబంధఃవాచ్యార్థోవాచకశ్శబ్దః-అథవాఉపా
యోపేయలక్షణసంబంధః - ఉపాయస్త్రివంశాస్త్రముపేయోయద్విజ్ఞా
నం - అథవాఅప్రహ్మణివిసిస్సృతమిదంవేదాంగమితీసంబంధః - రాశిస్వరూ
పః-హారాద్రెక్కాణనవాంశకర్తృదశాంశత్రింశాంశపరిజ్ఞానం - గ్రహ
స్వరూపం-గ్రహరాశిబలాబలం-వియోగిజన్మాధానపరిజ్ఞానం-జన్మకాలవిస్తా
పన-ప్రభావకథనారిష్టాయుద్దాయదశాంతదశాప్రకవగకారాజీవరాజ
యోగసన్మాధయోగచంద్రయోగద్విగ్రహాదియోగప్రవజ్యా రాశిశీలదృష్టిఫ
లభావఫలాశ్రయప్రకీర్ణానిష్టయోగస్త్రీజాతకనిర్యాణనష్టజాతకద్రెక్కా
ణగుణస్వగూఢమభిధేయమ్-లోకానాంప్రాక్తర్హవిపాకవ్యజకత్వంప్రయో

జనంసత్వాత్పుశుభాపంభకధనాది లోకపరలోకస్థినిరితి ప్రయోజనకధనం-
కిమేభిసక్తైరిత్యత్రోచ్యతే - యస్మాన్నుశాంత్రోత్పాతాంసంబంధాభిధే-
యప్రయోజనకధనా చ్ఛాస్త్యవిషయే శ్రద్ధాజాయతభితి - తథాచోక్తం॥
సిద్ధి శో తృప్తప్రవృత్తీనాంసంబంధకధనాన్యతః తస్మాత్సర్వేషుశాస్త్రేషుసం-
బంధక్రమఉచ్యతే॥ మేవాత్రాభిధేయంస్యాదివిపృష్టస్తుకేన విత్ |
చ్యుతేతస్మైఫలశూన్యంతుతద్భవేత్ || సర్వస్యైవహిశాస్త్ర్యస్యక-
కశ్యచిత్ | యావత్ప్రయోజనంనోక్తంతావత్తత్కేనగృహ్యతభి-
స్త్రిశాస్త్రేధికారభ్యత్రోచ్యతేవైజస్యైవయతస్యైవషడంగౌఽ-
వ్యోజ్ఞాతవ్యశ్చ - కాన్యంగానీత్యత్రోచ్యతే || శిక్షాకలాపీవ్యాకర-
క్త జ్యోతిహంగతిః | ధందసాంలక్షణం చైవషడంగోవేదఉచ్యతభితి- త-
చోక్తం || వేదాహియజ్ఞార్థనుభిప్రవృత్తాః కాలానుపూర్వాపహితాశ్చయ-
జ్ఞాః తస్మాదిదంకాలవిధానశాస్త్ర్యంయ్యోతిషంవేదసవేదయజ్ఞానితితామస॥
యమాచారః యచ్ఛాస్త్రసారంభేష్వభిమతదేవతాయాః ప్రసాదాత్తత్త-
న్నమస్తాశేణతత్తుప్త్యావతద్భక్తివిశేషేణవాభిప్రేతాధాన్సిద్ధింపాంధం-
తి-తదయమప్యపంతికాచార్యశ్శ్రీవరాహమిహిరోనామన్విజోర్కాల్లభివ-
రప్రసాదోజ్యోతిశ్శాస్త్ర్యసాగ్రహకృగణితస్కంధాదనంతరం హూరా-
స్కంధంవిక్రీడః లక్ష్మణవిఘ్నౌ శాంత్యధంభః పతస్సూర్యాదాత్సగామి-
సింహాస్థిద్ధింశామాంలవిక్రీడితేనామా॥

వ్యా॥మూర్తిశ్చైతి || సరవిర్భగవానాదిశ్చ్యో-నః అస్తభ్యంవాచంగిరంద-
దాతుప్రయచ్ఛను - యోసౌరవిః అనేకీరణః బహుకీరణః-ప్రభూతరశ్మిఃస-
హస్రరశ్మిరిత్యధః- త్రైలోక్యదీపః త్రయోలోకాః | త్రైలోక్యంభూష్టస-
స్పృశాఖ్యంత్రదీపః - ప్రభాస్యమానత్వాత్తథాచమూర్తిఃప్రేవరికల్పి-
తఃశ్శశభృతః - శశంపాగ్రణివశేషంబిభృతః ధారయతీతిశశభృచ్ఛంద్రమా-
స్తస్యమూర్తిః త్వేశరీరత్వపరికల్పితః పర్యవస్థాపితః- యతోజలమయశ్చం-
ద్రఃప్రకాశమాన్యః ప్రోక్తఃతిస్త్రింస్తరణికిరణప్రతిఫలనాదితనస్యజ్యోతిస్త్రిం-
ప్రసరవిస్తరః-యస్మాదుక్తమ్ - సలిలమయేశశినిరవేర్దీగితయోఘూర్ణితాస్త-
మోనైశమ్-తుచయంజిదర్పణోదరః హితా ఇవమందిరస్యాంతరితితథావవే-
దే॥సుముమ్మన్నూగ్యగల్గిశ్చంద్రమాభి అధవాశశిభృతభితిపాతఃశశిభృతో-
మనోదేవస్యమూర్తిఃప్రేవరికల్పితః యతోసౌభగవాన్స్తమూర్తిః - శ్రీజల

పవనమలతాశనాకాశయజమానసోమసూర్యాఖ్యాతతిలప్తము శ్రీర్యస్త్యస్త్యమాహేశ్వరీమూర్తిః సూర్యైత్యథః - శశిభృతృతసాధుపాతః - తథా-వత్తాపునజన్తనాంనపునజన్తవిద్యతేయేషాంతేఅపునజన్తానఃముక్తాః తేషాంవత్తమాగ్రః మోక్షద్వారమిత్యథః - యతోద్వివిధోమాగ్రః - దేవయానాఖ్యఃపితృయానాఖ్యశ్చ - తత్రపితృయానమాగ్రద్వార భూతశ్చంద్రమామేనస్వగ్రామినఃస్వగ్రంగచ్ఛంతి-మోక్షద్వారంసూర్యయితసూర్యమండలంభిత్వామోక్షభాజోగచ్ఛంతి-తథాచాహుగవాన్వాసః||స్వగ్రాద్వారంప్రజాద్వారంమోక్షద్వారంప్రవిష్టమతి - ఆత్మేశ్వరీత్వనిదామితి - ఆత్మానంవికంతీత్వాత్మనిదోయోగినఃతేషాంసపవాత్తాచితత్వం - తేజోయాపీహృదయాంతరెస్థితః-తథాచశ్రుతిః-సూర్యఅష్టాజగత్సస్థుఃప్రేక్షి-జగతోజంగమశ్చతస్థుః - స్థావరగ్రహసూర్యపవాత్తా - క్రతుశ్చయజతాం - యజతాంయజమానానాంసపవక్రతుర్యజః - తదుక్తం - అగ్నిప్రాస్తాపమతిస్సమ్యుగాదిత్యమవతిష్ఠతే - ఆదిత్యాజ్ఞాయతేవృష్టిర్వృష్టైరన్నంతతః ప్రజాఇతి - భర్తామరజ్యోతిషాం - అసురాదేవాః జ్యోతింషిగ్రహనక్షత్రాదీనితేషాంభర్తాప్రభుఃప్రధానైత్యథః - యతస్సర్వేదేవాస్తస్యోపస్థానంకుర్వంతిగ్రహనక్షత్రాణాంచ తద్వశేనోదయాస్తమయాః - తదుక్తం|| తేజసాంసౌశకస్సూర్యోగ్రహక్షాణాంప్రకాశకః | ప్రభావంతోహిదృశ్యంతేసూర్యరశ్మిప్రదీపితాఇతి - గ్రహనక్షత్రాణామంబుగోళకానాంప్రకాశకస్సూర్యైత్యథః - ఏవంకుణాధిక్యాదమరజ్యోతిషాంప్రభుః - లోకానా-ప్రళయోద్భవస్థితిఃభుః- దివిభూరితిలోకాః- భూర్లోకాదయః సైషాంప్రళయేవినాశేఉద్భవేఉత్పత్త్యాసితౌపాలనైవిభుఃప్రభుః-భగవతఃఅతీతవర్తమానభావికాలత్రయపరిచ్ఛేదచిహ్నభూతత్వాత్ - చశబ్దోత్రావధారణే - అనేకధాయఃశ్రుతా - వేదేయఃఅనేకధాలనేకప్రకారైఃప్రగృహ్యతే-తథాచోక్తం - ఇంద్రంమిత్రంవరుణమగ్నిమాహురధోదివ్యస్ససుఖగ్గోగరుత్మాక - ఏకంనన్ద్విప్రాబహుధావదంత్యగ్నియమంమాతరిశ్వనమాహురిత్యాచి||

మూ- భూయోభిః పటుబుద్ధిభిఃపటుధి యాం హూరాఫలజ్ఞప్తయేశబ్ర
న్యాయసమన్వితేషు బహుశశ్శాస్త్రేషు దృష్టేషుపి | హూరి
తంత్రమహర్గవప్రసరణేభిగ్నోగ్రహనామహంస్వల్పంపృథ్విని
త్రమగ్రబహుశశాస్త్రస్థివం ప్రారభే ||... ..

వ్యా || అథునాస్వశాస్త్రస్యపరప్రణీతత్వాదానర్థకన్యంపరిజహీషుఃస్త
 ధాన్యశ్చైస్యేభ్యోస్యగుణవత్త్వంప్రదర్శయకశామూలపిక్రీడితేనాహ||
 భూయోభిరితి || హేమారాయాస్తంత్రంహేమారాతంత్రంఅథవాహేమారాప
 వతంత్రంహేమారాతంత్రంఅథదేవమహాణంవోదుష్యురత్వాత్విస్తస్యతేవిస్తా
 ర్యతేయేనాధఃస్తత్తంత్రం - అహంహేమారాతంత్రమహార్ణవప్రతరణే -
 భగ్నోద్యమానాంశాస్త్రస్థవంప్రారభే - హేమారాతంత్రమేవమహాణం
 వోమహాసముద్రేతప్రతరణేప్రతరణవిషయేభగ్నోద్యమానామవసంస్థితా
 హానాంశాస్త్రస్థవంప్రారభేకరోమి - శాస్త్రమేవస్థవః-శాస్త్రస్థవః - తత్
 శాస్త్రస్థవంయథాస్థవస్థితీర్ణాణాంపారంపారగమనమాశుసంపాదయతిత
 థేమపిహేమారాతంత్రమహాణంవప్రతరణేభగ్నోద్యమానామిత్యస్థవే
 నసాధమ్యం-కేనకృతోహేమారాతంత్రమహార్ణవప్రతరణేభగ్నోద్యమా
 నామ్యత్సాహ-భూయోభిరితి-భూయోభిర్వహుతైఃకింభూతైఃపటుబుద్ధి
 భిఃపట్టిబుద్ధిర్వేషాంతేపటుబుద్ధయశ్చతురస్రజ్ఞాఃతైశ్చాస్త్రేషుద్వష్టేషు
 విరచితేష్వసినత్సు-కింభూతేషుశబ్దన్యాయసమన్వితేషుశబ్దానాన్యాయఃశ
 బ్దన్యాయఃమీమాంసా-తదుక్తం-శబ్దానామేవశాస్త్రోక్తిస్తరోయఃపురుషా
 శ్యయితతి - అథవాశబ్దాశ్చన్యాయాశ్చశబ్దన్యాయాశ్చబోధకవాన్న్యాయ
 యోమీమాంసాతైస్సమన్వితేషుయక్తేషు - కిమేకవారంధృష్టేషునేత్యా
 హ-బహుళితతి - బహుళవారాకబహుళఃన్యాయసమానైర్వహుళ
 కారైరిచితేష్విత్వభేదాఃకిమథందృష్టేషుపటుధియాంహేమారాఫలజప్త
 యేవతురబుద్ధీనాంహేమారాఫలాధావబోధనాయప్రాక్తనకమవిపా
 కోహేమారాయాఫలంతస్యజ్ఞప్తిఃతత్ఫలంశుభాశుభంతస్త్వానాయ-కింభూ
 తంశాస్త్రస్థవంస్వల్పంలఘుగ్రంథంవృత్తవిచిత్రంవృత్తైశ్శామూలవిక్రీడిత
 ప్రభృతిభిఃవిచిత్రంరమ్యంతస్మాన్స్వల్పాంభాతైవాన్యగుణవత్త్వంయతస్తై
 షామత్యాప్యమభంగోనభవతి - స్వల్పమిత్యనేనగ్రహణేధారణేవసుఖ
 తాంప్రదర్శయతితథాచహస్తివైద్యకరోవీరసోమః||సమాసోక్తస్యశాస్త్రస్య
 సుఖేగ్రహణధారణావృత్తవిచిత్రమిత్యనేనసూక్తతాంప్రదర్శయతిననుస్వ
 ల్పశాస్త్రస్యస్వల్పార్థతైవభవిష్యతీత్యాహ - అథకబహుళంబహ్వభిధే
 యం-అతపవపూర్వవిరచితశాస్త్రేభ్యోస్యగౌరవం - అన్యథాహిశాస్త్రసం
 భవాత్సునరుక్తతాదోషస్సన్యితే - ఏతదుక్తంభవతి - ప్రాగభిహితశా

స్యాణ్యతివిప్రుతాన్యతస్యైభగ్నోద్యమాన్తదర్థమహంశాస్త్ర్య స్వప్రచారిభే-
 ననుకదావిదల్పప్రజ్ఞతయాతేభగ్నోద్యమాన్తత్కుతోలబ్ధింయథాపూర్వశా
 స్త్రాణాంపహత్వాభగ్నోద్యమాన్తదర్థమిదమల్పమితి ఆశ్చర్యమాహ - ప
 టుగియామితిఅనేనైతత్ప్రతిపాదితంభవతి-నహితేబుద్ధిహీనత్వాత్తేషశా
 స్త్రాణాభగ్నోద్యమాః-కింతహింశాస్త్ర్యవోపాదన్యత్రాపితేషామద్యభం
 గసాన్యత్ప్రవమసిస్వల్పంచలఘువృత్తమనీఘం=విచిత్రంరమ్యమథః బహు
 శంవిత్తవరిపూణం=ఎవంవిధంకీర్తిర్నయోతిసుఖాథః మిచ్ఛంతీతి॥ ... ౨
 మూ. సౌరేత్యసౌరాత్రవికల్పమేకేవాంఛంతిపూర్వాపరవణః

లోపాత్ । కర్తాజితంపూర్వభవేసదాదియత్తస్యవక్త్రంసమ

భివ్యనక్తి॥

3

వ్యా॥ అథునాసౌరాశాస్త్ర్యస్యపురాకృతకర్మవిపాకవ్యంజకత్వం
 వర్ణశ్చయపరిహారేణబ్రవ్యత్పత్తిప్రదశయస్మింద్రవజ్రయాహ॥ సౌరా
 రేతి॥ సౌరార్థశాస్త్ర్యంసౌరా-తామసౌరాత్రవికల్పమేకేవార
 ఛంతి అహశ్చరాత్రిశ్చపిసౌరాత్రశబ్దేమోచ్యతే తస్యవికల్పవికల్పనా
 పకేలన్యేసౌరాంవాంఛంతీత్యధః-కథమచ్యతేపూర్వపరవర్ణలోపా
 త్ అసౌరాత్రశబ్దస్యపూర్వోవర్ణోకారఃపరవర్ణశ్చత్రకారఃతయోగ్లోప
 మదర్శనంకృత్వా సౌరాశబ్దోవభివ్యతే - కింధంఘనరసౌరాత్రశ
 బ్దాద్ధోరాశబ్దోవ్యత్యత్యత్యత్రోచ్యతే - మేపాదయో ద్వాదశలగ్న
 రాశయః అసౌరాత్రాంతర్భూతాః - లగ్నస్యచకాలవశాత్ జ్ఞానంల
 గ్నవశాచ్ఛభాశుభజ్ఞానం అతః అసౌరాత్రాశ్రయత్వాత్తత ఏవ
 సౌరాశబ్దోవ్యత్యత్యతే - ఏతదేవాచార్యస్యాప్యభిప్రేతం - యతః ప
 రమతమప్రతిషిద్ధంచ్యమతమితి-తథాచసారావల్యాంఅత్యంతదణఃలోపా
 ధ్ధోరాస్తాకంభవత్యసౌరాత్రాత్ । తస్మిన్తేబద్ధస్సర్వోగ్రహగణ
 భ్వింశ్యతేయస్తాత్ - కింయాతుప్రయోజనమిత్యాహ - కర్మాజితంపూ
 ర్వభవేసదాదియత్తస్యవక్త్రంసమభివ్యనక్తి పూర్వభవేప్రాగ్జన్మయత్స
 దాదిశుభమశుభంమిశ్రంచకర్మాజితంతస్యవక్త్రంపాకంసమ్యక్వ్యనక్తి
 ప్రకటికగోతి-తథాచలఘుజాతకే-యదుపచితమన్యజన్తంశుభాశుభంతస్య
 కమణఃప్రాప్తిమితి- ననుశుభస్యాశుభస్యవా- అవశ్యంభావినఃకింవ్యనక్తి
 ఉచ్యతే-ద్వివిధంశుభాశుభందృఢకమోకపార్జితమన్యధకర్మోపాజితంచ-

తత్రన్యథకర్తోపార్జితస్యదశాఫలంపాకక్రమేణవ్యనక్తి - అశుభాంశశాఫలం
జ్ఞాత్యావతదాదిపరిహారకతావ్యః- శుభంజ్ఞాత్వయాత్రాచ్యుతశయేనదా
నం - అన్యథకమోపాజితస్యఅష్టటకవగ్దేణఫలంవ్యనక్తితచ్చాశుభంజ్ఞా
త్యాశాంత్యాదిభిరుపశమనంనయేత్-తథాచయవనేశ్వరః!యద్యద్విధానంని
యతంప్రజానాంగ్రహగ్నయోగప్రభవంప్రసూతా! భాగ్యానితానీత్యభిశబ్ద
యంతివక్ష్యామియోగేతిదశానరాణాం || తదప్యభిజ్ఞైర్విధివిధం నిరుక్తంస్థిరా
ఖ్యమాజ్ఞాప్తికసంజ్ఞతంచ | కాలక్రమాజ్ఞాతకనిశ్చితంయత్ క్రమోపసన్నిప్తి
రముచ్యతేతత్ || సప్తగ్రహాణాంప్రథితానియానిస్థానానిజన్మప్రభవానిస
ద్భిః | తేభ్యఃఫలంచారగృహక్రమస్థానద్యుర్వదౌత్పాతికసంజ్ఞితంతదితి||అ
నేనాస్థిరస్యశాంత్యాదిభిరుపశమఃప్రదర్శితోభవతి - ఉక్తంచభగవరావ్యా
సేన!విహన్యాద్దుర్బలందై వంపురుషేణవిశ్చితే|| ... 3

మూ. కాలాంగారవరాంగమాననమరోహృత్కృదవసోభృత్తోవ
స్తిర్వ్యంజనమూరుజానుయగలేజంఘేతతోంఘ్రివ్యయమ్ | మే
షాశ్విప్రధమాచవర్తచరణాశ్చక్రస్థితారాశయోరాశిక్షేత్రగృహ
ర్త్రబానిభవనంచైకార్థసంప్రత్యయాః|| ... ౪

వ్యా! అఘనావ్యవహారంకాలాశ్విప్రధమశ్యమేషాచిరాశిపూ
ర్వకంశిరఃప్రభృత్యంగవిభాగంశాబూలఃక్రీడతేనాహ || కాలాంగారితి ||
కాలస్యోంగారికాలాంగారితానిచమేషప్రస్థుతిరాశయోనవర్తచరణానవ
భిః!మేషచరణైర్మక్షత్రపాదైఃప్రమాణంయేదాంశైశ్చిప్రధమాఅశ్విసీతః
ప్రభృతినవనవక్షత్రపాదాపక్షైకస్యప్రమాణంమేషప్రభృతిరాశయోశ్చి
ప్రశమైర్మక్షత్రపాదైస్యక్షాత్యర్థః - తథాభూతారాశయోధాతురవయ
వాః-తథాచయవనేశ్వరః-ద్వేద్వేసపాదేభవనంగతే - తథాచభగవాన్
గాగిః||అశ్విసీభరణీమేషఃకృత్కపాదమేవచ | తత్త్వారత్రితయంబ్రహ్మ
వృషసౌమ్యదశంతథా||సౌమ్యార్ధమాద్రకమిభునస్త్యదిత్యాశ్చరణత్రయ
మతత్త్వారఃపుష్యమాశ్లేషారాశికర్కటకస్తృతః!పశ్యంభాగ్యమధార్య
ణ్ణోపాదస్సంహప్రకీతిః తః | తత్త్వారత్రితయంకన్యాహస్తస్థితార్థమేవ
చ || తులాచిత్రాదశంస్వాతీవిశాఖాదరణత్రయమ్ | తత్త్వాదంమిత్రదైవ
త్యంజ్యేష్ఠాపుచ్చికఉచ్యతే!మూలమాప్యంతధాగన్యః+చోవిశ్వేశ్వరస్యచ |
తత్త్వాత్రితయంగత్రవణంమకరోవాసోవేదశం||

జాశ్చరణత్రయమ్ తత్త్వాపకం మనసాన్యదహిర్బుధ్నన్యదవరేవతీతి ॥ చ
క్రస్థితాఃచక్రేస్థితాఃచక్రస్థితారాశయః-అథవాచక్రవత్స్థితాఃచక్రస్థితా
అనేకసంస్థానశ్చమం ప్రదర్శితంభవతి-తత్రకాలాఖ్యస్యవరాంగంశిరోమే
షః ఆననంముఖంతద్వృషః-ఊరోవహ్నిమిధునం-తద్వృషయఃకుశీరః-కోడ
ముదరఃసింహః-వాసోభృత్కటికన్యా-వస్తీర్నాభివ్యంజనయోరంతరంత
లా వ్యంజనందేసప్రంస్తవ్యవ్యతేలింగంతద్వృష్టికఃఊరుయుగళంధన్వీ
జానుయుగళంమకరః-జంఘైకుంభః-అంఘ్రిన్వయంపాదయుగళ-మీనభితి
తథాచచాదరాయణః-మేషశ్శిరోధవదనంవృషభోవిధాతుర్వహ్నిభవేన్న
మిధునంపృథ్వీదయంకుశీరఃసింహస్తథోదరమథోయువతికటిశ్చ-వస్తీస్త్రులా
భిదధమేహనపఃప్తమంస్యాత్ ॥ ధన్వీచాస్యోగుయుగళం మకరోజానున్వ
యంభవతిష భూద్వితయంకుంభఃపాదోమన్వీన్వయంచేతి-అస్పృషయోజ
నంజన్మకాలేయోరాశిపావగ్రహకైకాంతఃసకాలాఖ్యస్య పురుషస్య యస్మి
న్నంగేస్థితస్త్రాంగేజాతస్యోపభూతోవక్తవ్యః-యత్రసామ్యస్థినితస్త్రపు
ష్టిరితి-తథాచసారావళ్యాం-కాలనరస్యవయవాఃపురుషాణాంకల్పయేత్ప్ర
నవకాలేనదసన్గహసంయోగాత్పుష్టాసోనీపద్రవాశ్చపీతి-రాశిక్షేత్రత్యా
ది-ఏషాంచప్రత్యేకస్యరాశిరితినంజ్ఞా-తస్యైవవర్యాయనామాని-క్షేత్రంగృ
హంబుక్షంభం-రాశిశ్చక్షేత్రంచగృహంచబుక్షంచభంచతానిరాశిక్షే
త్రగృహర్తుభాని-భవన చ-గృహత్యాద్యవన గ్రహణేసిద్ధేయత్పునర్భవనగ్ర
హణంకృతంతత్సర్వేషాంగృహపర్యాయాణాంగ్రహణార్థం-బుక్షత్యా
దపిభగ్రహణేసిద్ధేయత్పునర్భగ్రహణంతేనైతద్దర్శయతి-యత్రయత్రహో
రాశాస్త్రేభగ్రహణంబుక్షగ్రహణంవాతత్రత్రారాశేరేవగ్రహణంస్యాన్న
తునక్షత్రస్య-ఏతేరాశ్యాదయశ్చబౌపకార్థసంప్రత్యయా ఏకార్థజ్ఞానేప
కార్థాభిధాయకాభివ్యర్థః ॥ ౪

మూ, మత్స్యేఘటిన్మమిధునంసగదంసవీణంచాపీనరోశ్వజఘనోమ
కరోమృగాశ్చః తాలీనసస్యదహనాప్లవగాచకన్యాశేషాస్సన్వినా
మనదృశాస్సన్వచరాశ్చసర్వే ॥ ౫

వ్యా॥అథునారాశీనాంస్వరూపవిజ్ఞానంవసంతతిలకేనాహ ॥మత్స్యేతి॥
మీనోరాశిమకాన్యమత్స్యన్వయమన్యోన్యంపుచ్చాభిముఖం-ఎతత్తుకుతో
అభ్యవృత్తిచేదున్మతే-తస్యైవ సౌభయోదయత్వాత్-వత్సృతిచ-లగ్నంసమే

త్యుగ్రయతఃపురురోమయగ్మితి ముతీకుంభః - స్కంధానక్షరిక్షమటధారీ
పురుషకుంభః మిధునోన్మిధునంబ్రోమిధునం నృమిధునం స్త్రీపుమాం
సౌతస్త్యధునంసగదం సవీణంపుమానగదః స్త్రీసవీణా- చాపీనరోశ్వజఘ
నఃధన్వీరాశిశ్చాపీవిద్యమానధన్వానరః అశ్వజఘనః అశ్వస్తుగరోజఘనం
యస్యసౌశ్వజఘనః చతుష్పాదిత్యర్థః-చుకరోమృగాస్యఃమకరోరాశిమక
రపవనచమృగాస్యఃమృగముఖః-తౌలీత్యాది-తౌలీద్యమానతులఃపురుషః-క
న్యాకుమారీష్టనగానౌకాస్థానసస్యదహనాసస్యానిచదహనశ్చతాసస్యదహ
నౌతాఖ్యా సహవతః-లెనసస్య దహనా-శేషరాశయౌమేషవృషకక
టసింహపృశ్నికాఃస్వనామనవృశాఃస్వసంజ్ఞావిహితాకృతయః తద్యధామే
షోమేషః-వృషోవృషభః-కర్కటఃకులీరోజలచరప్రాణీ-సింహః కేసరీవృశ్ని
కోవృశ్నికపవకీమజాతః-తథాచసత్యః-ఘౌగౌవృషభోవీణాగదాధరంమిధు
వమంభసికులీరిః-సింహశ్చైవలేకన్యానౌసంస్థాదీ-సస్యకరా-పురుషస్తులాధ
రోవృశ్నికో-ధధన్వీనరోహయూత్యర్థః-మకరాధ్యంమృగపూర్వంకుంభీపు
రుషోర్పుషోమేషఃఇతి-స్వచరాశ్చసర్వే సర్వేద్వాదశరాశయస్వచరాశ్చే
షా-స్వేషుస్థానేషుచ-సంతి-యథా-పుష్టస్థాననివాసిచ ఇత్యర్థః-తద్యధామేష
వృషావారణ్యోదివారాత్రామిధునోగ్రావ్యంకర్కటంబుచరఃసింహః-అర
ణ్యచారీకన్యాదశిత-దేశవిభాగా-తులాపణ్య వీధిస్థావృశ్నికఃశ్వభృశ్చారీధ
న్వీగ్రావ్యఃమకరఃపూర్వభాగఆరణ్యోన్యోజలచరః-కుంభోగ్రావ్యఃమి
జలచరఇతి-తథాచయవనేశ్వరః-అర్యస్త్రతోమేషసమానమూతిః-కాల
స్యమూర్ధాగదితఃపురాణైః-సోజావికాసంచరకందరాద్రిపై నాగ్నిధాత్వా
కరగత్నభూమిః ॥౧॥ వృషాకృతిస్తుప్రథితోద్వితీయఃసవక్రకంఠాయతనంవి
ధాతుః-వనాద్రిసానుద్వివసౌకులానాంకృషీవలనామధివాసభూమిః ॥౨॥
వీణాగదాభృన్విధుచంతృణీయఃప్రజాపలేస్సృంధభుజాంసదేశః । ప్రవతః
కొగాయనశిల్పకస్త్రీక్రీడారతిద్యౌతవిహారభూమిః ॥౩॥ కర్కఃకులీరా
కృతిరంబుసంస్థోవతుః-ప్రదేశోవిహితశ్చధాతుః-కేదారవాపీపులి నానితస్య
దేవాంగనారవ్యవిహారభూమిః ॥ ౪ ॥ సింహశ్చైవలేహృదయప్రదేశంప్ర
జాపతేఃపంచమమాచులరాద్యాః-తస్యాటవీదుగగుహవనాద్రివ్యాధా
వనీదుగవనప్రదేశః ॥ ౫ ॥ ప్రదీపికాంగృహ్యకరేణకన్యానౌస్థాజలేష
వృమితిబ్రువంతి । కలాధాన్యరాజతగంవిధాతుఃసశాద్వలాస్త్రీగతిల్పభూ

మిః || ౬ || వీధ్యాతులావణ్యధరోమనుష్యః స్థితస్సనాభీకటివస్తిదేశే ।
 శుల్కార్థ వీధ్యాపణవత్తనాధ్వసార్థాధివాసోన్నతసచ్చభూమిః || ౭ || శ్వ
 భ్రోష్టమోపృచ్ఛికవిగ్రహస్తుప్రొక్తఃప్రభోమేత్రధగుదప్రదేశః । గుహబి
 లశ్వభ్రవిమత్తగుప్తిర్వల్లీకకీటాజగరాహిభూమిః || ౮ || ధన్వీమనుష్యోహ
 యవశ్చిమాధస్తమాహురూరూభువనప్రణేతుః । నమస్థితవ్యస్తనమస్తవాజి
 శూరాస్త్రభృద్యజ్ఞరథాశ్చభూమిః || ౯ || మృగార్థపూర్వోమకరోంబుగార్థో
 జానుప్రదేశతముశంతిధాతుః । నదీవశారణ్యసరస్యనూపశ్వభ్యాధివాసో
 దశమఃప్రదిప్తః || ౧౦ || స్కంధేతురిక్తఃపురుషస్యకుంభోజంఘేతమేకాదశ
 మాహురాద్యః । ఉష్ణోదకాధారకుజస్యపక్షిస్త్రీశౌండికమ్యాతనివాసభూ
 మిః || ౧౧ || జలేతుమీనద్వయమత్స్యరాశిఃకాలస్యపాదౌపహితౌపరిష్టౌ । సప్త
 ణ్యదేవద్విజతీర్థభూమిర్నదీనముద్రాంబుధరాధిరాసః || ౧౨ || ప్రయోజనం
 హృతనష్టాదిమద్రవ్యస్థానపరిజ్ఞానం । ఉత్తంచ-రాశిభ్యఃకాలదిగ్దేశాభి || ౧౩ ||
 మూ ఓతిజసిత్తజ్వచంద్రరవిసౌమ్యసితావనిజాస్సురగురుమందసౌరి

గురువచ్చగృహంశకపాః | అజమృగతౌలిచంద్రభవనాదినవాంశవి

ధిర్భవనసమాంశకాధిపతయః | స్వగృహంతక్రమశః || ... ౬

వ్యా || అథునారాశినవమాంశద్వాదశాం శాధిపానాహ || ఓతిజసిత్త
 జ్ఞేతి || ఓతిజాదయోగ్రహఃగృహపాఅంశపాచ్చగృహాంరాశీనాంమేషా
 దీనాంపతయః-స్వామి, నోభవంతి-పతపవమేషాదినవాంశకాధిపతయః-ఓతి
 జౌంగారకఃసమేషస్యాధిపతిః-సితశుక్రఃవృషస్య-జ్ఞౌబుధోమిథునస్య-చం
 ద్రఃకర్కటస్య-రవిరాదిత్యసింహస్య-సౌమ్యైబుధఃకన్యా-సితశుక్ర
 క్రస్తులాయా-అవనిజౌంగారకోవృశ్చికస్య-సురగురుర్బుహస్పతిర్ధన్వినః-
 మందశ్వనైశ్చరోమకరస్య-సౌరిశ్వనైశ్చరఃకుంభస్య-గురుర్బుహస్పతిర్మీ
 నస్యేతి - ప్రయోజనం మూరాస్వామిగురుజవీక్షితయులేశ్వత్ర - పతపవ
 నవాంశకాధిపతయఃనకేవలంమేషస్యభౌమోదిపతిఃయావద్వస్త్యైకరాశౌమే
 షనవాంశకోదయోభవతితస్యాపిభౌమోధిపతిః-తేషామప్యేవం - తేచన
 వాంశకాఃకథంభవంతీత్యత్రాహ - అజమృగతౌలిచంద్రభవనాదినవాంశ
 విధిరితి-అజోమేషః-మృగోమకరః-తౌలితులా-చంద్రభవనంకర్కటఃఆదినవాం
 శవిధిరితిప్రత్యేకమభిసంబధ్యతే - తత్రైవనంబుధోజాయతే-అజాదిమృగా
 గాదిస్తాశ్వాదిచంద్రభవనాదిర్నవాంశవిధిఃస్వరాశీనాంవిధిగ్భవతి తత్రా

జాదినవాంశవిధిః మేషస్య- తేన మేషవృషమిధునకర్కటసింహకన్యాతులా
 వృశ్చికధనుధరాణాంసంబంధినోనవాంశాః మేషస్యధవతి-మృగాదివృష
 స్యతేనమకరకుంభమీనమేషవృషమిధునకర్కటసింహకన్యాసంబంధిమో
 నవారిశాఃవృషస్య-త్రాశ్యాద్దిధునస్యతేనతులావృశ్చికధనుర్నకరకుంభమీ
 నమేషవృషమిధునానాంసంబంధినోనవాంశాఃమిధునస్యకర్కటాదికర్కటస్య
 తేనకర్కటసింహకన్యాతులావృశ్చికధనుర్నకరకుంభమీనానాంనవాంశసం
 బంధినోనవాంశాఃకర్కటస్య-ఏవంసింహస్యమేషవత్కన్యాయాఃవృషవత్
 తులాయామిధునవత్వృశ్చికస్యకర్కటవత్పునరపిధనుషోమేషవత్మక
 రస్యవృషవత్కుంభస్యమిధునవత్మీనస్యకర్కటవత్-తదుత్తంగ్రంధాంత
 రే॥మేషకేసరిధన్వినాంమేషాద్యాఅంశకాస్త్యంతాః॥వృషకన్యామృగాణాం
 చమకరాద్యానవస్త్యంతాః॥తులామిధునకుంభానాంతులాద్యానవక్తిర్నితాఃక
 ర్కటాళిర్ముషాణాంచకర్కటాద్యానవాంశకాశ్చి-ప్రయోజనం-స్తైమో
 భోక్తావండితాగ్ర్యాశ్చిత్వాని-భవనసమాంశకాధిపతయఃస్వగృహత్యై
 మశః-భవనసమాంశకాభవనాంశకాభవనానిద్వదశతత్సమాంశకా
 ద్వాదశాంశకాశ్చత్యర్థః-తేవప్రత్యేకస్యగాణేస్వగృహదారభ్యగణనియాః-
 తద్వధా-మేషస్యమేషవృషమిధునకర్కటసింహకన్యాతులావృశ్చికధన్వ
 మకరకుంభమీనానాంసంబంధినోద్వాదశభాగాభవంతి తేషాంభౌమా
 ద్యాఅధిపతయఃఏవంవృషస్యవృషాద్యామేషాంతాఃమిధునస్యమిధునాద్యా
 వృషాంతాఃకన్యాయాఃకన్యాద్యాస్సింహాంతాఃతులాయాఃతులాద్యాఃక
 న్యాంతాఃవృశ్చికస్యవృశ్చికాద్యాస్తూలాంతాఃధన్వినోధనురాద్యావృశ్చికాం
 తాఃమకరస్యమకరాద్యాధన్వంతాఃకుంభస్యకుంభాద్యామకరాంతాః
 మీనస్యమీనాద్యాఃకుంభాంతాః-ప్రయోజనం-తాత్కాలికేందుసహితత్వా
 దిసాంశకశ్చత్వాది॥ ౬

మూ- కుజరవిజగురుజ్ఞశుక్రభాగాఃవవనసమీరణకౌర్పిజూకలేయాః॥
 యుజియుజితుభేవివర్యయస్థాఃశశిభవనాలిఖుషాంతమృతుసంధిః॥౭

వ్యా॥అధునాత్రింశాంశకస్యాధిపతీనాంగణనయాపరిజ్ఞానంచపుష్పితా
 గ్రయాహ॥ కుజేతి॥ కుజోభౌమః-రవిజఃసారిఃశనిః-గురుర్పుహస్పతిః-
 శ్రౌబుధః-శుక్రోభాగః-వశః-ఏవంకుజరవిజగురుజ్ఞశుక్రకాణాంక్రమేణభా

గాఃవసనసమీరణకాద్విజాక లేయాః-తద్యధాపవనానాఃపవఃపంచ - పంచ
 ఏవభాగాఃకుజస్య-తతఃఠాగ్ధ్వంసమీరణాఃపంచైవరవిజస్య-ఏవందశ-తతఃఠా
 గ్ధ్వంసంకాద్విసంజ్ఞాఅష్టాగురోః-కార్యభ్యో వృశ్చికః-సచగణనయాష్టమః
 ఏవమష్టాదశ-తతఃపరంజాకసంజ్ఞాః సప్తభాగాఃబుధస్యజ్జాకసంజ్ఞాతులా
 యాః-సచగణనయాసప్తమఃసవంపంచవింశతిః- తతః ఠాగ్ధ్వంసంలేయసంజ్ఞాః
 పంచశుక్రస్య-లేయసంజ్ఞాసింహస్యసచగణనయాపంచమః ఏవంత్రింశత్-
 కింసామాన్యేనేత్యాహ-అయుజియుజీతి - అయుజిఏవమరాశౌకుజాదయో
 గ్రహాఃఏవనాదీనాంభాగానాంయథాక్రమేణాధిపతయః-తత్రమేషమిధున
 సింహతులాధమఃకుంభానాంవిషమరాశీనామేషక్రమః-యుజిభేతువిపర్యయ
 స్థాఃయుజిసమరాశౌపవనాదిభాగగ్రహేశ్వవిపర్యయస్థాఃవిలోమేనఽప్యంతి-
 తద్యధాతత్త్వాదౌపంచశుక్రస్య-తతఃపరంసప్తబుధస్య - ఏవంద్వాదశతతో
 ష్టావరంజీవస్యఏవంవింశతిః-తతఃపరంపంచశనేః ఏవంపంచవింశతిః-తతఃప్ర
 రంపంచభృమస్య-ఏవంత్రింశత్-తత్రవృషకర్కటకన్యావృశ్చికమకరమీనాః
 సమరాశయః ఏవంత్రింశద్భాగాధిపతయఃపంచతారాగ్రహాః అత్రకేచిదా
 హుంయథావిపర్యయస్థాః-నేనఅనంతరాణామేవపవనాదీనంఖ్యానాంభా
 గానాంవిపర్యయేణభవితవ్యం-నవ్యవహితానాఃకుజాదీనాం - తచ్ఛాయ
 క్తంతస్తాత్తుశబ్దోత్రవత్ప్రతే-సచకుజాదీనముచ్చయాధః - తథాచశ్రుతకీ
 తిః॥పంచాధపంచచాష్టాసప్తచవందై వభోజభవనేషు॥ధరణిసుతమందసు
 రగురుబుధశుక్రాణాం క్రమేణాంశాః॥ వందైవసప్తచాష్టాపంచపంచాధ
 యుగ్మభవనేషు । భాగాభాగాఃవశశిసుతసురేభ్యశఃభూమిపుత్రాణామితి
 ప్రయోజనం॥కన్యైవదుష్టప్రజతీహదాస్యంసాగ్ధ్వసమాయాకుచరిత్రయు
 క్తాభూమ్నాత్మజయైక్రమశోంశకేషువక్తార్కజీవేందుజభాగవానామి
 త్యాది॥శశిభవనాశిర్గుషాంతంమృత్యుసంధిః-అంతశబ్దఃప్రత్యేకమభిసంబధ్య
 తే-శశిభవనాంతమశ్యంతంర్గుషాంతంచ ఋతుసంధిః-శశిభవనంకర్కటః
 అశ్విన్యజ్ఞిః-ర్గుషాంతమీనః ఏతేషామంతంనవమనవాంశకంయత్రనక్షత్రరా
 శ్యోయఃగవత్పర్యవస్థానంతదృక్షునంధిః - యస్తాదాశ్లేషాంతంకర్కట
 కాంతంజ్యేష్ఠాంతంచవృశ్చికాంతంరేవత్యంతఃమీనా-తమితి ఏతదేవలోకే
 గండాంతమితిప్రసిద్ధంఉక్తంచ - అశ్వినీపితృమూలాద్యామేషసింహపా
 యాదయః॥ఏవమయోనివతంతేపాదవృద్ధ్యాధౌత్తరమితిప్రయో

జనం సంశౌచాపైశ్శశినివజడస్సన్వనంచేత్సేమ్యదృష్టభిః॥ ౭

మూ॥ క్రియ తావురి జితుమ కుళీరలేయపాథోనజూకకార్వాస్యాః॥ తా

క్షికఁకీకోకేరోహృద్రోగశ్చాంత్యభంచేత్థమ్॥ ౮

వ్యా॥ అధునావ్యవహారార్థం మేమాదీనాం సంజ్ఞాయధార్థయాహ॥ క్రి
యేతి॥ ఇథ మేవం ప్రకారనామానోమేమాద్యారాశయోజ్ఞేయాః - తద్యధాక్రి
యోమేమః-తావురిః పృషభః-జితుమోమిధునః-కుళీరకర్మటః - లేయస్సిం
హః-పాథోనః-కన్యా-జూక మృలా కార్వాస్యోవృశ్మికః-తాక్షికోధన్వీ-ఆకో
కేరోమకరః-హృద్రోగః-కుంభః-అంత్యభంచనభిః-ప్రయోజనం- గోసింహకా
జితుమాప్తమాక్రియతు లేఇత్యాది॥ ౮

మూ॥ ద్రేక్కాణహూరానవభాగసంజ్ఞాస్త్రింశాంశకద్వాదశసంజ్ఞ

తాశ్చ॥ క్షేత్రంచయద్యస్యసతస్యవగోహూరేతిలగ్నంభవన

స్యచార్థమ్॥ ౯

వ్యా॥ అధునాగ్రహస్యక్షేత్రహూరాద్రేక్కాణనవాంశద్వాశాంశ
త్రింశద్భాగానాంవగన్సంజ్ఞావ్యవహారార్థమింద్రవజ్రయాహ॥ ద్రేక్కా
ణేతి॥ ద్వేక్వాణోదయఃపట్నదాధాః-స్వకీయగ్రహస్యవగన్ సంజ్ఞాతత్రద్యే
క్వాణోరాశిత్రిభాగః-హూరా-రాశ్యధాన్ - నవభాగౌనవాంశకః-త్రిం
శాంశకస్త్రింశద్భాగః-ద్వాగశాంశోద్వాదశభాగః-క్షేత్రం-రాశిః- ఏతత్సం
జ్ఞితాశ్చపహంసంజ్ఞా- ఆఖ్యాయేహంతేతథా - యద్యస్యగ్రహస్యక్షేత్రం
రాశిః-సతస్యవగన్- వర్గశబ్దోనాత్రషడ్వగన్- తేనర్వపవగ్రహస్యాస్త్రీ
యవగన్సంజ్ఞాః ఏవంషడ్వికల్పారాశిఃపట్నాస్త్రీయేషుస్థితోవగన్స్యగ్ర
హూవగ్గస్థితోభవతి - ననుగ్రహస్యషడ్వికల్పానసంభవంతి యతశ్చం
ద్రార్మయోస్త్రింశాంశకాభావః భౌమాదీనాంహూరాభావః తస్మాత్సం
చసంభవంతి తేనపంచస్యాస్త్రీయేషుస్థితోవగన్ధః - ఏతదపుష్వలక్షణం
తోయధాసంభవంస్యాదివికల్పస్థోగ్రహూవగన్ధడవ్యతే - తస్మాద్భగ
వాన్-గాగ్నిః॥ క్షేత్రం-హూరాభద్రేక్కాణోనవాంశోద్వాదశాంశకః॥
త్రింశాంశకశ్చవర్గోయంసర్వస్యస్వడదాహృతః॥ ఆద్యేషుపివదాధేషుసిత
స్సేషుస్యవగన్గః॥ పరవర్గతోప్యేవంగ్రహూభవతి చాన్యధేతి - ప్ర
యోజ్ఞాం- ఏతోపివక్రోవగతోనరాణాంశుభోశుభోవాపిచతుష్టయంధః॥ వ
గోపితిస్థోదయగోవిదాశంబహు ప్రకారంకురుతేధ్వగానామిశ్వాదిహూ

రాలగ్నయోస్సంజ్ఞాథామాహ- ఘోరాతేలగ్నంభవనస్యచాధామితి-
ఘోరాభితిలగ్నముచ్యతే- ప్రయోజనం - ఘోరాస్వామిగురుజ్ఞవీక్షిత
యుతేతి-భవనస్యచరాశేరథంఘోరా - ప్రయోజనం-మార్తండేంద్రో
రయుజినమభేచంద్రభానోశ్చఘోరేతి॥ ౯

మూ- గోజాశ్చిక్రిమిధునాస్సవృగానిశాఖ్యాఃపృష్టోదయావిమిధు
నాఃకథితాస్తపవశీర్షోదయాదినబలాశ్చబవంతిశేషాలగ్నంసమే
త్యుభయతఃపృథురోమయుగ్మమ్॥ ౧౦

వ్యా॥అధునారాశీనారాత్రిదినసంజ్ఞాపృష్టోదయశీర్షోదయత్వంచ
వసంతతిలకేనాహ॥గోజాశ్చిక్రిమిధునాభిగోశజ్జేఽవృష
ఉచ్యతేఅజోమేషః - అశ్వోస్యాస్తీత్యశ్వధన్వి-కర్మకుళీరః-మిధునః-ప్రసి
ద్ధః-పతేగోజాశ్చిక్రిమిధునాః-సమృగాఃమృగేణమకరేణసహితాః-షడ్రా
శయోనిశాఖ్యాఃరాత్రిబలసంజ్ఞాభితి - పృష్టోదయావిమిధునాః-తపవరాత్రి
సంజ్ఞావిమిధునామిధునవజీతా పృష్టోదయసంజ్ఞాభవంతి - పృష్టేనఉద
యంయాంతీత్యథః-మిధున-పునశీర్షోదయః-శీర్షోదయాభితి - ఉక్తేభ్య
శ్చేషాఃసింహకన్యాతులావృద్ధికుంభాఃశీర్షోదయాశిరసాఉదయంయాం
తిదినబలాశ్చభవంతి-అథరాత్రిదినబలాఖ్యాభితిసంజ్ఞామాత్రం - యతస్తేషా
ముత్తరోత్తరంబలవత్కృతి ॥ ద్విపగూదయోహ్నిశివప్రాప్తేవసంధ్యా
ద్వయేభితి - పవనసత్యాచార్యస్యవచనవిరోధస్సాన్యత్తస్మాత్సంజ్ఞామా
త్రంబలగ్రహణం - ప్రయోజనం - రాత్రీద్యుసంజ్ఞేషువిలోమజన్మభ్యాది-
తథాపృష్టోదయకోవయగ్నగాభితియాత్రాయాంవత్కృతః ॥ శీర్షోదయేన
మభివాంభితకార్యసిద్ధింపృష్టోదయేవిఫలతాబలబుద్ధినాశః । శస్త్రందివాదినః
లేనిశినక్తవీర్యరాశోవివర్యయబలేగమననశస్త్రం॥అన్యలగ్నేభ్యోమీనస్య
విశేషమాహ ॥లగ్నంసమేత్యుభయతఃపృథురోమయుగ్మమితి - పృథురో
మామన్యఃతద్యుగ్మమత్యుద్వయంమీనోరాశిఃసఉభయతఃపృష్టశీర్షా
భ్యాంలగ్నమాసక్తంసమేత్యుద్వచ్యతి॥ ౧౦

మూ- క్రూరస్సృగ్యః పురుషవనితేతేచరాగద్విదేహఃప్రాగాదీశః
క్రియవృషస్పయకర్కటాస్సక్రికోణాః । మాతృండేంద్రోర
యుజినమభేచంద్రభానోశ్చఘోరేదైక్కాణాస్సృగ్యస్సవిభ
వనసుతప్రిక్రికోణాధిపానామ్॥ ౧౧

వ్యా || అధునా రాశీనాంక్రూరసౌమ్యవిభాగంస్త్రీపురుషవిభాగంచర
 ధీరద్విష్టభావవిభాగందిశాధిపత్యంహేమారాదైక్యాణవతీనాంవిభాగంచ
 ముదాక్రాంతయాహ || క్రూరసౌమ్యత్యతి || తేమేషాదయోరాశయో
 యధాక్రమంక్రూరసౌమ్యసంజ్ఞాః - తత్రమేషఃక్రూరః - వృషసౌమ్యః -
 మిధునఃక్రూరః - కర్కటసౌమ్యః - ఏవంసర్వేషామ్యోజ్యం - తేనషమ
 రాశయఃక్రూరసంజ్ఞాఃసమరాశయసౌమ్యసంజ్ఞాః - ప్రయోజనం - క్రూ
 రేషుజాతఃక్రూరస్వభావాసౌమ్యేషుజాతాసౌమ్యస్వభావాభవంతి-
 తథాచ- సత్యచాత్యః-ఓజాఃపురుషాజ్ఞేయాసౌమ్యత్యఃస్త్రీసంజ్ఞాకాః - క్ర
 మాత్ ఓజేషూగ్రాఃపురుషాఃసౌమ్యాయుగ్లేషుభవసేషపురుషవసితేత్య
 తి - తపవమేషాదయోయధాక్రమంపురుషవసితాఖ్యాజ్ఞేయాః - తేనమేషః
 పురుషోనోవృషోవసితాస్త్రీఏవంసర్వత్రతేనపక్షిషమరాశయఃపురుష
 సంజ్ఞాఃషట్సమరాశయఃస్త్రీసంజ్ఞాః - ప్రయోజనం - పురుషరాశిషుజా
 తాస్తేజసీనఃస్త్రీరాశిషుజాతామృతమౌభవంతి- తేచగార్హద్విదేహాత్మ-
 తపవమేషాదయోయధాసంఖ్యంచగార్హద్విదేహాఖ్యాభవంతి-తత్రమేషశ్చ
 రః - వృషఃఅగ్నిరః - మిధునోద్విదేహోద్విష్టభావః - ఏవంకర్కటాది
 షుయోజ్యం-తేనమేషకర్కటతులామకరాశ్చరాఃవృషసింహవృశ్చికకుం
 భాఃస్థిరాః - మిధునకన్యాధనుర్తినాద్విష్టభావః - ప్రయోజనంచరరాశిషు
 జాతాశ్చగ్రస్వభావాభవంతి - స్థిరేషుస్థిరాః - ద్విష్టభావేషుమిశ్రస్వభా
 వాభవంతి- తథాచసత్యః || చరసంజ్ఞాస్థిరసంజ్ఞాద్విప్రకృతశ్చేతిరాశయః
 కృమశః | రాశిస్వభావతుల్యాజాయంతేప్రకృతయఃప్రసూతానాం- పా
 గాదీశాత్మ- క్రియోమేషః - వృషఃప్రసిద్ధః - నృయమిధునంకర్కటఃకు
 లీరః - ఏతేక్రియవృషనృయమిధునకర్కటాః - త్రికోణాభ్యాంస్వవంచమనవ
 మాభ్యాంసహితాఃపాగాదిషుపూర్వాద్యాసుచతస్రముదిశాసుఈశాః
 స్వామినః - తేనమేషసింహాధ్వనఃపూర్వస్యాం - వృషకన్యామకరాదక్షిణ
 స్యాంమిధునతులాకుంభాఃపశ్చిమాయాం- కర్కటవృశ్చికమీనాడేతరస్యా
 మితి - ప్రయోజనం - హృతసప్తాదౌచారాదేగ్రస్వస్వదిగ్విజ్ఞానం సూతితా
 గృహద్వారజ్ఞానంచ-తథాచ||యాతవృదిబుఖతస్యసఖేనసిద్ధిరవ్యర్థఃత్ర
 మౌభవతిదిక్ప్రవిలోమలగ్నమితిమూర్తంఢేంద్రోర్తితి- మాతకంఢసూర్యః
 ఇందుశ్చంద్రః- అయిజిటజరాశౌయధాకృమంచూతకంఢేంద్రోర్హేభవ

తః - ప్రథమపౌరానుర్యస్య ద్వితీయ పౌరాచంద్రస్య పౌరాశబ్దే
 నాత్ర రాశ్యథకముచ్యతే - సమభేదచంద్రభాన్వోచ్ఛేతి సమభేదమ రాశౌచం
 ద్రభాన్వోహోరేభవతః - ప్రథమపౌరాచంద్రస్య శశినః ద్వితీయో భా
 నోన్సూర్యస్యప్రయోజనం - సూర్యపౌరాచంద్రాంతాస్తేజస్వినః చంద్ర
 పౌరాచంద్రాంతమస్య భావాభవంతి - ద్రేక్కాణాస్సృతితి - ద్రేక్కా
 ణోరాశిత్రిభాగః - స్వభవనమతత్త్రికోణాధిపానాంసంబంధినో ద్రేక్కా
 ణాభవంతి- ప్రథమోద్రేక్కాణః స్వభవనాధిపతేః ఆత్మీయభవనాధిపతేః
 ద్వితీయస్సుతభవనస్యవంచమస్థానాధిపతేః తృతీయస్త్రికోణాధిపతేః ర్నవ
 వమస్థానాధిపతేః - తేనమేషస్యప్రథమద్రేక్కాణోభామస్య ద్వితీయోర్యస్య
 తృతీయోగురోః - ఋషస్యప్రథమశ్శుక్రస్య ద్వితీయోబుధస్యతృతీయశ్శనేః
 మిధునస్యప్రథమోబుధస్యద్వితీయశ్శుక్రస్యతృతీయశ్శనేః - కర్కటస్యప్రథ
 మశ్చంద్రస్యద్వితీయోభామస్య తృతీయోజీవస్య - సింహస్యప్రథమసూర్య
 స్యద్వితీయోజీవస్యతృతీయోభామస్య - కన్యాయాః ప్రథమోబుధస్యద్వితీయ
 శ్శనేః - తృతీయశ్శుక్రస్య - తులాయాః ప్రథమశ్శుక్రస్యద్వితీయ సౌరస్య
 తృతీయోబుధస్యపృథ్వీకస్యప్రథమోభామస్యద్వితీయోజీవస్య తృతీయశ్చంద్ర
 ద్రస్య-ధన్వినః ప్రథమోజీవస్యద్వితీయో భామస్యతృతీయోర వేః - మకరస్య
 ప్రథమశ్శనేః ద్వితీయశ్శుక్రస్యతృతీయోబుధస్య - కుంభస్యప్రథమసౌరేః
 ద్వితీయోబుధస్యతృతీయశ్శుక్రస్య - మీనస్యప్రథమోజీవస్యద్వితీయశ్చంద్ర
 స్యతృతీయోభామస్యేతి - ప్రయోజనం - ద్విరుత్తమాం స్వాంశకభంత్ర
 భాగై ర్నిత్యాని॥ ౧౧

మూ. కేచిత్తుపౌరాచంద్రమాంభవస్యనాంఛంతిలాభాధిపతేర్ద్వి
 తీయామ్ | ద్రేక్కాణసంజ్ఞామపి వణయంతినద్వాద చై కాద
 శరాశిపానామ్॥ ౧౨

వ్యా॥ అధునామతాంతరేణ పౌరాచంద్రేక్కాణవతీనాంలక్షణమింద్ర
 వజ్రయాహ్॥ కేచిది॥ కేచిద్యవనేశ్వరాదయాః ప్రథమాంపౌరాచంద్రపస్య
 లగాధిపతేర్వాంఛంతి-ద్వితీయాంలాభాధిపతేరే కాదశస్థానాధిపస్య - య
 తామేషస్యప్రథమపౌరాచంద్రాంతమస్యద్వితీయ పౌరాచంద్ర పవంసర్వే
 షామపియోజ్యం ద్రేక్కాణసంజ్ఞామపీతి - స్వద్వాదచై కాదశరాశిపానామ
 పిపికేద్రేక్కాణసంజ్ఞాంవాంఛంతికధయంతి- ప్రథమంస్వాధిపతేరాతీయ

స్వామినఃద్వితీయం ద్వాదశాధిపతీతృతీయమే కాదశ రాశ్యధిపతేః - యథా
మేషస్య ప్రథమోద్రేక్కోణోభామస్యద్వితీయో జీవస్యతృతీయ స్సౌరస్య-
ఏవమగ్నేషామపిజ్ఞాతవ్యంతథాచయవనేశ్వరః॥ ఆద్యంత హోరాంభవ
నస్యపత్యురే కాదశ యైత్రపత్వేర్ద్వితీయామ్॥ స్వద్వాద్వశై కాదశ రాశిపానాం
ద్రేక్కోణసంజ్ఞాః క్రమశోత్రచోక్తాః - ఏవంయవనేశ్వర మతేనసర్వగ్ర
హాణాంహోరాద్రేక్కోణాధిపత్యమస్తి - ఏతదాచార్య స్యనాభిప్రేతం-
తథాచసత్యః - ఓజేషురవేర్హోరాః ప్రథమాయగ్నే ఘోత్రరాశ్యేహః । ఇం
దోఃక్రమశోజ్ఞేయాజన్మానిచేషాస్యహోరాసా । రాశిస్త్రిద్రేక్కోణస్తత్వం
చమనవను ౧-౫-౯ భవనపతయస్సయః తేషామధిపతయస్సయః స్వద్రేక్కాణే
గ్రహాబలినభితి॥ ౧౨

మూ- అజవృషభ మృగాంగనాకులీ రారుషవిణిజౌచదివాక రాదితుం

గాః॥ దశభిమనుయంతీధిం ద్వియాంశై స్త్రినవకవింశతిభిశ్చ తేన

నీచాః॥ ౧౨

హ్య॥ అధగ్రహాణాముచ్చనీచవిభాగంప్రప్సిత్తాగ్రయాహ ॥ అజవృష
భేతి ॥ అజాదయోరాశ యోయథాక్రమేణదివాక రాదీనాంగ్రహాణాంతుం
గాః-ఉచ్చసంజ్ఞాః - తగ్యదాలజోమేషః ఆదిత్యస్యోచ్చః - వృషశ్చంద్ర
స్య - మృగోమకరఃభామస్య - అంగనాకన్యాబుధస్య - కులీరఃకర్కటఃజీవ
స్య-రూషోమీనశ్శుక్రస్య - వణిక్తులాధరస్సౌరేః - ఏతపవరాశయోదశా
దిషుభాగేమసూర్యాగ్నిసంపరమోచ్చసంజ్ఞాభవంతి-తత్రఆదిత్యస్యమేషో
దశమేభాగేపరమోచ్చఃచంద్రస్యవృషఃశిఖిసంఖ్యేతృతీయేభాగే॥ భామస్య
మకరోమనుయుకస్సంఖ్యే అష్టావింశేభాగేపరమోచ్చః - మనవశ్చతుదశ తే
హంయుగంద్విగుణామనవభిత్వేధాః - బుధస్యకన్యాయాస్త్రిసంఖ్యేవంచద
శేభాగే-కర్కటఇంద్రియసంఖ్యేవంచమేభాగేజీవస్య- శుక్రస్యమీనఃత్రిన
వసంఖ్యేనవ్త్రింశేమదస్యతులావిం-శేననుసర్వఏవగాశిరుచ్చసంజ్ఞాఃచవత్రిం
శదంశకఃతత్రదశాదీనాంతదంతర్భూతానాంసిద్ధాపవోచ్చసంజ్ఞాఃతల్లిందశా
ద్యుక్తాదానం-సన్ధ్యం-కింతుపరమోచ్చత్వజ్ఞానాధాందశాదీనాంగ్రహాణం-
అథవాసగ్య ఏవ రాశిరుచ్చసంజ్ఞాః - తేనోక్తరాశిరశాన్యంశసంఖ్యాఃకథితా
గ్రహపరమోచ్చస్థితృత్యుచ్యంతే-పరమోచ్చజ్ఞానేనసోచ్చస్యశ్చిక్తంప్ర
యోజనమస్తితథాచగ్రహాణాంగి-సోచ్చగౌ-విశేషాశూజనయేతాం

న రాధివమ్ ఉచ్చస్థాధని సంఖ్యాతం స్వక్రికోణగతావపితథాచయవనేశ్వరః
 స్వోచ్చేషుసర్వా పరిగృహ్య భాగంతివత్సున ర్వేముబలాధి కేషుల గ్నే శుభే
 పూణావప్రమ్మతంత్రై లోక్య రాజ్యాధిపతిః ప్రసూతః॥ అధేదృశాః పవంవి
 ధాస్సూర్యాదయః పరమోచ్చస్థితాః ద్రవ్యవ్యాః అత్రవృత్త భంగభయాత్
 పూరణప్రత్యయాంతదశాయ ఆచార్యేణోక్తాః పూరణ ప్రత్యయాంత
 త్వమేషాంయవనేశ్వర వాక్యాన్ జ్ఞాయతే-తథాచయవనేశ్వరః-సూర్యస్య
 భాగేదశమేతుతీయేచంద్రస్యజీవస్యతుపంచమేంచే సారస్యవింశేత్వధిసప్త
 కేతువింశ్యాచ్ఛుగ్మోపంచదశేబుధస్యభామస్యవింశేష్టయతేతుస్వోచ్చం
 త్రింశల్లవేస్వోచ్చగృహేనివేశమితి-తేస్తనీచాశ్చితే ఆదిత్యాదయోగ్రహాః
 అస్తనీచాః అస్తనీచంయేవాంతే అస్తనీవృత్తుః ప్రకృతిత్వాత్ స్వోచ్చాత్మ
 వృత్తుః ప్రత్యేకస్యనీచసంజ్ఞాః-తద్యథాఆదిత్యస్యస్వోచ్చాత్మస్తేషాత్మవృత్తు
 లా-సనీచసంజ్ఞాః-చంద్రస్యసప్తమోవృత్తికః-భామస్యస్తవృత్తుః కర్కటః బు
 ధస్యమీనః గురోమకారః శుక్రస్యకన్యాసౌరస్యమేషశ్చితి-అత్రాపిదశాదిషు
 భాగేషుపరమనీచస్థా ద్రవ్యవ్యాః-తథాచయవనేశ్వరః-స్వోచ్చాత్మజామి
 త్రముశంతినీచంత్రింశల్లప్రాయచ్ఛసమానసంఖ్యా । "అధేదృశాన్యాసాః ప
 వంవిధారవ్యాదయః పరమనీచస్థాభవంతి-పరమనీచస్థానామనిష్ఠంఫలం భవ
 తీతిగాగ్రిణాప్రదర్శితం-తథాచగాగ్రిణః-అధందిగంబరంమూఖంపర
 పిండోపజీవనమ్/కురుతామితిచస్థాపురుషంశశిభాస్కరావితి॥ ౧౩

నవభాగసంజ్ఞాః । సింహేనావృత్తుః ప్రథమషష్ఠహయాంగతాళినుం
 భాస్త్రికోణభవనానిశవంతిసూర్యాత్ ॥ ౧౪

వ్యా॥ అథునాగ్రహాణాంనవగోత్రమమూలత్రికోణపరిజ్ఞానంపసంతతిల
 కేనాహంనవగోత్రమేతి॥చరగృహాదిషుచరస్థిరద్విస్వభావేషురాశిషుయథా
 సంఖ్యంపుగార్వమధ్యపర్యంతతఃఆదిమధ్యావసానతః-పూర్వమధ్యపర్యంత
 గాశ్చితివాపాతః-యేననవభాగాస్తేనవగోత్రమసంజ్ఞాభవంతి-వగ్నే అంశకస
 మూహేతుడత్రమాఃప్రధానావగోత్రమాః-తస్యధా-చరేషుమేషకర్కట
 తులామకరేషుప్రథమోనవాంశోవర్గోత్తమాభ్యోభవతి-స్థిరేషువృత్తుసంహ
 వృత్తికేతుంభేషుమధ్యమఃపంచమోనవాంశకోవగోత్రమః-ద్విస్వభావేషు
 మిగునకన్యాధన్వీమీనేషుపర్యంతగఃనవమోనవాంశకోవగోత్రమః-ఏత

దు క్తభవతి-ప్రత్యేకస్తి-రాశౌస్వయంనవమాంశగోవగో- త్తమాఖ్యైతి
 శుభ ఫలానవభాగసంజ్ఞాత్తి- తేనవగ్గో త్తమాఖ్యానవభాగసంజ్ఞాఃజన్తనిశు
 భఫలదాశుభఫలందదతి-వత్సశిచ-శుభంవగో- త్తమేజన్తేతి-తథాచనత్యః॥
 చరభవనేష్యాన్యంశాస్థిరేషుమధ్యాద్విమూతి-మతథాంత్యాః-వగో- త్త
 మాఃప్రదిష్టాస్తేషిహజాతాఃకులేషుఖ్యాః॥వగో- త్తమాఖ్యమితి-తథాచయ
 వనేశ్వరః॥ స్వేష్వగృహేచస్వగృహేశ కాగ్రేవగో- త్తమాస్తేయవనైర్ని
 రుక్తాత్తి- ప్రయోజనం - స్వతుంగవక్రోపకతైస్త్రిసంగుణం ద్విరుత్తమే
 స్వాంశకభత్రిభాగై రితి - సింహూవృషభిశ్చాది-సింహదయోరాశయః
 యథాపాతక్రమేణనూర్యాదీనాంగ్రహణాంతికోణభవనానిమూలత్రికౌ
 ణభవనానిభవంతి - తద్వధానిఽహస్సూర్యస్యాదిత్యస్యమూలత్రికోణసం
 జ్ఞకః-వృషశ్చంద్రస్య - ప్రథమోమేషోంగారకస్య - షష్ఠః కన్యాబుధస్య -
 హయాంగోధన్విబృహస్పతేతాళిఃతులాశుక్రస్య - కంభశ్చనైశ్చరస్యేతి
 ప్రయోజనం ఉచ్చస్వత్రికోణైర్బల్ధైస్త్యైర్వైరుభవతివంశజానరేం

ద్యాత్తిత్వాది॥

౧౪

మూ - హేలారాదయస్తను కుటుంబనహేలాత్థబంధు పుత్రారిపతి
 మరణానిశుభాన్పదాయాః॥రిఃఘాఖ్యమితుపచయాన్యరికర్తలాభ
 దుశ్చిక్యసంజ్ఞితగృహేశనిత్యమేకే॥

౧౫

వ్యా॥ అధునాలగ్నాదీనాం ద్వాదశానాం స్థానానాంతన్వాద్యాద్వాద
 శసంజ్ఞాస్తృతీయపక్షవశమై కాదశానాంచోపచయసంజ్ఞావసంతతలకేనా
 హ ॥ హేలారాదయత్తి ॥ హేలారాదయాలగ్నాదయః తేషాంయథాక్ర
 మేణతన్వాదీనాంనామానిభవంతీత్యధః- తత్రలగ్నస్యతనుత్వాఖ్యాద్వితీ
 యస్యకుటుంబభి త్యాఖ్యా - తృతీయస్యసహేలాత్థః-సహేలాత్థోభ్రాతా
 చతుర్థస్యబంధుఃబంధుశబ్దోజ్ఞాతివాచీపంచమస్యపుత్రాఖ్యః - ఆరిశ్చతు
 స్తదాఖ్యష్టమోవత్సృక్కిస్యప్రమః-మరణాఖ్యోష్టమః-శుభాఖ్యోనవమః-
 ఆస్పదాఖ్యోదశమఃఆయాఖ్యపకాదశః-రిఃఘాఖ్యోద్వాదశః-భితిశబ్దప్రకారా
 ర్థద్యోతకః - తేనహేలారాదీనాంతన్వాదివర్యానాంఅపిసంజ్ఞాభూతాభిశ్చ
 వగంతవ్యం- ఉపచయాన్యరికర్తలాభదుశ్చిక్యసంజ్ఞితగృహేశీతి-అరిష్టప్రం-
 కర్తనశమంలాభపకాదశంచుశ్చిక్యసంజ్ఞాంతృతీయం -ఏతానిగృహేశీస్థానా
 న్యైవచయాసంజ్ఞానితి-నసంజ్ఞమేకేత్తి-ఏకేచేదిత్ నసత్యముపచయానీతికధ

యంతి- తేషామయమభిప్రాయః - యదిపాపగ్రహేణస్వస్వామిశత్రుణావా
దృష్టాయుక్తాభవంతి-తదానోపచయాఃతత్రచ గార్హాదివాక్యం-అధోపచయ
సంజ్ఞాస్యాత్మిలాభరిపుకమః-ణామ్|నచేద్భవంతిదృష్టాపైపాపస్వస్వామిశ
త్రుభిః || ఏతదాచార్యస్యవరాహమిహిరస్యనాభిప్రేతం-యతోసౌసర్వదై
స్రౌపచయాత్యైస్తైర్వ్యవహరతి - సత్యాదయోఽప్యేవతథాచసత్యః||దశ
మై కాదశపవృత్తతీయసంజ్ఞానిజన్మలగ్నభ్యాం - ఉపచయభవనానిన్యఃశే
షాణ్యైత్రోజ్యపచయాఖ్యాని-యవనేశ్వరశ్చ||షష్ఠంతృతీయంఽశమంచరా
శిమేకాదశంచోపచయతుః-మాహుః| షోడశాగ్రహస్థానశశాంకజేభ్యశ్చే
షాణిదైభ్యోపచయాత్మకాని||ప్రయోజనం-ఉపచయగృహమిత్రస్యోచ్చైః
పుష్టమిష్టంతృపచయగృహనీచారాత్తిగైర్వేష్టసంపదిత్యాది|| ౧౫
మూ- కల్పస్వవిక్రమగృహప్రతిభాక్షతానివిత్తోత్తరంధ్యగురుమానభవ
వ్యయానిలగ్నచ్చతుర్థః-నిధనేదతురశ్రసంజ్ఞేన్యూనంచసప్తమ
గృహందశమతుః-మాజ్ఞా|| ౧౬

వ్యా||పునరపి షోడశాగ్రహాదీనాంసంజ్ఞాంతరాణివసంతతిలకేనాహ ||కల్పే
తి || ఏతేషామపిలగ్నాదీనాంద్వాదశానాంయథాక్రమంకల్పాద్యాస్సంజ్ఞాభ
వంతి-తద్యథాలగ్నాకల్పసంజ్ఞాకల్పశబ్దశ్చక్రివావీ-ద్వితీయంస్వంతృతీయంవి
క్రమంచతుర్థః-గృహం-పంచమంప్రతిభా-షష్ఠంతుతంసప్తమంచిత్రోత్థః-అష్ట
మంరంధ్రంసవమంగురుఃదశమంమానం ఏకాదశంధవంద్వాదశంవ్యయం
లగ్నచ్చతుర్థః-నిధనేతి-లగ్నచ్చతుర్థః-స్థాననిధనమప్తమంచతేచతు
రశ్రసంజ్ఞేచతురశ్రాభ్యే- లగ్నత్సప్తమగృహంన్యూనందశమతుః-దశమ
రాశిరాజ్ఞాఖ్యం-ఏతాస్సంజ్ఞావ్యవహారాధః-సంజ్ఞయాః| ౧౭
మూ- కంటకకేంద్రచతుష్టయసంజ్ఞాస్సప్తమలగ్నచతుర్థఃఖభానాం |

తేషుయథాభిహితేషుబలాధ్యాఃకీటనరాంబుచరాఃపశవశ్చ||౧౮

వ్యా||అథకేద్రాణాంసంజ్ఞాతథ్యైరాశిబలంచతోటకేనాహ|| కంటకేతి||
సప్తమలగ్నచతుర్థానిప్రసిద్ధానిఖభందశమంఖమాకాశమధ్యేతత్తాలం
యద్ధం-రాశిర్వృతః-తేతస్యఖభమితిసంజ్ఞా-ఏతేషాంసప్తమలగ్నచతుర్థఃఖ
భానాంరాశీనాంప్రత్యేకస్యకంటకకేంద్రంచతుష్టయమితిప్రసంజ్ఞాః-తే
షుస్థానేషుయథాభిహితేషు యథా-కైఘికీటనరాంబుచరాఃపశవశ్చరాశ
యోబలాధ్యాబునినోభవంతి-తద్యథాకీటావృద్ధిఃసప్తమేస్థానేబలీనరఃస్వ

రాశయః మిధునతులాకన్యాకుంభధన్విపూర్వాధాన్ రాశిపతేలగేష్టితా
బలినః-అంబుచరాజలచరరాశయః కర్కటమీనముకరపరాధ్ధాస్తే చతుర్థా
స్థానే బలినః- పశవశ్చతుష్పాదాః మేషవృషసింహధన్విపరాధకమకరపూ
ర్వాధాః పతేనశమస్థాబలినోభవంతీత్యర్థః-తథాచభగవాన్ గాగిః || నృయు
క్తులామటః కన్యాపూర్వార్ధధనుష్టధాః లగ్నస్థాబలినోజ్ఞేయా పతేహినర
రాశయః చతుర్థేకర్కటోమీనోమకరాధకంచధన్విన్ || పశ్చిమంబలినోని
త్యమేతేహిజలరాశయః | నప్రమేవృశ్చికః కీటోబలవాన్-రిక్తిరితః | ధన్వంత్రా
ధాన్ జగౌసింహోబలినః స్వేచతుష్పదాః | అత్రాధ-శబ్దేనముకరపూర్వాధం
గృహ్యతే ||

౧౭

మూ- కేండాత్పరంపణఫరంపరతస్తుసగ్వమా పాక్షిమంహిబుకమంబు
సుఖంచవేత్త | జామిత్రమస్తభవనం సుతభంత్రికోణం మేఘారణం
దశమమత్రచకమన్వింధ్యాత్ ||

౧౮

వ్యా|| అధునాపరిశిష్టస్థానానాంసంజ్ఞాంతరాణివసంతతిలకేనామా || కేం
ద్రాదితి || సర్వస్థాత్కేంద్రాత్ ద్వితీయస్థానంసర్వంపణఫరం-తేనద్వితీయపం
చమాష్టమైకాదశస్థానానాంపణఫరసంజ్ఞా - పరతశ్చసర్వమాపాక్షిమం స
ర్వస్థాత్పణఫరాత్పరంసర్వంస్థానమాపాక్షిమం-తేనతృతీయషష్ఠనవమద్వా
దశస్థానానాంఆపాక్షిమమితినంజ్ఞాహిబుకమంబుసుఖంచవేత్త. వేత్తశబ్దోగృ
హపర్యాయః వేత్తేతిచతుర్థాన్యప్రాక్సంజ్ఞాభిహితాతస్యైవహిబుకసం
జ్ఞాఅంబుసంజ్ఞాసుఖసంజ్ఞాచ-జామిత్రమస్తభవనం అస్తభవనంసప్రమస్థా
నం-యతస్సర్వపవగ్రహోఽదయరాశేస్సప్రమరాశావస్తంయాంతి తదేవా
స్తభవనంజామిత్రం-సుతభంత్రికోణంసుతభంపంచమస్థాన్త్రికోణసంజ్ఞం-
మేఘారణందశమందశమస్థానంమేఘారణసంజ్ఞంచ అత్రాస్మిన్ స్థానేకరే
త్యపరాంసంజ్ఞాంవింధ్యాత్ జానీయాత్ ||

౧౯

మూ- హేరా రాస్వామిగురుజ్ఞవీక్షితయుతానాన్యైశ్చవీర్యోత్కటా | కేం
ద్రస్థాద్విపదాదయోహినిశిచపాప్రేచసంధ్యాద్వయే | పూర్వా
ర్ధేవిషయాదయః కృతగుణామానంప్రతీపః చతద్వచ్ఛిక్యంసహజంత
పశ్చిమమంత్ర్యాద్యంత్రికోణంచతత్ ||

౧౯

వ్యా|| అథాహూరాదీనాంబలంవ్యవహారాధకంచప్రమాణంశరూప
లఃక్రీడితేనామా || హూరేతి || హూరాల్గంసాస్వామినానాతత్పనావీక్షితి

తాదృష్టావావీర్యోత్కటాబలవతీభవతి - తేనైవయతాసంయుతాబలవతీస
సహారాస్వామినారాశ్యధిపేరగుణాజీవేనజ్ఞేనబుధేనవీక్షితాదృష్టాయు
తావావీర్యోత్కటాబలవతీభవతి-యదిన్నాన్వైరనుక్తైర్యుక్తాదృష్టావాన్నాన్వై
శ్చేతి-నాన్వైగ్రహైఃస్వామిగురుజ్ఞవజ్జితైఃశేషైర్యదియుతాదృష్టానభ
వతితదావీర్యోత్కటా - అథ వాయువ్యక్తానుక్తైర్విద్యైర్యతాదృష్టాబవతిత
దామధ్యబలాఅథాదేవస్వామిగురుజ్ఞవజ్జితాన్వైర్యతాదృష్టాబల హీనా
భవతి-తథాచబాదరాయణః|| జీవస్వనాథశశిజ్ఞైర్యుక్తాదృష్టాబలవతీభవతి||
శేషైర్బలహీనాస్వాదేవసంమిశ్రైస్తుమధ్యాబలిని బలహీనాయదినరైర్న
వీక్షితానైవయుక్తావా-కేంద్రేవీర్యోత్కటా ఇత్యనువత-లే- అత్రాదిశ
బ్దోలుప్రోద్రిప్తవ్యఃకేంద్రస్థాస్సర్వపరాశయోబలిసోభవంతి-పఃపరస్థామ
ధ్యబలాః-అస్థిగ్నిస్థాహీనబలాః - అత్రకేచిత్తుకేంద్రపఃపరాపోక్షిమానాం
ద్విపదచతుష్పదకీటానాంయథాక్రమంబలవత్త్వంవ్యాచక్షతేతదయుక్తం-
యస్తాద్బాదరాయణః|| కేంద్రస్థాతిబలాస్సర్వర్ష్యబలాఃపఃపరాశ్రితాజ్ఞే
యాఃఅపోక్షిమస్థాస్సర్వేహీనబలారాశయఃకథితాః||ద్విపదాకయోహ్నిశివ
ప్రాప్తేచసంధ్యాద్వయేఇతి-వీర్యోత్కటాఇత్యనువత-లే- ద్విపదాకయో
ద్విపదచతుష్పదకీటాఃయథాక్రమమహ్నిశివప్రాప్తేచసంధ్యాద్వయేవీర్యో
త్కటాభవంతి - అహ్నిదినేద్విపదాబలినఃశిరాత్రోచతుష్పదాఃసంధ్యా
ద్వయేకీటాః-అత్రనకేవలంవృశ్చికః కీటఃయావదాద్యాఃకీటగ్రహణేనైవజ్ఞే
యాఃఅత్రచశ్రీదేవకీతిః||మిథునతులాకుంభకన్యాదివాబలాధన్వినశ్చపూ
ర్వార్ధంఅజవృషసింహరాత్రోమృగహయయోఃపూర్వపశ్చార్ధం - వృశ్చికమి
నకుళీరామకరాంత్యార్ధంచసంధ్యానూమితి-పూర్వాధే- విషయాదయః
కృతగుణాఇతి-విషయాణి ఇంద్రియాణితాఃపంచతదాదయఃపంచమట్సప్త
అష్టానవదశయావత్ - పతేనర్వపవకృతగుణాశ్చతుర్గుణితాః పూర్వాధే-
మానం- కన్యత్రకృతత్వాత్భవత్రన్యపూర్వాధేమేషాదీనాంపక్ష్యాంమానం
ప్రమాణంతదేవప్రతీపవివర్యయాత్తులాదిషుఃపుప్రమాణం - తద్యధావిష
యాదయః-౫-౬-౭-౮-౯-౧౦-పతేచతుర్గుణాఃజాతాః౨౦. ౨౪-౨౮-౩౨-
౩౬-౪౦-పతేక్రమేణపక్ష్యాంమానం-మేషాదీనాంపత్యయాశ్చతులాదీనాం
మానమితి-తథాచసత్యః చతురోత్తరోత్తరాస్సర్వద్విపతి భాగాశ్చరంతి
మేషాద్యేషుషట్కేషుక్రమాంతా నమహద్ధేపూర్వేషుభవత్కేషుమేషాద్యేషు

వశాచ్చిచ్చిత్కమాదధైభాగావ్యవహారాశ్చక్షేత్రభాగేనైకేనకాలేదశ
 ఘ్నశ్చషట్కూభవంతియస్తాద్యైః కలాక్షేత్రేలిస్తాస్సకాలే ప్రాణాశ్చతి-
 యస్తాద్భటబ్రహ్మగుప్తేనోక్తం- లంకాగవచ్చిమగప్రాణైసకలాంగమండ
 లంభృనుతీతి-ఏవమేతేభాగాదశగుణితాశ్చషట్కూభవంతి-తత్తైశ్చజ్ఞాతం
 కాలేఘ్నతికాస్తాఃషష్ట్యధికేనశతత్రయేణగుణితాః ప్రాణాభవంతి-క్షేత్రేచ
 తాపత్యపవలిస్తాస్తాసాంషష్ట్యభాగమవహృత్యషడ్భాగాఃక్షేత్రేభవంతి

ఏవంమేమాదీనాంప్రమాణభాగాదశగుణితాశ్చషట్కూభవంతి-తేనచషట్ట
 శతస్వయంమేషమీనయోఃప్రమాణం-ఏవంచతావరింశదధికం శతస్వయం
 వృషకుంభయోఃశతద్వయ మశీత్యధికంమిధునమకరయోఃశతత్రయంవింశ
 త్యధికంకర్కటధరఃశతత్రయ షష్ట్యధికంసింహవృశ్చికయోః-శతచ
 తుష్టయంకన్యాతులయోః-ఏతదేవషట్టాదశవిభక్తాభాగత్వేనపరికల్పితాః
 యతఃక్షేత్రేదశభిశ్చషష్టైర్భాగైశ్చగౌభవతి-ననుచరదశవశాత్-ప్రతిదేశే మ
 న్యరూపేషురాశ్చ్యదయేషుగణితస్కంధసిద్ధేషుకిమధఃమేకరూపంతదుద
 యప్రమాణందశితమాచార్యేణ-అత్రోచ్యతేసప్త చింతాదిష్వధ్యవరిజ్ఞా
 నాయపురుషాణామవయవానా-చిహ్నాహ్రస్వదీఘఃత్వజ్ఞానా యోషయు
 జ్యతేతథాచయవనేశ్వరః॥ఆశ్చతగాతేరుదయప్రమాణంద్వద్వముహూ
 ర్తానియతంప్రతిష్టేక్రమోత్క్రమాభ్యామపివంచమస్మిచ్చక్రార్కయో
 ర్సిద్ధ్యదయప్రమాణం-ఏవంప్రమాణానిగృహణీబుధ్వాహ్రస్వానిమధ్యానిత
 థాయతాని-ప్రకాంగభేదైస్సద్భూతీకృతానిమార్గప్రమాణానివికల్పయంతి॥అం
 గభాగకల్పనాంవత్యతి-కాదివిలగ్నవిభక్తభాగత్రయతి-యత్రయస్తిన్నంకేదీ
 గ్గరాశిర్భవ-దీర్ఘాధిపావాగ్రహస్తదంగమతీవదీఘః-ంభవతి-ఏవంమధ్యమ
 యోర్ధ్వగుంహ్రస్వయోహ్రస్వమి-తథాచసారావల్యాం-హ్రస్వాస్తి
 మిగోజఘటాఃమిధునధనుఃకర్కశుగముఖాస్తుసమాః 1 వృశ్చికన్యాశ్చ
 గపతివశిజోదీఘఃస్సమాఖ్యాతాఃఎభిర్గ్నాదిగతేశ్శీఘ్రప్రభృతీనిసర్వజం

తూనాంసదృశానిచజాయంతేగగనచరైశ్చైవతుల్యాని-తథాచసత్యః-సి
 ఘ్నాధిపతిర్దిగ్గుహేసితోవయవద్వికృద్భవతిపవమాదిష్వధైస్పేష్యతైర్వికల్పనా
 కార్యా-అగ్నోదయనిరూపణంగణితస్తదసిద్ధాంతైరేవకార్యమతిదుచ్చిక్యం
 సహజమితి-సహజస్యతృతీయస్థానస్యదుచ్చిక్యసంజ్ఞా-నవమస్యచతస్సంజ్ఞాం

త్రాప్యంత్రికోణంచ తత్ తదేవ నమస్తానః త్రాప్యంత్రికోణంత్రిశబ్దాద్యో
యస్య త్రికోణస్య తత్ త్యాద్యంత్రికోణంత్రిత్రికోణమిత్యర్థః - త్రికోణంచ
తదేవ నమమితి॥ ౧౯

మూ. రక్తశ్చేష్టతశ్శుకతనునిభః పాటలోధూమపాండుశ్చిత్రఃకృష్ణః
కనకసదృశఃపింగళఃకర్పూరశ్చ | బ్రధుస్సప్తఃప్రథమభవనాద్యే
షువర్ణాఃప్లవత్ప్వంస్వామ్యాశాఖ్యందినకరయతాద్భుద్వితీయంచ
వేళి॥ ౨౦

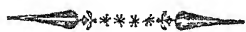
వ్యా॥ అథునారాశివర్ణామందాక్రాంతయాహ || రక్తభితి || ప్రథమభ
నంమేషఃతదాజ్యేషుమేషాదిషురాశిషుయథాక్రమంతేవర్ణాభవేయః - త
త్రమేషోరక్తోలోహితవర్ణః-పుషశ్చేష్టతశ్శుక్లః-మిధునశ్శుకతనునిభోహరిత
ఇత్యర్థః-కర్కటః పాటలపుష్పవర్ణః ఈషత్కృష్ణ రక్తఇత్యర్థః - సింహ
ధూమ్రపాండురీషచ్ఛుక్లః కన్యాచిత్రానానావర్ణేత్యర్థః - తులకృష్ణవర్ణా-
వృశ్చికఃకనకసదృశఃసువర్ణవర్ణః-ధన్వపింగళఃపీతవర్ణః-మకరఃకర్పూరఃశ్వేతర
క్తః శుక్లకపిలవ్యామిశ్రవణః - కుంభోబ్రధుఃనకులవర్ణసదృశః! మీనస్సప్త
గ్లోమత్సప్తవర్ణభి-ప్రయోజనం - వియోనివర్ణవిజానంలగ్నాంశగాదితివత్స
తి-ప్లవత్ప్వంస్వామ్యాశాఖ్యమితి - స్వామినః ఆశాస్వామ్యాశా ఆశాదిక్త
త్రప్లవత్ప్వంస్వస్యభావఃప్లవత్ప్వం సర్వస్యరాశేఃస్వామ్యాశాయాంప్లవత్ప్వంని
మ్నత్యర్థః యథా - మేషవృశ్చికయోర్భౌమోధిపతిః తస్యదక్షిణాదిక్త
త్రతౌప్లవసంజ్ఞా- పుషతులయోశ్శుక్రోధిపతిః తస్యాగ్నేయదిక్తత్రతౌప్లవ
సంజ్ఞా మిధునకన్యయోర్పురోధిపతిః తస్యోత్తరాదిక్తత్రతౌప్లవసంజ్ఞా - క
ర్కటస్యచంద్రోధిపతిస్తస్య వాయువ్యాంప్లవత్ప్వం - సింహస్యాదిత్యోధిపతి
స్తస్యపూర్వస్యాంప్లవత్ప్వం-ధన్విమీనయోజీవ్రౌధిపతిస్తస్యశాన్యదిక్తత్ర
తౌప్లవసంజ్ఞా-మకరకుంభయోస్సౌరోధిపతిస్తస్యవశ్చిమాదిక్తత్రతౌప్లవ
సంజ్ఞా - ఏవంరాశిస్వామినోధిపాదిక్ తస్యత్రప్లవోరాశేజ్ఞేయః- ప్ర
యోజనం-హృతనష్టాదిషుతద్దిగ్గమనందోరాడే-అస్యచ్ఛయాత్రాయాముప
యజ్యతే-తథాచ సారావర్ణ్యాం॥భవనాధిపతిగాఢమక్షవభయవస్త్రేప్రబం
ధతఃకథితాఃతప్లవగౌవినిహన్యారచిరేణమహిపతిశ్శత్రూగ్నితి-దినకరయు
తాద్భుద్వితీయంచ వేళి - దినకరస్సూర్యః తేనయుతోయోరాశిస్తస్మాద్వి
తీయోవేళిసంజ్ఞః - ప్రయోజనం - యాత్రాయాంవత్సతి-వేళిర్విలగ్నోపగ

తోపియాసాశ్చ - తథాచ వేశిస్తానేచనన్యహృత్త్యాది - అత్రసంజ్ఞాధ్యా
 దేయాస్సంజ్ఞాక్షౌక్తాస్తాద్విప్రకారాఃతత్రకాఙ్గితసంజ్ఞామాత్రప్రయోజ
 నాఃకాఙ్గిన్నిరశణప్రయోజనాః-తత్రేయాస్సంజ్ఞామాత్రప్రయోజనాః -
 యథాలగ్నస్యహిమారాత్యతీయశ్చదుష్పిక్వంచతుథః-స్యహిమకం పంచమ
 స్యత్రికోణంసప్తమస్యమ్యునంనవమస్యత్రికోణసంజ్ఞాదశమస్యషేషూర
 ణంద్వాదశస్యఃఫంచతుథాఃప్తమయోశ్చతుశ్రసంజ్ఞాలగ్నచతుథః-సప్త
 మదశమానాంకటకకేంద్రసంజ్ఞాచతుష్టయసంజ్ఞాచ - తథాద్వితీయపంచ
 మాష్టమైకాదశస్థానానాంపణఫరసంజ్ఞాః- తృతీయపృథ్వీసవమద్వాదశానా
 మావాక్సేమసంజ్ఞా-ఏతాస్సంజ్ఞామాత్రప్రయోజనాః- ఇమాశ్చఫలనిర్దేశ
 ప్రయోజనాః-తత్రలగ్నస్యతనుసంజ్ఞాకల్పసంజ్ఞాచ - తేనలగ్నాచురీరవృ
 ధ్ధ్యస్తేషణమాం గ్యాస్తేషణంచకార్యంద్వితీయస్యకుంబసంజ్ఞాస్వసం
 జ్ఞాచతేనతస్మాత్కుంబధనయోరస్తేషణంకార్యం - తృతీయస్యసహజ
 సంజ్ఞాచవిక్రమసంజ్ఞాచతేనతస్మాద్భృత్యాణాంపురుషార్థస్యచాస్తేష
 ణంకార్యం-చతుథస్యబంధుసంజ్ఞావేశ్వసంజ్ఞాసుఖసంజ్ఞాతేనతస్మాద్భృ
 ధుసుఖగృహాణాంచాస్తేషణంకార్యం-పంచమస్యబుద్ధిసంజ్ఞాపుత్రసంజ్ఞాచ
 తేనతస్మాద్భృద్ధిపుత్రయోరస్తేషణంకార్యం-షష్ఠస్యారిసంజ్ఞాక్షతసంజ్ఞాచ
 అశబ్దశబ్దప్రవాచీక్షతశబ్దోవ్రణవాచీతేనతస్మాద్భృత్పుత్రవ్రణయోరస్తేష
 ణంకార్యంసప్తమస్యదారచిత్త్రజామిత్రసంజ్ఞాచ - దారశబ్దోభార్యావా
 చీచిత్త్రశబ్దఃకామవాచిజామిత్రశబ్దోవివాహవాచీ-తేనతస్మాద్భార్యాకా
 మవివాహస్తేషణంకార్యం - అష్టమస్యమరణరంధ్రసంజ్ఞామరణంమృత్యుః -
 రంధ్రశబ్దఃపాపపర్యాయఃతేనతస్మాద్మరణపాపాస్తేషణంకార్యం-నవమస్య
 శుభగురుతపస్సంజ్ఞా-శుభశబ్దేనాత్రధర్మజ్ఞేయఃగురువోమాతృపితృపూ
 ర్వకాఃతపోవ్రతంతేనతస్మాద్ధర్మస్యమాతృపితృపూర్వకాణాంగు
 రూణాంతపశ్చాస్తేషణంకార్యందశమస్యాస్పదకర్తృజ్ఞానజ్ఞాఅస్పదశ
 బ్దిస్తానవాచీకర్తృజ్ఞేసుప్రసిద్ధేతేనతస్మాత్క్రియాధ్యస్తేషణంకార్యంఏకా
 దశస్యధవాయసంజ్ఞానవశబ్దాత్రవిద్యాగుణసంపత్త్వాప్తివాచీతయశబ్దా
 ర్థవాచీతేనతస్మాద్వయోరస్తేషణంకార్యం-వ్యయశబ్దద్వాదశస్యాఖ్యాతేన
 తస్మాద్వ్యయాస్తేషణంకార్యం తృతీయపృథగతమైకాదశస్థానానాముపచ
 యసంజ్ఞాక్షౌభవయకరత్వ్యాదిచతేషాముపచయకరత్వంయితత్రస్థాపా

పాపపిశుభఫలప్రదాభవంతి - తథాహి - షష్టస్థానంవిసాసామ్యాఃస్వత్ర
భావవివృద్ధికరాఃషష్టస్థాఃపాపాలిహానింకుర్వంతి తహానించ - పాపాస్తూ
పచయస్థాఃభావవివృద్ధికుర్వాణా అపిషష్టముపచయస్థానంప్రాప్యతచ్చిం
త్యందుష్టభావయోరరితతయోరపిహానింకుర్వంతియతస్తేషాముపచయాభి
త్యన్వర్ధసంజ్ఞాఉపచయస్థాస్తుపాపాభావహానింకుర్వాణాఅపిఅష్టమదావద
శస్థానంచింత్య మనిష్టభావస్యానిష్టత్వాత్ స్థానస్యోపచయాత్తకత్వాన్వల
ద్ధింప్రావయంతి - తథాచశ్రీదేవకీర్తి - సామ్యాష్టస్థేపాపాస్తస్వర్ధసుఖారి
ధర్మనీమ్యునై । కుర్యరాభివవివర్తింశేషోగతాశ్చతదన్వదిధిమితి - ఏతస్మాదే
షపచనంవిసాసర్వత్రోపతిష్టతఇతి॥ ౨౦

ఇతిశ్రీభట్టోత్పలవిరచితాయాంబృహజ్ఞాతకటీకాయాంరాశిభేదః,

ప్రథమోధ్యాయః,

బృహజ్ఞాతకేనవ్యాఖ్యానే - ద్వితీయాధ్యాయప్రారంభః-

మూ- కాలాత్తాదిసకన్తనస్తుహినగుస్పృశ్యంకుజోజ్ఞోవచోజ్ఞోజ్ఞాన
సుభేసితశ్చదుదనోదుఃఖందినేశాత్తజః । రాజానారవిశీతగూర్షితి
సుతోనేతాకుమారోబుధఃస్సూరిదానవపూజితశ్చనచినాప్రేమ్య
స్సహస్రాంశుజః॥

వ్యా॥ అథాతోగ్రహయోనిభేదాధ్యాయోవ్యాఖ్యానతే - తత్ర - చ
రాచరంజగద్గ్రహమయమేవ ప్రాక్కాలాఖ్యస్య పురుషస్య కాలాంగానీ
త్యేవమాదినారాశినక్షత్రమయోంగవిభాగఃప్రదశితః-తత్ప్రదర్శనేనచ
గ్రహమయ ఏవాసాప్రదర్శితోభవతి - యతోరాశిస్వామినోగ్రహసీవ
అథునాతస్యాత్మాదీగ్రహోనేవజగత్పాలకాంస్తథారాజాదీంశ్చ గ్రహమ
యానేవశాదూలవిక్రీడితేనాహ ॥ కాలాత్తాదిసకన్తదితి ॥ కాలస్యాత్మాకా
లాత్తాదిసకన్తచూర్ణః - అస్యైవతుహినగుశ్చంద్రోమనః - తుహినేనహి
మేనసగృహాశీతలాగామౌరశ్చయోయన్యసఃతుహినగుః - సత్త్వంకుజౌభా
మః- సత్త్వస్యలక్షణం ॥ అధికారకరంసత్త్వంవ్యసనాభ్యుదయాగమితి । స
త్త్వశబ్దోత్రశౌర్యవర్యాయః-యచ్చసింహోదినామస్తీ-తథాచ ॥ ఏకాకినివన
వాసిస్య రాజులక్షణం నీతిశాస్త్రజ్ఞై । సత్త్వస్థిగముగవతారాబేదగరిః పరిణ

మంత్రీతి || ఉత్కృష్టతరస్వభావభివ్యధః - జ్ఞాబుధోవా దోగిరఃజీవోబృ
హస్పతిఃజ్ఞానసుభేజ్ఞానంచసుఖంచజ్ఞానసుభే - సిత్తశ్శుక్రోమదనఃకామఃదిన
స్యేకోదినేశసూర్యతస్యాత్మజశ్శనై శ్చరోదుఃఖం-అత్రకాలగ్రహణంకా
లస్యసర్వగతస్యప్రదశణాధః-అత్రనకేవలంకాలపురుషస్యమేమాద్యా
రాశయశ్శిరఃప్రభృత్యంగవిభాగేనస్థితాః-యావదాదిత్యాదయశ్చాత్మవిభా
గేనసర్వస్యజగతఃస్థితాః-ప్రయోజనం - పీడితేగ్రహేదేహవంతోపితదంగ
భావాత్తుగుణపీడనంతతవ్యంపుష్టైపుష్టిరితి|నకేవలయావజ్ఞస్త్వనిబలవద్భి
గ్రహైరేతపవభావాఅత్తాదయఃశుభాభవంతిదుర్భలైర్దుఃఖ్యైఃకింతు
సౌరస్యవివరీతం-తథాచసౌరావల్యాం.అత్తాదయోగగనగైర్భలిభిరణలవ
త్తరాః|దుర్భలైర్దుఃఖ్యైర్లాజ్ఞేయావివరీతంశనేస్త్యతమితి - రాజానావి
త్యాది - రవిరాదిత్యఃశీతగుశ్చంద్రఃపతౌగాజానాస్పృహ-క్షీరార్బుమిరస్యా
స్సుతఃపుత్రోంగారకఃసనేతాసేనావతిః-కుమారోబుధఃకుమారోయువరా
జఃరాజపుత్రభిరేచిత్ - సూరిర్బృహస్పతిఃదానవపూజితశ్శుక్రోమదసచి
వామ త్రిశౌ - సహస్రాంశుసూర్యస్తస్యాజ్ఞాతశ్శనైశ్చరఃసప్రేష్యోదా
నః - ననుజగత్పాలనకరణేశనైశ్చరఃప్రేష్యఃకిమత్రోచ్యతే - ప్రేష్యోపి
స్వకమణాపాలకపవ - ప్రయోజనం-జన్మనిప్రన్నకాలేవాబలవానుపచ
యస్థోగ్రహాభవతి | తదుక్తోరాజాదికస్తస్యకార్యసాధకోభవతి - అన్య
థాహానికరః||

౧

మూ హేలిస్సూర్య శ్చంద్రమాశ్శీతరశ్శిహేమోమోవిద్ జ్ఞాబోధన
శ్చేందుపుత్రః | ఆరోవక్రః క్రూరదృక్ చావనేయః కోణోమంద
స్సూర్యపుత్రోసితశ్చ||

౨

వ్యా||అగునావ్యవహారాధఃసూర్యచంద్రాంగారకశనైశ్చరాణాం
సంజ్ఞాశ్శాలిన్యాహ|| హేలిరితి || సూర్యోహేలిసంజ్ఞః - చంద్రమాశీతరశ్శి
సంజ్ఞః - శీతారశ్శయఃకిరణాయస్యసః - ఇంచుపుత్రోబుధఃహేముఃపిద్ జ్ఞా
బోధనఃపతాస్తస్యసంజ్ఞః - అవనిర్బుస్తస్యా అవత్యంతవనేయోభామఃస
ఆరోవక్రఃక్రూరదృక్-సూర్యపుత్రఃసౌరఃకోణఃమందఃఅనితః||

౩

మూ, జీవోంగిరాసురగురుర్వచసాంపతీజ్యోశుకోభృగుర్భృగుసుత
స్సితఅస్ఫుజిచ్ఛ|గాహుస్తమోగురసురశ్చశీభిరేకేతుఃపర్యాయసు
న్యముపలభ్యవదేచ్ఛలోకాత్||

౩

వ్యా || అథునాగురు శుక్ర రాహు కేతునాం సంజ్ఞావ సంప్రతిలకే నాహ ||
 జీవభితి || జీవోబృహస్పతిః - సప వాంగిరాః - సురగురుః సురాదేవాస్తేషాం
 గురుః - వచసాం పతిః బిశ్వః పూజ్యోదేవానాం - పతాబృహస్పతేస్సంజ్ఞాః - శు
 క్రో భాగవః సపవభృగుసుతః సితః అస్ఫుజిత చశబ్దస్సముచ్చయార్థః - ప
 తాశ్శుక్రస్య సంజ్ఞాః - రాహుస్వర్భాచుః తమః - అగుః నవిద్యం లేగావోరశ్చ
 యోయస్యనః అరక్షిరిత్యర్థః - అసురోదైత్యః పతారాహుస్సంజ్ఞాః - శిఖి
 తి కేతుః తోకే శ్శిఖితినంజ్ఞాశిఖావిద్యతేయస్యనశిఖి - అన్యం పర్యాయం లోకా
 దన్యశాస్త్రాదువలభ్యవదేత్ బ్రూయాత్ - అథరవిస్తీర్ణైశ్శుద్ధి వాకరో
 భాస్వాంస్తీర్ణరక్షిభాః సుర్వివస్వానిత్యాదికా సూర్యస్య - శశాంకః తుహిన
 గుర్భ్రగాంకః శశీనిశాకరో నక్షత్రైశ్శత్యాద్యాశ్చ - ద్రస్య - కుజః ఇలాసు
 తోభామః త్రైతనయ ఇత్యాద్యాభామస్య - సౌమ్యారౌహణేయశ్చాంధ్రి
 ర్భ్రగాంకతనయః ఇందుజః ఇత్యాద్యాబుధస్య - సూరిస్సురేంద్రపూజ్యోవా
 క్పతిదేవప్రరోహితఇంద్రమంత్రీత్యాద్యాగురో - భాగవః ఉశనాదై య
 జ్యః అసురగురుః దైత్యబుద్ధిగి త్యాద్యాశ్శుక్రస్య - యమః రవిజిహ్వాతంగిః
 ఛాయాసుతః ఇత్యాద్యాశ్శనే - సైంహికేయః స్వర్భానుః దానవః అమృతచో
 రః ఇత్యాద్యా రాహురితి ||

౩

మూ, రక్తశ్యామోభాస్కరోశౌరభదురాత్మ్యచ్ఛాంగోరక్తశౌరశ్చ
 వక్రః | దూర్వాశ్యామోజ్ఞాగురుగౌరగాత్ర శ్యామశ్శుక్రౌభా
 స్కరిః కృష్ణదేహః ||

౪

వ్యా || అథునాగ్రహవర్ణాశాలిన్యాహ || రక్తశ్యామభితి || రక్తశ్చ సౌ
 శ్యామశ్చ సాటలపుష్పవణః ఇత్యర్థః పవంవిధో భాస్కరః సూర్యః - చం
 ద్ర్యోశౌరః శ్వేతవణః ప్రాయః - వక్రీంగార కోనాత్మ్యచ్ఛానాతిదీప్తుః
 రక్తశౌరః పర్వవత్ప్రభః - జ్ఞోబుధః దూర్వాశ్యామః శాద్వలమృతాలవణః
 గురుర్భ్రహస్పతిః శౌరగాత్రోశౌరశరీరః - శుక్రశ్యామవణోనాశౌరో
 నాతికృష్ణః - భాస్కరిస్సౌరిః కృష్ణదేహః అనితశరీరః - వణప్రయోజనం - స
 ర్వగ్రహేభ్యోయోబలవాక్ తద్వణః స్తత్కృలజాతోభవతి ప్రశక్తకాలే
 చోరాదేరపి ||

౪

మూ - వణస్తామ్రసితాతిరక్తహరితవ్యావీతచిత్రాసితావహ్నిం
 బుద్ధిజకేశవేంద్రశచికాసూర్యాదినాథాః క్రమాత్ | ప్రాగా

ద్యౌఃపశుక్రలోహితమస్మైలేదువిత్సరయతీణై యర్కమ
హీనుతార్కతనయాఃపాపాబుధస్తైసత్యః॥ ౫

వ్యా॥ అథునాగ్రహణాంవణాస్వామ్యంగ్రహదేవతాశ్చచిత్వాస్వామ్యం
సామ్య పాపత్యంప శామూలవిశ్రీడిలేనాహ । వణాఃఇతి ॥ తామ్రాద
యోవణాఃసూర్యాదిగ్రహనాథాస్సూర్యాదయోగ్రహః నాథాః స్వామి
నోయేషాం తేతామ్రవణాః స్వామిత్వోన్మాః స్వామీ - సితస్య శ్వేతస్య చం
ద్రః అతీర క్తస్వామిలోహితస్యభౌమః - హరితస్య శుకవణాస్యబుధః - విశే
షేణానమంతాత్పితస్యహరిద్రవణాస్యజీవః - చిత్రస్యనానావణాః స్వశు
క్రః - అసితస్యకృష్ణవణాః స్వసౌగంధి - ప్రయోజనం-బలవద్గ్రహేణ హృతన
ప్టాదిద్రవ్యవణాః జ్ఞానం- జన్మనిష్కళంకాలేహోక్తద్రవ్యలాభఃఅన్యధాహః ।
గ్రహపూజాయాఃతద్వణాకుసుమపూజా-తథాచయాజ్ఞవల్క్యైః వణైకా
మౌండలకేషుచేతి- వహ్నిత్వాది సూర్యాదినాథాశ్చస్యనువతతే- సూ
ర్యాదినాంనాథాస్సూర్యాదినాథాఃఅదిత్యస్యవహ్నిరగ్నిరక్షతః స్వామీ
చంద్రమనఃఅంబుజలం - భౌమస్యాగ్నిజఃకుమారస్వామీ - బుధస్యకేశ పౌ
విష్ణుః - గురోరింద్ర శృతక్రతుః శుక్రస్యశరీరంద్రాణి - సౌరస్యకో బ్రహ్మ -
ప్రయోజనం- గ్రహపూజాయాంగ్రహేనాక్తదేవతాపూజా- తథాచయవ
నేశ్వరః॥ దేవాగ్రహణాంజలవహ్ని విష్ణుప్రజాపతిస్కంధమహేంద్ర దేవీ!
చంద్రార్కచంద్యగర్కజభౌమజీవశుక్రాశ్చయతీకమయజేత శశ్వది
తి-తథాచరనామానయనేబలవద్ద్యహేనాక్తదేవతావర్యాయనామ-తథా
యాత్యానాంగ్రహదేవతాంసంపూజ్యత్వదిశంయాయాత్ తథాచసారా
వల్భ్యాంతామ్రసితాతిరక్తహరితవ్యాపీతవిచిత్రాగ్నితాభినాదీనాం - పావక
జలగుహకేశవశక్రశరీరవేదనః కధితాః- పూర్వాదిగ్రహదేవాంస్తస్యంత్రై
స్సమభిపూజ్యతామాశాం-ధనకనకగజవాహనాదీక ప్రాప్నోతినృ పారిత
శ్రీఘ్రమితి - పాగ్గాద్యా ఇతి - పాగ్గాద్యాః పూర్వప్రథమాదిశస్తాసాం
పూర్వాదీనారవ్యాదయోనాథాః - తతఃపూర్వస్యాందిశిరవిరాది త్యోధివ
తిః - పూర్వదక్షిణస్యాంశుకః - దక్షిణస్యాంలోహితోంగారకః దక్షిణవచ్చి
మాయాంతమోరాహుంపచ్చిమాయాంసారిశ్శనైశ్చరః - వచ్చిమోత్తరస్యా
మిందుశ్చంద్రః - ఉత్తరస్యాంవిత్బుధః - ఉత్తరపూర్వస్యాంసూరిచ్ఛపా
స్యతి-ప్రయోజనం - కేంద్రస్యైగ్రహేనా సూతికాగ్రహధాన్వజ్ఞానంహృత

నష్టాదిషుచో రాశిగణనలచ-క్షీణేంద్వర్కేతి - క్షీణశుభసాపిందుః క్షీణే
దుఃకృష్ణాప్తమృధాదారభృశుక్లాప్తమృధపర్యంతం-క్షీణశ్చం ద్రశివరతఃపూ
ర్ణః. ఆయుదాఽయవిధాకృష్ణపక్ష త్రయోదశీమారభ్యయూవదమాదాస్యాం
తేసూర్యమండలానోద్ధృతస్తావత్క్షీణ ఇతి-యస్తాద్య వశేశ్వరశ్చంద్ర
స్వపావత్వంనకదాచిః పీచ్ఛతి-త ద్వాక్యం-మా సేతుశుక్ల ప్రతిపత్పుష్పప్రే
పూర్వేశశీమద్యబలాదశాపేః శ్చేష్టోద్ధితియేల్పబలస్త ఏతీయేసామై వ్యస్తు
దృష్టోబలవాఽనదైవేతి-తథావ॥కూరగ్రహూర్ముఃకుజసూర్య పుత్రాపా
పాశుభాశుక్లశశాంకజీవాః। సౌమ్యశ్చసౌమ్యోవ్యతిమితితేవ్యైర్వైశ్చైవ
తుల్యప్రకృతిత్వ మేతీతి-తస్మాదేతావత్ - క్షీణఇతి - ఆదిత్యఃమహీనుతేంగా
రకః అర్కరసయశ్శనిః ఏతేసదైవపాపాః। బుధ స్తేర్య త దైవామేకతమే
నయుక్తఃపాప ఏవసౌమ్య్యాశ్చేషాః- శుక్లపత్యౌప్తమృధాఽత్-కృష్ణపత్యౌప్త
మృధాఽంయూవచ్ఛంద్రః-సౌమ్యోబుధఃపాపవీక్షితయంతఃపాపఏవ - జీవశు
క్రౌంసదైవసౌమ్యావీతి-ప్రయోజనం॥ పాపసౌమ్యగ్రహబలాజ్ఞాత-పాపాత్మ
కసౌమ్యస్వభావశ్చభవతి॥

మూ- బుధసూర్యనుతానపుంస కాభ్యాశశిశుక్రాయువతీనరశ్చనేహః। ౩

ఖిభూఖిపయోమరుద్ధణానాంవశినోభూమిసుతాదయఃక్రమేణ॥ ౬

వ్యా॥అథునాగ్రహణాన్త్రకృత్విభాగంమహాభూతాధిపత్యంచరేతి
నాహ॥బుధసూర్యేతి॥బుధశ్చంద్రఃసూర్యపుత్రశ్శనిః- ఏతానపుంస కాభ్యా
నపుంసకనామానా-శశీచంద్రశుక్రభాగవః ఏతాద్యాయువతీసంతా- శే
షారవిజీవభామానరాఃపురుషసంజ్ఞాఃపురుషనామానః-ప్రయోజనం - జన్మని
చింతాయాం-హృతనష్టాదిషుబలవంతస్త్వ స్వరూపమేవకుర్వంతి- లేహము
పేతాపేతతతాక్రితానామ-పతావః - శిఖిభూఖిపయోమరుద్ధణానామి-శి
ఖ్యాదీనాంపంచానాంమహాభూతానాం పంచగ్రహభూమిసుతాదయః క్రమే
ణవశినః-తద్యధాశిఖిసాగ్నేర్బూమిసుతోంగాఃకోవశీభామోగ్నేస్సాస్త్వమీ
త్యర్థః-ఏవంభూమేర్బుధః ఖిస్యాకాశస్వజీవః-వశుసోంభస శ్శుక్రఃమరుతో
వాయోశ్చనైశ్చరః-గణగ్రహణచంద్రప్రత్యపూరణాథాం-నన్వాదిత్యచంద్ర
యోఃకస్తానోద్ధిక్తమిత్యత్రోచ్యతే- తయోఃపూర్వమేవౌక్తం వహ్నిం
బ్వితితావేవప్రసిద్ధాప్రయోజనం-స్వనశాయాంనుహాభూతకృతాంఛాయాం
వ్యంజయంతి-వత్సృతిచ ఛాయాంనుహాభూతకృతాంచంద్రస్వఇతి॥

మూ- విప్రాదితశ్శుక్రగురుమజారౌశశీబుధశ్చేశ్వసితోంత్యజానా
మ్ । చంద్రార్కజీవాజ్ఞసితోకుజార్మీయధాక్రమంసత్వరజస్త
మాంసి॥

2

వ్యా॥ అథునాగ్రహాణాం బౌద్ధాహ్లాదివణాధిపత్యంగుణవిభాగంచో
పజాతికయాహ॥ విప్రాదితశ్శుక్ర॥ విప్రాదితో బౌద్ధాహ్లాదేర్వణాచతుష్టయ
స్యగ్రహాతిపతయోభవం - యథా-శుశోభాగణవఃగురుర్బృహస్పతిః-ఏ
తౌద్వా బౌద్ధాహ్లాదామధిపతీ-కుజఃభౌమఃఅర్కసున్యఃఏతౌద్వాక్షుత్రియా
ణాం-శశీచంద్రోవై శ్యానాం-శూద్రాణాంబుధః-అసితశ్శువైశ్చరః అంత్య
జానాంవణఃప్రతిలోమభవానాంచందాలమాగధశౌచరాదీనాం-ప్రయో
జనం-హృతనష్టాదిషుగ్రహబలాహ్నోరాదీనాంగ్రహాక్షవణఃప్రభావః
ఏషాముపమాతేతస్యశోభవభూతఃతథాచసత్యః॥గురుశుక్రౌచంద్రసౌమ్య
శ్శువైశ్చరశ్చేశ్వసిప్రతుత్రియః-ఏట్యుద్రనంకరాణాంప్రసూతికరాః॥ అజయ
జయేకభుష్టావప్రీతౌవిప్రనాశనెలాభే-తేధ్యస్తేభ్యఃకుర్య గుణాంశ్చదో
షాంశ్చపటౌంస్తానితి-చంద్రార్కజీవాశ్శత్యాది-చంద్రశశీఅర్క ఆదిత్యఃజీ
వోబృహస్పతిః-ఏతేసత్వసంజ్ఞాఃశ్శోబుధసితశ్శుక్రః ఏతౌద్వారజస్సంజ్ఞా-కు
జౌం గారకఃఅర్కిస్సౌరిఃఏతౌద్వాతమస్సంజ్ఞా - ఏతేయధాక్రమంసత్వాదిగు
ణాధిపతయోగ్రహఃప్రయోజనం॥సత్వంరజస్తమోవాత్రింశాంశేయస్యభా
స్కరస్తాద్గుణిత్వసాతకే-అన్యేషునఃగ్రహబలాప్వణాయంతితథాచ శ్రీజే
వక్త్రీ-బలవచ్చిస్తద్గుణోధవేజ్జాతశ్శుక్ర - అత్రాచార్యస్యయవనైశ్వరేణసహ
మతభేదః-తేనభౌమస్సౌర్వికక్షి-తథాచతద్వాక్యం॥సత్త్వాధికాభాస్క
రభౌమజీవాభృగ్వాత్తజౌగాజనీకశ్శశీచ । శశువైశ్చరస్తామసికోబుధస్తుసం
యోగతోన్యౌకలభతేఏషేషానితి-ఆచార్యస్యసత్యవచనమభిమతం-తథాచ-
సత్యః-త్రామసికామజసారౌరాజసికాభాగణవశ్శశిసుతశ్చజీవశశిభాస్క
రాస్సౌర్వి కాగ్రహప్రకృతయోనృణామితి - ఏవంయత్రయత్యాచార్యస్య
యవనైశ్వరేణసహమతభేదస్తత్ర సత్యస్యాపీతిజ్ఞేయం- అథపూర్వమభిహి
తంసత్వంకుజశ్శుక్ర - అత్రచంద్రార్కజీవాఃసత్వసంజ్ఞాశ్శుక్రం అనయోస్స
త్వశబ్దయోగోధ-భేదశ్శుచేదుచ్యతే - ఇహగుణవచనస్సత్వశబ్దత్ర శౌ
ర్యపర్యాయః-యేనకార్యాకార్యప్రవృత్తిసామర్థ్యంభవత్యైకాశనోపిచన
వాసినః-చధాచోక్తం ॥ ఏకావనవాసిన్య రాజలత్కణ్య నీతిశాస్త్రజ్ఞైః

తోష్ణి తేమృగవతౌరాజేతిగిరిపరిణమంతీతిలగగుణస్వరూపం॥ యస్సాత్మిక
స్తస్యదయాస్థిరత్వంసత్వారితబ్రాహ్మణదేవభక్తిః॥ రజోధికఃకావ్యఃశా
మృతస్త్రీసంసక్తచిత్తఃపురుషోతిశూరః॥ తమోధికోవంచయితావరేషాంమూ
ఖోకాలనఃక్రోధపరోతిః॥ ద్రక్షి॥ ౭

మూ - మధుపింగళదృక్ చతురశ్రతనుఃపితృప్రకృతిస్సవితృల్పకః

తనువృత్తతనుర్భహువాతకఃప్రాజ్ఞశ్చశశీమృదువాక్శుభదృక్॥

వ్యా॥ అధఃపంద్రార్కయోస్వరూపమాహ॥ మధుపింగళదృగితి॥ మధు
వస్పింగళాదృష్టిర్యస్యసఃకుషత్కాతరాక్షః చతురశ్రతనుః ప్రసారితభుజ
ర్వయప్రమాణసమోచ్ఛాయః-పితృప్రకృతిఃపితృదికఃల్పకఃచోవిరళకేశః-
ఏవంవిధస్సవిజాతదిత్యః-తనువృత్తతనురిత్యాది-తస్మిన్చాసౌవృత్తాచతనువృ
త్తాతాదృశీతనుర్యస్యతనువృత్తతనుఃకృశవర్తులాంగభ్రత్యర్థః-అధఃపహువా
తకఃప్రభూతమారుతశ్లేష్టా-పాజ్ఞామేధావీమృదువాక్కోమలభాషీశుభ
దృక్దర్శనీయాక్షఃఏవంవిధఃశశీచంద్రః॥ ౮

మూ- క్యూరదృక్ కరుణమూరిరుదారఃపైత్తికస్సుచవలః కృశమధ్యఃశ్లి

ష్టవాక్సతతహాస్యరుచిజ్ఞఃపితృమారుతకః ఫప్రకృతిశ్చ॥ ౯

వ్యా॥ అధాంగారకబుధయోఃస్వరూపంస్వాగతయాహ॥ క్యూరదృశి॥
త్రూగానుష్టాదృష్టిర్యస్యసక్యూరదృగంగారకః- సచతరుణమూతిః-నిత్యం
యశావనోపేతాకారవిగ్రహః-ఉదారోదాతాపైత్తికఃపితృబహుళఃసుచవలః
అతీవాద్ధిరచిత్తఃకృశమధ్యస్తనూదరః- ఏవంవిధోంగారకఃభౌమః-శిష్టవాగ్
త్యాదిశిష్టవాగ్దగ్ధభాషీసతతహాస్యరుచిః నిత్యంపరిహాసశీలఃపితృమారుత
కఃఫప్రకృతిఃదోషశ్రయోల్పాణస్వభావఃఏవంవిధోజ్ఞాబుధః॥ ౯

మూ- బృహత్తనుఃపింగళమాధజేతుణోబృహస్పతిశ్శేష్టమతికఃఫా

తక్తః॥ భృగుస్సుఖికాంతవపుస్సులోచనఃకఫానిలాత్మాసితవక్రమూ

ధజః॥

౧౦

వ్యా॥ అధజీవశుక్రయోఃస్వరూపంవంశస్థేనాహ॥ బృహత్తనురితిః॥ మూ
ధజః-కేశాఃకుక్షణేనయనేచపింగళేయస్యకసిలకేశః-కాతరాక్షభ్రత్య
ధః-శ్రేష్ఠమర్థిర్హానుగఃప్రాజ్ఞఃకఫాక్షకఃకఫాదికశరీరశ్లేష్టాత్పాపం
విధోబృహస్పతిః-భృగురిత్యాది-సుఖీనత్యంసుఖాన క్తఃకాంతవపుధజశః-
యశరీరఃసులోచనఃశోభనాక్షఃకఫానిలాత్మాశ్లేష్టమారుతప్రకృతిఃఅసితవ

క్రమూర్ధ్వజఃఅసి తాఃకృష్ణావక్రతాఃకుటిలాఃసూర్యజాఃకేవం యస్యకృష్ణా
కుంచితకేశభర్తృర్ధివవంషిధోభృగుశ్శుక్రః॥ ౧౦

మూ - మందోలనఃకపిలపుక్కుశదీనుః॥ గాత్రఃస్థూలద్విజఃపంచషణ్మం
కచానిలాత్మాస్నాయుస్థస్యస్త్రక్వగధశుక్రవసాస్సమజ్ఞామందా
ర్మచంద్రబుధశుక్రసురేజ్యభౌమాః॥ ౧౧

వ్యా॥ అధునాశనైశ్చరస్వరూపంస్నాయుద్విసారత్వంచగ్రహశ్రయంవ
సంతలకేనాహ॥ మందోలనఇతి॥ అలసః క్రియాస్వపటుఃకపిలన్యౌకాతరా
తాఃకృశదుర్బలందీనుః॥ ఉచ్ఛతరంచగాత్రంగాత్రాణివాయస్వసదుర్బ
లోచ్ఛదేహఃస్థూలద్విజోబృహద్దంతఃపరుషరోమకచఃరూక్షతనూరుహకేశః
అనిలాత్మావాతప్రకృతిఃపవంషిధోమందశ్శనైశ్చరః-స్నాయుస్థీత్యాది-మం
దాదీనాంగ్రహణాం - స్నాయుద్విసారత్వం - స్నాయుస్థీసీద్ధాధే-దే
హవత్రాం - శనైశ్చరాదిత్యై - స్నాయుమం-దశ్శనైశ్చరసిరాసారః - అ
స్థీగ్రా-అపిత్యఃఅస్థిసారః అస్థుగ్రుధిరంతచ్ఛంద్రమాః - త్వక్చుమతమ్బు
ధః-అకశ్యై ఆనంతర్యాధే - శుక్రంరేతఃతచ్ఛుక్రః - వసామేదఃతత్పురే
జ్యోగురు - మజ్జాఅధ్యంతగతోధాతువిశేషఃసభౌమః - గ్రహణాంస్వ
రూపజ్ఞానప్రయోజనం - లగ్ననవాంశతుల్యతనుస్సృచిశ్యతోవయజ్యతే
జన్మకాలేయోగ్రసూబలవాతత్పరితస్వరూపస్తత్కాలజాతోభవతి-త
థాతుసారశ్చహృతనష్టాదిషుప్రశ్నకాలేప్యేవంవిధధాతురూపాశ్చ రాద
యః వ్యాధిప్రశ్నేయలగ్నంయశ్చ లగ్నేనవాంశకోవతతేతత్స్వామినోబ
లవశాదభిహిషదోషేణవాపీదా॥ ౧౧

మూ, దేవాంబుగ్నివిహారకోశశయసక్షిత్వత్కరేశాః క్రమాద్వ
స్త్రస్థూలమభుక్తమగ్నికహతం మధ్యం దృఢం స్ఫూటితమ్ । తా
మృంస్యాన్యణిహేమయైక్తిరజతాన్యర్కాచ్ఛముక్తాయసీద్యేక్తా
జ్ఞేగైరాదయశ్శశురువజ్ఞగ్వోమూత్యువా॥ ౧౨

వ్యా॥ అధునాగ్రహణాంస్థానవస్త్యగ్రవ్యాణిలగ్నగతగ్రహవశాద్భుతు
నిణ-యంచశాన్దూలవిక్రీడితేనాహ ॥ దేవాంబుగ్ని ॥ అర్కోప్రశ్నతి త
దాదీనా గ్రహణాంకృమాదై వాదీః స్థానాని-తత్యదేవస్థానమాదిత్యస్యఅం
బుస్థానంచ ప్రసరితి అగ్నిస్థానం భౌమస్యః హరధహమిః క్రీడాస్థానం బుధ
స్థానం విభాంతాగ్రాదై త్వాని-బృహస్పదే - శయనస్థానం శుక్రస్యః

త్యుత్తరః అవకరరాశిః తత్స్థానం శనైశ్చరస్య పతేషాం స్థానానామేతేస్యామి
 నః ప్రయోజనం - బలవతిగృహాగ్రహాక్షస్థానైవనవజ్ఞానం హృతనష్టాశ్చై
 రాదేస్తదేవస్థానంద్రవ్యస్య చ-వస్త్యమిత్యాది-అర్థాదితినర్వత్రానువృత్తిః
 తత్స్థలతంతుకృతమాదిత్యస్య వస్త్యం-అభ్యుక్తం నవంబంద్రస్య-అగ్నినాహ
 తం ఏకదేశదగ్ధం భామస్య-కేనాంబునాహతం క్షిన్నం బుధస్య-మధ్యం నాతినవం
 నాతిజీర్ణం బృహస్పతేః-దృఢం కాలాంతస్థాయీ శుక్రస్య-సాఫ్తతం జ్యేష్ఠం శనైశ్చ
 రస్య-ప్రయోజనం సూతి కావస్త్యజ్ఞానం-హృతనష్టాదిచింతాయాం-చోరాదేర్భ
 లవద్గ్రహవశాద్వస్త్యజ్ఞానం-తామ్రం స్యాదిత్యాది-తామ్రమాదిత్యస్య-చం
 ద్రస్య మణయః - భామస్య హేమసువర్ణం-బుధస్య యుక్తిః యుజ్యత ఇతి యుక్తిః
 రీతి కాం స్యాది-రజతం రౌప్యం బృహస్పతేః-స్వస్థానస్య తస్యైవ సువర్ణమపి-ము
 క్తాశ్శుక్రస్య అయః కృష్ణలోహం సీసత్రపుణీవశనైశ్చరస్య ధాచానేనైవ
 సూక్ష్మజాతకే ఉక్తం || అర్కాదితామ్రమణి హేమయుక్తిరజతాహిమాక్షికం
 లోహం | వక్తవ్యం బలవద్భిః స్వస్థానే హేమజీవేషి-తథాచ బాదరాయణః || అ
 ర్కస్య తామ్రం మణయోహిమాం శోర్భామస్య హేమేందుసుతస్య యుక్తిః | జీ
 వస్య రౌప్యం స్వగృహస్థితస్య తస్యైవ హేమోశనశ్చముక్తాః | తీర్ణాం శుదే
 హప్రభవస్య సినకృష్ణాయనంచ ప్రవదంతి తద్జ్ఞాత్వ || ప్రయోజనం-సూతి కా
 గృహే బలవద్గ్రహద్రవ్యకతాః-హృతనష్టాదిచింతాయాంచ తద్గ్రహ్య నా
 శాదివరిజ్ఞానం-తచ్చృభదశాయాంతస్త్రిన్దువచయధేతదాః | ఉక్తివపరీతే
 హానిః-ద్రేక్వాణై రిత్యాది-అత్ర శకారాదిభిశ్చ-పర్యంతై ర్వణైః సంజ్ఞా
 దైవ్యః-శనైశ్చరప్రభృతీనాం గుర్వంతానాం వృత్తానురౌధాన్ ద్వైశః కృతః-శ
 నైశ్చరశుక్రరుధిరచంద్రబుధగురుషూద్యత్సులగ్నగ్రతేషు శిశిరాదయ్షు దృత
 వోజ్యేయాః-అత్ర శకారోపలక్షితశ్చనైశ్చరః-తస్మిన్నుదయతి లగ్నధేశిర
 ఋతుర్విజ్యేయః-శుకారోపలక్షితశ్శుక్రః-తస్మిన్నుదయతి వసంతః-రు
 కారోపలక్షితోరుధిరోభామః-తస్మిన్నుదితేగ్రీష్మః-చకారోపలక్షితశ్చంద్రః
 తస్మిన్నుదయధౌవషాః-జ్యోబుధస్తస్మిన్నుదయతి శరత్-గుకారోపలక్షి
 తోగురుః తస్మిన్నుదయతి హేమంతః | ఆదిత్యే ప్యుదయతి గ్రీష్మః-తథాచ బాదరా
 యణః-గ్రీష్మమధప్రవదంతి కుజార్కావితి-ద్రేక్వాణై రిత్యప్యు వాఇత్య సేన
 వ్యవహితేనన-బంధః-ద్రేక్వాణై రోద్వదయద్భిశ్చనైశ్చరాదినంబంధిభిః శిశి
 రాదయోజ్యేయాః-ఏతదుక్తం భవతి-లగ్నే గ్రహసంభవేనైశ్చరేద్రేక్వా

ణలగ్నగ్రతేజీరః ఏవంశుక్రద్రేక్కాణేవసంతఃభావద్రేక్కాణేగ్రీష్మఃరవి
 ద్రేక్కాణేగ్రీష్మః- ఏవంచంద్రద్రేక్కాణేవషాః- బుధద్రేక్కాణేశరత్-
 జీవద్రేక్కాణేహేమంతః- అత్రచముఖ్యగ్రహాదయేనయుతునిదేశః శఃక
 ర్తవ్యః- తదభావేద్రేక్కాణేసజ్జాతవ్యంబహూనాముదయేపిద్రేక్కాణేనైవ
 కే-ద్వహూనాముదయేబలవద్గ్రహేణేతివ్యాఖ్యతే తథాచమణిస్థః॥ ద్వ్య
 తద్వైర్లంకగోషగతైర్యోబలవాతద్గ్రహస్త నిర్దేశిత-తద్గ్రహజ్జాతం-ల
 గ్నేయోగ్రహస్థి సత్తమత్తయుతుర్వాచ్యః బహుఫలగ్నగ్రలేష యోబల
 వాః-గ్రహభావేద్రేక్కాణపతేయుతునిదేశః-ప్రయోజనం- నప్తజాత
 కేయుతునిదేశఃహృతనష్టాదిచింతాయాంచేతిఅత్రాచార్యేణ గ్రహాణాం
 శాఖాధిపత్యంతోక్తంఉక్తంచస్పృజాత కే- యుగధర్వసామయజుషామ
 ధిసాగురుసౌమ్యభౌమసితాశ్చ-యుగ్ధాధిపతిగురుః-అధర్వవేదాధిపతి
 సౌమ్యోబుధః-సామవేదాధిపతిర్భుమః-యజుర్వేదాధిపతిశ్శుక్రః-ప్రయో
 జనం-బలవతిశాఖాధిపేబ్రాహ్మణాదేస్తచ్చాఖ్యాపాతకోభవతి బ్రాహ్మణేచో
 రేజ్ఞాతేశాఖావిజ్ఞానం-అనిష్టస్థానస్థేగ్రహేతన్మాత్రైశ్శాంతిరితి॥ ... ౧౨
 మూ- త్రిదశత్రీకోణచతురశ్రసప్తమాన్యవలోకయంతిచరణాభివృద్ధి

తః॥రవిజామరెజ్యుధిరాఃవరేచయేక్రమశోభవంతికిలపీతు శ్చైదికాః॥

వ్యా॥ అథగ్రహాణాంద్వష్టిస్థానానిసగఃపృష్ఠిఫలానిచప్రహాషిణ్యా
 హ॥త్రిదశేతియష్టిస్థానేగ్రహస్థితాస్తస్మాత్త్రిదశాదీఃస్థానానిచరణాభి
 వృద్ధితః- పాదవృద్ధ్యావలోకయంతి-గ్రహాయస్త్రిరాశౌవృద్ధితఃతస్మా
 ద్యస్తప్రతీయగోగ్రహాదశమగతశ్చతథాత్పతీయశమ రాశితోపాదేన
 చతుర్భాగద్వష్ట్యాఅవలోకయంతి-ఏవంత్రీకోణస్థానవమస-చమస్థానగతావ
 థాదృష్ట్యా- చతురశ్రేఅష్టచుచతుధేః అష్టచుచతుధఃస్థానస్థాపాదహీన
 దృష్ట్యా-సప్తమగఃగ్రహంపరిపూర్ణ దృష్ట్యా చరణాభివృద్ధిత్యత్యత్రాభిశబ్ద
 వీపాస్సంద్యోతయతి-చరణవృద్ధ్యాపాదవృద్ధ్యేత్యథః- యావత్పాదగృహ్యప
 శ్యంతి తావత్ఫలంప్రయచ్ఛంతి-తథాచస్వల్పజాతకే॥దశమత్పతీయసవమాపం
 చమచతుర్థాష్టమేకశత్రం॥ పశ్యంతిపాదవృద్ధ్యాఫలానిచైవప్రయచ్ఛంతి
 తి-అథాదేవగ్రహేఉక్తస్థానానిపశ్యంతీతిజ్ఞేయం-తథాచసారావశ్యా॥౨
 వ్యంపశ్యంతిసదాగ్రహశ్చరణవృద్ధితస్సర్వే॥ త్రిదశత్రీకోణచతురశ్రసప్తగ
 తాన్ఫలంక్రమేణైవః పూర్వంపశ్యంతిరవిస్తప్రతీయరశమే॥త్రీకోణమపిమజీవః॥చ

తురశ్రంభూమిసుతఃసితార్క-బుధహిమక గాఃకళత్రంచ-తథాచయవనేశ్వః |
 ద్వాశ్చిహాషతమగద్వితియంసంస్థానరాశేపరిహృత్యరాశీమ్ | శేషాగ్ర
 హఃశ్యతిసర్వకాలమిష్టేషునైషాంవిహితాద్యుగ్నిష్టా | జామిత్రభృష్టిఫలం
 సమగ్రంస్వపాదహీనంచతురశ్రయోశ్చ | త్రికోణయోర్ద్వపిఫలాదహా
 హుదుఃస్పృకసంజ్ఞేదశమేచపాదమితి || రవిజామరెజ్యరుధి రాశితి-కిలేత్యాగ
 మహాచనే-చరణాభివృద్ధిశత్యనువతతే పతేరవిజాదయశ్చరణాభివృద్ధితః
 పాదోపచయాన్వితశ్చైదశశనేక్రమశోధికఫలప్రదాభవంతి-రవిజ్యనిసద
 ర్శనేపాదఫలప్రదః అమరెజ్యోబృహస్పతిరథఃఫలప్రదః-గుణిగోంగారికపా
 దహీనఫలప్రదః-అపరెర్కచంద్రబుధశుక్రాస్తైవీతుణెసమగ్రఫలప్రదాః ఏత
 నైస్సరికః కంగ్రహాణాంసృష్టిఫలం - స్థానవశాదేతేషాంయథాస్వందృష్టిఫల
 మూహ్యం-ఏవమేకేవ్యావత్తుతే-అపరెత్వాహుః-స్థానఫలమేతత్తేనత్రిదశా
 దిస్థానగతాగ్రహరాశీకపశ్యంతి-రవిజాదయోద్యనేధికఫలప్రదాభవంతి
 త్యధాత్మతీయదశమస్థాగ్రహాగ్రహరాశీకవాశనైశ్చరఃపశ్యన్నగ్యేభ్యోగ్ర
 హాభ్యాధికఫలప్రదోభవతిపరిపూణాంపశ్యత్యధః-ఏవంత్రీకోణస్థోజీవః-
 చతురశ్రగోభూమిః - సప్తమస్థాఃసూర్యచంద్రబుధశుక్రాః - ఏతచ్ఛబహుత
 రాణామాచార్యాణామతంతథాచభగవాన్గాగిః || దుశ్చిక్యస్సగతాసౌ
 రిస్త్రికోణస్థాబృహస్పతిః | చతుర్థాష్టమగాభౌమశ్చేషాస్సప్తమసంస్థి
 తాః | భవంతివీతుణెనిత్యముక్తాధికఫలాగ్రహాశ్చితి || ౧౩
 మూ అయనతుణవాసగర్తవోమాసోద్ధ్వంచసమాశ్చభాస్కరమ్ | కటు
 కలవణతి క్తుమిత్రామధురాష్లాచకమాయిత్యపి || ౧౪

వ్యా || అథునాగ్రహాణాంకాలనిదేశశంకటుకాదిరసనిదేశశంచవైతా
 శీయేనాహ || అయనేతి || భాస్కరాదాదిత్యాత్ ప్రభృతిఅయనాదికాలనిదేశ
 శః-తత్రాయసంద్దేశోభాస్కరాత్పుర్యాత్ - తుణోముహూర్తస్తస్మిన్నిర్దే
 శశ్చంద్రాత్మాసనిర్దేశోజీవాత్ - వాసరోదివస్తస్మిన్నిర్దేశోభామాత్
 ఋతుర్నాసద్వయాత్త్యకస్తస్మిన్నిర్దేశోబుధాత్-మాసనిర్దేశోజీవాత్ - మా
 సార్థంపక్షస్తస్మిన్నిదేశశశ్చుక్రాత్ - సమాస్సంవత్సరస్తస్మిదేశశస్సా
 రేః-ప్రయోజనం - ప్రశ్నలగ్నేయచ్యుగ్రహస్యనవాంశకోదయఃసగ్రహస్త
 స్సాన్నవాంశకాత్యావత్సంఖ్యేనవాంశకేనవతితావత్సంఖ్యాయనాదికోగ్ర
 హాపలక్షితఃకాలశుభాశుభఫలవిషయోవాచ్యః-అన్యేత్వేనంవ్యచతుతే-ల

గ్నేయావస్సంఖ్యోనవాంశక ఉదితస్తావత్సంఖ్యోయనాదికాలః అంశపతివశా
 ద్వైతస్యోతధాచమశిఘ్నః॥ అగ్నాంశక పతిత్యుః కాలోలగ్నోదితాంశపతితు
 యోవ కత్వోప్రిపువిజయేగర్భాధానేధకార్యస యోగభ్రత- కటుకలవణత్యా
 ది-భాస్కరాదాదిత్యాత్ కటుకాదిరసనిదే- శః - తత్రాదిత్యాత్సూర్యాత్
 కటుకస్యగసస్యనిదే-శః - చంద్రాల్లవణస్య- భౌమాత్తిక్తస్యతిక్తంమరిచా
 ది-బుధాన్తిశ్రస్యవక్షసస్య - జీవాన్తధురస్య - శుక్రాదాష్లుస్య-శనైశ్చరా
 త్కమాయస్య-ప్రయోజనం - శోధనకాలేయోబలవాత్తదుక్తరసస్యదోహద
 దోగచ్ఛిణ్యాంభవతి-తధాచసారావళ్యాం-మాసిత్వతీయేస్త్రీణాంసోహదకో
 జాయతేవశ్యం । మాసాధిపస్యభావైలగ్నప్రయోగాదిభిశ్చింత్యం-భోజనా
 శ్రయేచ ప్రశ్నే గ్రహేచాదయేతన్న వాంశేవాతదుక్తర సాన్వి తభోజనజ్ఞా
 నమితి॥ ౧౪

మూ- జీవోజీవబుధౌసితేందుతనయావ్యర్కావిభౌమాః క్రమాద్వింధ్వ
 ర్కావికుజేంద్విసాశ్చసుహృదః కేహంచిదేవంతుతమ్ । సత్యోక్తేసు
 హృదస్త్రికోణభవనాత్సాన్వి తాన్వంత్యధీధర్మసాంసోవ్చాయుస్సు
 ఖపాః స్వలతుణవిధేర్నాన్వైర్విరోధాదితి॥ ౧౫

వ్యా॥ అథునామిత్రామిత్రపిండింశాదూలవి క్రీడితేనాహ ॥ జీవభృతి॥
 సూర్యాదీనాంగ్రహణాం క్రమాజ్జీనాదయః సుహృదః తత్రాదిత్య స్యసూర్య
 స్యజీవోబృహస్పతిః సుహృత్ప్రితం - జీవబుధౌచంద్రస్య - శుక్రబుధౌభౌమ
 స్య - విగతోర్కసూర్యోయేభ్యోగ్రహేభ్యస్తేసూర్యవజితాః సర్వపవబు
 ధస్య - వికుజావిగతాంగారకాః సర్వ పవబృహస్పతేః - వీంధ్వర్కాః విగతౌ
 చంద్రాకాః యేభ్యస్తేసర్వ పవశుక్రస్య - వికుజేంద్వి నాః కుజౌభౌమాః
 ఇంద్రశ్చంద్రాభ్యరసూర్యః పతేవిగతాయేభ్యస్తేవికుజేంద్వి నాః భౌమచం
 ద్రసూర్యవజితాః సర్వపవశనైశ్చరస్య - ఏవంకేహంచిత్తతం - ససర్వే
 హం - అత్రచ తేహంశత్రుమిత్రవ్యవహార పక్ష్యోనోదాసీనవ్యవహారః త
 స్తాన్ప్రితేభ్యోమిత్రాణీతికేచిద్యవనేశ్వరాదయః - తధాచ ॥ రవేగ్గు
 రుర్ప్రితమతోన్యధాన్యేగురో సుభౌమంపరిహృత్యసర్వే । చాంద్రెనర్కా
 భృగునందనస్యస్య ర్కేంద్రవోవై సుహృదః ప్రదిష్టాః ॥ భౌమస్యశుక్రశ్శశిజ
 శ్చమిత్రమిందోన్యధందేవగుగుంచంద్రాత్ । సౌరస్యమిత్రాణ్యుశజేం
 దుసూర్యాశ్శేషా రిపూర్వావిధిన్మిత్రాంచతద్వదితి ॥ సత్యోక్తభృతి ॥ సత్యో

కైశోరాశాస్త్రేస్వత్రికోణభవనాదాత్మీయమూలత్రికోణరాశేస్వాం
 త్యగీధమహాస్వోచ్చాయస్సుఖపాశ్చ తేగ్రహస్సుహృదోబవంతి- తత్ర
 త్రికోణంమూలత్రికోణం తస్మాత్స్వప్రాప్తితీయ రాశ్యధిపతస్తాదేవాంత్య
 పాద్యదశస్థానాధిపః-ధిపఃపంచమాధిపః - ధమహాసవమాధిపః-సీవచ్చ
 పోగ్రహఃఉచ్చస్యస్వామీ-ఆయుషోష్ఠమస్థానస్యాధిపః - మఖపశ్చతుర్థా
 నాధిపతిః-గ్రహామిత్రంభవతి- స్వలక్షణవిధేర్విరోధాదవై యోగిమస్థా
 నాధిపతిభిర్గ్రహైస్సహనాయంమిత్రం-నమిత్రవిభాగఃకల్పనీయః - విరో
 ధాదనుహృద్భూతస్వంచతల్లక్షణంచస్వలక్షణం-స్వలక్షణవిధిః-స్వలక్షణ
 విధిస్తస్మాద్విరోధాత్ ఏతదుక్తంభవతి-యస్సవిధేమిత్రలక్షణవిభాగః
 ప్రదశితఃతేఅత్రోన్యస్థానాధిపాయే గ్రహోస్తేగ్రహస్యసుహృదోసభవంతి- త
 థాచనత్యః || సుహృదస్త్రికోణభవనాద్గ్రహస్యసుతభేవ్యయేథధనభవనే
 స్వజినేనిధనేభమేస్వోచ్చేచభవంతి నోశేమాత్మ-స్వజనసంజ్ఞంచతుర్థా
 నంతత్రద్విరాశ్యధిపామిత్రసంజ్ఞః ఏకరాశ్యధిపోమద్యమః - అనుక్తరాశ్య
 ధిపశ్చత్రుః - ఐత్యుత్తిచ-ద్వైకానుక్తభవానుహృత్సమరిపూసంచిత్య
 నై సగ్గికానితి-ఏకరాశ్యధిపోమద్యస్థానియదుక్తతచ్ఛందాశ్చేతరవిష
 యమితిజ్ఞేయం - తథాచ-చ గ్రహావేకరాశ్యధిపావధిమిత్రసంజ్ఞాభవ
 తః-తయోహిగ్రహానిధిపస్యాధిపత్యాభావాత్ రాశ్యైవస్యయోధిపతి
 గ్రహఃసపవ - యద్యుచ్చరాశ్యధిపత్వాత్త్రిభవన్యం ప్రాప్నోతి తథాపి
 ద్విభవపవజ్ఞాతవ్యః-తస్యస్వరాశివ్యుత్తేకాత్ - ఏతన్తందబుద్ధివృత్తాదనా
 భంస్పష్టతరంవ్యాఖ్యాయతేతథాహితిత్యస్యసింహఃత్రికోణంతస్తాదా
 దశస్థానస్యకర్మటస్యచంద్రమాఅధిపతిః-సపకరాశ్యధిపాపిద్వితీయరాశ్య
 ధిపత్యాభావాదాదిత్యస్యమిత్రం-సింహోచ్చతుర్థావృత్తికః సపమోమేషః
 తయోర్భౌమోధిపతిః-అదిత్యస్యసోవచ్చంమేషః తస్యాధిపోభామఃమేషస్య
 సింహనవమత్వాదాదిత్యస్యసోవచ్చత్వాదేకగౌరీత్వం మేషస్యైకత్వావ్యవ
 శ్చికస్యద్వితీయత్వాద్భౌమోద్విరాశ్యధిపాజాతః-తేనాదిత్యస్యమిత్రం-సిం
 హోత్పంచమాష్టమాధిపతిమీనోతయోరధిపతిజీవః సచోక్తస్థానవ్యయస్యా
 ధిపతిత్వాదాదిత్యస్యమిత్రంగురః-సింహోద్వితీయోకాదశౌకన్యామిధుసతయో
 ర్భుధస్సావమీ-తత్రద్వితీయస్థానసోక్తత్వాదేకాదశస్యానుక్తత్వాత్పురితై
 కరాశ్యధిపత్వాద్భుధోరమేషాధ్యమః-సింహోత్పంచమస్థానేమకరమం

భావోక్తాతయోరాధిపత్యాదాపిత్యస్యశనైశ్చరశ్మత్రుః-సింహాద్వశమత్పతీ
యేవృషతులేతయోరనుక్తస్థానయోరధిపత్వాత్ శుక్రఆదిత్యస్యశత్రుః - ఏ
వంరవేః - అధవంద్రస్యతథాచంద్రస్యవృషస్త్రికోణంతస్మాచ్ఛత్రుః-స్థా
నంసింహస్తదధిపసూర్యఃసపకరాశ్యధిపాపిద్వితీయస్యరాశేరాధిపత్వాభా
వాచ్ఛంద్రస్యమిత్రం-పుషాద్ద్విత్వీయంమిథునం-పంచమస్థానంకన్యా-తయో
ర్బుధ-అధిపతిఃసచోక్తస్థానద్వయస్యాధిపతిత్వాచ్ఛంద్రస్యమిత్రం-పుషాత్పక్ష
మగ్నాదశౌపుచ్చికమేషాతయోర్భృమస్సాన్విమిత్రత్వాద్దశస్యోక్తత్వాత్స
ప్తమస్యానుక్తత్వాత్పరితైకరాశ్యధిపత్వాకృష్ణమఃచంద్రస్యమధ్యమః - పు
షాదక్షమైకాదశౌధన్విమీనాతయోగు-గుస్సాన్విమిత్ర ఏకాదశస్థానస్యా
నుక్తత్వాత్ అప్తమస్యోక్తత్వాగ్నిరైకరాశ్యధిపత్వాజ్జీవశ్చంద్రస్యమధ్య
మః-చంద్రస్యపుషఉచ్చః-పుషాత్తప్తఃతులారాశీతస్యశుక్రాధిపతీఃశత్రువృష
స్యోచ్చత్వేచోక్తత్వాత్పరితైకరాశ్యధిపత్వాచ్ఛంద్రస్యశత్రోమధ్యమః-పు
షాన్నవమరశమామకరకుంభాతయోస్సాన్విమిత్రసింహత్రదశమస్యానుక్తత్వా
త్పరితైకరాశ్యధిపత్వాదేనిరిశ్చంద్రస్యమధ్యమః - ఏవంచంద్రస్య - అధ
భామస్యః-భామస్యమేషస్త్రికోణంమేవాచ్ఛతుర్థాస్థానస్యకర్తృటస్యాధి
పశ్చంద్రఃస ఏకరాశ్యధిపాపిద్వితీయస్యరాశేరధిపత్వాభావాద్భృమస్యమి
త్రం-చంద్రఃమేషాగ్నంచమస్యసింహస్యాధిపసూర్యఃసపకరాశ్యధిపాపిద్వితీ
యరాశేరధిపత్వాభావాద్భృమస్యమిత్ర సూర్యఃవేషాన్నవమదావశౌ
ధన్విమీనాతయోజీవోధిపతిః సచోక్తస్థానద్వయస్యాధిపత్వాకృష్ణమధ్యజీ
వ్రామిత్రం-మేషాత్తప్తీయషష్ట్యమిథునకన్యేతయోరపతిశత్రుత్వాత్ తయో
ర్బుధస్యాధిపత్వాద్భృమస్యబుధశ్మత్రుః మేషాద్ద్వితీయసప్తమాపుషతులేత
యోశుక్రస్సాన్విమిత్రద్వితీయస్యోక్తత్వాత్సప్తమస్యానుక్తత్వాత్పరితైక
రాశ్యధిపత్వాచ్ఛుక్రోభామస్యమధ్యమః - మేషాద్దశమైకాదశౌమకరకుం
భాతయోశ్శునిరధిపతిఃభామస్యమకర్యఉచ్చఃతస్యోక్తత్వాదేకాదశస్యాను
క్తత్వాగ్నిరైకరాశ్యధిపత్వాచ్ఛనైకపరోభామస్యమధ్యమః - ఏవంభామ
స్య- అధబుధస్య బుధస్యకన్యామూలత్రకోణంతస్మాచ్ఛ్వాదశస్థానస్యసింహ
స్యాధిపతిసూర్యఃస ఏకరాశ్యధిపాపిద్వితీయరాశేరధిపత్వాభావాత్ బుధ
స్యమిత్రంసూర్యః కన్యాయాఃద్వితీయసవమాతులావృషాతయోశుక్రాధి
పతిస్సచోక్తస్థానద్వయస్యాధిపత్వాద్బుధస్యశుక్రోమిత్రంకన్యాయా ఏకా

దశస్థానస్యకర్కటస్యాధిపతిశ్చంద్రః తస్మానుక్తత్వాద్భుకస్య చంద్రశ్చ
 త్రుతిః న్యాయాఃత్వతీయాష్టమావృశ్చికమేషాతయోర్భౌమోధిపతిఃతత్రాష్ట
 మాస్యోక్తత్వాత్తృతీయస్యానుక్తత్వాత్పరితైకరాశ్యధిపత్వాద్భౌమోబుధ
 స్యనాధ్యస్థఃకన్యాయాశ్చతుర్థానప్రహాధన్విమీనాతయోజీవౌధిపతిస్త
 త్రచతుర్థాస్యోక్తత్వాత్సప్తమస్యానుక్తత్వాత్పరితైకరాశ్యధిపత్వాజ్జీవో
 బుధస్యమధ్యస్థఃకన్యాయాఃపంచమషడ్మామకరకుంభాతయోస్సారిరధిపతిః
 తత్రపంచమస్యోక్తత్వాత్పక్షమృగస్యానుక్తత్వాత్పరితైకరాశ్యధిపత్వాచ్ఛనై
 శ్చగోబుధస్యమధ్యస్థఃఏవంబుధస్య-అధగురోఃజీవస్యదన్వీత్రికోణంతస్మా
 దష్టమస్థానస్యకర్కటస్యాధిపతిశ్చంద్రః - సపకరాశ్యపాదీయస్యరాశే
 రాధిపత్యాభావాజ్జీవస్యమిత్రంచంద్రః - ధనుషఃపంచమద్వారశౌషేషవృ
 శ్చికాతయోభామోధిపతిఃసచోక్తస్థానద్వయస్యాధిపతిత్వాజ్జీవస్యమిత్రం
 భామః-ధనుషోనవమస్యసింహస్యాధిపతిస్సూర్యః సపకరాశ్యధిపాద్వితీయ
 స్యరాశేరాధిపత్యాభావాజ్జీవస్యమిత్రంసూర్యః-ధనుషోద్వితీయత్వతీయామ
 కరకుంభాతయోస్సారిరధిపతిఃతత్రద్వితీయస్యోక్తత్వాత్తృతీయస్యానుక్త
 త్వాత్పరితైకరాశ్యధిపత్వాత్సారిరోజీవస్యమధ్యస్థః - ధనుషస్సప్తమదశమా
 మిధునకన్యేతయోర్భౌగోధిపతిః స్థానద్వయస్యానుక్తత్వాద్ధురోబుధశ్చ
 త్రుతిః-ధనుషష్టమైకాదశస్థానేవృషతులేతయోశ్శుక్రోధిపతిఃస్థానద్వయస్యా
 నుక్తత్వాచ్ఛుక్రోగురోశ్శత్రుతిఃఏవంజీవస్య - అధశుక్రస్య శుక్రస్యతులాత్రి
 కోణంతస్మాద్నవమద్వారశస్థానేమిధునకన్యేతయోబుగోధిపతిః సచోక్త
 స్థానద్వయస్యాధిపతిత్వాచ్ఛుక్రస్యమిత్రంబుధః - తులాయాశ్చతుర్థాపంచ
 మామకరకుంభాతయోరధిపతిస్సారిః సచోక్తస్థానద్వయస్యాధిపత్వాచ్ఛు
 క్రస్యశనిమిత్రం-తులాయాఃద్వితీయసప్తమావృశ్చికమేషాతయోభామో
 ధిపతిస్తత్రద్వితీయస్యోక్తత్వాత్సప్తమస్యానుక్తత్వాత్పరితైకరాశ్యధిప
 త్వాద్భౌమశుక్రస్యమధ్యస్థఃతులాయాస్తృతీయపక్షాధన్విమీనాతయోజీ
 వౌధిపతిఃమీనశుక్రస్యోచ్ఛిఃతస్యోక్తత్వాద్ధనుషోనుక్తత్వాత్పరితైకరాశ్య
 ధిపత్వాజ్జీవశుక్రస్యమధ్యస్థః - తులాయాఃదశమకర్కటంతస్యానుక్తత్వా
 చ్శుక్రస్యచంద్రశ్శత్రుతిఃతులారాశేరేకాదశస్సింహః తస్యాధిపతిస్సూర్యః
 తస్మానుక్తత్వాచ్ఛుక్రస్యార్కశ్శత్రుతిః - ఏవంశుక్రస్య - అధశనైశ్చరస్య
 శసేకుంభస్త్రికోణంతస్మాత్పంచమాష్టమామిధునకన్యేతయోబుగోధిప

తిఃసదోక్తస్థానస్యాధిపతిత్వాచ్చకేఽథోమిత్రంమందస్యోచ్చస్తులూకంభా
 చ్చతుధానవమావృవతులేతయోపధిః తిశ్శక్రః సచోక్తస్థానద్వయస్యాధిప
 తిత్వాత్సారేశ్శక్రోమిత్రం-కుంభాద్విత్వీయైకాదశౌమిసంధస్వినౌ తయోజీ-
 ఘోధి తిఃద్విశీయస్యోక్త త్వాదేకాదశస్యానుక్తస్యజీమౌమధ్యస్థః-కుంభాత్
 పత్రఃకర్మటః - తస్యనుక్తత్వాన్తంనస్య చంద్రశ్శక్రః-కుంభాత్సప్తమస్సిం
 మాతస్యాధిపతిహ్నస్యేతిస్యానుక్తత్వాత్సారేమన్సర్వశ్శక్రుః-కుంభాత్ప్ర
 తీయదశమామేమవృశ్చికాతయోభా-మోధిపతిఃతయారనుక్తత్వా ద్భిమ
 శ్శసేశ్శక్రురితి॥ ౧౫

మూ- శత్యూమంగసితౌసమశ్చశజిశోమిత్యాణి శేమా ర వేస్తీష్ఠాంశు
 హిమరశ్చి జశ్చ సుహృదౌ శేమాస్సమాశ్శీతగోః జీవేందూష్ణక రాః
 కుజస్యసుహృదోజ్ఞౌరిస్సితార్కి సమామిత్యే సూర్యసితౌబుధస్య
 హిమగుశ్శక్రుస్సమాశ్చవరే॥ ౧౬

వ్యా॥ అథనాసతోక్తేనైవద్యేకానుక్తభవాః గ్రహస్యసుహృన్తద్వ
 స్థశత్రూశాదూల విక్రీడితద్వయేనాహ ॥ శత్యూమందసితావతి॥ రవేరా
 ద్యస్యమందఃసారిసితశ్శక్రఃఏతద్వాశత్రూరిఘా-శజిశోబుధస్సమౌమ
 ధ్యస్థఃనశత్రుర్మమిత్యముదాసీనత్యోధ్యః శేమాగ్రహశ్చంద్రాంగారక
 గురమౌమిత్యాణి-తీష్ఠాంశురిత్యాది-శీతగోశ్చంద్రముసఃతీష్ఠాంశుస్సూర్యః
 హిమరశ్చి జౌబుధః ఏతద్వాసుహృదౌమిత్యే శేమాస్సర్వవభౌమజీవశుక్ర
 సారాఃసమామధ్యస్థఃజీవేందూష్ణక రాశ్చితి-కుజస్యభౌమస్యజీమౌ బృహస్ప
 తిః-ఇంద్రుశ్చంద్రః ఉష్ణకరస్సూర్యః ఏతేగురుచంద్రసూర్యాః సుహృదోమి
 త్యాణి - జౌబుధశ్శక్రుః-సితార్కిశుక్రశేసీనమామధ్యస్థౌమిత్యే సూర్యసి
 తావతి-సూర్యోరవిసితశ్శక్రః ఏతద్వాబుధస్యమిత్యేసుహృదౌ- హిమగు
 శ్చంద్రమాశ్శక్రుః-అపరే న్యైభౌమగురుమందాఃసమామధ్యస్థాశ్చితి॥... ౧౭

మూ- సూరేస్సౌవ్యాసి తావరీరవినుతో మధ్యోపరేత్వస్యథాసౌ
 మ్యార్కిసుహృదౌ నమాకుజగురుశుక్రస్య శేమావరీ । శుక్రజ్ఞౌసు
 హృదౌ సమస్సురగురుస్సౌరస్యచాన్యైరయాయేప్రోక్తాస్స ఏప్రితో
 ణభాదిమపునస్తేమిమయాకీర్తితాః॥ ౧౮

వ్యా॥ సూరేర్వ్యాసి॥ సూరేర్బృహస్పతేసౌమ్యాబుధఃసితశ్శక్రఃఏతా
 వరీశత్రూపవినుతస్సౌర్యోమధ్యస్థః అపరే అన్యైరవిచంద్రభామాః అన్యథా

త్రాణీశ్యధః-సౌమ్యార్కీ-ఇత్యాది-శుక్రస్యసౌమ్యార్కీ-బుధసౌరౌసుహృ
దౌమిత్రే-కుజోభామః-గురుజీవః - ఏశాద్వై-సమామధ్యస్థా- శేషావిశ్వా
చంద్రౌఅరిశత్రూ-శుక్రజ్ఞావిత్వాది-సౌరస్యశస్త్రేః - శుక్రజ్ఞాసితమభౌసుహృ
దౌమిత్రే-సురగురుజీవః-సమోమధ్యస్థః అన్యే అపరేరక్షశిభామాః అరయ
శ్శత్రవః-యేప్రోక్తాఇత్యాది - యేమయాన్వత్రికోణభాదిషుపూర్వౌత్రికోణ
భవనాశ్చాన్విత్యధీశర్వపా ఇత్యాదిగ్రంథేనోక్తాస్త ఏవేహప్రవిభజ్యపున
ర్యూయః పరిశీర్తితాః ఉదాహరణత్వేనప్రదర్శితా ఇతి॥ ... ౧౭

మూ . అన్యోన్యస్యధనవ్యయాయ సహజవ్యాపారబంధస్థితాస్త
త్థాలేసుహృదస్య స్వతుంగభవనేష్యేకేరయస్తస్వస్యధాద్వైకాను
క్తసపాకసుహృత్సమరిపూకసంచింత్యనైస్థిరకాన్తత్కాలేచపు
నస్తుతానధిసుహృన్మిత్రాచిభిఃకల్పయేత్ ॥ ౧౮

వ్యా ॥ ఏవం నై సగఃకంమిత్రామిత్రమధ్యస్థభావముక్తాప్త ఇదానీంతా
త్కాలికమిత్రామిత్రమధ్యస్థవిభాగంశమాకలవిక్రీడితేనాహ ॥ అన్యోన్యే
తి॥ అన్యోన్యస్యవరస్పరమేతేషుదనాదిషుస్థానేషుగ్రహస్యగ్రహవ్యవస్థితా
స్తత్కాలేనన్తనియాత్రాయాంవివాహే ప్రశ్నే వాతత్సమయే సుహృదోమి
త్రాణీభవంతి-ధనస్థానంద్వితీయంవ్యయస్థానంద్వయశం ఆయస్థానమేకా
దశం-సహజస్థానంతృతీయం-వ్యాపారస్థానంకమాఖ్యందశమం-బంధుస్థా
నంచతుర్థం-ఏతేషుస్థానేషు యాగ్రహస్థి సతః సయస్తాత్గ్రహత్వవ్యవ
స్థితఃతస్యసుహృన్మిత్రంభవతి-సచాస్యాపిభవతి-యతఉత్తమనోన్యస్యేతి-స్వ
తుంగభవనేష్యేకేఇతి - ఏకేఅన్యేపునరాచార్యాః గ్రహస్యసోన్యోచ్ఛేద్యా
గ్రహస్థి సతఃసతస్యతాత్కాలికంమిత్రమిచ్ఛంతి- తేచయవనేశ్వరాదయః.
తథాచతద్వాక్యం - మూలత్రికోణార్ధనధమే బంధుపుత్రవ్యయస్థానగతా
గ్రహేంద్రాః॥ తాత్కాలికాస్తేసుహృదోభవంతి స్వోచ్ఛేదయేయస్య వికృష్ట
వీర్యేఇతి ॥ ఏతదవ్యాచార్యస్యనాభిప్రేతం - యస్తాదననై బస్వల్పజాతకే
ఉక్తం॥ తత్కాలేచదశాయబంధుసహజస్వాంత్యేషుమిత్రంస్థితఇతి ॥ అరయ
స్తస్వస్యథేతి- అన్యధాఅన్యేనప్రకారేణగ్రహస్యగ్రహవ్యవస్థితాస్తత్కాలే
అరయఃశత్రవోభవంతి-అన్యోన్యమితి - తద్యధా-ఏకరాశిగతఃపంచమషష్ఠస
ప్తమాష్టమసవమస్థానస్థశ్చ తాత్కాలిక శ్శత్రుః గ్రహస్య గ్రహౌభ
వతి-ద్వైకానుక్తభవానితిపూర్వమేవదర్శితద్వితీయ భావనేకభవానసు

భవాంశ్చ మిత్రమధ్యస్థశః త్రూణైః సగిః కాశః త్రూమందసి త్తా విత్త్యా దినా
గ్రంధోశః కాశః సంచిత్య విజ్ఞాయ తత్తాలేజన్యా దౌతానేవాధిసుమ్నా నిత్రాది
భిరుపలక్షితాకల్పయేత్ - తత్రధనాదీనిమిత్రస్థానానితేషునై సగిఃక సు
మ్నాస్థి సతోధిమిత్రంభవతి మధ్యస్థోమిత్రంశత్రుమధ్యస్థత్రు - ధనాదివ
జి-తేష్వస్త్యేషుస్థితోనై సగిఃక సుమ్నా న్మధ్యస్థోభవతి మధ్యస్థశ్శత్రుః శత్రు
రధిశః కురితి॥

మూ॥ స్వోచ్ఛృష్యహృత్స్వ త్రికోణనవాంతైః స్థానబలస్యగృహావా
పన లేచదిక్షుబుధాంగిరసౌరవిభామాసూర్యసుతస్యతతీతకరాచ॥

వాఙ్మ || అత్రగ్రహణాం వశుర్విధం స్థా నదిచ్ఛేష్టా కాల బలాఖ్యతత్ర
తావత్ స్థానచిగ్గులందోధకేనాహాస్త్వేచ్ఛసహునితి || స్వగ్రహణం ప్రత్యేకము
భిన్నబధ్యతే తత్ర స్వేచ్ఛేస్థితో గ్రహాబలవాక్షాభవశితాతా-లికస్య సహృ
దోమిత్రస్య త్తే తస్థితో బలవానేవ - స్వత్రికోణే అక్షేయే మూలత్రికోణే స్థితః
స్వనవాంశే స్థితః స్వగృహే స్వరాశావ్రుగతః పాప్రోబలవానేవ - సతేషామ
స్యత మేష్వవస్థితో గ్రహాస్థానబలయక్తోభవతి - తత్రాగ్ర-స్యసింహాః స్వత్రి
కోణ తనేవగృహం డేత్రం-చంద్రస్య పృథక్ ఉచ్చింసపవక్రికోణం - భౌమస్య
మేషస్త్రికోణంతదేవస్వత్తేత్రం బుధస్య కన్యా ఉచ్చింసైవ మూలత్రికోణం
స్వత్తేత్రంచ - శుక్రోః ధన్యత్రికోణంతదేవస్వత్తేత్రం - శుక్రస్య తులాత్రికో
ణంతదేవస్వత్తేత్రం సౌరస్య కుంభస్త్రికోణం తదేవస్వత్తేత్రం సతేషామా
చాద్యేణివశేషోనోక్తః - అస్తా భిరన్యమౌరాశాస్త్రాదానీయశిష్యహిణా
యేహలిఖ్యతే తథాచ సారావళ్యా || విశతిరంశాస్సింహేత్రికోణమవరే
స్వభవనమర్కస్య ఉచ్చంభాగత్రితయం నృషమి దోసాస్త్రికోణమవరేం
శా || ద్వాదశ భాగా మేషేత్రికోణమవరే స్వభంతుభౌమస్య ఉచ్చఫలం కన్యా
యాంబుధస్య తుంకాంశతైస్సదాచింత్యం || పరతస్త్రికోణజాతః పంచభిరం
తైస్స రాశిజుపరతః దశభిగ్భాగైజ్జీవస్యత్రికోణఫలం స్వభంపరంచాపే
శుక్రస్య తులిథయోంశాస్త్రికోణమవరే ఘటేస్వస్వరాశిశ్చ | కుంభేత్రికోణజ
నితేరవిజస్యరవేర్యధాసింహేషతదార్యాచతుష్టయమ్-దిక్షుబుధాంగిరసా
పితౄది-పాశ్చాదిషుపతస్సముదిక్షుక్రిమాద్బుధాయ బలినోభవంతి-త
త్రస్వార్వస్యాంబుధాంగిరసౌజ్ఞజీవాబలినోభవతః - లగ్నస్థావిత్కర్తృచక్షిణ
స్యాం విభాషాసూక్ష్మాంగారకానశవస్తావిత్కర్తృః - వజ్జిమాయాంసూ

౩	౧	౧౨
౪	బు-గు	౧౧
౫	శు-చం	౧౦
౬	౨	౯
౭	౩	౮

రవ్యసుతశ్శనిః సప్తమస్థశ్శుభ్రః - ఉత్తరస్యాసితశీతకరా శుక్రచంద్రాచతుర్థస్థావిత్వభాః - యోగ్రహాయత్రబవీతస్తాత్సప్తమస్థానస్థావిబలాభవతిమధ్యేనుపాత్తల్లిశి-సర్వత్రేయంపరిభాషాగ్రహణాముచ్చనీచప్రవిభాగేగాశీనాందిగ్బలప్రవిభాగేపితథాచయవనేశ్వరః॥నుర్వైందవౌపూ

రవ్యవిలగ్నసంస్థానభస్తలస్థాచదివాకరారౌ, సారోస్తగశ్శుక్రనిశాకరౌతుతుల్యాసిక్తాక్తాసబలౌభవేతామితి॥అన్యబలే గ్రహణామంతరేనుపాత్తపవయుక్తః-పితృద్వహాణాందిగ్బలముచ్యతే ॥ ౧౯

మూ ఉదగయనేరవిశీతమయూభౌవక్రసమాగమగాఃపరిశేషాఃవిపులకరాయుధిచోత్తరసంస్థాశ్చేష్టితవీర్యయుతాఃపరికల్ప్యే ॥ ౨౦

వ్యా ॥ అధునాచేష్టాబలందోధకేనాహ ॥ ఉదగయచక్రి ॥ ముకరాదిరాశిపట్నముత్తరమయనం - కర్కటాదిరాశిపట్నందక్షిణమయనమితి - ఉదగయనే ఉత్తరాయణేరవిశీతమయూభౌసూర్యాచంద్రమసౌబలినౌభవతః-పరిశేషాఃభౌమబుధగురుసితసౌరాఃవక్రగావిపరీతగతయోబలినోభవంతి - తథాచసమాగమగాశ్చంద్రేణసహితాఃబలినపవ - చంద్రేణసంయోగోగ్రహణాంసమాగమశబ్దవాచ్యః - రవిణాసహస్తమయః - భౌమాదీనాంపరస్పరంయుద్ధం - ఉక్తంచాచార్యవిష్ణుచంద్రేణ ॥ దివసకరేణాస్తమయస్సమాగమశ్చేతరభ్యసహితానామ్ । కుసుతాదీనాంయుద్ధంనిగద్యతేనోప్యన్యయక్తానామితి - విపులకరాశ్చి - విపులాఃకరామేషాంతేవిపులకరాఃవిస్తీర్ణారశ్చయోబలినోభవంతి - శీఘ్రకేంద్రద్వితీయతృతీయపద్ధౌ గ్రహస్యవిపులకరత్వగ్రహాయస్సంభవతివక్త్రాసనైత్వాత్ - యుధిసం గ్రాహేచోత్తరసంస్థాబలినపవ - కుసుతాదీనాంయుద్ధమిత్యుక్తంతత్రయఃఉత్తరదిగ్బాగసంస్థితోజయీసచబలవాక్ - ఉత్తరసంస్థత్వమత్రోపలక్షణార్థాయ ప్రేషుజయీసవీవబలవాక్ - తత్రైతజ్జయలక్షణం ॥ దక్షిణదిక్స్థఃపరుషోవేపథురప్రాప్యసనైకృష్టతనః । అధిరూఢోవికృతోనిష్ప్రభోవివణశ్చయస్సజి

తః క్షయః పరితలక్షణసంవనోజయగతోష్ఠిరిష్టః | విపులస్నిగ్ధోద్భృతిమాణా
దక్షిణవిక్లవోవిజయఉక్తత్రతి || ఏతచ్ఛక్తిక్రస్యప్రాయస్సంభవతి - యస్మా
త్పులిశాచార్యేణోక్తం || సర్వేశ్వరయిన ఉనక్తస్థాదక్షిణవిక్లవోవిజయశుక్రత్ర
తి - ఏతచ్ఛక్తిప్రబలం-ఏషామన్యతమేనసంయుక్తః శ్చేష్టాబలసంయుక్తోభవతి ||

మూ. నిశితకుజసౌరాస్తర్వదాష్టోహ్నిచాన్యేబహుః సితగతాస్త్వః
క్రూసామ్యాః క్రమేణ అయచదివసహూరామాససైకాల
వీర్యంశకుబుగుశుచరాద్యావృద్ధితోవీర్యవంతః || ౨౧

వ్యా|| అథునాగ్రహణాంకాలబలంనైసగి-కబలంచమాలిన్యాహ|| నీశీతి||
శశికుజసౌరాశ్చంద్రభౌమశనయః శశిరాత్రావీర్యవంతోబలినః - జ్ఞాబుధ
స్సర్వదాసర్వస్త్రికాకాలేసిదిశేచబలీ| అన్యేపరేరవిగురుసితాఅహ్నిదిశేబలి
నః - క్రూరాఃపాపాః ప్రాగుక్తాః బహుశవత్కే కృష్ణపక్షేపి క్రూరోబల
వాభవతి - యస్మాద్యవనేశ్వరః|| మూ సేతుశుక్లేప్రవత్యప్రవత్యేపూర్వే
శశీమధ్యబలదశాహే || శ్రేష్ఠోద్విజయేల్పబలస్తృలీయే సౌవ్యైర్బలస్తృబ
లవాకసదైవేతి - సితగతాఃశుక్లపక్షేస్థితాఃసౌమ్యాఃబలినః - ర్వ్యయనేతి
ప్రమాణం - యస్యద్వ్యయనంతత్తువషణంస్వపక్షే-ఆత్మీయవషే-యో
గ్రహూయత్రవషే-ధిపతిః సతత్రబలవాక - స్వదివసే ఆత్మీయవాసరే
స్వహూరాయాం కాలహూరాయాంతధాస్వమాసేయస్త్రికామాసే
యోధిపతిఃసతత్రబలీ - ద్వ్యయనదివసహూరామాసనాధాధిపై రైవైస్సై
గ్రహైఃకాలబలోపేతైరుపలక్షణీయంతేకాలబలోపేతాః - ఇత్యంశఃకే
చిద్వ్యయనదివసహూరామాసపైరితివతంతి - అవరేస్వదివససమహూ
రామాసపైరితివతంతి - యపేషామపరపూతః ఏతేషాకాలేషుసగ్ధపవబలి
నోభవంతి ఏతత్గ్రహణాం కాలవీర్యం - ఏతేషామతేనసంయుక్తఃకా
లబలసంవనోభవతి - శకుబుగుశుచరాద్యావృద్ధి-శాదయోశవణ-అద్యోయ
స్యసశాన్యఃశనైశ్వరః సర్వేభ్యోబలహీనః - కుకారాద్యః కుజౌభానుఃశ
నైశ్చ రాద్బలవాక-బుకారాద్యోబుధఃసభౌమాద్బలవాక-గుకారాద్యోగు
రుఃసబుధాద్బలీ - శుకారాద్యశుక్రఃసజీవాద్బలీ - చకారాద్యశ్చంద్రఃసశు
క్రాద్బలీ - రకారాద్యోరవిః సచంద్రాద్బలీతి - ఎతత్ గ్రహణాం నైసగి
కబలం - తదుక్తమనేనస్వల్పజాతకే || మందారసౌమ్యవాక్పతిసితచంద్రా

రక్తాయనోత్తరంబునఁ - నై సగింకబు మేతల్పల సామ్యే సాన్యనధిక చింతేతి
యద్యేతగ్గహాణాంగ్రహయోగ్యబలసామ్యంభవతితదాతస్మాద్బలాధిక్యం
అధివీర్యవత్తాజ్ఞేయేతి - అశ్రాచార్యేణచతుః ప్రకారస్యఫలంసంక్షిప్తంచాచు
న్యశాస్త్రాల్లిఖ్య తేతథావసారావళ్యాం || ఉచ్చబలేనసమేతఃపరా విభూ
తంగ్రహప్రసాధయతి | స్వప్రికోణబలిపుంసాంసంపాకయతిబంధక్షయం ||
స్వక్షకబలేనచసహితః ప్రముచితధనధాన్యసంపదాక్రాంతమ్ | బిశ్రమబ
లసంయుక్తోజనయశ్శీర్షస్వీతంపురుషమ్ | తేజస్వీమృదుఃఖనంస్ఫీరవిభ
వంపుసాచ్చలబ్ధధనమ్ స్వనవాంశకబలయుక్తఃకరోతిపురుషంప్రసిద్ధశ్రేణీ ||

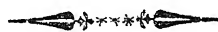
సూక్ష్మజాతకే ఉక్తం || బలవాన్మిత్రస్వగృహాచ్చనవాంశకేశీతశ్శుభై
శ్చాచి | చంద్రసితాస్త్రీశ్చేత్రేపురుషతోత్రోపగాశ్శేషా ఇతి - తత్రశుభ
దృష్టఫలంతావత్ || శుభదర్శనబలసహితఃపురుషంకుర్యాద్ధనాన్నితంఖ్యా
తం | సుభగంప్రధానశుఖలంమరూపదేహంచసౌఖ్యంచ || పుంస్త్రీభవనబలే
నచకరోతిజనపూజితంకలూకశలంపురుషం పసన్నచిత్తంకల్పంచరలోకభీ
తంచ || ఆశాబలసమవేతోనయతిస్వదిశంనభశ్చరఃపురుషమ్ | నిత్యావస్థ్య
విభూషణ వాహనసౌఖ్యాన్నితంకురుతే || క్వచిద్రాజ్యంక్వచిత్పూజాం

క్వచిద్భ్రవ్యంక్వచిద్యుతః | దదాతివిహగశ్చిత్రంశ్రేష్ఠావీర్యసమన్వితః | పక్తి
ణస్తుమహావీర్యాశుభరాజ్యపదాగ్రహః | పాపావ్యసనదాఃపుంసాంకుర్వం
తిపవృథాబసం || స్వస్థశరీరసమాగమశుభమాహువిజయబలేనవిదధాతి | శుభ
మకులంవిహగేంద్రోరాజ్యంచవినిజితరాతిమ్ || రాత్రిదివాబలప్రాణై
ర్యుగజలాభేనశౌర్యపరివృద్ధ్యా | మలినయతిశత్రుపక్షంఘంజలీలక్ష్మీంనభ
శ్చరైఃపురుషః || ద్విగుణంద్విగుణంద్యుర్వమాధిపమానదివసహారేశాః |
కుర్వ్యర్వృద్ధ్యాసౌఖ్యంస్వదశాసుధనంచకీర్తితంచ || పక్షబలాద్రిపునాశంర
త్నాంబరహస్తేనపదందత్యః | స్త్రీకనకభూమిలాభంకీర్తితంచశశాంకధవ
ళతరామ్ | సకలబలభారభవితానిమకలకరజాలభాసురాస్సతత్త్వమ్ | రాజ్యం
గ్రహవిద్యుసౌఖ్యంచమనోరథాతీ మ || అహంసౌఖ్యశుభశౌచయాతాస్సు
రూపాస్తేజస్విరఃకృతవిదోద్విజదేవభక్తాః | సన్వస్త్వమౌర్ధ్వధనభూషణం
యతాశ్చసౌమ్యగ్రహైర్బలయుతైఃపురుషాభవంతి || లుభాఃకుకమఃనిర
తానిజకార్యసిన్ధాః | పాపగ్రహైరబలయుతైఃపిశునాఃకురూపాః || పుంరాశి

మగ్రహేంద్రై ర్వి రాస్సంగ్రామకాంతిబలిసః । నిస్సేష హాసుకతో
రాఃకూరామూఖాశ్చ జాయంతే ॥ యవతిభవనస్థితేమచమృదవస్సం
గ్రామభీరవఃపురుషాః । జలకుసుమవస్త్ర సరతాస్సేమ్యాః కలహైస్సునం
యుక్తాఇతి ॥ ఏతత్సర్వంసుగమమ్ ॥ ౨౦

ఇతిభట్టోత్పలవిరచితాయాం - బృహజ్జాతక వివృతౌ

గ్రహయోనిభేదాధ్యాయోద్వితీయః,

బృహజ్జాతకే - నవ్యాఖ్యానే - తృతీయాధ్యాయప్రారంభః,

మూ క్రూరగ్రహైస్సుబలిభిర్విబలైశ్చసౌమ్యైఃకీలేవతుప్తయగతేత
దవేక్షణాద్వా । చంద్రోపగద్విరసభాగసమానరూపసత్త్వంస

దేవ్యదిభవేత్సవియోనిసంజ్ఞః॥... .. ౧

వ్యా ॥ అధాతోవియోనిజన్మాధ్యాయో వ్యాఖ్యాయతే - కపునస్సవి
యోనిజన్మేష్యత్రోచ్యతే - వివిధయోనిజన్మానోవియోనిజన్మానస్తేషాంతిర్య
క్పక్షిస్థావరాదీనామత్పక్తిర్వియోనిజన్మేత్యవ్యతే - తత్రప్రప్టుస్సకాశా
జ్జాతకకాలవిజ్ఞాయవత్ప్రమాణీత్యాచారేకృతేషవియోనిజన్మనిశ్చయజ్ఞా
నంభవతితత్రవసంతతిలకేనాహ ॥ క్రూరగ్రహైస్సుబలిభిరితి ॥ చంద్రోప
గద్విరసభాగేతి - చంద్రమాఉపగతోవ్యవస్థితోయస్త్విరసభాగేద్వాద
శభాగేతస్సమానరూపసత్త్వశంరూపసత్త్వప్రాణీనంపియోనిజన్మానం
వచేత్ - సచద్విరసభాగోయదివియోనిసంజ్ఞాభవతినదంద్రాక్రాంతో
ద్వాదశభాగోయదివియోనిసంజ్ఞస్తదైవమదేన్నాస్యధేతితత్రమేషద్వాదశ
భాగవ్యవస్థితేచంద్రమసిమేషాశ్యస్యవియోనిజన్మజ్ఞాతవ్యం - అజాదేభా
గాదే - ఏవంవృషద్వాదశభాగవ్యవస్థితేషుషాశ్యస్యమాహిషాదేశ్చ - క
ర్కటద్వాదశభాగవ్యవస్థితేకులీరాదేఃసంహద్వాదశభాగవ్యవస్థితేసంహ
స్థీపిసృగాలశ్వఘానాదీనత్త్వానాంజన్మవృశ్చికిద్వాదశభాగవ్యవస్థితేస
ర్పకీటాదేః ధనుఃరద్వాదశభాగేద్వితీయాధావ్యవస్థితేఅశ్వగదః భజ
న్మసుకరద్వాదశభాగేల్పారాధేఃవ్యవస్థితేమృగజన్మ - అపరేమంశూకా
దేజలచరప్రాణీనఇచ్ఛంతి - మీనేమీనస్యైవ - కమేతావతైవవియోని
జన్మనిశ్చయోనేత్యాహ - క్రూరగ్రహైరిత్యాది - క్రూరగ్రహైరాదిత్యాది

గారకశనైశ్చరైః-బుధేనచతదేకతనయుక్తేన-క్షీణేనచంద్రమసా-ఏతై
స్సుబలిభిఃతబలసంయుక్తైస్సమైర్విశ్శుభగ్రహైః-క్రూరైరపరిశిష్టైర్విబలై
ద్విగ్యరహితైఃక్షీణేనైశ్చరైబుధేనాచతుష్టయగతేకేంద్రధేవకోఽయోనిజ
న్మయోగః-తదవేక్షణాద్వాచంద్రమసిప్రదశితఃతఃయోనిజన,ద్వావశభా
గవ్యవస్థితైక్రూరైబలయుక్తైఃసామ్యైర్విబలైహీనబలైఃయత్రతత్రావస్థి
తేనబుధేనశనైశ్చరైణవాలగ్నైదృష్టేవియోనిజస్తజ్ఞానేద్వితీయోయోగః-
అరాజ్జవద్వివశద్వాదశభాగవ్యవస్థితేచంద్రమసిపూర్వోక్తయోగాభా
వేద్విపదజన్మతథాచసారావశ్యాంక్రూరైస్సుబలసమేతైర్విబలైస్సమైర్
ద్వియోనిభాగగతేచంద్రజ్ఞశనికేంద్రేదేవక్షీతచోదయేఽయోనిస్సాన్యో॥మే
షేశశీతదంశేభాగాదిప్రసవమాహురాచాగ్యాః।శౌమహిషాణాంగోం
శేనరాస్సురూపాస్త్రోయేంశే॥తత్రచతుర్థేభాగేకూమాదిసాంభవే
దుదకజానామ్వాఘ్రాఘ్రాదీనాంపరతఃపరతోజ్ఞేయానరాణాంచ॥వశి
గంశేనసురూపావృశ్చికభాగేతథాఘజంగాద్యాః।ఖరతురగాద్యానవమే
మృగశిఖనాంసాన్యత్రాదశమేజ్ఞేయాశ్చతత్రవివిధావృతౌస్త్రుణజాతయ
శ్చిత్రాః।ఏకాదశేచపురుషజలజానాంజలనామవిధాశ్చాన్యత్రాః॥శ్వమా
జాఽరమూషకాదీనాంసంఖ్యాజ్ఞానం॥శ్వప్రభృతీనాంప్రభవేయావంతో
ద్వాదశాంశకేలగ్నైత్రావంత్యేవదేద్వాప్రాజ్ఞాఃపుంస్త్రీసంజ్ఞాన్యపత్వాని॥
మూ, పాపాబలినస్సృభాగగాఃపారక్యేవిబాశ్చశోభనాః॥లగ్నంచ

వియోనిసంజ్ఞకందృష్ట్యత్రాపివియోనిమాదిశేత్॥

వ్యా॥అథవియోనిజస్తజ్ఞానయోగాంతరంవైతాళీయేనాహ॥పాపాఞ్చ
చంద్రోపగద్విరసభాగసమానరూపమిశ్యనువతేతే-పాపాఃక్రూరగ్రహాః
ప్రాగుక్తాబలినఃసబలాః-నకేవలంయావత్సృభాగాఃస్వనవాంశస్థాఃభాగ
గ్రహణేనేహనవాంశకఏవజ్ఞాతవ్యఃశోభనాస్సృచ్యుగ్రహాఃప్రాగుక్తాఃపా
రక్యేపరసవాంశకేవిబలావీర్యరహితావ్యవస్థితాః-లగ్నంతాత్కాలికంచ
యదివియోనిసంజ్ఞకంభవతితదాత్రాప్యస్తిన్నపియోగేచంద్రోపగద్విరసభా
గసమానరూపంసత్సంజ్ఞాతమితిజ్ఞాతావదేత్॥ ౧

మూ-త్రయిశ్శిరోవక్త్రగతేవృషోన్యేపాదాంసకంపుష్కమురోధ

పార్శ్వేవృక్షిస్త్యపానాంఘృతమేద్రముష్కస్థికుచ్ఛమిత్యా

హచతుష్పగాంగే॥

... ..

౩

ర్వాగ్రహయతైశ్చవృష్టైర్వా-స్వగుహంశకసంయోగాచ్చింహ్యవృష్టాం
పరాంశకేనూతౌ || సప్తమసంస్థాఃకుర్యుఃపృష్ఠేరేఖాంస్వవణౌసమాం, వీ
క్షంతేయావంతోవియోనివణౌశ్చతావంతః||బలదీప్తోగ్రహచరఃక్షంతివర్ణం
వియోనీనామ్, పీతంకరోతజీవఃశ్శశీసితంభాగ్గవోవచిత్రంచ||రక్తాదినకరరుధి
రౌరవిజఃకృష్ణంబుధశ్శబలమ్ | స్వేరాశౌపరభాగేపరరాశౌస్వేనవాంశకే
తిష్ఠకః||వశ్యకఃగ్రహూవిలగ్నంస్వవర్ణవర్ణంతదాకురుతేఇతి|| ౪

మూ. ఖగేశృక్కాణేబలసంయుతేనవాగ్రహేణయుక్తేచరభాంశకోద
యేబుధాంశకేవావిహగాఃస్థలాంబుజాశ్చనైశ్చరే-ద్వీక్షణయోగ
సంభవాః|| ౫

వ్యా||అథునాపక్షిణోజన్తజ్ఞానంవంశస్థేనామా ||ఖగేశృ|| ఖగేశృక్కాణే
పక్షిణేద్రేక్కాణేప్రపక్షిణేద్రేక్కాణోమిధునోద్వితీయః సింహః ప్రథమః తు
లాద్వితీయఃకుంభఃప్రథమఃపమామన్యతమగ్రేక్కాణేఉదయతిశనైశ్చరే ద్వీ
క్షణయోగసంభవాయథాక్రమంవిహగాఃపక్షిణఃస్థలాంబుజాస్సంభవంతిప
క్షిణేద్రేక్కాణేశనైశ్చరేణయుతేదృష్టేవాస్థలజపక్షిణాంజన్తవక్త్రస్యం-పవ
మిందునాయుతేదృష్టేవాజలజానాంపక్షిణాంజన్తే త్యేకోయోగః-అత్రలగ్నే
ప్రథమశకభాగేయోగ్రహాస్థితఃప్రథమద్రేక్కాణస్థితఃపరమన్యసిక్రదశ
కెద్వితీయద్రేక్కాణస్థితఃపరమన్యసిక్రదశకెత్తుతీయద్రేక్కాణస్థితే
వంత్రయోభాగాలిప్తాశ్చవింశతికలాశ్చైకనవాంశకప్రమాణంపరికల్ప్యం-
గ్రహాస్థిరస్వేష్యానర్వరాశిష్వియంపరిభాషా - బలసంయుతేనవాగ్రహే
ణయుక్తేచరభాంశకోదయే-యస్యకస్యలగ్నస్యచరనవాంశకోదయేబలసం
యుతేనగ్రహేణసంయుక్తేశనైశ్చరయుతదృష్టేస్థలజానాంపక్షిణాంజన్త
చంద్రయుతదృష్టేజలజానాంపక్షిణాంజన్తేతిద్వితీయాయోగః బుధాంశకే
వేతిబుధనవాంశకేమిధునకస్యయోరన్యతరేతాత్కాలికస్యలగ్నస్థోచితేత
స్తింశ్చబలవద్గ్రహసంయుక్తీశనైశ్చరయుతదృష్టేస్థలజానాంజన్త - చంద్ర
యుతదృష్టేజలజానామితితృతీయాయోగః - ఏతేశనైశ్చరస్వేందోర్వాసం
యోగేనకుక్షజేనవాసంభవంతీతిజ్ఞేయంతథాచసాగావర్ధ్యాం||విహగోది
తదృక్తాణేగ్రహేణబలినాయుతేభచరభాంశే | బుధాంశేవావిహగాః స్థ
లాంబుజాశ్శశీక్షణాద్యోగాదితి|| ౫

మూ. హూరేందునూరిరవిభిర్విబలైస్తరూణాంతోయేన్ధ్రలేతగుభవోం

శకృతోప్రభేదః | లగ్నగ్రహస్థలజలక్షణః పరిస్తుయావాంస్తావం
తపవతరవఃస్థలతోయజాతః ||

౬

వ్యా||అథునావృక్షజవృక్షానంపనస్తథిలకేనాహ|| హూరేతి|| హూరాల
గ్నంభంమశ్చంద్రఃసూరిజీవంరవిరాదిత్యంపత్రైర్విబలైర్ద్విరగహితైఃప్రప్తా
తరూణాంసృతౌణాంజన్మపుచ్ఛతీకవక్తవ్యం - తత్రాయంవిశేషఃతోయేష్ఠ
లగ్నతీత్రతగుభవోవృక్షజన్మకితోయేజలేస్థలేజలలేపేతత్ప్రభేదస్త్యైక
ల్పఃకంఠకృతోనవాంశకవిహితః-తత్రపరరాశ్యంశకోదయేతోయసమీజా
స్వృతౌననూపజా-తోయరాశయఃకర్కటసుకరపశ్చాదమీనాంపత్రైర
నూపజవృక్షజన్మైర్జ్ఞానం-ఇతరరాశ్యంశకోదయేష్ఠలవృక్షజవృక్షానం-తత్రా
పిసంఖ్యేయం-లగ్నగ్రహితః. ఉదిహంశఃస్థలచారీజలచారీనాభవతిరదధి
పతిర్యావళ్యంఖ్యేరాశౌలగ్నగ్రహ్యవస్థితస్తావత్సంఖ్యాపవతరవోవృతౌః
స్థలజాజలజావావక్తవ్యాః-అత్రాప్యశకపతివశాద్వత్ప్రమాణాయదా
యవిధినాద్విత్రిగుణత్వంవాచ్యం - స్వతుంగవక్రోవగతైస్త్రిసంగుణంద్విరు
త్తునుస్వాంశకభాగైర్గతి - అత్రద్విత్రిగుణత్వేనాప్తేయావంత్యోగణనా
భవన్తితావన్త్యైకార్యాగ్నత్యాగమవిదః-తథావసారావశ్యోం||లగ్నగ్ర
జీవచంద్రైరబలైశ్శేషైశ్చమూలయోనిస్సృతే|| స్థలజలభవనవిభాగావృ
తౌదీనాంప్రభేదకరాః || స్థలజలయోగోలగ్నగ్రహ్యవతిరాశౌతుతేపితావం
త్రైర్ద్విత్రిగుణత్వంతేమామాయదాయప్రకారోక్తమితి||

౬

మూ, అంతస్సారాజనయతిరవిభాగానూర్యసూనుక్షీరోపే
తాతుహినకిరణఃకంటకాధ్యాంశ్చభౌమః | వాగీశజ్ఞానఫలవిఫ
లాభుష్టవృతౌంశ్చశుక్రస్త్రిధానిందుఃకటుకపిటదాభూమిపు
ప్రశ్చఫూయః||

౭

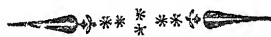
వ్యా||అథునాస్థలజలజానామంశస్వామివశాద్వృతౌణాంవిశేషజ్ఞానం
మందాక్రాంతయాహ || అంతస్సారానితి|| రవిస్సూర్యోంశకపతిఃఅంగస్సా
రాణామగ్నగ్రహాశంశుపాదీవృతౌజనయతిఉత్పాదయతి-సూర్యసూ
నురార్క్కినుగ్నగ్రాద్వజ్జనసోరస్రియాశశుక్రశ్చతీజవయతి-తుహినకి
రణశ్చంద్రక్షీరోపేతాశనక్షీరాభిముప్రభృతీజవయతి-భౌమఃకుజఃకం
టకాధ్యాకంటకబహుళేభాగిప్రశ్చతీజనయతి-వాగీశౌబ్రహ్మసూరి
జ్ఞోబుధఃపితౌద్వయధావ. జ్ఞేనసఖంపిభావావృతౌజనయతి-తత్రబృహ

స్పృతిస్సఫలాఽప్రవృత్తప్రప్రతీకబుధోవిఫలాఽమరాదుకప్రభృతీక - శు
క్రఃపుష్పవృక్షాఽమాలత్యాదీకజనయతి - ఇంద్రశ్చంద్రభూయఃపునఃస్మి
ద్ధాకానచిక్కణాధవదేవదారుప్రభృతీకజనయతి - భూమిపుత్రోగారకః
కటుకవిటపాకాధల్లాతకప్రభృతీకజనయతి - అత్రోభయజనితృత్వంద్రేశా
చ్ఛంద్రభౌమయోర్వికల్పేనోభయజనితృత్వంజ్ఞేయమ్॥ ౭

మూ, శుభోశుభశ్చైగుచిరంశుభూమిజంకరోతివృక్షంపరితమన్యథా॥వ

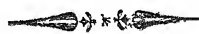
రాంశకేయావతీపిచ్యుతస్సకాద్భవంతితుల్యాస్తరవస్తథాభిధాః॥

వ్యా॥అధునాభూమిగశుభాశుభజ్ఞానంసంఖ్యాశ్చనంశధేనాహ॥శుభో
శుభగ్రభృతి॥సపవన్తలజలాంశపతిగ్రహః శుభస్తత్తాలమశుభశ్చైవాపగ్రహ
రాశౌవ్యసస్థితోభవతితదారుచిరతరుంశోభనం వృక్షంకుభూమిజమశోభన
భూమిజాతంవదేత్-అన్యథాపర్యయేవిసరితంవృక్షంకరోతి-అంశపతిరశుభ
స్తత్కలంశుభగ్రహరాశిస్థోభవేద్యది-తదాఅశోభనంవృక్షంశోభనభూమి
జాతంవదేత్-అథాదేవశుభగ్రహేశుభక్షేత్రస్థేశుభంవృక్షంశోభనభూ
మిజాతంవదేత్అశుభగ్రహే అశుభక్షేత్రస్థేఅశోభనవృక్షమశోభనభూమి
జాతంవదేదిస్థిధం-పరాంశకేయావతీతి-స్వస్థలజలాంశపతిగ్రహఃస్వకా
దాత్మీయాదంశకాద్విద్యుతశ్చలితోయావత్సంఖ్యేపరనవాంశకేవ్యవస్థితఃస్వ
మంశమక్షిక్రమ్య యావత్సంఖ్యే పరనవాంశకేవతతేతత్తుల్యాస్తతస్సంఖ్యా
స్తథాభిధాస్తజ్ఞాతీయాశ్చ తరవోపృథ్వాభవంతితావంతపవన్తలజాజలజా
వాతరవఃప్రాకస్సంఖ్యాయాచేతితత్రపునస్సంఖ్యాకరణాద్వికల్పేనాదేశ ఇతిజ్ఞే
యంతథాచసారావశ్యాం॥సాంశాత్పరాంశగామిషుయావత్సంఖ్యాగవం
తితావంతఃస్థలజావాజలజావాతరవఃప్రాకస్సంఖ్యాయావదేదితి॥ ౮

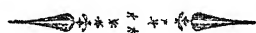

ఇతిశ్రీభట్టోత్పలవిరచితాయాంబృహజ్ఞాతకవివృత్తౌ

వియోనిజన్మాధ్యాయస్తోత్రం,

బృహజ్జాతకేన వ్యాఖ్యానే చతుర్థాధ్యాయప్రారంభః,

మూ, కుజేందు హేతుః ప్రమానమార్తవంగతేతు వీడక్షణమనన్తనీధి
తా| అతోన్యధాన్తేషుభపుంగ్రహీక్షితేన రేణసంయోగముపైతి కా
మినీ||

౧

వ్యా || అథాతో షే కాధ్యాయో వ్యాఖ్యానయతే చ త్రాదావపి యుతౌ
సతిగర్భాధానమిష్యతః యుతునిరూపం యుతావపి స్త్రీపురుషసంయోగజ్ఞా
నంచవంశస్థేనాహ || కుజేందు హేతురితి || కుజోభామ ఇందుశ్చంద్రః తౌ
హేతునిమిత్తకారణేయస్యరజనః సకుజేందు హేతుః - మా సేమా సెప్రతి
మాసం ఆతవంకుజేందు హేతుః ప్రతిమాస గ్రహణేన ప్రథమోద్భూత
రజోనిమిత్తే దశయగర్భ గ్రహణ తుమమార్తవం ప్రవశయతి -
యుతౌభావమాతవంకథయామీత్యాహ - గతేతువీడక్షణమనన్తనీధి తా
మితి అనుష్టదీధిశాశేషమయూజేవం ద్రేపీడక్షణంగతేనకృతత్వాత్ స్త్రీణా
మనుపచయగృహీతే ఆతవకారణంభవతి-అథాదేవయదిచంద్రః కుజ
సంధ్యష్టోభవతి-ఏతదుక్తం వతి-స్త్రీయోజన్తయోదనుపచయసంధ్యష్టంద్ర
మాః తుత్రచయద్యంగారకేణుశ్య తేతదాగర్భగ్రహణమస్యాతవస్యాతీ
వహేతుర్భవతి-అన్యత్రబాలవృద్ధాతురవంధ్యాభ్యః-అత్రచబాదరాయణః||
స్త్రీణాంగతోనుపచయక్షణమనుష్టరశ్చిస్సంధ్యశ్యతేయదిధరాతనయేనతా
సామ్| గర్భగ్రహీతవముశంతితదానవంధ్యావృద్ధాతురాల్యవయసామపి
దై దిష్టమితథావసారావశ్యాం అనుపచయరాశిసంధ్యేకుముదాకరబాం
ధవేరుధిరన్యష్టే | ప్రతిమాసంయువతీనాంభవతీహరజోధ్రువంత్యేకే || ఇం
దుజాలంకుజోగ్నిజాలమిత్రత్వగ్నిరేవపిత్రంస్యాత్ | ఏవంరక్తేముభితేషి
త్రేసరజఃప్రవతే తే స్త్రీషు| ఏవంయద్యవతిరజౌగర్భస్యనిమిత్తమేవకథితం
తక్ ఉపచయసంధ్యేవిఫలంప్రతిమాసందర్శనంతస్యాఇతి| ఏవంగర్భగ్రహణయో
గ్యమాతవప్రదర్శ్యస్త్రీపురుషసంయోగసంభవాసంభవోప్రదర్శయతి - అ
తోన్యధాన్తేషు, అస్తాదుక్తప్రకారాదన్యధాన్తేవిపర్యయధ్వేనంద్రే-తత్కోక్తవిప
ర్యయస్థేషు వజన్తరాశేరుపచయస్థేంద్రమానదిభవతి-తస్మిన్ శుభేనసౌ
మ్యేనపుంగ్రహేణగురుణాశుక్షితేదృష్టే కామినీస్త్రీన రేణపురుషేణసహసం
యోగముపైతిగచ్ఛతీతివక్తవ్యం - నన్వత్కతోన్యధాన్తేషు స్త్రీయాఉ

వచనసంకల్పితకస్తాన్నవ్యాఖ్యాయితే- అయ్యుక్తమేతత్ ప్రాధాన్యాత్పునః
 వనైవై తత్-యస్తా ద్బాధరాయణః ॥ పునఃపాఠచయగృహస్థోగురుణా
 యదిదృశ్యతేహిమహాయూః ॥ స్త్రీపురుషసంయోగంతదావదేవనృధానైవ
 మితి ॥ సారావళీకారేణసామాన్యేనోక్తంతద్యదా ॥ ఉపచయభవనేశశభృ
 ద్దృష్టోగురుణాసుహృద్భిరభవాసా ॥ పునఃసాంకర్యోఽయోగంవిశేషతశ్చక్రసం
 దృష్ట్యభి-కస్తికా కాలేయంవిచారః-ఉచ్యతేచతుర్థాదినేస్మాతాయాంతధా
 మణిభ్యః ॥ యుతువిరమేస్మాతాయాంయద్యపచయస్థశ్శరీభవతిబలిగాగురు
 ణాదృష్టోభక్తానహసంగమశ్చతదా ॥ రాజపురుషేణరవిణాపిసేభామే
 నవీక్షితేచంద్రే సామ్యేనచచలమనాభుగుణాకానేనరూపవతా ॥ భృత్యే
 నసూర్యపుత్రేణాయాతి సాస్త్రిసమాగమం ॥ ఏకైకేనఫలంస్యాద్దృష్టేచా
 న్యైఃకుజాదిభిఃసాపైః ॥ సర్వైస్సగృహత్యక్తైర్గచ్ఛతివేశ్యపదంయవతీతి ॥
 మా- యథాస్తరాశ్చిధునంసమేతద్దేవవాచ్యమిధునప్రయోగః ॥

అనన్యహాలోకితనందాచంద్రేనరోషభిష్టైస్సవిలాసహాసః ॥ - ౨॥

వ్యా ॥ అథసురతప్రకారజానమింద్రవజ్రయాహ ॥ యథాస్తరాశ్చితి ॥ ఆ
 ధానలగ్నజ్వలగ్నాతేప్రశ్నలగ్నాద్వా-యోస్తగాశిసప్తమస్తలగ్నం
 తత్సంజ్ఞకం-యోజంతఃతన్నిధునంస్త్రీపుమాంసౌ యథామేనప్రకారేణస
 మేనసంయోగంసురతంయాతి- తథాలేనైవప్రకారేణతస్యనరకమిధునప్ర
 యోగఃసంయోగోవాచ్యవక్తవ్యః - తస్మిన్నేవాస్తేనప్రవేష్టానేఅనన్య
 హాలోకితనందయతేపాపగ్రహైశ్చ-స్థేయైకైవాసరోషస్సకలహామిధునప్ర
 యోగోవాచ్యః- ఇష్టైస్సామైత్యేయతదృష్టేనవిలాసహాసఃవిలాసావహాన
 సీత్కారాదిసంయుక్తోమిధునప్రయోగోవాచ్యః- అథా-దేవనకేనచిక్ష్యత
 దృష్టేనసరోషానాపిసవిలాసహాసభి-మిశ్రయతదృష్టేనరోషస్సవిలాసహా
 సశ్చేతివక్తవ్యం-తథావసారాపశ్యాం-ద్విపదానయోవిలగ్నాత్పునఃతంకు
 ర్వంతిసప్తమేయద్యతే ॥ తద్వస్తురుషాణామపిగర్భా-ధానంసమాదేశ్యం ॥ అ
 స్తేషుభయతదృష్టేనరోషకలహంబవేత్తత్రసామ్యైః ॥ సౌఖ్యంసురతంవా
 తస్మిన్యనసంప్రయోగమాఖ్యాతమితి ॥ ౩

మా- రవీందుశుక్రావనిజైస్సవృథాగ్నైర్గురౌత్రికోణోదయసంభవతే ॥

పివాభవత్యవత్యంహివిబీజినామమేకరాహిమాంశోర్విద్యతామివా

ఫలాః ॥ ౩

వ్యా || అథగర్భసంభవానంభవోవశధేనాహ|| వీరవిసూర్యంబు
 మశ్చ ప్రశుక్తో భాగవ అచనిజౌగారకఃపతై స్స వాగైత్యత్రత్ర
 రాశోన్యవంశకస్థైరాధానకాలే అవశ్యమేవావత్యంభవం గర్భసంభ
 వౌభవతీన్యధాః-యదిచసర్వేస్వభాగగానన్యతదాపురుషోవచయతుః
 గాభ్యాంనూన్యశుక్రాభ్యాం స్వసవాంశకస్థాభ్యామేవంగర్భసంభవౌవా
 చ్యఃపంచభౌమచంద్రాభ్యాంనూన్యశచయతుః గాభ్యాం స్వసవాంశకస్థా
 భ్యామూధానకాలే అవశ్యమేవావత్యంభవతి గర్భసంభవోవశతీన్యధాః-
 యస్తేదసేన్యబ్జాతకేఉక్తం - బుయ్యైస్సగృహంకేవ్యస్మిన్తావస
 చయతుఃగౌపు సాస్త్రీణాంవాతుజచంద్రాయదాతదాసంభవతిగర్భ-గు
 రౌత్రికోణోదయసంధిలేపివేతి - గురౌబృహస్పతౌత్రికోణయోగ్నవమసంచ
 మయోరుదయేలగ్నేసివాసంధిలే ఏషామన్యతనుధౌవధేపిగర్భసంభవౌభ
 వంబీజినా మిమేత్తప-తేహియోగాః విబీజినాంభండానాం విగళుబీజం
 వీర్యంయేషాంస్త్రీపురుషాణాంఅపలావిద్యనూనాఅపినిష్ఫలాభవంతి-ఆత్రి
 దాహుంకరాహిమాంశోన్యశామివ ఫలాత్త-యథాహిమాంశోశీతర
 త్రైచంద్రస్యకరారశ్చయోవిగృహనాఅపివిద్యతాంఅథాంనాంఅపలానిష్ఫ
 లా-విగతాదృష్టి కేవలం లేవృశఃతేషామివేతి|| ౩

మా, దివాకరేన్ద్రోన్ద్రరకౌశజాన్కజౌగదప్రహేపుంగవయోషితో
 ప్రహా వ్యయస్వగౌమృత్యుకరౌయతస్తథాతదేకదృష్ట్యాకరణా
 యతిత్పికౌ|| ౪

వ్యా|| అథనాస్త్రీపురుషయోరాధానకాలవశాదాప్రసవసిధింయవచ్చుభా
 నుభజ్ఞానంవశధేనాహ|| దివాకరే || దివాకర తుస్సర్యతీన్ద్రరకౌసప్తమ
 స్థానస్థానజాన్కజౌఅ గారకశనైశ్చరౌయదిపవతః- తదాపుంగవస్యచ
 నువ్యగ్యగద్రదాగోగద్రదాభవతః ఏవంచంద్రాతీన్ద్రరకౌసప్తమస్థానస్థా
 కజాన్కజౌయదిపవతః తదాయోషితఃస్త్రీయంగద్రకౌగోగద్రదాభవ
 త-ఏవచక్తభవఃఅథానకాలేయప్రారంభినితతస్త్రీస్తప్తమేస్థానేయ
 దాంగారకోభవతిసారోవాతదాపుంసోగోగద్రదోభవతి-స్వనూసే - ఏవ
 మిందోచ-ద్రాశస్త్రమేభౌమశ్వనిగ్వాభవంతదాయోషితఃస్త్రీయోగోగ
 ద్రదోభవన్యమాసఏవ-వ్యయస్వగౌమృత్యుకరావితీ-తావేవపజసారౌవ్య

యస్మిన్ గౌర్వానశబ్దాద్విత్వీయ గౌతమోఽపి వాక్ శేచిద్వీః స కాశాయభయత్ర
పార్శ్వస్థిరయోస్తతః పుంశః యోషితోః స్త్రీపుంసయోర్నామ్యుకరపుం
వఃః పతదుక్తుభవతిసూర్యాదేకోద్వాదశేద్విత్వీయ ద్విత్వీయభవతియదిత
దాతయోమధ్యేయ బలవాః సస్వనూనేమృత్యుకరః సరస్వభవతి - చం
ద్రావస్థేనంపృష్ఠి తేపంద్రాదేకోద్వాదశేద్విత్వీయ ద్విత్వీయేతదాతయో
మధ్యేయోబలవాః సస్వనూనేమృత్యుకరః స్త్రీయోభవతి - యతస్తథేతి -
తదితికుజసాంయోఃపరామృత్యోతయోఃకుజసారయార్థేయైకేనాదిత్యో
భవత్యస్యేనదృశ్యతే తనాసరస్వమరణాయకమితోనశ్చితః పవంపంద్రమా
యశ్యోకేనయమైవలేఖావృద్ధ్యాభవతితదాస్త్రీయోమరణాయకమితిః ద్వ
యోమధ్యేయోబలవాః తస్యనూనేతి॥ ౪

మూ॥ దివార్కృతాశ్రాపిస్తుమాప్యస జ్ఞతౌ శస్తైశ్చరేంద్రాశ్చిత్త్వివస్య
యాత్ పిశ్చస్తుమాత్ప్రవస్యసంజ్ఞతౌచణానధౌజయ్యక్షుకగతౌ
తదౌశ్చభౌ॥

వా॥ అధనిషిక్తస్యపితృశాత్పుష్యమాశుష్యసహజాంశుభాశుభ
జ్ఞానంవంశస్తేనాహ॥ దివార్కశుక్రావిత॥ దివాచినేషిక్తస్యజాతస్యవాజం
తోర్యధాక్రమంశిత్పుమాత్పునంజ్ఞితావర్గశుక్రాధవతః- పితృసంజ్ఞకోర్మ
మాత్పునంజ్ఞకశ్చుక్రః- పవమేవసిశిరాత్రాసిషిక్తస్యజాతస్యవాజః-తోర్యధా
క్రమశ్చనైశ్చరే- సూసారచంద్రాశ్చనైశ్చరః- పితృసంజ్ఞకః- చంద్రోమాత్పునం
జ్ఞకః- తద్విశ్వయాదితి- తద్విపర్యయాద్దివాగ్రత్రివృత్తయోజితావేవపూర్వో
క్తౌగ్రహ- పితృవ్యసూర్యస్ససంజ్ఞితాభవతః- తత్రదివాసిషిక్తస్యజాతస్య
వాశ్చనైశ్చరః- పితృవ్యసంజ్ఞః- చంద్రోమాత్పుష్పస్ససంజ్ఞః- రాత్రాషిక్త
స్యజాతస్యరాత్ర- పితృవ్యసంజ్ఞః- శుక్రోమాత్పుష్పస్ససంజ్ఞః- తత్సంజ్ఞా
యాః ప్రయోజనం- తానధౌజయగ్నృక్ష- గతౌతయోశ్చభావిత- తావేవయ
థోక్తౌగ్రహకౌతయోరోజయగ్నృక్ష- గతౌశుభాజ్ఞేయా- ఓజావిషమరాశ
యోయగ్నస్సమరాశయః- తత్రదివార్క- విషమగ్నగోమేషమిధుచసింహ
తులాజన్వికుంభానానుచ్యతమధఃపితుశ్శుభకృత్- రాత్రోపిత్సవ్యస్య- తథాది
వాశుక్రః- స- య- గోవృషకర్కటకన్యాప్రజ్జికమకరమీనానామగృత- మగ్ధో
మాశుశుభకృత్- రాత్రోమాత్పుష్పసుః- శ్చనైశ్చరో- రాత్రో- విషమ- య- గతః
పితుశ్శుభకృత్- దివా- పితృవ్యస్య- తథా- చంద్రో- రాత్రో- స- య- గో- మాతుః- శు

భక్తృ దివామాతృవ్యసః - సామధ్యే దేవోక్తవ్యయస్థానసినైక్యయో
రశుభః- యథాదివాసమత్తేత్రగతార్కః పితరశుభోరాత్రో పితృవ్యస-
దిరావిషమత్కః గతఃశుక్రోమాతురశుభోరాత్రో మాతృవ్యసః-రాత్రోస
మత్తేత్రగతఃనై శ్చరఃపితరశుభోదివామాతృవ్యస-రాత్రో విషమత్కః గ
తశ్చంద్రమామాతురశుభోదివామాతృవ్యసురితి ౫

మూ- అభిలషద్భిరుదయత్కమనద్భిమరణమేతిశుభదృష్టిమయాతే

ఉదయరాశిసహితేచయమేస్త్రీవిగళితోదుపతిభూసుతదృష్టే॥ ౬

వ్యా॥అథాధానప్రసవమధ్యేఅథానకాలవశాత్ మాతుమరణయోగ
ద్వయమాహ॥ఉదయత్కముదయలగ్నంఅనద్భిఃపావగ్రహైరభిలషద్భిః త
త్రోదయలగ్నాభిలాషిభిఃత్వేల్లగ్నాద్వితీయస్థగ్రహౌవాఖ్యాతఃతేషా
మభిమతముదయలగ్నానంతరం తదుపయస్యప్రత్యాసన్నతయా అభిలష
త్పుదయత్కమితి అన్యేపురలగ్నాద్వాదశస్థానస్యగ్రహస్థోదయయో
భిలాషంకథయంతి-యస్తాత్తద్విహాయరాశిగమనంగ్రహఃకరోతి - ఏవంల
గ్నాద్వాదశస్థానపైల - గ్నేచయదిశుభదృష్టింసౌమ్యగ్రహదశనమ

యాతేఅప్రాప్తేసౌమ్యగ్రహైర దృశ్యమానేస్త్రీయోషిదర్శిణీ మరణమేతి
వృత్తుంప్రాప్నోతి.అత్రపభగవాగార్థి-అశుభైర్వాదశత్క-స్థైశ్శుభదృ
ష్టిఃవజి-లే.అథానలగ్నేమరణంయోషిత్రోప్రవదేద్దుభభితి- యోగాంతర
మాహ.ఉదయరాశిసహితేచయమగ్రహాని యమేశనైశ్చరే ఉదయరాశిస
హితేలగ్నస్థేతస్త్రింశ్చవిగళితేన ఉమపతినానక్షత్రస్వామినా క్షీణచంద్రేణ
భూసులేనాంగారకేణదృష్టేఅవలోకితేస్త్రీగర్భిణీమరణమేతి॥ ౬

మూ- పాపద్విమద్యసంస్థితౌలగ్నేంకూనచసౌమ్యవీక్షితౌముగపత్వ

భగేవవావశేర్నారీగర్భయంతాపద్యతే॥ ౭

వ్యా॥అథయోగాంతరంవైతాళీయేనాహ॥పాపేతి॥లగ్నముదయరాశిః
ఇందుశ్చః ప్రంపితౌలగ్నేంకూ పాపవ్యయమధ్యసంస్థితౌలగ్నస్థేచంద్రమసి
యస్యకఃపావగ్రహౌవాదశశస్థోభవతిద్వితీయస్థపువరతదాలగ్నేంకూ
యుగపత్తుల్యకాలంపాపవ్యయమధ్యమగావుచ్యేత- అథవాలగ్నేంకూవికృ
ష్టాంతకాంతరితాభవతఃతత్త్రైకః పాపస్తావత్ ప్రాప్యస్థితోపరస్తావదతిక్ర
మ్యస్థితస్తథాపిలగ్నేంకూ పాపవ్యయమధ్యగావుచ్యేత- అథవాద్వాదశస్థా
నేపఃపాపఃఅపరోద్వితీయేత్వతీయేచంద్రశ్చతుర్థేచపాపాధవతితథాపిల

గ్నేందూపాపవ్యయమధ్యగావుచ్చ్యేతేపవంలగ్నేందూపాపవియగవత్పాపవ్య
యమధ్యగతానచసామ్యవీక్షితాశుభగ్రహావలంకితానభవతఃతదానారీప్య
గర్భయుతావిపద్యతేమ్రయతే-పుధగేవవేతి- అథపుధక్ష్ణౌలగ్నేందూభవతః
తయోమధ్యేపకతరోపిపాపవ్యయమధ్యగౌభవతిసామ్యగ్రహాదృష్టశ్చనభ
వతితదానారీగర్భయుతావిపద్యతేమ్రయతే- అథవాలగ్నాత్ప్రతీయేచంద్రో
ద్వితీయచతుర్థద్వాదశస్థాఃపాపాఃతథాపిలగ్నేందూపాపమధ్యగౌభవతః
అథవాలగ్నాదేకాదశేచంద్రోద్వితీయప్రతీయద్వాదశగాఃపాపాఃతథాపిల
గ్నేందూపాపవ్యయమధ్యగౌభవతఃయగపద్యహణంపాదపూరణార్థంవి
స్పష్టార్థంవా-తదథాన్యపుధగేవసామ్యగ్రహాదృష్టాత్ - అత్రయోగక
ర్తవ్యాణాంగ్రహాణాంమధ్యేయోబలీతన్తాసిగర్భణీమరణంభవతీతసర్వత్రప
రిభాషా॥

మూ- క్యురైశ్శశినశ్చతుర్ధగైర్లగ్నాద్వానిధనాశ్రితేకుజేబంధవంత్య
గయోఃకుజార్కయోఃక్షిణేందానిధనాయపూర్వవత్ ॥ ౮

వ్యా॥అధునశ్శశినగంతారాణివైతాళీయేనాహ॥క్యూరైతి॥శశినశ్చం
దాత్క్యూరైఃపాపగ్రహైఃచతుర్థస్థానస్థానిధనాశ్రితే అష్టమస్థానస్థకు
జేభామేపకోయోగః-అథవాలగ్నాచ్ఛతుర్థగతైఃపాపైఃఅష్టమేభామేచై
వంద్వితీయోయోగః - బంధవంత్యగయోఃకుజార్కయోరితి-లగ్నద్బంధుగ
తేచతుర్థస్థానంశ్శశినతేద్వాదశస్థానస్థేఅర్కేసూర్యేయత్రతత్రస్థేక్షిణే
దాపరిక్షిణేచంద్రేప్రతీయోయోగః-ఏషామాధానకాలేన్యతమన్యసంభవేని
ధనాయమరణాయపూర్వవత్-నారీగర్భాయుతావిపద్యతేఇతి॥ ౯

మూ-ఉదయాస్తగయోఃకుజార్కయోర్నిధనంశస్త్రకృతంవదేత్తదా॥
మాసాధిపతానిపీడితేతత్కాలంప్రవణంసమాదిశేత్ ॥ ౧౦

వ్యా॥అధునామాతుశ్శస్త్రగమితంమరణయోగంగర్భసావంశాధాన
లగ్నవశాదైవైతాళీయేనాహ॥ఉదయాస్తగయోరితి॥నిషేకకాలేకుజార్క
యోర్భౌమసూర్యయోఃయథాసంఖ్యం ఉదయాస్తగయోలగ్నాస్తమస్త
యోఃలగ్నస్థేభామేసప్రమథేఅర్కేతదాతస్మిన్కాలేగర్భాయుతాయాస్త్రీ
యఃశస్త్రకృతంశస్త్రహేతుకంమరణంనిధనంవదేత్బ్రూయాత్మాసాధిప
తావితి-గర్భమాసేషుమాసాధిపావత్ప్రతికలలఘునేత్యాదిना- తత్రనిషే
కకాలేయోగ్రహాభామాదిరన్యేనగ్రహేణయధ్యేపరా తోభవతియతః

కుసుతాదీనాం యుద్ధమిత్యుక్తం - కేతునా వాభిధూమిత ఉల్కయా వాభిహతః
సోపనిపీడితగ్రహాభిత్వచ్యుతే - సూర్యచంద్రమసౌక్రూరయుక్తాద్భుష్టావారా
హుతాగ్రహణేపీడితావత్వచ్యుతే తేహమన్యతమస్త్వనిపీడితగ్రహన్యాయ
స్త్రిమాసేమాసాధివత్సంభవతితత్కాలంతస్త్రికాలేగర్భస్యప్రవణంచ్యు
తినమాదిశేత్వదేత్ ||

మూ- శశాంకలగ్నీపగతైశ్శుభగ్రహేస్త్రికోణజాయాధానుఖాస్పద

స్థితైః తృతీయలాభతుః గతైశ్శుచాపకైస్సుఖీతుగర్భాని

రీక్షితః ||

వ్యా|| అథనాగర్భపుష్టిజ్ఞానం వంశస్థేనాహ || శశాంకేతి || యత్ర రాశౌ శ
శాంశ్చంద్రః స్థితస్తతైవ శుభగ్రహైర్వ్యవస్థితైర్గుభగురుశుక్రైర్విశ్వ
ర్ధైః అథ వాలగ్నస్థైశ్శుభగ్రహైః అథ వా కైశ్చిచ్ఛశాంకోపగతైః కైశ్చిల్లగ్నైః
పగతైః పవంశశాంకోపగతైశ్శుభగ్రహైః ఉదయోపగతైర్వా అథ వా త్రికోణ
జాయాధానుఖాస్పదస్థితైః త్రికోణేన వమవంచ మేజాయాస్థానం నప్రమం అ
ర్థస్థానం ద్వితీయం సుఖస్థానం చతుర్థం ఆస్పరస్థానం చ శమం ఏతేషు త్రికోణ
జాయాధానుఖాస్పదేషు యథానంభవంచంద్రాల్లగ్నాద్వాద్వయోర్వా
నమనమవస్థితైః తథాపావతైః కూరగ్రహైః చంద్రాల్లగ్నాద్వాత్వతీయలా
భతుః గతైః తృతీయై కాదశస్థానగతైః తైర్వధానంభవంచంద్రోర్వ్యవస్థి
తైః రవిణామాద్యేణ యోనిరీక్షితోద్భవ్యః శశీగ్నం వాభవతి యస్తాదేవయో
గః సచన్యత్యతేతదాగర్భః సుఖీపుష్టిమాః పుమాన్భవతి - కేదిద్గురుణానిరీక్షి
తత్తథివతంతి-తదయుక్తం-యస్తాత్సారానర్థ్యాముక్తం || హేమారేందుతస్సా
మ్యైస్త్రికోణజాయాధానుఖాంబరస్థైర్వా వాపైస్త్రిలాభయాతైస్సుఖీతు
గర్భానిరీక్షితోరవిణేతి ||

మూ- ఓజక్షేపురుషాంశకేషు బలిభిర్లగ్నార్కగుర్విందభిః పుంజన్తప్ర

వదేత్సమాంశకగతైర్యుక్తైశ్చ రోహిణితః || గుర్వకావిషమేన

రంశశిసితావక్రశ్చయుక్తైస్త్రియం ద్వ్యంగస్థాబుధవీక్షణాచ్ఛయ

మహౌకుర్వంతి పక్షేస్వకే ||

వ్యా|| అథనిషిక్తస్యనిషేకకాలాజ్జాతస్యజన్మకాలాదుభయౌరపిప్రశ్న

కాలాద్వాపుంస్త్రివిభాగజ్ఞానం శామూలవిక్రేడితేనాహ || ఓజక్షేపురు
షాంశకేష్యైతి || లగ్నమునయలగ్నం అదిత్యోగ్నః గురుజీవః ఇమశ్చంద్రః

ఏతై ల్గార్గుగుర్విందుభిః ఓజఃకౌఢైఃవిషమరాశివ్యవస్థితైఃనకేవలం -
 యావత్పురుషాంశ కేషువిషమనవాంశగ్రహణంనాస్తితత్కథంవ్యాఖ్యాతంవి
 షమనవాంశకగతై రితి-ఉచ్యతే - పురుషాంశకేష్వితివచనాత్పురుషరాశి
 నామ-శత్యధః- యతఃయవవిషమరాశయస్తవపురుషరాశయః - స
 మాంశకగతై ర్యుగ్లేష్వితి- తై రేవలగార్గుగుర్విందుభ్యగ్లే షునమరాశి
 షస్థితై ర్యధాసంభవం-నకేవలంయావత్సమాంశకగతై ర్యుగ్గురాశినవాంశ
 కథైర్వచిభిశ్చయోపితఃస్త్రియోజన్యవదేత్-అథైషాం-యథాభిహితానాం
 లగ్నగ్రహాణాముభయవికల్పకానాంబాహుభ్యాత్పుంస్త్రిచదేశశః-సావ్యే
 బలాధికత్వాత్ - గుర్వర్కావతి - అథైషాంగుర్వర్కావిషమేభవతః -
 గురుజీవఃఅర్కసూర్యఃపితౄభావపివిషమరాశిగతౌయత్రకుత్రనవాం
 శకథ్థేనరంపురుషంకురుతిః - బలగ్రహణమత్రానువతః-తే - శశీచంద్రఃసిత
 శ్శుక్రఃవక్రొంగారకః పతేయదినబలాఃయగ్లేనమరాశౌగతౌయత్రతత్ర
 నవాంశకథ్థఃస్త్రియంజనయంతి-ద్వ్యంగస్థాగతి-పతపవగ్రహాద్వ్యంగస్థా
 యత్రకుత్రరాశౌద్విశరీగనవాంశకథ్థఃబుధవీక్షణాచ్చబుధదృష్టాయమశౌ
 ద్వాస్త్యవక్షే కుర్వంతిస్త్యవక్షే ఆల్లియవక్షే పురుషనవాంశకే
 స్త్రినవాంశకేచేత్యధః- - పతమక్తంభవతి- చత్వారోద్విస్త్యభావామిషున
 కన్యాధన్విమీనాఃతత్రమిధునధన్వి నౌపురుషాంశకౌ - కన్యామీనౌస్త్యం
 శకౌతేయధాసంభవంమిధునధన్వి గతౌరవిజీవాదిబుధేనయత్రకుత్రావస్థి
 తేనదృశ్యలేతదాయమశౌద్వాపురుషావాచ్యా- ఏవంయధాసంభవంకన్యా
 మీనాంశకగతాః శశిశుక్రభౌమాఃయత్రకుత్రావస్థితేనబుధేనదృశ్యంతేత
 దాయమశౌదేవకన్యేకుర్వంతి-ఆధద్యావేవవిషమరాశిగతౌయథాదర్శితస్థా
 పుభౌవశ్యతితదాద్వాపురుషాద్వావేవకన్యేవక్తవ్యం - నన్వత్రాంశకగ్రహ
 ణంనాస్తితత్కథంవ్యాఖ్యాతంద్విశరీరాంకేష్వితిఉచ్యతే - అనేనైవస్వల్ప
 జాతకేఉక్తం ॥ బలినౌవిషమేర్కగురునరంస్త్రియంసమగ్రహేకుజేందుసి
 తాః- యమళ ద్విశరీరాంకేష్విందుజదృష్టాస్త్యవక్షసమమితి- అన్యధాపున
 రుక్తకాస్యాత్ - ఓజఃకౌఢైఃపురుషాంశకేష్విత్యనేనైవగతాథకత్వాత్ - బల
 గ్రహణమత్రానువతఃనీయమితి॥ ౧౧

తే । ప్రోక్తగ్రహాణామవలోక్యవీర్యంవాచ్యఃప్రసూతౌపురుషౌంగ

నావా||...

...

...

...

...

... ౧౨

వ్యా|| అధపుంజన్తయోగాంతరముపేంద్రవజ్రయాహ || పహాయేతి|| ఉక్త
యోగాభావావసరేనాన్యధా-లగ్నం ఆధానలగ్నం పృచ్ఛాకాలికలగ్నం వావి
హాయత్యక్తాస్పారశనైచ్చరోలగ్నద్విషమర్తగతః తృతీయపంచమసప్తమన
వమైకాదశస్థానానామయతమస్థః పుంజన్తకరః పురుషజన్తకరో భవతి- ప్రాక్త
గ్రహణామితి పింగక్షగ్రహణాంకథితయోగకర్తృణాంగ్రహణావీర్యం బల
మవలోక్య విచార్య ప్రసూతౌ ప్రసవే పురుషోనరః అంగనాస్త్రీవాజాయేతేతివ
క్తస్యం పతదుక్తం భవతి-యత్ర పురుషజన్తయోగసంభవః స్త్రీజన్తయోగసం
భవశ్చ సృశ్యతేతదాయోగోబలవన్యహేదిధిర్విమితః తద్వశాత్పుం
స్త్రీజన్తవక్తవ్యమితి|| ౧౨

మూ- అన్యోన్యం యదిశశ్యతశ్శశిరవీయద్వార్కి సౌమ్యావపివకోవా
సమగందినైశమసమేచంద్రోదయాచేత్స్థితాయుగౌజక్షగతా
వపీందుశశిజాభూమాత్మజేనేక్షితౌ | పుంభాగే సితలగ్నశీతకర
ణాష్టక్షేబయోగాః స్మృతాః|| ౧౩

వ్యా|| అధక్షేబజన్తయోగాశాదూలవిక్రీడితేనాహ|| అన్యోన్యమితి|| అ
న్యోన్యంచరస్పరంశశిరవీచంద్రసూర్యోయదివశ్యతః-సమరాశిస్థశ్చంద్రో
విషమరాశిగతమర్కం వశ్యత్పర్కశ్చంద్రంచ వశ్యతీతదాక్షేబజన్తయోగ
పకః|| యద్వార్కి సౌమ్యావపి ఆర్కిస్సారస్సమ్యోబుధః పతావార్కి సౌ
మ్యాయధాక్రమంయుగౌ జక్షగతా అన్యోన్యం యదివశ్యతస్తదాద్వితీయో
యోగః-వకోవాసమగమితి- వకోంగారకోవిషమక్షగః సమగం సమరా
స్థందినేశం సూర్యం వశ్యతీ సూర్యశ్చంద్రగారకం వశ్యతీతదాత్మతీయోయోగః-
అసమేచంద్రోదయాచేత్స్థితౌ- భూమాత్మజేనాంగారకేన సమరాశిగేనేక్షి
తాదృష్టేతదాచతుర్థోయోగః-యగౌజర్తగతావపీతి- ఇందుశ్చంద్రశిజో
బుధః సతాయధాసంఖ్యంయుగౌ జర్తగతౌ సమవిషమరాశిగౌ భూమిజేనభౌమే
సయత్రమత్యావస్థితేనేక్షితౌ దృష్టేతదాపంచమోయోగః- పుంభాగభృతి-సి
తశ్శుక్రబిగ్నముదయలగ్నం శీతకరణశ్చంద్రపతే సితలగ్నశీతకరణాయదితర
రాశౌ పుంభాగే పురుషనవాంశకేవ్యవస్థితా భవంతి తదాక్షేబజన్తయోగక్షతః
తదాచబాదరాయణః|| అన్యోన్యం రవిశశినౌ విషమర్కగౌ సరిక్ష్యేతే ఇందుజర
విపుత్రౌ తాత్తధై వగర్భం నపుంసకం కురుతః|| వక్రోవిషమే సూర్యస్సమగం సైవ
వంసరస్పరాలౌకాత్ విషమర్కేలగ్నేందూసమరాశిగః కుజోవలోకయతి|| బుధ

చంద్రాకుజవృష్టాః పమక్షః సమక్షః గౌతమేంద్రాః । ఓజసవాంశకంస్థాల
గ్నేందుసితాస్తధై పౌత్రాభితి- పతేయోగాః పూర్వయోగానామభావేవక్త
వ్యాః తేషాంయోగానామేతేషాంచసంభవేషావేమేవబలవత్త్వమ్॥ ౧౩

మూ- యుగ్యేనంద్రసితాత్రకౌజభవనేన్యజ్ఞాః రజీమౌసయాలగ్నేం

దూన్యనిరీక్షితౌచ సమగౌయగ్నేషువాప్యశిసః । కుర్వ్యస్తేమిధు

నంద్రహూదయగతాః ద్వ్యంగాంశకాః పశ్యతిస్వాంశేజ్జేత్రిత

యంజగాంశకపశాద్యగ్నంత్యమిత్యేసమమ్॥ ౧౪

వ్యా॥ అథునాద్విత్రిగర్భసంభవయోగాః శార్దులపక్షీడితేనాహ । యు

గ్నేచంద్రసితావిరి॥ చంద్రసితాశశిగుక్రాయుగ్యేసమరాశౌస్యవస్థితౌ - తథా

తేనైవప్రకారేణజ్ఞారజీమౌదయాజ్ఞాబుధః - ఆరోగారకః ఓషోబృహస్ప

తిః ఉదయాలగ్నం పతేన్యపవఓజభవనేపమరశౌన్యగ్భవేయః - పవ

మేతేమిధునంకుర్యః - పకాంకన్యావేకంపురుషంచలగ్నేందూన్యనిరీక్షితావతి

లగ్నేందూ ఉదయచంద్రా సమగౌయగ్నరాశివ్యవస్థితౌన్యనిరీక్షితౌ పుండ్ర

హేణకేనబద్ధస్తౌభవతః తథాపిమిధునంగర్భసంస్థంవాచ్యం - యుగ్యేషువా

ప్రాణిసః తపవచ్చారోష్ణజ్ఞారజీమౌసయాస్సప్రపవయుగ్యేషుసమరాశిషు

స్థితాః ప్రాణినోభవంతి - తథాపిమిధునంకుర్యః - ద్రహూదయగతానిత్యా

దిగ్రహః సర్వపవద్వ్యంగాంశకాః ద్విస్వభావనవాంశకాః గతాః ప్యా

పాః ఉదయంలగ్నంచద్వ్యంగాంశకేషుగతాః శాగ్రహూదయగతాః

ద్వ్యంగాంశకాః స్వాంశేన్వనవాంశకస్థేజ్జేబుధేపశ్యతి తదాత్రితయంవ

క్తవ్యం - తత్రాయంవిశేషః - జగాంశకపశాద్యగ్నంత్యేజ్జ్ఞాబుధోగతోవ్య

వస్థితో యస్త్రిన్నవాంశకేతద్యశాద్యగ్నం - బుధోయస్త్రిన్నవాంశకేవ్యవ

స్థితః సయల్లింగాంశకః తల్లింగంతత్రగర్భేయగ్నంవక్తవ్యం ఏకస్తద్విపరీతః -

పతదుక్తంభవతి మిధునాంశకస్థోబుధోయదాగ్రహూదయగతాః ద్వ్యంగ

గాంశకాః పశ్యతితదాగర్భేపురుషద్వయంకన్యాచైకావక్తవ్యా - అథాన్య

నవాంశకస్థోబుధోద్వ్యంగాంశకవ్యవస్థితాః గ్రహూదయాః పశ్యతిత

దాగర్భేకన్యకాద్వయం ఏకంచపురుషత్వంవక్తవ్యం అమిత్యేసమమితి-

తైగ్రహహూదయగతైః సబుధైరమిత్యేస్థిన్తైర్విప్రభావనమలింగస్థి

తైస్త్రితయంసమమేకలింగంవక్తవ్యం - పతదుక్తంభవతి-మిధుననవాంశక

వ్యవస్థితోబుధోమిధునధన్వ్యంశకవ్యవస్థితాః గ్రహూదయాః పశ్యతి

తదాగర్భేపునవత్రిశయంవక్తవ్యం - అథకన్యాంశకన్యవస్థితోబుధఃకన్యా
 మీనాంశకన్యవస్థితాగ్రహేందయావశ్యతతదాగర్భేకన్యకాత్రితయం
 వాచ్యమితి తదావసారావశ్యాం || సమరాశౌశశిసతయోద్విషమేగురువ
 క్రసౌమలగ్నేషు యోగేస్త్రిగర్భగతంనూచంబిధునంతువిజ్ఞేయం||లగ్నేం
 దూవాసమగౌపుంగ్రహదృష్టేచమిధునజన్తకరౌ||లగ్నజ్జవక్రగురప్రాబిన
 సమరాశిగాస్తదై ప్రాక్తాః || ద్విశరీరాంశికయుక్తాః||గ్రహావిలగ్నంచవ
 శ్యతీందురుతః | కన్యాంశేచ్ఛేకే స్తేపుషుషచ్ఛిషిచ్యతేగర్భేమిధునాంశేక
 వ్యైకాద్వైపురుషాత్రితయమేవస్యాత్ | స్తమిధునధనురంశగతాగ్ర
 హావిలగ్నంచవశ్యతీందురుతః || మిధునాంశస్థశ్చయదాపురుషత్రితయం
 తదాగర్భేకన్యామీనాంశస్థావిహగానుదయంయవతిభాగగతః || వశ్యతి
 శీతగుతనయఃకన్యాత్రితయంతదాగభాగితీ|| ౧౪
 మూ- ధనుర్ధరాస్త్యత్యగలేవిలగ్నేగ్రహైస్తవశోగ్రహైఃకన్యాజే

నార్కిణావీర్యయతేచదృష్టేసంతప్రభూతాఅశికోశసంస్థాః||౧౫

వ్యా||అధునాత్యధికగర్భసంభవయోగజ్ఞానమువజాతకయాహాధను
 ర్ధరస్యేతి||ధనిలగ్నేధనర్ధరాంశకేచోదయంలగ్నమువగతేదనుర్ధరస్యధను
 షోఽత్యగలేవిలగ్నేధన్వ్యంశకేచోగ్రహేగ్రహైఃసర్వైరేవతయంశోవగతైర్య
 త్రతత్రరాశౌధన్వినవాంశకేధైబలిష్టైర్విర్యనధ్విస్తస్త్రిశ్చలగ్నేజ్ఞేనార్కి
 ణాచదృష్టేస్థేనబుధేన అగ్రహాశ్చనైశ్చరేణచవీర్యయతేన బలవతాదృష్టో
 అవలోకితేప్రభూతాబహవః కోశసస్థాజరాయవేష్టికగ్రహాఃపంచసప్త
 దశవాగర్భేసంభవంతవంసస్తదనశ|| ౧౬
 మూ- కలఃకునాంసూచాధిచమాగ్రజచేతనభాః | సితకుజజీవనూ

ర్యవంగ్రాగ్నిబుధాఃపరతః|| ౧౭

వ్యా || సూర్యముక్తంమాసాధివతౌనిపీడితేతత్కాలంప్రవణంసమాది
 శేదితి - తదధునాగర్భస్యమాసాధివతీత్రోటకేనాహ|| కలలేతి||సితాద్యా
 గ్రహగర్భస్యప్రధనమాసాత్ప్రభృతికలలాదీనిమవతేయంతి - తద్యథా-
 గర్భస్యప్రధమేహునికలలంభవతిశుక్రశోణిలేసంమిశ్రితాతే - తత్రగ్రహా
 న్యైస్త్రీమాసేసితశుక్రశోణివిష్టృతే ఘనకాకారిస్సంభవతితత్రతస్య
 కుజోగారకాధివశః - త్వలీయేత్రుర్వైహిహస్తాన్యవయవజన్తత్ర
 చప్రాబృహస్పతిః చతుధే అస్థినంభవఃతత్రసూర్యోరవిరధివశివంచమేవ

మనసంభవః త్రచంద్రోధిపః పృథ్వీ అంగజసంభవో లోమజన తత్రార్కి
 శ్వనిధిపతిః సప్తమేచేతనతానంభవో భవతి - చేతనస్య భావశ్చేతనతా-
 త్రబుధోధిపతిః-బుధమాసాత్పరలోయే న్యే శేషామాసా స్తైగర్భస్వశానో
 ద్వేగప్రసవత్రాస్తేషుచో దయపతి చంద్రసూర్యాః స్వామినః క్రమశోగది
 తాః-తత్రాప్తమేమాసిగర్భస్థోజంతురశనః కరోతిమాత్రాభుక్తంపీతంరసాది
 తస్యానాభింగ్మనలేచన క్రమతే - తత్రగర్భాధానం గాధిపతిర్వోగ్రహః
 సమాసాధిపతిః-నవమేగభాస్థస్యోద్వేగోభవతితత్రచంద్రోధిపతిర్భవతి-
 దశమేగర్భస్యప్రసూతిర్భవతితత్రసూర్యోధిపతిః-తథాచలఘుజాతకే॥ కల
 లఘునవపాచ్ఛాస్త్వోగ్రోహస్తస్థితి సముప్పవాః క్రమశః । మాసేషుశుక్రకు
 జజీవసూర్యచంద్రార్కిసామ్యానామ్ । అశనోద్వేగప్రసవాః పరతోలగ్యే
 శచంద్రసూర్యాణామితి-అత్రవధఃపద్వితీయమాసాధిపయోగ్యనశేత్వరేణ
 మతభేదః-తథాచతగ్వాక్యం॥ కుజాస్ఫుజిజ్జీవీవీందుసౌశశశాకలగ్నేందు
 దివాకరాణామ్-మాసాధిపప్రభప్రసాదైషాంజయోవఘాతైర్గ్రహవద్భ
 వంతి॥ ఆద్యేకుమాసేకలలంద్వితీయేపేశిస్తృతీయేపిగవతశాఖాః॥ అస్థిస్య
 ధస్నాయుసిరాశ్చశుభేఃమజ్జాతుచమాణ్యపిచమేచ॥ షష్ఠేత్వస్యోగ్రో
 మనఖాయకృచ్ఛచేతస్థినితాస్సప్తమమాసచేష్టాః॥ తృష్టాశనాస్వాదనమష్ట
 మేస్యాత్సూర్యవరాధానవమేరతశ్చ । స్రోతోభిగుహ్లాటిత పూణఃదే
 హ్యాగర్భోర్కమాసేదశమేప్రసూతేతి॥ ఆచార్యస్యబహుమతసామ్యమ
 భిమతమిద్రతభాతిశుభాశుభంచమాసాధిపతేః సగృశంగర్భస్తస్యమాసా
 ధిపతిసగృశంశుభమశుభంఫలభవతి-ఏతదుక్తంభవతి-ఆధానకాలేయోగ్ర
 హ్యానిపీడితోభవతితస్మాసిగర్భస్యపతనంకలుషేమందరశ్చైవివణేః పీడ
 నంనిమః-లేఅంశుజాలసంపన్నేబలవతిపుష్టిరితి-తథాచలఘుజాతకే॥ కలు
 షైఃపీడావతనంనిపీడితైనిమః-తైఃపుష్టిరితి-అథచావ్యైశ్చాస్త్రకారైర్విశే
 షణ్డక్తః॥ తత్కించిత్సృశ్యతే-తథాచసారావశ్యాం ॥ తత్రశుభాశుభమి
 త్రైశ్శక్త్యభిరధివాసితావిషయవృత్తిః॥ గర్భావాసేనివతతినయోగేశుక్రశో
 ణితయోః॥ మిథునస్యమనోభావోయాద్యక్తప్రబలస్యసంభవతి-శ్లేష్మాదిభిశ్చ
 దోషైస్తత్తుల్యగుణోసేషిక్తస్యయాదృక్పశిసౌమ్యస్తత్తుల్యబలగుణంసుతం
 సమాధత్తే । పితృజననిసాదృశ్యంరవేశ్వశాంకస్యబలయోగాదితి - సు
 బోధమేతత్॥

మూ. త్రికోణగేజేవిబలైస్తదావరైర్దుఖాంస్త్రిహస్తైర్ద్విగుణస్తదా
భవేత్|అవాగ్గవీందావశుభైర్భుసంధిగైశ్శుభేక్షితశ్చేత్కురుతేగి

రంచిరాత్||

...

...

...

౧౭

వ్యా||అధాధికాంగమూకచిరలభ్యగిరాంసంభవయోగాకావంశస్థవృత్తే
నాహ|| త్రికోణగజ్జః|| జ్ఞేబుధేత్రికోణగేలగ్నాన్నవమధ్యపంచమధ్యేవాతస్తా
ద్భుధానవరైర్వైః సర్వైర్గ్రహైశ్చత్రావస్థితైర్బలైర్వీర్యరహితైః
ముఖాంఘ్రిహస్తైర్ద్విగుణాంగర్భస్థోవాచ్యః- త్రికోణగేజ్జేత్రత్రకెచిన్న
లత్రికోణగేబుధేకన్యగతశ్చాహుః-తదయుక్తం-యస్తాన్భుగవాగ్నాగిః-
బలహీనైర్గ్రహైఃసర్వైర్వరవపంచమగేబుధేద్విగుణాంఘ్రిశిరోహస్తో
భవత్త్రైకోచరస్తథే-అవాగితి-గవిప్రమేస్థితేంద్రాచంద్రేఅశుభైఃపాపైఃభ
సంధిగైః కర్కలవృత్తికమీనానామంత్యనవాంశకస్థేతైర్వధానంభవం-
తదాఅవాక్ మూకోంగర్భస్థోవాచ్యః-శుభేక్షితశ్చి - చేచ్ఛబ్దోయద్యథే-
ఏవంపథేయోగేయదిశుభేక్షితః సౌమ్యగ్రహగృప్తశ్చంద్రోభవతి తదాజాత
స్యచిరాద్భహునాకాలేనగిః-వాచంకురుతే-అధా-దేవపాపవీక్షితేవాగ్నీ
నోబోధ్యః- ఏవంయోగేమిత్రగ్రహవీక్షితేయదాసౌమ్యాబలినస్తదాచిరేణ
కాలేనవాగ్భవతి-అథపాపాబలినస్తదానై వేతి-అత్రచబగవాగ్గారిః|| కు
టీరాళిర్భుసాంతస్థైఃపాపైశ్చంద్రేవపాపగే-మూకఃపాపేక్షితైస్సౌమ్యైశ్చ
రేణలభతేగిరమ్మిశ్యృష్టైర్వధావీర్యంభలంబోధ్యంమనీషిణైతి|| ౧౭

మూ. సౌమ్యత్వాంశేరవిజయధిరాచేత్సదంతోత్సజాతః కుబ్జస్త్వీరే
శశినితనుగేసుందమాహాయదృష్టే | పంగుమీనేయయశశికుజై

ర్వీక్షితేలగ్నసంస్థేచంకౌపాపేశశినిచండసాస్యన్నచేత్సౌమ్యదృష్టాః||

వ్యా||అధునానదంతకుబ్జశశజన్తయోగాకామందాక్యాంతయాహ|| సౌ
మ్యేతి||రవిజశ్చనైశ్చరఃరుధిరోగారకః-యత్రకుత్యరాశౌశనైశ్చరాంగార
కౌసౌమ్యత్వాంశేబుధనవాంశకేమిధునాంశకేకన్యాంశకేవాభవతః-అథ
వాబుధత్వే-మిధుచకన్యయోరన్యతమేగాశౌస్థితౌ-వతః చేచ్ఛబ్దోయద్య
థే- యద్యేవంతదాఅశ్వాస్త్రియోగేసదంతోదంతసహితో గర్భస్థోవా
చ్యఃకెచిత్సన్యుగ్మంశేమిధునేమిధునాంశకేకన్యాయాంకన్యాంశకేవేత్త్యా
హుః||యైత్వాంశయోగ్యగవగ్రహణాత్అంశజేనకేవలైన్వేసస్థిసాస్యతై
దృత్తగ్రహణమిరిచ్యతైశ్చ ఏవంపథేయోగేగర్భస్థస్సదంతోభవతిజాతోవా

కబ్జస్వక్షుః ఇతి - శశినిచంద్రేన్వజ్జే అత్తియ రాశౌ కర్కటస్థితే తథా ధూతేచ తనుగ తే తస్మింశ్చ మందమా హేయదృష్టే మందేన శనై శ్చరేణ మా హేయే నాంగార కేణ చ దృష్టే అవలోకితే గర్భస్థః కబ్జో వాచ్యః - పంగుమీన ఇతి. మీ నేల గ్న సంధేయ మశశి కుజైర్వృష్టే పంగుర్గర్భస్థో భవతి - య మశ్శనై శ్చరః శశీచంద్రః కుజో భామః పత్రైర్విషీ తే దృష్టే పంగుః పాదవికలో గర్భస్థో వాచ్యః. సంధౌ పాపే ఇతి - పాపే ఆనిత్య సుజసౌ రాణా మచ్యత మేశశ్శిచ చంద్రేన సంధౌ కర్కటవృశ్చి కమీ నాంత్య నవాంశ గతే యథాన భవంగర్భస్థో జంతుజః డః. శ్రోత్రేంద్రియ హీనో వాచ్యః - స్యాన్న చేతసౌ మ్యదృష్టా ఇతి - ఏతే యోగ కతాః రోగ హేయ ధా దప్పితా న చేత్ యది సామ్యై శ్శుభ గ్రహైః దృష్టా న భవంతి తదై తద్యోగ చతుష్టయం పూర్ణం వక్తవ్యం సామ్యై బల విభిం రీక్షితా శ్చేత్ తే యోగా న భవంతి మధ్య బలై హీన బలైర్వా దృష్టా న్తదా అసమగ్ర ఫలా భవంతి ||

మూ, సారశశాంకదివాకరదృష్టేవామనకోమకరాంత్య విలగ్నే । ధీనవ మోదయగై శ్చ దృకాజైః పాపయ్యతై రభుజాంఘ్రి శిరాస్సన్యత్ ||

వ్యా || అధునా వామనక హీనాంగౌదోధ కేనాహ || సారశశాంకేతి || మ కరాంత్య విలగ్నే మకరస్యాంత్య నవాంశ కే విలగ్న స్థేన వమనవాంశక ఉదయ మానః సచ మకరస్య భవతీత్యధః తస్మింశ్చ సారశశాంకదివాకరదృష్టే సార శ్శనై శ్చరః శశాంశ్చంద్రః దివాకరస్సూర్యః పత్రైరవలోకితే వామనకోగ్భ స్థో వాచ్యః ధీనవ మోదయగై రితి - అత్ర కేచిదేవం వ్యాచక్షు తే యదాలగ్నే ద్వితీయే ద్రేక్కాణోదయో భవతి తదా తస్య పంచమరాశిసంబంధిత్వా ద్ద్రేక్కాణ ఇత్యాఖ్యా - తస్మిన్ ద్వితీయే ద్రేక్కాణే పాషగ్రహయ తే ఉదయ మనుప్రాప్తే సారశశాంకదివారకదృష్టే గర్భస్థః అభుజౌ భుజ హీనో వాచ్యః ఏవం లగ్నే తృతీయ ద్రేక్కాణే యదా భవతి తదా నవమరాశిసంబంధిత్వా త్తృతీయో నవమంజ్ఞః తస్మిన్నుదయగతే పాపయ్యతే సారశశాంకదివాకరదృష్టే అనంఘ్రి పాద హీనో గర్భస్థో వాచ్యః - ఏవం ప్రథమ ద్రేక్కాణస్య లగ్న సంబంధిత్వా దుదయ ద్రేక్కాణ ఇత్యాఖ్యా తస్మిన్నుదయగతే నాపాపయ్యతే సార శశాంకదివాకరదృష్టే అశి రాశ్శిరోహీనో గర్భస్థో వాచ్యః - ఏతేషు యోగేషు సారశశాంకదివాకరాణాం దర్శనయోగాత్పాపయ్యక్త ఇత్యుక్త్వా కేవలే నాంగార కేణ యుక్తయోగో భవతీతి జ్ఞేయం. అత్రాస్య న్యే ధీనవ మోదయగైః

దృక్కణైః ద్రేక్కణైః పాపయంతైః కేవలమేవాధుజాం మ్రీశిరసాం సంభ
 వంవ్యాచక్షతే సారశశాంకదివాకరదృష్టశ్చస్యాస్యవృత్తిం నేచ్ఛంతి-అన్య
 విభుజాదినంభవేయధానంఖ్యంత్యక్వాద్రేక్కాణత్రయేపిప్రతిద్రేక్కాణం
 తదుద్భవవికల్పమాహుః - విభుజోవానంమ్రీర్వా విశిరావేతిఅన్యత్వేనం
 వ్యాచక్షతే-యథాలగ్నేయధాప్రథమద్రేక్కాణోదయోభవతితదాపంచ
 మరాశౌప్రథమద్రేక్కాణోనవమోపిప్రథమ ఏవతత్తద్ద్రేక్కాణత్రయం
 యదాపాపయంతంభవతితదాభుజహీనోగర్భస్థోవాచ్యః-అథలగ్నేద్వితీయ
 ద్రేక్కాణోదయోభవతితదాపంచమనవమయోరపిద్వితీయ ఏక ఏకద్వై
 క్కాణత్రయంయదాపాపయంతంభవతితదాహీనోగర్భస్థోవాచ్యః
 అథలగ్నేతృతీయద్రేక్కాణోదయోభవతితదాపంచమనవమయోరపిశ్చతీయ
 ఏవ ఏతద్ద్రేక్కాణత్రయం-యదిపాపయంతంభవతితదాశిరోవిహీనోగర్భస్థో
 వాచ్యః-అత్రాప్యన్యేయధానంఖ్యంత్యక్వాత్రిప్రకారేసియోగే ఆభుజా
 నంమ్రీశిరోహీనానాంవికల్పేనగర్భస్థంభవమాహుః - వయంపునబ్రూహ
 మః-నిషేకకాలేపంచమరాశౌయోద్రేక్కాణంసయద్యంగారకేణయక్త సౌ
 రశశాంకదివాకరదృష్టశ్చభవతితదాఅభుజాభుజహీనోగర్భస్థోవాచ్యః-సవ
 మరాశౌయోద్రేక్కాణం సయద్యంగారకేణయక్త సౌరశశాంకదివాకర
 దృష్టశ్చభవతితదాఅనంమ్రీపాదరహితోగర్భస్థోవాచ్యః - ఉదయస్థానే
 లగ్నేయోద్రేక్కాణం సయద్యంగారకేణయక్తఃసౌరశశాంకదివాకరదృష్ట
 శ్చభవతితదాఅశిరాగర్భస్థోవాచ్యః - ఏషైవవ్యాఖ్యాసాధీప్తి - యస్తాగ్భగ
 వాఽగార్ధిః॥ లగ్నేద్రేక్కాణగోభామఃసౌరసూర్యే-దుపీక్షితః । కుర్యాద్వి
 శిరసంతద్వత్పంచమేవాహువర్జితమ్॥ఏవదంచవమస్థానేయదిసామ్యైర్మపీక్షి
 తఇతి- తథావసారావళ్యం ॥ భౌమయంతోద్రేక్కాణస్యైకోణలగ్నేషుభే
 షుసందృష్టః । విభుజాంమ్రీనుస్తకస్సాన్యచ్ఛనిరవిచంద్రైర్వదేదగ్భు ఇతి॥
 మూ. రవిశశియుతేసంహేలగ్నే కుజార్కినిరీక్షితేనయనరహితస్సాన్య

మ్యాసౌమ్యైస్సబుద్ధుదలోచనః । వ్యయగృహకతశ్చంద్రోవామం
 హిసస్త్యపరంరవిర్య ఇహాగదితాయోగాయాప్యాభవంతి. శుభే
 ష్టితాః॥ ౨౦

వ్యా ॥ అభుజానయనరహితజ్ఞానాధుమాహ । రవిశశియుతఇతి ॥సిం
 హేలగ్నేరవిశశియుతే అర్కచ-ద్యాభ్యాం సయంతేతథాభూతేపజార్కి

సరిగ్గా తేభామసారాభ్యాంశ్యమైనయనరహితఃఅ ధోగభ్యస్తోవాచ్యః- అర్థా
 దేవసింహులగ్నేకెవలేనఅర్కేణయుక్తేసారేఅంగారకేణదృష్టేవక్షిణాక్షి
 కాణః-ఏవసింహులగ్నేకెవలేనచంద్రేణయుక్తేసారేఅంగారకేణదృష్టేవా
 మాక్షికాణశ్చభవతీతజ్ఞేయం-సామ్యాసామ్యైస్సబుద్ధుదలోచన ఇతితస్మి
 న్నేవసింహులగ్నేఅర్కచంద్రాభ్యాంయుక్తేసామ్యా సామ్యైశ్చభవాప
 గ్రహైర్దృశ్యైగర్భస్థస్సబుద్ధుదలోచనఃపుష్పితాయోవాచ్యః-అత్రాశ్వేక
 తమయుక్తేప్రాగ్భూత్పుష్పితాక్షిత్వంవాచ్యం-వ్యయగృహగతఇతి - నిషేకకా
 లలగ్నాద్వాజన్మలగ్నాద్వాయస్యచంద్రమావ్యయగృహగతోద్వాదశస్తో
 భవతితస్య వామంచతుహిణానస్తి-వామాక్షికాణస్సంభవతీత్యథః-ఏవం
 రవిరాదిత్యోలగ్నాద్వాదశోవరందక్షిణంచతుహిణానస్తి - యక్షమాగదితా
 యోగాఇతి-యపి తేయోగాఃప్యాగభిహితాఃత్రికోణగేజ్జేత్యాదినాగ్రంధే
 నశుభాశుభఫలదాస్తేషాంసర్వేషామేవయోగానాంయదాయోగకతా
 రోగ్రహశ్చభైస్సామ్యగ్రహైః దృష్టాభవంతితదాతేయోగాయా ప్యాభ
 వంతిపూర్ణాయధోక్తంఫలనప్రయచ్ఛంతికింతుకించిత్ప్రయచ్ఛంతీత్యర్థః.
 మూ-తత్కాలమిందుసహితోద్విరసాంశకోయస్తత్తుల్యరాశిసహితే
 పురతశ్శాంకే। యావానుదేధినరాత్రిసమానభాగేతావద్గతేది
 ననిశోఃప్రవదంతిజన్మ॥ ౨౧

వ్యా॥అధప్రశ్నాధానకాలయోగవశాత్ప్రసవకాలజ్ఞానంవసంతతిలకే
 నాహ॥తత్కాలమితి॥తత్కాలేప్రశ్నకాలేఅధానకాలేవాయస్మిన్కారాశౌ
 చంద్రమావతకతేతత్రచయస్మిన్ద్వాదశభాగేవ్యవస్థితేసతత్కాలమిందుస
 హితోద్విరసాంశకఃకేచిత్రాత్కాలి కేందుసహితోద్విరసాంశకఇతివరంతి -
 తాత్కాలి కేందునాయావత్సంఖ్యోద్వాదశభాగసహితఃతావత్సంఖ్యోమే
 షాదాగణీయోయోరాశిః తత్రధ్నేచంద్రమసిపురతఃఅగ్రతఃదశమేమాసిగ
 ర్భస్యప్రసవోవాచ్యఇతికేదిత్-తథాచసారావశ్యాం॥యస్మిన్ద్వాదశభా
 గేగర్భాధానేవ్యవస్థితశ్చంద్రః । తత్తుల్యక్షాప్రసవోగర్భస్యసమాదిశే
 త్వాంజ్ఞఇతి॥అస్యేపునరేవంవ్యాచక్షుతే-అధానకాలేయత్రరాశౌచంద్రమా
 వ్యవస్థితస్తత్రయావత్సంఖ్యోద్వాదశభాగేవరతే-తస్మాద్ద్వాదశభాగాత్తావ
 త్సంఖ్యోయపివపురతోరాశిస్తత్రధ్నేచంద్రమసిప్రసవోవక్రవ్యఇతిపిపైవసా
 ద్ధీవ్యాఖ్యా॥యస్మాద్భగవాన్గాఢిః ॥ యావత్సంఖ్యోద్వాదశాంశేశీతరశ్మి

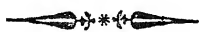
ర్వ్యవస్థితః తత్సౌఖ్యోయస్తతో రాశ్విజ్ఞేందుస్తగ్ధతో వదేదితి || అత్రాపిన్ద్రు
త్రానయనేయమనుపాతోపాయఃయదివంద్యాక్యాంతద్వాదశభాగప్రమా
ణేనసకలచంద్రరాశ్యష్టాదశశతలిప్తాప్రమాణంలభ్యతే-తదనేనభుక్తద్వా
దశరాశిప్రమాణేనకిమితిలబ్ధంచంద్రరాశిభుక్తంలభ్యతే-తతోష్టశతలిప్తాప
రికల్పనయానక్షతోద్దయమూహ్యంతత్కాపిదినరాత్రిజ్ఞానమాహాయా
వానితి-దినరాత్రిలగ్నానిపూర్వంవ్యాఖ్యాతాని-గోజాశ్వికకోమిధుసా ఇ
త్యాదినా-అధానకాలేప్రశ్నకాలే వాయుల్లగ్నంతస్యయఃప్రవిభాగః దినసం
ఖ్యోరాత్రిసంఖ్యోవాయా వానుదేతి-స్వమానంతస్త్రియావత్కాలభాగేగ
తస్తావంత్యావేవదినశీ-స్వమానాద్గతేకాలేజన్మభవవ్యతీతివాచ్యం- దిన
స్వరాత్యేర్వాగతస్తత్కాలభాగంబుధ్వా అనుపాదేనప్రసవకాలేగ
మూరాద్రేక్కాణనవాంశద్వాదశాంశత్రింశాంశకావాచ్యాఇతిమునయః
ప్రవదంతికథయంతి-తథాచసారావత్కాలః || తత్కాలందివసనిశానంజ్ఞాన
ముదేతిరాశిభాగోయః | యావానుదయస్తావావాచ్యోదినస్వరాత్రేర్వా ||
ఇత్యాధానాత్పృథమంసూతేః కాలంసునిశ్చితంకృత్వా | జాతకవిహితం
చవిధింవిధింతయేత్తత్రగణితజ్ఞఇతి || ౨౧

మూ, ఉదయతిమ్ముదుభాంశేనప్రమథేచమందేయదిభవతినిషేకస్సూ
తిగర్జిత్రయేణ | శశిశతువిధిరేషద్వాదశేజ్ఞేప్రకుర్యాన్నిగదితమిహ
చింత్యంసూతి కాలేషియుక్త్యా || ౨౨

వ్యా || అధునాభృతస్యగర్భస్యవషాత్ప్రయవషాద్వాదశప్రసూతిజ్ఞానం
మాలిన్యాహ || ఉదయతీతిమ్ముదోస్సౌరస్యభాంశోమ్ముదుభాంశఃతస్మిన్నిషే
కకాలేయస్యకస్యలగ్నస్యోదయేమ్ముదుభాంశేననైశ్చరరాశినవాంశకేమక
రాంశకేకంభాంశకేమాఉదయఇతి - తథాభూతేతస్తాదేవలగ్నాంతందేశ
నైశ్చరేతత్కాలేన్యూనగతేనప్రమథేపవంవిధేయోగేయదినిషేకోభవతిత
దాతస్యగర్భస్యఅబ్ధత్రయేణవషాత్ప్రయేణసూతిఃప్రసవోవక్తవ్యఃశశినితి-
ఏషఏవవిధిర్యదాశశినిచంద్రేభవతితదాద్వాదశేవషాత్ప్రసవంకుర్యాత్-
ఏతదుక్తంభవతి-యస్యకస్యలగ్నస్యోదయేయదాకర్కటాంశకోదయోభవ
తితస్తాల్లగ్నాత్ప్రమథుంబుద్ధోభవతి - తదాభృతస్యగర్భస్యద్వాదశేజ్ఞే
ప్రసవోవాచ్యః - నిగదితమహేతి - ఇహోన్మిన్నాధానాధ్యాయేఅధానకాల

యోగవశాద్యధాపీనాధికాంగదీనాంగరాభిసంభవంతీతి నిగదిశముక్తం
తథాప్రసూతికాలేపితాన్యగోగవశాత్తథావిధానావేవజన్మవక్తవ్యం - గ
ర్భప్రాసాదాగర్భప్రసవకాలనిదేశాదిచ అధానకాలాత్ ప్రసవకాలాచ్చ
యధైవాదేశః కృతః తథాప్రశ్నకాలాదపివక్తవ్యః - తథాచోక్తం జన్మన్యా
ధానేప్రశ్నకాలేవేతి॥ ౨౦

ఇతిశ్రీభట్టోత్పలవిరచితాయాం - బృహజ్జాతకవివృత్తా
నిషేకాధ్యాయశ్చతుర్థః॥

బృహజ్జాతకే-సవ్యాఖ్యానే - పంచమాధ్యాయప్రారంభః.

మూ- పితుజాతః పరోక్షస్యలగ్నమిందావవశ్యః విదేశస్థస్యచరభే
మధ్యాహ్నప్రేదివాకరే॥ ౧
వ్యా॥ అధాతోజన్మకాలలక్షణాధ్యాయోవ్యాఖ్యాయతే-తత్తాదావేవ
పితుస్సన్నిధావనన్నిధౌవాజాతస్యజన్మైత్యత్రఅనుష్టుబాహ॥ పితుజాత
ఇతి॥ ఇదాచంద్రప్రసవలగ్నమవశ్యతినావలోకయతినతిపితుః పరోక్షస్య
జనకస్యాసన్నిధౌజాతః - తత్రాస్యపితురసన్నిధానేస్వదేశపరదేశస్థితిజ్ఞా
నమాహ-విదేశస్థస్యేతి-దివాకరేసూర్యచరభేచరరాశిగతేమధ్యాహ్నప్రే
మధ్యాహ్నశ్చమధ్యాహ్నైత్యధఃపతితేనవమాప్తమధేపితుర్వదేశస్థస్యఅస్య
దేశస్థస్యజాతః - చంద్రమసిప్రసవలగ్నమవశ్యత్యేషయోగోనాన్యధేతిబో
ధ్యంచంద్రప్రసవలగ్నమవశ్యతి అగ్రేస్థిరరాశిగతేమధ్యాహ్నప్రేస్వదేశ
స్థస్యపితుః పరోక్షేజాతః అస్మిన్నేవయోగేవ్యస్యభావధేమధ్యాహ్నప్రేది
వాకరేస్వదేశపరయోమధ్యేధితిస్యపరోక్షేజాతః - అధాదేవచం
ద్రప్రసవలగ్నమవశ్యత్యగ్రేచరరాశిధేస్థిరరాశిధేవాద్విస్యభావరాశిధే
వామధ్యాహ్నప్రేదివాకరేపితుస్సద్దేశస్థస్యైవపరోక్షేఅసన్నిధౌజాతఇ
తివక్తవ్యం-తథాచసారావళ్యాం॥ షుభారామవీక్షమాణేపితరిపరోక్షస్థితే
శశినిజాతః-మేషూరణాద్యుత్తేవాచరభేభానావిదేశగతఇతి॥ ... ౧

మూ- ఉదయధేపివామందేకుజేవాస్తంసమాగతే స్థితేవాంతఃకుపా
నాధేశశాంకసుతశుక్రయోః॥ ౨

వ్యా॥ అధాన్యానసియోగాననుష్టుబాహ॥ ఉదయస్థఇతి॥ మందేశనాఉద

యధేలగ్నగ లేపితుః పరోక్షే జాతః॥ వాశబ్దః ప్రకారాధాః అథ వాకు జేభా
 మేజన్తలగ్నగ స్తంస ప్రహంస్థానంసహగ లేప్యాప్తేపితుః పరోక్షస్య జాతః
 స్థితేవాంతరితిక్షమాగాధేశశాంక శుక్రయారంతర్వధ్యేస్థితేశశాంక సుతో
 బుధః శుక్రోభాగః పః అపయోక్త్యధ్యస్థితేచంద్రేచంద్రాచకోద్వానశేచ
 న్యోద్విత్తీయే అథవై కస్త్వికారాశేమధ్యభాగేదంతస్థితః ఆచ్యంతభాగయో
 ర్మునశుక్రాతధాపిమధ్యస్థః - ఏవంపరోయోగేపితుః పరోక్షేజాతః తథాచ
 స్వల్పజాతకే॥ చంద్రేలగ్నమపశ్యతమధ్యేనాసామ్యశుక్రయోశ్చంద్రే జన్త
 పరోక్షస్య పితుర్యమోయేవాక జేచాస్తేతి- ౨

మూ- శశాంకేపాపలగ్నేవావృచ్ఛికశక్తిభాగగే శుభై సాన్వయస్థితై
 జాతస్సర్వస్తవ్యేష్టితోపి నా॥ ౩

వ్యా॥ అధునాసర్వజన్తజ్ఞానంసర్వవేష్టితజన్తజ్ఞానం చానుష్ఠుభామా॥ శశాం
 కేతి॥ వృచ్ఛికేశోభామః పృచ్ఛికారశ్యధి-త్యైవభాః - శశాంకచంద్రేవృచ్ఛిక
 శక్తిభాగేభామద్రేక్కాణధే-చంద్రభామద్రేక్కాణః-మేషేప్రధమః కర్మ
 టేష్టితీయః సింహేత్మతీయః పృచ్ఛికప్రధమః ధనుషిద్వితీయః మేనేత్మతీయః
 ఏషాచ్యుతమస్థస్యచంద్రమనుశుభై శుభాగ్రహైః సాన్వయస్థితైర్ద్వితీయైకా
 దశస్తాధ్యతైః సర్వచరగోజాతభిత్వేవ క్షవ్యం-పాపగ్నేవేతి - ఏవం
 సావగ్రహానంబుధిలగ్నీయేయదభామద్రేక్కాణో భవతితత్రపాపల
 గ్నేభామద్రేక్కాణః మేషేప్రధమః క్షిణేచంద్రేకర్మటేష్టితీయః పృచ్ఛికప్ర
 ధమః సింహేత్మతీయః ఏషాచ్యుతమస్థానమేలగ్నవృశభాగ్రహైః ద్వ్య
 కాదశస్తాధ్యతైః సర్వవేష్టితోజంతుర్జాతభిత్వేవ క్షవ్యం అన్యేనస రేవంవ్యా
 చక్షుతే-చంద్రేసాపలగ్నేచభామద్రేక్కాణేవాస్థితేనతత్రపాపలగ్నేభా
 మద్రేక్కాణః మేషేప్రధమః కర్మటేష్టితీయః సింహేత్మతీయః పృచ్ఛికప్రధ
 మః ధన్వీద్వితీయః మేనేత్మతీయః-తస్మాదేవశుభైః సాన్వయస్థితైర్ద్వికల్పేనస
 ర్వోవాసర్వవేష్టితోవాజాతభిత్వేవ క్షవ్యమితి - అత్రపూర్వవ్యాఖ్యైవసాధ్య
 యస్తాగ్భగవాన్ గాగః॥ భామద్రేక్కాణగేచంద్రేసామ్యై గాయధస్థితైః
 సర్వస్తవ్యేష్టితస్తవ్యత్వానలగ్నేవినిర్ణయేతి - సారావశ్యాంతు ॥ కుజ
 రృక్కాణేచంద్రేలగ్నేవాసంస్థితేపదేజ్జాతం - ద్వ్యకారశ్చ సాన్వయైహి
 వేష్టితకోభుజంగోవేతి॥ ౩

మూ- చతుష్పదగతభానాశేషైర్విర్యసమ్మలైః ద్వితసన్దైశ్చయమ

తౌ భవతఃకోశ వేష్టితా॥ ౪

వ్యా॥ అధునాపకజరాయువేష్టితయోజనజ్ఞానమనుష్టుభాహ॥ చతుష్పదే॥ భానాసూర్యచతుష్పదరాశిగతేమేషసింహవృషధన్విరాధామకరపూర్వాద్దానామన్యతమస్తే శేషైరవైస్సర్యగ్రహైః ద్వితసన్దైర్విర్యసభావస్థితైశ్చవీర్యసమన్వితైర్బలిభిశ్చకోశవేష్టితా జరాయువేష్టితాయమతౌజాహేతే॥ ౪

మూ- ఛాగసింహవృషైలకగ్నేర్భస్మసారేభవానుజేంద్రాశ్యంశసదృ

శేగాత్రేజాయతేనాశచేష్టితః॥ ౪

వ్యా॥ అధునానాశవేష్టితజన్మజ్ఞానమనుష్టుభాహ॥ ఛాగేత॥ ఛాగోమేషః సింహఃప్రసిద్ధఃవృషోవృషభః ఏతైర్చ్ఛాగసింహవృషైలకగ్నేస్థితైః ఏషామన్యతమయదిలగ్నంగవళితత్స్థేసారేభవానుజే - కస్త్రిః ఛాగసి హవృషాణామన్యతమేలగ్నేస్థితఃతత్స్థఃకస్త్రిఃసారేభవైశ్చరేభవానుజేభామేతత్స్థేనాశవేష్టితోజంతుజాఃయతేనాశశబ్దేనాద్యోభిధియంతే - కస్త్రిన్నంగేవేష్టితత్తత్త్రాహ-రాశ్యంశసదృశేగాత్రభితి - కిరాశేరంశోరాశ్యంశఃరాశేలగ్నస్యయోనవాంశకస్తత్కాలముచిత సచయద్రాశిసంబంధీనచకాలాంగారత్యాదినాగ్రంధేననియతరాశీయస్త్రిన్నంగేకాలపురుషస్యావస్థితస్తశ్చసదృశేగాత్రేతస్త్రిన్నేవాంగేశీషముఖాదికేవేష్టితత్త్రావక్తవ్యం- తథావసారావశ్యాం-సింహజగోభిరునయేనూతానాశేనవేష్టితోజంతుః-లగ్నేకుజేభసారేరాశ్యంశమానగాత్రేష్టితి॥ ౫

మూ-నలగ్నమిందుంచగురుర్నిరీక్షతేనవాశశాంకంరవిణాసమాగతమ్

సపావకోరేణ్డయతోభవాశశీసరేణజాతప్రవదంతిశ్చయాత్ ॥

వ్యా॥ అధునాజారజాతకజ్ఞానంవంశస్థేనాహ॥ నలగ్నమితి॥ గురుజేమౌలగ్నముదయంభందుంచంద్రంచయదిననిరీక్షతేనవశ్యతి - లగ్నచంద్రావేకరాశిస్థాఃపుధక్స్థావాయదోభావపిగురుణానదృశ్యేతదాసరేణజాతత్త్రానిశ్చయాత్ప్రవదంతిమునయః - అత్రయదిలగ్నంచంద్రాజీవనవాంశకస్థాభవతః తదానవరజాతత్త్రావక్తవ్యంయస్తాగ్యవశేష్వరః ॥ అదీవభాగేవీక్షితేవాజీవేభచంద్రేణవిలగ్నభేనా | జాతంపరోద్భూతమితిబ్రువంతివాచ్యోజనేనా

ధృబలావలోకాదితి - నవాశశాంకమితి - శశాంకచంద్రగిరిని సూ
 ర్యేణసమాగతం సంయుక్తగురుప్రీతి తేచంద్రా గ్రావేక రాశిస్థాయదివ
 బృహస్పతినానదృశ్యే తేతదాపరేణజాతః-అధవాశశీచంద్రశ్చపావగృహే
 ణభౌమేనసారేణచాయ కృతథావిధోర్యేణసూర్యేణయదియుక్తోభవతిత
 ధాపివరేణజాతఇతి - అత్యోప్యస్యేజీవదృష్ట్యానువతితంవ్యాఖ్యానంకుర్వ
 తే-తదయుక్తంయస్మాచ్ఛంద్రార్కావేకరాశిగతాపావయుక్తాయక్తావా
 జీవేనదృశ్యమానావాజారజాతజన్మకరో-తత్రచంద్రార్కయోగ్యోగేణసిం
 కృతంభవతితస్మాచ్ఛంద్రార్కావేకరాశిగతాపాపాజీవేనదృశ్యమానాస
 పాపాజీవేనదృశ్యమానావాజారజాతజన్మకరోనిశ్చయాత్ ప్రవదంతి అత్య
 చంద్రమాయచిగుగుహాగతఃతద్ద్రోక్కాణతన్నపాశతద్వాదశాంశంసో
 భవతి-అన్యత్యవారాశౌగురుణాయుక్తస్తదానజారజాతఇతి- యస్మాద్భగ
 వాః గాగఃఃగురుత్యేత్యగతేచంద్రేషద్యుక్తేవాన్యగాశిగే-తద్ద్రోక్కాణత
 దంశేనానవరైజాతఇవ్యతఇతి॥ ౬

మూ- క్యూరేషన్ గతావశోధనాసూర్యాన్యూననవాత్మజిహ్వాతా ! బద్ధ
 ప్రశ్నితావిదేశగః స్వేవారాశివశాదధోపధి॥ ... ౭

వ్యా॥ అథు నాజాతస్యపితృబంధనయోగజ్ఞానంవై త్రాణీయేనాహ॥ కుర్రుడు
గతావితి కుర్రుడు = అని కుర్రుగగహ రాశయః మేషసింహవృశ్చికమకరకుం
భాః కృష్ణపక్ష స్థేచంద్రేగర్కటః పాపయుక్తైబుధేషికన్యామిధునే - అశోభనా
పాపాశశభామామూర్కతు = గతౌపాపక్షేతగగతౌ - సూర్యాద్యవేః ద్యౌనన
వాత్మజస్థితౌద్యౌనంస్తవమంనవమంప్రసిద్ధం - అశ్వజస్థానంపంచమంపషా
మన్యతమస్థాధవతః - తదాజాతస్యపితౄజనకః - బద్ధోవాచ్యః - తస్మాద్దీప్త్యా
క్యాంతరాశివశాద్బంధనదేశజ్ఞానమాహ - స్వేవాన్యస్త్రి = వారాశివశాద
ధోపధి - చరరాశిస్థేర్కేవరదేశేబద్ధస్థిరరాశిస్థేర్కేన్యదేశేద్విస్వభావస్థేర
వాపధిమాగేషవంరాశివశాత్స్థానపరిజ్ఞానం - అధోభ్యయః నిపాతోవి
కల్పే - కేచిత్స్థిరరాశివశాత్సధాపధివరంతి॥

మూ:- పూర్ణేశ్వరిని స్వరాశిగేసామ్యే లగ్నగతే శుభేనుభవే॥ లగ్నే జలశేస్త
గెసివాచంద్రే పాతకతాప్యనూయతే॥ ౭

చా॥ అధునాపోతగతపృషవజ్ఞానంబై త లీయేనాహ ॥ పూణఁబ్రతి॥శ
 వివంబే పూర్ణేపన్త్రాణమండలే తస్మింశ్చైవ రాకేకర్కటభేతధాసా
 వ్యోమచేలగ్నగణేదయన్తేనుభేజీవీప సంపదవతున్యధేపోతగతాహ్వాన

సూయత ఇతి వక్తవ్యం - అత్రాన్యే శుభై స్సుఖితకవతి త్వా త్వేవం వ్యావత్త తే
 సుభేచతుర్థభవనై-శుభైరితి బహువచనం ఘటతే-లగ్నే బుధఉక్తిః శుక్రబృహ
 స్పతీశేషాతతః-శుభాభ్యామి త్వేవం వక్తవ్యేయత్క్రియ తే శుభై రితి తస్మా దే
 వమవసీయతాం-పూణశ్చంద్రమాః శుక్రబృహస్పతి భ్యాం యుక్తో భవతి త
 దా శుభైరితి భవతి-పతచ్ఛ మేషలగ్నే తత్ర స్థే బుధే పూణశ్చంద్రే శుక్రబృహ
 స్పతి భ్యాం సమాయుక్తే కర్మటవ్యవస్థితే ఇతి సర్వత్ర యుజ్యత ఇత్యయం పాఠో
 న సద్వ్యాఖ్యానేన యుక్తం-యస్మాన్మక రావస్థితే ర్గే కర్మటగశ్చంద్రమాః
 పూర్ణో భవతి-మకరవ్యవస్థితే చార్కే మకరాచ్ఛతుర్థభవనే మేషే బుధస్య
 సంభవో నాస్తి-కింపునర్తక రాత్న ప్రమరాశౌ కర్మటకే శుక్రస్యాప్యవస్థానమి
 తి తస్మాచ్ఛుభే సుభే ఇతి సప్తమ్యేకవచనాంతపవపాఠో నాస్యధా- శుభే సుఖిత
 తత్కర్మ-జీవో వ్యాఖ్యాతః-ఉచ్యతే-బుధో లగ్నగతస్తస్మాచ్ఛతుర్థే శుక్రస్యా
 వస్థానం సభవతి అతో జీవ ఇతి వ్యాఖ్యాతం- కేచిత్పురస్కాస్త్రానుసారేణేతి
 శుక్రకై ఇతీచ్ఛంతి-అథ పోతగతప్రసవయోగోద్వితీయః-లగ్నే జలజ ఇతి-లగ్నే జల
 జే జలరాశౌ కర్మటమకరవశ్చిమాధః మీనానామన్యత మే తస్మాద్దస్తగేనప్ర
 మస్థానస్థే చంద్రే పూణేశ్చీణే వా పాతగతైవ ప్రసూయత ఇతి- వాశబ్దః ప్రకా
 రాధః ॥

మూ-ఆప్యోదయమావ్యగశ్శీనం పూణశ్చ సమవేక్ష తే ధవా మేషూర
 ణబంధులగ్నగః స్యాత్సుతి స్సలిలేన సంశయః ॥ ...

వ్యా॥ అధోదకసమీపప్రసవజ్ఞానం వై తా లీయేనాహ॥ ఆప్యోదయమితి॥ ఆ
 ప్యరాశయోమకరపశ్చిమాధః కర్మటమీనాః తేషామన్యతమస్యోదయః - ఆ
 ప్యోదయః జలరాశిలగ్నం భవతి-శశీచంద్రశ్చాప్యగోజలరాశిస్థః తదాసూ
 తిః ప్రసవః సలిలే జలసమీపేన సంశయః నిశ్చయా ద్వాచ్యుః-అథ వా-సంపూర్ణః
 శశీలగ్నమాప్యోదయం సమవేక్ష తేవశ్యతి - తథాపి సలిలే జలసమీపే ప్రసూ
 తిః-మేషూరణ బంధులగ్నగ ఇతి-అథ వా ఆప్యరాశాపువగ తేషేషూరణబం
 ధులగ్నగే మేషూరణేన శమే బంధుస్థానే చతుర్థే-లగ్నే పాగ్నగ్నే స్థితస్యాన్య
 ద్భవేత్-తథాపి సలిలే ప్రసూతి రితి వదేత్-తథాచ సారావశ్యాం ॥ సలిలభల
 గ్నే చంద్రో జలరాశౌ వీక్ష్య తే ధవా పూణః ॥ ప్రసవం సలిలే వింద్యాత్సంధూ
 దయదశమగశ్చయదే ॥

మూ ఉదయో ఘనయో ర్యయస్థితై గుప్త్యాం పాననిరీక్షి తేయమే ఆళిక

ర్క్మియు తేవిలగ్నగేసారేశీతకరేక్షితేవఁటే॥ ... ౧౦

వ్యా॥ అధునాబంధనాగారావటయోఃప్రసవజ్ఞానం వైత్రాళీయేనాహ॥ ఉదయేతి॥ ఉదయోలగ్నం ఉడుపశ్చంద్రఃతయారుదయాడుపయారేకరాశిస్థయోఃయమేశనైశ్చరేవ్యయస్థితేద్వాదశస్థేతస్మింశ్చపాపనిర్మితేనుష్ట్యాంబంధనాగారేప్రసూయతఇతివక్తవ్యం సారేశనైశ్చరేఅళికర్క్మియుతేవృశ్చికకుళీరయారన్యతమగతేవిలగ్నగేతస్మింశ్చశీతకరేక్షితేవంద్రదృష్టే అవఁటేశ్వభే ప్రసూతిర్వక్తవ్యా॥ ... ౧౦

మూ-మందేబ్జ తేవిలగ్నగేబుధసూర్యేందునిర్మితేక్రమాత్ | క్రీడాభవనంసురాలయంప్రసవేసోషరభూమిమాదితేత్॥ ... ౧౧

వ్యా॥ అధక్రీడాగృహదేవాలయసోషరభూమిప్రదేశేషుప్రసవజ్ఞానంవైత్రాళీయేనాహ॥ మందేబ్జః॥ మందేశనైశ్చరే అబ్జతేజలరాశిస్థితధాభూతేవిలగ్నగేప్రాగ్లగ్నగేక్రమాత్పరిపాట్యాబుధసూర్యేందునిర్మితేబుధరవిచంద్రదృష్టేనతిప్రసవేక్రీడాభవనంవిహారగృహంసురాలయందేవాలయం సోషరభూమింవాలుకాసహితభూమింవఆదితేనీది॥ తేత్-ఏతదుక్తం సవతిశనైశ్చరేజలరాశిస్థేలగ్నగతేబుధనిర్మితేబుధదృష్టే క్రీడాభవనేరతిగృహేప్రసూయతే-ఏవంసూర్యేణార్కేణిర్మితేదేవగృహేఇందునాచంద్రేణిర్మితేసోషరభూమిషుప్రసూయతఇతి॥ ... ౧౧

మూ - నృలగ్నగంపేక్ష్యకుజశ్శశానేరమ్యేపితేంగుగురురగ్నిసౌరాత్రేరవిర్భరేంద్రామరగోకులేషుశిల్పాలయేజ్ఞఃప్రసవంకరోతి॥*

వ్యా॥ అథశ్శశానరమ్యప్రదేశాగ్నిశాలాస్థవదేవగృహగోకులశిల్పాలయేషుప్రసవజ్ఞానముపజాతికయాహ॥ నృలగ్నమితి॥ పూర్వశ్లోకాన్తందఇత్యనువతే-ప్రత్యానన్నమితిన్యాయాత్-నృలగ్నగంనరరాశిలగ్నస్థితం-నరరాశయోమిధునకన్యాతులాధన్విపూర్వార్ధకుంభాః-తత్రగతంశనైశ్చరంకుజైంగారకఃప్రేక్ష్యదృష్ట్యాభామోయదిపశ్యతితదాశ్శశానేప్రసవంజన్మకగోతి-కేచిన్నృలగ్నదశేక్షితిజఇతివరంతి-నృలగ్నంపశ్యతీతి నృలగ్నదశేక్షిజః-రమ్యేసితేందూఇతి-నరరాశిలగ్నగతంశనైశ్చరం-సితశ్శుక్రః ఇందుశ్చంద్రోవాపశ్యతితదారమ్యేరమాణీయమందిరేజన్మ-ఏవ విధంమందంగురుబీజవఃపశ్యతితదాలగ్నిపౌరాత్రేఅగ్నిపౌరాలాయం-ఏవంవిధంశనిరవివ

శ్యతిత దానరేంద్రామరగోకులేషునరేంద్రగృహేరాజవేశ్యకామరగృహే
దేవాగారేగోకులేనాళాలాయాంవాప్రసూతిఃజన్మ-ఏవమేవబుధేనదృష్టేసా
రేశిల్పాలయశిల్పగృహేచిత్రకారకవధాకిప్రభృతీనాంశిల్పీనాంప్రసిద్ధానా
మన్యతమన్యగృహేప్రసూతిరితి-తథాచసారావశ్యాం || రవిజేజలజవిలగ్న
క్రీడోద్యానైబుధేక్షితేప్రసవః | రవిణాదేవాగారేతథాపరేచైవచంద్రేణ || ఆ
రణ్యభవనలగ్నగిరివనదుర్గైపునర్నరవిలగ్న | రుధిరేక్షితే శ్మశానశిల్పకనిల
యేచసామ్యేనేతి - అథవాశిల్పశబ్దేనదృఢదారుకృతచిత్రలెఖనాదియతంస

ద్లోచ్యతే-తథాచోక్తం || కుజేనదృష్టేరవిజేత్మశానంబుధేనశిల్పాలయమిత్యు
శంతి-సూర్యేక్షితేగోస్థవదేవవాసేశుక్రేందుజాభ్యాంరమణీయదేశే || సురే
జ్యదృష్టేద్విజవహ్నిహోత్రేనరోదయేసంప్రవదంతిసూతిమితి || ఇదంప్ర
తనష్టాదిమసురతప్రశ్నేచోపయుజ్యతే || ౧౨

మూ, రాశ్యంశసమానగోచరేమాగేజన్మచరెస్థిరేగృహే | స్వగ్నాంశ

గతెస్వమందిరేబలయోగాత్ఫలమంశకర్తయోః || ౧౩

వా|| అథప్రసవదేశజ్ఞానంవై తాళీయేనాహ || రాశ్యంశేతి || రాశిలగ్నం
అంశోనవాంశకశ్చతస్యలగ్నరాశేస్తన్నవాంశకస్యవాసమానస్సదృశోయః
గోచరోవిషయః - సచ - స్వచరాశ్యసర్వైశ్చత్రమేవస్యథాత్వాకరరత్న
భూమిః-వృషస్యనాద్రీసానుద్విపాద్యధివాసభూమిరిత్యాద్యథాబోధకగ్రం
థాంతరవచనైఃప్రదర్శితః - తత్రయస్త్రిక్ ప్రదేశేయోయోరాశిరూపఃపా
ణీసంచరతితత్రయోమార్గః పంథాఃతస్త్రిక్ జన్మయదిలగ్నరాశిస్తన్నవాంశ
కోవాచరోధవతితత్సమానగోచరేమాగేజన్మచక్రవ్యం-యదిలగ్నరాశిస్తన్న
వాంశకోవాస్థిరోధవతి-తత్సమానగోచరేప్రదేశేగృహేజన్మచక్రవ్యం-అథా
దేవయదిలగ్నరాశిస్తన్నవాంశకొవాద్విస్వభావోధవతితత్సమానగోచరే
ప్రదేశేగృహసమీపవర్తిబహిర్వేదికాయాంజన్మచక్రవ్యం-స్వగ్నాంశగతైతి
చరస్యస్థిరస్యద్విస్వభావస్యవారాశేర్లగ్నగతస్యస్వగ్నాంశఆత్మీయనవాంశ
కోదయోయదాభవతితదాస్వమందిరేఆత్మీయఏవగృహేజన్మచక్రవ్యం || అ
త్రాపిచరస్థిరోధయాత్మకైఃపూర్వవల్లగాదిమజన్మచక్రవ్యం - సస్వత్రరా
శ్యశసమానగోచరేమాగేజన్మత్యాదిసామాన్యేనోక్తం తత్రకేలగమ
రాశిసమానగోచరేకిమంశసమానగోచరేప్రసవ ఇతిచేత్తన్నిశ్చయః | క్రియ
తే-తత్రాయాంనియమః - బలయోగాదితి - అంశకోనవాంశకః | యుక్తంరాశిః

అసయోగ్యలయోగాత్ఫలంప్రసవస్థానజ్ఞానం పతమక్తంభవతః - లగ్నరాశే
 ర్నవాంశకరాశేశ్చయోబలవాణతత్ప్రమానగోచరేమాగే=గృహేగృహస
 మీపేవాప్రసవోవక్తవ్యః-అత్రపూర్వోక్తయోగాభావేరాశ్యంతసమానగూ
 చరమార్గాదిషుప్రసవోవక్తవ్యః - తేహంసంభవేయోగోక్తప్రదేశేష్వేవ
 ప్రసవోవక్తవ్యః- ౧౩

మూ, ఆరార్కజయోస్త్రికౌణగేవం ద్రేర్కేచవిస్ఫుజ్యతేంబయా!
 దృష్టేనురరాజమంత్రిణాదీర్హాయస్సుఖభాక్చనస్తృతః॥... ౧౪

వ్యా || అథయస్త్రికౌయోగేజాతోమాత్రాత్యజ్యతేయస్త్రింశ్చయోగేజా
 తస్త్యక్తోపిమాత్రాదీర్హాయఃసుఖచధవతితద్యోగద్వయంవై తాళియేనాహ॥
 ఆరార్కజయోరితి || చంద్రేశశినిఅర్కేసూర్యేవా - ఆరార్కజయోర్భృమ
 శనైశ్చరయోరేకరాశిగతయోఃత్రికోణగేనవమపంచమయోనర్యతరస్థానగతే
 పతిజాతః అంబయామాత్రావిస్ఫుజ్యతే - ఏవంవిధేయోగేచంద్రమసి అర్కే
 వాలనురరాజమంత్రిణాగురుణాదృష్టేమాత్రాత్యక్తోపివరహస్తగతోదీర్హా
 యుచ్చిగజేవీసుఖభాక్ భువిభోగీచధవతి-కెచిత్తుచంద్రేస్తేచవిస్ఫుజ్యతేంబయే
 తిపతిత్వచ్చంద్రేన ప్రమస్థానస్థేవేతివ్యాచఖ్యుః॥ ౧౪

మూ, పాపేషీతేకుహినగావుదయేకుజేస్తైత్యక్తోవినశ్యతికుజార్కజ
 యోస్తధాయఃసామ్యేపివశ్యతితథావిధహస్తమేతిసామ్యేతరేషు
 వరహస్తగతోష్వనాయః॥ ౧౫

వ్యా || అథయస్త్రికౌయోగేజాతోమాత్రాత్యక్తోవినశ్యతితంయోగంవ
 సుతతిలకేనాహ || పాపేషీతల్లితి || తుహినగాచంద్రేపాపేషీతేపావగ్రహ
 దృష్టైశనినాకుజేనవేత్యధః - తథాభూతే - ఉదయలగ్నేస్థితేకుజేభామ
 అస్తైస్తప్రమస్థానస్థేజాతోమాత్రాత్యక్తోవినశ్యతిమ్రయతే - కుజార్కజ
 యోరితి- తథాతేనైవప్రకారేణలగ్నగతేచంద్రేపాపేషీతేసూర్యదృష్టేకు
 జార్కజయోర్భృమశనైశ్చరయోఃఆయేపకాదశస్థానస్థితయోఃజాతోమా
 త్రాత్యక్తోవినశ్యతిమ్రయతే - సామ్యేపివశ్యతీతి-పూర్వోక్తయోగస్థైవం
 ద్రేపావదృష్టేసామ్యేభుభగ్రహేపివశ్యతినతిజాతోమాత్రాత్యజ్యతే - త్య
 క్తోపియాదృగ్విణఃప్రభుణాసామ్యగ్రహేణచంద్రమాదృష్టఃతథావిధస్యహ
 స్తమేతి తాదృగ్విరన్యబ్రాహ్మణాదేహాస్తంగచ్ఛతితేనచోపాజి=తోజీవ

తిచ-అధాన్తియోగేస్థిభశ్చంద్రమాఃపాపేనకుజేనసూర్యేణసౌరేణవాదల
శ్యతేతస్యేనసౌమ్యగ్రహేణవనృశ్యతేతదాజాతోతయోఽష్టగ్రహయో
ర్యోబలవాతాదృగ్విణఃస్యబ్రాహ్మణాదేహాన్తంగతోపివినశ్యతి - సౌ
మ్యేతరేషుపరహస్తగతోవ్యసాయురిత్సుక్తశ్చాత్-ననుయధాయోగంచం
ద్రమసిసౌమ్యైః పాపైశ్చదృశ్యమానైమాత్రాత్మకైవినశ్యతీత్యభిహితంత
దానీంక్షత్రియవైశ్యశూద్రవణః సంకరాదిహస్తగతానాంసర్వేషామేవవి
నాశోవక్తవ్యః-బహువశ్చమాత్రాత్మకాఃక్షత్రియాదివణఃసంకరగతాశ్చజీ
వ్యమానాదృశ్యంతే-తస్మాత్సుగ్ధృశ్లోకాత్ దృష్టేఽమరరాజమంత్రినాద్వీపా
యుఃసఖభాక్చన్త్రుత్యతేతదిహశేషభూతమవగంతవ్యం- తస్మాద్భృథేన
శుక్రేణవాయుధాదర్శితయోగస్థశ్చంద్రమాదృశ్యతేజీవేననదృశ్యతేతదాప
రహస్తగతోపిమియతేయదాపాపేనసౌమ్యేనవాదృశ్యమానోఽజీవేనగృ
శ్యతేతదాదృష్టగ్రహబలవశ్చత్తద్వణఃస్యబ్రాహ్మణాదేహాన్తగతోజీవ
తి-తథావసారావశ్యాం||మృయతేపాపైశ్చాష్టశ్శనిఽలగ్నేకుజేనగ్రేశ్యక్తః
లగ్నాచ్చలాభగతయోర్వసుధాసుతమందయోరేవం। పశ్యతిసౌమ్యోబల
వాంయావృగ్ధృశ్యోతితాదృశోజాతం! శుభపావగ్రహాన్దృష్టవరైర్భూతో
ప్యసౌమియతే!సర్వేష్యేతేషుయదాయోగేషుశశీసురేజ్యసందృష్ట!భవతి
తదాదీమాన్యహాన్తగతస్సర్వవర్ణేష్వితి|| ౧౫

మూ - పితృమాతృగృహేషు తద్బలాత్తరుశాలాదిషునీచగైశ్శుభైః!
యదిన్దైకగతైస్తపీక్షితాలగ్నేందూవిజనేప్రసూయతే|| ... ౧౦
వ్యా || అథునావ్రసవగృహజ్ఞానంవైత్రాళీయేనాహ|| పితృచూర్పగృహే
ష్వితి||పితృమాతృగ్రహఃదివార్కశుక్రావిత్యాదినోక్తాః- తద్బలాత్ - పితృ
మాతృగ్రహవీర్యాత్ పితృమాతృగృహేషుప్రసూయత్యతివదేత్ - తద్రపి
తృగ్రహయోరర్కశన్దైశ్చరయోరన్యతరేబలవతిపితృగృహేపితృష్వస్మపి
త్పవ్యాదినంబంధిగృహేవాప్రసూతిః - ఏవంమాతృగ్రహయోశ్చంద్రశుక్ర
యోరన్యతరేబలవతిమాతృగృహేమాతృష్వస్మమాతులాదిగృహేవాప్రసూ
తిః-తరుశాలాదిషునీచగైశ్శుభైరితి - బహువచనాత్స్వేపవశుగ్రహఃయ
దానీచస్థాభవంతితదాతరుషువృక్షేషుశాలాసుప్రాకార సమీపేషుప్రసవో
వాశ్యః-అదిగ్రహణాన్నదీకూపారామపర్వతేషుసర్వేషుప్రదేశేష్వనావృతే
షు-యదిన్దైకగతైరితి-నీచగైశ్శుభైరిత్యనువతః తే- శుభైరితిబహువచనా

త్రిప్రభృతిభిశ్చభగ్యహైనిచగ్నతైఃలగ్నేందూ ఉదయచంద్రాపుభావప్యే
క రాశిగతాయదానవీక్షితానిదృష్టేతదావిజనేజనరహితేస్థానే అటవ్యాంప్ర
సూతిరితి యదాపునరేకస్థైర్భహుభిగ్రహైలగ్నేందూదృశ్యేతే తదాజ

నాకీణేప్రసూతిరితి-తథాచసారావశ్యోంపితృమాతృగ్రహబలతస్తత్స
జనగృహేషుబుయోగాత్-పాకారశరునదీమచసూతిర్నిచాశ్రితైః సా
మ్యైఃనేషుం తేలగ్నేందూయద్యేకస్థాగ్రహస్తథాటవ్యామితి॥ ... ౧౬
మూ-మందత్రోం శేశశినిహిబుకెమందదృష్టేజ్జగేసాతయ్యకైవాతమసి

శయనంనీచసంస్థైశ్చభూమాఃయద్వద్రాశిప్రజతిహరిజంగభా

మోక్షస్తుతద్వత్పైశ్చంద్రాత్ స్మరసుఖగతైః క్లైశమాహుజా

నన్యః॥ ౧౭

వ్యా || అథునాఅంధకారానాంధకారభూప్రదేశేషుప్రవజ్ఞానంగర్భ
మోక్షప్రకారంనూతుః క్లైశజ్ఞానంచమంద్రాకాంతయాహ॥ మందత్రోం
శశ్చితి॥ శశినిచంద్రేయత్రకుత్రరాశౌమందత్రోం శేశస్తైర్వరస్యనవాంశేమక
రకుంభయోరన్యతరాంశకేస్థితేతమసిఅంధకారేసూతిశయనం వక్తవ్యం
హిబుకెలగ్నచతుర్థేచంద్రేఅంధకార ఏవశయనం - యత్రకుత్రావస్థితే
చంద్రేమందేనసారేణ్యుష్టేఅంధకారఏవ-అబ్జగేవాఅత్రాబ్జరాశీకర్కటమీ
నాద్వావిజ్ఞేయామందత్రోం శేశిత్యాదినామకరకుంభయోరుక్తత్వాత్ తేన
యత్రకుత్రరాశౌకర్కటననాంశకస్థేమీననవాంశకస్థేవా చంద్రమన్యంధ
కారఏవ తద్యుక్తేవేతి-తచ్చబ్జేనసారఃపరామృశ్యతే-యత్రకుత్రా వస్థితేచ
ంద్రేసారయ్యైఅంధకారఏవ-ఏవంనిషేకకాలేపినారీశయనంపంచస్వేతేషు
యోగేషువిజ్ఞేయం-యదార్కదృష్టశ్చంద్రమాధవతి తదాంధకారాభావః-
యస్మాద్యవనేశ్వరః॥ సారాంశకస్థేశశిప్రలగ్నేజలేజలాఖ్యాంశకమాశ్రి
తేవా॥ స్వాంశస్థితేకంద్రగతేర్కజేవాజాతస్తమిస్సేయదినార్కదృష్టశ్చి-
అన్యేషామతంయథాసూర్యేబలవతిభౌమేనదృష్టేనత్సప్తియోగేష్వంధ
కారభావః-తథాచసారావశ్యోం॥ బలవతినూర్యేదృష్టేబహుప్రదీపాదరా
కుపుత్రేణ॥ అనైర్వర్యయగతవీర్యైస్సూతౌజ్యోతిస్తృజైర్భవతి॥ సారాంశే
థజలాంశేచంద్రేగ్జనంయుతేధవాహిబుకె॥ తద్దృష్టేనాకుర్యత్తమసిప్ర
నవంననందేహాశ్చితి-నీచసంస్థైశ్చభూమాశయనమిత్యనువతే-తే-బహువచ

నాభ్యధానంభవంతిప్రభృతిభిర్గ్రహైర్నిచస్థైర్యభూషాశయనంవాచ్యం
 భూశబ్దనాత్రతృణాస్తృతాభూజ్ఞేయా- కేచిల్లగ్నస్థేవతుథ-స్థేవానీచ
 గతేచంద్రభూశయనమిచ్ఛంతి-యథాసారావళ్యాం॥నీచస్థైర్యభూశయనం
 చంద్రేప్యథవాసుభేవలగ్నేవేతి॥ యద్వదితి-ప్రసవలగ్నరాశిర్యద్వత్ యేనప్ర
 కారేణశిరసాపృష్ఠతోవా ఉభయతోవాహరిజంప్రజతిఉదయంపాప్నోతి-
 తద్వత్తేనైవప్రకారేణవార్యాగర్భమోక్షోవాచ్యః- యత్రాకాశంభూమ్యా
 సహసక్తంసమంతాత్ దృశ్యతేతద్ధరిజం- ఉక్తంచ ॥ హరిజమితిగగనమవనౌ
 పృక్తమివహిలత్యుతేయధోక్తేషితితద్యథా- శీఘోదయేషులగ్నేషుఉత్తా
 నాస్యేనశీర్షేణగర్భస్యమోక్షోవాచ్యః-పుష్టోదయేషుధోముఖస్యపుష్టంద
 ర్మయతఃపాదేనగర్భస్యమోక్షః-ఉభయోదయేషుహస్తేనగర్భమోక్షః- త
 థాచసారావళ్యాం॥శీఘోదయేవలగ్నేమూర్ధ్వాప్రసవౌన్యధోదయేచ
 రజ్జైఃఉభయోదయేచహస్తైశ్చన్యైభదృష్టైశోభనోన్యధాకట్టభి-కేచిదేవం
 వ్యాచక్షతేయదాలగ్నాధిపానవాంశకాధిపావలగ్నస్థోవాగ్రహూచక్రీ
 భవతితదావైచరిత్యేనగర్భమోక్షోభవతి తథాచమణిః॥లగ్నాధిపేంశక
 జతాలగ్నస్థేవక్రీతేగ్రహేప్యథవా॥ విచరితగతేమోక్షోవాచ్యోగర్భస్యసం
 క్లేశభితి॥ పాపేరితి-పాపగ్రహైశ్చంద్రాత్తత్కాలచంద్రాత్ స్తరగతైఃసప్త
 మస్థితైర్వా - సుఖగతైశ్చతుథస్థితైర్వాప్రసవకాలేజనన్యాఃమాతుః క్లేశ
 మాఃసూకష్టంకథయంతిసూరయః-అథాచ్చంద్రచతుథస్తప్తమవ్యతిరేక
 ణపాపైర్యుక్తైశ్చినిచజనన్యాః క్లేశమాచక్షతే-తథాచసారావళ్యాం॥ క్లేశో
 మాతుఃక్యారైర్పంథ్యస్తగతైశ్చశృంకయక్తైర్వేతి॥ ... ౧౭

మూ- స్నేహశృశాశాం దుదయాచ్ఛవతిఃదీప పార్కయక్తక్షవ
 శాచ్ఛరాద్యః | ద్వారంచతద్వాస్తుకేంద్రసంస్థేజ్ఞేయలగ్రహౌ

రీప్రసమంస్థితైర్వా॥

...

...

...

౧౮

వ్యా॥అథసూతికాగృహన్యస్తదీవభాజనేర్పితస్నేహస్యపూర్ణాపూ
 ణత్వంవతేదీఃపూర్ణాదీపత్వంతద్వతేర్వణం దీపభాజనస్థితప్రదే
 శందీవస్యచరస్థిరాదిస్థానంసూతికాగృహద్వారజ్ఞానం చేంద్రవజ్రయాహ॥
 స్నేహభితి ॥ అత్రస్నేహశబ్దేనఘృతతైలాదయోగాహ్యః-శశాంకాచ్ఛం

ద్యాత్ నై పౌవాచ్యః - జన్మకాలేయత్రరాశౌ చంద్రమా వ్యవస్థితః
 యదిరాశిప్రారంభేస్థితోభవతితదా దీపభాజనం సై హేనపూణం వక్త
 వ్యంతథారాశ్యవస్థానేస్థితశ్చేత్ దీపభాజనం - సైహారహితం-రాశిమధ్యే
 స్థితశ్చేత్ అర్ధావశిష్టస్సేహందీపభాజనం, అన్యత్రానుపాతాదితి- కేచిదేవం
 వ్యాచక్షతే-జన్మకాలేపూర్ణేచంద్రమసి సై హేనపూణందీపభాజనం
 కన్యం-క్షీణేక్షీణస్సేహమితి-తథాచసారావశ్యాం॥ దీపఃపూర్ణఃసూర్యేశశిని
 క్షీణేక్షయస్తుతైలస్యేతియద్యేవంతదామావాప్యాయాంసర్వేషామంధకా
 రేప్రసవోభవతితస్మాదియక్తమేతత్ ఉదయాచ్ఛవః ఉదయాల్లగ్నాత్
 దీపవతిరాదేర్వ్యలగ్నారంభేతత్తణుదత్తావతిః-లగ్నమధ్యేఅధాదగ్ధా
 వతిః-లగ్నవసానేవతిదాపౌవాచ్యః అంతరేనుపాతఃతథాచసారా
 వశ్యాం॥ యావల్లగ్నమతీతంవతిదాదగ్ధాతుతావతీభవతీతి-దీపోగ్నయక్త
 త్తవశాదితి-అర్కయక్తరాశివశాచ్ఛరాద్యోదీపోవాచ్యః-తత్రచరరాశి
 వ్యవస్థితేర్కేసంచార్యమాణోదీపఆదేశ్యః-స్థిరరాశిఫ్లేర్కేషకేశస్థోదీపః
 ద్విష్వభావస్థేర్కేణోలాయమానఃప్రలంబిదీ-ఇతి- కేచిదేవంవదంతియథా-

యస్మిన్రాశావర్కస్థితః సరాశిర్యస్యాదిశిస్థితః-తస్యాందిశిదీపఆదేశ్యః-
 పాగదీశాః క్రియవృషస్థయక్కర్కపేత్యాదినారాశీనాం దిశశత్వము
 క్తం-అస్యేత్వేవంవదంతియథా - యస్యాందిశిలోభ్రమవశేనాప్తప్రహ
 రకల్పనయా-అప్తానుపిత్తుపరిభ్రమతితేనైవక్రమేణయస్యాందిశివ్యవస్థితఃత
 స్యాందిశిగృహస్యదీపస్థానమితి-తథాచసారావశ్యాం॥ ద్వాదశభాగవిభక్తై
 వాసగృహేవ్యవస్థితేసహస్రాంశౌదీపశ్చరస్థిరాదిభుతభైవవాచ్యఃప్రసవ
 కాలేఇతి - అత్రప్యాచ్యదిగృహంద్వాదశభాగవిభజ్యమేషాదిగణనయా అ
 ర్కరాశిర్యత్రభవతితత్రదీపస్థానమితి- కేచిల్లగ్నస్యయాద్యశోవణఃతాదృ
 గ్పణాందీపవతిమిచ్ఛంతి-తథాచమణిత్యైలగ్నస్థయోత్రవణోఽనిర్దిష్ట

ప్రసవతిరాదేశ్యేతి-ద్వారంచతద్వాస్తునీతి-తద్వాస్తునిసూతికాగృహేల
 గ్నాత్ కేంద్రదైగ్రహహైఃద్వారనిదేశశఃకార్యః - తస్యగ్రహస్థయాదిక
 ప్యాచ్యద్వారవిశుక్రలోహితతమేత్యాదినోక్తతద్దిగభిముఖంసూతికా
 గృహంవక్తవ్యం - ఐహుముకేంద్రేభుబలవద్గ్రహవశాల్లగ్నస్థయాదికతద
 విముఖం- యస్మాదనేనైవోక్తస్వల్పజాతకే ॥ ద్వారంవాస్తుకేంద్రోవగ

తాన్యహోదసతివావిలగ్నతౌఁదితిః-వీర్యసమన్వితాదిత్యుత్తరత్రసంబధ్యతే
కేచిద్వచంతి-యథా-వీర్యసమన్వితాత్ గ్రహోత్ గృహద్వారంవదేత్-తథాచ
సారావళ్యాం॥వాసగృహాద్వానగతంద్వారందిక్పాలకాద్బలహేతాదితి

మూ-జీణాంసంస్కృతమగ్నజేక్షితినుతేదగ్ధం నవం శీత గౌ కాష్ఠా
ధ్యంనదృఢంరవాశశితేతనైకశిల్ప్యద్భవమ్! రమ్యంచిత్రయు
తంనవంచభృగుజేజీవేదృఢంమందిరంచక్రస్థైశ్చయథోపదేశరచ

సంసామంతపూర్వావదేత్॥ ౧౯

వ్యా॥అథునాసూతికాగృహస్వగూపజ్ఞానంశాదూఁబడితేనాహ॥ జీ
ణామితి॥వీర్యసమన్వితాదిత్యనుతే-సర్వగ్రహేభ్యః-ఽఅర్కజేశనైశ్చరే
వీర్యవతిసబలే-జ్ఞేర్ణమతివిరంతనంభూయస్సంస్కృతంచ-సూతికాగృహంవ
క్తవ్యం-క్షితినుతేభామేబలవతి-అగ్నినాదగ్ధం-ఏకదేశదగ్ధమిత్యర్థః-శీతగౌచం
ద్రవేనవం-శుక్రేఽపలిప్తంవదేత్-యస్మాద్భవనేశ్వరః॥ సంవధతాచంద్రమ
సోపలిప్తమితి-రవాసూర్యే కాష్ఠాధ్యందారుబహుశంనదృఢంఅసారంచవక్త
వ్య-శశినుతేబుధేతగ్ధహంఅనేకశిల్ప్యద్భవంబహువిధశిల్పిరచితం-భృగు
జేశుక్రేరమ్యంరమణీయంచనవంనూతనం-మనోరమంచిత్రయుతంచిత్రకర్త
యుక్తం-జీవేగురౌదృఢంచిరకాలస్థాయీ-చక్రస్థైరాశిచక్రాధిరూఢైఃగృహల

క్షణదాత్మగ్రహసమీపస్థైరన్యగ్రహైః-సామంతపూర్వా-సమంతాత్సర్వది

త్వవస్థితానిసామంతానిసూతికాగృహస్వసమీపస్థితగృహణీత్యర్థః తానిగృ
హణీపూర్వాణియేషాంతసామంతపూర్వాఃతా-యథోపదేశరచనం-జీ
ర్ణసంస్కృతమిత్యాదినాయేనప్రకారేణఽవదేశరచనా ఉపదేశకరణమభ
వత్తేనప్రకారేణవదేత్ ఏతదుక్తంభవతిసర్వ గ్రహేభ్యోబలవద్గృహస్వా
నురూపంసూతికాగృహమితిపూర్వమేక్ష్యం- తస్యసూతికాగృహస్వపూ
ర్వావరదక్షిణోత్తరస్థగృహణీసామంతగృహణీతానిసూతికా గృహలక్షణ
దాత్మగ్రహోత్ప్రభృతిచక్రస్థైః సూతికాగృహలక్షణదాత్మగ్రహోత్ప్రభృతి

ద్వాదశరాశ్యాత్మకంచక్రంచతుర్భాగంకృత్వాతత్రతస్యాసన్నచతుర్భాగ
గతైఃగ్రహైఃకషేణపూర్వావరదక్షిణోత్తరగృహణీవక్తవ్యాని-అస్యాయ

మథః-సూతి కాగృహలక్షణదాతృగ్రహస్థిత రాశితరభ్యవ్రథమభాగగతై
 గ్రహైఃసూతి కాగృహస్యపూర్వగృహం-ద్వితీయవతుర్భాగస్థితైఃగ్రహైః
 దక్షిణగృహంతృతీయభాగస్థితైఃపశ్చిమగృహం-తురీయభాగస్థితైరుత్తరగృ
 హంచవదేదితి-తథాచసారావర్థ్యాం॥ భవనగ్రహస్సంయోగైఃప్రతివేశ్యాని
 చింతసియాని దేవాలయాంబుపావకకోశవిహారాద్యవస్కరస్థానం॥ నిద్రా
 గృహంచభాస్కరశశికుజగురుభాగవార్కిబుధయోగాదితి-అత్రాచార్యే
 ణభూమికావ్రమాణంత్రిశాలద్విశాలజ్ఞానంచనోక్తం - తదుచ్యతే-బృహస్ప
 తాకర్కబుధసేవరమోచాచ్ఛభృష్టేలగ్నద్వితీయభూమికం-ఉచ్చభాగే
 వ్యర్వాస్థితేత్రిభూమికంఉచ్చభాగస్థితభూమికం-ధనుషిబలేత్రిశా
 లందశమస్థానస్థేగురౌమిధునకన్యామీనస్థేతగృహంద్విశాలంఉక్తంచలఘు
 జాతకేగురురుచ్చైదశమస్థేద్విత్రిచతుర్భూమికంకరోతిగృహం-ధనుషిబలే
 త్రిశాలంద్విశాలమస్థేషువిమలెష్వితి॥ ౧౯
 మూ, మేషకులీరతులాళిఘటైః ప్రాగుత్తరతోగురుసౌమ్యగృహేషు॥

పశ్చిమతశ్చవృషేణనివాసోదక్షిణభాగకరౌమృగసింహా॥... ౨౦

వ్యా ॥ అధనమస్తవాస్తునికృతసూతికాగృహమితజ్జ్ఞానాయాంతద్విజ్ఞా
 నందోధకేనాహ ॥మేషేతి॥ మేషఃప్రసిద్ధఃకులీరకర్కటః - తులాప్రసిద్ధా
 అశ్విన్యశ్చికః - ఘటఃకుభః - పశూమన్యతమేలగ్నేతదంశకేచవాస్తునివా
 గ్భాగేసూతికాస్థానంవక్తవ్యం-ఉత్తరతోగురుసౌమ్యగృహేషుగురుగృహే
 ధన్వీమీనౌసౌమ్యగృహేమిధునకన్యేష్టతేమలగ్నేషుతదంశకేచోత్తరతోవా
 స్తునిసూతికాగృహంచాచ్యం-వృషేణతదంశకేనచగృహపశ్చిమభాగేసూతి
 కాగృహం-మృగసింహామకరకేనరిశాదక్షిణభాగకరౌ - దక్షిణభాగేసూతి
 కాగృహంకురుతః॥ ౨౦
 మూ'వ్రాచ్యాదిగృహేక్రియాదయోద్వేద్వోకౌణగతాద్విమూర్తయః॥

శయ్యాస్వపి వాస్తువద్వదెత్వాదైక్షట్త్రినవాంత్యసంస్థితైః॥౨౧

వ్యా ॥అదసూతికాగృహేశయనస్థలజ్ఞానంవైత్తాళీయసాహ॥ప్రాచ్యా
 దీతి॥ గృహేసూతికాగృహేప్రాచ్యాదిపూర్వాద్యస్వప్తసుదిక్షుక్రియా
 గయోమేషాదయోరాశయఃద్వేద్వోచతస్యసుదిక్షుకౌణగతావిదిక్
 స్థాఃద్విమూర్తయోద్విషభావాః-తద్యథా - మేషపుష్యయోలగ్నయోః
 గృహస్యప్రాగ్భాగేసూతికాశయనం-మిధునేఆగ్నేయాం - కర్కిసింహ

యోమఃక్షీణస్యాశక్త్యాయాంనైఋతిః - తులావృద్ధిక్యోఃపశ్చిమేభ
 నుషివాయవ్యైశ్చముకరకుంభయోరుతరే - మీనైశ్చశాన్యైశ్చతి - ఏషషవవిధిశ్చ
 య్యూస్వపివక్తవ్యః - అతఃక్తం - శయ్యాస్వపివాస్తువద్వదేదితి - కింత్వయం
 విలేఖః - పాదైష్ట్యత్రినవాంత్యసంస్థితైరితి - ఇహఖటాపాదాఃషట్కత్రిన
 వాంత్యరాశయఃలగ్నత్షష్టత్యతీయనవమద్వాదశరాశయఃపాదాఃపరిక్
 ల్పయః - తత్రైశ్చజ్ఞాతం - యస్మింకలగ్నేప్రసవస్తమక్తదిశిశయ్యాయాశ్శిరఃత
 స్సాదేవషట్త్రినవాంత్యాఃపాదాః - తత్రద్వాదశత్యతీయాపూర్వపాదా
 తత్రాపిత్యతీయోగక్షీణఃపాదోద్వాదశోవామః - షష్టనవమాపశ్చిమపాదా
 తత్రాపిత్యతీయోగక్షీణోనవమోవామః - లగ్నద్వితీయాశీర్షభాగః - చతుర్థా
 పంచమాదక్షిణమంగంస్తప్తమాప్తమాపాదాంతభాగః - దశమైకాదశౌవా
 మాంగం - ప్రయోజనం - వినతత్వం - యమశక్త్యైఃక్యూరైస్తుతుల్యఉపఘాతైశ్చ
 యత్రద్విస్వభావరాశయఃస్థితాఃనాత్రవినతత్వం - యత్రపాపాస్తత్రతత్సద్భ
 శౌవోపఘాతః - ఏవంనదైవానువన్నఖట్యాప్రసంగః - యస్తాదవశ్యంక్వచిద
 పియమశక్తేఃపాపగ్రహైర్భూతవ్యంతస్తాద్యత్రయమశక్తేసౌమ్యగ్రహ
 స్సౌమియతదృష్టంతత్రావినతత్వంపాపగ్రహాపిస్వోచ్చరాశిత్రకోణమి
 త్రక్షేత్రస్థోభుభఫలకరోనభవతీతి॥ ౨౧

మూ - చంద్రలగ్నంతరగతైఃగ్రహైస్సృరుపసూతికాఃబహిరంతశ్చ
 చక్రాధేన్మర్యాదృశ్యేన్యధాపరే॥ ౨౨

వ్యా॥ అథునాఉపసూతికాసంఖ్యామనుష్టుభాహ॥ చంద్రలగ్నైతి॥ లగ్న
 దారభ్యయత్రరాశౌచంద్రమావ్యవస్థితః - తదంతరేతయోమః ధ్యేయావం
 తోగ్రహోవ్యవస్థితాఃతేచంద్రలగ్నంతరగతాగ్రహాః - తైరుపసూతికాఃస్యః
 తావత్సంఖ్యాఉపసూతికాఃసమీపవర్తిన్యస్త్రీయఃస్యఃభవేయః - తాశ్చగ్ర
 హజాతవయోవణరూపాః - తథావసారావళ్యాంశశిలగ్నవివరయత్తా
 గ్రహతుల్యసూతికాశ్చవిజ్ఞేయాః | అనదితచక్రాధాయతైరంతర్భహిర
 న్యధాత్వేకే॥ లక్షణరూపవిభూషణయోగాస్తాసాంశుభైరోగైశ్చక్యూరై
 ర్విరూపదేహోలక్షణహీనాసురౌద్రమలినాశ్చ॥ మితైర్నర్మధ్యమరూపాబలస
 హితైస్సర్వమేతదవధార్యమ్ ॥ బహిరంతశ్చేతి - తత్రయావంతోగ్రహోదృ
 శ్యంతే - చక్రాధేవ్యవస్థితాస్తావత్సంఖ్యాఉపసూతిగాగృహభావ్యోవక్త
 వ్యాఃయావంతశ్చదృశ్యేధేవక్యాధేవ్యవస్థితాస్తావత్సంఖ్యాఅభ్యంతరేవక్త

వ్యాః-తత్రలగ్నస్యయావంత ఉదితాభాగాఃతదాద్వాదతై కాదశ నవమా
ష్టమరాశయస్తధాస్తమరాశేఃలగ్నోదితభాగతుల్యాశాదృశ్యమధఃశేష
మదృశ్యమితి-అన్యధావరే-అపరేఅన్యేఅచార్యాఅన్యధా అన్యేనప్రకారేణ
దృశ్యచక్కార్థే అభ్యంతరగతావణయంతి- అదృశ్యేబాహ్యస్థాఃతదాచ-
జీవశమూఉదయశశిమధ్యస్థైగ్రహైఃస్వరుపసూతికాస్తత్రఉదగర్థస్థైరా

హ్యేరక్షిణగైరంతరేజ్జేయాః-ఏతదాచ్యాస్యనాభిప్రేతం- యతోనేనైవ
స్వల్పజాతకే ఉక్తం || శశిలగ్నంతరసంస్థాగ్రహతుల్యాసూతికాశ్చవక్త
వ్యాః! ఉదగర్థేభ్యంతరగాభాహ్యశ్చక్రస్యదృశ్యేర్థే||అత్రచాయుర్దాయవిధి
నాస్వతుంగవక్రోవగతైస్త్రిసంగుణమిత్యాదినాద్విత్రిగుణత్వంకృత్వాగ్రహ
స్థానవశాదుపసూతికానిశ్చయః కార్యః- యదిబహుజనప్రసూతియోగాన
భంతి-తదాపిగ్రహసంఖ్యాసూతికాసంభవాయత్రబహుజనప్రసూతియోగే
న-ఏతవ్యమితి||

మూ- లగ్ననవాంశపతుల్యతనుస్సాన్వీప్యముఖగ్రహతుల్యతనుర్వా||

చంద్రసమేతనవాంశసవణఃకాదివిలగ్నవిభక్తభగాత్రః|| ౨౩

వ్యా || అధజాతస్యస్వరూపాదిజ్ఞానందోధకేనాహ|| లగ్నేతిజన్మకా
లేలగ్నేయోనవాంశకఉదితఃతస్యయఃస్వామీసలగ్ననవాంశపతిత్తుల్యతనుః
తదాకారోజాతోవక్తవ్యఃసధామధుపింగశద్భగిత్యాది - అధజాతకాలేన
ర్వగ్రహేభ్యోయోగ్రహలూపీర్యయతోబలవాత్తుత్తుల్యతనుర్వావక్తవ్యః-
యదిలగ్ననవాంశస్థోరాశిఃబలవాత్భవతితదాతదీశతుల్యతనుభవతి- అ
థసర్వగ్రహేభ్యోయోవీర్యవాగ్రహఃతత్తుల్యతనురితి|| చంద్రసమేతభితి ||
యోనవాంశశశినాచంద్రేణ సమేతః చంద్రోయస్త్రిన్నవాంశకేధితభ్య
థః- తస్యనవాంశరాశేర్వ్యధిపతిఃచంద్రసమేతనవాంశకపతిః - తస్య
యోవణఃతద్వణోజాతోభవతి-అత్రచవణోరక్తఃశ్యామోభాస్క
రోగౌరభితి - అన్యేచంద్రాక్కాంతరాశివణమేవాహుః - యధా-రక్త
శ్యేత్వతశ్చుకతనువిభక్తిత్యాది-అత్రశుకవణస్యాసంభవాదయుక్తమేతత్ -
ఏతచ్ఛువణాదిజాతికులదేశాబుధ్వావక్తవ్యం - ఉక్తంచ||బలినస్సద్భశీ
మూతికార్పధ్వాజాతికులదేశానితి||కాదివిలగ్నవిభక్తభగాత్రభితి - ఆధాన
విధినాశీమాదీనామవయవానాంహ్యస్వదీఘత్వంగిరూపయతికాదీవి
లగ్నాదిభిర్విభక్తానియైః రాశిభిః గాత్రాణీయస్యసః కాదివిలగ్నవిభక్తభ

గాత్రః తత్రలగ్నా దయోరాశయఃకానిషశీర ప్రభృతిషుగాత్రేషు పరిక
 ల్పాః-యథా కాలాఃగాని-తత్రలగ్నశిరోద్విటీయోరాశిస్వక్త్రం-తృతీయ
 ఉరః-చతుర్థాహృదయం-పంచమశోడశః-షష్ఠఃకటిఃసప్తమోవస్తిః-ఆష్ట
 మశ్శిశ్నోదరః-నవమోవృషశ్చ-దశమఉరూ-ఏకాదశోజానునీ-ద్వాదశో
 జంఘాపాదౌ-అత్రచరాశీనాంప్రమాణముక్తంపూర్వాధికపిషయా నయ
 ఇతి-తత్రయత్రాంగధేదీమాఃరాశౌదీఘఃరాశ్యధిపౌగ్రహలూప్యవస్థితోధ
 వతినదీఘఃకృత్-తదంగంతస్యదీఘంవక్తవ్యం-తథాచనత్యః ॥ దీఘ
 ధిపతిదీఘః-ఘాగ్రహస్థితోవయవదీఘఃకృద్భవతి-అథాదేవాల్పప్రమా
 ణరాశౌప్యవస్థితఃతదంగాల్పకృద్భవతి-దీఘఃరాశ్యధిపౌల్పరాశిప్యవస్థితః
 సమభ్యమకృత్-అల్పరాశ్యధిపౌదీఘఃరాశౌప్యవస్థితః-అంగమభ్యమకృత్-
 యత్రాంగరాశౌబహవోప్యవస్థితాః తత్రబలవద్గ్రహవశాద్వాచ్యం-యత్ర
 నకశ్చిప్యవస్థితఃతత్రరాశిప్రమాణతపవాంగంవాచ్యం॥ ... ౨౩

ఇతిసూతికాప్రకరణం-

మూ- కంద్యక్ శోత్రనసాకపోలహనమౌవక్త్రంచమలారాజయస్మై
 కతాంసకబాహుపార్శ్వ హృదయత్రోదానినాభిస్తతః।వస్తిశ్చ
 శ్చగుదేతతశ్చవృషణామూరూతతోజానునీజంఘంస్త్రితుభయ
 త్రవామముద్భేద్యేకాకాణ భాగైస్త్రిధా॥ ... ౨౪

వ్యా॥ అత్రైవసూతకాద్యాయేజాతస్యప్రణమశ్చ కాది నిరూపణాథః
 మంగప్రకరణమారభ్యతేతత్రలగ్నప్రథమద్వితీయ తృతీయద్రేక్కాణనశేన
 ప్రథమద్వితీయతృతీయశరీరభాగపరిచ్ఛేదఃతత్రశిరఃప్రభృతియావద్వక్త్రం
 గ్రాహమంగవిభాంగః-శిరోధస్తాద్యావన్మాఖింతావద్ద్వితీయఃతదధస్తాత్తృతీ
 యఃతేషామంగవిభాగానాంరాశివిభాగంశారూపవిక్రీడితేనాహ॥ కంద్య
 గితి॥త్రిభిప్రకారైస్త్రిధాత్రిభిద్యేకాకాణ భాగైస్త్రిధాశరీరప్రవిభాగః-
 తత్రలగ్నస్యప్రథమద్రేక్కాణేఉదయతిప్రథమోమూర్ధాఽశ్యంగవిభాగః-
 ద్వితీయద్రేక్కాణేఉదయతికంఠపూర్వకోద్విటీయోంగవిభాగః-తృతీయద్రే
 క్కాణేఉదయతివస్తిపూర్వకస్తృతీయోంగభాగః-తత్రతాప్యంగవిభాగేహ
 మదక్షిణవత్ప్రణయవజ్ఞానంకథమిత్యత్రాహ-వామముదితైఃర-రశిభి
 రుదితైఃదృశ్యభాగావస్థితైర్వామాంగవిభాగః-లగ్నస్థాదితభాగాః-త

ధాన్వానైకాదశనవమాప్తమాః - తథాసప్తమస్యరాశేలగోక్షిదితతుల్య
 భాగాఃపవంభాగోదితఃశేషోనుదితః-అథాఽదనుదితైరద్యత్యైదఃక్షిణిభి
 తత్రలగ్నానుదితభాగాస్తథాద్వితీయతృతీయచతుర్థపంచమషష్ఠాస్తప్త
 మరాశేలగోక్షిదితతుల్యభాగాః-పవంభితేలగ్నప్రథమద్రేక్కాణోదయో
 లగ్నరాశిఃకంశిరఃకల్పనీయం-లగ్నాద్ద్వితీయద్వాదశేద్భుక్ - చతుషీతత్ర
 ద్వితీయోదక్షిణసుక్షి - ద్వాదశోవామః - తృతీయైకాదశేశోత్రే - తత్ర
 తృతీయోదక్షిణ-పకాదశోవామః-చతుర్థాదశమానాసాప్రతౌ-చతుర్థో
 దక్షిణాదశమోవామః - పంచమనవమాకపాలౌ - పంచమోదక్షిణః నవ
 మోవామః-షష్ఠాస్తమాహనూ- షష్ఠోదక్షిణం - అప్తమోవామః-సప్తమోవ
 క్త్రంముఖంపవంరాశ్వాన్యసలక్షితఃప్రథమోంగవిభాగః-తెకంతాంశభి-
 అథద్వితీయోద్రేక్కాణోదయః తదాతేహారాదయోంగవిభాగాః పరిక
 ల్పయి-తద్యథా-లగ్నంకంకోగళః-ద్వితీయద్వాదశౌస్కంభౌ - తత్రద్వితీ
 యోదక్షిణస్కంభౌద్వాదశోవామః- తృతీయైకాదశౌబాహూ-తృతీయో
 దక్షిణ-పకాదశోవామః-చతుర్థాదశమాపాల్యే - చతుర్థోదక్షిణాదశమో
 వామంపంచమనవమాహృద్భాగౌ-పంచమోదక్షిణఃనవమోవామః-షష్ఠాప్త
 మాక్రోడోదరభాగౌషష్ఠోదక్షిణః అప్తమోవామః - సప్తమోనాభిరితి.
 నాభిగ్రహణచరోదరోపలక్షణార్థం పవంద్వితీయోంగవిభాగః-వస్తిశిశ్న
 గుదేభి - లగ్నేద్రేక్కాణేతృతీయే ఉదయతితేపహూరాయస్తృతీ
 యోంగవిభాగః - పరికల్పయి - తద్యథా - లగ్నంవస్తిఃనాభిలింగయో
 ముద్యమభాగః - ద్వితీయద్వాదశౌశిశ్నగుదే-తత్రద్వితీయశిశ్నగుదయో
 దక్షిణభాగః ద్వాదశోవామః తతోనంతరంతృతీయైకాదశౌవృషశౌతృతీ
 యోదక్షిణ-పకాదశోవామః-చతుర్థాదశమాపాలౌ-చతుర్థోదక్షిణః దశ
 మోవామః-పంచమనవమాజానునీ-పంచమోదక్షిణః-నవమోవామః-షష్ఠాప్త
 మాజంఘేషప్రోక్షిణజంఘా-అప్తమోవామజంఘా-సప్తమః పాదద్వయమితి॥

మూ- ల్పాపావయుతేవ్రణంశుభయుతేద్వస్తేచలత్తూదిశేత్సవ్యైర్
 శేస్థిరస్యుతేషుసహజస్సాన్యదన్యధాగంతుకః| మందేశ్వారిజౌ
 గ్నిశస్త్రవిషజోభౌమేబుధేభూభవసూన్యైకాషచతుష్పదేషుహి
 మగౌశృంగ్యబజౌస్యైశ్శుభమ్॥ ౨౫

వ్యా॥ అథలంగజ్ఞానప్రయోజనంశామూలవిక్రీడితేనాహ ॥ తస్మిన్నితి॥
తత్రప్రథమద్రేక్కణజాతస్యశిరోంగవిభాగోద్వితీయద్రేక్కణజాతస్య
కంఠాద్యంగవిభాగః తృతీయద్రేక్కణజాతస్యవస్త్రాస్యంగవిభాగః - త
స్మిన్ పాపయత్యుత్త - యత్రాంగరాశౌ పాపగ్రహసంయుక్తే తత్రాంగే
వ్రణంవిస్ఫోటకాదిభిద్రంమశకాది చిహ్నమాదిశేత్ - తస్మిన్ పాపయతేంగ
రాశౌపాపగ్రహసంయుతే శుభసంయుతే దృష్టేసౌమ్యగ్రహసంయుక్తేవ
లోకిలేవాతద్రాశ్శుభలక్షితేంగే లక్ష్యాదిశేత్ మశకాదిచిహ్నంవాచ్యంస్వ
త్తాంశభి-సంవగ్రహావ్రణమశకాదికర్తాస్వక్షేప్స్వరాశౌ స్వనవాంశ
కేవాస్థితోభవస్థిరరాశౌస్థిరాంశకేవాస్థితస్తదావ్రణంమశకాదికంసహజో
త్పన్నంతస్యజంతోర్భవతిఅన్యథోక్తవివర్థయధేఆగంతుకఃజాతస్యోత్తరాశౌ
కేనచిహ్నమిత్రేనవత్సవమాణేనస్వదశాకాలేనక్తవ్యం - ఆగంతుకస్యవ్రణాదే
గ్రహావశేనతస్మిన్నిమిత్తమాహ| మందేష్టానిలజ్యతిమందే - శనైశ్చరే
వ్రణకర్తృత్వేప్రాప్తేత్తగ్గణోత్పన్నః పాపాణహేతుకోనిలజ్ఞావాతవాగ్నిధి
హేతుకోవక్తవ్యః - భౌమస్య వ్రణకర్తృత్వే ప్రాప్తేఅగ్నిశస్త్రవిషజ్ఞా
గ్నిహేతుకఃశస్త్రహేతుకోవావక్తవ్యః - బుధేభూభవఉచ్చితపాతాద్బూ
మ్యభిఘాతహేతుకోలోష్ఠప్రహారహేతుకోవా - సూర్యరవౌకాన్తప్రహార
హేతుకశ్చశుక్లప్రాణిహేతుకోవావక్తవ్యః హిమగౌచంద్రేశ్వంగృబ్జజః
శ్వంగృభిమాతహేతుకఃశ్వంశివేద్యేతేయస్యప్రాణిసంశ్వంగీతజ్ఞాతఃఅబ్జకృ
తోవాజలప్రాణిహేతుకోవావక్తవ్యః అన్యైశుభం - అన్యేగ్రహాయత్రాంగ
దేశస్థాభవంతితత్రశుభావ్రణకరానభవంతి - తత్రావశేషాగురుసితా శుభ
యక్తోబుధోపి వ్రణకరోనభవతితస్మాద్భూవచనాదుచ్యలేబుధఃపాపయ
క్తోవ్రణకరఃక్షీణశ్చంద్రమాస్తధా-తతోన్యైశుభమిత్తుక్తం॥ ... ౨౫
మూ- సమసుపతితాయస్మిన్భాగేత్రయస్సబుధాగ్రహాభవతి నియమా

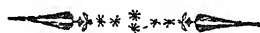
త్రస్యావాప్తిః శుభేష్వశుభేషువా| వ్రణకృదశుభఃషష్ఠేదేహేతనో
ర్భవనమాశ్రితేతిలక మసకృద్భవస్తస్మిన్మైర్యుతశ్చ సలత్తువాత్॥

వ్యా॥ అథనణజ్ఞానంహరిణ్యాహ ॥ సమసుపతితాశ్రితాయస్మిన్భాగే
వామేగక్షిణేవాత్రయఃసబుధాగ్రహఃత్రయోన్యేగ్రహాశ్చతుర్థేనబుధేనస
హితాఃసమసుపతితాస్సమాశ్రితాస్తత్రాంగే పూర్వోక్తవ్రణాదేర్నియమా
న్నిశ్చయాదవశ్యం ప్యాప్తిగ్భవతి - శుభేషువాతేగ్రహఃసబుధాః శుభాః

సౌమ్యాః అశుభాః పాపావాభవంతి-తథాపిత్రత్రాం గేతస్య వ్రణానామివ
 క్తవ్యా - తేషాం మధ్యాద్యో బలీనస్త్వవశామవాప్యకరోఽవ్రణకృదితిలగ్నా
 వ్షష్ఠేస్థానైశుభాః పాపావ్యవస్థితోదేహేశరీరేవ్రణకృద్భవతికస్తింస్థానైత
 నోర్భసమాశ్రితేతనోలఽగాత్ షష్ఠస్థోరాశిః కాలాంగానీత్యనేనదర్శితాం
 గపభాగేయస్త్విన్ధవతితస్త్విభసమాశ్రితేరాశియుక్తదేహేశరీరేభవతిత
 త్రాపిన్స్వయోఽంశస్థిరసంయుతేషు సహజః స్వాదన్యధాగంతుక ఇత్యనువ
 తఽనీయం-సపవషష్ఠస్థానస్థాపాపాసౌమ్యేనశుభగ్రహేణయదాదృష్టోభవ
 తితదాతత్రాంగేతిలకమసకృద్భవతితిలకః కృష్ణబిందుః మశకోద్బవః-అధశుభ
 గ్రహేణసపవపాపయతస్తదాసలత్త్వాభవతిరాశ్యుపలక్షితమంగంసచి
 హ్నుంభవః-అత్రస్థానైలోమనివయోలక్ష్యేతి॥... .. ౨౬

ఇతి శ్రీభట్టోత్పలవిరచాయాం బృహజ్జాతకవివృత్తా

జన్మకాలలక్షణాధ్యాయః-పంచమః-

బృహజ్జాతకే - సవ్యాఖ్యానే- షష్ఠాధ్యాయప్రారంభః-

శ్లో॥ సంధ్యాయాం హిషదీధితి మూరాపాపైర్భాంతగతైర్నిధనాయః

ప్రత్యేకం శశిపాపసమేతైః కేంద్రైర్వాసవినాశమపైతి॥ ... ౧

అథారిష్టాధ్యాయావ్యాఖ్యాయతే-

వాగ్విత్రతావజ్జాతస్యారిష్టసంభవే సత్యాయదాయాప్తకవగా
 దేనాశః కతావ్యః తస్మాత్ప్రథమమరిష్టాధ్యాయం వక్ష్యతి తత్కారిష్టత్ర
 యావిద్యన్తాలయాహ | సంధ్యాయామితి || సంధ్యాయాలక్షణం సహితా
 యాముక్తం || అథాస్తనూత్సంధ్యావ్యక్తీభూతానతారకాయావత్
 తేజఃపరిహానిముఖాద్భానోరథోదయోయావత్ అస్మిన్సంధ్యాకాలఇతి-
 తత్రజన్మనియస్య సంధ్యాకాలోభవతితత్కాలగృతాహిమదీధితేష్వంద్ర
 స్యమూరాభవతి యథాసంభవం పాపైర్భాంతగతైః యత్రరాశిస్థానవ
 మాంశగతాః పాపాభవంతితదైతద్యోగేజాతస్యనిధనాయమరణాయ భవ
 తిప్రత్యేకమితి-ఏకమేకమితిప్రత్యేకం శశిచంద్రః పాపాః త్రయః చతుషాకేం
 గ్రహువ్యవస్థితా భవంత్యేకైకం ప్రతియథా సంభవం చత్వారిశికేంద్రా

ణ్యాక్రాంతాభవంతి - తథాపియన్యజన్తభవతి సవినాశముపై తిమియత
ఇత్యుక్తః॥ ౧

మూ- చక్రస్యపూర్వాపరభాగగేషు క్యురేషుసౌమ్యేషుచిటీలగ్నే |

క్షిప్రంవినాశంసముపైతిజాతః పాపైర్విలగ్నాస్తమయాభితచ్చ ॥

వ్యా || ఆధాన్యాసరిష్టయోగానింద్రవజ్రయాహా || చక్రస్యేతి || యావం
తోభాగాలగ్నస్యోదితాస్తావంతపవభాగాశ్చతుర్థా రాశేఃపరిత్యజ్యశేషభా
గేత్యారభ్యపంచమషష్ఠసప్తమాప్తమనవమరాశయోదశనురాశిలగ్నోదిత
భాగతుల్యంశాశ్చక్రేవరాథం - తత్రచక్రస్యపూర్వభాగేకూరాఃపా
పాఃఇతరభాగేవచ్చిమేసౌమ్యాఃశుక్రహఃకీలగ్నే వృశ్చికరాశా వృషభ
కర్కటేనౌదయస్థితేజాతఃశిశుఃక్షిప్రమాశ్వేవవినాశం ఉపైతిమరణం ప్రా
ప్నోతీత్యుక్తః - నన్వత్రపూర్వంపృషికఃకీలసంజ్ఞాఉక్తః పునరపిద్విపదదాద
యోహినిశివప్రాప్తేవ సంధ్యాద్వయే ఇత్యుక్తకర్కటవృశ్చికమీనానాం
కీలత్వముభ్యుపగతం - తదత్రవృశ్చికకర్కటౌకథువ్యాఖ్యాతావిత్యుక్త
చ్యుతే - మకరమీనయోజనలవరత్వాదపి సమత్వాత్కీలసంజ్ఞానామాభ్యు
పగమ్యతే-యస్తాద్వాదరాయణః॥ పూర్వాపరభాగగ్నై రశుభైరభిషిక్తక
టేలగ్నేజాతస్యశిశోమరణంసద్యః కథయంతియవనేంద్రాః ॥ పాపైర్వి
లగ్నాస్తమయాభితచ్చేతి ॥ పాపైః కూరగ్రహైఃవిలగ్నాభితః అస్తమయా

భితశ్చస్థితైశ్చశబ్దాజ్ఞాతః క్షిప్రశీఘ్రమేవవినాశంసముపైతి అత్రకేచిదేక
యోగద్వయంవ్యావత్తత-అభితశ్చోభయతఃలగ్నత్వాపైరభితః ఏకోయో
గఃఅస్తమయాదభితోద్వితీయఃతత్రద్వాదశద్వితీయస్థయోలగ్నత్వాపయో
జాతోమియతేషష్ఠమాప్తమయోశ్చపావయోజాతోమియతేతథాలగ్న
సప్తమాచ్ఛాన్యేపునరభిక్షబ్దః ఆభిముఖ్యేవతతే ఇత్యనువణయంతితత్రల
గ్నాద్యోద్వితీయరాశౌగ్రహఃస్థితః సడదయమభిలషతేలగ్నస్యాభిముఖోభ
వతియశ్చలగ్నాదష్టమరాశౌభవతిసోస్తమయాభిలషతీత్యతఃసప్తమరాశావ
భిముఖోభవతితేనైతజ్ఞాతంలగ్నాద్వితీయాప్తమగతైఃసర్వైఃపాపైజా
తోమియతే-వయంపునరభిక్షబ్ద ఆభిముఖ్యవృత్తింబూమ్రుః యస్తాద్యవనేశ్వ
శ్వరః ॥ గ్రహేషులగ్నాభిముఖేషుఃసర్వేష్వవాప్తవీర్యేషుస్వవర్గగేషుఇతి-
కింతుయోలగ్నాద్వారశస్థానేస్థితఃసడదయమభిలషతిలగ్నాభిముఖోభవతి
యశ్చపశ్యేస్థితఃలగ్నతోస్తాభిముఖోభవతియస్తాద్యహాణాంప్రాజ్ఞుభిగతిః

ఉక్తః || ప్యాగ్గతామృత్యుజాగృహశ్చసర్వేస్వమండల గాఢతి - తత్రపూ
ర్వాభిముఖంవ్రజతోలగ్నాద్విత్తియస్థస్యతదాభిముఖ్యంనసంభవతినచాప్త
మస్థస్యాసాభిముఖ్యం. తేనైతజ్జాతకలగ్నాద్వృద్ధశపక్షాశ్రీతైఃపాపైః య
స్యజన్మసమియతే ఇతిభగవతా గాగ్యేణసర్వాజ్యేవవ్యాఖ్యాతాన్యభిము
ఖానీతితథాచతద్వాక్యం॥రిఃఫవ్యయగతైఃపాపైస్యదివాధనమృత్యునైః॥లగ్నే
వాపాపమధ్యస్థేమ్యానేవామృత్యుమాపుష్యాతి॥ ... ౨

మూ- పాపాపుదయాస్తగతామృతేణయతశ్చశశీదృష్టశ్చశుభైన
యదామృత్యుశ్చభవేదచిరాత్ || ... ౩

వ్యా॥ అథయోగాంతరమనుష్టుభాహ || పాపావితి॥ఏకఃపాపఉదయేలగ్నే
స్థితోన్యోస్తేనప్రమేగతఃశశీచంద్రమాఃయత్రకుత్రస్థఃక్రూరేణపాపేనయతో
భవతినచసామ్యైః శుభగ్రహైః యదినదృష్టః తదాజాతస్యమృత్యురచిరా
చ్ఛిష్యమేవభవేత్ || ... ౩

మూ- షీణేహిమగౌవ్యయగేపాపైరుదయాప్తమగైః! కేంద్రేషుశుభా
శ్చనచేత్తిప్రసాదినంప్రవదేత్ || ... ౪

వ్యా॥ అథారిష్టాంతరమనుష్టుభాహ॥షీణేహిమగౌచంద్రేషీణేలగ్నా
ద్వ్యయగేద్వారశస్థేతథాపాపైఃక్రూరగ్రహైరుదయాప్తమగైః॥లగ్నైర్
ప్రమగతైశ్చకేంద్రేషుకంటకేషుచేద్యదిశుభానభవంతితదాజాతస్యక్రిమా
జ్యేవనిధనం మరణం వదేద్యుయాత్-అత్రకేచిత్పాపైరుదయాప్తమగైరితి
నేచ్ఛంతితదయక్తం-యస్తాద్భగవాగ్గిః॥ షీణేచంద్రేవ్యయగతైః
పాపైర్ప్రమలగ్నైః! కేంద్రబాహ్యగతైస్సమ్యజాతస్యనిధనంభవేత్ ||

మూ- క్యూరసంయతశ్శశిస్తరాంత్యమృత్యులగ్నగః! కంటకాద్భహి
శ్శుభైఃపీఠీతశ్చమృత్యుః॥ ... ౫

వ్యా॥అథారిష్టాంతరంసమమాలిన్యాహ॥ క్యూరఇతి॥శశీచంద్రఃక్రూరేణ
గ్రహేణసంయతస్తథాభూతః స్తరాంత్యమృత్యులగ్నగః సప్తమద్వారతా
ప్రమలగ్నానామన్యతమస్తస్తథాశుభైఃశుభగ్రహైఃకంటకబాహ్యస్థైఃకేంద్ర
వజంఅన్యస్థానస్థైఃఅపీఠీతః సదృష్టోపిభవతితదాజాతస్య మృత్యుదోమర
ణదోభవతిఅథా-దేవసామ్యైఃకేంద్రస్థైఃతదారిష్టాభావః॥తథావసారావ

శ్యాం॥ వ్యయాష్టనప్రదయ గేశ శాంకేపాపైస్సుమేతేశుభదృష్టిహీనేకేంద్రే
ముసౌహ్యగ్రహవజితేషుజాతస్యనద్యుకురుతేప్రణాశం॥ ... ౫

మూ - శశిస్యరివివాశగేఽధనమాశుపాపేక్షితే శుభైరధనమాప్తకంద

శమతశ్చమిత్రైః సిద్ధిః॥ అనద్భిరవలోకితేబలిభిరత్రమానంశుభేక

శత్రుసహితేచపాపవిజితేవిలగ్నాధిపే॥ ౬

శ్యా॥ అధారిష్టాంతరాణిపుధ్యాప్యహ ॥ శశిసీతి ॥ శశినిచంద్రేఅరివి
నాశగేలగ్నాష్టప్తస్థానస్థేష్టమస్థేవాతత్రచపాపానాంకూరాణాంమధ్యా
దస్యతమేనేక్షితేదృష్టేసౌహ్యగ్రహేణాదృష్టేతస్యనిధనమరణమాశుక్షిప్ర
మేవభవతి-శుభైరితి-అథలగ్నాష్టప్తాష్టమగేచంద్రేసౌమ్యైర్గ్రహైర్లృప్త
పాపేనాదృశ్యమానేజాతస్యనమృతకంఠమాప్తకంఠితిఃజీవితంవక్తవ్యం-
తతోమరణమితి॥ సమశబ్దోవషాపర్యాయః-దశమతథితి - లగ్నాతేషష్టా
ష్టమగేచంద్రేమిత్రైః పాపసౌమ్యైశ్చదృష్టేఅతోస్తాత్సమాప్తకాద్వైష్టాప్త
కాద్దశమథంవషాచత్తుషయ్యసితిగ్వదే తతోమరణమితి - అధాదేవ
షష్టాష్టమస్థేచంద్ర మసినకేనచిద్రృశ్యమానేరిష్టయోగాభావః చంద్రమా
యదిషష్టాష్టమస్థః సౌమ్యక్షేత్రగతోభవత్యధవాపాపక్షేత్రగః సౌమ్యయు
క్తోభవతితదానమరణప్రదః॥యస్తాద్యవనేశ్వరః॥ లగ్నాచ్ఛశీనైధనగౌ
శుభక్షేపపైశవాపాపనిరీక్షితశ్చసర్వాయురాహంతశుభైర్విమిత్రస్తదీ
క్షితోష్టాప్తకమథాకంవా॥ తథాయస్యకృష్ణవక్షేదివాజన్తని శుక్లవక్షేగా
క్తానస్తనిలగ్నాష్టప్తాష్టమగఃశశీశుభాశుభదృష్టోపేభవతి తస్యనమరణప్ర
దఃయస్తాన్తాండవ్యః॥వక్షేసితేభవతిజన్మయదిక్షపాయాంకృష్టైభవాహని
శుభాశుభదృశ్యమానః॥ తచ్చంద్రమారిపువినాశగతోపిలగ్నాదాపత్నరక్ష
తిపీతేవశిశుంసహంతి ॥ అనద్భిరితి - అత్రాస్తిన్నేవ షష్టాష్టమేవాస్థానేశు
భేసౌమ్యగ్రహేబుధగురుస్థితానామస్యతమేస్థితే తస్మింశ్చాపిసద్భిఃపాపైః బలి
భిఃవీర్యయుక్తైరవలోకితేదృష్టేజాతస్యమాసంస్థితిఃజీవితంవక్తవ్యంతతోమ
రణమితిఅత్రనివిష్టయోగస్థేచంద్రమసిశుభదృష్టేరిష్టయోగాభావః య
స్తాదనైనైవస్వల్పజాతకేడక్తం॥శశివత్సేమ్యాః పాపైర్వక్రీభిరవలోకితాన
శుభదృష్టాః॥మానేనమరణదాన్యుఃపాపజితోలగ్నవశాచ్చైకేకశత్రుసహితే
ఇతి ॥ విలగ్నాధిపేజన్మలగ్నవతాకశత్రుసహితేనప్రమస్థానస్థేవాపాపవిజితే
శ్రూరయుక్తేసంగ్రామేవిజితేవిజితలక్షణం - దక్షిణదిక్ష్ణః పరుషోవేషధుః

ప్రాప్యగృహ. సవృత్తోఽను- అధిరూఢోవికృతోయోనిష్పుభోవివణః శ్చయ
 స్సజితః-భామాదీనాంతకా శేయ్యంధంభవతియఃదక్షిణాశాన్ధఃసగ్రహఃజితఃసు
 సుతాదీనాంయ్యంధమిత్యక్తత్వాచ్చంద్రదీపికాయాంపరమోరూఢః వేషధుః
 కంపాయమానః అన్యగృహముప్రాప్యచంపిత్యంతః విపరీతగతిమాపన్నః ఆ
 ణుఃసూక్ష్మఃఅధిరూఢఃఅన్యేనాక్రాంతఃవికృతఃవికారసహితఃనిఃస్ప్రభోద్దిష్టర
 హితఃవివణఃవణఃరహితఃసజితఃఇతిచశబ్దాన్తాసంస్థితీ సత్రోమరణమితి॥౬
 మూ. లగ్నేక్షీణేశశినిగనంరంద్రకేంద్రేషుపాపైఃపాపాంతస్థేనిధన
 హిబుకన్యూనయ్యుక్తేచచంద్రే ॥౧౪౦౮॥ లగ్నేభవతిమదనచ్ఛిద్రసంధ్యే

శ్చపాపైర్నాత్రాసాధంయదిచనశుభైర్విక్షితశక్తిభృద్భిః॥... ౭

వ్యా ॥ అధారిష్టాంతరాణిమందాక్రాంతయాహ ॥ లగ్నేక్షీణిత్యక్షీణే
 శశిఃచంద్రక్షీణేలగ్నేస్థితేతథారంద్రకేంద్రేషుష్టమకేంద్రేషుపాపైఃకూర్తైః
 స్థితైర్వధానఃభవమేవం విధేయోగేజాతస్యనిధనంమరణంవక్తవ్యంతథా
 చంద్రేశశినిపాపాంతస్థేపాపమద్యగతేనిధనహిబుకన్యూనయ్యుక్తేఅష్టమచ
 తుర్థసప్తమస్థానానామవ్యతమస్థైజాతస్యమరణంవక్తవ్యంపవమితిపవమనే
 నైవప్రకారేణలగ్నేపాపాంతస్థేశశింతథామదనచ్ఛిద్రసంధ్యేసప్తమాష్ట
 మస్థానయోరవ్యతమస్థేపాపేకూరేయదిశుభైఃసామ్యగ్రహైఃశక్తిభృద్భిః
 సబలైఃచంద్రమానవీక్షితోనదృష్టోభవతి తదాజాతస్యమాత్రాసాధంజ
 నన్యాస్రహమరణంవదేత్ అధనదిష్టయోగసత్త్వేచ్చంద్రమాశుభైర్నైశ్యతే
 బలిభిస్తదాజాతస్యైవమరణంతన్నాతురితి ॥ ... ౭

మూ-రాశ్యంతగేనద్భిరవీక్ష్యమాణేచంద్రేత్రికోణోపగతైశ్చపాపైః॥పా

తైఃప్రయాత్యాశుశిశుర్వియోగమస్తేతుపాపైస్తుహిమాంశులగ్నైః॥

వ్యా ॥ అధారిష్టాంతరాణిమంద్రవజ్రయాహ ॥ రాశీతిచంద్రేశశినిరా
 శ్యంతగేయత్రతత్రరాశౌనవమాంశకగతే తథానద్భిశ్శుభగ్యహైఃరవీక్ష్య
 మాణేనసందృష్టైఃపాపైఃకూర్తైస్త్రికోణోపగతైఃసవమవంచమస్థానస్థైః

జాతఃశిశుఃబాలకః ఆశుక్షిప్రమేవపాశ్చైరసుఖిః వియోగంప్రయాతిగచ్ఛతి
 మ్రియతఇత్యర్థఃఅస్తేచపాపైరితితుహిమాంశౌచంద్రేలగ్నేగేఅస్తేసప్తమ
 సప్తమస్థానస్థితైః పాపైశ్చశబ్దాద్భిశురాశ్యేవపాశ్చైఃవియోగంప్రయా
 తిఅత్రతుహిమాంశులగ్నేకకటలగ్నేఇతివైశ్చిద్యావ్యాఖ్యాతంతదయ్యుక్తం-

యస్తాదననై వస్వల్పజాత కేఉక్తం-ఉదయగతోవాచంబ్రస్సప్తమరాశిస్థితః
పాపైరితి॥ ౯

మూ, అశుభసహితే గ్రస్తేచం ద్రెకు జెవిధనాశ్రితే జనని సుతయోర్భృ
త్కులఁ గ్నేరవౌతునశస్త్రజః | ఉదయతిరవౌశీతాంశౌవాప్రికోణ
విశాశ్చగ్నిధనమశుభైర్విరోధేపేతైఃశుభైర్నయతేక్షితే॥... ౯

వ్యా॥ ఆధారిష్టాంతరాణిహరిణ్యాహ || అశుభసహితః || చంద్రశశి
న్యశుభసహితే-యచ్యపిసామాన్యేనోక్తంతథాఽశుభేశశనైశ్చ రేణైవయు
క్తే-తథాభూతేలగ్నగతే-నకేవలమేతావత్-గ్రస్తేరాహుగ్రస్తే-లగ్నచ్చ
కుజేఅంగారకేనిధనాశ్రితేప్తమస్థానధే - జనని సుతయోఃసహితాపూత్రయోః
మృత్యుర్భవతి-రవౌతునశస్త్రజః-ఏవంవిధేయోగేరవావాదిత్యేస్థితే-జనని
సుతయోఃసహితమృత్యుఃశస్త్రజఃశస్త్రేణాయుధేరజాతోభవతిఏతత్సంభవ
తి-శనైశ్చరేణబుధేరవాయుక్తేర్గ్రస్తేలగ్నగతేకుజేచాప్తమగేజాతస్యమా
త్రాసహశస్త్రహేతుకంమృత్యువాచ్యం-నస్వశుభఃకృతినామాన్యేనోక్తంత
త్యేవలేనశనైశ్చరేణయుక్తేచంద్రశశిహితికిం వ్యాఖ్యాతం- శనైశ్చరేణబు
ధేరవాయుక్తేర్కృతినోక్తం-అత్రోచ్యతే అసంభవాదేవ-హింసామాన్యం
చంద్రగ్రహణంభవతి-తత్రతావదర్కసహితేనచంద్రమసానభవితవ్యంబు
ధేనచాకాశసూపవతి-నాసనైవభవితవ్యం-అప్తమస్థానత్వాత్-భామేనాపి
చంద్రసహితేనభవితవ్యంశనైశ్చగంవినాప్యసస్థితేనబుధేనసామ్యేనైవ
భవితవ్యంతస్మాచ్చంద్రగ్రహణేనైశ్చరేణైవవ్యాఖ్యాతం-అకాగ్రహణే
తుపురఃబుధేనయదియైక్తోభవతితదాకాశసహితత్వాత్తస్యసాపతాభవతి
త్యతోకాశ్యబుధసహితత్వమితివ్యాఖ్యాతం-క్షీణేదుయోగాదకాశ్యసాప
యోగసంవాయంనగమ్యతే-యస్తాదవశ్యమమావాస్యంతేకాగ్రహణేనజ
వితవ్యం-తత్రచావశ్యమర్కేణక్షీణచంద్రసహితేనభవితవ్యం-యదార్కః
క్షీణేదునాయుక్తకృతి-ఆచార్యస్యాభిప్రాయస్సృతదాగ్రస్తేర్గ్నిధనా
శ్రితేకుజేశ్చైవవచేత్-ఉదయతిరవావిత్వాది-రవావాదిత్యే ఉదయతి-లగ్న
గతేశీతాంశౌచంద్రేవాల్లగతే-తథాశుభైఃసామ్యగ్రహైఃవీర్యోపేతైఃబ
లవద్భిఃసయుక్తేక్షితేనసంయుక్తేనాపిదృష్టే జాతస్యనిధనంమరణంవచేత్-
అథ్గాదేవోక్తయోగధేరవాచంద్రేవాబలిభిఃశుభైఃయుతేదృష్టేచారిష్టయో
గాభావః॥ ౯

మూ, అసితరవిశశాంకభూమిజై ర్వ్యయనవమోదయనై ధనాశ్రితైః
భవతిమరణమాశు దేహినాంయదిబలినాగురుణానవీక్షితాః॥... ౧౦

వ్యా॥ అధాఽపిష్టాంతరమవరవృత్తేనాహ ॥ అసి తేతి॥ అసితస్సోరిరవిరా
దిత్యశశశాంకశ్చంద్రఃభూమిజోగారకఃపత్రేణనిరవిచంద్రభామైఃయధాక్ర
మఃవ్యయనవమోదయనై ధనాశ్రితైఃద్వాదశనవమలగ్నాష్టమస్థానస్థానైఃత
త్త్రైతజ్జాతం - శనైశ్చరేద్వాదశే - అర్కేనవమే-చంద్రేలగ్నగౌ-భామేష్ట
మస్థే. పతేనర్వపవయోగకర్తారోగ్రహాయదిబలినావీర్యవతాగురుణానదృ
ష్టాస్తదాజాతస్య జంతోరాశ్వేవమరణంప్రవదేత్ - అత్రయదాయోగక
ర్త్యూ - గ్రహానగ్నాబలవాగురుఃప-చమన్థఃకాశ్చిత్పశ్యతికాంక్షీ
న్నపశ్యతి-అకవాబలహీనఃసర్వానేవపశ్యతితదాజాతస్యమరణంప్రవదేత్
కింతుఆశుశీమనవదేత్ - అథాదేవసర్వానేవగురుఃపచమగఃపశ్యతితదా
అపిష్టయోగాభావః॥ ౧౦

మూ, సుతమదననవాంత్యలగ్నరంద్రేష్వశు యతోమరణాయశీతర
త్త్విభృగుసుతశశిపుత్రదేవపూజ్యై ర్యదిబలిభిన్యతోవలోకి
తోవా॥ ౧౧

వ్యా ॥ అధాఽపిష్టాంతరంపుష్పితాగ్రయాహ ॥ సుతేతి॥ శీతరత్త్విశ్చంద్రః-
నచక్షీణఅశుభయతఃపాపగ్రహేణసంయుక్తః - సుతమదననవాంత్యలగ్న
రంద్రేష్వస్థితః - పంచమసప్తమనవమద్వాదశోదయాష్టమగతః పతేమామ
న్యతమన్థః - భృగుసుతేనశుక్రేణశశిపుత్రేణబుధేనదేవపూజ్యేనబృహస్పతి
నా-బలిభిషీర్యసంయుక్తేనయతోనాప్యవలోకితః - ఏషాంత్రయాణాం
మధ్యేపకతమేనాపిసంయుతోనాపిదృష్టస్తదాజాతస్యమరణాయభవతి-అ
ధా-దేవభృగుసుతశశిపుత్రదేవపూజ్యానామన్యతమేనబలవతాదృష్టోయక్తా
వాభవతితదాఽపిష్టయోగాభావః - అత్రక్షీణచంద్రగ్రహణంనాస్తితత్కళం
వ్యాఖ్యాతం-ఉచ్యతే - ఆగమాంతరదృష్టత్వాత్ - తథాచసాదావత్సాం॥
నిధనాస్తవ్యయలగ్నప్రకొణగాక్షీణచంద్రసంయుక్తాః! పాపాబలిసశుభ
దైరదృశ్యమానాగతాయుషంకుర్యుః॥ ౧౧

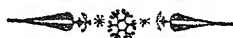
మూ, యోగేస్థానంగతవతిబలినశ్చంద్రస్వంవాతసుగృహమథవా॥పా
పైర్బుధస్తేబలపతివరణంవషణ్స్యాంతేకిమఃగదితమ్॥... ౧౨

వ్యా॥ అథాను క్రమరణ కాలపాజ్ఞానంభ్యమరవిలతేనాహ॥ యోగేస్థానమితి
 యస్మిన్ సురిష్టయోగేజాతస్యమరణ కాలావధివోక్తస్తస్మిన్నురిష్టయోగక
 తాలోగ్రహస్థేషాంమధ్యేయోబలవానయస్మిన్ రాశౌజన్మకాలేవ్యవస్థి
 తేసరాశిబలినఃతత్థానం-తత్రచారక్రమాచ్చంద్రమసిప్రాప్తజ్ఞాతస్యమర
 ణంవక్తవ్యం - అథవాచంద్రేస్వమాత్మీయస్థానంగతేజన్మకాలేయత్రరాశౌ
 చంద్రమాఃస్థితస్తత్రైవరాశౌపునరపిచంద్రేగతేతత్రతస్యమరణంవక్తవ్యం
 తనుగృహమధవా-తనుగృహంలగ్నంవాచారక్రమాన్దతే చంద్రమసిజాతస్య
 మరణంవక్తవ్యంకైశ్చిదేవముచ్యతేవషాస్యాంతఃసంవత్సరాభ్యంతరే ఏ
 తదుక్తంభవతిఅనుక్తకాలాదిష్టజాతోవషాంనాతిక్రమతీతి - ననుఅత్రప్రతి
 మాసంచంద్రమసానర్వాణ్యేవస్థానానిగంతా వ్యాస-తత్త్వమిత్యుక్తంవషా
 స్యాంతఃఉచ్యతే-పాపైర్ద్రవ్యేబలవతీతి-ఏముదిష్టస్థానేషుయత్రాగత
 శ్చంద్రమాబలవాన్భవతిపాపైశ్చదృశ్యతేతదాజాతస్యమరణంవక్తవ్యంన
 కేవలంగతమాత్రఏవచంద్రే-కీలమునిగదితం-కిలెత్సాగమసూచనే-నిశ్చయేన
 మునిగదితమరిష్టలక్షణమిత్యాగమపారంపర్యేణశ్శుభాయతత్తి- అతానైవ
 రాచారైవరిష్టభంగాఉక్తానైచసస్పరూపాః- యతోబహుపూజాతాఅరి
 ష్టేష్వపియోగేషుజీవంతోదృశ్యంతే- యేషునత్స్వపియోగేషుజీవంతోస్సా
 భిఃకించిల్లిఖ్యతే॥ శ్లో॥ సర్వానిమానతిబలస్సుభరదంశుజాతోలగ్నస్థితః ప్రశమ
 యేత్సురరాజమంత్రీ ఏకోబహూనిదుర్తాససుదుస్తరాణిభక్త్యాప్రయుక్త
 భవచక్రధరేప్రణామః ॥౧॥ లగ్నాధిపాతిబలవానశ్చుభైరదృష్టః కేంద్రస్థితై
 శ్శుభఫలైరవలోక్యమానః॥ మృత్యుంవిధూయవిధధాతిసుదీఘమాయుః సా
 ధాంగుణై బహుభిరూజితయాచలత్యైశ్శి॥౨॥ లగ్నదప్తమవత్సృపిగు
 రుబుధశుక్రచేక్మాణగశ్చంద్రః । మృత్యుపాప్రంసుతమపివరిక్షత్యేషని
 ర్వాణిజమ్ ॥౩॥ చంద్రస్సంపూణతనుఃసౌమ్యక్షణగతస్థిప్రతేశుభస్యాంతః
 ప్రకరోత్యరిష్టభంగంవిశేషతశ్శుక్రసందృష్టః॥౪॥ బుధభాగవజీవానామే
 కతమః కేంద్రమాగతోబలవాన్ । యద్యపిహ్యురసహాయఃసద్యోరిష్టస్యభం
 గాయ॥౫॥ రిపుభవనగతోపిశశీగురుసితచంద్రాత్త్యజదృకాణస్థః । గరుడభవ
 భోగిదప్తంపరిక్షత్యేషనిర్వాణిజమ్ ॥౬॥ సౌమ్యద్వయాంతరగతస్సంపూ
 ణస్మిన్ధముడలశ్శశభృత్ నిశ్చేషరిష్టహంతాభుజంగలోకస్యగరుడభవ॥
 ౭॥ శశభృతిపూణశరీరేశుక్లేకృష్ణైనిశాభవేదివసేరిప్రసాదనస్థేరిషంప్రభ

వతి నై వాత్ర జాతస్య॥౨॥ ప్రస్ఫురిత కిరణజాలేనుధామలమండలే విలోకయతి॥
 సురమంత్రణీకేంద్రగతే సర్వారిష్టశమయాతి॥౩॥ సౌమ్యభవనోపయా
 తాః సౌమ్యాంశక సౌమ్యవృక్షాణాః॥ గురు చంద్రకావ్యశశిజాః సర్వేరిష్టస్య
 హంతారః॥౪॥ చంద్రాధ్యాసిత రాశేరధిపః కేంద్రేశుభగ్రహైవాపి॥ ప్ర
 శమయతిరిష్టయోగం పాపానియథాహరిన్స్రణం॥౫॥ పాపాయచి శుభవ
 గే సౌమ్యైర్వృష్టాశ్శుభాంశవగ్రాధ్యైః సిఘ్నంతి తదారిష్టం పతిం విరక్తాయ
 ధాయువతీ॥౬॥ రాహుత్రిషష్టలాభేలగ్నతౌ సమైస్సర్వీరిక్షితస్సద్యః॥ నాశ
 యతిసర్వసురితం మారుతభవతూలసంఘాతం॥౭॥ శీఘ్రోదయేషు రాశిషు స
 ర్వేగగనాధివాసి నస్సూతా॥ ప్రకృతిస్తం చారిష్టం లీయతే ఘృతమివాగ్నిస్థం॥
 ౮॥ తజ్జాలేయదివిజయీ శుభగ్రహాశ్శుభః రీక్షితో వశ్యః॥ నాశయతి సర్వారిష్టం
 మారుతభవ పాపాన్యబలః॥౯॥ సర్వైర్వగగనభ్యమైర్వృష్టాశ్శుభో వి
 నాశయతిరిష్టం॥ ఆపూర్వ మాణమూర్తిర్యధాన్తపఃఖంసయేద్దిష్టమితి॥ ౧౦॥
 ఇతి శ్రీభట్టోత్పలవిరచితాయాం బృహజ్జాతకవివృత్తాంతిష్టాధ్యాయశ్చప్తః.

బృహజ్జాత-కేస వ్యాఖ్యానే-సప్తమాధ్యాయప్రారంభః.

మూ-మయయవనమణిర్థశక్తిపూరైర్విభవసకరాదిమవస్సరాః ప్రవిష్టాః॥
 వతిధివిషయాశ్విభూతరుదైర్దశసహితాదశభిస్సత్తుంగభేషః॥

వ్యా॥ అథ పూర్వాధ్యాయోక్తారిష్టవజ్జితస్యోయుద్ధాయః కతావ్యత
 త్రాః దావేనమయయవనమణితవరాశరమతైః ప్రత్యేకస్యగ్రహస్యపరమా
 యుః ప్రమాణం ప్రప్సి తాగ్రయాహ॥ మయయవనేతి॥ మయనామాదానవః॥
 సూర్యసేవయాలభవరయవనో మ్లేచ్ఛజాతీయో హ్యారావిత్-మణిర్థ ఆ
 చార్యః-శక్తిపూర్వః పరాశరః-శక్తిపూర్వో యస్య స శక్తిపూర్వః-పూర్వశ
 జ్ఞేనపితా ఉచ్యతే-తైః మయయవనమణిర్థశక్తిపూరైర్విభవసకరాదిష్టాదిత్యా
 దిషు గ్రహేషు వత్సరాః సంవత్సరాః పరమాయుః ప్రమాణాబ్జైః ప్రవిష్టాః ఉక్తా
 నవతిధివిషయాశ్విత్వాది అత్ర నవాదిభిరదశసహితా ఇతి సర్వత్రైవవిశేష

భూతం-తేననవభిఃదశసహిత-ఏకోనపింశతిఃపరమాయుఃప్రమాణవత్సూచి
వనకరస్యాదిశ్యస్య-తిథిభిఃపంచదశభిఃసహితాదశ-పంచపింశతిశ్చంద్రస్య
విషయైఃపంచభిఃసహితాదశ-పంచదశభామస్య - అశ్విభ్యా ద్ద్వభ్యాంసహ
తాదశ-ద్వాదశబుధస్య-భూతైఃపంచభిఃసహితాదశ- పంచదశగురోః-గు
దైశ్రేకాదశభిఃసహితాదశ-ఏకపింశతిఃశుక్రస్య - దశభిఃసహితాదశపింశ
తిః-సారస్య-ఏతానిగ్రహణాంపరమాయుఃప్రమాణవమాణి-స్వతుంగభేష
స్యపరమోచ్ఛాంతశస్థితేమభవంతి - తత్రేవృశాఃపరమోచ్ఛస్థితా ఆదిత్యార
యాభవంతి-తేయధానిదిప్తవమాణిప్రయచ్ఛంతి-అంకేనాపిపితాన్యగ్గా
దీనాంపరమాయుఃప్రమాణవమాణివత్స్యంతే|| ... ౧

మూ- నీచేచార్థంహ్యసతిహితతత్త్వాంతరధేనుపాతోహూరాత్స్వంశ
ప్రతిమమవరేరాశితుల్యంవదంతిహితాత్వావక్రంఠిపుగృహగతైహి
యతేస్వత్రిభాగఃసూర్యోచ్ఛిన్నద్వ్యతిషువదశ పృథ్విగృహకా
ర్కపుత్రౌ|| ౨

వ్యా || అధపరమనీచావస్థితానామాయుర్దాయజ్ఞానచమందాక్యాంతయా
హ||నీచఇతి||నీచేఅత్రనీచశబ్దేనపరమనీచమప్రవృత్త్యతే - దివనకరాదయోనీ
చెపరమనీచేపాప్రాప్తగృహపరమాయుఃప్రమాణవమాణి-హారంతి - అత
ఏవోక్తంనీచేచాస్తాత్పూర్వోక్తాత్పరమాయుఃపూర్వందశంహ్యసతితీయతే అ
ధేవృశారవ్యాదయఃపరమనీచస్థాభవంతి-పరమనీచస్థానపవపుర్వోక్తాయు
పోధేందశంప్రయచ్ఛంతి-తద్వధా-వివికనవసార్థానివమాణిప్రయచ్ఛంతి -
చంద్రోద్వాళసార్థానివద్వానిప్రయచ్ఛంతి-ఏవంభౌమఃస్తప్తసార్థాని ఏవంబు
ధఃపట-ఏవంబుహస్తతిఃస్తప్తసార్థాని ఏవంశుక్రోదశసార్థాని - ఏవంశనై
శ్చర్యోదశ-అంకేనాపివమాణి-మాసాః ౬ అయంసూర్యస్య -చంద్రస్య
వమాణి-౧మాసాః౬-భౌమస్యవమాణి ౭మాసాః౬బుధస్యవమాణి౬
మాసాః౧-గురోఃవమాణి౭మాసాః౬శుక్రస్యవమాణి ౧౦ మాసాః ౬-
శనైవర్షాని ౧౦మాసాః౧౦తరశ్శ్వాంతరధేనుపాతఇతి-తతఃతస్మాద్దుచ్చాన్ని
చాచ్ఛాంతరధేమధ్యవతినిగ్రహేఅనుపాతఃతైర్రాశికకతావ్యఃతత్రతా
వత్సర్వమైవగ్రహస్యపరమోచ్ఛపరమనీచా తరాశంరాశిమట్కంభవతి-
విష్ణుసింహీశ్వరందశసూర్యాణ్యైవదశతానిభవంతి-తత్రస్వేచ్ఛాగ్రధికంగ్ర

హేణయ దాభు క్తంభవతి - తదాతత్రస్వోచ్చంవిశోధ్య శేషస్యలిప్తాపింకార్యం. అథస్యనీచాదధికంగ్రహేణభు క్తంభవతి తదాతత్రస్వనీచమహస్య అవశేషంలిప్తాపింకార్యం - తాసాంలిప్తానాంగ్రహభు క్తలిప్తాగణ ఇత్యా ఖ్యా - తస్యైవగ్రహస్యపరమనీచోక్తానివమాణిమానయు తాసకార్యాణి - కథం - ఉచ్యతేవమాణి ద్వాదశభిఃసంగుణ్యతత్రమాసాకాయోజయేత్తానచక్రతా న్యాదిత్యాదీనాంలిప్త తే-తద్యధా-జతుర్దశాధికంశతం . ౧౧౪. రవే-సార్థం శతం౧౫౦ - చంద్రస్య - సవతిః౯౦ - భౌమస్య- ద్విసప్తతిః౭౨. బుధస్య- సవతిః౯౦జీవస్య-షడ్వింశత్యధికంశతం-౧౨౬శుక్రస్య-వింశత్యధికంశతం- ౧౨౦ సారస్య - తత్రత్రైరాశికలయదిభగణారలిప్తాభిఃస్వస్వాదిపద్ధికం ఖ్యాభిః౧౦౮౦౦ ఇష్టగ్రహపరమనీచమాసాలభ్యంతే - తద్యగ్రహభు క్తలిప్తా భిః - క్రియంతఇతితత్రైవంసూత్రంత్రైరాశికే - ప్రమాణంఫలమిష్టాద్యంత యోస్సదృశరాశిరిచ్ఛాఫలేనగుణితాప్రమాణభక్తాఫలంభవతితదధికంగ్రహ భు క్తలిప్తాపవంగ్రహపరమనీచమాసైఃసంగుణ్యభగణాధికలిప్తాభిఃవిభాజ్యా వాప్తంమాసాఃమాసశేషంత్రింశద్గుణిత కింతేనైవచ్ఛేదేనభాగమవహృత్యా వాప్తందివసాః దినశేషంషష్ట్యై సంగుణ్య తేనైవచ్ఛేదేనభాగమవహృత్యా వాప్తంఘటికాఃఘటికాశేషంషష్ట్యై సంగుణ్య ప్రాగ్వ ద్వి భజ్యా వాప్తంచ శేషకాఃపవంమాసాదిశ్చ శేషకాతఃకాలఆగతఃమాసానాంద్వాదశభిఃభాగమ వహృత్యవద్దాణిలభ్యంతేశేషంమాసాఃపవమాగతంపమాదిపరమోచ్ఛాయఃదశితవషేఢ్యఃసంశోధ్యా వశేషంగ్రహేణవమాదిరాయుషఃకా లోదత్తోభవతి - పవముచ్ఛాద్విచ్యుతస్యనీచప్రాప్త్య కతావ్యంనీచాద్వి చ్యుతస్యోచ్ఛ్వాప్రాప్తస్య ప్రాగ్వ త్కాలమానీయతస్య చగ్రహస్యపరమ నీచాద్ధాయషిసంయోజ్యగ్రహస్యాయుషఃకాలోపమాదిర్భవతి. అథవాయ దిరాశీష్టల్లిప్తాభిరద్ధాయర్వమాణ్యపనీయంతే- తదై తాభిఃగ్రహభు క్త లిప్తాభిఃకిమిత్యంతమధ్యమరాశినవణికృత్య తేనగ్రహభు క్తలిప్తాగుణయేతే తతఃపరివత్యభాగహారచ్ఛేదాంతైః ఛేదసంగుణచ్ఛేదాశాంతగుణోభాజ్య స్య భాగహారఃసవణితయోరిత్య త్రవమాణిమధ్యమస్వచ్ఛేదేనద్వికేనభగణాధేనలిప్తాఃసంగుణ్యస్వస్వషడ్వనలిప్తాభవంతి ౨౧౬౦౦ పతాభిర్భాగ మవహృత్యవమాణిలభ్యంతే-శేషంద్వాదశభిఃసమకలంసంగుణ్యాధ్యస్యస్య వికలస్యషష్ట్యభాగమవహృత్యోపరితనరాశౌసంయోజ్య ప్రాగ్వ ద్వి భాజ్య

మాసాలభ్యంతే ఏవంశేషంసంవికలంత్రింశతావప్త్యావప్త్యసంగుణ్యదినఘ
 టికావిఘటికాశ్చనయితవ్యాః - శేషంప్రాగ్వత్కర్త - అథలఘనోపా
 యేనపిండాయవఆనయనంప్రదశ్యతే - తద్యధా - ఇష్టగ్రహదస్తాత్వా
 గుక్తముచ్చుధ్రువకంవిశోధ్యావశేషంకమభూమాస్థాపయేత్ అధోచ్చ
 ధ్రువకంనశుద్యతితదాగ్రహరాశిద్వాదశకంసత్వాతస్తాదుచ్చమపాస్యావ
 శేషంస్థాపయేత్-తతస్తదవశేషంరాశిషట్టాదూనంభవతి-తదాగ్రహరాశిద్వాదశ
 కాదపాస్యశేషంస్థాప్యం- అథరాశిషట్టాదధికంభవతితదాతదేవగ్రాహ్యత
 తత్కర్తృభూమాశ్శ్యాదికంవిలిప్తాంతంస్వపరమాయుర్వషైఃసంగుణ్య
 స్వచ్ఛేదైవిభాజ్యలబ్ధమువర్యపరియోజయేత్-అవశేషంస్థాపయేత్ - విలి
 ప్తాస్థానేషష్ట్యలిప్తాస్థానేషష్ట్య భాగానాంత్రింశతారాశీనాంద్వాదశభిః
 రాశిభ్యోలబ్ధంవషాణితదవశేషంమాసాఃభాగశేషందివసాఃలిప్తాశేషంఘ
 టికాఃవిలిప్తాశేషంవశేషకాశ్చతి-ఏతావతైవకమణాస్ఫుటంభవతి-తదాచ
 సారావళ్యాం || స్వోచ్చశుద్ధోగ్రహశ్శోభ్యష్టద్యాశ్శూనోభకుండలాత్ |
 స్వపిండగుణితోభక్తోరాశిమానేనవత్సరాః || హేమరాత్వంశప్రతిమమితి -
 హేమరాలగ్నంసాచాంశప్రతిమానివషాణితదాతి యావంతోనవాంశ
 కాలగ్నేనభక్తాస్తావంత్యేవవషాణితదాతితత్కరణంయథాతాత్తాలికల
 లగ్నస్యరాశీనపాస్యాంశశేషంలిప్తాపిండికార్యం-తత్రశతద్వయేనభాగమవ
 హృత్యావాప్తంభుక్తనవాంశాస్తావంత్యేవవషాణిలగ్నమాయుర్దాయంప్ర
 యచ్ఛతి-అవశేషేణసహత్రైరాశికంకృత్వావషాణామథస్తాన్తాసాద్య
 మపిజ్ఞాతవ్యం-తద్యధా- యదితిలిప్తాశతద్వయేనద్వాదశమాసాలభ్యంతేత
 దవశేషలిప్తాభిఃకియంత్యతితేనావశేషలిప్తాద్వాదశభిఃసంగుణ్యతద్వయేన
 విభజ్యావాప్తంమాసాస్తేచవర్షాణామథస్థానప్రమానశేషంత్రింశతానంగు
 ణ్యతద్వయేనప్రాగ్వద్విభజ్యావాప్తంచదివసాఃతాన్తాసానామధఃస్థాపయే
 త్-దినశేషంషష్ట్యసంగుణ్యప్రాగ్వద్విభజ్యావాప్తంఘటికాదివసానామధః
 స్థాప్యాః-ఘటికాశేషంషష్ట్యసంగుణ్యప్రాగ్వద్విభజ్యావాప్తంచశేషకా
 ఘటికానామధఃస్థాప్యాఃఏవంలగ్నాయుర్దాయః- అవశేరాశితుల్యంవదంతి-

అపరేన్యోహణీత్థానముఆచార్యాః-గ్నస్వరాశీతుల్యం ఆయుర్దాయమిచ్ఛంతి
 లగ్నీయావంతోరాశయోభుక్తాస్తావంత్యేనవమాణిబగ్నాయః- లగ్నస్వ
 భుక్తభాగాదికంలిప్తాపిండికృత్యమాసాద్యానయనేత్రైరాశికంకతవ్యం
 యన్యప్తావశభిలిప్తాశతై ద్వాదశమాసాలభ్యంతే - తద్దైతాభిబగ్న
 భుక్తలిప్తాభికియంతభితిపృగ్నస్వరూణామథస్తాన్తా సాద్యాఃస్థాపితవ్యాః
 తథాచమణీశః ॥ లగ్నరాశినమాశ్చబ్యామాసాద్యాననుపాతతః 1 కృత్వా
 యత్తగ్భవేత్కాలంవమాదిగ్నజీవితం॥ప్రదేవమతంతోభవమిష్టస్తా కమ
 భిమతం - అన్యేప్యేవమిచ్ఛంతియథాలగ్నంకపతౌబలవతిఅంశ ప్రతిమంరా
 శ్యధిపేబలవతిగాశీతుల్యంవచంతికథయంతే-తథాచసారావశ్యోంలగా
 జ్ఞాయాంశతుల్యంస్యాంతరేచానుపాతతః 1 తత్ప్రదేబలసంయుక్తేరాశీతు
 ల్యంశబాధిభితి॥హిత్యానక్రమితి-యేచగ్రహేణయావత్సంఖ్యయా ఆయు
 ద్దాయాదత్తస్తత్తస్యసంపవతితస్తాత్స్వాదాయషఃభామాదికస్యవక్రం
 విపరీతాంగతింహిత్యావజాయిత్యాయోగ్రహేణానిపు గృహగతః శత్రుక్షే
 తావస్థితోభవతితేనస్వాదాయషస్త్రిభాగౌహీయతే- సంగ్రహస్త్రిభా
 గమపహరతీర్శ్యథః - వక్రీతఃపునఃశత్రుక్షేత్రగతోనాపహరతి - తథాచో
 క్తం - వక్రచారంవినాత్యంశంశత్రురాశౌహరేన్యహభితి - పతస్పహూ
 నాంమతం-ఆచార్యశ్యపునఃపక్షపవక్షోభిప్రేతః-అన్యధాహిత్యాభామంరి
 పుగృహగతేహీయతేస్వత్రిభాగిత్యేవవదత్ - అతపవజ్ఞాయతేయధావ
 క్రగౌగ్రహేణాంశాయదాయంబలవత్వాత్త్రిగుణందదాతి- తథాత్రాపి
 నాపహరతీతినిశ్చయః- అన్యేపునరేవంవ్యావక్షతే-యధావక్రమం-గారకం
 హిత్యాయోగ్రహేణానిపురాశిగతః తేనస్వాదాయషఃత్రిభాగౌహీయతే -
 భామశ్శత్రుక్షేత్రగతోనాపహరతి-హిత్యావక్రమిశ్యత్రకేచిదిచ్ఛంతి - య
 ధా-వక్రీతంగ్రహ-హిత్యా అన్యఃస్వ శత్రు గృహగతః స్వభాగమపహర
 తీతి-తదనత్ - అత్రచబాదరాయణి॥భూమ్యాఃపుత్రంవజాయిత్యాభిభా
 హన్యస్వస్వాదాయషస్తేత్రిభాగమితి-సూర్యోద్భిన్నద్వయం సూర్యే
 ణరవిణాఉచ్చిన్నాకతీతాన్యతిర్యేమాంతే సూర్యోద్భిన్నద్వయం ఆ
 దిత్యనుండతే అస్తమితేషుగ్రహేషురశమథాం హీయతే - కింతుశుక్లా
 ర్కపుత్రాసితశనై శ్చరౌప్రోద్భుతవజాయిత్యాతావస్తంగతా వసినావ

హృతః-తథాచచాదరాదయః||అస్తయంతాస్సప్తపవాక్షఃహానింకుర్యు
హితాద్వైత్యసూక్ష్మార్కప్రతాపి|| ౨

మూ. సర్వాధికత్రైచరణ పంచమథభాగాః క్షీయంతేవ్యయభవనానన
స్సవామహా-చక్రస్త్రిక్షంప్రసరితదైకరాశిగానామేకోశంహ
రణబలీతదాహనశ్శిః|| ౩

వా. ౨గస్వాదాయమోగ్రహణాంచక్రచాతోనహానింప్రహషితాణ్య
హానింసర్వకామి||అచత్సుపాంగ్రహేషువ్యయభవనాదారభ్యద్వాదశస్థా
నత్రభృత్తినగమించంయూవ్యవస్థితేషు - వామముక్తక్రమేయధాక్ర
మంసర్వాదయోభాగాక్షీయంతే - తత్రలగ్నద్వాదశస్థాపాపగ్రహాంస
ర్వమాయుగాత్తీయమేకాపహరం-ఏకాదశస్థోఽదశమస్థస్త్రిభాగంనవశం
స్థశ్శతభాగంఆప్తమస్థంపంచమభాగంసప్తమస్థష్టద్భాగమితి-సప్తవిగ్రహ
మితి - సతేష్టేవవ్యయాదిషుస్థానేషునత్సుకుభగ్రహేషువ్యవస్థితేషు - అ
శుభగ్రహేషుక్తసృభంక్షీయంతే-తత్రలగ్నద్వాదశస్థాశుభగ్రహాః స్వా
దాయసోభకమపహరతి-ఏకాదశస్థశ్శతభాగందశమస్థష్టద్భాగంనవమ
స్థోష్టమభాగం ఆప్తమస్థోదశమభాగం సప్తమస్థోద్వాదశభాగమితి - శ్చదైక
రాశిగానామితి ఉక్తస్థానేషుయదాగ్రహద్వయభవతేబహవో గృహస్త
దాలేషామనేకసంస్థితానాంమధ్యేపకవవయోబలీవిగ్రహానపవైకాంశంభా
గంయదాశిశవపహరతి-నాన్యేతత్సృష్టాఅపహరంతి-ఏతన్న్యౌతహసత్వా
చాన్యఃకథయంతి-అశగ్రహాయగ్రాసంభవభాగప్రవేశకానాథకం-తథా
చతనత్యః ఏకాదశోత్క్రమాత్సప్తమాదిగ్రహపారణకమాణి-ఏకత్వకే
మవిగ్రహాధికస్సృష్టాగంహారేదేకం అగ్రంత్వతీయభాగంశ్చృతతుః పంచష
ఠః-చక్రయఃపిండాత్పాసారంక్షీమాస్తతోద్ధాని|| ద్వాదశసంస్థానావ
స్పృహాయుషామృతస్తతోధకాంతం- అపహరతినర్వమాయుయః-తథా
యోగస్తవపితృప్రేత||వరాహమిహిరస్యాప్యేవంమతం - తలక్రహసత్వి
మితోచన్యానకగమంతగత్రుతిరశః-నాథః|| ౩

మూ-సార్థోదితోదితనవాంశహతాత్మమస్తాద్భాగోష్టయుక్తశతసంఖ్య
ముపైతి నాశమ్|హ్య) రేవిలగ్నసహితేవిధినాత్వనేనసౌమ్యేషితేద
శమతఃప్రళయప్రయాతి- ౪

వ్యా||అథలగ్నస్థఃపాపఃచక్రపాతవశాదాయుషో శమపహరతితస్యాం
శప్రమాణజ్ఞానంవసంతతిలకేనాహ|సాధో-దితేతి||ఉదితాయేనవాంశాస్తే
ఉదితనవాంశాః!- సహధో-దితేననవాంశేనవతంతత్తసాధో-దితోదిన
వాంశాఃతాత్కాలికస్యస్ఫుటలగ్నస్యయేభుక్తాభాగాఃతేషాంలిప్తాఃపిండికృ
త్యశతద్వయేనభాగమపహృత్యావాప్తం-తస్మి-కాలేభచక్రస్యచయావం
తోనవాంశకాఉదితాఃపశ్చాదధో-దితోనవాంశకఃసతత్రఉదితనవాంశన
మూహేయోజ్యః-ఏవంకృతేసాధో-దితోదితోనవాంశసమూహేయాభవతి
తేనగణితాగతం సమస్తమేవాయుఃపిండంగుణనియం- ఏవంకృతేసాధో-ది
తోదితనవాంశహతంసమస్తమాయుఃపిండంభవతి- తస్మాదష్టాధికశతేనభా
గేహతేయదవాప్యతేవహేదితస్తాశముపైతిక్షయంగచ్ఛతికింసర్వదానే
త్యాహ-క్యూరవిలగ్నసహితత్తి-యదావిలగ్నస్థఃక్యూరఃఆదిత్యాంగారక
శనైశ్చరాణామన్యతమోభవతితదైవమాగతం వహేదినమస్తాయుః పిం
డాత్సంశోధ్యఏవంకృతేతత్కాలజాతస్యజంతోరాయుర్వహేది స్ఫుటంభ
వతి-కింతుప్రత్యేకస్యగ్రహస్యైతత్కమకతవ్యంయతోయేనాయస్సం
శుద్ధానిదశావహే ని సర్వేషాంభవతి - విధినాత్వనేనసౌమ్యేషితత్తి - అ
నేనవిధినాన ఏవలగ్నస్థః క్యూరగ్రహాయధాసౌమ్యేషితః శుభగ్రహేణ
దృశ్యతేతదావిధినాత్వనేనయత్ఫలమాయుఃపిండాత్సార్థోదితోదితనవాం
శహతాద్దష్టోత్తరశతేనభాగేలబ్ధయంత్రోదశమధాప్రళయప్రయాతి- త
దగ్ధేకృత్యాయుఃపిండాత్పతయేదేవంకృతేతయుఃప్రమాణంస్ఫుటంభవతి-
అస్యేత్వేవంవ్యాచక్షతే - తాత్కాలికేనలగ్నేనభుక్తానవాంశకాస్తేసార్థో
దితాగ్రహః-అయమగ్ధః - తాత్కాలికస్యలగ్నస్యరాశీనపాస్యభాగాలి
ప్తాపిండికృత్యతస్యచ శతద్వయేన భాగమపహృత్యావాప్తమితివాంశకాస్తే
సార్థోదితేనసహకార్యాః - తైఃకమహ్యైస్తాద్యం-ఏతదపిస్థూలం-తే
నలగ్నభాగాల్లిప్తాఃపిండికృత్యతాభిః ప్రత్యేకగ్రహదత్తం వహేది రాయు

ద్వాయంసంగుణ్యాధస్వచ్ఛేదైర్భాగముపహృత్యోపర్యుపరియోజయేత్ -
 వషణస్థానేభగణకలాభిభాగముపహరేల్లబ్ధం వషణది - తస్యపాగ్వత్వా
 తనంకార్యం - తథాచసారావళ్యాంలగ్నంశలిప్తకామాత్వాప్రత్యేకవిహితాయుషః । భాగ్యంకుండలలిప్తాభిలక్షణంవషణదిశోధయేత్ ॥ సావ్యయు
 షోలగ్నగేహ్యారేసావ్యస్పష్టేచతద్దశమితి - పతదేవశోధనమస్తాకంప్రతి

తిభాతి - నకేవలమత్ర - యావంచక్రపాతేప్యేవంవిధిలగ్ననిష్టగ్రహంవి
 శోధ్యవశేషంయదిషడ్భాగాదూనతదాజాతస్యగ్రహస్యచక్రపాతోస్తిసా
 న్యధేతి - తేనావశేషేణాయుషిండస్యభాగముపహృత్యలబ్ధంపాగ్వత్వాదాయు
 షఃపాతయేత్ - అథరూపామానోభాగమారోఢపతతదాయాపాద్భాగమ

రంసంశోధ్యశేషేణాయుషాంసంగుణ్యరూపేణ భాగముపహృత్యలబ
 షేవాయుశ్చుత్తంభవతి - ఉక్తంచ - లగ్నంగ్రహణానకంషడ్భాగానానకంయ
 ద్యసాహరః । ఆయుషిండంభజేత్తేనలబ్ధంవషణదిశోధయేత్ । రూపాద్యదో
 నోహరిసావ్యద్రూపాచ్ఛుద్ధేనతాడయేత్ ॥ రూపేణవిభజ్యేల్లబ్ధంతదేవాయు

స్సృట్టంభవేత్ ॥ అస్మిన్ సాధోదితేతికర్తాణి - లగ్నేయదాపావసాహ్యభ
 వతస్తదాయాలగ్నోద్దితాంశకసమీపవతీనసపగ్యాహ్యానేతర ఇతితత్ర
 క్రూరశబ్దేనక్షీణశ్చంద్రమానగ్రాహ్యః - తథాచబాదరాయణః ॥ సూర్యాం
 శారకమండే శ్వేతస్త్రిలగ్నగేధవతిహానిః । విధినాత్వనేనసామ్యక్షితే
 దశంపాతయేల్లబ్ధమితి ॥ ౪

మూ - సమాష్టష్టిద్విఘ్నమునుజకరిణాంపంచచనీశాహయానాం ద్వా
 త్రింశత్త్రైకరకభయోఃపంచకకృతిః । విరూపాసాత్వాయుర్వృష
 మహిషయోద్వాదశశునాంస్త్రుతం ఛాగాదీనాందశక సహి
 తాష్టత్పువరమమ్ ॥ ౫

వ్యా॥ అథపురుషాదీనాంపరమాయుఃప్రమాణజ్ఞానంశిఖిరిణ్యాహ॥ సమా
 ష్టష్టిద్విఘ్నముఇతి॥ సమాశబ్దేనవషణముచ్యతేసమానాంవద్వాణాంషష్టిర్ద్వి
 ఘ్నద్విగుణీకృతావింశత్యధికంవర్షతంపంచసశాఃపంచరాత్రయోఽపే
 రాత్రాణీశ్యధి - మనుజకరిణాంమహమ్నాణాంగజానాంచపరమాయుః - హ
 యానామశ్వానాం ద్వాత్రింశద్వషణిపరమాయుః - ఖరోగదణభిఃకరభణ్డ

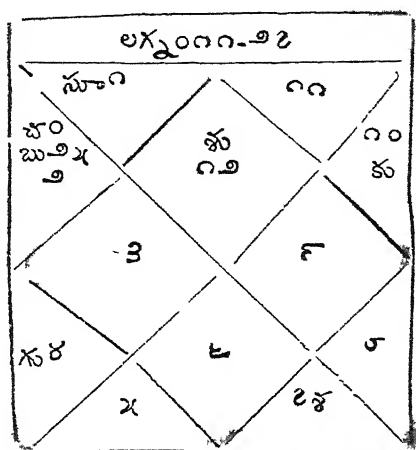
స్వఃఅనయోఃపంచకకృతిఃపంచకస్యకృతిఃపంచానాంవగళపంచవింశతిఃప
రమాయుః-విరూపానైవాయురితివాపంచక కృతిః-విరూపావిగళం రూపమే
భ్యః-ఏకోనచకుర్వింశతిస్వగ్మాణివృషమహిషయోఃప్రమాణాంహహిషీణాం
చపరమాయుః-గోఃసహిష్యోరిత్యర్థఃశునాంసారమేయానాంధ్వనశవ్వాణి
పరమాయుః-శ్వగ్రహణంసర్వేషాంసఖినాముపలక్షణాధికం-తేనసింహమా
జ్ఞారాదీనామప్యేతదేవస్త్వతం - ఛాగాదీనామితదశకసహితాష్టకపోషశ
వహాణిపరమాయుః-ఛాగాదీనాంఆదిగ్రహణాగ్రహణయమృగయోఽపిపరమా
యురితి - సర్వేషా శేషభూతంపరమాయుర్దాయప్రయోజనఃఅశ్వదీనాం
జాతానామాయుఃప్రమాణజ్ఞానార్థమితి-తద్యధా-అశ్వశ్రేణాకాతస్యపురుష
వదాయఃప్రమాణమానీయతతస్యైరాశికంకతకవ్యంయదివిశత్యధికవర్ష
శతంపంచదిసాధికంయస్యపురుషస్యాయుఃప్రమాణంతస్యేదమాయుస్తద్వ్య
త్రింశత్వషాకాయుః ప్రమాణస్యాశ్వస్యంకిస్యాదితి ఎవమాతమాయుఃప్ర
మాణమశ్వస్యవాద్యం - ఎవంసర్వేషామభిహితప్రాణీనాం స్వాయుషామ
పరేణైవైరాశికంకృత్వాతత్కాలజాతస్యస్వాయుషఃప్రమాణనిర్దేశఃకా
ర్యః-అగ్యేఎవంపదంతి-యథాపరితంపరమాయుషఃప్రమాణానకశ్చిజ్జీవతితద
యుక్తం-యస్తాద్వింశత్యధికాద్వషణతాదభ్యధికమప్యాయుర్గుణకర్తాణి
భవతియస్తాత్పరమాయుః ప్రమాణపరంశ్రైరాశికకార్యమేవజ్ఞాతవ్యమితి॥

మూ-అమిషపరమాంశకేవిలగ్నేశశితనయేగపంచవగళలీప్తేభవతి

హిపరమాయుషఃప్రమాణంయదినకలాస్సహితాస్సత్తుంగభేషు॥

వ్యా॥ అథయస్మిన్యోగజాతస్యపరమాయుఃకవతివద్యోగజ్ఞానంపుష్పి
తాగ్రయాహఃఅనిమిషపరమాంశక ఇతి॥ అమిషోమీః - తస్యపరమాంశకో
నవమసవాంశకంతస్యైవఅనిమిషపరమాంశకేవిలగ్నేశశితనయే బుధేగ విప్రు
షేపంచవగళలీప్తేసీతే- పంచవింశతిలిప్తః భుక్త్యాబుధోన్మపెద్భిత్తఃసక
లాస్సమస్తాగ్రహాఅగ్యేచర్వఎవయదిస్వతుంగభేషస్థితాఃపరమోచ్చగతాథ
వంతి-తగాజాతస్యప్రమాయుఃప్రమాణ-వింశత్యధికంవర్షశతంపంచదిసాధి
కమాయుర్భవతి- అక్రమక-తద్యధా- ఆదిత్తాగ్రహాగ్రహస్థులగాను ఈ
దృశాఃఅత్రాదిత్యాదీనాంబుధవజితానాయకావతితానివరమాయుః ప్ర
మాణపరాణిధవంతి - బుధస్యపునఃసంయంతి-అప్రకృతానిధిచాచాన్తి

యాన్తీ నాద్విచ్యుతతస్మాత్తత్కాలికాత్తస్మాద్భూతాత్ ౧-౦౦-౨౫-పరమ

నీచభువమదం ౧౧-౧౫-౦౦ సంశో
 ధ్యజాత మెతాలిప్తా ౧-౧౫-౨౫-పిం
 డీకృతం-౨౭-౨౫- ఏతాభిస్సైరాభి
 కంయదిభగణాథలిప్తానాం ఏతా
 స్సంగుణ్య ౧౮౦౦ బుధవరమనీచవ
 మోణిషడ్భవంతితదాతాసాంనీచా
 క్రాంతలిప్తానాం ౨౭-౨౫-కింస్యాది
 తిఅత్రప్రాగ్భవంతివమోది ౧-౬-౫
 ఏతద్భుధవరమనీచగతేష్వేతేషు ద

త్వాజాతం ౭-౬-౫ ఏతద్భుధస్యపరమాయుః-తత్రలగ్నాదేకాదశస్థానత్వా
 ద్భౌమస్యపరమాయుఃప్రమాణాత్పంచదశవమోదధంసార్థానిసప్తరదా
 నిపాతయిత్వాజాతానివమోణి ౭ మాసాః ౬ సప్తసార్థానివమోణిసౌరస్యా
 వ్రమస్థానస్థత్వాత్పరమాయుఃప్రమాణాద్వమోణి ౭ వింశతిఃపంచ భాగంచత్వారివ
 మోణిపాతయిత్వాజాతానిమోడశవదాని ౧౬ ఆదిత్యచంద్రబృహస్పతిశు
 క్రాణాంపరమాయుఃలగ్నస్యనవమనవాంశకస్థత్వాన్నవవమోణిభవంతి స
 ర్వేషాంస్థాపితాని-సూర్యవదాని ౧౯-చంద్రవదాని ౨౫ భౌమవదాని ౭ మా
 సాః ౬ బుధవమోణి ౭ మాసాః ౬ దినాని ౫ జీవవమోణి ౧౫ శుక్రవదాని ౨౧
 శనివదాని ౧౬ లగ్నవమోణి ౯ సర్వేషాం యోగఃవమోణి ౧౦ దినాని ౫ ఏ
 వందర్శితయోగేపరమాయుఃప్రమాణమాగతమితి- అత్రచాదిత్యేమేషస్థేక

న్యాస్థత్వంబుధస్యనసంభవతీతేనషడ్భి ౧౯ హైరుచ్చస్థైర్బుధేచవృషస్థే

యోగోయంవదర్శితః అత్రపరమోచ్చంగతేసూర్యేబుధస్యవృషాద్భాగచ
 తుప్తయంభుక్తా వృష్టితిర్భవతిసాస్తాదధికంయతోమధ్యమార్ధోదయే రాశిస్థా
 నేతూన్యోభవతిభాగాఃషట్పంచాశల్లిప్తాభవంతి- తదాతస్యస్ఫుటస్యపర
 మోచ్చతాభవతిఏవఏవసూర్యోబుధమధ్యమఃఅత్రచయదావరమమందఫలి
 పరమంచశీఘ్రఫలంధనగతంధవతితదావృషే భాగచతుష్టయంభుక్తా వృష్టితి

ఆయుర్దాయమితి॥ ఏతదాయుర్దాయం న కేవలం మయయవనమణిశ్చ క్రిపూర్వైరుక్తం కింతు విష్ణుగుప్తేనాపి చాణక్యపరనామైవముక్తం - ఆచార్యదేవస్వామీతథాసిద్ధసేనశ్చైవనంచ క్రైకృతవాత్తథాచవిష్ణుగుప్తః - పరమోచ్చగతైస్సర్వైర్మనీమీనాంశసంస్థితైలగ్నైః । సౌమ్యైవృషగైజాతః పరమాయుజీవతిచమనుష్యః॥ తథాచదేవస్వామీ - సూర్యాద్యైరుచ్చగతైః మీనైః మీనాంశసంస్థితైలగ్నైః - సౌమ్యైవృషభంయూతేజాతః పరమాయురాప్నోతి॥ తథాచసిద్ధసేనః - మీనైః పరమాంశగతైః సౌమ్యైగవిపంచవగళిస్తాథే । సర్వైః పరమోచ్చగతైః జాతః పరమాయురాప్నోతి॥ యద్యేవంబహుభిరాచార్యైరుక్తం - తతోన్యదోషః అత్రోచ్యతే - వత్సమాణంసత్యాచార్యమతమాయుర్దాయంబహుతరాణామాచార్యాణాం మతమితి - యస్తాదాచార్యవరాహమిహిరస్యప్రతిజ్ఞేయం - జ్యోతిమమాగమశాస్త్రం విప్రతిపత్తౌనయోగ్యమస్తాకమ్ । స్వయమేవవికల్పయితుంకింతుబహుశానాం మతం వజ్యే - అస్యపరమతస్యబహుతరవాచ్యశ్చంతావదాస్తాం - యావదసంభవోదోషోన్తిదోషశ్చైవమిత్యాదిపమాచార్యాణాం మతేదోషోజాయతే - కీపుశశ్చత్యతహ - అస్తావర్తిష్టమిత్యాది - వద్వాక్షకంయావజ్జాతానామర్తిష్టముక్తం తద్వద్వాక్షకంహిత్యాత్మత్వావషణ్వింశతేరథస్తాద్గర్భితప్రకారేణాయస్తస్యనాగచ్ఛతి - ఏవంపమాక్షకాదూర్ధ్వమర్తిష్టంనాస్తితస్తాద్వర్షాక్షకాదూర్ధ్వంపమాక్షకంవింశతేరథస్తాన్నకస్యచిన్తరణమావద్యతే - యావద్భూత్యంతేమ్రుయంతే ఇతి - అయంతేమాంప్రత్యక్షోదోషః॥

౭

మూ - యస్మిన్యోగేపూర్ణమామయః ప్రదిష్టంతస్మిన్యోగే క్తంచక్రవర్తి
త్యనునైః॥ ప్రత్యక్షోయంతేషదోషః పరోపిజీవత్యామయః పూర్ణమ
ర్థైర్వి నాపి॥ ౮

వ్యా॥ అథునాతేషామేవాచార్యాణామాయుర్దూర్ఘణంశాలిన్యాహ॥
యస్మిన్యోగశ్చితి॥ అనిమిషపరమాంశకేవిలగ్నశ్చత్యస్మిన్యోగేవింశత్యధికంవ
షణ్శతంపంచదినంపరమాయుః పూర్ణంప్రదిష్టం - తస్మిన్యోగేవద్గ్రహాః
పరమోచ్చగతాభవంతిషడ్భిశ్చపరమోచ్చగతైశ్చక్రవర్తీభవంతిప్రాక్త
మభిహితమనైర్వరాచార్యైః తథాచబాదరాయణః॥ షడ్భిస్సాన్యచ్ఛక్రవ
ర్తీత్రిభువనమఖిలంశాస్తిసర్వైర్గ్రహేంద్రైరితి - యవనేశ్వరశ్చ - షడా

జాబధి=బహువకర్షప్రదానమానై స్పృభిజాతశ క్తిం-తత్రపరమోచ్చగతా యావత్తగ్రహానభవంతితావత్పరమోచ్చాయఃసప్రాప్తోతి యదాపరమోచ్చగతాభవంతితదాజాతేనచక్రవర్తీనాభవితవ్యం ఏవంపూర్ణమా యుద్వింశత్యధికంవర్తతమర్థేభ్యన్వైర్వి నావజీతాబహవఃపురుషాభవంతి

తస్మాదయమపి తేష్వసరోదోషః-ఏతచ్చపరమతాయర్హుషణంశాలినిద్వయ మసంబద్ధత్వాద్వరాహమిహిరకృతమేవనభవతీతివ్రతిభాతి- తత్రతావద్యదశ్రక్రథమశాలిన్యాదూషణము క్తంతస్యదూషణస్యాసంబద్ధత్వ ముచ్యతే- సార్థోదితోదితనవాంశహతాత్మమస్తాదితిన్యాయేనయత్కూరేపిలగ్నగతే ఆయుషఃపతనంక్రియతేతస్యవ్రతిలగ్నంవ్రత్యంశకవశాదియత్తానసంభవతీతి-తచ్చపాతయిత్వా యదాయుర్నిశివ్యతేతస్యాపీయత్తానాస్తీతి- తస్మాద్యదుక్తంనాయుద్వింశతేఃస్యాదధస్తానితితదయుక్తం-తత్రోదాహరణం- యదాకుంభలగ్నస్యాద్యాంశకోదయేఆదిత్యచంద్రశుక్లాః పరమోచ్చైబుధజీవశనైశ్చరాఃపరమనీచేభామశ్చకుంభస్యాప్యస్తావింశతిమంభాగంభుక్తావస్థితస్తదాతాత్కాలికాగ్రహఃసలగ్నః - అత్రలగ్నేన కించిద్బుధక్రమితి లగ్న

ర	చం	కు	బు	గు	శు	శ	ల
౮	౧	౧౦	౧౧	౯	౧౧	౦	౧౦
౯	౨	౨౦	౧౪	౪	౨౬	౧౯	౬
౦	౦	౦	౦	౦	౦	౭	౦

యుద్దాయో నాస్తీ పరమోచ్చగతానాంపరమనీచగతానాంచభామస్యక్రియతేతాత్కాలికాద్భేదమాదస్తాత్

౧౦-౨౦భామస్యపరమోచ్చభ్యువకమిదం-౨౦సంశోధ్యజాతం ౧- ౦. ఏతల్లిప్తాపిండికృతం ౧౦౦౦ అధత్యైరాశికంయదిభగణాధశలిప్తానామేతాసాం౧౦౦౦భామనీచమాసాఃసవతిర్భవంతి- తదైతాసాంకియంతిఇతి లబ్ధామాసాః ౧౫ఏతైర్వర్షంసత్రిమాసంజాతం-వషణం ౧మాసాః ౩ ఏతద్భేదమపరమోచ్చవర్షేష్యేతేషు౧౫సంశోధ్యజాతానివషణ౧౩మాసాః ౮ఏతద్భేదమాయుర్దాయః-అథజీవస్యలగ్నద్వాదశసత్వాచ్చపాతేనాధణంపాతయిత్వాజాతంజీవాయుర్దాయ-వషణ౩మాసాః ౮ పరమోచ్చగతానాంపరమనీచగతానాంచశత్రుక్షేత్రగతత్వాత్ త్యంశం అస్తగతానామరంచనిపాత్యతేయస్తాదనిమిషపరమాంశకేలగ్నే ఇత్యత్రయోగేచంద్రమ

ఘోషపథస్థానాంతస్థానమున స్థిరబాగః పాత్యతేతదాపూర్ణమాయుర్న
 భవతి-యస్తాత్పత్యాచార్యమతమేవం - తాత్కాలికమిత్యామిత్రవిధాపు
 క్తం || మూలత్రికోణాన్దనధర్తబంధుపుత్రవ్యవస్థానగణాగ్రహేంద్రాఃతా
 త్కాలికాస్సుస్సుహృదోగ్రహస్యస్వచ్ఛేదయాయస్సప్తికృష్టపీఠ్యః ||జా
 మిత్రపత్నీప్రమళత్రుమూర్తిమూలకోణైకగృహేనివిష్టాః || తత్కాల
 మేతేరిషమౌభవంతిమాలాని మిత్రాణిరేపూర్ణవత్సృజతి || అనేనాపిశుక్ర
 శ్చంద్రమః తాత్కాలికంమిత్రం నభవతితస్మాన్స్థిరస్థేశుక్రే వృషసశ్చం
 ద్రమాః శత్రుగృహగోభవతి తస్యచశత్రుక్షేత్రస్థత్వాద్యదాయకస్యం
 శః పాత్యతేతదా అనిమిషపరమాంశకకృత్త్రయోగేపూర్ణమాయుర్న
 ప్యాప్నోతితి - తచ్ఛాచార్యేణశృంగగృహికయైవప్రవేశితం - తేనైత
 త్జ్ఞానయః - పరమోచ్ఛగతానాంపరమనీచగతానాంచశత్రుక్షేత్రేత్త్రం
 శమస్తంగతానాంచాధాంచననిపాత్యతే-తేనయధాదగ్నితయోగేవృక్షకృ
 ణగ్రహాయదాయవమాణిలిఖ్యంతేమార్యస్యవమాణి ౧౦ చంద్రస్య
 వమాణి౨౨ భౌమస్యవమాణి౧౩ మాసాః౪బుదస్యవమాణి౬ జీవస్యవ
 మాణి౩ మాసాః౪ శుక్రస్యవమాణి౨౧ శనేవమాణి౧౦ లగ్నేనసకించి
 ఘృక్రమితిలగ్నాయదాయోనాస్తి-అథైతేషాంయోగఃవమాణి౪౦మా
 సాః౬ అధాంగారకస్యలగ్నగతత్వాత్సాధోదితేతికమక్రియతే- శత్రుచ
 లగ్నేకుంభారంభత్వాన్తవతిః ౦ నవాంశకాఘక్రాధవంతి-తేచనవాంశకా
 ల్లగ్నస్యోదితాడిదయగతాపకనవతిః ౧ తేనైకనవత్వానర్వాయః పిండమి
 దంవమాణి౪ మాసాః౬ సంగుణ్యజాతం౪౦౬ ౩ అస్యాష్టాధికశతేనభాగమ
 పహృత్యానాప్రవమాణి౪ ౩ శేషమధాదికంగృహీత్వాపరిత్యక్తమేతాని
 ౪౦౦ శోధ్యజాతానివమాణి౧౨ మాసాః౬ పవమప్తమాదూర్ధ్వంవింశతే
 రధస్తాదాయుర్నత్వన్నంతస్మాదయుక్తముక్తంనాయుర్వింశతేస్సన్విదస్తాది
 తి - అత్రాస్యేపదంతి - యధామ్యారంహీనంమీనలగ్నం హృదికృతైవైత
 ద్వారాహమిహిరేణాభిహితం - అనిమిషపరమాంశకకృత్త్రయో-అనేనాపిప్రకారే
 ణనవత్త్రయంయధానాయుర్వింశతేస్సన్విదధస్తాత్తత్రధనులగ్నేక్షేణేచం
 ద్రేవింశతితమేభాగేబుధస్తులాయామస్తమితఃసర్వేచాస్యేషుపరమనీచస్థే
 షుయస్యజన్మభవతి తస్యచక్రేపాతేనాయుదాయోబహుపతతితితస్యై

వంతవత్సదర్శ్యతేత్రత్రాత్కాలికా గ్రహః సలగ్నః తత్రబుధస్య పౌ
గ్యత్కృత్యాజాతానివమోణి ౧ మాసాః ౧ అస్యేషాం పరమసునీచత్వా
తేజ్ఞాయతే - ఏవంచపాతేనర్వస్తదాయుదాయో నాస్తి - చంద్రస్యక్షీ
ణస్యపావత్వాగ్నై ద్వాదశస్థత్వాచ్చక్రపాతేనసర్వం పతతి తదాతస్యా
యుదాయో నాస్తి. ఆదిత్యస్థలగ్నై కాఙ్కత్వాచ్చక్రపాతేనాథాంపాత
యిత్యాజాతానివమోణి ౪ మాసాః ౪ బుధస్యాస్తమితత్వారథాంపాత
యిత్యాజాతానివమోణి ౫ మాసాః ౫ దశమస్థత్వాచ్చక్రః స్వాదాయ
షస్త్యతీయసుంశమపహరతి సామ్యత్వాత్తదధామస్తా తేషాం ధ్యాగాద్భక్షణ
మేకంనవమాసాపాతయిత్యాజాతాస్యష్టేవమోణినవమాసాశ్చ శుక్ర
స్యవమోణి ౮ మాసాః ౮ భౌమస్థలగ్నై షష్ఠసత్త్వాత్ప్రంచబాగంసాధా
వర్షంపాతయిత్యాజాతానివమోణి షట్ - త్రయేనంసర్వేషాం వమోణి ౪ మా
సాః ౪ సూర్యస్యవమోణి - ౦ మాసాః - ౦ చంద్రస్యవమోణి ౬ మాసాః
౦ - భౌమస్యవమోణి ౫ మాసాః ౫ బుధస్యవమోణి ౭ మాసాః ౭ జీవస్యవద్వా
ణి ౮ మాసాః ౮ శుక్రస్యవమోణి - ౧౦ - మాసాః - ౦ - శనై శ్చరస్యవమోణి -
౦ - మాసాః ౦ లగ్నస్యసర్వేషాం యోగః వమోణి ౪ ౨ మాసాః ౫ అత్రాసం

ర	చ	కు	బు	గు	శు	శ	ల
౬	౭	౩	౬	౮	౫	౦	౫
౮	౨	౨౭	౧౪	౪	౨౦	౧౮	౦

భవేప్యభిగమ్యాపిక్రమః
ఏవం విధాయథాయే
సర్వే పృస్తంగతా యది
భవంతితదానూర్వోచ్చి

ద్యుతిషుదదళః ప్రోద్ధ్యుశుక్రార్కపుత్రావితక్యత్వాతథాపి పంచ వింశతివ
మోణిమాసో నాస్తిజాతో బుధస్యపూర్వమేవాధాంపాతంతం ఏవంద్వివత్వా
రింశతోధస్తాదాయుర్నగచ్ఛతీతితత్రాపి వింశతే రథస్తాదిత్య సంబధంఅ
త్రాస్యే ఏవంచదంతి - తత్కూర్గరహీనేవిలక్ష్మేజాతా అష్టాభ్యుద్ధిగ్ధంవిం
శతేః అదస్తాస్త్రియమాణాదృశ్యంతే - తేనాన్యచార్యమతమసంబధం - అత్రో
చ్యతే - అన్యచార్యమతమవిచారై ర్యతద్వద్యోయై రవాచారై రనేనమా
గేణాన్యాయాః ప్రదళితః - తైరేవాధచ్చుప్యయోగః ప్రదళితః -
సచేషలిఖ్యతే - తథాచ బాదరాయణః - వస్తాష్టమసోరిపుష్కమూర్తిః
పాపగ్రహః పాపగ్నహేయదిస్యాత్ ॥ స్వాంతదశా యాం మరణాయజం

తోజ్జేయస్సయుః^౧జితాయదాన్వైః॥ తథాచయవనేశ్వరః - షష్టాష్టమ
 స్థోరిపుదృష్టకౌడేపాపశ్శుభస్థానగతేనదృష్టః॥ స్యాంతరజశాయాంప్రకరో
 తిమృత్యుంవ్యాద్యద్వబంధాతపతిక్షయాద్వా॥ తథాదసారావళ్యాం॥ కూ
 రదశాయాంకూర్గఃప్రవిశ్యచాంతరజశాయదాకురుతే॥ పుంసాంస్యాశ్శం
 దేహస్తదారియోగేస్తదైవనుహః॥ రవితనయస్యదశాయాంక్షిజస్యాంత
 రజశాయదాభవతి॥ బహుకాలజీవినామపిమరణంనిస్సంశయంపుంసాం॥ కూ
 రరాశౌస్థితః పాపఃషష్ఠేనానిధనేపివా॥ తత్తేనరవిణాదృష్టస్వపాకేమృ
 త్యుదోగ్రహః॥ యోలగ్నాధిపతేశ్శత్రులగ్నస్యాంతరజశాంగతః॥ కరోత్య
 కస్తాన్తరణంసత్యాచార్యఃప్రభాషతే॥ ఏవంకూర్గహీనెలగ్నజాతాస్తేషాం
 వర్షాష్టకాదూర్ధ్వందర్శితకాలాదథస్తాన్తరణం సంభవత్యేవతేచాపిమృత్యు
 యోగేనానేనమృతాజ్ఞేయాః - యస్తాత్తస్యదర్శితగ్రహస్యాంతరజశాయది
 భవతిఅత్రాయంనియమఃతస్తాదన్యాచార్యమతేవాష్టభ్యణ్డార్ధ్వందర్శితకా
 లాదథస్తాన్తరణంసంభవత్యేవ-తస్తాదేతద్దూషణమసంబద్ధం- అథస్థితియస్య
 దూషణస్యాసంబద్ధత్వముచ్యతే అత్రచక్రవర్తిశ్చయోగోపి వినాదీఘమా
 యుస్సంభవతిఅత్రోదాహరణం- అత్రతాత్కాలికాగ్రహస్పలగ్నః పృషే
 ర్కోదశభాగాన్భుక్త్వాస్థితః ఏవంమిథునేచంద్రమాస్త్రీభాగాకంభే
 భామోస్తావింశతిభాగా మేషేబుధఃపంచదశభాగాసింహేజీవఃపంచ
 భాగా మేషేసప్తవింశతిస్సత్రిభాగా శుక్రః కుంభేవింశతిభాగా సూరిః
 దశులగ్నమంత్యేంశే-తద్యథాఈదృశాగ్రహఃఅత్రపూర్వప్రదర్శితకమణ
 తాగతానిగ్రహాయదాయవషాణిలిఖ్యంతేవషాణి ౧ మాసాః ౨ సూ
 ర్యస్యవషాణి ౨ మాసాః ౧౧ చంద్రస్యవషాణి ౧౩ మాసాః ౮ భా
 మస్యవషాణి ౨ మాసాః ౦ బుధస్యవషాణి ౧౪ మాసాః ౨ జీవస్య
 వషాణి ౧౮ మాసాః ౩ శుక్రస్యవషాణి ౧౫ మాసాః ౦ శనేః వషాణి
 ౮ మాసాః ౦ లగ్నస్య-అథభృహస్పతేర్వషాణాంచక్రపాతాదష్టభాగమ
 పాస్యజాతానివషాణి ౧౩ మాసాః ౮ చంద్రస్యవషాణిగమపాస్యజాతా
 నివషాణి ౧౮ మాసాః ౮ రవేగురుర్మిత్రమతోన్యధాన్య ఇతిశుక్రశ్శత్రు
 స్సచార్కమూలత్రికోణాశ్చింహాన్నవమేష్టానేస్థితః తస్తాత్కాలికమిత్ర
 భూతః తేనవృషస్థః శుక్రక్షేత్రేమధ్యక్షేత్రే శత్రుక్షేత్రేద్విస్థితః తేనత
 స్యాయుదాయంసంకించినృతతి చంద్రశ్చమిథునేమిత్రక్షేత్రస్థితః తస్యాపి

యథాదశేతాన్యే వాయుదాణ్యవమాణీ-యస్తాదుక్తంబ్రహ్మదం దేవ
గురుంచవింద్యత్-అంగారకఃకుంభేశత్రుక్షేత్రేస్థితఃయస్తాదుక్తంభౌమస్య
శుక్రః శశిజశ్చమిత్రంశేషా రిపూ శేషత్వాచ్చనైశ్చరస్తస్యశత్రుస్తా
త్కాలికశ్చైచ్చగృహేనివిష్టత్వాచ్చనైశ్చరోది శత్రుకింత్యత్రాంగారకస్య
శత్రుక్షేత్రస్థస్యాపి నవతతి యస్తాదుక్తం - హిత్యా వక్రం రిపుగృహగతై
హీయతేస్వత్రిభాగభితి - యస్తాదంగారకస్యయథాగతమేవాయుఃచాం
ద్రదేసరాగభివచనాద్భిమోబుధస్యమిత్రం తేనతస్యమేషస్థత్వాత్ య
థాగతమేనాయుర్బుధస్యబృహస్పతేరప్యదితోమిత్రంయస్తాదుక్తంగురో
శ్చభౌమంపరిహృత్యనర్వేమిత్రంతస్మాత్సింహస్తస్యబృహస్పతేః యథాగత
మేవాయుః శుక్రస్యమేషేనచమిత్రక్షేత్రే - యస్తాదుక్తంభృగునందనస్య
శ్వకేందువజ్ర్యాస్సుహృగఃప్రతిష్ఠాతస్తాత్తస్యాపియథాగతమేవాయుః శ
నైశ్చరశ్చాపికుంభేస్వక్షేత్రేస్థితత్వాద్వధాగతమేవాయుఃఏవమాయుదా
ణ్యవమాణీపృథక్పృథక్లిఖ్యంతే-వమాణీ ౧౨ మాసాః ౫ సూర్యస్య వ
మాణీ ౧౩ మాసాః ౮ చంద్రస్య-వమాణీ ౧౩ మాసాః ౮ గురోః-వమాణీ
౨ మాసాః ౨ బుధస్య - వమాణీ ౧౨ మాసాః గురోః - వమాణీ ౧౩
మాసాః ౩ శుక్రస్య-వమాణీ ౧౫ మాసాః ౩ శనిః-వమాణీ ౮ మాసాః ౦
లగ్నస్య-సర్వేషాంయోగః-వమాణీ ౧౫ మాసాః ౧౧ ఏవంవిధేయోగేషో
డశాదికంవషణ్శతమప్యాయుః- సంభవతీకేమద్రుమాఖ్యశ్చాయం యోగః
యస్తాద్వక్ష్యేహితార్పకంసునఘనఘాదు రథస్వాంత్యోభయధైర్యహై
శ్శీతాంశోఃకథితోన్యథాతుబహుభిః కేమద్రుమోవైస్త్వస్తా తస్మాదేవంవి
ధేయోగేజాతోదిధుమాాయుః ప్యాప్యతి కేమద్రుమాఖ్యవచ్చదరిద్రోభవతివ
క్ష్యతిచ || కేమద్రుమేమలినదుఃఖితనీచనిసాన్విష్కేప్యేష్యాఖిలాశ్చన్రువతేర
పివంశజాతాః కేవలందరిద్రాదీమాణ్యయపోదృశ్యంతేనకేనచిత్తస్యచిన్ద
రిదృశ్యాయుఃప్రమాణంజ్ఞాతంయథాయదరిద్ర్యంశత్యధికేనవర్షశతేనస
పంచదినేనమృతః తస్మాత్త్రైద్రమేవమాణ్యం జ్ఞాతవ్యం- ఏవమస్యమాణ్య
స్యాసంబద్ధత్వంప్రదర్శితమితిలసంభావ్యత్వాద్వరాహమిహిరకృతశాలినీ
ద్వయంసంభావ్యతే-యచ్చనర్మితాచార్యనుతేనాయుగాయంత్యక్త్వస
శ్యనుతాయుదాణ్యనుగీకవ్యత్యాచార్యస్త్రైచనత్యనుతస్యబహుతరా

ణామాచార్యాణామంగీకరణమేవప్రదిష్ఠితంయస్తాత్ పూర్వమేవాచారస్య ప్రసిద్ధావ్యాఖ్యాతాజ్యోతిషమాగమశాస్త్రంవిప్రసిపతైనయోగ్యమస్తాకం స్వయమేవవికల్పయితుంకింతుబహూనాంమతంవక్ష్యే. అథకశ్చిదాహనసు యోయంయోగస్వయావ్రసజేతః సకేసు ద్మనుసవనభవతి యస్తాదా చార్యపవవత్వతి || కేంద్రశీతకరేభవాగ్రహాయతేకేమద్రుమోనెష్యతేఇతి. లగ్నాత్సప్తమస్థఃకేంద్రద్వశ్చంద్రమాస్తస్తాదయంకేమద్రుమోనభవతి - అత్రచక్రమః - అత్రచంద్రమానగణ్యతేయస్తాచ్ఛంద్రమనస్సకాశాన్యహాణా మనోన్యయోగఃకతవ్యఇతి-యద్యేవంతల్లగ్నాత్కేంద్రస్థఃకథంకరోతీత్య త్యోచ్యతే-చంద్రలగ్నయోస్తుల్యత్వాత్ - తథాచయవనేశ్వరః || మూర్తిశ్చపెలూగాశశిభంచవింద్యాత్ - అత్రచగాగిః - వ్యయాథకేంద్రగ శ్చంద్రాద్వి నాభానుంభవేన్యహః | కశ్చిత్స్యద్వావినాచం ద్రంలగ్నా త్కేంద్రమతోథవా || యోగః కేమద్రుమో నామతదాస్యాద్యత్రగర్విశ్ భవంతినిందితాచారాదరి ద్రామయసంయుతాఇతి - తస్మాల్లగ్నాత్సప్తమ స్థంచంద్రమస్యస్యయోగస్వ కేమద్రుమతాసిద్ధవేతి || ౮

మూ- స్వనుతేనకిలాహజీవశర్వాగ్రహదాయంపరమాయుషస్స్వరాం శమ్ | గ్రహముక్తనవాంశరాశితుల్యంబహుసామ్యంసముపైతిన శ్యవాక్యమ్ || ౯

వ్యా|| అథజీవశమనుతేసత్త్వాచార్యనుతేచాయుద్దాయమావచ్ఛందసి కేనాహ|| స్వనుతేనేతి|| జీవశర్వాజీవనామాచార్యః-స్వనుతేనాత్మీయమతేన పరమాయుషోవింశత్యధికస్యవర్షతస్యసపంచదినస్యస్వరాంశంసప్తమభా గంప్రత్యేకస్యగ్రహస్యాయుద్దాయమాహ-కథయతికిలశబ్దస్తథాగమప్రదర్శనార్థః-౧౨౦-౦-౨౫-తేనతద్యథాపరమాయుః - అస్యసప్తభిర్భాగమవహృత్యావాప్తవద్వాది-౧౭-౧-౨౨. ౩౪- యథాన్యాచార్యైర్మవతిధిషయేత్యేవమాదీని పరమోచ్చగతానామాదిత్యాదీనాంవమాణిపతితానితతైతానిపరమాయుషఃస్వరాంశవరాణ్యేకైకస్యజీవశమపతితాని నీచేథం హసతీత్యత్రాపిన్ధితమేవతద్యథా ఏతానిపరమనీచస్థస్యైకైకస్యగ్రహస్య-౮-౬-౨౬-౪-౧౭- ఏతేప్రాగ్నదత్రత్రైరాశికంకృత్యైకైకైకస్యగ్రహస్యాయుద్దాయకతవ్యః - అత్రాపిచక్రంభామంవిగాశక్రతు

తేత్రస్థస్యగ్రహస్యత్యంశోవహానిః - శుక్రశనైశ్చరౌవినాభౌమంవినావ
 బలవన్యహస్యస్తంగతస్యాద్వోవహానిః - సుగార్ధర్ధత్రచరణేత్వదికాచక్ర
 పాతోవహానిః-కూరేవిలగ్నసహితేసార్ధోదితే-హానిః-ఏతత్సర్వంజీవశమ-
 నోప్యన్యాచార్యైఃసమానంతథాచజీవశ్చ ॥శ్లో॥ సప్తవక్షే -౧౭- కౌ
 ౧-ద్వియమా -౨౨- వసవో -౪- వేదాగ్నయో -౩౪- గ్రహేంద్రాణాం
 వద్వాణ్యుచ్చస్థానాంనీచస్థానామతోర్ధంస్యాత్ ॥ మధ్యేనుపాతతస్యాదాన
 యనం - కేషమత్రయస్మిన్చిస్పిందాయష ఇవకార్యంతత్సర్వంగణితతత్వ
 జ్ఞైరితి - అత్రానయనంసుఖోపాయేనవ్రదృశ్యతే - సోపచృశుద్ధోగ్రహ
 శ్శోన్యష్టద్రాహ్యునోభమండలాత్ - తద్భాగాఃకృత్తీవత్భాగాః ౮౬౪౧
 మాతవేదాభసాయకైః ౧౦౪భక్తాదినాదియల్లబ్ధంతదాయుజీవశమజం
 దినైస్తుత్రింశతామానామాసేభ్యోరవిభిన్నమా ॥నకేవలంగ్రహదాయంపర
 మాయుషఃస్వరాంశం ఏతజ్జేనోక్తంయావత్సప్తమతేనేతి - అనేనైతత్ప్రతి
 పాదయతి-యథైతన్యం ఋషికృతేష్వాచార్యకృతేషు వానకేషుచిచ్ఛా
 స్త్రేషుదృష్టమితితన్మాదన్యా యద్దాయస్యజీవశమజంస్వ మతకరణమేవ
 దోషః - ఏవంసర్వాచార్యమతేనాయుదాయోవ్యాఖ్యాతః-అత్రాచార్యే
 ణయవనమతేనోపన్యస్తంమయయవనమణిత్రశక్తిస్తూరైర్విరితి - నచయవ
 నేశ్వరకృతేతస్యేతథావిధ ఆయుర్దాయోదృష్టః - యస్తాద్యవనేశ్వరేనో
 క్తం ॥ ఆయాంషిరాశ్యంశకచారయోగాదితి - అత్రోచ్యతే- యవనేశ్వ
 రేణశుచిద్వజేనాన్యచ్ఛాస్త్రంకృతం-శకకాలస్యాగ్నో- తథాచశుచిద్వ
 జః - గతేనసాధ్యర్థతేనయక్తమకేనకేమాంసగతాబ్దసంఖ్యా - కాలశ్చ కౌ
 ౧౦౪౪- నాంశవిశోధ్యతస్తానతీతవద్వాద్యగవవజాతమితి - ఎవచేచ్ఛు
 చిద్వజకృతంశకకాలస్యాగ్నోజ్ఞాయలేఅన్యచ్ఛయవనాచార్యైఃపూర్వైః
 కృతమితి-తదధంశుచిద్వజోప్యాహ - యవనాఊహ-యేసంగ్రహేదిగ్గ
 నితావిభేదాః ప్రోక్తాఃపురాణైః క్రమశోగ్రహస్యేతి - తదేష్టాయతే - య
 థావరాహమిహిరేణపూర్వయవనాచార్యమతమేవోపన్యస్తంఅస్తాభిస్తన్న
 దృష్టంశుచిద్వజమేవదృష్టంపరాశరశ్యపీయమేవవార్తాపారాశరియానం
 హితాకేవలమస్తాభిర్మహానజాతకంశూయతేస్కంధశ్రయమితిసా
 రాశరశ్యేతదధంపరాహమిహిరశక్తిస్తూరైర్విరిత్యాహ - నైత్రంప్ర్య

ర్ముసరాశరః కథమతేచాభాగ్యదం యోషిమిత్యేవమాదిమయమణిత్య
హూరాశాస్త్రేవిద్యేతే-తథాచమయః - ఏకోనవింశతిసుస్సర్వశ్చంద్రమాః
పంచవింశతిః, తిథిస-భ్యాకుజస్సోమ్యోద్వాగశోచ్చగతోమరుః, కుజవద్దైత్య
భూజ్యస్తవమా-తామేకవింశతిః | ఏకోనంసూర్యపుత్రస్యపరమోచ్చగత
స్యచ| ఆయుర్దాయమిదంప్రేక్షమథాంబీచగతస్యతు| అంతరేత్వనువాతా
చ్చకారయేదాయసంగ్రహం| తథాచమణిత్యః| నవరూపాశ్శరయమథాస్తిధ
యోహైపంచరూపకాఃక్రమశః| రూపయమాకృతినంభ్యాసుస్సర్వాదీనాంస్వ
తుంగేషు| అబ్ధాసీచేష్వస్తాద్దశమన్యత్రానుపాతతఃకార్యం| ఆయుర్దాయవి
ధానంహూరా రాశితుల్యవపీతి - అథవగామామిహిగస్యస్వమతాయు
ర్దాయోయవనేశ్వరసత్యమతానుసారివ్యాఖ్యానతే - గ్రహభుక్తన
వాంశరాశితుల్యమితి - యత్రత్రత్రరాశౌయస్తిన్నవాంశకేగ్రహోవ్యవ
స్థితఃసచనవాంశకోమేమాదేరారభ్యయావత్సంఖ్యారాశేన బంధీభవతి-తా
వంత్యేవవమాణిగ్రహఃస్వాయుర్దాయంప్రయచ్ఛి- ఎవంభుక్తనవాం
శరాశితుల్యంభవతి - యస్తింశ్చనవాంశకేవర్తతేస్తాన్యద్భుక్తంగ్రహే
ణతేనసహత్తైరాశికంకృత్వామాసాద్యానయనమపికతర్జ్యంతైరాశిక
కరణంచవత్సృతిఎవమాయుర్దాయానయనంచసత్యాచార్యేణోక్తంతథా
చతద్వాక్యం- రాశ్యంశకసంయోగాదాయురిహసమాసతోగ్రహోవద్యః-
ఎతచ్ఛత్యవక్యం - బహుసామ్యంసముపైతీబహుసంమతంబహునా
మాచార్యాణాంసంమతంతథాచయవనేశ్వరః-ఆయాంషి రాశ్యంశకచార
యోగాదితి-అత్రతావత్సత్యయవనేశ్వరవాక్యవ్యాఖ్యానెకించిద్విప్రతిపన్నం
రాశేరంశకచారయోగాదితివ్యాచక్షతే - యథాయస్తిన్యాశౌగ్రహోవ
ర్తతేత్రతేనయావంతానవాంశకాభుక్తాస్తావంత్యేవవమాణ్యాయుస్సు
గ్రహోదదాతి అత్రచవ్యాఖ్యానెపరమంగ్రహోదయంశోధ్యతేపాదావీ
నానవవమాణిభవంతి-ఎతచ్ఛవ్యాఖ్యానంబాదరాయణాదిభిరంగీకృతంత
థాచబాదగాయణః-రాశ్యంతకాలగుణితాద్వారశనవభిగ్రహస్యభగతే
భ్యః- ద్వాదశహతంస్వశేషోబ్దమాసదిననాడికాః క్రమశఃప్రయమాచార్యవ
రామామిహారేణావినష్టేనస్వల్పజాతకేభిహితా ఏతదనుసారేణసత్యయవ
నేశ్వరేణవ్యాఖ్యానంక్రియతే-ఆయాంషి రాశ్యంశకచారయోగాదితి - రా

శీనామంశ కా రాశ్యంశ కాః తెషు చారయో గాదితియత్రతత్రరాశౌ మేమాంశ
కస్థోగ్రహౌవావషణంపకంప్రయచ్ఛతి - పృథవన హంశకస్థోగ్రహౌవావషణ
ర్వయంప్రయచ్ఛతి-ఏవముత్తరోత్తరాంశకపృథ్వావషణపృథ్విర్యావస్తానాం
తేద్వాదశభిర్యోగైర్వ్యాఖ్యానేనయపనేశ్వరసత్యవాక్యయోరాశిగ్రహణ
మనక్షణకంభవతి-అవశ్యమేవ రాశ్యంశకైర్భవతితవ్యమితి॥... ..

మూ, సత్యోక్తైగ్రహమిష్టంలిప్తీకృత్వా శతద్వయేనాప్తమ్ । మండల
భాగవిశుచైష్టాస్సు శ్చేషాత్తుమాసాద్యాః॥ ౧౦

వ్యా॥అథానేనైవ వ్యాఖ్యానానుసారేణాచార్యస్సపవాయుదాయా
నయనమార్యయాహ॥సత్యోక్తృభిః॥సత్యోక్తైఃసత్యమతాయుదాయకరణ
తాత్కాలికమిష్టమభిప్రేతంగ్రహంలిప్తీకృత్వాలిప్తాపిండికృత్వా తస్యశత
ద్వయేనభాగమపహృత్యయదవాప్తతదవాప్తాఖ్యంస్థావ్యం - అవశేషమథ
స్థావ్యంఅవాప్తమండలభాగవిశుద్ధేఅభ్యాస్యః - మండలశబ్దేనద్వాదశరాశ
యఉచ్యంతే - తేనావాప్తస్యద్వాదశభిభాగమపహృత్యావాప్తంత్యా
జ్యంయదవశిష్యతేతైష్టాస్సుఃతావద్వద్వాణితేనగ్రహేణాయోదత్తాని
వంతి-శేషాత్తుమాసాద్యాఃయదవశేషిస్థాపితం-తస్మాద్ద్వాదశగుణితాతైనై
వశేదేనవిభక్తామాసాలభ్యంతే - తచ్చేషాత్త్రింశద్గుణితాద్వినితచ్చేషాత్
ప్తిష్ఠా గుణికాః - పునరపిషష్టిష్ఠాత్పాగ్విశ్చక్తాశ్చకాఃపలాః, స్త్రీంత
భిః- ఏవమాగతంగ్రహస్యాయుద్ధాయంభవతితత్రోదాహరణంతాత్కాలి
కోగ్రహః ౧-౨-౪౫ లిప్తాపిండికృతాః ౨౩౨౪ అన్యశతద్వయేన ౨౦౦
భాగమపహృత్యావాప్తం ౧౧ జాతంఅవశేషం ౧౨౨అవాప్తరసావ్యద్వా
దశభిరాగంస్యచ్ఛిటేపతదేవావశేషంతస్మాద్ద్యహేణై కాదశవద్వాణితత్తాని
భవంతిఅథచ శేషం౧౨౨ ద్వాదశభిగుణితంజాతం ౧౫౦౦అన్యశతద్వయే
నభాగమపహృత్యావాప్తం౨జాతంఎవంసప్తమాసాలభమానశేషః ౧౦౦
జాతంఎతత్త్రింశతా౩౦గుణితంజాతం ౩౦౦౦అన్యశతద్వయేనభాగమప
హృత్యావాప్తం౧౫౦౦ఏవసాఃపంచదశభిశేషస్యాభావాద్భక్తికాభావః- ఏవ
మాగతమేవంవిద్యాత్ గ్రహోర్వద్వాదివద్వాణి౧౧మాసాః౨దినాని ౧౫ ఘ
టికాః౦౮దైతదేవరాశ్యంశకలాగుణితేతన్యాయేనప్రదర్శ్యతే-తద్వధా
రాశ్యాద్విగ్రహః౧-౨-౪౫అన్యరాశిభాగలిప్తాఃపృథక్పృథక్ద్వాదశహతాః

గా । క్యూరోదయే చోపచయస్సనాత్రకాఽన్యంవనాఽజైః ప్రథమో
 వదిష్టైః॥ ౧౧౯

వ్యా ॥ ఎవంసశ్యాచార్యమతేనగ్రహాయదాణయముక్త్యాధునాలగ్న
 యదాణయకరణంక్యూరోదయేపాపేదయేహానిః పాప్రాతదవవాద్య
 ముంద్రవజ్రయాహ ॥ కిమితి ॥ అత్రాస్తిస్సత్యమతాయదాణయే హేమరా
 లగ్నంభాంశ పతిమందదాతిమేమాదేరారభ్యయావత్సంఖ్యాన్యరాశేస్సం
 బంధినవాంశకోలగ్నేనభుక్తస్తావత్సంఖ్యానివమాణి లగ్నాయదాణయో
 దదాతిశేషాద్భాగాదికాల్పైరాశికేనమాసాద్యానయనమపితథావ్యం- ఎ
 తమక్తంభవతి సత్యోక్తేగ్రహమిష్టంలిప్తీకృత్యేతిన్యాయేన లగ్నాయదా
 యఃకథావ్యః - ఎవంకృత్యాదివిర్యాన్వితా హేమరాభవతితదా రాశిన
 మాసానిరాశితుల్యాని వమాణి ప్రయచ్ఛంతీతి - హేమరాస్వామిగురుజ్ఞవీ
 షీతయుతానాన్వేరితిన్యాయేన యదివీర్యాన్వితా బలవతీ హేమరాలగ్నం
 భవతితదారాశీ సమందదాతితుల్యోపమాణిష్యయచ్ఛతి భాగాదికా
 ల్పైరాశికేనమాసాద్యానయితవ్యంకథముచ్యతేభాగశ్చలిప్తంపిండికృత్య
 ద్వాదశభిస్సంగుణ్యాష్టదశభిశ్చై భాగహవహృత్యా వాప్రదివసాః
 అతశ్శేషంత్యంశతాసంగుణ్యతేనైవచ్ఛేదేనభాగమపహృత్యా వాప్రం దివ
 సాఃతదవశేషంషష్ట్యసంగుణ్యతదైవగుటికాః - పునరపిశేషంషష్ట్యసంగు
 ణ్యగదైవచశకాఃలబ్ధమాసాదితత్రైవయోజయేదేవలగ్నాయదాణయో
 భవతివీర్యాన్వితస్సలగ్నస్యయత్కమతద్విర్యవజాతస్య చనకథావ్యం-
 అత్రచబాదరాయణః హేమరాదయోష్యేవంబలయముక్త్యానిరాశితుల్యా
 నివమాణిసంస్కయచ్ఛత్యసుసాత్రాంశకాదిఫలం-ఎతచ్ఛాచార్యనరాహమి
 హిరేణస్వల్పజాతకే - అనినష్టేవానయార్యయాభిహితం - క్యూరోదయ
 ఇతి - మయయవనాది మతాయదాణయే క్యూరోదయే క్యూరేలగ్నగతే
 సాధోఽదితోదితనవాంశహతాత్మనుస్తాదితిన్యాయేనయదాయుషోపచయః
 క్రియతేతదత్రాస్తిస్సత్యమతాయదాణయేనకథావ్యంఅన్యత్సర్వంకథా
 వ్యం కార్యంచనాఽజైః ప్రథమోవదిష్టైఃపూర్వకధితైరజైఃనవతీధివిషయేతి

యేజ్ఞాయవసవాదరాయణాచార్యమతేన పరిత్రా జీవశమణమతేనచ గృహ
దాయంపరమాయుషస్సర్వరాంశమితీతైరజైర్యవస్వైర్వైరాశికము క్తంతది
హసనంభవతియదాదిత్యస్య ద్వాదశానామంశానామేకేనవింశత్యజ్ఞాభవం
తితదై కస్మిన్నంశ కేకేమితసత్త్వాయుదాకయోనకించిత్కృతకవ్యం॥ ... ౧౨

మూ- సత్యోపదేశోవరమత్యక్తింతు కుర్వ-త్యయోగ్యం బహువగ్ణా
భిః|ఆచార్యకత్వంచబహుఘ్నతాయామేకంతుయద్భూరితదేవకా
ర్యమ్॥ ... ౧౩

వా॥ అశమయాదిమతము పస్యస్యజీవశమణమతంచోపస్యస్యసత్యమత
స్యాంగీకరణమింద్యవజ్రయాహ॥సత్యోపదేశఇతి॥అత్రాస్మిన్తత్యయేన
త్యోపదేశోవరంశ్రేష్ఠమిత్యర్థః॥కింతుతద్యోజ్యబహువగ్ణాభిః బహిర్భిగ్న
ణనాభిరయోగ్యంకుర్వంతిదినాశయంతి కాస్తాఃకుణకాన్వతుంగవక్రోవగతై
స్త్రిసంగుణమిత్యాదికాః - తత్యయదిస్వగృహేగృహేభవతితదాద్విగుణ
మాయఃకుర్వంతి- సవపస్వగృహంశకేయనిభవతితదాభూయోపిద్విగుణం
కుర్వంతి-సవపస్వద్యేక్కాణేయదాభవతితదాభూయోపిద్విగుణంవర్గోత్త
మాం శేపునరపిద్విగుణంసవపక్వీయదిభవతితదాభూయస్త్రిగుణంకుర్వంతి
సవపస్వోచ్చస్థోభవతితదాభూయోపిత్రిసంగుణంకుర్వంతిసవమనవస్థా - అ
నేనానవస్థాప్రసంగేనసత్యోక్త మప్యాయుర్దాయమయ్యుక్తమయోగ్యం - బ
హువర్గణాభిఃకుర్వంతి-తథాచయమః॥వర్గోత్తమేష్వరాశౌదేక్కాణేస్వేన
వాంశకేష్విగుణం|వక్రోచ్చగతేత్రిగుణంత్రిగుణంకార్యంయథాసంఖ్యం॥ త
థాచసారావళ్యాం - బహుతాడనసంప్రాప్తాయాంకరోత్తేకవర్గణామితి॥
వరాహమిహిరాచార్యః- సానద్భష్టాచిరంతనైరితి-ఏతదయుక్తంతదత్యక్తి
కార్యమిత్యహ-ఆచార్యకత్వంతు బహుఘ్నతాయామితి- ఎతదాచార్యక
త్వమత్రాగమః-బహుఘ్నతాయాంప్రాప్తాయామేకంతుయద్భూరిబహుత
ద్విగుణంతదేవకార్యమితి-బహుఘ్నగణనాప్రాప్తాస్వేకైవక్రీయతఇతి- బ
హువారంయత్రద్విగుణయతత్వంప్రాప్తంతత్యనకృదేవద్విగుణమాయఃక
ర్తవ్యం - యత్యద్విగుణత్వంత్రిగుణత్వంచప్రాప్తంతత్రనకృదేవత్రిగుణంక
ర్తవ్యంయత్రవారద్వయంత్రిగుణత్వంప్రాప్తంతత్రనకృదేవత్రిగుణంకర్త
వ్యం- ఎకంతుయద్భూరితదేవకార్యమితివచనాత్-స్వల్పజాతకేపుక్తమా

చార్యేణ-వర్గోత్తమస్వరాశిక్రొద్ధానవాచకే-కృతద్విగుణః-వక్రోష్ఠ
యోస్త్రిగుణతంతద్విత్రిగుణత్వేనకృత్రిగుణమితి- చక్రపాలంవజఃయితా
బహువర్గణాన్యాయై- పహానాదేతదేవకమ- శత్రుక్షేత్రస్థోచివ్యశ్చ
యదాగ్రహౌ-ఎతస్తంఘతోవాతదాసకృదేవాధావహః- కార్యానీచే
చాభంప్రాసతీత్యత్రాపిలనువర్తయం- ఉక్తంచస్వల్పజాతకే- శత్రుక్షే
త్రేత్యంశంసీచేదక- సూర్యులుప్తకిరణాశ్చ- ఉపయుతిస్యాదాయాన్న
స్తయాయాకారవిజనుక్యావిత- ఏవంకృతస్యసత్యాచార్యమతస్యస్పష్టతాభా
వతీత్యాచార్యస్యమతంయద్రావహః- పాగ్మాగుణనాచపాగ్మాత్రతసకృదే
నాపహంకృత్వాసకృదపిగుణనాకార్యాకింశ్చపహానాకత- వ్యాం- చక్ర
పాతావహానికృత్వాతతః- శత్రుక్షేత్రస్థన్యావహః- సకృదేవకత- వ్యా-
తరేసకృదేవగుణకార్యాత్రచిభగవాగ్- రాతితుల్యంశసంఖ్యాని
గ్రహౌ-పహానియచ్చ- లగ్నశ్చసంబలోన్యానిభుక్తరాశిసమానితు-
మాసాద్యానయనంకార్యమనుపాతాదతఃపరం- సర్వాధ-త్రచతుధాం
శాన్వామంపంచచతుస్సు- హరంతిపాస్సాన్వదాయాతదభామితరే
గ్రహః-వ్యయాచ్చక్రావహాని-త్తకథితేయంపధాఘ్నం- ఏకస్వేకక్ష-గే
ష్వేవకరోతబలవాన్యహః- శత్రుక్షేత్రగతస్త్రింశంసీచేనంసూర్యగ
స్తథా- హతిస్వద్దాయా-విగావసితాదిత్వసందనా-నచావ-సతశ్చంశం
శత్రుక్షేత్రగతస్తథాఘ్న-వాపహానికత-వ్యతతోన్యానుబహుష్వపిపా
పాష్వేకైవకత-వ్యాసాన్వత్రాచమహత్తరాతతోపిగుణనాకార్యా-ప్యే
కైవమహతీసకృత్-ద్వాభ్యాం-వర్గోత్తమస్త్వా-శేస్వ-క్షే-క్షే-స్వ-గృహే-త్రి
భి-ష్వక్రగతస్యాధిష్వ-రాశిగతస్య-గ్రహదాయాభవత్వేవశోధ్యతే-
కృతే-యః-అత్ర-యస్యన్యాచార్యేణ-శాయః-షగ్మా-జీకృతంతథాపిలగ్నో
యవిసమ్యగ్భవితతదా-శాయః-కత-వ్యం-అధాగో-బలవాంస్తదాపం
తాయః-తథాచమగ్ధః- విలగ్న-భేబలో-పేతే-మభ-శ్చ-ష్టే-శ-భ-వః- రవా
పింశో-స్థ-నంకుయా-దితబ్బూతియశ్చిరంతనాః- తథాచసా-రా-వ-శ్యాం-
అ-శో-న్య-ప-పి-తొ-పి-పం- భానో-రి-స-గ-జం-చం-ద్యా-దితి- అస్యే-ప్యే-వ
మా-యు-య-ధా-శాయ-పిం-దాయ-పో-ద్వే-అ-సి-కార్యే-ద్వా-భ్యా-మ-పి-శాంత
దక-శా-వి-భా-గ-ప-క-ల్ప-నా-కార్యా- త-త్ర-య-పి-ప-త-స్య-యా-పి-మాంతద-

శాస్త్రవైద్యుః సమీక్షాత్రిదశస్యతత్కాలం వత్తే తదాధికమాయుజీవతిశః
త్రుదశాచేత్తదాతతైశ్చవమరణం- మిత్రదశాచేత్తదాపిజీవతిమధ్యవశాచేత్త
దాపీడాభవతి-తతోజీవతిఅస్మాకంసత్యాచార్యాభిమతమసి॥ ౧౩

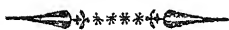
మూ-గురుశశిసహితే కులీరలగ్నేశశితనయేభ్యుజ్జేవకేంద్రయాతేభవ
రిపుసహజౌవగైశ్చశేషేరమితమిహాయరసుక్రమాద్విసాస్యాత్॥

వ్యా॥ అథయస్మిన్యోగేజాతస్య-ఆయుఃప్రమాణంనజ్ఞాయతేతద్యోగ
జ్ఞానంపుష్పిభాగ్రయాహ-గురురితి॥ కులీరలగ్నేకకటోదయేగురుశశిసహ
ితేజీవచంద్రయక్తేతదాశశితనయేబుధేభ్యుజ్జేవశుక్లేంద్రయాతే-కర్క
టకగతేశేషేఃపరిశిష్టైః-రవిభామసారైఃభవరిపుసహజౌవగతైఃభవస్థాన
మేకాదశం-రిపుస్థానంషష్ఠం-సహజస్థానంత్వతీయం ఏతేషుభవరిపుసహజే
షు ఉపగతైః స్థితైః-ఇహాస్మిన్యోగేజాతస్యానుక్రమాద్విసాగణితకమ
తరేణాపివినాఅమితంఅపరిమితాయః-స్యాన్భవేతేపితదుక్తంభవతి-యదా
కకటలగ్నంభవతి-తత్రైవచంద్రజీవావ్యవస్థితాభవతః-బుధశుక్లాసహ
ితౌపుషకస్థావాలగ్నచతుర్థం-ప్రమదశమస్థానానామస్యతమేయధాసంభ
వంభవతః-పరిశేషాఃఆదిత్యాం-గారకశనైశ్చరాః-పుషక-సహితావా-య
ధాసంభవమేకాదశషష్ఠత్వతీయగాఃభవంతి-తదాఈదృగ్యోగేయోజాతః
తస్యామితప్రమాణమాయః-వతి అనుక్రమాద్గణితానీతంవి నైవఅయమర్థః
ఏవంవిధేయోగేదృష్టేఆయుదాయగణనాకతవ్యాసస్తాత్రస్యనసంబద్ధ
మితి-అతోన్యథాజాతస్యయధాగతేనాయవావశ్యమేవభవితవ్యం-నాయః
పిండస్యార్వాక్తస్యమృత్యుర్భవతి-నచాయఃపిండమిత్రక్రమ్యతే-నజీవితవ్య
మితి-యస్మిన్యోగేజాతస్యావిచారమేవ-నాయపోర్ధ్వసోభవతి-ఇతిన్యత్ప్ర
క్తంనహీదృశమనాయవ్యంయధాస్యస్త్రినిషేవణం-ఇత్యేవమాదిక్లేంద్ర
షేఃనజీవితమితిక్షితంఏతద్యోగేజాతస్యానుర్వేదోక్తేఃవిధిసేవితైరసాయ
నైఃప్రయోగైఃయధాభిహితైఃదిఘమాయరవాప్నోతి॥ ౧౪

ఇతిశ్రీభట్టోత్పలవిరచితాయాంబృహజ్ఞాతకవివృతౌ

ఆయుదాయాధ్యాయస్సప్తమః.

బృహజ్జాత కేన వ్యాఖ్యానే-అష్టమాధ్యాయప్రారంభః.

మూ- ఉదయరవిశశాంకప్రాణి కేంద్రాదిసంస్థాః ప్రథమవయసిమధ్యేం
 త్యేచదద్యుఃఫలానిసహినఫలవిపాకః కేంద్రసంస్థాన్యథావేభవతి
 హిఫలప్రక్షిః పూర్వనూపోక్తిమేపి॥

వ్యా॥ అథాతోదశాంతదశాధ్యాయో వ్యాఖ్యానీయతే పరిజ్ఞాతసమస్తా
 యుషః - పురుషస్య జీవితాభ్యంతరే స్థితయోః దుఃఖాః ఖయోః పరిచ్ఛేదః
 క్రియతే తత్ర చ శోధ్యతే వివిగుణమాయుర్యావత్ప్రమాణం యేన గ్రహేణ
 దత్తంతావత్ప్రమాణైవ తస్య సంబంధినీవ శాభవతి-తత్ర దశాక్రమోఽజ్ఞాయా
 తే తద్జ్ఞానం మాలిన్యాహ ఉదయాలగ్నంతనుః - రవిరాదిత్య ఆత్మాశశాం
 కశ్చంద్రమునః - ఏషాముదయరవిశశాంకానాం మధ్యాద్యః ప్యాణీబల
 వాతత్వబలవశాత్తస్య సంబంధిన్రథమాదశాభవతి-ప్యాణీనాం దేహవతాం
 తథావయవనేశ్వరః॥ నిశాకరాదిత్యబలగ్నభానాం-తత్కాలయోగాదధికం
 బలంయః - విభతే తస్మాదిదశేష్యతే సాశేషాస్తతః శేషబలక్రమేణేతి - ఉ
 దయశ్చరవిశశశాంకశ్చంద్రయరవిశశాంకాః ఉదయరవిశశాంకానాం ప్రా
 ణి ఉదయరవిశశాంకప్యాణి ఉదయరవిశశాంకప్యాణీచ కేంద్రాదిసంస్థా
 శ్చంద్రయరవిశశాంకప్యాణీ కేంద్రాదిసంస్థాః - ఏవమేషాం మధ్యాద్యేన
 ప్రథమాదశాదత్తాతస్యైవ కేంద్రాదిసంస్థా - కేంద్రపణఫరాపోక్తిమేషుస్థి
 తాః గ్రహావీర్యేవయక్రమేణ-దశాద్యః - ఏవం లగ్నకళాశశాంకానాం
 మధ్యాద్యేకస్య బలవతోదశా ఆహారకల్పితతత్తస్య కేంద్రస్థానేషాం దశాః
 పరికల్ప్యాః-తైః కేంద్రస్థైః ప్రథమేవయసిఫలందత్తంభవతి-తతః ప్రథమద
 శాపక్షే రేఖయే ఫణఫరస్థాః - తేషాం దశాః పరికల్ప్యాః తైః మధ్యేవయసిఫలం
 దత్తంభవతి తతః ప్రథమదశాపతేరేవాప్రాప్తిమస్థానాం దశాః పరికల్ప్యాః-తై
 రంత్యేవయసిఫలందత్తంభవతి యదుక్తా ప్రథమవయసిమధ్యేంత్యేచదద్యుః
 ఫలాని-తథావయవనేశ్వరః॥ పూర్వతు కేంద్రోవగతాః ఫలంతి మధ్యేనయః
 పణఫరస్థలనివిష్టాః - ఆపాక్షిగుస్థాః భులదావయోన్యేయధాబలంస్వంస
 ముపైతి పూర్వం॥ అథయది కేంద్రస్థా గ్రహాః రభవంతితదాకః ప్రథమేవయ
 సిఫలం ప్రయచ్ఛతీత్యాహ-సహినఫలవిపాకశ్చాద్యది - కేంద్రస్థాన్యథావే
 కేంద్రస్థానాం గ్రహాణామథావేఅసంభవేన॥ ప్రథమేవయసియః ఫలవిపా

కః-సహిన-యతోద్వౌనజౌప్రకృతాభాంగమయతః - పణఫరస్థానామ
 వ్యభావేమధ్యేనయసిఫలవిపాకో-సహిన-ఏతదుక్తంభవతియదాకేంద్రస్థా
 గ్రహానభవంతి-తదాపణఫరస్థాః- పూర్వంఫలంప్రయంచ్ఛంతితత్ప్రతిష్ఠా
 మస్థాః - అథకేంద్రస్థానభవంతిపణఫరస్థాశ్చనభవంతితదానర్వస్తిన్నేవవ
 యసి ఆపోక్షిమస్థాఫలంప్రయంచ్ఛంతియత ఉక్తంభవతిహిఫలవక్తిః పూర్వ
 మాపోక్షిమేవీతి - ఏవమాపోక్షిమస్థానామభావేప్రథమంకేంద్రస్థాఫలంప్ర
 యంచ్ఛంతితతఃపణఫరస్థాపోక్షిమస్థానభవంతినచపణఫరస్థాస్తదానర్వస్తిన్నే
 వవయసికేంద్రస్థాఫలంప్రయంచ్ఛంతి-ఏతదుక్తంభవతి- లగ్నార్కశశాంకా
 నాంయోబలవాంస్తస్యప్రథమాంశశాంకల్పయిత్వా తత్తత్తేంద్రగా
 నాంసర్వేషాంకల్పనీయాః - తేషాంపరికల్పవణఫరస్థానాంతతఃపరికల్ప
 నీయాః - తతఃపరమాపోక్షిమస్థానాంకేంద్రస్థానామభావేప్రథమాంశశాం
 తేరనంతరం పణఫరస్థానాంకల్పనీయాఃతతః ఆపోక్షిమస్థానాంకేంద్రస్థానా
 మభావేపణఫరస్థానామవ్యభావే ఆపోక్షిమస్థానామేవకల్పనీయాః - అథ
 కేంద్రస్థాఃపణఫరస్థాశ్చనభవంతి ఆపోక్షిమస్థానభవంతి - తదాకేంద్రస్థానాం
 పరికల్పవణఫరస్థానామేవపరికల్పనీయాః - అథకేంద్రస్థానభవంతిపణఫర
 స్థానభవంతిఆపోక్షిమస్థాశ్చనభవంతితదాకేంద్రస్థానాంకల్పయిత్వాఆపోక్షిమ
 స్థానామేవకల్పనీయాః - అథకేంద్రస్థానభవతేవలంభవంతితదాతేషామేవక
 ల్పనీయాః - అథపణఫరస్థానభవంతి - తదాపణఫరస్థానామేవకల్పనీయాః.అ
 ధాపోక్షిమస్థానభవంతి - తదాతేషామేవకల్పనీయాః - తథాచస్వల్పజాతకే
 ఉక్తం॥లగ్నార్కశశాంకానాంయోబలవాంస్తద్దశాభావేప్రథమాంతేంద్ర
 ద్రవణఫరాపోక్షిమోవగానాంబలాచ్ఛేదాశ్చ॥ ౧

మూ, ఆయుఃకృతంయేనహియత్తదేవకల్పాద్దశాసాప్రబలస్యపూ
 ర్వం॥ సామ్యేబహూనాంబహువద్దస్యతేషాంచసామ్యేప్రథమో
 చితస్య॥ ౨

వ్యా॥ అధరశాకాలప్రమాణంకేంద్రస్థానామపిదశాక్రమజ్ఞానమింద్ర
 వజ్రయాహ॥ ఆయుఃకృతమితి॥ శోధ్యతేషమధ్యమాయార్యావద్వృక్షప్ర
 మాణంయేనగ్రహేణదత్తంతస్యగ్రహస్య సంబంధినీదశాకల్పావరికల్పనీ

యా - ప్రత్రలగ్నాకేశశాంకానాంయోబలవా తద్దశాభవేత్ప్రథమేతి
 న్యాయేన - తద్దశాంప్రథమంకల్పయిత్వాతతస్తత్కేంద్రగానాంపరికల్ప
 నీయాః - యత్ర ఏమాంచకేంద్రగానామధ్యే సాచదశావ్రబలస్యాబల
 స్యపూర్వంప్రథమంకల్పా - అనంతరంతస్తామూరబలస్య - ఏవంక్రమేణ
 యథాయథాఉచితబలాభవంతితథాతథావచ్చత్తదీయదశాఃపరికల్పనీయాః
 ఏవంకేంద్రస్థానాందశాఃపరికల్ప్యతతఃపణఫరస్థానాంఅనేనైవక్రమేణపరి
 కల్ప్యః - తతఃపిస్తేమస్థానాంఅనేనైవక్రమేణేతి - సామ్యేబహూనా
 మితి - కేంద్రస్థానాంబహూనాంగ్రహాణాం బలస్థామ్యేసతిబహువషణద
 స్యబహూవివషణణియేనదత్తానీతస్యప్రథమందశాపరికల్పా - నస్యగ్ర
 కథంగ్రహాణాంబలసామ్యంభవతి- యదిద్వావపిస్వసుహృత్ప్రకొణోచ్చగ
 తాభవతస్తదానైసగికేనబలేవయోధికిఃసపవబీస్యాత్-కింతుస్థానదిక్చే
 స్థాకాలబలగ్రహదశానాదిబలానియావగ్గణితవిధినైకీ కియంతేతావగ్బల
 సామ్యంభవతిగ్రహాణాం - యథాసామాన్యేనోదాహరణం- యదిశనైశ్చ
 రోబలత్రయేణసంయుక్తౌభవతిభౌమో బలద్వయేనతదాత్రభౌమస్యనిస
 గ్-బలవత్త్వాగ్బలసామ్యంభవతి-ఏవంసర్వేషామపిజ్ఞేయం - తేషాంచసా
 మ్యే ప్రథమోదితస్యేతి - తేషాంచషణాంసామ్యేపివషణతుల్యేపిప్రథ
 మోదితస్యదశాపరికల్పాప్రథమమాదావకమండలాద్యఉదితఉద్గతస్త
 స్యయదాబలసామ్యంనభవతితదాబహువషణదేసిగ్రహేస్థితేతదాద్రధమో
 దితేపిస్థితేబలాధిక్తస్యేవపూర్వంపరికల్పేతి - తేషాంచబలసామ్యేప్రథ
 మోదితస్యేత్యత్రద్వివిధఉదయః - ప్రత్యహంచక్రభ్రమవశాదేకఃఆదిత్యవి
 ప్రకర్షణాపరః - తత్రేహాదిత్యవిప్రకర్షేణఉదయోగణితస్కంధోక్తకా
 లాంశకవశాత్జ్ఞేయః-అత్రభగవాన్గాగిః ॥ బలీలగ్నేండ్రసూర్యాణాం
 దశామాద్యాంప్రయచ్ఛతి । తస్తాత్తతఃప్రయచ్ఛంతికేంద్రాదిస్థాఃక్రమేణ
 తు ॥ తత్సాపిబలినఃపూర్వంతత్సామ్యేబహుదాయకాః । తత్సామ్యేపిప్రయ

చ్ఛంతియేపూర్వంరవిచ్యుతా౩॥ ౨
 మూ, ఏకక్షణగోర్ధమవహృత్ప్రదదాతితుస్త్వంత్ర్యంశంక్రీకోణగృహ
 గస్పరగస్త్వరాంశమ్।పాదంభలస్యచతురశ్రగతస్సహూరాస్తే
 వంపరస్పరగతాఃపరిపాచయంతి॥ ౩

స్వా ॥ ఏవం నశావ్యసస్థాయాంజాతాయామంతర్దశాయాంచగ్రహ
జ్ఞానంవసంతతిలకేనాహ॥ ఏకక్షగోధక్షమితి ॥ దశాపతినాసహైకక్షగో
గ్రహః ఏకస్త్వికరాశౌవ్యసస్థిలః దశాశత - దత్తాంతదశాకాలస్యయన
ధంతదధమపహృత్యనైస్స గాత్రీయైః దశాగుణైః పరిపాచయతి-త్ర్యం
శంత్రికోణగృహగఃదశాపతీస్త్రికోణగృహగోనవముపంచచుస్థానేస్థితోదశా
పతిః దత్తాంతదశాకాలాత్ త్ర్యంశంతృతీయభాగ మపహృత్యనైస్స గాత్రీ
యైః దశాగుణైః పరిపాచయతి-స్వరగఃస్వరాంశమిదదశాపతేః స్వరగః స
ప్తమస్థానస్థః గతాపతిః దత్తాంతదశాకాలాత్ స్వరాంశం - సప్తమభాగమ
పహృత్యనైస్స ర్షశాగుణైః పరిపాచయతి-పాదంఘలస్యచతురశ్రగతః-దశా
పతేః - చతురశ్రగోష్ఠమచతుర్థస్థానస్థోదశాపతిః దత్తాంతదశాకాలాత్
పాదంచతుర్థభాగమపహృత్యనైస్స ర్షశాగుణైః పరిపాచయతి- సహజ
రాః సహజ లగ్నంతయాసహితాః పరస్పరమవ్యంగ్యమానేనప్రకారేణవ్య
వస్థితాః నైస్స నైస్స ర్షగృణైః పరిపాచయంతి - ఏతదుక్తంభవతి- యథా దశా
పతేః సకాశాదేకక్షో దిస్థోగ్రహయథాస్వం సతితమంశంపరిపాచయ
తి - తథాలగ్నమిపాచయతిఅథదశాపతేః - ప్రథమమంశంపరికల్పరాంకృ
త్వావశ్యాదేకక్షోద్ధిస్థితానాం కతక్షాః - యస్తాద్దశాపత్యో భాగ
ఆగచ్ఛతి-తదనుసారేణార్థాదయోభాగాఃపరిశేషాణాంభవంతి - ఆధైక
స్త్వికస్థానేయదాబహువ్రాగ్రహాః సవంతి తదేషాం మధ్యేయోబలవాస
ఏవైకః పరిపాచయతినాన్యే-కథమేతదవ్యతే- ఉచ్యతే ఏకవచసనిదేశాత్

ఏకక్షగోధమపహృత్యదదాతితుస్వమిత్యాద్యేకవచనాత్ - నికేవలమత్రై
వమిహిగాచార్యేణైకవచననిదేశశక్తుతః కింతుస్వల్పజాతకేపి ॥ తథాచో
క్తం ॥ ఏకక్షేధక్షంత్త్ర్యంశంత్రికోణయోస్సప్తమేనప్రాంశం ॥ చతురస్ర
యోస్తుపాదంపాచయతిగతోగ్రహఃస్వగుణైః పరిపాచయతి॥ గాగ్రాహీనామప్యేకవచ
ననిదేశోస్తి - తథాచభగవాన్ గాగిః ॥ ఏకక్షేనంస్థితశ్చార్ధత్రిభా
గంతుత్రికోణగః సప్తమస్థఃస్వరాంశంతుపాదంతుచతురశ్రగః ॥ లగ్నేనస
హితాస్సర్వేహ్యమ్యోస్యంఘలదాయకాశ్చతి-యవనేశ్వరశ్చాప్యేవం ॥ కా
లోధక్షాభాగైకగృహశ్రితస్యతదగృహంభవతేచతుర్థే ॥ త్రిభాగభాగీచత్రి
కోణసంస్థస్తదక్షాభాగస్యాచ్చుత్పథకత్రికోణే ॥ స్యాత్సప్తమేనప్తమభాగ

భాగీస్థితోగ్రహశ్చరవశాద్గ్రహస్థితి || ఎవంసర్వత్రఎకవచనసద్దేశః - తస్మాదేవంజ్ఞాయతే-యథైకేవవాంశహారోధవతి-నసర్వత్ర-తథాచనత్యః || అర్థంతృతీయమర్థంతథార్థంసోప్యచ్చనప్రమంభాగంఎకక్షణనవమపంచమచతుర్థనిధనాస్తసంస్థానాం | దద్యుగ్రహగ్రహణాంస్వదశాన్వంతదశాఖ్యానాం | ఫలకాలాన్తిత్రవిధిక్రమేణభేదాశ్చలేష్యేవ | ఎకక్షణగేమబలవాణ్భాగహారోమిత్రతోరిపాగ్వాపి-మిత్రంచపుష్కలఫలంతస్త్రికాలేంపోనైవమితి-తథాచయమః || ఏకక్షణోపగతానాంయోధవతిబలాధికౌవిశేషేణ | ఎకస్సేవపహతానాన్యేతలస్థితాపహగాత్తలగ్నేసియత్రాం శావహరిత్వం ప్యాప్తం-తద్రచలగ్నేయదాగ్రహస్థితోభవతితదాలగ్నగ్రహయోయోబలవాణసమైకఃపరితమంశమపహరితి - అన్యేసర్వేషామేకాదిరాశిగానామంతదశాభాగమిచ్ఛంతి - అన్యేపునఃఎకమేవభాగంగృహీత్వాతంభాగమేకక్షణగానాంబాగీకృత్య-తద్భాగాంశమిచ్ఛంతి || ... ౩

మూ- స్థానాన్యదైతానిసవణయిత్యాసగ్వాన్యధచ్ఛేదవివజ్ఞతాని | దశాబ్దిసిండేగుణితాయధాంశంఛేదస్తదైక్యేదశాప్రభేదః || ౪

వ్యా || అధవశాంశపరికల్పనాజ్ఞానమింద్రవజ్రయాహ || స్థానానీతి || అథాధికభాగాఃస్థానశబ్దేనోచ్యంతే-తేషాంచాధానికానాంభాగానాంసవణానాకార్యా - సవణానాసమృతచ్ఛేదతా - తతఃసవణయిత్యాఛేదసామృత్యచుత్పన్నశతస్తాని సగ్వాణోస్థానాని అధఃస్వైఃఛేదైః వివజ్ఞతానికాథాకాః - ఛేదాలపాస్యాత్సర్వతః - ఉపరిస్థితారాశియోయధాంశ-ప్రశ్నంశంగుణనాకార్యాభిసంతిఛేదతదైక్యేతేషాం ౧ శీనామైక్యేన సంక్షయేణఛేదోభాగహారోధవతి - కస్త్రికగుణకారాభాగహారాత్తత్యాహ-దశాబ్దిసిండేదశవషానమూహే - తేనైతదుక్తంభవతి-దశాబ్దాణామృక్షకృష్ణకగుణకారైఃసంగుణ్యఛేదేదవిసజ్ఞానాప్తం వషాద్యంతరణాభవంతి - తద్యధాదశావతివైవకేవలంకశ్చిగ్రహాస్థితః అన్యస్థానేషు నశ్చిస్థితస్తదాసమవాధావహరీ - తత్యగశాపతేరూపస్థైర్యకన్యైవాధోరూపకేకన్యసేత్ - ఎవమథాహారన్యరూపస్యాధోరూపన్వయంన్యాసః - అగ్రపరస్పరఛేదగుణావేతా-రాశీకతన్యా-కృతాజాతా-౨౨ - ౧౨౨ తౌసమఛేదీభూతా-౧౨-౧౨ఛేదహీనా-౨౧౨తాగుణకారా-అనయోర్యోగః-

శ్చిన్ద్రహోస్యస్తప్తమేతదాన్యాసః ౧-౧-౧-౩- ౧-౨ ఏతేరాశయఃపరస్ప
రః ఛేదహతాజాతాః- ఛేదహీనాః ౨౧-౨-౩ ఏతేగుణకారాఃఏకీకృతాః ౩౧
ఏష భాగహారః ౨౧-౨౧-౨-౨౧-౩-౨౧దశాపతిదాయస్యాస్య ౩౧-౦-౦-౦
ఏకవింశత్యాసంగుణ్య ఏకత్రింశతాభాగమపహృత్యావాప్తం ౨౧- ౦-౦-౦
ఇయంమూలదశావతేరంతదశాపునరపిదశావమాణి ౩౧- ౦ ౦-౦ సప్త

భిఃసంగుణ్యైకత్రింశతాభాగమపహృత్యావాప్తం ౨-౦-౦-౦ ఇయంత్రిభాగ
మపాచకస్యాంతదశాపునరపిదశావమాణి ౩౧- ౦- ౦- ౦ త్రిభిన్సంగు
ణ్యైకత్రింశతాభాగమపహృత్యావాప్తం ౩-౦-౦-౦ ఇయంసప్తమభాగపాచక
స్యాంతదశాంతదశాత్రయస్యయోగః ౩ ౧-౦-౦-౦జాతామూలద

శేతియత్రదశావతిచతురశ్రయోః- ద్వయోరవిగ్రహాస్థితానాన్యత్ర తదా
న్యాసః ౧-౧-౧- -౧-౪ ఏతేరాశయఃపరస్పరః ఛేదహతాజాతాః ౧౬-౧౬-
౪-౧౬-౪-౧౬ ఛేదహీనాః ౧౬-౪-౪-౪ ఏతేగుణకారాఃఏకీకృతాః ౨౪ఏష భా
గహారఃమూలదశావమాణ్యేతానిషోడశభిఃసంగుణ్య చతుర్వింశత్యా ౨౪
భాగమపహృత్యావాప్తః ౪ ౦-౦-౦ఇయంమూలదశావతేరంతదశాపునరపి
౬-౦-౦-౦దశావతేదాయస్యాస్య౬-౦-౦-౦చతుర్గుణస్యచతుర్వింశత్యాభాగ
మపహృత్యావాప్తం ౧-౦-౦-౦ఇయంచతుర్భాగపాచకస్యాంతదశాద్వితీయ
స్యాప్యేషేవఅస్యాంతదశాత్రయస్యయోగః జాతాః ౬-౦-౦-౦సైవమూలద

శేతి అథయత్రదశావతేశ్చతురశ్రయోమః ఛే ఏకస్త్రికశ్చిద్ద ౧ హోభవ
తిసప్తమేన్యస్తదాన్యాసః ౧-౧-౧-౪-౧-౩ ఏతేరాశయఃపరస్పరః ఛేదహ
తాః ౨౨-౨౨-౨-౨౨-౪-౨౨ ఛేదహీనాః ౨౨-౨-౪ ఏతేగుణకారాఃఏకీ
కృతాః ౩౯ ఏష భాగావహారఃఅథమూలదశావమాణి ౩౬-౦-౦-౦ఏతాన్య
ష్టావింశత్యాసంగుణ్యైకోనచత్వారింశతాభాగమపహృత్యావాప్తం ౨౫ -
౧౦-౪-౩౬ఇయంమూలదశావతేరంతదశాపునరపిదశావమాణి ౩౬సప్త
భిన్సంగుణ్యైకోనచత్వారింశతాభాగమపహృత్యావాప్తం- ౬౫- ౧౫- ౨౨
ఇయంచతుర్భాగపాచకస్యాంతదశాపునరపిదశావమాణి ౩౬చతుర్భా
స్సంగుణ్యైకోనచత్వారింశతాభాగమపహృత్యావాప్తం ౩-౨౨-౨౨(ఇయం
సప్తమభాగపాచకస్యాంతదశా-అస్యాంతదశా-త్రయస్యయోగః ౩౬-౦

౦-౦జాతానైవమూలదశేతిపవంత్రవికల్పాః అత్రపంచమాత్మ ౧భృతిఅనైన్
 వలభయత్రదశాపతినానహైకరాశౌకశ్చిద్వ్యవస్థితోద్వయోరపిత్రకౌణ
 యోతదాన్యాసః ౧-౧-౧-౨-౧-౩-౧-౩ ఏతేరాశయఃపరస్పరచ్ఛేదహతా
 జాతాఃచ్ఛేదహీనాః ౧౮-౧౮-౮-౧౮-౬-౧౮-౬-౧౮ఏతేగుణకారాః ౧౮-
 ౮-౬-౬ ఏకీకృతాః౩౯ఏషభాగాపహారః-అథమూలదశాపతివమాణి౧౩-
 ౦-౦-౦ అతఃపాగ్గవచ్చతసోంతర్దశాన్యాసః ౬-౦-౦-౦-౩-౦-౦-౦-౨-౦-౦
 ౦-౨-౦-౦అస్యాంతర్దశాచతుష్టయస్యయోగః౧౩-౦-౦-౦జాతానైవమూ
 లదశేతిఅథయత్రదశాపతినానహైకరాశౌకశ్చిద్వ్యవస్థితఃత్రికోణయోమః
 ఛేఏకస్త్రివ్యవస్థితఃచతురశ్రయోరప్యేకస్త్రినాన్యత్రతదాన్యాసః౧-౧
 ౧-౨-౧-౩-౧-౪ ఏతేరాశయఃపరస్పరహతాజాతాఃచ్ఛేదహీనాః ౨౪-
 ౧౨-౮ ౬ఏతేగుణకారాఃఏకీకృతాః౫౦ఏషభాగాపహారః ౨౪-౨౪-౧౨-
 ౨౪-౮-౨౪ ౬-౨౪ మూలదశా౩౬-౦-౦-౦అతఃపాగ్గవచ్చతసోంతర్దశా
 శాః౧౭-౩-౧౦-౪౮-౮-౭-౨౦-౨౪-౫-౮-౩-౩౬-౪-౩-౨౫-౧౨అస్యాం
 తర్దశాచతుష్టయస్యయోగః౩౬-౦-౦-౦జాతానైవమూలదశాఅథదశాప
 తినానహైకస్త్రిరాశౌవ్యవస్థితస్త్రీకోణయోమఃఛేఏకస్త్రినాన్యఃసప్తమ
 చవ్యవస్థితస్తదాన్యాసః౧-౧-౧-౨-౧-౩-౧-౭-ఏతేరాశయఃపరస్పరచ్ఛేద
 హతాజాతాఃచ్ఛేదహీనాః ౪౨-౪౨-౨౨-౪౨-౪౨-౪౨-౪౨-౪౨-౨౨-౨౨-౨౨-౨౨-
 ౧౪-౬ఏతేగుణకారాఃఏకీకృతాః౮౩ఏషభాగాపహారః-మూలదశాపమాణి
 ౧౬-౦-౦-౦అతఃపాగ్గవచ్చతసోంతర్దశాః ఆనేతవ్యాఃఆనీతాః -౮-
 ౦-౦-౦-౪-౦-౦-౦-౨-౦-౦-౦-౨-౦-౦-౦ అస్యాంతర్దశాచతుష్టయస్యయోగః
 ౧౬-౦౦ జాతానైవమూలదశేతిఅథదశాపతినానహైకస్త్రిరాశౌకశ్చి
 ద్వ్యవస్థితఃఅన్యోద్వయోశ్చతురశ్రయోస్త్రత్రన్యాసః- ౧-౧-౧-౨-౧-౪-౧-
 ౪ ఏతేపరస్పరచ్ఛేదహతాః- ౩౨-౩౨-౧౬-౩౨-౮-౩౨-౮-౩౨ ఛేదహీ
 నాః౩౨-౧౬-౮-౮-ఏతేగుణకారాఃఏకీకృతాః౬౪ ఏషభాగాపహారః మూలద
 శా౩౬-౦-౦-౦అతఃపాగ్గవచ్చతసోంతర్దశాః ౧౮-౦-౦-౦ ౮-౦-౦-౦-౪౬-
 ౪౬-అస్యాంతర్దశాత్రయస్యయోగః౩౬-౦-౦-౦ జాతానైవమూలదశేతి-

అథయత్రనశాపతిసానహైకస్త్రికారాశౌకచ్ఛిద్వ్యవస్థితోన్యశ్చతురశ్రయోః

౫౬	౨౮	౧౪	౮
౫౬	౫౬	౫౬	౫౬

మధ్యేషకస్త్రికనాన్యఃసప్తమేతదాన్యాసః-౧-౧-

౧-౨-౧-౪-౧-౨ ఏతేవరస్పరచ్ఛేదహతాజాతాః-చ్ఛేదహీనాః ౫౬ - ౨౮-
౧౪-౮-ఏతేగుణకారాః - ఏకీకృతాః ౧౦౬ ఏషభాగావహరః-మూలదశా
౩౬-౦-౦-౦అతఃప్రాగ్వచ్చతస్రోతదశాః-౧౯-౦-౬-౪౮-౯-౬-౩ ౨౪-
౪-౯-౧-౪ ౨-౨-౮-౧౮-౬అస్యాంతదశావతుష్టయస్యయోగః-జాతాసై
వమూలదశేతి ౩౬-౦-౦-౦అథయత్రత్రైకోణయోద్వయోఃకశ్చిన్యహస్థితః

చతురశ్రయోమధ్యేషకస్త్రికతత్రన్యాసః

౧	౧	౧	౧
౧	౩	౩	౪

 ఏతే వరస్పర

చ్ఛేదహతాజాతాః

౩౬	౧౨	౧౨	౯
౩౬	౩౬	౩౬	౩౬

 చ్ఛేదహీనాః ౩౬-౧౨-౧౨

౮ఏతేగుణకారాఃఏకీకృతాః ౬౮ ఏషభాగావహరఃమూలదశా ౨౩-౦-౦-౦
అతఃప్రాగ్వచ్చతస్రోతదశాః-౧౨-౦-౦-౦-౪-౦-౦-౦-౪-౦-౦-౦-౦-౩-౦-౦-౦-
౦-౦అస్యాంతదశావతుష్టయస్యయోగఃజాతాః ౨౩-౦-౦-౦ సైవమూలద
శేతి- అథయత్రనశాపతిస్త్రికోణయోమధ్యేషకస్త్రికస్థితఃకశ్చిదనయోశ్చ
తురశ్రయోశ్చశదాన్యాసః-౧-౧-౧-౩-౧-౪-౧-౪-౨ఏతేవరస్పరచ్ఛేదహతా
జాతాః ౪౮-౪౮-౧౬-౪౮-౧౨-౪౮-౧౨-౪౮-చ్ఛేదహీనాః ౪౮- ౧౬-౧౨-
౧౨ ఏతేగుణకారాఃఏకీకృతాః ౮౮ ఏషభాగావహరఃమూలదశా ౨౨-౦-
౦-౦అతఃప్రాగ్వచ్చతస్రోతదశాః ౧౨ -౦-౦-౦- ౪ -౦-౦-౦- ౩ -౦-౦-౦-
౩-౦-౦-౦అస్యాంతదశావతుష్టయస్యయోగఃజాతా ౨౨- ౦-౦-౦ సైవమూ
లదశేతి - అథయత్రదశాపతిస్త్రికోణయోమధ్యేషకస్త్రికాశ్చిత్స్థితః -చ
తురశ్రయోరప్యేకస్త్రికస్తప్తమేచకశ్చిత్స్థితస్తత్రన్యాసః-౧-౧-౧-౩-౧-౪-
౧-౨-ఏతేరాశయఃవరస్పరచ్ఛేదహతాజాతాః ౮౪-౮౪-౨౮ ౮౪-౨౧-౮౪
౧౨-౮౪-చ్ఛేదహీనాః ౮౪-౨౮-౨౧-౧౨- ఏతేగుణకారాఃఏకీకృతాః ౧౪౫

ఏష భాగాపహరః - మూలదశా అతః ప్రాగ్విచ్చత స్రోతదశాః

౨౦	౬	౫	౨
౧౦	౧౧	౨	౧౧
౭	౧౧	౧౬	౨౨
౫౭	౩౮	౧౮	౩౮

అస్యాంతదశాచతుష్టయస్యయోగః ౩౬-౦-౦౦

జాతాః ౩౬-౦-౦-౦-౦ సైవమూలశేతి-అథయత్ర

దశాపతేశ్చ తురస్రయోద్వయోరపి గ్రహస్థితౌ

సప్తమేచాన్యతత్రన్యసః

౧	౧	౧	౧
౧	౪	౪	౭

పతేవరస్పరచ్ఛేదహతాజాతాః-

౧౧౨	౨౮	౨౮	౧౬
౧౧౨	౧౧౨	౧౧౨	౧౧౨

చ్ఛేదహీనాః - ౧౧౨ - ౨౮ - ౨౮ - ౧౬ - పతే

గుణకారాః ఏకీకృతాః ౧౮౪ ఏష భాగాపహరః మూలదశా ౩౬-౦-౦-౦

తఃప్రాగ్విచ్చత స్రోతదశాః ౨౧-౧౦-౨౮-౪౨-౫-౫-౨౨-౧౧-౫-౫-

౨౨-౧౧-౩-౧-౧౬-౫-౭-అస్యాంతదశాచతుష్టయస్యయోగః ౩౬-౦-౦-౦

జాతా సైవమూలదశేతి-ఏవంచతుర్వికల్పాః అథపంచవికల్పేషున్యాసాదేవ

గ్రహపతేస్థానంబోద్ధవ్యంన్యసః

౧	౧	౧	౧	౧
౧	౨	౩	౪	౪

చ్ఛేదేనానేన ౨౪ హతాః

జాతాః గుణకారాః ౨౪-౧౨-౮-౮-౬ భాగాపహరః ౫౮ న్యసః చ్ఛేదేనా

నేన ౪౨ గుణకారాః ౧-౧-౧-౨-౧-౩-౧-౩-౧-౨-౪౨-౨౧-౧౪-౧౪-౬-

భాగాపహరః ౮౭ న్యసః

౧	౧	౧	౧	౧
౧	౨	౩	౩	౪

చ్ఛేదేనానేన ౨౪ గుణకారాః

౨౪-౧౨-౮-౬-౬-భాగాపహరః ౫౬ న్యసః

౧	౧	౧	౧	౧
౧	౨	౪	౪	౭

చ్ఛేదేనా

౫౬-గుణకారాః ౫౬-౨౮-౧౪-౧౪-౮-భాగాపహరః ౧౨౧ న్యసః

౧	౧	౧	౧	౧
౧	౨	౩	౪	౭

చ్ఛేదేనానేన ౮౪ గుణకారాః ౮౪-౪౨-౨౮-౨౧-౧౨ భా

గాపహరః ౧౮౭ న్యసః

౧	౧	౧	౧	౧
౧	౩	౩	౪	౪

ఛేదేనేనానేన ౧౪౪ గుణకారాః

౧౪౪-౪౮-౩౬-౩౬-భాగాపహరః ౩౧౨ న్యసః

౧	౧	౧	౧	౧
౧	౩	౩	౪	౭

చ్చేదేనానేనరగగుణకారాః ౮౪ - ౨౮ - ౨౧-౧-౨-భాగాపహరః-౧౬౬-

ఏవంపంచవికల్పాః-అథషడ్వికల్పాఃన్యాసః

౧	౧	౧	౧	౧	౧
౧	౨	౩	౩	౪	౫

 చ్చేదేనానే

న౨౫౨గుణకారాః-౨౫౨-౧౨౬-౮౪-౮౪-౬౩-౩౬-భాగాపహరః-౬౪౫

న్యాసః

౧	౧	౧	౧	౧	౧
౧	౨	౩	౩	౪	౫

 చ్చేదేనానేన ౧౬౮ గుణకారాః-౧౬౮-౮౪

౫౬-౮౨-౪౨-౨౪-భాగాపహరః౪౩౦న్యాసః

౧	౧	౧	౧	౧	౧
౧	౨	౩	౪	౫	౬

 చ్చే

దేనానేన ౧౬౮గుణకారాః-౧౬౮-౮౪-౫౬ - ౪౨-౪౨-౨౪-భాగాపహరః

౪౪౨౬న్యాసః

౧	౧	౧	౧	౧	౧
౧	౩	౩	౪	౪	౫

 చ్చేదేనానేన ౮౪గుణకారాః-౮౪-౨౮

౨౮ ౨౧-౨౧-౧౨-భాగాపహరః౧౯౪ఇతిజాతాషడ్వికల్పాః-అథసప్తవిక

ల్పాః-న్యాసః

౧	౧	౧	౧	౧	౧
౧	౨	౩	౩	౪	౫

 చ్చేదేనానేన ౧౬౮ గుణకారాః-

౧౬౮-౮౪-౫౬-౫౬-౪౨-౪౨-౨౪-భాగాపహరః ౪౪౨ ఏవంయావంతో

దాయహారాభవంతితావదేవతత్కమః ఉపపద్యతే- యావంతోనభవంతి

తావత్కమఃనోపపద్యతఇతిఏకవికల్పానాస్తి-ద్వివికల్పాశ్చత్వారః ౪ త్రి

వికల్పాస్తప్త ౭ చతుర్వికల్పానవ ౯ పంచవికల్పాస్తప్త ౭ షడ్వికల్పాశ్చ

త్వారః౪ సప్తవికల్పాః ౧ ఏవంద్వాత్రింశద్వికల్పాః ౩౨ యత్రబహువఃపా

చకాభవంతిశత్రుప్రక్షమం-మూలదశావతరైఃసంతదశాపాచకోభవతి-త

తఃపరం-యఏవదశావిభాగక్రమఃసపంచతదశావిభాగక్రమః - యస్యా

దౌనశాపాచకత్వంతస్యైవాంతదశాపాచకత్వఃయస్యవశచ్చిత్తస్యవశచ్చి

దిత్తదశాక్రమపాచిమోయస్యాంతదశాపాచకత్వంనప్యాప్తంతస్యనవక్ర

వ్యం - తదనంతరంయస్యప్యాప్తంతస్యైవక్రవ్యంత్రాన్యేమూలదశావ

తేరంతదశాంతత్వాతఃపరంఏకత్వఃగన్యనఽతి-తత్స్త్రికోణగతస్యతత

శ్చతురశ్రగతస్యతతస్సప్తమగన్యత్రీకోణచతురశ్రయోర్యదాగ్రహౌతదా

తయోఃబలాధికస్తస్యైవౌతచ్ఛాయుక్తం యస్మాద్భగవాన్ గాగిః ||అదా

వంతదశాపాచకౌఞ్చవత్ప్రవదశావతే||తతఃపరంతువక్రవ్యందశాపాక

క్రమేన్వీతి|| ౪

మూ- సమ్యగ్బలినస్వత్తుంగభాగేష్టంపూణాణాబలవజితస్యరికానీ

చాంశగతస్యశత్రుభాగేజ్ఞేయానిష్టఫలాదశాప్రసూతౌ॥ ... ౫

వ్యా॥ ఏవందశాంతదశావిభాగేజ్ఞాతేకస్యసంబంధినీదశాంతదశా
వాశుభఫలాభవతికస్యాశుభఫలేత్యేతన్నజ్ఞాయతే- తదధందశాఫలాను
రూపాఃసంజ్ఞావైతాళీయేనాహ॥ సమ్యగ్బలినశ్చితి॥ప్రసూతౌపురుషస్యజన్మ
కాలేయోగ్రహఃసమ్యగ్బలవాణాభవతిపూర్వోక్తైఃబలైస్సర్వైఃకైఃభవతి
తత్సంబంధినీసంపూణాణానామదశాభవతినకేవలంయావత్స్వత్తుంగభాగే
వస్థితస్యపరమోచ్చభాగగతస్యైవసంపూణాణానామదశాభవతి- సమ్యగ్బ
లినశ్చిత్తుక్తౌప్రసవస్వత్తుంగభాగశ్చిత్త్యనేనైతద్భావయతి - యథాపరమో
చ్చగతోగ్రహేనైఃకైఃబలకారణైఃకైఃసంబంధితధాపితస్యసంబంధినీసం
పూణాణావ-సంపూణాణాయాందశాయామంతదశాయాంచకాలేశరీరా
రోగ్యధనవృద్ధిభిఃపురుషోభివధతే-అతసమస్తబలైఃకైఃసంబంధిత-కించి
దూనబలస్యభాగేయోగ్రహేగతఃస్థితోభవతి- యశ్చశత్రుభాగేశత్రునవ
మనవాంశేదస్థితస్తస్యదశానిష్టఫలాజ్ఞేయాజ్ఞాతవ్యా-అనిష్టఫలాదశాంతదశా
శాకాలేధనహానిమనారోగ్యంచప్రాప్నోతిఅత్రచభగవాన్గాగ్నిః॥సర్వై
బలైరుపేతస్యపరమోచ్చగతస్యచ- సంపూణాణాభ్యాదశాజ్ఞేయాధనా
రోగ్యవివధిః॥ సవైబలైర్ద్విహీనస్యనీచరాశిగతస్యచ । రిక్తానామద
శాజ్ఞేయాధనారోగ్యవివధిః॥ సోచ్చగతిగతస్యాభకించిద్బలగతస్యచ।
పూణాణామదశాజ్ఞేయాధనవృద్ధికరీశుభా। యస్సాస్మత్పరమనీచస్థస్త
థాచారినవాంశకేతస్యానిష్టఫలానామవ్యాధ్యనథావివధిః॥ ౫

మూ-ప్రప్తస్వత్తుంగాదవరోహిసంజ్ఞామధ్యాభవేత్సానుహృదుచ్చభా

గోఆరోహిణీనిమ్నపరిచ్యుతస్యనీచారిభాగేష్వధమాభవేత్సాన్ ౬

వ్యా॥ అధదశాంతదశాసంజ్ఞాః పునరపీంద్రవజ్రయాహ॥ భగవ
స్యేతి॥తుంగాత్పరమోచ్చద్భుప్తస్యచ్యుతస్యావరోహిసంజ్ఞాదశాపరమో

చ్చభాగాంతాదారభ్యయావత్పరమనీచభాగాదితత్రాంతరేయద్రాశిమ
ట్కంతత్రావస్థితేనగ్రహేణయాదతైదశాంతదశావాసావరోహిణీసం
జ్ఞాభవతి - యస్మాత్సానుహృదుచ్చద్భుప్తః - ప్రత్యహమసోవతరతీతవికల్ప

తేయావత్పరమనీచమితి - అవరోహిసంజ్ఞాదశాధమఫలాభవతి - యస్మాద్వత్సృతి - సంజ్ఞాసురూపాణిఫలాన్యధైషామితి । మధ్యాభవేత్సానుహృదుశ్చ భాగభిః । సైవారోహణీయత్రకుత్రరాశౌవ్యవస్థితేన సుహృద్భాగేనమిత్యాంశకస్థేనదత్తాదశా మధ్యానాన్యేవభవతి - ఏవంయత్రకుత్రరాశౌఅధాఽదేవస్వాంశకస్థేనదశామధైవపవంయత్రకుత్రరాశౌస్వోచ్ఛనవాంశకస్థేనదశామధైవ-ఆరోహణీతి-నిమ్నాన్నీచాత్పరిమ్యతస్యచలితస్వగ్రహస్యారోహణీలామ్నీదశాభవతి- పరమనీచాంతభాగాదారభ్యయావత్పరమోచ్ఛ భాగాదితత్రాంతరేయద్రాశిషట్కంతశ్శావస్థితేన గ్రహేణయాదత్తాదశాంతదశావాసాఆరోహణీలామ్నీదశాభవతి - యస్మాత్పరమనీచాద్భృష్టఃపృశ్యహంతావదారోహణీతిగ్రహః - పరికల్పితేయావత్పరమోచ్ఛమితి - ఆరోహణీదశైస్తఫలాభవతి-నీచారిభాంశభిః - సైవారోహణీయత్రతత్రరాశౌస్వనీచరాశ్యంశోపగతేనదత్తామధనామ్నీదశాభవతి-ఏవంయత్రతత్రరాశావరిభాంశకస్థేనశత్రునవాంశకస్థేన దత్తాధమైవదశాభవతి-పూర్వంశత్రునవాంశకస్థేన దత్తానిష్ఠఫలేతు్యక్త మధునాసైవాధమేతితత్త్విమేతదిత్యత్రోచ్యతే-అవరోహణీశత్రునవాంశకస్థేనదత్తాపిలనిష్ఠఫలాజ్ఞేయా - ఆరోహణ్యధమాఅనయోఃకఃఫలభేదఃఅత్రోచ్యతేఅనిష్ఠఫలాఫలమశుభంప్రయచ్ఛతి-అధమాశుభమేవాల్పమితి- ఏవమవరోహణీసంజ్ఞాయదాధమసంజ్ఞాభవతి-తదానైవానిష్ఠఫలసంజ్ఞాంలభతే-ఆరోహణీయదామధ్యసంజ్ఞాభవతితదానైవపూర్ణేతిసంజ్ఞాజ్ఞేయా - అత్రచభగవాఽగాగ్నిః॥ఉచ్చనీచాంతరస్థస్యదశాస్యాదవరోహణీ తస్యామల్పమవాప్నోతిఫలంక్షేణాచ్ఛుభంసరః॥మిత్రోచాత్పూర్వంశకస్థస్యమధ్యమధ్యఫలాతుసా॥నీచోచ్ఛమధ్యగస్యోక్తాశ్చేస్తారోహణీదశా॥సైవాధమాఖ్యాభవతినీచరాశ్యంశగన్యతు । అవరోహణీచేదధమాభవేత్కష్టఫలాతదా॥ ఆరోహణీమధ్యఫలాసంపూర్ణాఽపరికీర్తితేతి॥ ౬

మూ- నీచారిభాంశేనమవస్థితస్యశస్త్రేగృహేమిత్రఫలాప్రదిష్టా । సంజ్ఞాసురూపాణిఫలాన్యధైషాందశాసువత్యైమియథోపయోగం॥ ౭

వ్యా॥ అధదశాంతదశాసంజ్ఞాఃపునరప్రవజాతకయాహఃనీచారిభాంశభిః ॥ శస్త్రానిగృహాణీస్వోచ్ఛమూలప్రికోణాత్తత్రేత్రమిత్రేత్రాణితే

వ్యా || అథనైసగికదశాకాలం గ్రహణాంశాదూలవిక్రీడితేనాహ ||
 ఏకమితి || ఏ కాద్యోసమాః - ఏకాదీనివమాణి-చంద్రాదీనాయధాభిహి
 తానినై సగికానితద్యధాజన్త సమయా గారభ్యైకపసమాః-ఎకస్సంవత్సర
 శ్చ ద్రస్య-తతఃపరంద్వారస్యాంగారకస్యఎవంత్రయః-తతఃపరంసవేం
 దుజస్యబుధస్య-ఏవంద్వదశ-తతఃపరంవింశతిశ్శుక్రస్యఏవంద్వత్రింశత్-త
 తః-రంభృతయోఅష్టాదశజీవస్యగురోః- ఏవంపంచాశత్తతఃపరంకృతీసం
 ఖ్యావింశతిఃదిసకృతసుసృస్యఎవంసప్తతిఃతతఃపరంపంచాశత్- దైవాకరేః
 సౌరస్య-ఎవంవింశత్యధికం-వమాశతం౧౨౦ ఎతేషునిసగికదశాధిపేషుగ్ర
 హేషుబలవత్సు ఉపవయస్థితేషుచత్తదశాసుశోభనానిదశాఫలానిభవంతి-
 హీనబలేష్వగుపవయస్థేష్వశోభనానిఎతచ్చసర్వథాచింత్యం-యతోసగిక
 దశాస్వీతిసంవాదఇతి-తథాచయవనేశ్వరః- ప్రసోపభోగశ్శశీనోవయఃఖం
 భౌమస్యవింద్యాదశనానుజన్త- బౌధంతుశీయోపదకాలమాహుర మై ధునే
 చ్చాలలితప్రవృత్తిం శౌక్రంయువశ్వంవిధుపూర్వదృష్టమామధ్యమాద్వైవగు
 రోర్వదంతి-రవేర్వయోధాత్పరమస్యమస్తాత్సరేజః-రాదుర్భిగకాలమా
 హురితి-నైసగికస్యదశాకాలస్యప్రయోజనమాహ-నైస్సైస్సైరిలి- తత్రయ
 స్యగ్రహస్య బుధీనీ పూర్వవిధినాకృతాదశాంతదశావా- పాయదినై స
 గికసమాభిఃనిసగికాధితవమైః-నైస్సైస్సైస్సైః అత్తీయైః- యుజ్యతేస్వద
 శాకాలేనసమకాలంభవతితదాయావత్క్మలం-తస్యసకాద్వయనైస్యైకం
 భవతి-తావత్క్మలంతస్యదశాంతదశావాయదాభవతి- తస్యాఃపుష్టపరి
 పూర్ణాఫలప్రక్తిః- ఫలసాకోభవతి క్రమాత్ప్రతిపాద్యా యావద్వత్తే
 తావచ్ఛుభిఫలేత్యర్థః- అత్రకేచిద్వదంతి-యదాపూర్వవిధినాజాతాశుభాత
 దాశుభఫలమిత్యర్థఃప్రయచ్ఛతియదా అశుభాతదా అశుభమిత్యర్థమితిఏత
 చ్చాయక్తం-యస్తాద్యవనేశ్వరఃస్వేష్టాదశాస్వేవయసిగ్రహస్వేతి తథా
 చసశ్యః ఏకాద్వికశ్శశీత్యర్థిక్కుజోద్వవశాద్వికసౌమ్యః- ద్వత్రింశద్భు
 గుపుత్రోగురుస్తుకధితశ్శతస్యాధం ౫౦సప్తత్యజ్జసుగ్రోవింశత్యధికశ్శ
 నైశ్చర్బుజతః-వయసోంతరాణిచైషాంస్యసశానైసగికఃకాలఃస్వంస్వం
 వయసస్సశృంగ్రహస్సమాసాద్య దేహిసాం కాలం భక్షణ పోషణచై
 ష్టాస్వభావదాస్య్యధానంకృతిమితి - అథలగ్నదశానై సగిక కాలంపు

రాణయవనమతేనాహ-అంతలగ్నదశాభి-విశత్యధి కాద్వర్షతాదూర్షణం
 యదికస్యచిదాయుషఃకాలోభవతితదానకాలఃసర్వపవలగ్నస్యనై సగికో
 దశాకాలోభవతి-తస్మిన్ కాలేపురాణయవనానామతేనలగ్నదశాశోభనా
 భవతివిశత్యధి కాద్వర్షతాదూర్షణమిత్యేతత్కుతోవగమ్యతేఉచ్యతేతద
 ర్వాక్కాలస్యాగ్రహపరిగృహీతత్వాత్లగ్నస్యానవకాశాదేవ - అథా
 న్యఃకశ్చిదాహ-యథాననువిశత్యధి కాద్వర్షతాదధిక-యస్యాయునాన్తి
 కింతస్యలగ్న నై సగికోదశాకాలోనాన్తిఉచ్యతేనాన్యేన-నకేవలంయా
 వద్వర్షన ప్రతేరభ్యధికంనాన్తియస్యాయునాన్తిత్వస్యనై శ్చరసంబంధీనై
 సగికోదశాకాలోనాన్తియస్యపంచశతోధికంనాన్తిత్వస్యాదిత్యసక్తమపినా
 స్తిపవమన్యేషామపియోజ్యంననువిశత్యధికంవషశతంపరమాయురతడో
 ధ్వంజీవితాభావాత్కోలగ్నస్యనై సగికోదశాకాలాః-ఉచ్యతే-పూర్వ
 మేవవ్యాఖ్యా-యథా-విశత్యధికంవషశతంపరమాయుః-తై గాశి కాధమ
 శ్చాదీనామాయజ్ఞానాధంప్రదర్శితం-యతఃతావత్ప్రమాణాదాయుషః
 పరంసంభవతీతి-తథాచయదామీనలగ్నైబలవతి-మీనాంశ కాంతేచకశ్చిజ్ఞా
 తోభవతిసర్వేవగ్రహాఃయత్రకుత్రరాశామీనాంశ కావస్థితాభవంతి - కేచి
 దుచ్చగతాః-కేచిచ్చువక్రిణాస్తదామీనలగ్నంద్వాదశవషాణిదదాతి-తదే
 వబలయుతంతదాలన్యానిద్వాదశవషాణిగ్రహైచ్చికోమీనాంశ కాంతప్త
 త్వాత్ద్వాదశవషాణిదదాతి - తానిచవక్రూచ్చుప్తత్వాత్త్రిగుణానిశ
 త్త్రింశద్భవంతి-ఆదిత్యవజఃఆదిత్యస్యమేషేధన్వంశకేస్థితస్యసప్తవింశతి
 వషాణిభవంతి-ఏవంచంద్రాగ్రీనాఃషణ్ణాంశతద్వయంషోడశాధికంభవతి-
 ఆదిత్యస్యసప్తవింశతిః-లగ్నస్యచతుర్వింశతిఃఏవమేకీకృతంశతద్వయం - స
 ప్తషష్ఠ్యధికం- భవతి - సస్వేతావత్ప్రమాణంకాలంకశ్చిజ్జీవమామోనదృ
 శ్యతేయోగస్యాతిదులభత్వాత్ ఉచ్యతే - కశ్చిత్దృశ్యతపవజంత్యాది
 కః - సేచ్ఛంతికేచిత్తథాతాలగ్న దశామంతేకేచిదాచార్యాశ్చ తక్రితా
 ప్రభృతయః - తథాతేనైవప్రకారేణ - శుభేతిసేచ్ఛంతిమోవాంఛంతిత్య
 ధః - యస్మాదబలత్స్వలగ్నస్యయోంతేతద్దశాభవతిసాశుభాచార్యేణ

లగ్న దశాయాంశుభాశుభత్వంబువశామోక్షంత్రేక్కాణవశాదుక్తం
ఉభయేథమమధ్యపూజితాత్మి-యస్తాద్భులహీనస్యాపిలగ్నస్యవయోంతేద
శాద్రెక్కాణవశాచ్ఛుభాభవతితస్తాద్యే ఆచార్యా అంతేలగ్న దశాంసే
చ్ఛంతి తేనిష్కారణమేవనేచ్ఛంతి-నసుకీమాగమగ్రంధానాంకారణేనఉచ్య
తే-యపవాచార్యాఅంతేలగ్నదశాన్నేచ్ఛంతి - తవివాగమాన్త్యక్త్యయ
ధాదగ్గితకారణంఉపస్యస్యనేచ్ఛంతి తేనకారణేనదోషఉక్తః-తథావశ్రుతకీ
తిః॥ అంతేలగ్నదశాశుభేతియవనానైతద్భవమానాంమతంతెస్త్వికాహీనబ
లెయతోంత్యసమయేసామ్యాదతోనేవ్యతత్మి॥ఎతచ్ఛ్రుతకీ-తిమాకారణ
మువస్యస్తంతచ్ఛుదత్తమతేనై సర్గికెలగ్నదశాకాలంతదశాశుభేత్యవగం
తవ్యం॥

మూ, పాకస్వామిలగ్నగేసుహృదివావశేఽస్యసామ్యేపివాప్యగ్ర
భౌశుభదాదశాత్రిషశషట్లాభేషువాపాకపేమిత్రోచ్ఛ్వివచయ
స్త్రికోణమదనేపాకేశ్వరస్యస్థిశశ్చంద్రస్సత్ఫలబోధనానికురుతే
పాపానిచాతోన్యథా॥ ౧౦

వ్యా॥అథదశాంతదశాశుభాశుభజ్ఞానంశాదూలవిక్రీడితేనాహ ॥
పాకస్వామిసీతి॥సారసావనచాంద్రనాక్షత్యోచత్యారిమానానితత్రసార
మానంరవిభగణభోగఃయావత్తావత్తాలేనాగ్నిభమేకంభుజ్జేతత్సైరంది
నయోవత్తావత్తాలేనరాశిద్వాదశకంభుజ్జేతత్సైరంపషాంతచ్ఛపంచష
ష్ట్యధికైస్త్యభిశ్శతైదినానాంఘటికాపంచదశకేన-సార్ధేనభవతి-సావ
నముదయాదుదయః - అగ్నిదయాత్పునరేవాకోదయఃసావనమహి
రాత్రంతత్పుషష్టిఘటికాకపూర్వాత్రంతపూర్వాత్రంతిశస్తాసః-సా
ద్వాదశవషాం-ఎవంషష్ట్యధికైస్త్యభిశ్శతైదినానాంసావనంపషాం
చాంద్రతిథిభోగః-తచ్ఛస్వమానేనషష్ట్యధికశతత్రయంభవతి-సావనే
నేదంమానంశతత్రయంచతుఃపంచాశదధికందినానాంతచ్ఛపషాంభవతి-ఎ
వంసారసావనచాంద్రాణిప్రీణిమానాని ప్రత్యేకంస్వమానేనషష్ట్యధికం
శతత్రయంభవతి-నాక్షత్రంచంద్రనక్షత్రభోగః-తచ్ఛదినానాంషష్టవిం
శత్యామాసోభవతి-తత్రశతత్రయేణచతుర్వింశత్యధికేందినానాంపషాం-

ఉక్తచ - రవ్యంశభోగోహూరాత్రసౌరశాస్త్రమనన్తిధిః । చంద్రనక్ష
త్రభోగస్తునాక్షత్రః పరికీర్తతః । ససావనోగ్రహతౌణాముదయాదు
దయావధి । నాక్షత్రమానేమాసస్సౌరత్వప్రవింశతివాసరః శేషమానేషు
నిదిష్టోమాసస్త్రింశద్దినాత్మకఇతి ॥ తస్మాత్సావనమానేనాయుదాయగణ
నాకార్యాయస్తాచ్యుద్యతేపవిశుద్ధమాయుఃకతవ్యం - తచ్చసావనమా
నం - సౌరమానేనసంక్రాంత్యవధికోమాసః - సావనస్త్రింశద్రాత్రఃచాంద్రః
అమావాస్యంతికః - నాక్షత్యోరేవత్యంతికః - సౌరమధిమాసకయుతం
చాంద్రంభవతి - చాంద్రమవమరాత్రోనంసావనంభవతి - చాంద్ర సాబ్దనా
క్షత్రం - ఉక్తచ - యుగవక్షమాసపిండంరవిమానసాధిమాసకంచాం
ద్రం అవమవిహీనంసావనమైదవమజ్ఞాన్వితంవక్షామితి ॥ ఏవంశోధ్యతే
పవిశుద్ధం - సావనమానేనాయుదాయవిధిః - తథావమయూరచిత్రకేభగ
వాగ్గిః ॥ ఆయుదాయవిభాగశ్చప్రాయశ్చిత్తక్రియాస్తథా । సావ
నేనైవకతవ్యాస్త్రాణామప్యపాసనమితి - నస్వర్గోదయాదారభ్యాగ్లో
దయావధియావగహూరాత్రం తత్పులిశతంత్రేసౌర మహూరాత్రంప
ర్యతే - అష్టాక్షివసుంతమరూపనవమునగతిధయః శతగుణాశ్చసాకేణేతి -
ఏతచ్చపులిశఏవజానాతియస్తాత్పులిశతంత్రంజయిత్వా సర్వసిద్ధాంతే
షుతంత్రేషుసౌరమానేన రవిభగణభోగః - సౌరమానమధిమాసయుక్తం
చాంద్రంభవతి - చాంద్రమవమరాత్రోనంసావనంభవతి - ఏవంశోధ్యతేపవిశుద్ధం
సావనమానంసర్వసంహితామచార్కోదయాదారభ్యాగ్లోదయంయావ
ద్యరహూరాత్రంతత్సావనమహూరాత్రమితిసంజాతంతథాచ భగవాన్స
రాశరః ॥ సావనమహూరాత్రం । గాగ్నిశ్చ - సావనేనస్త్రుతోమన్తస్త్రింశ
దుష్ణకరోదయిత్రతథాచ , ట్టబ్రహ్మగుప్తః ॥ సావనముదయాదుదయమితి -
ఏవంపురుషస్యజన్మనమయేసావనమహగణంకృత్వాతస్మాక్కిధినక్షత్రపరి
చ్ఛేదస్తాత్కాలికాగ్రహాలిగాయధాకృతాస్తథాదశాంతదశావసానే
కతవ్యాఃతతఃఆగామిదశాఫలంవక్తవ్యం - కథముచ్యతే - ప్రథమం జన్మని
అహూరాత్రాత్కాలికంకృత్వాతతస్తత్కాలంతదశాకాలం వషాది
కందినీకృత్యయోజయేద్దషాదిద్యుదశభిఃసంగుణ్యతేషుమాసానయో

జ్యోతిఃశతాపునస్సంగుణ్యతేషు దినానిక్షిపేత్ - ఏవంకృతేదశాకాలోదిన
 రూపోభవతి-తచ్చశాస్త్రానికేజన్మామాగః జే సవికలేసవికలంసంయోజ్యా
 హగఃకోభవతి - తత్రాద్యోయస్సుటికాదిః కాలోభవతి- తస్యాతీతాధా
 రాత్రాత్పరతోగణనాకార్యా తస్మాద్విష్టదినమానమానయేదనేనాచార్యసూ
 ర్యేణ ॥ ద్యుగఃకోభోభవగుణితోద్వినవరసాప్తావధిశ్చంద్రః | చాద్యోధ
 రతుః వేదానాగాప్తా ఆధిమానవాసరైస్త్రినాశ్చతి - అధవసుగుణస్త్రిఖము
 నిగుణితాద్వినవఖరసాప్తపుషగ్రసఖాదీభిః ॥ లభింఖరామగుణితంశుద్ధాప్తా
 త్రైస్సకతోరవిద్యుః | ణః ఏకశ్చండఖాద్యకరణే నైవభవతికోసారవిద్యుగణ
 త్యాహ - శాకోగవసుశగోనోకగుణః - యైత్రాదిమాసయుక్తః-త్రింశద్గు
 ణఃతీధియుతేత్య - అన్యష్టష్టద్విధి కేనశతత్రయేణభాగమవహృత్యావాప్తంక
 రణాబ్దః - శేషాస్త్రింశద్భక్తాచ్చైత్రసిరాద్యామాసాశ్శేషవత్కమాన
 మాసేసతాద్యాస్తిభయః - కరణాభేష్టగవసుశరాత్సంయోజ్యాతీతశకా
 లోభవతి-తస్మిన్కాకేచస్త్రిమాసేస్త్రిమాదిసోహగః | ణశ్చతితత్రైవదశా
 ప్రవేశః-పునరవ్యవ్యయంతదశాకాలందినీకృత్యతస్మిన్కాయోజయేత్ - ఏవం
 యావంత్యో తదశాభవంతి తావంత్యోనేనైవప్రకారేణయోజనీయాః-
 ఏవంతతోగృహాకలగ్నంబగణయేత్-ఆధవానేనప్రకారేణకాలానయనం-
 ఆదిత్యేక్రియమాణేయావంతోగతభగణాభవంతి-తావంతః - కరణపార్శ్వం
 భాదారధ్యగతాబ్దః-తేషుకరణప్రణీతశకకాలంసంయోజ్యేష్టశకకాలో
 భవతివత్కమానేవషేయావంతోరాశయః-స్ఫుటార్కేభవంతి-తావం
 తోమాసాః-సూర్యభగణానీతాత్ శుక్లవక్షంకృష్ణవక్షావాతిధి నక్షత్రంబం
 ద్రార్కాభ్యాంజ్ఞాయతపవాకస్వామినీ త్యాదియస్యగ్రహస్యా తదశా
 ప్రవేశః - సపాకస్వామీ - తావచ్ఛాసాపాకస్వామీ యావత్సూయంతదశా
 శామేవసవ పాకస్వామ్యంతదశాప్రవేశే లగ్నగోయదిభవతి - తదాత
 స్యసంబధినీ అంతదశాపార్శ్వభిశుభదాశోభన ఫలదాభవతి - అనవా-
 తాత్కాలంపాకస్వామినో యత్సుహృన్ప్రతంతస్మిన్నపిదశాప్రవేశ కాలే
 లగ్నగోభనాదశావక్తవ్యాఅథవాస్యదశావలేఃపూర్వవ్యాఖ్యాతోయావ
 గః - తస్మిన్నపిలగ్నగోభనా-అథవాస్యస్త్రిమామ్యేశుభగ్రహేతత్కా

లలగ్నగేదశాపాగ్రభావోభావైవ - అథవాసాకపేతాధిపతౌ గ్రహేతా
 త్కాలికలగ్నత్రిదశషడ్భావేషుత్పతీయపట్దశమైకాదశభానానామన్య
 తమధ్యేశోభేనైవదశావక్తవ్యా - యద్యత్పత్రసామాన్యేనోక్తంపాగ్రభా
 శుభదావశాతధాపి||అధిశత్రుదశాంశత్రోః పాప్రోసిష్టఫలప్రదః | అధి
 మిశ్రోపిమిశ్రస్యదశాంపాప్రోసిష్టోభావః || సమస్సమదశామేత్యయథోక్త
 ఫలవోహిస||ప్రతకపిచింతనీయంతనేనప్రకారేణ యచిశుభ ఫలాంతదశ
 శాధవశితదాశుభైవ - అన్యథాఅశుభైవ-అథశుభఫలాయామంతదశా
 యాంకిశుప్యనవరతమేవనన్వకాలంశుభఫలావాప్తిర్భవతి - కింవాకస్త్రింశ్చి
 ద్విససేవ మశుభాయామంతదశాయామశుభఫలావాప్తిరిత్య
 భయత్రసందేహాన్యన్తాసాధకమాహ - మిత్రోచ్ఛ్వివయేత్వాది - పాకే
 శ్వరస్యదశావతేః ప్రతిరాశౌసంవరతః తత్కాలేయోగ్రహేనామితంత
 త్రేత్రస్థితశ్చంద్రమాయదాభవతితదాసత్ఫలబోధనానికురుతేనకేవలంయా
 వత్సకవతేరువచయస్థానాగతోపిత్రిషడేకాదశదశషష్ఠానానామన్యతమ
 స్థానస్థస్త్రికోణగోపివమపంచమస్థానగతోపితథామదన్ధసన్ధివేచన్ధితః
 ఎతేషునిది-ప్రస్థానేష్వన్యతమస్థానస్థశ్చంద్రమాః శుభఫలాయాం దశా
 యాంసత్ఫలబోధనానికురుతేనజ్ఞాయతే తేహంఫలానామిత్యత్రోచ్యతే-మి
 త్రోచ్ఛ్వివచయత్రికోణమదనేయస్త్రిస్థానేపాకేశ్వరస్యచంద్రమాస్థితః
 సరాశిః జన్మయోభావః - అసీత్తదుద్భూతంసత్ఫలంబోధయతి విశేషేణత
 థాదశాపరితమప్తి ఆతోస్తదుక్తప్రకారాదన్యథావధః - పాకపతేస్తత్కా
 లంశత్యుగ్రహేనీచరాశౌవా దశావతినాసహైకరాశౌద్వితీయచతుర్థా

ష్టమద్వాదశస్థానానామన్యతమస్థానస్థోభవతి - తదాశుభఫలాయాం దశా
 యాంపాపానిఫలా ప్రకటికరోత - సచరాశిర్యోభావ ఆసీత్తదుద్భూతం ఫ
 లంబోధయతి - విశేషేణదశాపరితమసి - అనిష్టమన్యష్టకవగోదద్భూతంచ
 మిత్రదశాయాం మిత్రోచ్ఛ్వివయానిమ సత్ఫలబోధనానికురుతే - శత్రు
 నీచాదిమ - అశుభఫలానామితి - తథాచభగవాన్ గాగిః - యద్రాశిసం
 స్థశ్చిత్రాంశుశుభకృత్పరికీతిః తః సరాశిజన్మకాలేతుయోభావస్తత్కృతం
 చతతే|శరీరాన్యశంసౌఖ్యంవక్తవ్యంబలయోగతః | అనిష్టరాశిసంస్థంతు
 తద్భానానామశోభనమితి || ౧౦

మూ- పాగరభాహిమగౌదశాస్వగృహగేమానాధః సౌఖ్యావహః॥ క్తా
 శేమాషయతి స్త్రియం బుధగృ హేపిద్యాసుహృద్విత్తదాదుగాఁ
 రణ్యపధావయేకృషికరీసింహేసితక్షేన్నదాకుస్త్రీదామృగకుం
 భయోగురుగృహేమానాధః సౌఖ్యావహః॥ ... ౧౧

వ్యా॥ అథాంతదశాకాలే చంద్రాక్రాంతరాశివ శేసశుభజ్ఞానం
 శామాఽలపిక్రీడితేనాహ॥ పాగరభాహిమగాపితి॥ యస్యకస్యగ్రహస్యాం
 తదశాప్రవేశసమయే హిమగౌచంద్రేస్వగృహగే ఆత్మీయక్షేత్రస్థేకకఁ
 టగేపాగరభాప్రవిష్టాతదామానాధః సౌఖ్యావహః భవతితి- మానంఘ్రజాం
 సౌఖ్యంసుఖభావం అభాంధనంచ ఆహవాతికరోతి- కాజేభామత్మేత్రేమేష
 వృశ్చికయోరన్యతమేవ్యవస్థితేచంద్రేప్రవృత్తాంతదశాస్త్రియం దూషయ
 తి పరపురుషకృతంస్త్రీదోషః॥ తద్వదయతి-బుధగృహే - మిధునకన్యయోర

న్యతమధ్యేచంద్రేప్రవృత్తాంతదశావిద్యాసుహృద్విత్తదావిద్యాంశాస్త్రా
 నురతిం-సుహృదోమిత్రాణి - విత్తంధనంచదదాతి- సింహస్థేచంద్రే-దుగేఁ
 వ్వరణ్యేషు-పథిచమాగేఁ - ఆలయేచగృహసమీపేపితేషు స్థలేషుకృషింక
 రోతి-స్థితక్షే-శుక్రరాశౌపృషతులయోరన్యతమధ్యేచంద్రేఅన్నదాశ్చిష్టభో
 జ్యప్రదాభవతి-మృగకుంభయోమఁకిరఘటయోరన్యతమధ్యేచంద్రేప్రవృ

త్తాంతదశాకుస్త్రీదాకుత్సిశాంస్త్రీయందదాతి- గురుగృహేజీవక్షేత్రేధను
 మీనయోరన్యతమధ్యేచంద్రే ప్రవృత్తాంతదశామానాధః సౌఖ్యావహః
 మానంఘ్రజా-అర్థోధనంసౌఖ్యంసుఖభావః॥ ఏతాన్యావహతిదదాతి-ఏవంశు
 భవశాశుభకాలప్రవృత్తా-శుభతరాభవతి- ఎవంశుభాశుభకాలప్రవృత్తాను
 ధ్యా-అశుభశుభకాలప్రవృత్తాచమధ్యా- అశుభాశుభకాలప్రవృత్తాఅశుభ
 తగామధ్యాశుభకాలప్రవృత్తానోభనామధ్యా - అశుభకాలప్రవృత్తాఅశోభ
 నా-ఏవంశుభాశుభత్వకరణానియాన్యక్తానితానివిఖ్యాతాంతదశానాంశు
 భాశుభంన్యామిశ్రఫులత్వంపరికల్పనీయమితి॥ ... ౧౧

మూ-సౌగ్ధ్యాస్వంనఖిగంతవమఁకనకక్యాగ్యాస్వఘాపాహః వైస్తై
 స్త్ర్యోదైవ్యః॥ సమ్యక్సర్వవిధాని హ్యుత్పిష్యంతి బోన్నశిః॥ భార్య

పుత్రధనారిశస్త్రమలతభున్భుప్రేక్ష్యవావ్యాపదస్త్రాగ్రీవాపరతి
స్వభృత్యకలహౌహృతోక్రడపీడామయాః॥ ... ౧౨

వ్యాః అథాకదశాయాంశుభాశుభఫలప్రదశశనంశాదూలపక్రీడి
తేనాహ॥సౌర్యామితి॥ సూర్యస్వేయందశాసారీతస్యాందశాయామంతర్ద
శాయాంవా-నఖదంతవమకనకకౌర్యాధ్వభూపాహవైకారణభూతై-
స్వంధనంప్రాప్నోతి-నఖిన్సుగంధిప్రవ్యంప్రాణికరజోవా-దంతోహస్తినం
తాడిః-చమవ్యాఘ్రాదీనాంకనకంసువణంకౌగ్యంకూరతా-అథా
మాగః-భూపోరాజా-ఆహవస్సంగ్రామః-ఏతైధనంప్రాప్నోతి-తైష్ఠ్యం
ఉగ్రస్వభావతా-ధేర్యంశుభాశుభఫలప్రాప్తాహమవిషాదైరనఖభవః-
అజప్రమనవరతం-ఉద్యమరతిఃఉత్థానవరత్వం-ఖ్యాతిఃకీర్తిః-ప్రతాపోన్నతిః
ప్రతాపేనశౌర్యేనోన్నతిః-శత్రూణామన్యశత్రునిగ్రహజనితాభీతిః-ఏతా
న్యదిత్యశుభదశాయాంపురుషస్వభవంతి-అథశుభాశుభదశాయాం-భా
ర్యాపుత్రేతి-భార్యాజాయా-పుత్రాస్సుతాః-ధనంవత్తం-అరిశ్మత్రుః-శస్త్ర
మాయుధాది-మలతభుగ్నిః-భూపా-రాజా-ఏనృఉద్భూతాఉత్పన్నాఃవ్యా
వదోవిశేషేణావదోదరిద్రతాచభవంతి-త్యాగీత్యాగశీలతాభవతి-శుభదశా
యాం-శుభస్థానేత్యాగీ-అశుభదశాయామశుభత్వాదశుభస్థానేత్యాగీభ
వతి-పాపరతిఃపాపాసక్తశ్చ-స్వభృత్యకలహః-ఆత్మియైఃభృతైర్విసు
హృతలహౌభవతి-హృతోక్రడపీడామయాః-హృత్ హృదయంకోడంఉద
రంతయోపీడా-ఆమయాఃరోగాశ్చస్వభవంతి-మిశ్రాయాముభయమపి-
ఇతిసూర్యదంశాతదశాఫలం॥ ... ౧౨

మూ, ఇందోఃప్రాప్యదశాఫలానిలభతేమంత్రద్విజాత్యుత్సవానీతుమే

రవికారవస్త్రశుసుమక్రీడాతలాన్నశ్రమైః। సద్రాలస్యమృదుద్వి

జామరరతిఃస్త్రిజన్మమేధావితా కీర్త్యంధౌవవయతుయాచబలి

భిరైవగంస్వపయే॥ ... ౧౩

వ్యా॥ అథ చంద్రదశాంశు భాశుభఫలంశాదూలవిక్రీడితేనాహ॥
 ఇందోరితి ॥ ఇందోఃచంద్రస్యదశాంశయోవస్తాంప్రాయలభ్యావ్యవత్రద్విజా
 త్యుర్భవానిఫలానిలభతేమఃత్రశ్చవైశ్రవాదిచాణక్యవిహితోవావైదికోవా
 ద్విజాతయోబ్రాహ్మణాః. ఏభ్యఉమ్భతానిఉత్పన్నాని- నకేవలమేతావత్. ఇ
 యువికారాద్గుడాదికా- క్షీరవికారాద్దధ్యాదికాద్వస్త్యేభ్యోబరేభ్యఃకుసు
 మేభ్యఃపుష్పేభ్యః క్రీడాభ్యఃతిలేభ్యః అన్తా చ్చపతేభ్య ఆగతైఃశమైఃవ్యా
 యామైఃశుభదశాంశుభాఃఫలానిపాప్నోతి - అధాశుభదశాంశుని
 ద్రదాలస్యమృదుద్విజామరరతిభవతి-నిద్రాయామాలస్యేచరతిరానక్తిర్భ
 వతి-మృదుద్విజామరరతిర్భవతి-మృనుఃక్షమావాఃద్విజానాంబ్రాహ్మణానా
 మమరాణాందేహానాంచారాధనేరతిరానక్తిర్భవతిస్త్రీజన్తకన్యాప్రసూతిః
 మేధావితాబుద్ధివృద్ధిఃకీలేఃయశసఃఅగ్ధానాంధనానాఉపచయక్షయాశు
 భదశాంశుముపచయపాప్తిరశుభాయాంక్షయఃనాశః. అశుభాయాంబల
 వద్భిఃవీర్యవద్భిః-స్వపత్నేణాశ్చీయబంధువగేణచనమాశైరంభవతి-మిశ్రా
 యాముభయమపి-ఇతిచంద్రదశాంతదశాఫలం. ... ౧౩

మూ- భౌమస్యారివిమదభూససహజక్షిత్యావికాజైదశానంప్రద్యేష
 స్సతమిత్రదారసహజైర్విర్వద్గురుద్యేషితా । శృణోస్సృజ్యవరసీత
 భంగజనితారోగాఃపరస్త్రీకృతాఃప్రీతిఃపాపరతైరధమకనిరతిఃపా
 రుష్యతైర్జ్ఞానిచ॥... .. ౧౪

వ్యా॥ అథభౌమదశాంశు భాశుభఫలంశాదూలవిక్రీడితేనాహ॥
 భౌమస్యేతి ॥ భౌమస్యక్షితిజస్యదశాంశకైఃధనంభవతి-అరివిమరకంశ
 త్రుప్రమథనం-భూపోరాజా-సహజాఃభ్యాతరః-క్షితిఃభూః ఆవికానిఉమ్భ
 వికారాః - అజాఃఛాగాః - ఏతైః అరిపిమదాఃదిభిః- ధనంప్రాప్నోతి -
 ఏతచ్ఛుభదశాంశు- అధాశుభాయాందశాంశు-సుతాఃపుత్రాఃమిత్రా
 ణేసుహృదసః-దారాఃశత్రుగంసహజాఃభ్యాశరః - ఏతైస్సహప్రద్యేషఃపై
 రం - విద్యర్థిఃపండితైఃగురుభిఃకారవసహితైర్దైవైశ్చసహద్యేషిశాప్రీతిః

త్వస్థాపిమాసాఅస్థగ్రుధిరం - జ్వరఃప్రసిద్ధోరోగఃపిత్తంధాతుప్రసిద్ధం - భం
గఅవయవాదేస్థాపనం- ఏతైఃజనితాఉత్పాదితారోగాభవంతి-పరస్త్రిణా
మిష్టతావాలభ్యం- అన్యే - రోగాఃపరస్త్రికృతాభివతంతి - పరస్త్రికృతా
రోగాః అన్యస్త్రిప్రసంగేనప్రసంగరాదికాః - అతిప్రసంగాధాతుక్షయకృతా
వా - అథ వానకృతమూలక మోఽర్భవాభవంతి-తథాపాపరతైః - అశుశ
క్తైః-సహప్రీతిభావతః అథమేఽనిరతిః ఆనక్తిభావతః - పారుష్యంవచనవ
రుషతా-కకళశతాతైశ్చ- ఉగ్రస్వభావతా-మిశ్రాయాముభయమపి-
భృభౌమదశాంతదశాఫలం || ౧౪

మూ-చాధ్యాంధౌత్యసుహృద్గురుద్విజగనంవిద్యశ్చ శంసాయశో యుక్తి
ప్రవ్యసువణంవేసరమహీసౌభాగ్యసౌఖ్యప్రయః । హాస్యపాస
నకాశలంమతిచయోధమక్రియాసిద్ధయః పారుష్యశ్రమబంధ
మానసశుశుకీడాచధాతుశ్రయాత్ || ౧౫

వాగ్|| అథబుధదశాయాంశుభాశుభఫలంశాదూలవిక్రీడితేనాహ||
చాధ్యామితి|| బుధస్యేయందశాచాశీతస్యారం - ధౌత్యేనదూతత్వేనసుహృ
ద్భ్యోమిత్రేభ్యఃగురుభ్యఃపూజాహేభ్యఃద్విజేభ్యోబ్రాహ్మణేభ్యోధనం
ప్రాప్నోతి - విద్యార్భ్యఃపండితేభ్యఃప్రశంసాస్తుతి-యశశ్చకీటికభవతి
యుక్తిప్రవ్యంరీతికాంస్యాది సువణం-కనకం-వేసరః - అశ్వవిశేషః-మహీ
భూః-సౌభాగ్యంసవ్యజనవాలభ్యం-సౌఖ్యంసుఖభావఃభోగానుసేవనం - ఏ
షామాప్తయఃలాభాభవంతి- హాస్యంపరోపహాసః . ఉపాసనాసేవా అన
యోకాశలంమతిచయఃబుద్ధిస్థుద్ధి-ధమక్రియాసిద్ధయఃధమక్యుక్తానాం
క్రియాణాంసిద్ధయోభవంతి-ఏతచ్ఛుభదశాయాం- అధాశుభదశాయాం-
పారుష్యేత్యాది-పారుష్యంపరుషవచనతా-శ్రమఃఖేదః-బంధోబంధనంమా
నసశుశుకీడానోవ్యధాపతేభవంతి-ధాతుశ్రయాత్పిడా వాతపితృశ్లేష్మణాం
శ్రయాణాందోషాణాం ప్రకోపాత్పిడావ్యాధిశ్చజాయతేమిశ్రాయాముభ
యమసిద్ధిబుధదశాంతదశాఫలం ౧౫

మూ- జైవాంమానగునౌదయోమతిచయఃకాంతేప్రతాపోన్నతి|| ర్వా
హాత్మ్యోన్యమమంత్రనీతిన్మపతిస్వాధ్యాయమంత్రైర్ధనం హేమా

శ్వాత్మసకుంజరాంబరచయఃప్రీతిశ్చసద్భూమిపైః సూక్ష్మాహః
గహనాశ్రమఃశ్రవణరుదైవరంవిగమాశ్రితైః॥ ... ౧౬

వ్యా॥ అధశుక్రదశాయాంశుభాశుభఫలంశాదూలవిక్రీడితేనాహ॥ జై
వ్యామితి॥ జీవస్వేయందశాశైవీతస్యాం- జైవ్యాం- మానసుణోదయః- మా
నఃపూజాగుణావిద్యాశౌర్యాదయః ఏమాముదయః ప్రాదుభావః- మతిచ
యఃబుద్ధివృద్ధిః- కాంతిః- కమనీయతా- ప్రతాపాన్మతిః ప్రతాపేనపరాక్రమే
ణఉన్నతిః- మాహాత్మ్యంపరోపకారశీలతా- కేచిద్గర్వమాహుః- తేన- ఉద్యమే
నఉత్థానశీలతయా- మంత్రైరైవదికైరనైర్వర్షానీత్యాచాణక్యోక్తయాఅ
స్వేననీతిశాస్త్రేణవా- నృపతీగాజాతదారాధనేన- స్వాధ్యాయేనపారెనమం
త్రైణమంత్రజాప్యేన - ఏతైఃధనంవిత్తంభవతి- హేమసువణంఅశ్వస్తుర
గఃఅశ్వజాఃపుత్రాఃకుంజరోహస్త్రి అంబగాణివస్త్యాణిఏమాంచయఃబాహు
శ్యం- సద్భూమిపైః ప్రీతిఃగుణవద్భిఃస్వవైస్సహస్రీతిః స్వేహశ్చభవతి ఏత
చ్ఛుభదశాయాం- అధాశుభాయాం సూక్ష్మమిశ్లాది - సూక్ష్మంవస్తుగహ
నాత్మకంచోహయతస్తకయతఃశ్రమఃభేదోభవతి - సూక్ష్మాహఃగహనా
శృంగుభృతిపారేగహనాసూక్ష్మాహఃశ్రమశ్చభవంతీత్యర్థఃశ్రవణరుక్తర్ణ
రోగః- విగమాశ్రితైఃవైరంధమభాస్త్రైఃపురుషేస్సహవైరం- మిశ్రా
యాముశ్చయమపి ఇతిగురోదశాంతదశాఫలం॥ ... ౧౬

మూ॥ శౌక్యాంగీతరత్నప్రమోదసురభిద్రవ్యాన్నపానాంబర స్త్రీరత్న
ద్యుతిమన్తధోపకరణజ్ఞానేష్టమిత్రాగమాః॥ కాశల్యంక్రయవిక్రయే
కృషినిధిప్రాప్తిధానస్యాగమోబృందోర్వీశనివాదధమరహితై
వైకరంశుచఃస్నేహతః॥ ... ౧౭

వ్యా॥ అధశుక్రదశాయాంశుభాశుభఫలంశాదూలవిక్రీడితేనాహ॥ శౌ
శౌక్యామితి॥ శుక్రస్వేయందశాశాక్రీతస్యాంశౌక్యాం- గీతరతేః గీతా
సక్తైఃప్రమోదస్వహృదస్యసురభిణాంసుగంధద్రవ్యానాం అన్నస్వభోజ
నస్వపానస్యాసవస్యాం బరాణాంవస్త్రాణాంయోషితాం రత్నానాం మణీ
నాద్యతేఃకాంతేమన్తధోపకరణానాం కామోపభోగానాం శౌర్యాదీ
నాం విజ్ఞానస్వయోగశాస్త్రస్య ఇష్టానాం ప్రియాణాం మిత్రాణాంసుహృ
దామాగమాప్రాప్తయోభవంతి- కుశలశ్శిక్షితః- కుశలస్వభావః కాశల్యం

కుశలః శ్రేయాన్వాకశల్యవభీష్టక్రియాసుశ్రేవ్యత్వం - క్రయవీక్రయేక్రయో
యదిచ్చత్తిక్రేతుంతత్క్రయః-విక్రయాయదిచ్చత్తివిక్రేతుంతద్విక్రయః-కృపిః
కమణం - నిధినిధానం-పరైఃయద్విత్తం భూమావధః స్థావ్యతేతత్ ని
ధిః - ధనస్యాగమోలాభః - ఏతేభవంతి - సతచ్ఛుభదశాయాం- అధా
శుభదశాయాం - బృందోర్విశేతి - బృందేనబహుభిస్సహ ఉవీశేనరా
జ్ఞానిపాదైః-పరణ్యజీఃభిః-పాణిః-ధమః-రిహిలైః-పాపానక్షైః-ఏతై
స్సహవైరం - పాపిష్ఠీతి-శుచః-స్నేహతః-స్నేహచ్ఛుచః శోకాభవంతి-
యత్రస్నేహః-తదుద్భవాశోకా-ప్రాప్నోతి-మిత్రాయాముభయమసి-
ఇతిశుక్రదశాంతదశాఫలం॥ ౧౭

మూ- సారీంపాశ్వర్య ఖగోష్ట్యపక్షిమహిషీ వృద్ధాంగనా వాస్తయః ।
శ్రేణీగ్రామపురాధికారజనితా పూజా కుధాన్యాగమః । శ్లేష్మే
ష్యైకైలకౌపమోహమలినవ్యాపత్తితం ద్రాశమాన్యవృత్త్యావ
త్యకశత్రభత్సనమపిప్రాప్నోతిచవ్యంగతామ్॥ ... ౧౮
వ్యా॥అధశనైశ్చరదశాయాంశుభాశుభఫలం శాదూలవిక్రీడితేనా
హ॥సారీమతి ॥ సారీంశనైశ్చరదశాంపాశ్వర్య-ఖరాంగదశాభాః - ఉష్ణాః
కరభాః-పక్షిణఃశ్యేనాదయఃమహిషీప్రసిద్ధా వృద్ధాంగనావృద్ధాస్త్రీ-ఏహ
మహాస్తయఃలాభాభవతిబహుసమానజాతీయానాంసంఘాతఃశ్యేణీతస్యా
మధికారేనియత్యతే - గామేపురేవా - శ్రేణీగ్రామపురాధికారజనితాం
తదుత్పన్నాంపూజాంమాననీయతాంపాప్నోతి - కుధాన్యానాంకోద్రవా
దీనాంఅగమఃలాభః-ఏతత్ - శుభదశాయాం - అధాశుభదశాయాం-శ్లే
ష్మే ష్యైకై-శేష్టణాకశేనఈర్ష్యయామత్సరత్వేనఅశీలనవాయనాకో
పేనక్రోధేనమోహేనచిత్తభ్రమేణ మలినతయామలినత్వేన వ్యాపత్తిఃవి
పత్ - శంద్రాన్ద్రాలస్యయారంతరేవతతేతస్యైక్షణం ॥ హృదయే
వ్యాకులీభావోవాచశ్చేంద్రియగౌరవం । మనోబుద్ధ్యప్రసాదశ్చతంద్రా
యాలక్షణంవిదురితి- శ్రమఃభేదః ఏతాన్పాప్నోతి - భృత్యేభ్యఃకమఃకరే
భ్యః-అపత్యేభ్యఃపుత్రమహితృభ్యః - కశత్రేభ్యోభార్యాభ్యః - భత్సనం
తజకనంపాప్నోతి-వ్యంగతామంగభేదం - వ్యాధినాతద్దారణంవా - మి
త్రాయాముభయమసి-ఇతిశాంతదశాఫలం॥ ... ౧౯

మూ- దశాసుశస్త్రాసుశుభానికుర్వంత్యనిష్టసంజ్ఞాస్వశుభానిచైవంమి

త్రాసుమిత్రాణి దశ ఫలాని ఘోరాఘలం లగ్నసతేస్సమానం॥

వా॥అధైకస్త్రిణవృత్తేదశాసుశుభాన్యశుభానిచ ఫలాన్యక్తానితేషాం
విషయవిభాగంలగ్నదశాఫలంచోపజాతకయాహ॥ దశాస్వీతి॥ శుభాశుభం
వ్యామిశ్రత్వందశాసుపూర్వమేవోక్తతథాజన్మకాలేషవచయరాశిస్థాని
మలమూతకాయః-స్పష్టగతయశ్చయేగ్రహస్తేషామపిదశాశుభాః - యే
చోపచయస్థాహస్తారూఢౌఃస్వల్పమూతకాయఃతేషామపిదశా అశుభాః-త
థావయవనైశ్వరః॥నిశాకరాదిత్యవిలగ్నభానాం తత్కాలయోగాదధికంబ
లంయః విభజితస్తాదిదశేవ్యతేసాశేషాస్త్యతశ్చేషబలక్రమేణవయోధి
కోయః ప్రథమోద్గతోవాగ్రహస్సపూర్వం పరితోదశేశః । బలాధికశ్చేద్యది
కేంద్రసంస్థః పూర్వంనశేష్టాసుయథాప్రదిష్టః । శ్రేషాదశాస్వేవయసి గ్ర
హస్యస్యోచ్చిత్రితాత్కాలబలాగ్రితాచ్ఛేత్ । మూలప్రికాణాత్సగృహః
చ్చుమధ్యామిత్రాత్రిణజన్మగృహశ్రితాద్వా । నీచారిభాంశోపగతాజ్జితా
ద్వాగృహఃత్పరిగ్రహస్థవివణకాయాః । జన్మేశత్రోకధనారిభేదాద్వానా
భ్యతేసాబహుదోషదాస్యాత్ప్రవంశస్తాసుశోభనాఃసుదశాస్సుగ్రహాశుభా
న్యేవఫలానికుర్వంతి - దశాఫలవృత్తీయారిశుభాన్యశుభాని అభిహితానితా
న్యేవభవంతి-శనైతరాణి - అనిష్టసంజ్ఞాస్వశుభదశాసు అశుభాన్యసిష్టాన్యేవ
భవంతి-మిత్రాసుదశాసుమిత్రాణ్యేవదశాఫలానిభవంతి - ఏతచ్చప్రతిసూ
త్రమస్తాభిశ్చిన్యాఖ్యాతంతథాచనత్యః॥ జన్మన్యవచయభవనేసంస్థితా
స్సన్యగాఃసుమూతకధరాః । శ్రేష్ఠంఫలంవిదధ్యగ్రహాఃకర్మమాత్సన్యంద
శాంప్రాప్య । అన్యైగ్నిహితారూఢౌఃస్పష్టమూతకయోహ్యపచయక్షక
సంస్థాశ్చ । స్వదశాభిహితంసేష్టంగ్రహాఃప్రయచ్ఛంతిలోకేషు । ఘోరా
రాఫలంలగ్నవలేస్సహనమిత - ఘోరాయాఃలగ్నస్యాంతదశాఫలం-ల
గ్నపతేః - లగ్నాధిపస్యసమానంతుల్యంవక్తవ్యం-యథావేషలగ్నజాతస్య
భామశశాఫలం-వృషలగ్నజాతస్యశుక్రదశాఫలం-ఏవమన్యేష్వసివక్తవ్యం
కింతు ప్రేక్మాణవశాచ్ఛుభాయాంలగ్నదశాయాం శుభఫలం అశుభాయా
మశుభం-మిత్రాసుమమనయమపి-అధయేపూర్వందశాస్థి ఉక్తాస్తేషామి
మేసంగాఃప్రేక్మాః-తథాచసారావశ్యాం॥ ప్రవేశేబలవాక్భేటఃశుభేహ్య
సన్నిరీక్షితః!సామ్యాధిమిత్రవగ్రహోమృత్యుశ్చగ్నభవేత్తదా । అంతదశా

ధినాధస్యపిబలస్యదశాయదా । బలినసాన్వృత్తదాభంగోనవాధ్యాత్మస్యచ
 క్రువంయుద్ధేచవిజయితస్మిన్ గ్రహయోగేశుభోయదిదశాయాంనభవే
 త్కృష్టంసోష్ణచ్ఛాదిహవసంస్థితఇతి॥ ... ౧౯

మూ- స-జాధ్యాయేయస్యయద్గవ్యముక్తంకక్షోజీమ్రాయశ్చయ

సోష్ణపిబలః । భావస్థానాలోకయోగోద్భవంచతత్తత్సర్వంతస్య

యోజ్యంసశాయాం॥ ౨౦

వ్యా॥ అధాన్యేషామవిఫలానాం దశాస్వతిదశాంమాలిన్యాహ॥సంజ్ఞా
 ధ్యాయతి॥ యస్యగ్రహస్యసంజ్ఞాధ్యామేయద్గవ్యంతామ్రుంస్యాన్తణిహే
 మేత్యాదిసాగ్రం ఛేదోక్తంకథితం - తస్యతద్గవ్యస్యశుభదశాయాంప్రా
 ప్తిగోచ్యజ్ఞా-అశుభదశాయాంహానిః - యశ్చైకమజీమ్రాయస్యగ్రహా
 వదిష్టజాతకేభిహితః - అధాప్రిశితృపితృపత్నిరిత్యాది-తస్యగ్రహచత్ర
 న్యకమాజీవన్యతదంతదశాయామేవాప్తిర్భవిష్యతి - భావఫలంవత్స
 ణి-శూరస్తభిక్షత్వాది-స్థానఫలంరాశిఫలంప్రథితశ్చతురోటనభిత్వాది-తథా
 మేషేనస్యస్త్రీమిరయనభిత్వాది- ఆలోకనఫలందృష్టిఫల-చంద్రే భూపబు
 ధోభిత్వాది - యోగోద్భవంనాభసయోగాన్యుక్తా సర్వయోగేషు యోగక
 త్పుభ్యోగ్రహేభ్యోమధ్యాద్యోబలీయాన్ సస్వదశాయామేవఫలందదా
 తి-నాభసయోగాఃసకలదశాస్వశిఫలప్రదాః-వత్సతిచ-ఇతినిగదితాయోగా
 సాన్సభాంఫలైరిహనాభసానియతఫలదాశ్చింత్యా హ్యే తేనమస్తదశాస్వ
 పీతి-పవమాదియద్యదుక్తం-తత్సర్వంనిరవశేషా తస్యగ్రహస్వదశాయాం
 యోజ్యమితి॥ ౨౦

మూ- ఛాయాంమహాభూతకృతాంచసర్వేభివ్యంజయంతి స్వదశామ

వాప్య| క్వంబ్వగ్నివాయ్వాంబరజాన్లుణాంశ్చనాసాన్యశ్చకత్వకృచ్ఛ

వణాసుమేయాన్॥ ౨౧

వ్యా॥ అధయస్యజాతకమవగణితం తస్యశరీరఛాయాదృష్ట్యాగ్రహద
 శాజ్ఞానమింద్రవజ్రయాహ॥ ఛాయాంమహాభూతకృతామితి ॥ పూర్వము
 క్తం॥ శిఖిభూభవయోమరుద్దణానాంవశేనోభూమినుతాదయైక్రమేణేతి॥త
 త్యాదిత్యచంద్రావహ్నగంబు ప్రసిద్ధావేవయః కశ్చిద్రహః స్వదశామాన్త్య
 యుగశామవాప్సరుహః సూరకృతాంఛాయాం అభివ్యంజయతిప్రకటికగోతి
 ఛాయాశబ్దేశరసాభిధినుతే శరీరకాంతిరత్యక్త-తథాచనచ్చాయే

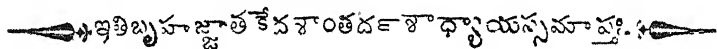
యంవిచ్ఛాయేయంవతతత్తత్తద్భిదీయతే. ఏవమాత్మీయదశాయాం పృథివ్యా
 దిమహాభూతకృతాంశరీరఛాయాంవ్యంజయతిప్రకటికరోతి - సావత్సంబ్య
 గ్నివాయ్వాంబరజాః గుణాఃకుంపృథివీఅంబువరుణ అగ్నిః హుతాశసః వా
 యురనిలః- అంబరమాకాశం - ఏభ్యోజాతోత్పన్నాసాఛాయాతద్గుణాక
 రోతి-తాంశ్చయథాసంఖ్యంనా సాన్యదృక్త్వక్త్రవణానుమేయాః పృథి
 వీచ్ఛాయాపాధివంగుణుగంధమభివ్యంజయంతి-నాసానుమేయం - ఘృ
 ణే^౧పలభ్యతే - అధాప్యోజ్యంగుణరసమభివ్యంజయతితచ్ఛాస్యానుమే
 యం-అన్యశబ్దేనేహజిహ్వజ్ఞేయా-తయారసస్యోపలభ్యేః- అన్యగ్రహణం చా
 తవృత్తానురోధాత్కృతం-ఆగ్నేయాఆగ్నేయంగుణంరూపమభివ్యంజయతి
 దృష్ట్యానుమేయం- వాయవీ-నాయవ్యంస్పృశగుణమభివ్యంజయతిశ్పృగనుమే
 యం-స్పర్శేనోపలభ్యతే - నాభసీనాభసంగుణంశబ్దమభివ్యంజయతిశ్రవణా
 నుమేయంకరోపలభ్యం- ఏతదుక్తంభవతి - యదాశుభాగంభః పురుషో
 భవతి - తదాస్యబుధకృతాపాధివీచ్ఛాయాజ్ఞేయా-యదాత్పరసభోజీ
 భవతి-తదాస్యచంద్రశుక్రకృతాఛాయాజ్ఞేయా-యదాలీవరూపవాకసు
 కామితః పురుషోభవతి-తదాసూర్యభౌమకృతాఆగ్నేయాఛాయాజ్ఞేయాయ
 దాస్వశేనమ్బుదుర్భవతితదాశనైశ్చరకృతావాయవీఛాయాజ్ఞేయా - య
 దాస్యవచనంకణాయోః సుఖకరంభవతితదాజీవకృతానాభసీఛాయాజ్ఞే
 యాఛాయావిశేషలక్షణమాచార్యేణసంహితాయామభిహితః॥ తథాచ॥ ఛా
 యాశుభా శుభఫలాని నివేదయంతీ లక్ష్యోనుసుష్యవశు పక్షిషులక్షణ
 జ్ఞైః॥ తేజోగుణాన్పహిరపిప్రవికాశయంతీనీవప్రభాస్ఫటికరత్నముబిధిరేవ॥
 స్నేగద్విజత్వజ్జుఖరోమకేశాంఛాయాసుగంధాచక్షుహీనముత్తా॥ త్వున్యథ
 లాభాభ్యుదయాన్కరోతిధర్మస్యచాహన్యమానిప్రవృత్తిస్సీద్ధాసీతాచ
 హరితానయనాభిరామాసౌభాగ్యమార్దవసుఖాభ్యుదయాన్కరోతి॥ సర్వ
 ధనిధిజననీజననీవచాప్యాఛాయాఫలంతసుభృతాంశుభమాదతాతిచండా
 ధృప్యావత్సహేమాగ్నివణాయుక్తంతేజోవిక్రమేన్యప్రతాపైః॥ ఆగ్నేయీ
 తిపాణినాంస్యాజ్ఞయాయక్షిప్రంస్థింవాంశితార్థస్యధత్తే॥ మలినపరుషకృ
 ణాపావగంధాసలోత్థాజనయతివధబంధంవ్యాధ్యసర్థార్థనాశం-స్ఫటికనద
 శరూపాభాగ్యయత్తామ్యుదారానిధివగగనోద్ధాక్త్యేయసాంస్వచ్ఛవగ్నేతి॥

మూ-శుభ ఫలదదశాయాంత్రాద్వగేవాంత రాత్త్రాబహుజనయతిపుసాం
సౌఖ్యముధాగమంచ । కథితఫలవిపాకైస్తకయేన్వతమా
నాంపరిణమతిఫలోక్తిస్వప్నచింతాస్వవీరైవ్యః ॥ ... ౨౨

వ్యా॥ అత్ర చ వాయువీచాయావజయి త్వాసర్వాస్వేవఛాయామతి
శుభంశుభంచఫలంతత్కథంశుభలేయమశుభలేయమితద్దశాజ్ఞాయ
తేతద్జ్ఞానమంత రాత్త్రనఃస్వరూపేణమాలిన్యాహ॥ శుభలదేతి॥ శుభఫలం
దదాతియఃశుభఫలదఃశుభఫలదస్యగ్రహస్యయాదశాతస్యాంత్రాంతరా
త్తాస్వదేహస్థి-పరమాత్మాచిత్స్వరూపః-తాద్వగేవశుభోభవతి-పురుషస్యత
స్యచఛాయాదర్శితగ్రహదశాకాలే బహువిధమనేకప్రకారం సౌఖ్యంసుఖ
భావమధాగమంధనలంఛంచజనయత్యుత్పాదయతి - అథ్వాదేవాశుభద
శాయాంపురుషస్యాంతరాత్త్రావ్యశుభోభవతి-తస్మాచ్ఛాయాదర్శితగ్రహజ్ఞా
తాత్తాద్వగేవఫలదాసాచాసౌఖ్యమనధాగమంచబహుప్రకారంజనయతి
మిశ్రాయామిశ్రాచ-యాత్రాయాంచవత్సృశి-నిమిత్తానుచరం॥ సూక్ష్మం
దేహేంద్రియమహత్తరం॥ తేజోహ్యోతచ్ఛరీరధస్త్రికాలఫలవిన్నూతా॥ ప్రీ
తియేనమనోనాథేనాసిద్ధావభినదతి । తస్మాత్స్వర్వాన్యనాయాతురనుమే
యంయథామనః । శుభాశుభానిసర్వాణినిమిత్తానిస్యరేకతఃపకతశ్చమనశ్శు
ద్ధితద్విశుద్ధిజాయావహోభృత-కథితఫలవిపాకైర్నిత-గ్రహణాందశాసుయాని
ఫలానిశుభాన్యశుభానివాకధితాన్యక్తాని-తానియఃపురుషోభుక్తేతస్యపురు
షస్యతద్గ్రహదశావతేతత్తత్తత్తేయం - ఏతదుక్తంభవతియాదృశంఫలంశుభ
మశుభంవాపురుషస్యోపలభ్యతేతచ్ఛయస్యగ్రహస్యదశాయాంపరితంసాత
స్యరశానరస్యవతేతత్తత్తేయం - ఏవంవతేమానాందశాంతకయేల్లత్
యేదిత్యర్థః - ఏవంఛాయావశేనాంతరాత్త్రవశేనఫలవత్ప్రవశేనవాగణితస్య
జాతకస్యవతేమానాందశాంపదేత్ - అథసౌరదశాయామశుభాయాం
వ్యంగత్యముక్తం-నచశుభాయామధనైకేషాంవ్యంగత్వందృష్టంశుక్రదశా
యాంశుభాయాంనిధిప్రాప్తదుక్తానచసాపిశృష్టాతదధమాహ॥ పరిణమ
తిఫలోక్తిరితి-అవీరైవ్యంబలహీనైఃగ్రహేఃఫలానియాని - శుభాన్యశుభానివా
దత్తాని-తత్ఫలోక్తిఫలప్రాప్తిస్వప్నేస్వప్నావస్థాయాంపరిణమత్యనుభూ
యతే-చింతాయాంమనోభేదవేతకేదిచ్ఛుభఫలదదశాయాంత్రాద్వగేవాం

తరాఖ్యా ఇతిపరంతి-పరితై వ్యవంవ్యాచక్షతే-యదాశుభాయాం దశాయా
మంతరాఖ్యాంతదశాశుభాపియదిభవతి-తదాబహుజనయతిపుంసాంసౌ
ఖ్యమధాగమమితి అద్ధాదేవాశుభాయాం దశాయామశుభాంతదశా అ
సౌఖ్యమనధాగమంచబహుజనయతి-అనేనవ్యాఖ్యానేనశుభాయామశు
భాయాంచశుభాశుభానిభవంతి-మిశ్రఫలప్రయచ్ఛతి-నచైతదిష్యతే-య
స్మాదుక్తం ఏకక్ష-గోధ-మపహృత్యదదాతితుస్వమి-అత్రదశాపతేఃఫలమప
హృత్యాంతదశావతిరేవస్వంఫలందదాతీతిజ్ఞేయం-అన్యథాపహృత్యేతిని
రథకంస్యాదితితస్మాత్పూర్వపాఠఃశ్రేయా-ద్వితీయఃప్రమాదపారః-ప్ర
మాదపారేనవిచాచాయానదృష్టాదశాయాఃశుభాశుభత్వముసూనైర్మశ
క్యమితి॥ - - - - - ౨౨

మూ- ఏకగ్రహస్యసప్తశేఫలయోర్విరోధేనాశంవదేన్యదధికంపరివచ్య
తేతత్॥నాన్యోగ్రహస్సదృశమర్యఫలంహిసస్తిస్వాంస్వాదశాము
వగతాస్సఫలప్రదాస్సుః॥ - - - - - ౨౩

వ్యా॥అధేకగ్రహదత్తయోఃఫలయోఃసదృశయోనాశోభవతి భిన్నద
జ్ఞానాంబహూనామపివక్తిరేవభవతీత్యేతద్వసంతతిలకేనాహ॥ఏకగ్రహస్యే
తి॥సర్వాజ్యేనఫలాని-నాభసవజ-స్వదశాయాగ్రహఃప్రయచ్ఛతీత్యుక్తం-
తత్రైకేనగ్రహేణయదాసదృశంవిరుద్ధ-ఫల ద్వయందత్తంభవతి-స్త్రి-స
దృశేతుల్యేద్వయోఃఫలవిరోధేనాశోభవతి - తస్యఫలద్వయస్యవదేత్
బ్రూయత్ - కీదృశంతద్విరుద్ధమిత్యత్రోచ్యతే-యథాకస్మిన్గ్రహాకయాపి
యుక్త్యాగ్రహఫలాదిసమవణ-దోభవతీస ఏవాన్యాయయుక్త్యా అష్టకవ
గ-ఫలయోగఫలదృష్టిఫలభావఫలానామన్యతమేనసువణా-వహారిభవతి-
తదాఫలద్వయేపిసువణ-సంబంధోస్తిఇతిసాదృశ్యం-స్వణ-రానా హరిణా
వితివిరోధః ఏవమేకస్యగ్రహస్యసప్తశేఫలయోర్విరోధేనాశ-వదేత్ - నసు
వణ-లాభోసచాపిహరిణి-యదధికంపరివచ్యతేతత్ ఏకేనాపిగ్రహేణఫల
ద్వయందత్తమన్యరూపంతయోమ-ధ్యే యదధికంతస్పగివచ్యతేభవతి -

యథాకల్పిగ్గపహునిదిప్రకారద్వయేననువణదఃసవప్రకారేణైకేన
 సువణావహరీతదాద్వయోరధికత్వాత్తద్దానస్యసువణందదాత్మేవనావ
 హరతి. అథవాప్రకారద్వయేనసువణావహరీప్రకారేణైకేనసువణదఃత
 దావహరణశ్యాధికత్వావహరత్యేవ. అథవాసువణావహరీరూప్యదశ్చ.
 తథాపిద్వేఅనదృశే అనదృశత్వాదధికంపరిపచ్చతే. సువణావహరీరూప్య
 దశ్చభవతీతికేచిత్-నాన్యోగ్రహణి. అన్యేనగ్రహణదత్తంనదృశఃపిరోధ్య
 పిఫలంనాన్యోగ్రహణాపిహినస్త్యవహరతి. యథాకల్పిగ్గహంసువణదోభ
 వశ్యన్యశ్చసువణావహరీతదాతత్రసువణదః స్వదశాయాసువణం
 దదాతిస్వదశాయాంసువణావహరీచావహరతి. అనేనైతదుక్తభవతి.
 యదైకస్యగ్రహస్యనదృశఫలయోఃవిరోధేననుగ్రజన్తాంతరేపిఫలనాశంప
 దేత్-అన్యత్రవిరుద్ధయోరపిఫలయోఃనాశంనవదేత్-యతఃసువణదోగ్ర
 హఃస్వామాత్మీయోదశాముపగతఃపాప్రశ్నసువణలాభంకరోతి. సువణా
 వహరీస్వదశాయాముపగతఃపాప్రశ్నసువణమపహరతి. ఏతదష్టకవగ్గాఫ
 లంవినాశయతస్తతైకస్యగ్రహస్యఫలనదృశయోరపితుల్యసంఖ్యయోఃఫ
 లయోఃనాశోభవిష్యతియథాచతతైవప్రతిపాదయిష్యామగ్నితి॥ ౨౩

ఇతిశ్రీభట్టోత్పలవిరచితాయాం బృహజ్జాతకవివృత్తౌ

—*—నశాంతదశాధ్యాయోష్టమః*

బృహజ్జాతకే-సవ్యాఖ్యానే-అష్టకవగ్గాధ్యాయపారంభః,

—*—*****—

మూ- స్వాదకఃప్రథమాయబంధునిధనద్వాన్యజ్ఞాతపోద్యూనగో వ
 క్రాత్సద్వివతద్వదేవరవిజ్ఞాచ్ఛక్రాత్సన్తరాంత్యరిహ ।జీవాధ
 వశసుతాయశత్రుభదశత్యాయారిగశ్శీతగో రేష్వేవాంత్యతవ
 స్సతేషుచబుధాల్లగాత్సబంధ్వంత్యగః॥ ౧

వ్యా॥ అధాష్టకవగ్గాధ్యాయోవ్యాఖ్యానం:- తత్ర దశాఫలంధీర
 మితిపూర్వమేవౌక్తం- తత్ప్రదశ్యాధునాధీరస్యాష్టకవగ్గాఫలస్యావశ

రాలగ్నాప్తమాః లగ్నసహితాసున్యగయస్సప్రగ్రహః తేభ్యస్సకాశాదే
 కైకస్యగ్రహస్యచారవశాదాశౌచిచరతః శుభాశుభం పలనప్తకవగేని
 రూప్యతే-తత్తాదావే గారాప్తకవగంశాదూలవిక్రీడితేనాహ॥ స్వాద
 కః ఇతి॥ యత్ర రాశౌపురుషస్యజన్మసమయే ఆదిస్యఃస్థితః సపవతస్యస్వస్థాన
 ముద్యతే-ఏవమస్యేషానుపిగ్రహణాగజ్ఞేయం - యాయత్రస్యవస్థితః తదేవ
 తస్యస్వస్థానంతస్మాత్స్వాత్ ప్రథమాయబంధునిదనద్వ్యాజ్ఞాతపోన్యూర
 గః - ప్రథమై కాదశచతుర్థాష్టమద్వితీయచశమనవమసప్తమేషు ఏతే
 షాంస్థానానాంసంజ్ఞాఃప్రాగేవవ్యాఖ్యాతాః-అతఃపునర్నిచ్యంతే ఏషామం
 కన్యాసపవవ్యాఖ్యానమితిసర్వశ్రుజ్ఞేయం-౧-౧౧-౪-౮-౨-౧౦-౯-౭-ఏతే
 షుస్థానేషుగతఃస్వాత్స్థానాదాత్మీయాదకఃకఃసూర్యః - శుభః - ఇష్టఫల
 దః-అధాదేవార్యస్థానైవ్పశుభః లలిష్టఫలదః - యతోవత్సయతి - ఇతిగ
 దితమిష్టం నైష్టమస్యదితేపవంసర్వత్రజ్ఞేయం - వక్కాస్సాద్విదవ - వక్కా
 దంగారకాత్స్వాదాత్మీయస్థానాదివ-శుభః - యేష్యేవస్యస్థానాతైష్యే
 వాంగారకాత్ - ౧-౧౧-౪-౮-౨-౧౦-౯-౭ - ఏతేష్వర్కభామాచ్ఛుభః-
 తద్వదేవరవిజాత్ - రవిజాతుస్సర్వపుత్రాగ్రత్సదేవ - యేష్యేవస్థానేషు
 స్వాచ్ఛుభః-తేష్యేవసౌరాత్ - ౧-౧౧-౪-౮-౨-౧౦-౯- ౭ ఏతేషుసౌరా
 దకఃశుభఇతిసర్వత్రానువతఃతేశుక్కాత్మ్యరాంత్యారిషు - సపవాకః
 ఈక్రస్థానాత్సర్వరాంత్యారిషుస్తవమర్వాదశషష్ఠేషుశుభః - ౭-౧౨ - ౬-
 బీవాధమంసుతాయశత్రుషు-జీవాద్భృహస్పతిస్థానాత్ - ధమంసుతాయశ
 త్రుషు-నవమపంచమైకాదశషష్ఠేషు ౯-౫-౧౧-౬- శుభః-దశత్యాయారి
 గశ్శీతగః శీతగశ్చంగ్రాత్దశత్యాయారిగః- దశమతృతీయైకాదశషష్ఠ
 గఃశుభః-౧౦-౩-౧౧-౬-ఏష్యేవాత్మతపస్సుశేషుచబుధాచ్ఛుభః ఏష్యేవ
 ప్రాగుశేషుచంద్రస్థానేషుదశత్యాయారిషు-చశబ్దాత్తథాంత్యతపస్సుతే
 షు-ద్వాదశనవమపంచమేషుబుధాచ్ఛుభః - ౧౦-౩-౧౧-౬-౧౨ ౯-౫- ౮
 గ్నాత్స్వబంధ్వగః-సహశజ్వేనప్రాగుక్తానిచంద్రస్థానాన్యసుకృప్యం
 తే-నాంత్యతపస్సుతస్థానానీతిసర్వత్రపరిభాషా - తైసైతేషుచంద్రస్థానేషు
 దశత్యాయారిషు-సబంధ్వంత్యేషుచతుర్థాద్వాదశసహితేషుగతోలగ్నా

దుదయాచ్ఛుభః ౧౦-౩-౧౧ ౬-౪-౧౨-తథాచనశ్యః॥స్వాత్మానాద్విసక
రస్తృతీయపథాంత్యభక్తికోణానిహితేష్టః-౩-౬-౧౨-౫ - ఏతానివజఃయ
త్వా-తాన్యేవవరాహమిహిరదర్శితానిస్థానాని-జాతాని - ౧-౧౧-౪ ౮-౨-
౧౦-౯-౭-సారస్యాను- సహజారిను తాంత్యసంజ్ఞానిహితేష్టభిత్వనువతః
తే-౩-౬-౫-౧౨- ఏతానివజఃయత్వా-తాన్యేవవరాహమిహిరదర్శితాని
స్థానానిజాలాని-౧-౧౧-౪-౮-౨-౧౦-౯-౭- చంద్రాద్వశమైకాదశతృతీయ
షష్ఠోవగశ్శుభస్సూర్యః-౧౦-౧౧-౩-౬- జీవాత్త్రికోణయోఃషష్ఠస్తతైకాద
శశ్చేష్టః-౯-౫-౬-౧౧- ప్రథమద్వితీయసప్తమచతుర్థః-నైఋతగతాన్విసా
శీఃసామ్యాద్విప్తస్సూర్యః-౧-౨ ౭-౪ ౮-ఏతానివజఃయత్వా-తాన్యేవవరా
హమిహిరద్రదర్శితానిస్థానానిజాతాని-౧౦-౩-౧౧ ౬-౧౨-౯-౫-కుజస్తుస
ద్యుశోకః-పుత్రేణ-౧-౧౧-౪-౮-౨-౧౦-౯-౭-నశమైకాదశ షష్ఠతృతీయగోం
త్యశ్చతుర్థగోలగ్నాత్-౧౦-౧౧-౬-౩-౧౨-౪ - శుక్రస్థానాద్రవిఃపటసప్త
మపశ్చిమేతు సఃతీప్తః ౬ ౭- ౧౨-తథాచసూక్ష్మజాతకేకేంద్రయాష్టద్విర
విస్వకఃఃస్విదాకః-భౌమయోశ్చశుభః । పటసప్తాంత్యేషుసితాత్పటా
యధీధమఃగోజీవాత్ - ఉపచయగోకశ్చంద్రాదుపచయ నవమాంత్యధీ
యతస్సామ్యాత్ । లగ్నాదుపచయ బంధువ్యవస్థిత శ్శోభనః పోక్త ఇతి
ఇత్యాదిత్యాష్టకవగః॥ ౧

మూ- లగ్నాష్టకత్రిశాయగస్సధనధీధమేమచారాచ్ఛశిస్వాత్మా
స్తాదిషుసాప్తసప్తమరవేఃపటత్యాగ్నాధీధీయమాత్ । ధీత్యాగ్న
యాష్టమకంబకే షుశశిజాజ్ఞీవాద్వ్యాయాయాష్టగఃకేంద్రస్థశ్చసి
తాత్తుగర్మసుభిధీత్యాగ్నయాస్పదానగః॥ ... ౨

వ్యా॥ అథచంద్రాష్టకవగఃశాదూలవిక్రేడితేనాహ॥లగ్నాష్టకమ్॥
లగ్నాత్పటత్త్రిదశాయగఃశశీచంద్రంలగ్నాదుపచయత్-పటత్యాగ్నిగః- షష్ఠ
తృతీయదశమైకాదశేషుస్థానేషుశుభః - ౬- ౩ - ౧౦ - ౧౧ - సధనధీర
మేషుచారాచ్ఛశీ - సహశబ్దేస్త్రాగుక్తాన్యేస్థానాన్యనుక్షిప్తంతే-శశీ
చంద్రః-అరాద్భూమాదేష్వేవపటత్త్రిదశాయేషు - ధనధీధమఃసహితేషు

ద్రితియ సంచమసవమయ్య కేమశుభః ౬-౩-౧౦-౧౧ ౨-౫-౯-సావ్యాత్సస్తా
 గిషు అస్త్రియ్యసానాదేష్వేన పట త్రిదశాయేషు సాస్తాదిషు సప్తమప్రథమస
 హితేషు శుభశ్శశీ-౬ ౩-౧౦-౧౧ ౭-౧ - సాప్తసప్తసురవే-రవేరాదిత్యా
 త-ఏష్వేనస్తానేషు సాప్తసప్తసుప్తమసప్తమసంయుక్తేషు - ౬ - ౩ - ౧౦-
 ౧౧-౮-౭ - శుభః పటత్యాగ్రయధీస్తోయమాత్ యమాత్యైరాత్ - పట
 త్యాగ్రయధీస్తః - పవత్యతీయై కాదశపంచమ స్థానస్థః శుభః-౬-౩ - ౧౧-౫-
 ధీస్త్యాగ్రయప్తమకంటకేషు శశిజాత్-శశిబుధామ్నశస్థానాత్-ధీత్యాగ్రయా
 ప్తమకంటకేషు పవత్యతీయై కాదశాప్తమకేంద్రేషు- శుభశ్శశీ-౫-౩-౧౧-
 ౮-౧ - ౪ - ౭ - ౧౦ - జీవాద్యాయాప్తగఃకేంద్రేషుచ-జీవాద్యగు
 స్థానాత్ వ్యాయాపాప్తగఃకేంద్రస్థశ్చ ద్వాదశై కాదశాప్తమకేంద్రస్థశ్చ శు
 భశ్చంద్రః-౧౨-౧౧-౮-౧-౪-౭ . ౧౦ - సితాత్తుధమకసుఖీత్యాగ్రయాస్ప
 దానంగగః సితాచ్ఛక్రాద్దమకసుఖీత్యాగ్రయాస్పదానంగేషు - సవమచతు
 థ-పంచమత్యతీయై కాదశదశమసప్తమేషు స్థితశ్శుభః-౪-౫ ౩-౧౧-౧౦-
 ౭-తథాచనత్యః॥ పప్తై కాదశన ప్తమత్యతీయదశమాదిన స్థితశ్చంద్రః- సావ్యా
 దిప్తః-౬-౧౧ ౭-౩-౧౦-౧ - సౌరస్యతుసహజారిసుతాయనంస్థితశ్చ శుభః-
 ౩-౬-౫-౧౧ - రిపునిధనసహజన ప్తమై కాదశనంస్థితశ్చంద్రః సూర్యా-
 ౬-౮-౩-౭-౧౦-౧౧ - లగ్నాత్త్యతీయదశమారిలాశనంస్థితశ్శుభశ్చంద్రః-
 ౩-౧౬-౬-౧౧ - భాత్యసుతకమకధనలాభధమకరిపురాశిగఃకుజాచ్ఛంద్ర
 శ్శుభః-౩-౫-౧౦ ౨-౧౧-౯-౬-జీవాత్త్యతీయపృథ్వీనవమసుతవజితేష్వి
 ప్తః-౩-౬ ౨-౯ - ౫ - ఏతానివజయిత్యాత్వాత్యగ్రేవవరాహమిహిరపతితాని
 స్థానానిజాతాని-౧౨-౧౧-౮-౧-౪-౭ - ౧౦ ద్రమద్వితీయపృథ్వాప్తమాంత్య
 వజ్యే-షుభాగవాదిప్తః ౧-౨-౬-౮-౧౨-ఏతానివర్జయిత్యాత్వాత్యగ్రేవవరా
 హమిహిరపతితానిస్థానానిజాతాని-౩ - ౪ - ౫-౭- ౯-౧౦-౧౧ పృథ్వీనవ
 వమపశ్చిమవజ్యే-షుబుధాత్యైశ్చ స్తశ్చంద్రః-౬-౨ ౯-౧౨-ఏతానివజయి
 త్యాత్వాత్యగ్రేవవరాహమిహిరపతితానిస్థానానిజాతాని - ౧-౩ - ౪-౫-౭-౮-
 ౧౦-౧౧తథాచనూత్నజాతకే-శశ్యపచయేణలగ్నాత్సాధ్యమనిసాస్త్విత్తు
 జాత్యనవదీన్వః-సూర్యాత్సప్తస్థరగస్త్రీషదాయసులేశుసూర్యసుతాత్-
 జాత్యేంద్రత్రిసుతాయాప్తమగ గురోర్వ్యయభావాప్తకేంద్రేషు త్రిచతు

గురుస్థానాత్ - ౧౦-౧౧-౬-౧౨-వస్త్రైకాదశపంచమత్వతీయగజైవసా
 మ్యాత్-౬-౧౧-౫-౩-అంత్రాయాప్తమషత్తగఃకుజఃఘాజితో, గురుస్థానాత్
 ౧౨-౧౧-౮-౬-ప్రథమైకాదశదశరిపునహజౌపగతశ్చహారాయాః-౧-
 ౧౧-౧౦-౬-౩-తథావస్వల్పజాతకే || భౌమస్సద్వదాయస్సాప్తకేంద్రగః-
 త్రాయాపట్సుతేఘబుధాజీనాదశాయశశ్రువ్యయేఘానాదుపచయసుతే
 ఘాదయాదుపచయతనుమేత్రిషదాయేష్విందుతః సమోదశమః - దశమే
 చంద్రస్థానాశ్చమోమధ్యమఃభృగుతోంత్యషడష్టయేఘ-౧౨-౬-౮-౧౧-అసి
 తాత్కేంద్రరాయనవవసుఘ-౧-౮-౭-౧౦-౧౧-౯-౮ ఇతిభౌమాప్తకవగః||

మూ. ద్వ్యద్యాయాప్తశవస్సుభేమభృగుజాత్యత్యజేష్విందు
 జః సాజ్ఞాస్తేఘయమారయార్వ్యయరిపువ్యాప్త్యప్తగోవాక్పతేః|
 ధర్మాయారిపుతన్వయేఘసవితుస్సాన్విత్యాన్యకమౌత్రిగః| షట్
 స్వాయాప్తసుఖాస్పదేఘహిమగోస్సాద్యేఘలగ్నచ్ఛుభః || ...౪||

వాగ్||అథబుధస్యాప్తకవగఃశూకూలఽక్రిడితేనాహ || ద్వ్యద్యాయా
 యాప్తతవస్సుభేష్వితి||ఇందుజౌబుధః- భృగుజాచ్ఛుకాత్ ద్వ్యద్యాయా
 ప్తతవస్సుభేమ - ద్వితీయప్రథమైకాదశాప్తమతవవచతుర్దేఘసత్యత్తజే
 ఘశృతీయపంచమయక్తేమశుభః-౨-౧-౧౧-౮-౯-౮-౩-౫- సాజ్ఞాస్తేఘ
 యమారయోః షష్ఠేవద్వ్యద్యాయాప్తతవస్సుభేమసాజ్ఞాస్తేమ - దశ
 మసప్తమసహితేఘ-యమారయోఃశనైశ్చరాంగారకయోః - యమాత్
 ౨-౧-౧౧-౮-౯-౮ ౧౦-౭-౮-౭-౨-౧-౧౧-౮-౯-౮-౮-౧౦-౭-శుభః-వ్య
 యరిపుప్రాప్త్యప్తగోవాక్పతేః జీవాత్ ద్వ్యదశపస్త్రైకాదశాప్తమగతః శు
 భః-౧౨-౬-౧౧-౮ - ధమానాయారిసుతవ్యయేఘసవితుఃసూర్యాన్నవమై
 కాదశపస్త్రపంచమద్వాదశేఘశుభః-౯-౧౧-౬-౫-౧౨-స్వాత్సన్యకమౌ
 త్రిగః స్వాదాత్మీయస్థానాదేష్వేవధర్మాదిఘస్థానేఘసాద్యకమౌత్రికేఘ
 ప్రథమదశమత్వతీయసహితేఘగతఃశుభః-౯-౧౧-౬-౫-౧౨-౧౧-౧౦-౩-షట్
 స్వాయాప్తసుఖాస్పదేఘహిమగోః - హిమగోశ్చంద్రాత్ పత్యద్వితీయైకా

దశాష్టమచతుర్థః దశమేషు-శుభః-౬-౨-౧౧-౮-౪-౧౦- సాద్యేషులగ్నా
 చ్చుభః - ఏష్యేషుషష్ఠాదిషుస్థానేషుసాద్యేషుప్రథమస్థానఃసహితేషులగ్నా
 చ్చుభః-౬-౨-౧౧-౮-౪-౧౦-౧-తథాచసత్యః॥సాప్తాన్సాచ్చసీతయోద్వి
 తీయసప్తమచతుర్థఃనిధనానిహిత్యేష్టః -౨-౭-౪-౮- సతానివజఃయిత్యా
 తాన్యేవవరాహమిహిరపరితానిస్థానానిజాతాని-౧-౩-౫-౬-౯-౧౦-౧౧-
 ౧౨-సూర్యస్త్వతులాభారిసుతాంత్యనవమస్తః- ౧౧-౬-౫-౧౨-౯- సుతసహ
 జపత్తపశ్చిమవజఃతేమమండలేషుబుధస్త్వీష్టః - సౌరాశాభ్యాంస్థానారపి
 కల్యాణసన్నియమేన- ౫-౩-౬-౧౨- ఏతానివజఃయిత్యాతాన్యేవవరాహ
 మిహిరపరితాని- స్థానానిజాతాని- ౧-౧౧-౪-౨-౯-౯-౧౦-౭- లగ్నాచ్చ
 క్రోయేషుప్రశస్యతేతేషుచంద్రజః - తస్యయేషుస్థానేషులగ్నాచ్చుభః -
 తేష్యేషుస్థానేషుశుక్రస్థానాద్బుధఃశుభోభవతిశుక్రాష్టకవగైవర్యతే-ల
 గ్నాదిష్టశ్శుక్రోరిపుసప్తమదశమపశ్చిమాహిత్యా-౬-౭-౧౦-౧౨-
 ఏతానిస్థానానివజఃయిత్యాతాన్యేవవరాహమిరపరితానిస్థానానిజాతాని-
 ౧-౨-౩-౪-౫-౮-౯-౧౧- ఏతేషుస్థానేషుశుక్రస్థానాద్బుధోబుధఃఅంత్యా
 యాష్టమశత్రుభేషుజీవాద్బుధఃక్రేష్టః- ౧౨- ౧౧-౮-౬- దశమస్వలాభవ
 స్థాష్టమేషుచంద్రాద్బుధశ్చతుర్థేవ -౧౦-౨-౧౧-౬-౮-౪- లగ్నాచ్చ
 షోడ్యూనాంత్యనవమసుతసహజవజ్యేషు-౭-౧౨-౯-౫-౩-ఏతానివజఃయి
 త్యాతాన్యేవవరాహమిహిరపరితానిస్థానానిజాతాని-౨-౬-౧౦-౧౧-౮-౪-
 ౧-ఏతేషులగ్నాచ్చుభః- తథాచస్వల్పజాతకే - సౌమ్యాంతషణ్ణవాయా
 త్తజేష్విసాతాన్వత్త్రితనుదశమయతేషుచంద్రాద్విరిపుదశాయాష్టసుఖ
 గతఃసాదిషువిలగ్నాత్ ప్రథమసుఖాయద్వినిధనధమేషుసితాత్త్రిధీసమే
 తేషుసాశాస్త్రరేషుసౌరారయోర్వ్యాయారిపువసుషగురోరితి- ఇతిబుధ
 స్యాష్టకవగై॥ ౪

మూ. దిక్సాన్వద్యాష్టమదాయబంధుమకుజాతాన్వత్ప్రతికేష్వంగిరాః
 సూర్యాత్సత్రినవేమనీస్వసవదిగ్లాభారిగోభాగైవాత్జాయా
 యార్థనవాత్తజేషుహిమగోమందాత్త్రివక్త్రీవ్యయేద్ధిగట్॥
 స్వసుఖాయపూర్వనవగోజ్ఞాత్సత్తరశోద్దయాత్॥ ... ౫

[illegible]

మూ. అన్నదాసుతలాభరంభనవగసాంత్యశ్శాంకాత్పితః । సా
త్యాజ్ఞేఘనుఖప్రధీనవదతచ్చిద్యాత్తిగసూర్యజాత్ । రంధ్రాయ
వ్యయగోరవేర్నవదతప్రాప్త్యప్తధీనోగురోజ్ఞాన్ధిత్యాయన
వారిగస్త్రినవవత్పుత్రాయసాంత్యఃకుజాత్ ॥ ... ౬

వ్యా॥ అథ శుక్ర స్నాన్ముక్త వగఁ శామూల విక్రీడితే నాహ॥ లగ్నాదితి॥ సిత
శుక్రః॥ లగ్నాదానుతలాభరంధ్ర నవగః శుభః॥ లగ్నాత్ప్యభృతి॥ ఆనుతంపం
మస్థానపర్యంతం తత్ర శ్యోతధాలాభరంధ్ర నవగశ్చ శుభః॥ ప్రథమద్వితీయ
తృతీయచతుర్థపంచమైకాదశాష్టమనవమేషు స్థితశుక్రశుభిత్యర్థః॥ గ-
౨-౩-౪-౫-౧౧-౧౨ సాంత్వ్యశశాంకాబ్జిత్తః శశాంకాబ్జుంద్రాదేష్వేవ
స్థానేషు సాంత్వేషు సవ్యయేషు ద్వాదశస్థానధికేషు శుభః॥ గ-౨-౩-౪-౫-౧౧-
౧౨ సాంత్వితాబ్జేషు స్వాదాత్మీయస్థానదేష్వేవ స్థానేషు సాంత్వేషు దశమ

యాత్ । ధమాణయూరిదశాంత్యమృత్యుషుబుధాచ్ఛందాత్త్రిష
 ఖ్లాభగః । షష్టాయాంత్యగతస్సితాత్సరగురోః ప్యాప్త్యంత్యధీశ
 త్రుషు॥ ౭

వ్యా ॥ అధసారస్యాష్టకవగ్దాంత్యాలవిక్రీడితేరాహ ॥ మందస్వా
 త్త్రిషుసుతాయశత్రుషుశుభశ్శి ॥ మందస్సరః- స్వాదాత్త్రియస్థానాత్త్రుతీ
 యపంచమైకాదశపక్షస్థానముశుభః- ౩-౫-౧౧-౬-సాజ్ఞాంత్యగోభూమి జా
 త్ - భూమిజాద్భూమాదేష్వేవప్యాగుక్తేషుసాజ్ఞాంత్యేషుగతః దశమద్వా
 దశసహితేషుశుభః- ౩-౫-౧౧-౬-౧౦-౧౨-కేంద్రాయాష్టధనేష్విని
 త్-భినాత్సూర్యాత్కేంద్రైకాదశాష్టమద్వితీయేషుశుభః - ౧-౮-౧౦-
 ౧౧-౮-౨-ఉపచయేష్వాద్యేషుభేచోదయాత్ - ఉదయాల్లగ్నాత్త్రుతీయ
 పక్షదశమైకాదశప్రథమచతుర్థేషుశుభః- ౩ - ౬-౧౦-౧౧-౧-౪-ధమాణ
 యూరిదశాంత్యమృత్యుషుబుధాత్-బుధాత్-బుధస్థానాత్-నవమైకాదశపక్ష
 దశమద్వాదశాష్టమేషుశుభః- ౯-౧౧-౬-౧౦-౧౨-౮- చంద్రాత్త్రిషఖ్లాభ
 గః-చంద్రస్థానాత్త్రుతీయపక్షైకాదశేషుశుభః - ౩ - ౬-౧౧- షష్టాంత్య
 యగతస్సితాత్-శుక్రస్థానాత్-పక్షద్వాదశైకాదశేషుశుభః - ౬-౧౨-౧౧-
 సురగురోఃప్యాప్త్యంత్యధీశత్రుషుసురగురోఃజీవాదేకాదశద్వాదశ పంచ
 మపక్షేషుశుభః-౧౧-౧౨-౫-౬-తథాచసత్యః-ఏకాదశపంచపక్షమగోక
 జసాన్విచ్ఛుభస్త్రుతీయేచ- ౧౧- ౫- ౬- ౩ స్థానాన్నిశాకరస్యతుపంచమవ
 జ్యేష్ఠేష్వేవ౧౧-౩-౬యేష్వాత్మనోర విధేషుభాస్కరిః-తాదృశోరవిసానా
 త్-అపిత్యాష్టకవగ్దాంత్యతే - స్వాస్థానాదివనకరస్త్రుతీయ షష్టాంత్యభే
 త్రికోణానిహితేష్వప్తః- ౩ - ౬ - ౧౨- ౫-౯-ఏతాః హిత్వజాతాని-౧-౨ ౪-౬-
 ౯-౧౦-౧౧-౮,అవత్రరాహమిహిరాదభ్యధికంనవమంస్థానం-తచ్ఛయవనే
 శ్వరగోధిత్యాద్వరాహమిహిరేణేత్యుక్తం - తథాచయవనేశ్వగః-పాప
 ప్రవృత్తింనవమేవిధత్రైశ్చ - జీవాదిష్టష్టకపంచమపజ్జిమైకాదశస్థశ్చ - ౬-
 ౫ - ౧౨- ౧౧- భ్రాతృసుత విజయలూభాంత్యకమగఃపుష్కలోగ్రాణాం
 భామస్థానాత్సరః- ౩ ౫-౬-౧౧-౧౨-౧౦ - విజయస్థానమశ్రుత్యత్రుస్థానంజ్ఞే
 యం షష్టాంత్యోపాంత్యగశ్శుక్రాత్ - ౬- ౧౨ - ౧౧- దశమైకాదశపక్ష

ప్రమాంశ్యవ మోకజస్సమ్యక్ - ౧౦ ౧౧ ౬.౮.౧౨.౯ - స్థానాద్విష్టం
 గ్నాచ్ఛభః - లగ్నాన్యధాసూర్యః ఆదిత్యాష్టవగే - వత్యతేదశమైకాదశవ
 స్తత్యతీయగోలగ్నశ్చతుర్థశ్చలగ్నాత్ - ౧౦-౧౧ ౬.౩-౧-౪-తథావస్థప్వ
 జాతకే-స్వాత్సరస్త్రిసుతాయారిగః - ౩-౫- ౧౧-౬ కుజాదంత్యకమన
 హితేషు-౩ - ౫.౧౧-౬- ౧౨-౧౦-స్వాయాష్టకేంద్రగోర్కాత్ ౨-౧౧-౮-
 ౧-౪-౨-౧౦ శుక్రాత్ షష్ఠాంత్యలాభేషు - ౬ - ౧౨. ౧౧-త్రిషడాంశ్యశ్చ
 శాంకాత్-౩-౬-౧౧ ఉదయాత్సమఖాద్యకమగః - ౩-౬-౧౧-౪-౧-౧౦-
 అథగురోఃసుతవడ్వ్యయాంశు - ౫-౬-౧౨. ౧౧-జ్ఞాద్యవ్యాయరిప్రదిష్ట
 వాష్టభః-౧ ౨-౧౧- ౬-౧౦-౯-౨-ఇతిసౌరస్వాష్టకవగః || ... ౭
 మా. ఇతిగదితమిష్టం నేష్టమన్యద్విశేషాదధికఫలవిపాకంజన్తభాత్త
 త్రదయ్యః! ఉదవయగృహమిత్రసోస్త్విచ్చగైష్ట్యమిష్టంత్వపవగృ
 హాహిచారాతైగైనేష్టసంపత్ || ౮

—|| బృహజ్జాతకేఅష్టకవగృధ్యాయస్సమాప్తః ||—

వాగ్|| అధాష్టకవగః ఫలనిరూపణార్థం మాలిన్యాహ|| ఇతిగదితమిష్ట-
 ఇత్యనేమోక్తేనప్రకారేణయన్నిగదితముక్తంతదిష్ట్యశోభనమిత్యర్థః - నేష్ట
 మన్యత్ - యదన్యన్నిగదితంతత్సవమనిష్టమశోభనం ఏతదుక్తంభవతి - స్వా
 దకఃప్రథమాయబంధునిధనఇత్యనేన పారేన యాన్యైస్థానానితేషా
 శ్రేష్ఠంఫలం - విశేషాదధికఫలవిపాకం - ఇష్టానిష్టయోఃఫలయోః - విశేషా
 త్సంశోధనాదధికమతిరిచ్యతేతత్ఫలవిపాకంభవతి - ఏతజ్జర్కభాత్జన్తకాలే
 యత్యస్థానేగ్రహాస్థితాః-తస్మాత్ స్థానాల్ శుభాశుభాఃఫలానిప్రయచ్ఛం
 తి - తన్న - యథాతత్కాలాక్రాంతరాశితః - ఏతదుక్తంభవతియానిశుభ
 స్థానాన్యాచార్యోపరితానితానిబిందూపలక్షితానికార్యాణి యాన్యశుభా
 నితానిరేఖోపలక్షితానితతఇష్టానిష్టయోర్విశేషమంతరంకృత్వా|| అవశిష్టస్య
 ఫలస్యవక్త్రీతియత్రబిద్వష్టకంజాతంతత్రశుభఫలంసంపూర్ణాయత్రద
 వడ్వీందవస్త్రత్రపాదోనంఫలం - యత్రచమిదుచతుష్టయంతత్రాదకంఫలం-
 యత్రబిందూద్వీతత్రపాదఫలం - అశుభఫలస్యేనంరేఖాభిః కల్పనాకా
 ర్యా - తత్రచానిమిషపరమాంశకేఽలగ్నాన్యత్రయోగేజాతస్యాం గారక
 స్యాష్టకవగః ఉదాహరీయతే - తతాచార్యపరితాని స్థానాని బిందూప

లక్షితాని - తద్యధాగ్రహసంస్థా - మనలగ్నగతఃశుక్రః - మేషేద్వితీయ
స్థానస్థోకః - తృతీయేషు మేషాద్రబుధౌ - పంచమస్థానైకకణస్థోబీవః - అ
షటమేతులాయాశనైశ్చ - ఏకాదశేమకణస్థోభౌమః - అనయాగ్రహసం
స్థయాప్రవశ్యతేన్యాసః - వక్రస్తూపచయేష్వినాస్తతనయేష్వద్యాధికే
షూదయాచ్చంద్రాదిగ్విఫలేషుకేంద్రనిధనప్రాప్త్యధాగసాన్యమృతభిః ధ

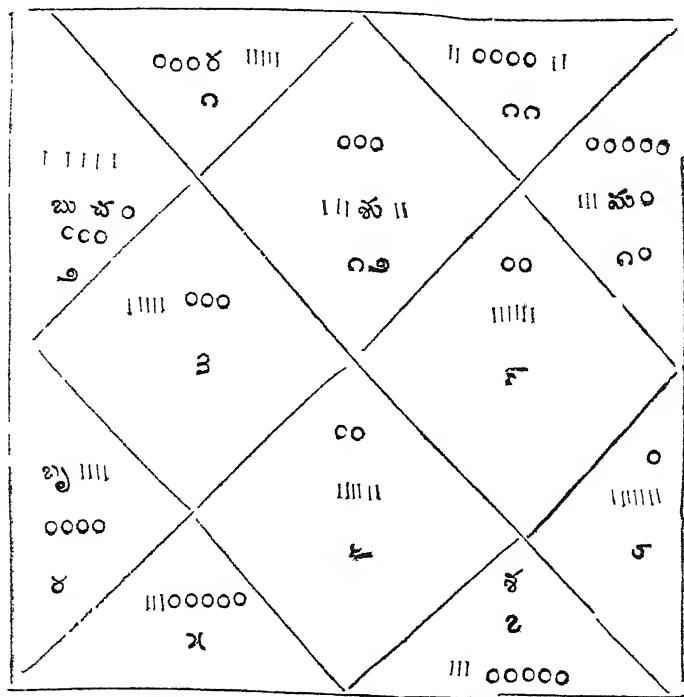
మాణ్యాయాప్తమకేంద్రసౌకణ్యతనయాక్షణికత్వత్త్రిధీలాభగః - శుక్రాత్తద్వ్య
యలాభమృత్యుషుగురోకమాణ్యలభాదిషు - అప్తకుండలికాన్యాసః - అ
ధశుబాచుభఫలవిశేషఃక్రియతేతత్రమేషేరేఖాపంచకంబిందుత్రయంచజా
తం - రేఖాత్రయంబిందుత్రయంచ అపాస్యద్వైరేఖేజాతే - తస్మాదేవంబిధే
యోగేజాతస్యనడైవచారవశాత్ మేషస్థోంగారటకోష్టభాగద్వయేనాశుభః
వృషేరేఖాపంచకంబిందుత్రయంజాతం - రేఖాత్రయంబిందుత్రయంచాపా

స్యద్వైరేఖేజాతే - తస్మాద్వృషస్థోభౌమోష్టభాగద్వయేనాశుభోభవతి - మి
ధునేరేఖాపంచకంబిందుత్రయంచజాతం - రేఖాత్రయంబిందుత్రయంచాపా
స్యద్వైరేఖేజాతే - తస్మిన్మిధునస్థోభౌమోష్టభాగద్వయేనాశుభః - కర్కటే
బిందుచతుష్టయంరేఖాచతుష్టయంచజాతం - సమత్వాన్త్యధ్యమఃసీంహేవిం
దుపంచకంరేఖాత్రయంచజాతం - రేఖాత్రయంబిందుత్రయంచాపాస్యవిం
దుద్వయంజాతంచ - తస్మాత్త్యధ - సదైవసింహస్థోభౌమోష్టభాగద్వయేన

శుభోభవతి - కన్యాయాంరేఖాషట్కంబిందుద్వయంచజాతం - బిందుద్వ
యంరేఖాద్వయంచాపాస్యరేఖాచతుష్టయంజాతంతస్మాత్త్యసృకన్యాస్థోభౌ
మోష్టభాగచతుష్టయేనాశుభః - తులాయాంరేఖాత్రయంబిందుపంచకంచ
జాతంతత్రరేఖాత్రయంబిందుత్రయంచాపాస్యవిందుద్వయంజాతం - తేన
తులాస్థోభౌమోష్టభాగద్వయేనసదైవశుభఃవృశ్చికేరేఖాసప్తకమేకోవిం

దుజాతః - తత్రబిందుంరేఖాంచాపాస్యరేఖాషట్కంబిందుత్రయంచాపా
కన్యాస్థోభౌమోష్టభాగషట్కేనాశుభః - ధనుషీరేఖాషట్కంబిందుద్వయంచజా
తంతత్రరేఖాద్వయంబిందుద్వయంచాపాస్యరేఖాచతుష్టయంచజాతం - ఏ
వమృష్టభాగచతుష్టయేధ్యస్థోభౌమస్సదైవశుభః - మకరేరేఖాత్రయంబిం
దుపంచకంచజాతంతత్రరేఖాత్రయంబిందుత్రయంచాపాస్యవిందుద్వయం

జాతం-తేనమకరస్థోభామోష్టభాగద్వయేనశుభః- కుంభేరేఖాచతుష్టయం
 బిందుచతుష్టయ-జాతం నమత్వాత్కుంభస్థోభామోమధ్యమః - మీనేరేఖా
 పంచకంబిందుత్రయ-చజాతం - రేఖాత్రయంబిందుత్రయంచాపాస్యరేఖా
 ద్వయంజాతం-తస్తానీ నస్థోభామోష్టభాగద్వయేనాశుభః || ఏవంజాతం||ప

వంశుభాశుభాస్యేకీకృత్యాష్టోఫలానిభవంతి - తేమాంసంశోధనంకృత్యాయ
 దవశిష్యతేతదాదేశ్యం - యత్రరేఖాచతుష్టయంబిందుచతుష్టయంచభవతి
 తత్రసమః మధ్యస్థోగ్రహాభవతి యత్రరేఖాష్టకంతత్రాతీవాశుభః - య
 త్రబిందుష్టకంతత్రాతీవశుభః - అత్రజాతమేవం జన్మకాలాక్యాంతశశి
 వశేనస్వగ్రహాణా మప్తకవగః కార్యః తథాచబాదరాయణః || ఏతేన
 యశుభస్యాష్టాష్టిః స్థానైస్సపావదోభవతి - యస్తుచతుభిరేప్తః సర్వత్ర
 ఫలకల్పనాప్యేవం ననుపూర్వముక్తం ఏకగ్రహస్యసదృశే ఫలయోర్విరోధే
 నాశంవచేన్యదధికంపరివచ్యతేతత్ | ఇతినిగదితమిష్టం తేష్టమన్యద్విశేషాదితిపు
 నగుక్తం - ఉచ్యతే-నైతత్పునరుక్తం అష్టకవగఃవిదా - యదుక్తమేకగ్ర

హస్యసదృశేఫలయోర్విరోధఇతి - తత్రసదృశయోఃఫలయోర్విరోధేనాశో
విజ్ఞేయః-యథానవవగ్రహాఃకయాపియంత్యాసువణాదోభవతి - సవయము
క్ర్యంతరేణనువణాఃపహరీతదానసువణాదోభవతిననువణాఃపహరీచే
తి-యదధికంపరివచ్యతేతత్రతత్త్వాపియదికారణద్వయేన సువణాఃపహరీ
భవతికారణేనైకేనసువణాదస్తధాపిసువణాఃపహరీభవతినసువణాదః-
అధికారణద్వయేనసువణాదఃకారణేనైకేన సువర్ణాపహరీతధాపికారణ
ద్వయస్యాధిక్యాత్సువణాదవ-పవంతత్రసదృశేఫలయోర్విరోధేనాశంవ
దేన్నాశసదృశయోః-ఇహతుచునఃసదృశేఫలయోర్విరోధేనాశవేతి-తద్వ
ధాబాదరాయణయవనేశ్వరాదిభిరష్టకవగేభిహితం-అన్యగ్రహస్య-స్థానా
దయంగ్రహః-స్వస్థి-స్థానేతిప్రమానఇమానిశుభాన్యశుభానిఫలానిప్రయ
చ్ఛతీతి- తత్రసదృశాన్యపియదితాఃఫలానిభవంతితధాపితేషాంశుభాశుభ
విరోధాదేవనాశంవదేత్-విశేషాదధికఫలవిపాకంజన్యభాత్తన్నదద్యుతితి -
యథాకల్పిద్యహః-కేనచిత్కారణేనసువణాదోభవత్సవరేణయాప్యహ
రీవ-పిధాన్యసదృశయోరపిఫలయోర్విరోధేదానహరణాత్తే-సశుభోనా
ప్యశుభఇతికల్పనీయః పవంస్థానాష్టకాద్యత్రస్థానేబహుభిఃశుభోభవత్స

త్వేనాశుభః-తత్రశుభాశుభఫలవిశేషంకృత్వాశుభపవకల్పనీయః - అనేనై
వప్రకారేణస్థానసంజ్ఞామాత్యేణస్థానశుభాశుభత్వమేవోక్తం-సప్రభకన్
లనిదేశః-శంకయద్యేవచాష్టకవగంప్రధానంతత్సంహితాయాం-గోచరఫ
లేచంద్రస్థానాత్కిమితిపుథగ్భునిదేశోవరాహమిహిరేణకృతః-జన్మన్యా
యాసదోకః-ఇత్యేవమాది - అత్రోచ్యతే-తస్మాదష్టకవగఃఫలవిశేషాద్య
దతిరిచ్యతే-తదేవవక్తవ్యమితి - తదేవపూర్వప్రత్యయనాథః-మితిప్రసిద్ధ
త్వాద్యోచరస్యాన్యమతమేవాంగీకృత్యోక్తం తధావయాత్మాయాంతేనై
వోక్తం-యస్యగోచరఫలప్రమాణతాతస్యవేదఫలమివ్యతేనవా! ప్రియ
శోబహుషసమ్మతంత్యైరంస్థూలమాగఃఫలదోహిగోచరై-ఇ-యవనేశ్వరే
ణాపిపుథకభునిదేశః-కృత్యైతదేవాష్టకవగః-మంగీకృతం - తధావత
ద్వాక్యం-ఫలాష్టకవగే-శుభపాపలయ్యోసమాసకల్పానశితౌప్రదిష్టాః-జ్ఞా
యా-సుయప్రత్యఫలవిధార్యంయాత్మావిధానేన్నసముద్భవేచేతి - పుథ
కఫలనిదేశః-కృత్వాబాదరాయణోప్యష్టకవగః-మేవాహ || కష్టశ్శేష్

తుల్యసంఖ్యే ఫలేనే తస్యైతాం నాశః ఫలయోస్తత్ర వాచ్యః - వాచ్యాపక్తివ్యతిరిక్తస్తయోసాస్యత్ స్థానే స్థానే కల్పనేయం ప్రదిష్టా || ఉపచయగృహమిత్రస్వోచ్చైః ప్రప్తమిష్టమితి - లగ్నాచ్చుద్ధాద్వయాన్యసవయస్థానానిధామిత్రక్షేత్రాణిస్వోచ్చయ - ఏతానశుభస్థానాని శు స్థానోఽలక్షణాధాని - ఉపలక్షణత్వాత్ స్వక్షేత్ర మూలక్రికోణంచగృహ్యతే - తత్రలగ్నాచ్చుద్ధాద్వోపచయస్థోగ్రహః - స్వక్షేత్రసఃస్వోచ్చస్థోమిత్రక్షేత్రస్థోమూలక్రికోణస్తత్ప్రయధాశుభంభూతయచ్ఛతదతవప్రప్తఫలం ప్రయచ్ఛతి - అత్రచశ్రీ దేవకీతిః || లగ్నాచ్చుద్ధాద్వయాన్యసవయస్థానాని - మిత్రక్షేత్రగతోవాఫలమితశ్చయితంశుభంచద్యోతే - అపచయగృహనీచారాతిగైత్యాది || లగ్నాచ్చుద్ధాద్వయాన్యసవయస్థానాని - తథాశతుక్షేత్రనీచానిచ - తాన్యశుభాని - లేమాస్థితోగ్రహాయదాశుభఫలం ప్రయచ్ఛతి తదవ్యప్రప్తంభవతి - అధాదేవశుభంభ

లంప్రయచ్ఛతి - ఏవంకాలేస్యాత్ - శుభగ్రహస్థోల్పమశుభంప్రయచ్ఛతిఅభగ్రహస్థశుభమల్పం - యత ఉక్తంనేష్టనంపదితికిమేవవిధేషుగ్రహస్యజన్తకాలేస్థితిరస్వేష్య - కింవాచారవశాత్ ఫలకల్పనేతి - ఉచ్యతే జన్తకాలేకథమేతత్ ఉచ్యతేతత్కాంతనానాయంతధాచ దేవకీతిః || అపచయరాశోనీచే శతుక్షేత్రేచజన్తకాలేస్యాత్ - యస్తుసవద్యాత్వాపంఫలమితశ్చయితోయధా కాలం || యవనేశ్వరశ్చ || యస్తుస్వనీచారిగృహాయగోనైర్విజిఃలోరివృష్టోల్పతసుర్వివణః | సుతావభూష్టన్తత్రాబలధేసజన్తగోవంధ్యఫలోవిభక్తః || ఈవత్సుహృతోస్వోచ్చభృనిష్టసృష్టామిత్రక్షేత్రజన్తవచయేబలియా | యోజాతకేభూశుతుజన్త సంస్థోరద్యాచ్ఛుభంనత్వశుభోవృద్ధిః || తథాచనత్య || జన్తమృషచయభవనోపగాగ్రహోహ్యుష్టచయేషుభస్థఫలాః | అపచయభవనోపేతాస్థిత్యాస్థానేహ్యుష్టచయాయఫలకాలేతుప్రసశ్చంద్రవజ్జమన్యోగ్రహాబలవానేవశుభమశుభం వానప్రప్తంఫలంప్రయచ్ఛతి - చంద్రః శుభోపిబలరహితోపావఫలోభవతి - అత్రచశ్రీదేవకీతిః || ప్రప్తమభ్యంతస్వఫలంచద్యాత్సబలబలేనహీనస్తు | గ్రహశుభసర్వశ్చంద్రఃప్రఫలోబలవహీనశ్చ || తథాచనత్యః || స్నేహవశుభంశుభైర్విజిః - తఃశతుభేరిసృష్టః | గ్రహశుభఫలమనదద్యాచ్ఛంద్రస్తుయదీశుభఃకీప్తః ||

వరాహమిహిరోవ్య బలానాంగ్రహణాంఫలదానే అసమర్థానాయాత్యా
 యామాహ ॥ నీచస్థాగ్రహవిజితారవ్యభిఘాతావిరశ్చయోహ్యసాప్తిః - భూ
 జగత్తవమంత్రహతాభవంతి కార్యాత్మమాలగ్నై ॥ యాత్యాంయవనే
 శ్చవోపి స్వవగడసంస్థాబలినోదినేశాజనుర్యోద్దిష్టఫలప్రదాస్యన్ ॥ సీతేజి
 తాశ్చాపి హేల్పవీర్యాస్తేషుంత్యనిష్టేష్టఫలప్రవృత్తింత ॥ త్రశాస్త్రేషు
 యానీచానున్యాన్యచ్ఛాదినంస్థానాంశుభాశుభఫలప్రవృత్తిప్రదశకాకాని
 చారీస్థానామశుభఫలప్రదశకానితానిజన్తనమయేష్టేయాని-యానిచశుభా
 నామశుభానాంవాఫలానిగ్రహవశేనైవప్రప్తిప్రదశకానితానిచారవశాన్
 లగానకాలగ్రహస్యజ్ఞేయానితి ॥

ఇతిశ్రీకర్తవ్యోపనిషత్సంహితాయాంబృహజ్ఞాతకవివృత్తౌ

అష్టకనగ్ధ్యాయోనవమస్తమాప్తః,

అథ కర్తవ్యజీవాధ్యాయప్రారంభః

మూ. అగ్రాప్తిపితృజనసేవశ్చమిత్రభ్యాత్పస్త్రీశ్చ తతఃకనాద్దివాక
 రాద్యైః! హూరెంద్రోరశమగతైర్విశకల్పనీయాభేంస్వకాన్స
 దవతిగాంశనాథవృత్తాః ॥ ౧

వ్యా ॥ అధాతఃకమాఽజీవాధ్యాయోవ్యాఖ్యానయతే - అనేనపురుషే
 ణకథంధనమజయితవ్యమిత్యధ్యాయేన్ద్విక్షిరూప్యతే-అత్రచప్రకారద్వ
 యేనధనదాతాగ్రహేభవతి - లగ్నాచ్చంద్రభాచ్చయోదశమస్థాగ్రహః
 సధనదాతాభవతి-అథలగ్నచంద్రయోఃదశమస్థానశూన్యేభవతస్తదాలగ్న
 చంద్రాదిత్యానాంయేయేదశమరాశయస్తేషాంయోధివతయః తేషునవాంశ
 కేషుపురుషస్యజన్తకాలేస్థితాస్తేషాంనవాంశకానాంయేగ్రహోపధివతయస్తే
 గ్రహోధనదాతారోభవంతి-కింతులగ్నాచ్చంద్రాచ్చయేదశమాగ్రహఃతేఽ
 నేనప్రకారేణధనదాతారోగ్రహోభవతి-కింతుభేండ్వకాన్సదవతిగాంశ
 నాథా అనేనప్రకారేణేతి తత్రాదావేవలగ్నాచ్చంద్రాచ్చదశమస్థాగ్ర

హూయేనప్రకారేణధన-దాతీతధాధేన్వకాన్వకపతిగాంశనాధాయన
 ప్రకారేణధనప్రదాన్వశ్చకారన్వయప్రదశకన్వప్రహాషిణ్యాహ||అథా
 ప్రీతి|| హూయేదోష్టిః - లగ్నచంద్రయోః - దివాకరాద్యైఃసూర్యాద్యై
 గ్రహేష్టాశమగతైః - దశమస్థానాశ్రితైః - పితృదిభ్యోర్ధాప్తిఃధనపా
 త్తి - పితృపీయూపిచింత్యా - తత్రపురుషస్యజన్మసమయేలగ్నాచ్చంద్రా
 ద్వామహాద్యోన్యకహస్తోభవతి తదాపితృతోర్ధాప్తిర్భవతి - ఏవంచంద్ర
 లగ్నార్ధమగతేతత్సంక్షిప్తమాతుస్యకాశాత్-భౌమేలగ్నచంద్రయోదశ
 మేనశిత్రుతనిపుతః - బుధేమిత్రాత్ సుహృత్తః - గురౌభాతృతస్సహజా
 త్ - శుక్రేస్త్రీతయోషితః - సౌరేభృతకజాత్ - కమకరాత్ సేవకాదిత్య
 ధాః - అవకశ్చిల్లగ్నార్ధమేనవత్యపరశ్చంద్రాత్తదాస్యస్యాంస్యస్యా
 మంతదకశాయాంద్వాపిసేవభిహితఫలప్రదౌభవతః-నకేవలమేతావత్
 చంద్రాల్లగ్నాచ్చ బహవోపియదిదశమస్థాభవంతితదానర్థే ఏవస్యస్యాం
 స్వస్యామంతదకశాయాంస్వస్వప్రకారేణధనప్రదాభవంతి - అథలగ్నా
 చ్చంద్రాద్వానకశ్చిన్యశమోభవతితదాకోర్ధప్రదోభవతి - అతఉక్తంభేంద్వ
 ర్కాస్పదపతిగాంశనాథవృత్తేతి - భంలగ్నంశందుశ్చంద్రఃఅకఃఅదిత్యః
 భంచేందుశ్చాకశ్చభేంద్వకాఃలేభ్యఃప్రత్యేకస్యాస్పదాభ్యోయోరాశిః
 దశమగ్రన్యః-తస్యయోధిపతిఃగ్రహాఃస్యఃయస్మిన్సంవాంశకెగతఃస్థితః - త
 స్యయోనాథః స్వామీతస్యయావత్యమాణావృత్తిః తయావృత్త్యాతస్యధన
 ప్రదోభవతి - ఏవంలగ్నాచ్చంద్రాదర్కాదపివక్తవ్యం - కేచిదేవంష్యావ
 త్తతే-యథాలగ్నాచ్చంద్రాచ్ఛయదాదశమస్థాగ్రహాః భవంతితదాలగ్న
 చంద్రయోఃయోబలవాత్తస్యయోదశమః-సఏవాథకప్రదోభవతి-భేంద్వ
 ర్కాణాంయోబలీతస్యాస్పదపతిగాంశనాథవృత్త్యా ఏకఏవాథకప్రదోభ
 వంతి - తదయుక్తం - యస్తాదత్రబలగ్రహణంనాస్తితస్మాదేవంజ్ఞాయతేన
 ర్వేభ్యఏవభవతిపురుషస్యబహుప్రకారధనాగమదశకానాదితీతధావభగవా
 గాగ్నిః||ఉదయాచ్చనివోవాపియగ్రహదశమస్థితాః || తేనర్వేధప్రదాజ్ఞే
 యాఃస్వగతాసుయధోదితాః||లగ్నకరాత్రినాధేభ్యోదశమాధిపతిగ్రహ
 హః||యస్మిన్నవాంశేతత్కాలంవతఃతేతస్యయఃపతిః||తద్వత్ప్రవద్యి
 త్తంజాతస్యబహవోన్యధా||భవంతిచిత్తదాస్తేసిస్వదశాసువివిచ్ఛితభిః||...౧

మూ. అర్కాంశేపుణకనకోణః ఛేదజ్ఞాద్యైశ్చంద్రాంశేపుషిజ
లజాంగనాశ్రయాచ్చు । ధాత్వగ్నిప్రహరణసాహస్రైకుజాంశే
సౌమ్యాంశేఽపిగణితాదికావ్యశీలైః॥ ...

వ్యా॥ భేంద్వర్కాస్పరపతిగాంశనాథ వృత్త్యేతియదుక్తమధునారాం
వృత్తిప్రమాణిణీష్వయేనాహ-అగ్గాంశభిః॥ భేంద్వర్కాస్పరపతిగాం
శనాథోకః-యదాధవతితదాత్మజైఃసుగంధైః-కనకేనసువణైఃనచదుణైః
యాచివకలోమ్నాభేషజేనదేవధేనఅదిశబ్దాత్భిషక్క్రియయా రోగిణాం
పతిచర్యయాచధనమాప్నోతి-అథచంద్రాంశోధవతితదాకృష్ణాకషణేన
జలజైఃశంఖముక్తాప్రవాళాదిభిః - అంగనాభిఃస్త్రీభిః-జలజానాంక్రియవిక్ర
యైఃఅంగనానాంసమాశ్రయణైరేలైధణనమవాప్నోతి - అథసౌజాంశోభా
మనవాంశోయదాధవతితదా- ధాతుభిఃసృష్టికాదిభియాభిః-వాభిః-సువ
ణ-రూప్యతామ్రాదీనిశవంత్రాభిఃప్రాప్నోతి - అథనాథాతుభిః-మనస్మిలా
హరిణాలహింగులూకాం జనప్రభృతిభిః అగ్నినాగ్ని క్రియయాప్రహరణైః
ఖడ్గచక్రకుంతచాసతోమరాద్యైః - సాహస్రైః అసమీక్షితకార్యకర్తజైః-అ
థచాస్వబలక్రియారంభైఃధనమాప్నోతి - అథసౌమ్యాంశోబుధనవాంశకో
యదాధవతి-తదాలిపిగణితాదికార్యశీలైఃవిధనమాప్నోతిలిపిరక్షురఃస్యాన
సైరగణితేనఆదిగ్రహణాత్ వ్యాఖ్యానేన - యాత్రాదిప్రయోగైః-కార్య
ణక్రియయాశీలైః చిత్రపుస్తకః త్రభేదబాణమాల్యరచనాగంధయక్షప్ర
భృతిభిః-ధనమాప్నోతి-కావ్యశీలైఃపరితిపాతాంతరం॥ ... ౨

మూ. జీవాంశేద్విజవిబుధాకరాదిభమైఃకావ్యాంశేమణిరజతాదిగ్గో

మహిమ్యైః । సౌరాంశేత్రమవధభారసీవశీలైఃకమేకాధ్యుషి
తనవాంశకమసీధిః॥ ... ౩

వ్యా॥ అథజీవాంశాదిమృగనప్రాప్తింద్విజీయప్రమాణిణ్యాహ॥జీ
వాంశభిః॥ జీవాంశేద్విజవిబుధాకరాదిభమైః-రితి - అథజీవాంశకోయదాధ
వతితదాద్విజేభ్యోబ్రాహ్మణేభ్యః-విబుధేభ్యోదేవేభ్యఃపండితేభ్యోవా ఆక
రేభ్యఃసువణాదీనాం - లవణాదీనాంఅంజనాదీనాంగజాదీనాంచసముత్ప
త్తిస్థానేభ్యః- ఆదిగ్రహణాక్రియావాదేన - ధమైఃయజ్ఞదాహోపవాస
తీర్థాగురుసేవాదిభిః-ధనమాప్నోతి- అథశుక్రనవాంశకోయదాధవతితదా
మణిభిఃవజ్రమరకతరత్నరాగేంద్రసీలప్రభృతిభిః రజతేనరూప్యేణ ఆదిగ్రహ

తాత్పర్యేణాహో-హైః-గౌభిరథా-మహిషకమ-నిమహి-మే-భ్యోచానామ
 మహిష్య-శ్రేష్ఠమహి-మైః-ధనమాప్నోతి-అథనా-గాంశకో-యదాభవతి
 దాశ్రమేణిధ్యగమనాదికే-వధేనచవధ్యఖాలతయా- అథవాస్వరీంతా
 డనాద్యేరభారవాహేనభారవహాన-నిశశేలైఃస్వకులనుచితైఃకమ-
 భిఃధనమాప్నోతి - ఏవజాతకకాలవశాత్ప్రసుపస్వరనాగమంజ్ఞాత్వాకా
 లానుకూలంకమేశచారవశాత్కమ-సిద్ధియామాకమ-శాధ్యపితనవాం
 శకమ-సిద్ధిః-కమ-ఈశంకమేశంబగ్నాద్యశమగాని-తదధిప-కమేశః
 సచారవశాత్యస్తిన్నవాంశకేఅధ్యపితో-వ్యవస్థితోభవతితస్యయాస్సాప్సమీ
 తస్యయానికమాణిలక్ష్మంశేర్పణకనకోణభేషజాద్యైర్నిత్యాదీ-తత్స
 మానానాసిద్ధిభవతితానిప్రారబ్ధానిసిద్ధ్యంతీతి-అత్రకేచిత్కమేశాధ్య
 పితనమానకమ-సిద్ధిరివత-తి - అత్రచనవాంశగ్రహణంనాస్తి - క్రతుత
 ల్వాత్వాగమవృత్తేచక్షాంశకో-వ్యయితే-తథాచభగవాగ్నిగోః॥
 లగ్నకమాధిపాయస్త్రికనవాంశేవతకత్తేగ్రహః । చాక్రమేణతత్తుల్యాం
 కమణాసిద్ధియాదిశేషితి - జ్ఞానజాంకస్యేవక్రియాశ్రయంకమ-క
 ర్తేశాధ్యపితనవాంశకపతికమణాం - యథాదర్శితానాంప్రారబ్ధానాం
 కాలానుకూల సిద్ధివకత్తవ్యా - నాన్యేసామి॥ ... 3

మూ- మిత్రారిస్వగృహగతైగ్రహైస్తభోధాంస్తుంగధేబలివభా
 స్మరేస్వవీర్యాత్ । ఆయధైరుచయథనాశ్రితైశ్చసామ్యైస్సంచిత
 శ్శంబలసహితైరనేకధాస్వం॥ ... ౪

వ్యా ॥ అగ్నిమిత్రాది గ్వాగాభనాగమజ్ఞాన ప్రహషికణ్యాహ ॥ మ
 త్రారిస్వగృహగతైరితి ॥ చంద్రలగ్నయోః - యేవశమగాగ్రహః - తద
 భావేవ-యేభేంవ్యర్కాస్పవప్రగాంశనాథాః - తేవయదిగస్త కాలేమిత్ర
 గృహస్థితాభవతి- తదాస్వాంతదశాకాలేతతఃతస్మాదేవమిత్రాత్మిత్ర
 లి-భనప్రదాభవంతి - అధారిగృహస్థాః శశ్రుగృహగాభవంతి - తదాది
 తపవ-అధస్వగృహస్థాస్తదాస్వగృహప్రేవధనప్రదాభవంతి - తుంగధేబలిని
 తియస్వగ్వావిధినాభాస్కగ్నుగ్నోగనద్రదోజాశః - తస్మింస్తుంగధే
 ఉచ్చగేమేవయాప్తే అనైర్వృత్తైః - ప్రాద్యభిగ్చయితేస్వవీర్యాత్

స్వవిక్రమాజితధనోభవతీత్యర్థః - ఆయుఃస్థితి - సౌమ్యైశుభగ్రహైఃజన్మ
నితయచంద్రైశ్చకాశభూమితైః ఉదయధనాశ్రితైశ్చలగ్నగైఃప్రియస్థా
నగతైశ్చ - తైశ్చబలసహితైః పీష్టవర్షి - జాతప్రమాణ అనేకధాబహు
భిఃప్రకారైః - స్వ భసంక్రాంతైః సంచితైః - యేనయేనప్రకారేణభ
నాజకసమాకాంక్షలే - లేనలేనప్రకారేణ - యత్నాన్ధసమవాప్నోతీత్యర్థః.
తథాచభగవాన్ గాగః ॥ ధనదాజన్మసమయే మిత్రానిస్వగృహూపగాః
యస్యతస్యనసం చవ్యర్షిత్రా రిష్వగృహూచ్ఛవం ॥ దనదోభాస్కరోయ
స్యకుంగేబలసమస్థితః ॥ వేజ్జన్మతస్యస్వప్నప్రమాత్నోద్యమాజిః తం॥లా
భార్థలగ్నగై సౌమ్యైశ్చైశ్చయేనైవకమణా ॥ ధనాజకనంపాగ్ధకయ
తేతేనయత్నాత్సమస్తుత్యతః ॥ ౪

ఇతిశ్రీభట్టోపనిషత్పరిచితాయాం బృహజ్ఞాతకవివృతా
కర్మాజీవాధ్యాయోదశిః.

అథ రాజయోగాధ్యాయపాఠః - ౪౩.

మూ - ప్రాచుర్యవనాస్వకుంగగైఃక్యూరైఃక్యూరమర్త హీవతిః
జీవిక్యూరైస్తునజీవశమణఃపక్షేక్షిగ్యధిపఃప్రజాయతే ॥ ... ౧

వ్యా ॥ అధాతోరాజయోగాధ్యాయోవ్యాఖ్యానతే ॥ తత్ప్రదావే
వయవనానాంజీవశర్మణశ్చమతంవైతాళీయేనాహ ॥ త్రిప్రభృతిరుచ్ఛస్థైఃస్థ
వపంశభవారాజా నోభవంతి - ఇతిసర్వజాతకేషు ప్రసిద్ధం - తత్రతావన్య
వనానాంమతభేదః - యవనాః యస్యజన్మసమయే క్యూరైః పాపగ్రహైః -
స్వకుంగగైః సోచస్థైః జాతోపహీపతీరాజాభవతి - కింతుక్యూరమతిఃపా
పబుద్ధిరితిప్రాహుఃకథయతి - అధాదేవసౌమ్యైర్యచ్ఛగతైఃధమకమతి
గ్భవతి-మిత్రైఃమిత్రస్వభావోరాజఇతి-ఏవమవాధోమణిజ్ఞేనాభిసాతఃత
థావతద్వ్యక్తం ॥ పాపైఃపాపమతిసోస్వచ్ఛగతై ధకమణవాంస్తథాసౌ
మ్యైఃవ్యామిత్రైః మిత్రమణిఃపున్యోశోజాయతేమనజఇతి॥క్యూరైస్త్వితి-జీవ
శమణః-పక్షేక్షులేకూరైస్తూచ్ఛగతైఃక్షిత్వధిపానరాజాప్రజాయతేకిం

తుష్ణజాతుల్యోగనవాంశ్చభవతి - తథావతద్వాక్యం॥పాపైరుచ్చగతైర్దా
 తానభవంతిసృపానరాకింతువిత్తాన్వితాస్తేస్యః కౌగ్ధినికలహస్త్రియాభి
 త్తివరాహమిహిరన్యయవనేశ్వరమతమభిపేతం-యతస్తేనసామాన్యేనైవ
 స్వప్నజాతకేభిహితం - త్రిప్రభుకేభిరుచ్చస్తైన్మవవంశభవాభవంతిరా
 జానః-పంచాదిభిరన్యకులార్థవాశ్చతస్వత్తిక్రోణగతై రితి॥ ... ౧

మూ- వక్యార్కజారగ-గురుభిష్కలైస్త్రిభిష్చసోచ్చేషుపోడశస్య
 పాఃకధితై కలగ్నే | ద్వేకాశ్రితేషువతదై కతమేవిలగ్నేస్వత్తే
 త్రకేశశిఃమోడశభూమిపాస్యః॥ ... ౨

వ్యా || అధద్వత్త్రిశద్రాజయోగాః వసంతతిలకేనాహ॥వక్యాకః
 జేత్రివక్యాకఃజాకఃగురుభిఃభౌమశనిసూర్యజీవైః- సకలైస్సప్తేశ్చతుర్భి
 రపి - సోచ్చేషుస్థితైః-కధితైఃకలగ్నేఏమాకధితగ్రహణాంచతుణాంమ
 ధ్యే ఏకస్థిలగ్నగతేవత్వారోరాజయోగాభవంతి-తథాత్రిభిష్చఏమామే
 వమధ్యేత్రిభిఃసోచ్చగతైః-కధితై కలగ్నేద్వాదశరాజయోగాభవంతి ఏ
 వంషోడశ-ద్వేకాశ్రితేష్వితి-శశినిచంద్రేస్వత్తేత్రకే - కకటస్థేతేమా
 మేవవక్యాకఃజాకఃగురుణాంమధ్యేగ్రహద్వయేసోచ్చాశ్రితేతదేకత
 మేవిలగ్నగేద్వాదశరాజయోగాభవంతి- ఏకాశ్రితేషుచతేమామేవమధ్యే
 ఏకస్థి ఉచ్చాశ్రితే తస్మిన్నేవవిలగ్నగేవత్వారో రాజయోగాభవంతి-
 ఏవంషోడశపూర్వోక్తైస్సహద్వాత్తింశత్-తద్యథామేషేకః కకటేజీ
 వః-తులూగూంశనిః-మకరేపజః శేషాయధేష్టం ఈదృశ్యాంచగ్రహసంస్థా
 యాం-మేషులగ్నగతేఏకోయోగః-౧-కకటేద్వితీయః - ౨- తులూయాం
 తృతీయః-౩-మకరేచతుర్థః-౪-ఏవంవక్యాకఃజాకఃగురుభిఃసకలైఃసోచ్చే
 ష్చేషుతదేకతమేలగ్నే-చత్వారోరాజయోగాః అథత్రిభిః-తద్యథామేషే
 కఃకకటేజీవః -ఐతులూయాంసౌరః శేషాయధేష్టం ఈదృశ్యామపిగ్ర
 హసంస్థాయాం- మేషులగ్నేఏకోయోగః కకటేద్వితీయః- తులూయాంతృ
 తీయః పూవైస్సహసస్త - ౭ - అథమేషేకః - కకటేజీవః-మకరేభా
 నః - శేషాయధేష్టం - ఈదృశ్యాంచగ్రహసంస్థాయాం- మేషులగ్నేఏకో
 యోగః కకటేద్వితీయఃమకరేతృతీయఃపూర్వైస్సహసస్త - ౧౦-అథమే
 షేకః-తులూయాంసౌరఃమకరేభానః-శేషాయధేష్టం- ఈదృశ్యాంచగ్ర

హసంస్థాయాం-మేషులగ్నే ఏకః-తులాయా ద్వితీయః - మకరేత్వతీయః -
 ఏవం త్రయోదశ -౧౩- అథకక-టేజీవః-తులాయాంసారః-మకరేభామః-
 శేషాయ ధేష్టంతుశ్చశ్వాః-చగ్రహసంస్థాయాంకక-టేఏకః- తులాయాం
 ద్వితీయః-మకరేత్వతీయః-ఏవంషోడశరాజయోగాః-౧౬- త్రిభిఃసోచ్యగ
 తైః-తదేకతమేవిలగ్నే ఇతిగతం - ద్వైకాశ్రితేష్యిత్యాదియోగేభ్యూహ
 త్క-క-టేచంద్రమానభవతితావద్యోగావనభవంతి-తద్యథాద్వైశ్రి
 తేషుగ్రహేషుస్వక్షేత్రగతేచచంద్రే ద్వాదశరాజయోగావ్యాఖ్యానం-తే
 తద్యథామేషేకః-కక-టేచంద్రజీవాశేషాయ ధేష్టం- తుశ్చశ్వాః-చగ్ర
 హసంస్థాయాంమేషులగ్నే ఏకోయాగః-కక-టేద్వితీయః -౧- అగమేషే
 కః-కక-టేచంద్రః-తులాయాంసారః-శేషాయ ధేష్టం- తదామేషేత్వతీయ
 ౩-తులాయాంచతుథః-౪- అథమేషేకః-కక-టేచంద్రః-మకరేభామః
 శేషాయ ధేష్టం-తదామేషేవంచమః-౫- మకరేషమః-౬- అథకక-టేచంద్ర
 జీవా-తులాయాంసారః-శేషాయ ధేష్టం-తదాకక-టేసప్తమః-౭- తు
 లాయామృతమః-౮-అథకక-టేచంద్రజీవామకరేభామః-శేషాయ ధేష్టం
 తదాకక-టేనవమః-౯- మకరేదశమః-౧౦- అథతులాయాంసారః-మకరే
 భామః-కక-టేచంద్రః-శేషాయ ధేష్టం-తదాతులాయామేకాదశ-౧౧-మక
 రేద్వాదశ -౧౨- ద్వైశ్రితేష్యితీగతం- అతైకాశ్రితేషుకక-టేచంద్ర
 దేమేషుక్షేత్రే-మేషులగ్నే ఏకః -౧- కక-టేచంద్రే-తద్యథాద్వైశ్రితే
 యోద్వితీయః-౨- కక-టేచంద్రే-తులాయాంసారే-తస్మిన్నేవలగ్నేత్వతీయః
 ౩-కక-టేచంద్రే-మకరేభామే-తస్మిన్నేవలగ్నేచతుథః-౪- ఏవంపూ
 ర్వైర్వాదశభిన్నహషోడశపూర్ణావరోక్షైః-షోడశభిన్నహద్వాత్రింశద్వా
 జయోగావ్యాఖ్యాతాః॥ ౧

మూ, వగో-త్తమగతేలగ్నే చంద్రేవాచంద్రవజైతైః । చతురా
 ద్వైగ్రహైశ్చ-పైశ్చసూచ్యవింశతీస్త్యుతాః॥ ౩
 వ్యా॥అథచతుశ్చత్వారింశద్వాజయోగాననుష్ఠానభావ ॥ వగో-త్త
 మగతేలగ్నేఇతి ॥ లగ్నేజన్మకాలికేవర్గోత్తమగతేస్త్వనవాంశకర్ణభక్త్యర్థః-
 తస్మిన్చంద్రవజైతైః-అన్యగ్రహైశ్చచతురాద్వైశ్చప్రేచతుర్భిః-పంచభిః
 షడ్భిర్వాపలాకితేద్వావింశతిరాజయోగాస్త్యుతాః-ఉత్తరలగ్నేచంద్ర
 నృప్తేనయోగభంగః-కింతుపశ్యతాంసుధ్యేనగణ్యతే-సతుపశ్యతుమావా

వశ్యతు అన్యైశ్చతురాదిభిః గ్రహైశ్చ కష్టే రాజయోగోధవతి - ఏవంచం
 ద్రేవగోకశ్చమాంశ్చసేవతురాద్యైః గ్రహైశ్చ కష్టే ద్వావింశతీయోగాధవం
 తిఏవంచతుశ్చత్వారింశత్ - ౪౪- అత్రలగ్నైశ్చంద్రేవచతుర్భిర్వశ్యమా
 నేవంచదశవికల్పాభవంతి-పంచభిర్వశ్యమానేషడ్వికల్పాభవంతి - షడ్భి
 రేకః-ఏవంచద్వాత్రిశత్-తద్యథా-లగ్నైశ్చంద్రేవారవిభౌమబుధగురుభిః - దృ
 శ్యమానేఏకోయోగః-౧-రవిభౌమబుధసితైః-ద్వితీయః-౨-రవిభౌమబుధసౌ
 రైః-తృతీయః-౩-రవిభౌమజీవసితైశ్చతుర్థః - ౪-రవిభౌమజీవసౌరైః-పంచ
 మః-౫-రవిభౌమశుక్రసౌరైః-షష్ఠః-౬-రవిబుధజీవశుక్రైశ్చ-ప్రమః-౭-రవి
 బుధజీవసౌరైరప్రమః-౮-రవిబుధశుక్రసౌరైః-నవమః-౯-రవిజీవశుక్రసౌ
 రైః-దశమః-౧౦-భౌమబుధజీవశుక్రైరేకాదశః-౧౧-భౌమబుధజీవసౌరైః
 ద్వాదశః-౧౨-భౌమబుధశుక్రసౌరైశ్చ-త్రయోదశః-౧౩-భౌమజీవశుక్రసౌ
 రైశ్చతుర్దశ-౧౪-బుధజీవశుక్రసౌరైః-పంచదశః-౧౫-ఏవంచతుర్భిరపివి
 కల్పైః-పంచదశ-౧౬-అథపంచవికల్పా-రవిభౌమబుధజీవశుక్రైరేకః-౧-
 రవిభౌమబుధజీవసౌరైః-ద్వి-తీయః-౨-రవిభౌమబుధశుక్రసౌరైశ్చ-తృతీయః-౩-
 రవిభౌమజీవశుక్రసౌరైశ్చతుర్థః-౪-రవిబుధజీవశుక్రసౌరైః-పంచమః-౫-
 భౌమబుధజీవశుక్రసౌరైః-షష్ఠః-౬-ఏవంచపంచవికల్పైః-షష్ఠః-౬-ప్రారోహితైః-పం
 చంచదశభిః-సహాకవింశతీః-౨౧-రవిభౌమబుధజీవశుక్రసౌరైః-షడ్భిరేకః-
 ౧- ఏవంచద్వావింశతీః - ౨౨- లగ్నైశ్చంద్రేవచతుశ్చత్వారింశ-
 త్-౪౪- పరమాధ్యేనైతద్యోగద్వయమేవ-తద్యథా-వగోకశ్చమాంశ్చంద్రే
 వతురాద్యైర్వశ్యేషికః - లగ్నైశ్చ ద్వితీయః - సంఖ్యాప్రదేశకనంగణితప్రద
 శ్చ-నాధికం అత్రైవచంద్రమసోయదిరాశౌవగోకశ్చమాంశ్చ-త్రయోవస్థితనిరూప్య
 గణితంక్రియతేతదైతేషామేవయోగానాం - చతుష్షష్ఠ్యధికంశతద్వయంసం
 భవతి ఏవంచంద్రలగ్నయోగియోగానామేకీకృతానాం-పంచశతాన్యష్టావిం
 శత్యనికానిభవంతి-తథాచమాండవ్యం-విలగ్నభవనంగతేబలయుతేచవగోక-
 త్రయేవచతుఃప్రభృతీభిః గ్రహైశ్చ శనివాసమాలోకితైః-సంసంభవతి-పాధిః-వః
 పటుకృపాణసాణీరణైకదాచిదిపివీక్షతేరిపుజనోనయస్యారసమితి|| ... ౩
 నూ, యమేకుంభేకే-జేగవిశశ్చింతైరేవతన్నగైన్యకౌసంహాళిస్థై
 శ్శిశుగురువక్త్రైశ్చ-పతయ | యమేగుతుంగే గైచవిశ్చశశ్చి

షష్ఠభవనేతులాజే.దుష్టేత్రైశససితకుజజీవైశ్చనంపా || ౪

వ్యా||అధశిఖరిణ్యావంచరాజయోగానాహ||యమితి||యమేసారేకుం
భేకుంభస్థే.అకే-సూర్యేఅజేవేషస్థేసతి-శశినిచంద్రగవిపువస్థితే.త్రై
వతనుక్రైః తేహంగ్రహాణామేకతమేతనుగెలగ్నై-నకేవలమేతావత్-శశి
జగురువత్రైఃబుడజీవభామైః-నృయుక్సింహాళిస్థైఃమిథునసింహవృశ్చికస్థైః
జాతాన్మవతయోరాజానోభవంతి - చకారోత్రలుప్తోద్రష్టవ్యః-తత్రైతజ్జా
తం-సారఃకుంభరవిమే-మేచంద్రోవృషేయధోమిధునేజీవస్సింహేభామో
వృశ్చికేఈదృశ్యాంగ్రహసంస్థాయాంకుంభలగ్నైఏకోయోగః-౧-మేషేష్వి
తీయః-౨-వృషేత్వతీయః-౩-యమేందూఇతి-సారచంద్రౌతుంగక్షేచ్ఛనకేవ
లమేతావత్-అంగతనాలగ్నైఇత్యధః-సవితృశశిజౌసూర్యబౌద్ధషష్ఠభవ
నేకన్యాయాతులాజేందుష్టేత్రైశులాప్రసిద్ధాలజౌమేషః ఇందుష్టేత్రం
కకటః. ఏత్రైయధాసంక్షిప్తంససితకుజజీవైశుక్రభౌమగురుయుక్తైఃసరసౌ
ద్వారాజయోగావితీ-తత్రైతజ్జాతం-తులాయాంసారః-వృషేచంద్రః - క
న్యాయామక-బుధౌతులాయాంశుక్రః-మేషేభావః-కకటజీవః ఈదృ
శ్యాంగ్రహసంస్థాయాంతులాలగ్నైఏకోయోగః-౧-వృషేష్వితీయః - ౨- ఏ
వంపూర్వైస్త్రిభిన్నహవంచ-౫- అత్రషష్ఠభవనేషష్ఠరాశౌలగ్నైత్కేచి
దిచ్ఛంతి.ఏతదుక్తంయస్మాత్తులాస్థైశుక్రమీనస్తస్యాక-స్యాసంభవః-తథా
చబాదరాయణః| తులాలగ్నైసితసారౌమేషేభామౌగురుఃకుశీరగతఃకన్య
యాంరవిశశిజౌజాతోన్మవతిర్వృషేచచంద్రదేవేతి|| ౪

మూ- కుజేతుంగైర్కేంద్రోర్ధనుషియమలగ్నైచకువతిఃపతిర్భూమేశ్చ
న్యఃక్షీతిసుతవిలగ్నైచశశినిచంద్రేసారౌనైమరపశిగురౌచావధ
రగైశ్చతుంగస్థైభానావుదయముపయాతేక్షీతిపతిః|| ౫

వ్యా||అధాన్యరాజయోగత్రయంశిఖరిణ్యాహ||కుజేతుంగైర్కేంద్రోర్
తి||కుజేభామేతుంగస్థైఉచ్చస్థైమకరగలేఇత్యర్థః - అకేంద్రోవ్యసూర్యశశి
నో-ధనుషిచాపేస్థితయోఃయమలగ్నైయత్రకుత్రరాశౌలగ్నైశనైశ్చరే-౨
గ్నైతేమకరస్థిత్యర్థః ఏవంవిధేయోగేజాతకువతిఃభూమీశఃరాజాభవతి.
యమలగ్నైఇతికైశ్చిత్ - యత్రకుత్రరాశావస్థితేసారేలగ్నైమకరకుంభ
యోః.అన్యతమేలగ్నైఇశివ్యాఖ్యాతం-యమన్యలగ్నైయమలగ్నైఇతి-తచ్ఛా

యః క్షయస్తాద్భారాయణః లగ్నేశ్వరస్తుంగభామశ్చ ద్రావిత్యోచావ
 ప్యాస్తావితిఅస్తాకంప్రథమావ్యాఖ్యాసాధీప్రతిభాతియస్తాన్తాండవ్యః॥ ఆ
 దిత్యశ్చనిశాకరశ్చభవతోవాగీశ రశ్మయదాసాధాంభాస్కరితాస్సరా
 శిసహితోపాప్తోన్మృగేమంగళః-పాప్తోన్మృగిప్రభవంతదాససుకృతీత్సూపాల
 చూడామణిస్త్యస్యంలిప్రతిపంధినోరణము భోచుస్తాత్కృతాంతాదివేతి-పతి
 భూమేచ్ఛన్యభి- అస్మిన్నేవయోగేషీసమతలగ్న-భామేశశశిచంద్ర
 యుక్తేలగ్నగౌరధాఃదేవార్కేధనుధాఃరథైరాజయోగః-తత్రైతజ్జాతం -
 మకరలగ్నచంద్రాంగారకయుతేధనుధారగతేలగ్నేఅన్యోద్వితీయోభూ
 మేః-తిరాజాభవతితత్రచబావరాయణః॥ భానుశ్చపేసంయభామస్తుంగ
 పాప్తోలగ్నైవాసాప్తీనచంద్రసారేస్తభి- సారేశనైశ్చరే-నచంద్రేశశి
 యుక్తేతథాభూతే. అస్మైచక్షుస్థానగతేతథాసురపతిగురాజివేచావధరగ
 ధనుధాఃరథైభానా ఆదిత్యేస్వతు గన్ధేస్వీచ్ఛేమేవపాప్తేషడయలగ్నము
 పయాతే-పాప్తోజాతఃక్షితిపతిరాజా-పతి-తత్రైతజ్జాతం-మేవోలగ్నంత
 త్రైతాకః-ధన్వః జీవఃతులాగతాశశిసారావవ విధేయోగే - జాతోగా
 జాభవతిపవరాజయోగాస్త్యయః॥

౫

మూఃపృషే సేందౌలగ్నైసవిభృగురుతీత్సూంశుతనయైఃసుహృజ్జాయాఖ
 ధైర్భవతినియమాస్తా నవపతిః॥ మృగేమండేలగ్నేనహజరిపుధమః

వ్యయగతైశ్శశాలకాదై శ్విఖ్యాతఃష్మధుగుణశ్శాఃపుంగవపతిః॥ ౬

వృ॥అధశిఖరిత్యా రాజయోగద్వయమాహ ॥వృషే సేందౌలగ్నగతి॥
 వృషేగవిసేందౌవంద్రయక్తేలగ్నైస్థితేసవిభృగురుతీత్సూం శుతనయైః సూ
 ర్యజీవసారైః-యథాసంఖ్యంసుహృజ్జాయాఖస్థైచతుర్ధనస్తమదశమస్థితైః-
 నియమాన్నిశ్చయూత్-మానవపతిఃరాజాభవతి-తత్రైతజ్జాతం-వృషోలగ్నం
 తత్రైతవచంద్రఃసింహేర్కోవృశ్చి కేజీవకుంభేసారః - వీవవిధేయోగేజా
 తో-౭వశ్యంరాజాభవతి-మృగేమందభి- మృగేమకరలగ్నేతత్రస్తేమండ
 సారేనహజరిపుధమఃవ్యయగతైః-తృతీయషష్ఠనవమద్వాదశశ్లేః - శశాం
 కాద్యైః-చంద్రాంగారకబుధజీవైః ఏవవిధేయోగేజాతఃఖ్యాతఃసర్వత్ర
 విదితః-ష్మధుగుణయశాఃగుణాశ్శౌర్యాదయఃవిస్తీర్ణగుణకీర్తిః-పుంగవపతిః

మనుష్యసాధో రాజాభవతి ననుశశాంకాద్యైరిత్యుక్తం శుక్రః కర్షగచ్ఛతు.
ఉచ్యతే:- యథాసంఖ్యాత్వంచ మస్తానస్య విద్యమానశ్చ తే శుక్రస్యాపిత్య
వంచ మశ్వాదనవకాశః తత్రైతజ్ఞాతం మకరోలగ్నంతత్రైవసౌరః - మీసే
చంద్రః మిథునే భౌమః - కన్యా యాంబుభః - ధన్వః జీవః - శుక్లా ర్కాయత్రకుత్ర
స్థౌ ఏవ విధేయో గేజాతో రాజాభవతి ఏవ మాత్ర రాజయోగోద్వృతధావ
మాంఽవ్యః మృగేలగ్నే సౌరస్తిమియుగగతశ్శీతకిరణకుజాయుక్తే నార్యాం
శశధరసుతశ్చాపధరగః గురుక్షేత్రే జ్యేష్ఠాగ్నావభిమతగతాచారవిశతః
ప్రసూతాయస్యాసౌభవతిరవశ్యక్త సన్మతశ్చ ॥

మూ- హయే సేంచౌజీవే మృగముఖతే భూమితనయేస్య గుంకర్ణాలగ్నే
భృగుజశశిజావత్రస్పవతీ । సుప్తౌ వక్యాకీకగురుశశిసితాశ్చాప
హిబుకేబుధేకన్యాలగ్నే భవతి హిస్మిపోన్యోపగుణవా ॥ ... ౭

వ్యా॥ అథ శిఖిరిణ్యా రాజయోగత్రయమాహ॥ హయే సేంచౌజీవే ॥ హయే
ధనుషి జీవే గురౌ సేంచౌ సచంద్రే స్థిలే భూమితనయేంచ గురకే మృగముఖతే
మకరస్థే మృగాభాన్యార్యోమకరో మృగాభాన్యైతవచనత్ - భృగుజశశిజౌ
శుక్రబుధౌ స్వతుంగస్థాన్యోవృషాస్త్రాయుధిలగ్నే భవతః తదాయోగద్వయే
జాతౌ నృపతీభవతః - తత్రైతజ్ఞాతం బృహస్పతౌ సచంద్రే ధన్విగతే మకరగ
తే భామే ఏవం విధాయాంగ్రహసంస్థాయాం - మీసలగ్నే నశుక్రే పకోయో
గః - కన్యాలగ్నే ద్వితియోయోగః - సుతస్థావితీవక్యాకీభామసౌరాసుతస్థా
వంచ మస్తానగతౌ పథాగురుశశిసితాజీవచంద్రశుక్లాః - హిబుకేచతుర్థే
స్థానే బుధేకన్యాగతేలగ్నే జాతః అన్యః అవరోపిస్మిపో రాజగుణవాభవ
తి తత్రైతజ్ఞాతం - కన్యాలగ్నంతత్రైవబుభః - మకరస్థాశనిభౌమాధనుభా
రస్థా జీవచంద్రశుక్రాః యదాభవంతి తదాజాతో రాజగుణవాంశ్చ భవతి ఏ
వం రాజయోగాన్త్రయః ॥ ౭

మూ- యుషే సేంచౌలగ్నే గుటమృగమృగేంచ ధ్రువై ర్యమారా
క్షేయో భూశ్శిఖిలుమనుజీన్యాస్తే వసుధాం । అజేసారే మూ
తాశశిగృహగతే చామరగురౌ సురేజ్యే వాలగ్నే ధరణిపతిరన్యో
పగుణవా ॥ ౮

వ్యా || అథశిఖిణ్యా గాజయోగత్రయమాహ || యుషే సేందావితి || యు
 షేమీసే సేందానచంద్రేలగ్నే మీనలగ్నేనచంద్రేఘట మృగమృగేంద్రేఘట
 హితైః-యూమా రాకైః ఘటః కుంభః-మృగౌమకరః మృగేంద్రస్సింహః
 తేఘయథాసంఖ్యాయూమా రాకైః స్థితైఃతత్రైతజ్జాతం - మీమోలగ్నంత
 త్రైతృవచంద్రస్థినితః-కుంభే సారః || మృకేతజః-సింహేకః-ఏవంవిధేయోగే
 యోజాతఃఉత్పన్నః-సమనుజోమనుష్యవనుధా భూమింశాస్త్రపరిపాలయ
 తి-రాజాధవతీత్యధః-అజే సారః || - అజేమేమే సారేనకుజేమూర్తాలగ్నై
 స్థితే-తథాచలమరగురౌజీవేశిగృహాః-అకకటస్థేజాతోన్యహోరాజాబల
 వాః-భవతి అథవాసురేజ్యే బృహస్పతౌకకటస్థేలగ్నగతేకుజేమేషస్థేజా
 తః-అన్యః అవరోరాజాగుణవాంశ్చభవతిఏవమత్ర రాజయోగాస్త్రయః || ౮
 మూ- కకి- లగ్నైతత్తేజీవేచంద్రస్థితజ్జే రాయప్రాప్తే ! మేషగతే

రేజాతంవింద్యాద్విక్రమయక్తింపృథ్వీనాథం || ... ౯

వ్యా || అథ రాజయోగంవిద్యునా, లయాహ || కకి- శీలికకి- శీలిగ్నైక
 కటకేలగ్నై-తత్తేనత్రైవవ్యవస్థితేజీవేగురౌచంద్రస్థితజ్జేశశిశుక్రబుధైః
 ఆయప్రాప్తేరే కాదశస్థానస్థైః-మేషగతేకే- ఆదిత్యేమేషస్థేజాతంసంభూ
 తంపృథ్వీనాథంభూమిపతిం - విక్రమయక్తం ప్రత పనహితం వింద్యాజ్ఞా
 నీయాత్ || ౯

మూ- మృగముఖేర్గతనయస్తనుసంస్థక్రియకల్పిత హరయోధిపయ

క్రాః | మిధునత్రాళిసహితౌ బుధశుక్రాయదితదావృధుయశాఃపు

ధివీశః || ౧౦

వ్యా||అథక్షత్రపదేనరాజయోగమాహ|| మృగముఖే || అకతనయః
 సారఃమృగముఖేమకరగతః సచతనుసంస్థోలగ్నపాప్తః - తథాక్రియకల్పిత
 హరయః-మేషకకి-సింహఃఅనిప్రైస్సనాదైః-యుక్తాస్సహితాఃతథామేష-
 కుజఃకకటేచంద్రః-సింహేసూర్యత్వార్ధః-తథాబుధశుక్రాజ్ఞసితాయధా
 సంఖ్యంమిధునత్రాళిపహితౌ-తథామిధుస్థేబుధః-తులాయాంశుక్రః - ఏవంవి
 ధోయదియోగోధవతితదాజాతఃపుధుయశాఃవిస్తీర్ణకీలఃసృధివీశోరాజా
 భవతి-తత్రైతజ్జాతం మకరోలగ్నంతత్రైతః-శారః-మేషకుజః-కర్కటేచం

ద్రుఃసింహాకః విధునేబుధః-తులాయాంశుక్రః - ఏవంవిధాయాంగ్రహ
సంస్థాయాం-యత్రకుత్రస్థేచేవేయదిజాతోభవతి తదాప్రసవః- వృథాయ
శాభవతి॥ ౧౦

మూ- స్వోచ్చసంస్థేబుధేలగ్నభృగౌమేషూరణాశ్రితేనజీవేస్తేనశా
నాధేరాజామఃదారయోస్సుతే॥ ౧౧

వ్యా॥ అధరాజయోగమనుష్టభాహ॥ స్వోచ్చేతి॥ బుధేస్వోచ్చసంస్థేకిన్యా
గతేలగ్నభృగౌ-శుక్రేమేషూరణాశ్రితే-దశమస్థానస్థితే-నిశానాధేచంద్ర
సజీవేబృహస్పతిసంయుక్తే అస్తేనప్రహస్థానగతేమందారయోః - శనికుజ
యోః-సుతేపంచమేస్థితయోః - జాతోరాజాభవతి - తత్తైశ్శజ్జాతం-కన్యా
లగ్నసంబుధే విధునగతే శుక్రేగురౌసచంద్రేమీనధౌ - మకరస్థయోః శని
కుజయోః-జాతోరాజాభవతి-ఏతేరాజయోగాఃప్రోక్తాః॥ ౧౧

మూ- అపిభులకులజాతామానవారాజ్యభాజఃకిముతనృపకులోత్థాఃప్రా

క్తభూపాలయోగైః॥ నృపతికులసముద్ధాః పాథివావత్సమాజై
ర్భవతిన్యపతికుల్యస్తేవ్యభూపాలపుత్రః॥ ౧౨

వ్యా॥ ఏతేష్వరాజవంశతోపిజాతోరాజాభవతి-వత్సమాజేషుతురాజ
వంశజఏవరాజాభవతితచ్ఛమాలిన్యాహ॥ అపీతి॥ అపిశబ్దస్సంభావనాయాం-
ప్రాక్తభూపాలయోగైః కథితరాజయోగైః - భులకులజాతానీచవంశోద్భవా
అపిమానవాః-పురుషాఃరాజ్యభాజఃనృపాః భవంతికిముతకంపునఃనృపకులో
త్థాఃరాజవంశసంభూతాఃతేఅవశ్యంరాజానోభవంతివత్సమాజైఃపునర్వో
క్తైః-నృపతికులసముద్ధాఃరాజవంశజాఃసాధివావారాజానోభవంతి - తేషు
వత్సమాజేషు - అభూపాలవంశజఃఅగాజపుత్రఃనృపతికుల్యోరాజసమో
భవతి-నరాజేత్యర్థః॥ ౧౨

మూ- ఉచ్చస్వత్రికోణగైః బలస్థైర్యద్యుభృపతివంశజానరం

ద్రాఃపంచాదిభిరన్యవంశజాతాహీనైఃవిత్తయుతానభూమిపా
లాః॥ ౧౩

వ్యా॥ అధరాజయోగమాపచ్ఛందసేకేనాహ॥ ఉచ్చస్వత్రికోణగైరితి॥
త్ర్యైద్యైఃత్రిభిర్గైః- స్వోచ్చగతైః స్వత్రికోణగతైః- బలధైః- కాలా
నిబల్లోస్తేతైః- జాతాభూవతివంశజాః నృపకులజాతాః - సర్వేద్రారాజా

నోభవంతి-ఆదిగ్రహణాచ్చతుర్భిరపి పంచాదిభిరన్యవంశజాతా ఇతిపంచా
 దిభిఃగ్రహైఃసోప్వచ్చస్థైః-మూలత్రికోణైః వాఽఅన్యవంశజాతా హీనకుల
 జాతపిరాజానోభవంతి - ఆదిగ్రహణాత్పక్షిఃసప్తభిఃపిహీనైః విత్తయుతా
 ఇతి-త్రిభిరుచ్చస్థైఃమూలత్రికోణస్థైవాహీనబలైః కాలాదిబలరహితైః రా
 జకులజాతపిరాజానోభవంతి - కింతురాజతుల్యాభవంతివీతైః యథాక్షైః-
 హీనబలైః-విత్తయుక్తాఃసధనాభవంతి-సభూమిపాలాఃరాజానః-ఏతద్దుక్తం
 భవతి - ఏకేనగ్రహేణద్వాభ్యాంవాసోప్వచ్చగభ్యాంమూలత్రికోణస్థాభ్యాం
 వారాజకులజైపిరాజానభవతి-కింతుధనవార్తా - ఏవంత్రిభిః చతుర్భిః రాష్ట్రా
 న్యవంశజాతాపిత్రయుక్తాభవంతినరాజానఅత్రయదిగ్రహః- యథాభిహి
 తసంఖ్యాఉచ్చస్థాఃసభవంతి - సోప్వచ్చగమూలత్రికోణస్థైఃసహసంఖ్యాం
 సంపాదయంతి-యథాపియథోక్తవలదాభవంతిఅథోచ్చగతాః-కేంద్రబలాః-
 స్వత్రికూణగతావాతిధాపియథోక్తఫలదాభవంతి|| ... ౧౩

మూ- లేఖాస్థైర్కజేంద్రాలగ్నైభామేసోప్వచ్చేకుంభేమందే చావప్యా
 ప్రేజీవే రాజ్యపుత్రంవింద్యాత్పృథ్వీనాథమ్|| ... ౧౪

వ్యా || అథాన్యంరాజయోగంవిందున్మాలయాహ|| లేఖాస్థైః||లేఖా
 యాంతిష్ఠతిలేఖాస్థైఃత్రికలేఖాశబ్దోదయఉచ్యతే - అర్కేనూర్వే-రే
 ఖాస్థైఃసహసంఖ్యాదేవోదితేనకేవలమేతావత్ - అజేమేషస్థితత్త్వేనమేషల
 గ్నైః||ఇతాచంద్రేస్థితేభామేకుచేసోప్వచ్చేమకరస్థాయం దేసారేకుంభాస్థైఃవే
 సురోచావప్యాప్రేభనుధకారగతే - ఏవంపథేయోగేజాతోరాజ్యపుత్రోన్యవ
 సుతోయదిభవతి-తదాతంభూమేః నాథంపద్మాజానీయాత్-అన్యకులజైభ
 నవార్తా-అత్రకేచిత్లేయస్థైర్కజేంద్రాలగ్నైభావరంతి- ఆదిత్యేలేయస్థైః
 తిసింహగలేనూర్వే చంద్రేమేషలగ్నైతథాపినకశ్చిద్విరోధోరాజయోగఏ
 వభవతి|| - - - - - ౧౫

మూ- స్వర్క్షేపశుక్రపాతాలస్థైఃమకస్థానంప్యాప్రేవంక్రే | దుష్టి
 క్యాంగప్యాప్రిప్యాప్రేశ్వేషైర్జాతస్సాన్వమీభూమేః|| - - ౧౬

వ్యా || అన్యంరాజయోగం విందున్మాలయాహ|| స్వర్క్షేః||శుక్రేస్వ
 ర్క్షేఃఆత్మీభూతాశ్చైస్థితేవృశతులయోరన్యశ్చమస్థైఃకేవలమేతావత్పాతా

లస్థేలగ్నాచ్చశుభే - చంద్రేధమస్థానంప్రాప్తేనవమగతే-శేషైరన్యగ్ర
 హైఃరవికుజబుధగురుసారైః - దుష్టిక్యాంగప్రాప్తిప్రాప్తై తృతీయలగ్నైః
 కాదశస్థానగతైః - జాతోభూమేఃపృథివ్యాఃస్వామ్యధిపోభవతి - తత్రైతజ్ఞా
 తం-కుంభోలగ్నం-వృషేశుక్రః-తులాయాంచంద్రః-శేషాగ్రహాఃయథాసం
 భవం-మేషకుంభధన్విస్తాః-ఏవంవిధేయోగేజాతో రాజపుత్రోరాజాభవతి-
 అన్యకులజౌధనవాః-అథవాకర్కటోలగ్నం-తులాయాంశుక్రః-మీనేచంద్రః
 శేషాగ్రహాఃయథాసంభవంకన్యాకకటవృషస్తాః-ఏవంవిధేయోగేజా
 తోరాజపుత్రోరాజాభవత్యన్యకులజోపిసనవాః॥ ... ౧౫
 మూ- సౌమ్యేవీర్యయుతేతనుయుక్తేవీర్యాధ్యేవశుభేశుభయాతే । ధ

రాధోపచయేవ్యవశేషైఃరాత్వాత్కృత్యవజఃపృథివీశః॥... ౧౬
 వ్యా॥ అథాన్యం రాజయోగంనవమాలికయాహ॥సౌమ్యఇతి॥సౌమ్యే
 బుధేవీర్యయుతే కాలాదిబలైఃయుక్తేతథాభూతేతనుయుక్తేలగ్నధే-శుభేశు
 భయాతే-శుభేశుభగ్రహేగురుసితయోరన్యతమేయథాసంభవంవీర్యాధ్యే
 చనబలేశుభయాతేధమస్థానగతేనవమగతత్యన్యః- శుభేశుఖయాతఇతి
 చవతంతి-తదాచతుర్థస్థానస్థిత్యన్యః-అవశేషైఃపరిశిష్టగ్రహైః-యథాసంభ
 వంధమాధోపచయేషు నవమద్వితీయత్రివజ్జేకాదశమా నామన్యతమ
 స్థానైః- ఏవంవిధేయోగేనృపజౌరాజపుత్రోరాజాభవతిధమాత్మాచ-
 అన్యకులోధనవాః॥ ... ౧౭

మూ- వృషోదయేమూర్తిధనారిలాభగైశ్శశాంకజీవార్కసుతావనైన్మ
 వః॥సుఖేగురౌఖేశశీతీక్షుదీధితియమోదయేలాభగతైన్మపావనైః॥
 వ్యా॥అథాన్యంరాజయోగద్వయంచంద్రేనాహ॥వృషోదయఇతి॥వృషో
 దయేవృషలగ్నైతథాశశాంకజీవార్కసుతావనైఃచంద్రగురుసారైరవనై
 శ్చరవికుజబుధస్థితైఃయథాసన్యంమూర్తిధనారిలాభగైః- లగ్నద్వితీయమ
 స్థైకాదశస్థైజాతోన్మపారాజాభవతి-తత్రైతజ్ఞాతం-వృషలగ్నేంచంద్రే
 విధుచస్థేజీవేతులాధేసౌరేమీనస్థితైః రవికుజబుధస్థితైఃజాతోరాజపుత్రో
 రాజాభవతి-అన్యకులజౌపిధనవాః-సుభేగురావతి - గురౌజీవేశుభేశుభయా
 త్థానస్థేభేనవమేశశీతీక్షుదీధితిచంద్రాకౌ-యమోదయేవనైశ్చరేలగ్నగతే
 అపనైరన్యభౌమబుధశుక్రై-లాభగతైరేకాదశస్థితైః జాతోన్మపారా

జాభవతి-తత్రైత్రజ్జాతం-శనైశ్చరోలగ్నేచతుర్థే జీవః-దశమేసూర్యచంద్రాకుజబుధశుక్రావకాదశే-ఏవంవిధేయోగేజాతోరాజపుత్రోరాజా-అన్యకులజౌపిధనవాణాభవతి॥ ... ౧౭

మూ-మేషూరణాయతనుగాశ్శశిమదజీవాజ్ఞారౌధసస్థితరవీహిమకేన రేంద్రం । వక్రాసితౌశశిమరేజ్యసితార్కసౌమ్యాహురానుఖాస్తశుభఖాప్తిగతాఃప్రజేశమ్॥ ... ౧౮

వ్యా॥ అథాన్యద్రాజయోగద్వయం వసంతతిలకేనాహ॥ మేషూరణాయతనుగాభితి॥ శశిమందజీవాఃచంద్రసౌరగురవః-యథాసంఖ్యమేషూరణాయతనుగాఃదశమైకాదశలగ్నస్థాః-జ్ఞారౌబుధకుజౌధనేద్వితీయౌ-సితరవీశుక్రాకౌహిమకేచతుర్థే-ఏవంవిధేయోగేజాతోనరేంద్రోన్యప్రభవతి-తత్రైత్రజ్జాతం-దశమేచంద్రః-ఏకాదశేసౌరః-లగ్నేజీవః-ద్వితీయేబుధకుజౌచతుర్థే-శుక్రాకౌ-ఏవంవిధేయోగేజాతోరాజపుత్రోరాజాభవతి॥ అన్యకులజౌధనవాణా-వక్రాసితావతి-వక్రాసితౌకుజసౌరౌశశిమరేజ్యసితార్కసౌమ్యాః-చంద్రగురుశుక్రసూర్యబుధాః-యథాసంఖ్యంహురానుఖాస్తశుభఖాప్తిగతాఃలగ్నచతుర్ధసప్రమనవమదశమైకాదశస్థాఃభవతి-తదాజాతః-ప్రజేశోరాజాభవతి-తత్రైత్రజ్జాతం-కుజసౌరౌలగ్నౌ-చతుర్థే-చంద్రః-స్తవమేజీవః-నవమేశుక్రః-దశమేసూర్యః-ఏకాదశేబుధః-ఏవంవిధేయోగేజాతోరాజాభవతి॥ అన్యకులజౌధనవాణా॥ ... ౧౮

మూ-కమలగ్నయుతపాకదశాయాం రాజ్యలభిరథవాప్రబలస్యత్రునీచగృహయాతదశాయాంభిద్రనంశ్రయదశాపరికల్ప్య॥౧౯

వ్యా॥ అథరాజయోగజాతస్యకన్తిన్కాలేరాజ్యావాప్తిర్భవిష్యతీత్యేతద్జ్ఞానంస్వాగతయాహ॥ కమలగ్నయుతపాకదశాయామితి॥ రాజయోగకత్వాణాంగ్రహణాంమధ్యేయోగ్రహః-కమణిలగ్నద్దశమేస్థిరః-యశ్చగ్రహః-రాజయోగకత్వాణాంగ్రహణాం మధ్యేలగ్నయుతోజన్మలగ్నస్థః-తత్త్వాకదశాయాంతస్యసంబంధినీయాపాకదశాంతదశాభవతి-తత్రతస్య రాజ్యలభిర్భవతి-అథలగ్నరశమయోః-స్వయోరపిగ్రహాభవతః-తదాయోఃయోబలవాణతస్యరశాయామంతగతాకాలే రాజ్యలభిః-అథసత్ర

బహవోయ గాభవంతి- తదాప్రబలస్యసర్వోత్తమబలస్యాంతదేశా కా లే
అథవాప్రబలస్యేతి-అథలగ్నదశమా శూన్యో భవతస్తదాజ్ఞన నియఃప్రబలః
స్సర్వోత్తమబలస్తస్యాంతదేశా కా లేపవంరాజ్యదాసుబహ్వాంతదేశాసు
యస్త్విన్నంతదేశా కా లేచారవశాదతిబలవత్త్వంసంభవతి- తస్యామేవాం
తదేశాయాంరాజ్యప్రదోభవతి- శత్రుసేవగృహేతి - లబ్ధరాజ్యస్యాపిజన్మ
కాలేశత్రుత్వేత్రస్థేనసేవక్షేత్రస్థేనవగ్రహేణయాంతదేశాదత్తాతస్యాం-
తస్మిన్బలవతిరాజ్యహరణంవాచ్యం-యతః సాభిద్రదశాఽపిలేపితస్త్విన్నాప
ద్భవతి - సాచసంశ్రయదశాపరికల్ప్యా -తస్యామంతదేశాయాంసంశ్ర
యఃకార్యః - దైవయుక్తస్థవసంశ్రయగుణాః తన్తోక్షేపితవ్యుతివయా
త్రాయాం || అరికోపహతదశాయాం జన్తోదయనాధశత్రుపాకేవ | స్వద
శేశకారకదశాః సంశ్రయణీయోనరేంద్రభృతి || అత్రవభగవాన్ గాగ్రిః||
లగ్నగఃకమన్గోవాస్యాదధవాప్రబలోపియః | యస్స్యైతస్త్వింతదేశా
కాలేరాజ్యదఃప్రబలోయదా || నీచారిగృహసంస్థస్యదశాయాంప్రబలస్యచ|
చ్యుతిబలవిహీనస్యతన్తోక్షుఃపరసంశ్రయాదితి|| - - - ౧౯
మూ- గురుసితబుధలగ్నై నప్తమస్థైర్కృత్రే వియతిదివసనాధేభోగి

నాంజన్మ వింద్యాత్ | శుభబలయుతకేంద్రై క్కూరభస్థైశ్చపాపై

వ్రజతిశబరదస్యస్వామితామధాభాశ్చ|| - - - ౨౦

వ్యా || అథభోగినాంశబరదస్యస్వామినాంచ జన్మజ్ఞానంమాలిన్యాహ||
గురుసితబుధలగ్నైభృతి||గురుసితబుధాః జీవశుక్రసౌమ్యాః-ఏవమన్యత్రమేవ
లగ్నగతేఅర్కృత్రేసౌరేనప్తమసేదివసనాధే సూర్యేవియతిదశమస్థానగ
తేపవంవిధేయాగభోగినాంభోగవత్రాం-జన్మవింద్యాజ్ఞానీయాత్-ఏవంవిధే
యోగజాతస్పదైవభోగవాభవతి - తస్యాథావిహీనస్యాపియతఃకుతస్త్వి
దోభగావాప్తిర్భవతి-రవిబుధసితలగ్నైభృత్యత్రైశ్చిత్ - రవిబుధసితానాంసం
బంధిలగ్నైభృతివ్యాఖ్యాతం-సిహ్వావృషతులామిధునకన్నాలగ్నైష్వితి-యతోద
శమస్థైరేలగ్నైబుధసితయోఃరవోన్ధానంసంభవతిచిచార్యేణవరాహమిహి
రేణపూర్వశాస్త్రానుసారేణాయంయోగఃకృతః-అత్రభగవాన్ గాగ్రిః-జీవజ్ఞ
భాగ్వాదైలగ్నై నప్తమస్థైర్కృత్రేనందనే|| దశమస్థైరవోన్ధానోభోగవాభా
రుషోభవేదితి| శుభబలయుతకేంద్రైరితిశుభగ్రహసంబంధినోరాశయః-తేవ

సబలాయస్య కేం దగతాభవ తతైతదాభూతైతదాపాపైఃకూరగ్రహైః
క్యూరస్థైః-పాపరాశ్యాశ్రితైః - యస్యజన్మభవతి-సశబరాణాన్తళిదా

నాందస్యనాంచోరాణాంస్వామిత్వంబ్రజతిగచ్ఛతిఅథ-భాక్ భాగ్యవాణా
ధనవాంశ్చభవతి- శుభబలయుతకేంద్రైరితిఅత్రసు గ్రహైఃబలయుతైః-
కేంద్రగతైరితైశ్చిద్వాన్యఖ్యాతం-తచ్ఛాయ కం-యస్మాద్భగవాణాగాః-
పాపజేత్రగతైఃపాపైఃకేంద్రస్థైఃసామ్యరాశిభిఃసబలైర్యస్యజన్మస్యాత్సాన్య
దసౌచస్యనాయకభిః॥ - - - - - ౨౦

ఇతి శ్రీభట్టోత్పలవిరచితాయాఽబృహజ్జాతకవివృత్తా

రాజయోగ ప్రతిపాదకపకాదశోధ్యాయః.

అథనాథసయోగాధ్యాయపార్వః-

మూ-నవదిగ్విసవ స్త్రికాగ్నివేదైగుణితాన్విత్రిచతుర్వికల్పజాన్స్యః॥

యవనై స్త్రిగుణాహిషట్కృతీసాకధితావిస్తరతోత్ర తత్సమానః॥ ౧

వ్యా॥అథాతోనాథ సయోగాధ్యాయోవ్యాఖ్యానం॥ నాథసయోగా

నాంచత్వరోవికల్పః-తత్రఅకృతియోగాఃఏకోవికల్పః అకృతియోగాన్సం
ఖ్యాయోగాశ్చఏకల్పస్వయం-అకృతియోగాఃసంఖ్యాయోగాఃఅశ్రయయోగా
గాశ్చఏకల్పత్వయం - అకృతియోగాఃసంఖ్యాయోగాఃఅశ్రయయోగాదల
యోగౌచేతివికల్పచతుష్టయం - తత్సంఖ్యాయోగాః-తత్సంఖ్యాయోగాః-త్రయ
యోగాః-త్రయఅశ్రయయోగాః-ద్వందలయోగా-తత్సంఖ్యాయోగాః-తత్సంఖ్యాయోగాః-
జానాంయోగానాం-సంఖ్యాయోగానాంపచ్చందసికేనాహఃనవదిగితి॥నవపృ
సిద్ధాదిశబ్దేనదశసంఖ్యాయోగాః॥వసమౌష్ఠ్యే - ఏతేయథాసంఖ్యంత్రికాగ్ని
దైఃగుణితాః-త్రికశబ్దేనత్రయపదకల్యంతే - అగ్నిశబ్దేనత్రయః వేదాశ్చ
త్వారః-ఏతైఃగుణితాఃతద్యథా-నవదిగ్విసవః ౯ - ౧౦. ౧-ఏతేయథాసం
ఖ్యం-త్రికాగ్నివేదైః-౩-౩-౪ - ఏతైగుణితాజాతాః-౨౨ ౩౦. ౩ ౨. ఏతే
యథాసంఖ్యంద్విత్రిచతుర్వికల్పజాభవతి-ఏతదుక్తంభవతి-అకృతియోగా
వింశతిః-సంఖ్యాయోగాన్సప్త-ఏవమాకృతీసంఖ్యాయోగావికల్పస్వయంసప్తవింశ

తీయోగాః ధవంతి-ఆశ్రయయోగాస్త్రయః ఆకృతః సుఖ్యాత్రయస్థితేన వికల్పిత్రయేణ త్రింశత్ - ౩౦ - గలయోగాద్వై-ఆకృతేనంఖ్యాత్రయదలయోగకృతేన వికల్పచతుష్టయేన ద్వాత్రింశత్ - ౩౧ - ఏవం ద్విత్రిచతుర్వికల్పజాయోగాస్త్వరితి-యవనైస్త్రిగుణాహీతి-పురాణయవనైస్త్రిగుణాహివ తాశతి కథితా-షణ్ణాంశతానాం సమాహారః మట్ఫలీసావత్రిగుణా అష్టాదశయోగశతాన్యభిహితానీర్వరః-౧౮౦౦-ననుశుద్ధిద్వజేన కిముక్తం ఉచ్యతే - నాథసయోగానామానంత్యం తథావతద్వాక్యః ॥ సంస్థానసాదృశ్యమనంతకం స్యాద్ద్యవ్యాజినానాప్రకృతీదృష్ట్యేతి-కథంపురాణయవనైరష్టాదశతాన్యభిహితాని-ఉచ్యంతే-ఆకృతయోగాస్త్రయోగశతీనైరభిహితాః- సంఖ్యాయోగానాం సత్తమశత్యధికం శతంభవతి-ఏవం సాధాంశతంభవతి- యైచ్చైకైకం రాశిం లగ్నతమధికృతోక్తం- తస్మాల్లగ్నద్వవశకేనాష్టాదశయోగశతాని భవంతి-యస్మాత్సార్థం శతం గాఢవశహతం అష్టాదశతతాని భవంతి-ఏలేమా ముత్పత్తిరధ్యాయాంతే ప్రదశయిష్యామః-ఏదితాధ్యాయాంతస్య సుఖావబోధత్వాత్-ఏవం యవనైస్త్రిగుణామట్ఫలీ తీవ్రస్వరతః కథితోక్తా- అత్రాస్త్రిశాస్త్రేతత్సమాసః తత్సంక్షేపః క్రియతే - విస్తరస్య సమాసోభిధియత ఇతి పూర్వం ప్రదర్శితత్వాద్వాత్రింశదేవ భిధియంతే- తస్మిలేష్వస్య ఫలానాం సమాసత్వాత్ ద్వాత్రింశత్సేవ యోగేష్వష్టాదశయోగశతాన్యంతర్భవంతీతి ॥ ౧ ॥ మూ-రజ్జన్తు సలం సలశ్చ రాదైవ్యః సర్వశాస్త్రయజ్ఞాజగాదయోగాః

కేంద్రైస్సవనద్యైః చ- లాభ్యైస్సకృపాకథితౌ పరాశరేణ ॥ ౨

వ్యాత్రయోగత్రయయోగత్రయ దలయోగద్వయచౌపచ్ఛ దసకేన హర్షజ్ఞముఖసలమితా చ రాదైవ్యః చరస్థిరవిస్వస్వభావరాశిభిః గ్రహసంయుక్తైః యథానంఖ్యం రబ్జముఖసలం సలప్రేతియోగత్రయంభవతి - తద్యథా ఏకస్త్రిచరరాశోచరరాశీస్త్వైచరరాశిత్రయచరరాశిచతుష్కేవా-యదా సర్వేగ్రహాభవంతి-స్థిరరాశయోద్విస్వభావరాశయశ్చ- సూన్యాభవంతి తదా రజ్జనామయోగోభవతి-ఏవమేకస్త్రిస్థిరరాశౌ-రాశిద్వయే రాశిత్రయే రాశిచతుష్కేవా - యదా సర్వేగ్రహాభవంతి-చరరాశయోద్విస్వభావరాశయశ్చ సూన్యాభవంతి-తదా ముసలం నామయోగోభవతి-ఏవమేకస్త్రిద్విస్వభావరాశౌ రాశిద్వయే-రాశిత్రయే రాశిచతుష్కేవా సర్వేగ్రహాః

భవంతి - చరరాశయస్థిరరాశయశ్చసూర్యాభవంతితదానలభ్యోయో
 గోభవతి - ఏతానాశ్రయజాణాత్రీమ్యోగా - సత్యాచార్యోజగాద ఉక్త
 వా - కేచిత్సత్యస్తాశ్రయజానిహోహయోగానితివరంతి-ఇహస్త్రిప్రకరణే
 ఆహూక్తవానితి- తథాచసత్యః || సర్వైరేషు రాశిభుయదాస్థితాయోగ
 మాహతంతజ్ఞః | ఆనయ్యప్రియస్యసతతంఽదేశవాసాథయ్యుక్తస్య | సర్వై
 స్థిరైషు రాశిభుయదాస్థితాముసలమాహతంయోగం | జన్మనికముకరాణాం
 యుక్తానామధమానాభ్యాంద్విశరీరేషుసలభ్యతయోగోహీనాతిరిక్తదేహానాం
 నిపుణానాంతమనంచయభాగినాదిభవతే | అత్రకైశ్చిద్వాప్తిఖ్యాతంచర
 రాశిచతుష్కేయదాసర్వైగహఃభవంతి- తదారజ్యస్థిరరాశిచతుష్కేము

సలం-ద్విస్వభావరాశిచతుష్కే-సలభ్యత-తచ్చాయుక్తం - యస్తాద్భగవాన్ గా
 గిః || ఏకాద్వైవాత్రయస్సర్వైసవైర్మయత్రాయదాగ్రహైః- చరయోగస్త
 దారజ్యస్థిమ్యేణాంజన్మదోభవేత్ - స్థిరశ్చేస్తుసలంనామమానినాంజన్మకృ
 న్నైకాం | ద్విస్వభావైశ్చల్యాస్యసుబలినాంపరికీర్తితత్యతి - ఏవమాశ్రయ
 యోగశ్రయంవ్యాఖ్యాతం-సత్యమతేన-తథాచసత్యః||చరరాశిగైగ్రహేం
 దైగ్రజ్యస్థిరరాశిగైస్తథాముసలం-ద్విశరీరగైర్మోగోసలసంజ్ఞాముఖిగుద్ది
 ప్త్యతి||అథదలయోగద్వయముచ్యతే - కేంద్రైఃసదసద్యుతైరితకేంద్రైః
 ధాసంఖ్యంసదసద్యుతైః - సద్యహైఃసామ్యైర్మయతైఃదలభ్యోయోగః స్యక్
 మాలానామభవతి-తథాకేంద్రైఃసద్యహైఃసామ్యైర్మయతైః-దలయోగఃసర్వో
 నామయోగోభవతి- ఏతదుక్తంభవతి - యేషుకేషుత్రిషుకేంద్రేషుసామ్య
 గ్రహఃబుధగురుశుక్రాయదాభవంతినకస్త్రిశ్చిత్కేంద్రేపాపాభవతిత
 దాస్రగ్నముయోగోభవతి - అథయేషుకేషుత్రిషుకేంద్రేషుపాపాఃసూ

ర్యభౌమసౌరాఃభవంతినకస్త్రిశ్చిత్కేంద్రేసౌమ్యగ్రహః- తదాసగోనామ
 యోగోభవతి - సన్వత్రయోగద్వయకేంద్రైఃసదసద్యుతైర్దలభ్యావిత్య
 క్తౌత్రిషుకేమితివ్యాఖ్యాతం- యస్తాచ్ఛుక్లవత్కుక్ష్యవత్సయోశ్చంద్రస్యసౌ
 మ్యస్యంపావత్వంచసంభవతి - ఏవంస్థితియదానామ్యాక్యాంతేషుకేంద్రే
 షుక్షీణశ్చంద్రమాయదాచతుర్థోభవతి - అథవాపాపాక్రాంతేషుత్రిషు
 షుక్షీణశ్చంద్రమాయదాచతుర్థోభవతి- తదాపిసగ్నపాకాయోగోభవతిః

తద్వత్తు కేంద్రేషు క్షిప్రనివ్యాఖ్యాతం ఉచ్యతే - యస్మాదేనైవస్వల్పజాత
 కేఉక్తం - కేంద్రత్రయగైఃపాపేతరై దలలాఖ్యావహిమాలేషుతి - అత్ర సా
 మ్యాస్త్రయంపాపాస్త్రయభిక్షకభంజ్ఞాయంతే - యథాసయోధ్వయోమ
 ధ్యేచంద్రమాస్త్రతీయోసధవతి ఉచ్యతే - భగవతాగాగ్నిశోక్తం - త్రికేంద్ర
 గైర్యమారాత్కైస్సర్వోద్యుతజన్మదఃభోగజన్మప్రదామాలాతద్వజ్జీవసి
 తెందుజైరితి । స్రగ్యోగంపావవజిత కేంద్రేషు సర్వసామ్యవజితేషు త్రిక
 భంజ్ఞాయతే ఉచ్యతే బాదరాయణోక్తం ॥ కేంద్రేషు పాపేషు సితజ్జీవైః కే
 ద్రత్రిసంధ్యైః కథయంతీమాలాం । సర్వస్త్రసామ్యైశ్చయమారసూర్యై

ర్వోగాః మాదౌకనితాదలాఖ్యావితి ॥ ఏతాదలయోగౌదౌక్తా స్రక్సపాకథి
 తాపరాశరణోక్తా । చన్వనైర్వరప్యక్తా ఉచ్యతే కైశ్చిదుక్తాకైశ్చిన్నోక్తాపరాశ
 రణోక్తావితి స్వశాస్త్రేపరాహిమిహిరణోక్తాతథాచమణిభిః ॥ కేంద్రత్రయ
 గైఃపాపైశ్చామ్యైర్వాగలసంజ్ఞితౌ ద్వయోగౌసర్వమాలాఖ్యావినిష్టేచ్ఛఫల
 ప్రదా । ఏవమాశ్రయయోగత్రయమపియోగద్వయమాహ కైశ్చిదుక్తం కైశ్చి
 న్నోక్తం కైశ్చిదుక్తత్వాద్వరాహమిహిరణోక్తంగృహీతం - ఏవందలయోగ
 ద్వయం వ్యాఖ్యాతం ॥ 3

మూ - యోగావ్రజంతాశ్రయజాన్సమత్వంయవాబ్జవజ్రాండజగోల
 కాదైవ్యః కేంద్రోపగైఃప్రోక్షఫలాదలాఖ్యావిత్వాహురస్యేనవృధ
 క్షనౌతా ॥ 3
 వ్యా॥ అథాశ్రయయోగత్రయమన్యాచార్యైర్వోక్తంయేనకారణేనచ
 నోక్తంతత్కారణమువజాతికయూహ ॥ యోగావ్రజంతీతి ॥ అశ్రయజాయో
 గారజ్ఞముసలసలాఖ్యాః ఆకృతీయోగైఃయవాబ్జవజ్రాండజగోళకాదైవ్యైః
 వవద్వవజ్రవిహంగగోళకైః ఆదిగ్రహణాగ్దాశకటాఖ్యాంచతథాసంఖ్యా
 యోగైఃగోలతాదైవ్యైః సూలకయోగశూలకేదారైః సంఖ్యాయోగాః అశ్రయ
 జాయోగాః తుల్యతాంసమత్వం ప్రజంతీత్యతోనైర్వోక్తైః తద్వ్యతిరేకే
 ణాప్యైశ్రయయోగానామవకాశోనాస్తీతివరాహమిహిరణోక్తాః ధైశ్చ
 యోగైస్సమతాంయాస్యంతి యత్రచైషామనవకాశస్తదధ్యాయంతే వ్యా
 ఖ్యాస్యామః - కేంద్రోపగైఃప్రోక్షఫలాదితదలాఖ్యైః లయోగౌదౌక్తా కేంద్రోప
 గైఃప్రోక్షఫలాకథితఫలాకేంద్రోపగతైర్గ్రహణైః ప్రోక్షేషతేయయోగైః కేంద్ర

త్రయగైకైంద్రస్థానాంశుభగ్రహాణాంశుభంభముక్తం-అశుభానామశుభ
 మితి-అతపివేమాషాఃకృతలొక్త చవరాహమిహిరేణి॥కేంద్రత్రికోణేషు
 శుభావ్రతస్తానైష్వేవపాపానశుభప్రదాన్సురితి॥కేంద్రత్రికోణైశ్శుభై
 శుభం ఫలంభవతీతిమాలామోక్షావసంకేంద్రత్రయగైకైపాపైఃపాపఫలంభ
 వతీతినర్పిసోక్తఃపవమస్యే అవరేచహుఃకథయంతి-తథాతానపృథక్ఫలా
 నుక్తాథ-త్వాత్ యద్యేవతతహి-కిమధః॥వరాహమిహిరేణోక్తా విత్య
 త్రోవ్యతేనా॥సయోగాంతర్భూతత్వాత్సమస్తదశాస్వపిఫలదౌభవతః॥య
 దాకేంద్ర్యవగానాంయోగంవిసాఫలమంగీక్రియతేతదాస్వనశాస్వపిఫలం
 ప్రయచ్ఛంతి ఏతచ్ఛవరాశం దీనాంమతంతేమామతంయథానాభసయో
 గావేతానమస్తదశాస్వపిఫలప్రదౌతేనవరాహమిరేణోక్తా, 3

మూ-ఆరన్నకేంద్రభవనద్వయగైకైదాక్షిన్తస్త్వస్తగేషుశకటంవిహ
 గఃఖిబంధ్యఃశృంగాటకంసవమపంచులగ్నసంస్థైలగాన్వ్యగై
 హాలమితిప్రచదంతితద్జ్ఞాః॥ ౪

వ్యా॥ అధాకృతియోగాన్వంచగదాశకటవిహంగశృంగాటహలాఖ్యా
 న్వసంతతిలకేనాహ॥ఆసన్నేతి॥ ఆసన్నేనికటవతినికేంద్రభవనద్వయేకంట
 కరాశియుక్తేయదాసర్వేగ్రహాభవంతి-తదాగదాఖ్యోయోగోభవతి-సచ
 చతుఃప్రకారంలగ్నచతుర్థగతైఃసర్వగ్రహైరేకః-చతుర్థసప్తమధైద్వి

తీయః సప్తమపశమగతైస్తృతీయః-దశమలగ్నగతైశ్చతుర్థః-తన్వస్తగేష్వ
 తి-తన్వస్తగేషులగ్నసప్తమగేషుసర్వగ్రహేషుశకటంభవతి-ఖిబంధ్యః-దశ
 మచతుర్థయోగస్థితేషుసర్వగ్రహేషువిహంగాఖ్యోయోగః-సవమపంచమల
 గ్నగతైఃసర్వగ్రహైఃశృంగాటకాఖ్యోయోగోభవతి-లగాన్వ్యగైహాలమి
 తి-లగ్నంవజాయితాయథాసంభవమస్యే సర్వేగ్రహాఃపరస్పరంత్రికోణ
 గతాభవంతి-తదాహుమితియోగః-తద్జ్ఞాః-పాలాశాస్త్రపండితాఃప్రచ
 దంతికథయంతి-సచత్రిప్రకారఃద్వితీయవడ్డశమగతైఃసర్వగ్రహైరేకః-తృ
 తీయసప్తమైకాదశస్థితైఃద్వితీయఃప్రకారః-చతుర్థాష్టమదాశవశస్థితైః-తృ
 తీయఃప్రకారః॥ - - - - - ౪

సూ-శకటండజవచ్చుభాశుభైర్వజంతద్విపరీతగైర్వనాకమబంతువి
 మిశ్రసంస్థితైర్వాపీతిద్యదికేంద్రభాష్యాః॥ ౫

వ్యా॥ అథవజ్రయజమానాపీసంజ్ఞాయోగచతుష్టయమైత్యుచ్యతే॥ ఏయేనా
హా॥ శకటాండుజవదితి, శకటవచ్చుభైఃస్యచస్థితైః॥ ఉపవనకృతైఃస్యచసంభవ
తి-ఏతదుక్తంభవతిలగ్నసప్తచయోః, హామ్యశ్చైవశుభ్రదశమయోశ్చపాపాభ
వంతి-నాన్యత్రకేచిత్తదావజ్రాభ్యోయోగోభవతి-తద్విపరీతగైర్వ్యతి-తపవ
గ్రహణీయదివిపరీతగ్నాభవంతి-తదాయవాభ్యోయోగోభవతి-శకటవచశు
భాఃఅండుజవచ్చుభాః-ఏతదుక్తంభవతి-లగ్నసప్తచయోఃపాపాస్థితాః-చతు
ర్థఃఉపవయోశ్చశుభాఃస్థితాః-తదాయవాభ్యోయోగోభవతి-కమలంస్థితి-
ఏతైరేవసౌమ్యపాపైఃవిషుశ్రసంస్థితైఃచతుష్టకపేకేంద్రేషుశమవస్థితైఃకమ
లాభ్యోయోగోభవతి-తదేవకమలంయనికేంద్రబాహ్యతోభవతి-తదావాపీ
సంజ్ఞాయోకః॥ ఏతదుక్తంభవతి-సవైరేవకేంద్రజహ్యతఃస్థితైఃకేంద్రాని
వజ్రయిత్యాన్యత్రపణశరాబంకిమేషుస్థితైః-తదేవకమలంవాపీసంజ్ఞాయో
గోభవతి-పణశరేషుచతుష్టకపేకైఃమేషుచతుష్టకపేకైః॥ ... ౫

మూ-పూర్వశాస్త్రానుసారేణమయావజ్రాదయఃకృతాః॥ చతుర్థేభవ
నెసూర్యాత్జస్మితాభవతఃకథమ్॥ ... ౬

వ్యా॥ అథవజ్రయజమానోసంభవోనభవతి-తాచమయాపూర్వశాస్త్రాను
సారేణకృతావిత్యేతదసప్తభాహా॥ పూర్వశాస్త్రానుసారేణేతి॥ పూర్వశా
స్త్రానుసారేణపూర్వాచార్యైఃమయయవనాదిభిః వజ్రాభ్యోయోగఃకృతః
యవాఖ్యశ్చ - తస్మాన్మయాపికృతః-వజ్రాదయశ్చిబహువచననిదేశోగ్యే
షామేవప్రకారాణాంప్రదర్శనాథం- వజ్రాదయోయోగాయద్యపినసం
భవంతి-తథాపిపూర్వశాస్త్రానుసారేణమయాకృతాః - తాన్యచస్త్యదృ
ష్టేవత్సర్వఃయతఃసూర్యాదాదిత్యాచ్చతుర్థేభవనేచతుర్ధరాశౌఃపూర్వేణ
వశ్చిమేనవాజ్ఞసితాబుధశుక్రాకథంభవతః-నకదాదిదర్శనయో అస్తనమ
యేవామధ్యాహ్నార్ధరాత్రయోఃబుధశుక్రాభవతః-ఆదిత్యేమధ్యాహ్నార్ధ
అథరాత్రస్సేవాతయోరుదయోస్తమయోవాసభవతి॥ ... ౭

మూ-కంటకాదివ్రవ్యతైస్తుచతుర్మూహగతైగ్రహైఃయూపేషుశక్త
దండాఖ్యామూరాద్యైఃకంటకేక్రమతః॥ ... ౮

వ్యా॥ అథయూపేషుశక్తివందాఖ్యాయోగచతుష్టయమచుప్తబాహా॥ కం
టకాదితి॥ మూరాలగ్నంతదాద్యైఃకేంద్రైఃక్రమాత్పరిపాట్యాలగ్నకేంద్ర

మాదిత్యైశ్చ త్వచతుష్టయగృహేషు యథా సంభవం సర్వగ్రహాణామవస్థానం
భవతి-తదాయూపేషశక్తిరంతాఖ్యాశ్చ వ్యవరోయోగాభవతి-తద్యథా
లగ్నద్వితీయతృతీయచతుర్థేషు చతుష్టయదాసర్వేగ్రహభవంతి-తదా
యూపాఖ్యోయోగోభవతి - అథచతుర్థపంచమషష్ఠసప్తమేషు సర్వ ఏవగ్ర
హభవంతి-తదేషు శ్రాఖ్యోయోగః-అథనప్తమాష్టమనవమదశమేషు తదా
శక్తియోగః-అథపక్షమైకాదశద్వాదశలగ్నేషు తదా దండయోగ ఇతి॥ ౭

మూ-నాకూటచ్చత్రచాపానితద్యత్సప్తక్షణసంస్థితైః | అథక్షణచంద్రస్తునా
వాద్యైః పౌర్ణమాస్త్యక్షణసంస్థితైః॥ ... ౮

వ్యా॥ అథనాకూటచ్చత్రచార్థచంద్రాఖ్యాయోగవంచకమృష్టభా
హ॥నాకూటచ్చత్రేతి॥తద్వత్తేనైవపాగ్నకై నప్రకారేణ-లగ్నకేంద్రాదార
భ్యైకైకస్యాత్కేంద్రాత్సప్తభిగ్రహైః సప్తక్షణసంస్థితైః - నాకూటచ్చత్ర
చావసంజ్ఞాచతుష్టయంభవతి - తద్యథా-లగ్నద్వితీయతృతీయచతుర్థపంచ
మషష్ఠసప్తమేషు యద్దాసర్వేగ్రహభవంతి-తదానామ్నాయోగోభవతి-ఏ
వంచతుర్థపంచమషష్ఠసప్తమాష్టమనవమదశమేషు యదాభవంతి-తదా
కూటాఖ్యోయోగోభవతి - అథనప్తమాష్టమనవమదశమైకాదశద్వాదశ
లగ్నేషు సర్వేగ్రహభవంతి తదాశ్రాఖ్యోయోగః-అథదశమైకాదశద్వాదశ
లగ్నద్వితీయతృతీయచతుర్థేషు యదాసర్వేగ్రహభవంతి-తదాచాప-చా
పాఖ్యోయోగః-అథక్షణచంద్రఇతి-నావాద్యైరేవయోగైః అస్యక్షణసంస్థితైః
అపరరాశివ్యసంస్థితైరథక్షణచంద్రాఖ్యోయోగోభవతి - నావాద్యైకటకే
మాత్రాః-తైశ్చాస్యక్షణసంస్థితైః అపరరాశిగతైః-తేనఋషరేభ్యః ఆరభ్యనిరం
తరంసప్తసుగృహేషు యదాసర్వేగ్రహభవంత్యాపాక్షిమేభ్యోతదాధక్షణచం
ద్రాఖ్యైః సచాప్తవ్రకారః తద్యథాద్వితీయతృతీయచతుర్థపంచమషష్ఠసప్త
మాష్టమేషు సప్తసర్వేగ్రహేషు యదాభవంతితదైకః - ఏవం తృతీయాదినవ
మాం లేషుద్వితీయః పంచమాదిష్యేకాదశాంతేషు తృతీయః-షష్ఠాదిద్వాద
శాంతేషుచతుర్థః-అష్టమాదిద్వితీయాంతేషు పంచమః-నవమాదితృతీయాం
లేషుషష్ఠః-ఏకాదశాదిపంచమాంతేషు సప్తమః-ద్వాదశాదిషష్ఠాంతేషు
యదాసర్వేగ్రహభవంతితదాష్టఇతి॥ ... ౮

మూ. ఏకాంతగతైరధ్యాత్మముద్రక్ష్యహాశీతైః పిలగ్నాస్థితైశ్చక్ర

మిత్యాకృతిజనంగ్రహః॥ ... - ... - ౯

వ్యా॥ అధనముద్రచక్రాభ్యోయోగావనుష్ఠభాహాః॥ అధ్యాత్మీయస్థానాదారభ్యేకాంతగతైః హైః పక్షగృహశీతైః మద్రాశిషువ్యవస్థితైః సత్సగ్గ్రహైః సముద్రాభ్యోయోగోభవతి॥ పిలగ్నాస్థితైరితి. అనేనైవప్రకారేణ పిలగ్నాల్లగ్నాల్ ప్రభృత్యేకాంతగతైః పక్షగృహేషు సత్సగ్గ్రహైః చక్రాభ్యోయోగోభవతి. తద్యధా. లగ్నత్యతీయః చతుః ప్రమనవమైకాదశేషు పక్షగృహేషు దాసర్వేగ్రహాభవతి. తదా చక్రాభ్యోయోగోభవతి. ఇత్యేవం ప్రకారేణ ఆకృతిజానామాకారవశాదుత్పన్నానాం సంగ్రహో వ్యాఖ్యాతః॥ ౯

మూ. స. ఖ్యాయోగస్సప్తసత్తత్త్వసంస్థైరేకాపాయోగ్వల్లకీరామిని

చ । పాశఃకేదారశ్చసూలాయుగంచగౌలిశ్చన్యాకపూర్వము

క్తాన్విహాయః॥ ౧౦

వ్యా॥ అధనంఖ్యాయోగసత్తత్త్వసంఖ్యానాహా॥ సంఖ్యాయోగితీ॥ సత్సగ్గ్రహైః సత్తత్త్వసంస్థైస్సప్తసురాశిషుస్థితైరేకాపాయాత్. ఏకాపాయమాత్ర

క్రమాత్సప్తసంఖ్యాయోగాస్సృజితేచ పల్లక్యాదయోగోలాంతాః తద్యధా యేషుకేషు సత్తగుహేషు దాసర్వేగ్రహాభవతి. తదా చతుర్లకీనామయోగోభవతి. యదా పట్నగృహేషు సర్వేగ్రహాభవతి. తదా చతుర్లకీనామయోగోభవతి. ఏవం చతుసర్వేగ్రహాపాశపాశయోగః. చతుషుకేదారయోగః త్రిషు సూలయోగః. ద్వయోః యుగం యుగనామకయోగః. షకస్తకారాశా సర్వేగ్రహాయదాభవతి. తదా సూలః గోలనామయోగః అన్యస్సప్తముక్తాన్విహాయపూర్వోక్తానన్యాయోగావజయిత్యావతేయోగాభవంతి. ఏతదుక్తం భవతి యదౌక్తానాం యోగానాం మధ్యేయదిసంఖ్యాయోగస్య సామ్యశ్చోభవతి. తదా సంఖ్యాయోగో నాంగీకార్యః సమీపయోగోగ్భ్యావృత్తిః॥ ౧౧

మూ. ఈష్ట్యర్థిదేశనిరతోధ్వరుశ్చ జ్ఞానమానీధనిచమునలేబహు

కృత్యసత్తావ్యంగిస్థి సరాధ్యనిపుణానలజాః స్రగుత్థోభోగాన్వితో

ఘజగజౌ హుదుః కిభాకన్వితే॥ ౧౧

వ్యా॥ అథగ నాశకట విహగశృం గాటక హలా ఖ్యేషుయోగేషజానా
నాంస్వరూపంవసంతతిలకేనాహ॥యష్టాధక భాగితీ॥యష్టాయజనశీలః-అథక
భాగ్ధనానాంభాజనం- సతతంసర్వ కాలంఅథకరు దిః ఆధాకజానోద్యమశీ
లః ఏవంవిధోగ దా ఖ్యేయోగేజాతోభవతి-తద్వృత్తిధుగితి-తదితశకటవరా
మశకః-తద్వృత్తిధుక్-శకటవృత్తింధుక్-శకటజీవీభవతీ శ్చర్ధఃసరుజోవ్యా
ధ్యజిత్-కుదారఃకుత్సిత భార్యః- ఏవంవిధఃశకటజః శకటయోగేజాతోభ
వతి-దూతోటనత్తితి-దూతః-సంసదేశప్రావణాధకంపరసకాశగామీ - అట
నఃపరిభృతణశీలః- ననుదూతేనాప్యవశ్యపటసేనభవతవ్యం - ఉచ్యతే-చరే
చ్ఛయాగమనశీలోదూతః-అయంపునశ్వేచ్ఛయాటనఃతదుభయభాగ్భవతి.
కలిపూకృతకలహశీలః - ఏవంవిధోవిహగాఖ్యేయోగేజాతోభవతిప్రవృత్తి ఉ
క్తిః-చిరేణసుఖచిరసుఖివయోతేసుఖిశ్చర్ధః-ఏవంవిధఃశృం గాట కాఖ్యేయో
గేజాతోభవతి-అన్యైశ్చిరంసుఖిచిరసుఖిశ్చృం గాటకేవ్యాఖ్యాతః - తచ్చా
యుక్తం-యస్తా ర్థగవాకగాగిః॥లగ్నపటచమధనః-ధ్యేరోగిశ్చృం గాట

కోమతః॥వయోం తేసుఖనాంజన్మతతస్యాత్కటుభాషిణామితి॥ కృషిశ్చర్ధ
లాఖ్యేహలయోగేజాతఃకృషిశ్చర్ధవతి-కృషింకరోతీశ్చర్ధం॥ - - ౧౩
మూ- వజ్రేంత్యపూర్వసుఖనస్సుధగోతిశూరోవీ గ్యాన్వితోభ్యధయవే

సుఖసోవయోంతః । విఖ్యాతకీర్త్యమితసౌఖ్యగుణశ్చపద్యేవా
ప్యాన్వితుస్థిరసుఖినిధికున్నదాతా॥ ౧౪

వ్యా॥అథవజ్రయవవద్ద వాపీజానానాంస్వరూపంవసంత తిలకేనాహ॥
వజ్రేంత్యపూర్వసుఖనత్తితి॥అం లేవయోంతేసుఖనఃపూర్వేసుఖనశ్చబాల్యే
సుఖియావనేదుఃఖితోవృద్ధత్వేపునరేవసుఖిభవతీత్యర్థః- శుభగఃసర్వజనవ
ల్లభఃఅతశూరోతీవసంగ్రాహధీరః- ఏవం విధోవజ్రాఖ్యేయోగేజాతోభవతి-
పీర్వాన్వితఃపరాక్రమయుక్తః-అథశబ్దః పాదపూరణే వయోంతఃవయోమ
ధ్యేసుఖి-అంతశ్చబ్దోత్రమధ్యపర్యాయః-ఏవంవిధోయవాఖ్యేయోగేజాతోభ
వతి-విఖ్యాతకీర్తిఃసర్వజనప్రసిద్ధయశాః- ససుకిమత్రవిఖ్యాతకీర్తిరస్తి - ఉ
చ్యతే-అస్తికన్వచిచ్ఛసాయధాకీర్తికప్రావకకమఃభిః శతైరపివగ్రంభ్యా
తకీర్తనంప్రాప్నోతి అమితసౌఖ్యగుణఅపమితసౌఖ్యోపరిమితగుణశ్చ-
గుణావిద్యాశౌర్యాదయః- ఏవంవిధఃపద్మాఖ్యేయోగేజాతోభవతి-తస్మిన్

సుఖంతనుష్ఠల్పింస్థిరంచితకాలస్థాయీసుఖయస్యస్వల్పసుఖంబహుకాలంభ
 వత్స్యేర్థః నిధిక్వల్భూనూవథః స్థాపనశీలః - న నాతాకదర్శక-ఏవంధోవా పీ
 సంజ్ఞేయోగేజాతోభవతి॥ ౧౪

మూ॥ త్యాగాత్తనాక్రతువరై ర్యజతేవయూపేహింసోధగుష్ట్య
 ధిక్తుతశ్చరకృచ్ఛరాభ్యేనీచోలసస్సుఖధ పైర్విముతశ్చశక్తాదంఢే
 ప్రియైర్విరహితఃపురుషోత్తమృత్తి॥ ౧౫

వ్యా॥ అక్షయూవశరశక్తివండాభ్యేయోగచతుష్టయేజాతానాంస్వరూపం
 వసంతతిలకేనాహ॥త్యాగాత్తనానితి॥త్యాగాత్తనాదానిశీలః క్రతువరైః
 శ్రేష్ఠయజ్ఞేయజతే ఏవంధోయూవాభ్యేయోగేజాతోభవతి॥హింసేతి-
 అతిహింసేతిత్యర్థంవధగుః గుష్ట్యధిక్తుతః బంధనాలః- శరకృత్శరకా
 రః-ఏవంధశ్చరకృచ్ఛరాభ్యేయోగేజాతోభవతీనీచః అధమానామకులోచితా
 నాంకముఠాంకతా అలసఃక్రియాస్వవటుః-సుఖగ నైర్వియతోభోగవిశ్వా
 వివజ్ఞతః-సస్సుఖోనిధానశ్చ ఏవంధఃశక్తాయోగేజాతోభవతి॥ప్రియైః పు
 త్నాదిభిఃవిరహితః వజితః అంత్యవృత్తిః దాసవృత్తిః శూద్రవృత్తికృత్త్య
 ర్థః-ఏవంధిధోదండాభ్యేయోగేజాతఃపురుషోభవతి॥ ౧౬

మూ॥ కీర్త్యాయతశ్చలసుఖంకృపణశ్చనౌజఃకూటేనృతప్లవణబంధన
 వశ్చజాతః॥ ఛత్రోద్భవస్సృజనసౌఖ్యకరోత్త్యసౌఖ్య శూచశ్చ
 కాన్తుకభవఃప్రథమాంత్యసౌఖ్యః॥ ౧౭

వ్యా॥ అధనౌహుటఛత్ర కాముః కజానానాంస్వరూపంవసంతతిలకేనా
 హ కీర్త్యాయతశ్చలసుఖఇతి॥ కీర్త్యాయతఃఖ్యాతయశాఃచలసుఖఃకదా
 చిస్సుఖికదాచిద్దుఃఖి-కృపణాలదాతా-చశబ్దోత్రసమాచ్ఛయోధేః- ఏవంధి
 ధోనాకఃనావాభ్యేయోగేజాతః-ఇతినాయోగః కూటఇతి - అన్యతేష్టవనామ
 తిర్యగ్యసోమృతస్థలవఃఅచత్యాభిభాషే- బంధనపః బంధనంవాతీతిబంధనపఃకే
 చిత్కూటే- ౭ నృతకృపణబంధనవశ్చజాతఇతవత-తి - ఏవంధఃకూటాభ్యే
 యోగేజాతోభవ ఇతహుటయోగః ఛత్రోద్భవఇతి-స్వజనసౌఖ్యకరః-అం
 త్యశాఖ్యోవృద్ధత్వేనుఖితశ్చఏవంధఃఛత్రాభ్యేయోగేజాతోభవతిఇతిఛత్ర
 యోగః శూరశ్చేశూరశ్చనాగ్రాహప్రియః ప్రథమాంత్యసౌఖ్యః ప్రథమే
 బాల్యేనుభవత్యేవృద్ధత్వేనుఖిత - ఏవంధఃకాముఃక నవఃచావాభ్యేయో
 గేజాతోభవతి ఇతచానయోగః॥ ౧౮

మూ- అధోఽందుజః సుభగకాంతవపుః ప్రధానస్తోయాలయేనరవతిప్ర
తిమస్తుభోగీ । చక్రేనరేంద్రమకుటమృతిరజితాఃస్మిన్ద్వోద్భవ
శ్చనిపుణఃప్రియగీతవృత్త్యః॥ ... ౧౭

వ్యా॥ అనౌధాచంద్రసముద్రచక్రవక్త్రీహితానాంస్వరూపంవసంత
తిలకేనాహ॥ అధోఽందుజ ఇతి॥ సుభగః సర్వజనప్రియః-కాంతవపుః ప్రదశా
సియః-ప్రధానఃసర్వజనపూజ్యః- ఏవంవిధోధోఽందుఃజోధాచంద్రాఖ్యాయో
గేజాతోభవతి-నరవతిప్రతిమః రాజ్ఞాత్యుః భోగీభోగవాణ- ఏవంవిధస్తో
యాలయే, సముద్రాఖ్యాయోగేజాతోభవతి- చక్రఇతి- నరేంద్రారాజాః-
తేషాంమణిఃటాకేరీహని- చూడామణిఃతానితేషాంద్వ్యంకాంతిః-తయా
రంజితౌఘరితావంస్మీపాదాయస్యసః- రాజానఃతస్యపాదయోవతంతి-మ
హారాజాధిరాజోభవతిత్యర్థః-తపోజ్ఞానాదియోగాద్యాజ్ఞాంపూజ్ఞాసీయో
వా-ఏవంవిధశ్చక్రాఖ్యాయోగేజాతోభవతిఅకృతియోగవిశేషజాతానాంఘ
లంవ్యాఖ్యాతం అత్యైవభూపాలసంఖ్యా యోగానాంఘలంవ్యాఖ్యాయ తే
వీనోద్భవశ్చేతి-నిపుణః సూక్ష్మదృష్టిః ప్రియగీతవృత్త్యఃగీతప్రియోన్యస్త్రి
యశ్చఏవంవిధోవీనోద్భవోవీణాఖ్యాయోజాతోభవతి॥ ... ౧౭

మూ- దాతాన్యకార్యనిరతఃపశుపశ్చదామ్నిపాశేధనాజనవిశీలసభృ
త్యబంధుః । కేదారజఃకృషికరస్సుబహూపయోజ్యఃశూరఃక్షతోధ
నరువిగ్విధనశ్చమాలే॥ ... ౧౮

వ్యా॥ అథదామ్నిపాశకేదారశూలఃజాతానా- స్వరూపంవసంతతిలకే
నాహ॥ దాలేతి॥ దాతాఉదారః అన్యకార్యనిరతఃపరోపకారాసక్తఃపశు
పఃపశురక్షితాబహుపశుభాక్ భవతి-పారాంతరేతుపశూనాంపాలయితార
క్షయితాగ్రాహాధిపతిరిత్యర్థః- ఏవంవిధోదామ్నియోగేజాతోభవతి- పాశ
ఇతి-ధనాజ-నేవిశీలః సచాసౌసభృత్యబంధుశ్చ-ధనాజనవిశీలసభృత్యబం
ధుః-స్వయంధనాజ-నేవిశీలఃసన్తా-గేణధనాజ-నుకరోతితథాభూతాస్త
న్యభృత్యాంకమకరాబాంధవాశ్చభవంతి-కేదారఇతి- కృషికరఃకృషింక
రోతి-సుబహూపయోజ్య-సువృశోభనంకృత్యాబహూనాముపయజ్యతేఉప
కరోతిఏవంవిధఃకేదారజఃకేదారాఖ్యాయోగేజాతోభవతి- శూరః సమంధి

రః-క్షతఃప్రహరితః- ధనరుచిఃఅక్షప్రియః-కేచిన్వధుచిరితి-తంతి- విధనశ్చ
దతిద్రఃపవంవిధఃసూలాఖ్యయోగేజాతోభవతి॥ ౧౬

మూ- ధనవిరహితఃపాషండీ~~పాషండీ~~గేత్వధసూలకేవిధనమనినోజ్ఞానో
పేతఃశిల్పిలసోటనః|ఇతినిగదితాయోగాస్సార్థంపత్రైరిహనా
భసానియత్రఫలదాశ్చింత్యాహ్యేతేనమస్తదశాస్వపి॥ ... ౧౯

వ్యా||అథయుగగోలయోజాతస్యస్వరూపంసవే-మాంచనాభసయో
గానాంసమస్తదశాస్వపిఫలప్రదశాసంహరిత్యాహ॥ ధనవిరహితః|ధన
విరహితఃఅక్షప్రియః-పాషండీత్రమామార్గవ్యపేతః- ఏవంవిధోయుగాఖ్య
యోగేజాతోభవతి-కేచిన్వధుచిరితి- పాషండీచేతివరంతివాశబ్దోత్రచార్థే
అర్థహీనః-పాషండీచఅధశబ్దఃఆనంతర్యే-విధనోఽక్షప్రియః- మనినోమలో
పేతశర్మిఃమలినవాసావా - అజ్ఞానోపేతఃమూఖః-కుశిల్పిలోకేనింద్యశి
ష్టతా - అలసఃక్రియాస్వనమధః అటనోభ్రమణశీలః సన్వత్రాలసోట
సచ్చేతిపిరుద్ధంఉచ్యతే - యద్యపిస్వరూపేణాలసఃతథావ్యతిహారిద్యాద్భీ
జనక్రియామటనంవినానసంపాదయతి - ఏవంవిధోసూలాఖ్యయోగేజాతో
భవతి-ఏవంసమస్తసంఖ్యాయోగేషుఫలంవ్యాఖ్యాతం - ఇతినిగదితాయోగా
ఇతి-ఇత్యేవంప్రకారానాభసయోగాః ఫలైస్సార్థంనిగదితా ఉక్తాఇహాస్తి
న్నధ్యాయే - ఏవేనమస్తదశాస్వపినియత్రఫలం : సర్వకాలఫలప్రదాఃచిం
త్యాఃనిజ్ఞాతవ్యాః - ననుప్రజాదిష్వాద్యం తనుఖితాప్రదశితా తత్కథం
సమస్తదశాస్వత్పుక్తం - ఉచ్యతే- తేషాంవచనాత్ యథాదశితకాలఃసుఖ
దుఃఖయోగ్భూతి - యేషాంకాలవిభాగోన్యోక్తం తేషాంసమస్తదశాస్వపి
యథాదశితకాలఃసుఖదుఃఖప్రదాభవిష్యంతి - ననుకస్యచిత్తమస్తంజన్తమఖన
దుఃఖైరైవైకరూపేణగచ్ఛతియేవభోగినః తేషామానందైరైవైకరభితప్తా
భవంతి-యేసిభిక్షాశినఃతేషికదాచిద్ధర్మాభితప్తాభవంతిశీతలాసుద్రుమచ్ఛా
యాసుసుఖశ్రమిత్యాత్మానంమన్యంతేతస్మాదేవమాదినుఖందుఃఖంసవేణసం
సారజాతేనవివర్యయేణానుభూయతే-తత్కథంసమస్తదశాస్వపియోగాఃఫ
లప్రదాభవంతి ఉచ్యతే-నైతేయోగాదశాష్టకవగఃఫలహంతారః- శుభమ
శుభంవాఫలంగదత్యష్టకవగాఃశ్రితమపిఫలంచ-అతోయథాకాలంయోగా
ఆపిసమగ్రజన్మనిఫలదగతి ఏవంమిత్రఫలానుభవోభోగి నాందరి

నాం చ సంబంధవత్త్వేన-ఏవంతావన్నాథసయోగాభ్యాసయోగాభ్యాసః-అస్మిన్న
 ధ్యానయోగద్వైతవ్యంపూర్వప్రతిష్ఠాతంతమచ్యతే-దలయోగాభ్యాసయోగా
 గయోగసమకాలముపస్థానంనాస్తి-ధావలయోగైస్సహాశ్రయయోగానాం
 తుల్యకాలముపస్థానంనాస్తి-వలభదలయోగైస్సహసంఖ్యాయోగాయజ్యంతే
 తేతదాదలయోగాభలమేవభవతి-అధాకృతియోగాఆశ్రయయోగైర్జ్యంతే
 తదాకృతియోగాభలంభవతి-అధాకృతియోగాస్సంఖ్యాయోగైర్జ్యంతే-
 తదాపాకృతియోగాభలంభవతి-యస్తాత్సంఖ్యాయోగానామపవాదః-అన్యా
 న్పూర్వముక్తావిహాయఆశ్రయయోగానామప్రపవాదః-ఆశ్రయయోగా
 స్తువిఫలాభవంత్యవైర్విమిశ్రితా-తస్మాత్సంఖ్యాయోగాఆశ్రయయోగా
 శ్చకృతియోగైశ్చాభిభూయంతే-అధాశ్రయయోగేనసహసంఖ్యాయోగాసో
 పస్థానంభవతి-తదాసంఖ్యాయోగాస్యావకాశఏవనభవతి-అధాశ్రయయోగ
 నసంఖ్యాయోగాస్యావసమనెకతేనాన్యోవకాశస్సంఖ్యాయోగాన్య-కింత్యేక
 స్త్వి-రాశౌయదాసవే-గ్రహభవంతి-తదాఆశ్రయయోగాఏవభవతి-నన్వా
 శ్రయయోగాసంఖ్యాయోగానాంతుల్యే అపవాదే ఆశ్రయయోగానసంఖ్యా
 యోగాఃకథమభిభూయంతే-ఉచ్యతే-యదిసంఖ్యాయోగేనాశ్రయయోగావస
 మనంభవతి-తదాఆశ్రయయోగోనభవతి-యదాఆశ్రయయోగేనసంఖ్యాయో
 గోభిభూయతే-తదాగోలచ్యవకాశఏవనన్యాత్-పరిభాషాచేయంనిరవకాశా
 హివిధయస్సవకాశాన్విధి-బాధంత్య-అథైకైకంరాశిలగ్నతమధికృత్య
 పురాణయవనమతేనయత్సాధకంయోగశతముక్తంతథనాప్రదశ్య-తేతే
 మాంతావత్త్రయోవింశతిరాకృతియోగాఃవింశతిరేవరాహమిహిరేనాభి
 హితాః-కింతుతేమాంధ్యేగదాయోగేనచత్వారోయోగాలభిహితాః-లగ్న
 చతుర్థయోగయదాసవే-గ్రహభవంతి-తదాగదాయోగాః-చతుర్థసప్తమయో
 శ్యంఖి-నప్తమదశమయోగభుకఃదశమలగ్నయోగభ్యజః-తత్రపూర్వోక్తా
 వింశతిః-శంఖవభుకభ్యజైస్సహాశ్రయోవింశతియోగాభవంతి-సంఖ్యాయో
 గానాంనప్తవింశత్యధికంశతం-ఏవంసాధకంశతం-౧౫౦-రాశిద్వదశకే
 నాష్టదశశతానిభవంతి-౧౮౦౦-తత్రనప్తవింశత్యధికస్యసంఖ్యాయోగాశ
 తస్యోశ్చత్విప్రదశ్య-తే-చద్యధావకవికల్పాస్సప్త-ద్వివికల్పావకవింశతిః-త్రి
 వికల్పాఃసంచత్రింశత్-చతుర్వికల్పాఃసంచత్రింశత్-పంచవికల్పాఃపంచ

శతిః పద్వికల్పాన్సప్త-సప్తవికల్పవకః- ఏతదేకీకృతంసప్తవిశత్యధికంశతం
 భవతి -౧౨౭ - ఏతదేవవరాహమిహిరేణవివాహపటలేషూక్తంద్విత్వా
 దియోగాన్సరిగృహ్యకస్తానోక్తకృతంసత్రిధనంవిలగ్న ఇతి - అధవికల్ప
 గణితంప్రదశ్యతే-తత్తాచార్యేణవికల్పగణితంసంహితాయాముక్తం॥పూ
 వేణపూవేణగతేనయుక్తంస్థానంవినాంత్యేప్రపదంతసంఖ్యాం | ఇచ్ఛా
 వికల్పైఃక్రమశోభిసీయసీతేనపుష్టిపునరన్యసీతితిఅత్రయావత్సంఖ్యానాం
 వికల్పాఃక్రియంతేతదంకాంతానకాద్యానుపర్యుపరిస్థాపయేత్-తద్వధాఅ
 త్రసప్తగ్రహేః ఏకాద్యానాంసప్తాంతానాన్యాసః-౧-౨-౩- ౪- ౫-౬- ౭-
 అత్రపూవేణగతేనయుక్తంస్థానంవినాంత్యమితిపూర్వశాప్తసౌగతశ్చపూ
 ర్వగతఃతేనపూవేణగతేనయుక్తమంత్యముపరిస్థంస్థానం-వినాతద్వజయి
 త్వేత్యర్థః-ప్రథమకమధః-తయోగ్వయోరుపరిస్థయోఃక్షిపేత్ - ఏవంతత్ర
 త్రిణిజాతానితానిచస్వపరిక్షిపేత్ - ఏవంతత్రషడ్జాతానితానిస్వపరి
 చతుషఃక్షిపేత్-ఏవంతత్రదశరూపాణిజాతానిస్వపరిపంచసుక్షిపేత్ -త
 త్రపంచదశజాతానితానిస్వపరిపట్సుక్షిపేత్-తత్రైకవింశతిర్జాతాని అత
 మంచకమణోభావాత్తదుపరిస్తపై వస్థితాః-యదుక్తంస్థానంవినాంత్యఇతి
 పునరప్యధఃప్రభృత్యేవంకృత్వాపంచమెస్థానెపంచత్రింశజ్జాతాః-పునరపిచ
 తుధేః పంచత్రింశత్పునస్త్రుతీయేఏకవింశతిఃపునఃద్వితీయేసప్తప్రథమేఏకై
 వ -౧-౨-౩-౪-౫-౬-౭-౮-౯-౧౦-౧౧-౧౨- అథవాన్యేనప్రకారేణసంఖ్యానయనం-ప్ర
 తిలోమంవినిక్షిప్యచానులోమమధఃక్షిపేత్-అనులోమంసమాహన్యాదదధేన
 సవిభాజయేదితి-న్యాసఃఅత్రసప్తానామధోరూపంఛేదః-అనేనభాగమపహృ
 త్యలబ్ధంసప్త ౭ ఏతైఃద్వితీయస్థానస్థపట్నంఖ్యాం
 సంగుణ్యాధస్థితద్విసంఖ్యయాభాగమపహరేత్ -
 లబ్ధమేకవింశతిః-౨౧-ఏతైస్త్రుతీయస్థానస్థపంచసంఖ్యాంసంగుణ్యైభిర్విభ
 జ్యాన్యాప్తంపంచత్రింశత్ -౩౫- ఏతైశ్చతుర్థస్థానస్థచతుస్సంఖ్యాంసంగు
 ã్యచతుర్భిర్విభజ్యావాప్తం-౩౫-ఏభిఃపంచమస్థానస్థత్రిసంఖ్యాంసంగుణ్యపం
 చభిర్విభజ్యావాప్తమేకవింశతిః -౨౧-ఏభిఃషష్ఠస్థానస్థద్విసంఖ్యాంసంగుణ్య
 పద్భిఃవిభజ్యావాప్తంసప్త- ౭- ఏభిరేకంసంగుణ్యసప్తభిర్విభజ్యావాప్తఏక
 ఎవ - ఏవమేకద్విత్రిచతుఃపంచషట్ సప్తవికల్పాః - ఏవంవికల్పగణితంకృ

౭	౮	౯	౧౦	౧౧	౧౨
౧౩	౧౪	౧౫	౧౬	౧౭	౧౮

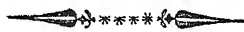
త్వాయథేష్ట సంఖ్యానాం వ్యాఖ్యేయం అదై తేషాం వికల్పానాం లోప్తకప్రస్తా
 రేనోద్ధారకతః వ్యతిక్రమశోభినీయనీతేన వృత్తిః పునరన్యనీతి
 రితియథేష్ట సంఖ్యానాం వికల్పానాం ద్వాదశాణిభేత్-తత్రైకవికల్పే
 చైకైకం లోప్తచిహ్నం కృత్వా వికల్పానుత్పాదయేత్-ద్వికల్పేష్యద్యంస్థిరం
 లోప్తచిహ్నం కృత్వా ద్వివీధీయేన లోప్తచిహ్నతేన సహ వికల్పానుత్పాదయేత్
 ఏవం త్యాదిషు వికల్పేష్యద్యంస్థిరం లోప్తచిహ్నతం కృత్వా నైః చరలోప్త
 చిహ్నైః సహన్యస్తాద్వికల్పానుత్పాదయేత్ - ఏవం కృత్వా ప్రథమస్యా
 పసమనంకార్యం-నీతేన వృత్తిరితివచనాత్-తతోన్యంస్థిరచిహ్నం కృత్వాన్య
 సేత్-పునరన్యనీతిరితివచనాత్ ఉక్తంచ భట్టశ్రీశంకరేణ వణా సంఖ్యాకా
 స్థాఖ్యాజ్ఞేన త్వాం జ్ఞేయ సంఖ్యకః జ్ఞేయోక్త్యాన్యత్ర తత్సూర్యహాన్పురాన్
 అప్యనుక్రమాత్ నయేద్వామాద్యమంత్యత్యోద్యేపూర్వేతాం నిరంతరం
 జ్ఞేయోంశ్యః పునరాద్యాశ్చకోష్ఠనిష్ఠావధిర్విధిరితి తద్యథా - ఏకవికల్పాః-ర

విచంద్రః భామః బుధః గురుః శుక్రః శనిః- ఏవమేకవికల్పాస్స ఉత్త-౨- అథ ద్వివి
 కల్పాః-రవిచంద్రారవిభామారవిబుధారవిజీవారవిశుక్రారవిశనిశ్చరౌ - ఏ
 వమాదిత్యేన సహ చ ట్ అథ తృతీయవికల్పః-శశిభామశశిబుధశశిజీవాశశి
 శుక్రశశిసౌరౌ ఏవంచంద్రేణ సహ పంచ - భామ బుధౌ భామ జీవా
 భామ శుక్రకుజసౌరౌ ఏవం భామేన సహ చ త్వారః- బుధజీవాబుధశుక్లా
 బుధసౌరౌ-ఏవం బుధేన సహ త్రయః-జీవశుక్రజీవసౌరౌ- ఏవం జీవేన సహ
 ద్వాశుక్రసౌరౌ-ఏవం శుక్రేణ సహైకః ఏవం ద్వివికల్పః-ఏకవిశతిః- అథ త్రి
 వికల్పాః-రవిచంద్రకుజాః రవిచంద్రబుధాః రవిచంద్రజీవాః రవిచంద్రశుక్రాః
 రవిచంద్రసౌరాః ఏవమాదిత్యచంద్రయోః పంచ- రవికుజబుధాః- రవికుజ
 జీవాః-రవికుజశుక్లాః-రవికుజసౌరాః - ఏవమాదిత్యాంగారకయోశ్చ త్వా
 రః- రవిబుధజీవాః రవిబుధశుక్లాః రవిబుధసౌరాః ఏవమాదిత్యబుధయో
 స్త్రియః-రవిజీవశుక్రాః రవిజీవసౌరాః ఏవం ద్వా రవిశుక్రసౌరాః- ఏవమేకః-
 ఏవమాదిత్యేన సహ త్రివికల్పః-పంచదశ-చంద్రకుజబుధాః చంద్రకుజజీవాః
 చంద్రకుజశుక్లాః చంద్రకుజసౌరాః- ఏవంచంద్రకుజయోశ్చ త్వారః- చం
 ద్రబుధజీవాః చంద్రబుధశుక్లాః-చంద్రబుధసౌరాః - ఏవంత్రయః - చం
 ద్రజీవశుక్లాః చంద్రజీవసౌరాః- ఏవం ద్వా-చంద్రశుక్రసౌరాః - ఏవమేకః-

వీవంచంద్రేణసహదశ - ౧౦ - కుజబుధజీవాఃకుజబుధశుక్యాఃకుజబుధసౌరాః
 ఎవంత్రయః-కుజజీవశుక్యాఃకుజజీవసౌరాః - ఎవంద్వౌ - కుజశుక్రసౌరాః-
 ఎవంకుజేనసహపట్-బుధజీవశుక్యాఃబుధజీవసౌరాః- ఎవంద్వౌ-జీవ
 శుక్రసౌరాఃఎవమేకః-ఎవంత్రవికల్పాఃపంచత్రింశత్ - ౩౫ - అధవతుర్విక
 ల్పాః-రవిచంద్రకుజబుధాఃరవిచంద్రకుజజీవాః- రవిచంద్రకుజశుక్యాఃరవిచంద్ర
 కుజసౌరాః- ఎవంచత్వారిః-రవిచంద్రబుధజీవాఃరవిచంద్రబుధశుక్యాఃర
 విచంద్రబుధసౌరాః- ఎవంత్రయః - రవిచంద్రజీవశుక్యాఃరవిచంద్రజీవసౌ
 రాః- ఎవంద్వౌ-రవిచంద్రశుక్రసౌరాః- ఎవమేకః- రవికుజబుధజీవాఃరవికుజ
 బుధశుక్యాఃరవికుజబుధసౌరాః- ఎవంత్రయః-రవికుజజీవశుక్యాః- రవికుజ
 శనయఃఎవంద్వౌ- రవికుజశుక్రశనయఃఎవమేకః-రవిబుధజీవశుక్రాఃరవిబు
 థగురుశనయఃద్వౌ-రవిబుధశుక్రశనయఃరవిజీవశుక్రశనయఃఎవమాదిత్యేన
 సహవింశతిః - చంద్రకుజబుధగురుశనయఃచంద్రకుజబుధశుక్రాఃచంద్రకుజబుధశ
 నయఃశ్చివంత్రయః-చంద్రకుజజీవశుక్యాఃచంద్రకుజజీవశనయః- ఎవంద్వౌ-
 చంద్రకుజశుక్రశనయఃచంద్రబుధగురుశుక్యాఃచంద్రబుధగురుశనయఃచంద్ర
 బుధశుక్రశనయః -చంద్రగురుభృగుశనయఃఎవంచంద్రేణసహదశ- కుజ
 బుధజీవశుక్యాఃకుజబుధజీవశనయఃకుజబుధశుక్రశనయః- కుజజీవశుక్రశన
 యః- ఎవంకుజేనసహపట్వారిః-బుధజీవశుక్రసౌరాఃబుధేనసహపట్ - ఎ
 వంచతుర్వికల్పాఃపంచత్రింశత్ - ౩౫ - అధవంచవికల్పాఃరవిచంద్రకుజబుధ
 జీవాః- రవిచంద్రకుజబుధశుక్యాఃరవిచంద్రకుజబుధసౌరాః- రవిచంద్రకుజగు
 రుశుక్యాఃరవిచంద్రకుజగురుశనయః-రవిచంద్రకుజశుక్రశనయఃరవిచంద్రబు
 థగురుశుక్యాఃరవిచంద్రబుధగురుసౌరాః-రవిచంద్రబుధశుక్రసౌరాః-రవిచంద్ర
 గురుశుక్రశనయః-రవికుజబుధగురుశుక్యాఃరవికుజబుధగురుశనయః-రవికు
 జబుధశుక్రశనయః-రవికుజగురుశుక్రశనయః-రవిబుధగురుశుక్రశనయః-ఎవమా
 దిత్యేనసహపట్వదశ - ౧౫ - చంద్రకుజబుధగురుశుక్రాఃచంద్రకుజబుధగురు
 శనయః-చంద్రకుజబుధశుక్రశనయఃచంద్రకుజగురుశుక్రశనయఃచంద్రబుధ
 గురుశుక్రశనయఃఎవంచంద్రమసా- సహపట్-౬-కుజబుధగురుశుక్రశనయః
 ఎవంపంచవికల్పా-ఎకవింశతిః-౨౧-అధషడ్వికల్పాః-రవిచంద్రకుజబుధగురు
 శుక్యాః-రవిచంద్రకుజబుధగురుశనయః-రవికుజబుధశుక్రశనయః- చంద్రకుజ

బుధగురుశుక్రశనయః ఏవం షడ్వికల్పాః-అథ సప్తవికల్పాః- రవిచంద్రకుజబు
ధగురుశుక్రశనయః- సప్తవికల్పవిక ఏవ - ఏవం సప్తవి- శత్యధికం వికల్పశతం
౧౨౭-వ్యాఖ్యాతం॥ ... - - - - - ౧౯

ఇతి శ్రీభట్టోత్పలవిరచితాయాం బృహజ్జాతకవివృత్తౌ
నాథయోనగాధ్యాయోద్వయశః-

అథ చంద్రయోగాధ్యాయప్రారంభః-

మూ- అథ మనమవరిష్టాన్యకకేంద్రాదిసంధ్యేశశివనయవిత్తజ్ఞా

ధీనైపుణాని । అహనిశిచచంద్రే స్వేధిమిత్రాంశకే వాసురగురు
సితదృష్టే విత్తవాక్స్యాగుభిచ॥ ... ౧

వ్యా ॥ అధా తత్పంద్రయోగాధ్యాయో వ్యాఖ్యాయతే-తత్రాదావేవా
ర్కాత్కేంద్రపణఫరాపోక్షిమధ్యేచంద్రే జాతస్యస్వరూపజ్ఞానం మాలిన్యా
హ॥ అథ మనమవరిష్టానీతి॥ ఏనయోనీతిః సుశీలతావత్తంధనం- జ్ఞానం విజ్ఞానం
శాస్త్రావబోధః ధీబుద్ధిః నైపుణం కా ర్యేషు సూక్ష్మదర్శిత్వం అర్కాదాచిత్యా
త్ - కేంద్రాదిసంధ్యేకేంద్రపణఫరాపోక్షిమసంధ్యేశశిచచంద్రే జాతస్యవిన
యవిత్తజ్ఞానధీనైపుణాన్యథమనమవరిష్టాని నికృష్టమధ్యమప్రదానానిభవంతి-

ఏతదుక్తం భవతి । యస్యాదిత్యాజ్జన్తనినేంద్రస్థిచంద్రమాభవతి తస్యైతా
నివినయాదీన్యథమానిభవంతి అథ మత్వమేతేషామభావః-యస్మాద్భవనేశ్వ
రః॥ మూర్ధ్వాఽదరిద్రాంశ్చపల్వాశీలాంశ్చంద్రః ప్రసూతేర్కచతుష్టయస్థ
ఇతి । యస్యజన్తసమయే పణఫరస్థశ్చంద్రః సూర్యాద్భవతి తస్యైతాని మధ్య
మానిభవంతి సభవనంచాభిభవంతి-ఉత్తమాధమానిమిత్రితాని త్యథాః- య
స్యాపోక్షిమస్థః చంద్రోభవతి - తస్యవినయాదీని వరిష్టాభవంతి-తథాచ-కు
ర్యాద్వితియేథని నాం ప్రసూతిమాపోక్షిమస్తస్యైవ కులాత్ప్రజానామితి - అహని
త్యాది-చంద్రేశశి స్వేధిమిత్రాంశకే ధేఅహనినిశిచయధాసంఖ్యం మరగురు
సితదృష్టే గురుశుక్రభ్యా మవలోకితేజాతో విత్తవాక్ ధనీసుఖిభోగవాం
శ్చస్యాద్భవేత్ ఏతదుక్తం భవతి యస్యాహనిదివాజన్మభవతి చంద్రశ్చయ
స్త్రికాన్తిరాశౌస్వనవాంశకస్థోభవతి-స్వస్యాధిమిత్రాంశకేస్థితో వాసురగు

రుణాజీవేనశృశ్యతేతదాపురుషోవిత్తవాక్ సుఖీవజవతి - అథయస్యసిరా
త్రౌజన్య భవతిచంద్రమాస్వనవాంశకస్థోధిమిత్రనవాంశకస్థోవాహవతి - శు
క్రేణ్యశ్యతేయదితదాజాతోవిత్తవాక్ సుఖీంభవతిఅత్రాహ నినిశిచచంద్రే
స్వానిమిత్రాంశకేవాద్ధితే యధాసంఖ్యంసురగురునితదృష్టఇతికేచిద్వాచ
తే ఆయుక్తమేతత్ - యస్తాగ్భగవాక్ గాగిః॥ స్వానేధిమిత్రస్యాంశే
వాసంస్థితోదివసేసుఖీ । గురుణాదృశ్యతేతత్రజాతోవిత్తసుఖావృతః॥నిశ్యే
వంభృగుణాదృష్టఃశశీజన్తనిశస్యతే । వివర్యయన్ధేశీతాంశౌజాయంతెల్పథ
నానరాఇతితథాచయవనేశ్వరః॥స్వాంశేశశీభాగవదృష్టమూలిః ర్నిశీశ్వ
రోత్యంతకరఃప్రదిష్టః । తదుత్తవోత్సాహికరస్సతుస్యాద్దృష్టేదివాదేవపురో
హితేనేతి॥ .. - - - - -

మూ. సామ్యైః స్వరారింధనేష్వధియోగ ఇందోస్తస్త్రిశ్చమూవసచి
వశీతిపాలజన్త । సంపన్నసౌఖ్యవిభవాహతశత్రవశ్చదీర్ఘాయు
షోవిగతగోగభయాశ్చజాతః॥ - - - - - ౨

వ్యా॥ అధాధియోగాఖ్యయోగంసంఫలంవసంతతిలకేనాహ॥సామ్యై
రితి ॥ ఇందోశ్చంద్రాతౌస్మయైః బుధగురుసితైఃస్వరారింధనేషుసప్తమషష్ఠా
ష్టమేషుత్రిషుస్థానెషువ్యయార్యాస్థానయోః ఎకస్త్రికవాస్థానెనర్వసివభవం
తితదాధియోగాఖ్యోయోగోవ్యాఖ్యాతోబవతి - అత్రైచ్చిత్తవృత్తసప్త
మాష్టమనాంస్థానానాంసౌఖ్యగ్రహత్రయస్యావస్థానాదత్తున్నతాయా
మధియోగోవ్యాఖ్యాతః - తచ్చాయుక్తం - యస్తాచ్ఛృతకీతిః ॥ నిధనంద్యూ
నంవక్తంవంద్రస్థానాద్యధాశుభైర్యుక్తం - అధియోగస్సప్రోక్తౌవ్యాసకృ
తౌసప్తధాపూవై రితి॥వ్యాసకృతౌవిస్తరకృతౌపూవై రాచార్యైశ్చిరం
తనైః - తస్యసప్తప్రకారాఃప్రొక్తాః తద్యధావృత్తైరాశౌయదాననేకసౌ
మ్యగ్రహాభవంతితదైకః-సప్తమేద్విలీయః అష్టమేతృతీయఃవక్తనస్తమయో
శ్చశుర్ధః - షష్టాష్టమయోః పంచమఃసప్తమాష్టమయోః షష్ఠఃవక్తనస్తమా
ష్టమేషుసప్తమితి - ఏవమేవంస్థితేషుసౌమ్యేష్వధియోగాః-అధాఃదేవమే
వంస్థితేషుపాపైఃపాపఃమిత్రైర్ముక్తాః శ్రః-తథాచశ్రుతకీతిః ॥ షట్పస్తాష్టమ
సంధ్యేశ్చంద్రాతౌస్మయైశ్శుభోధియోగస్సన్యత్ । పాపఃపాపైరెవంమిత్రై
ర్మిత్రస్తతైవోక్తఇతి ॥ అధియోగజాతానాంఫలనూహ - తస్త్రిశ్చమూ

నచివక్షితిపాలజస్తేతి-తస్మిన్నధియోగేజాతశ్చమూఃసేనావశః-సదివ్రా
మంత్రీ-క్షితిపాలోరాజావాభవతి-తేషాంయుగపదసంభవాత్ - కథంవ్యా
ఖ్యాతం-తథాచబాదరాయణః॥ శశినస్సౌమ్యాష్టమ్యేన్యూనేవానిధనసంస్థి
తావాస్సు యఃజాతోన్యవతిజ్ఞేయోమంత్రీవాసైన్యనాయకోవాపిభితి-తేనై
తదుక్తంభవతి-బుధగురుస్థితైరుత్కృష్టవీరైన్యవతి-మధ్యమవీరైన్యవతి-చివః
హీన వీరైన్యేనావతి-ఎషామన్యతమాఅపిసంపన్నసౌఖ్యవిభవాఃఅతిసౌ
ఖ్యైన్యవత్యసంపన్నాః-హతశత్రవఃనష్టరిపవఃదీర్ఘాయుషశ్చిరంజీవినః-విగత
రోగభయాఃస్వస్థదేహనిర్భయాశ్చభవంతి-కేషాంచిన్తతేరాజయోగఎవ -
తథాచసారావశ్యాం॥ద్యూనంషవ్యమధావమంశిశిరగోఃపాగ్మాస్తమస్తాశ్శు
భాఃకూరాణాంయదిగోచరేనవతితాస్సుర్యాలయాద్దూరతః॥ భూపాలక
ప్రభవేత్సయన్యజలధేర్వేలావనాంతోద్భవైఃసేనామత్తకరీంద్రదాననలిలం
భృంగైఃముహూఃపీయతఇతి॥తథాచమాండవ్యం॥అమిత్రంజామిత్రంనిధన
మథవాశీతరుచీతోగతాస్సవేసామ్యాస్తమిహజనయెయర్పరపతిం॥ ధృతే
నైవాసేకంగతవతివిషాదేతువయసాప్రతాపాగ్నిర్యన్యజ్వలతిహృదయేశత్యు
షుభృశమితి॥

మూ, హితార్పకసునఘనఘదురుధురాస్సంప్రసంగభయస్తైగ్రహై
శ్శీతాంశోఃకథితోన్యధాతుబహుభిఃకేమద్రుమోనైన్యస్త్యసా॥కం
ద్రశీకతరేథవాగ్రహాయుతేకేమద్రుమోనైన్యతేచిత్కేంద్రన
నాంశకేషువవదంత్యక్తిప్రసిద్ధానత॥ - - - - ౩

వ్యా॥అథసునఘనఘదురుధురాకేమద్రుమాఖ్యంయోగచతుష్టయంశా
మాంబలిక్షితితేనాహ ॥ హితార్పకమితి ॥ అధార్కంఅదిత్యంహితార్పత్య
త్వాయదాన్యఃకశ్చిన్యహఃకుజాదికఃశీతాంశోశ్చంద్రాత్సంప్రసంగభయ
స్తోభవతి - ద్వితీయస్తోదాద్వదశస్తోవాద్వితీయద్వాదశస్తోవాద్వోభవతస్తదా
సునఘఅనఘదురుధురేతియోగత్రయంభవతి - ఎతదుక్తంభవతి అకంహి
త్వాయదాన్యోగ్రహాఃకశ్చిన్యచంద్రద్వితీయస్తోనెభవతి తదాసునఘనా
మయోగోభవతి-అథాకంపజయిత్వాచంద్రద్వాదశస్తోభవతికశ్చిత్తదా
అనఘనామయోగోభవతి - ఎవంచంద్రద్వితీయద్వాదశస్తోగ్రహాభవత
స్తదాదురుధురానామయోగోభవతి - అత్రయోగత్రయేపాగ్నితోద్భవితీయో

ద్వాదశేవాస్తా నేభవతితదానయోగభంగకృద్భవతి - కింతుయోగక్షయః
 తామధ్యేనగణ్యతే. ఏతేయోగాఃబహుభిరాచారైఃకథితాః. అన్యథాతుబ
 హుభిఃకేమద్రుమఉక్తఃఅన్యథాన్యయోగత్రయస్యాభావేబహుభిరాచారైః
 కేమదుమాఖ్యోయోగాభిహితః. ఏతదుక్తంభవతి-చంద్రాన్నద్వితీయేనద్వా
 దశేకశ్చిద్గ్రహాభవతి-తదాకేమదుమాఖ్యోయోగోభవతి-అన్యైస్సప్త
 స్థావతి. అన్యేషాంగగాఢీనామేవంసుతం-కేంద్రేజన్మలగ్నకేంద్రేశీతకరే
 షంకేకుజాదిగ్రహాయుతే-సుజాదిగ్రహ - విరహితయోరపిచంద్రాద్వివృతి
 యద్వాగతస్థానయోః-కేమదు మేనభవతి ఓకేంద్రగ్రహాయుత ఇత్యత్రై
 జ్జిచ్ఛంద్రకేంద్రమేవకేవలంవ్యాఖ్యాతం-తచ్ఛాయుక్తం - చంద్రకేంద్రగ్ర
 హాయుతేచంద్రమసోపియోగోంతర్భవతి-శీతకరేగ్రహాయుత ఇత్యేతదపాఠ్య
 కంస్యాత్ - అత్రచభగవాన్ గాగిః॥వ్యయాథ-కేంద్రగచ్ఛంద్రాద్విన్నా
 భాసుంచేద్గ్రహః । కశ్చిత్స్వద్వావినాచంద్రంలగ్నా త్కేంద్రగతోభ
 వా-యోగఃకేమద్రుమోనామతదాస్యావ్యత్రగహితాః - భవంతినిందితా
 గారాదారిద్యాగ్రస్తినంయుతాఇతి॥తథాచసారావర్థ్యాం॥సునఘనఘదు
 రుధరాక్షమేణయోగాభవంతిరవిరహితైః । విత్తాంతోభయసంస్థైఃకైర
 వవనబాంధవాద్విహగైః-ఏతేనయదాయోగాఃకేంద్రగ్రహవజ్జితశ్శశాం
 క్తశ్చ । కేమద్రుమోతికష్టశ్శశినిచనర్వగ్రహౌర్వకష్టఇతి॥అన్యైరచార్యానై
 చ్ఛంఠి-వరాహమిహిరస్తుఇచ్ఛత్కేన-యస్మిన్నధేతస్యైతద్వాక్యం-అన్య
 థాకేమద్రుమఇతి - ఏవముక్తావరమతముక్తం-అన్యైరన్యేవముక్తం-కేం
 ద్రేశీతకరేధవాగ్రహాయుతేకేమదుమోనెవ్యతఇతిస్వల్పజాతకేపి-తేనసు
 నఘనఘదురుధుగాభావేకేమదుచుభి-తథాచ॥ రిపవజ్జ-ంద్వాదశగైరస
 ఘాచంద్రాద్వివృతియైస్సునఘాఉభయస్థితైరురుధురాకేమద్రుమసంజ్ఞకో
 తోన్యఇతి-సత్యస్యాపిసునఘనఘదురుధుగాభావేకేమదుమోభివతః-తథా
 చతద్వాక్యం॥సునఘనత్వనఘాయోగాదారుధురశ్చంద్రసంస్థితఃక్షేత్ర్యాత్-
 పాక్ పృథతో గ్రహేంద్రైగుభయగతైస్తైషురవివజ్జ- । కేమదుమో
 త్రయోగోన్యథాగవేద్యత్రగహితంజన్మైతి॥కేచిత్కేంద్రనవాంశకేష్వి
 తి-కేచిదాచాగ్యాఃకేంద్రేషుకేచిచ్ఛనవాంశకేష్వేతద్యోగత్రయంవదంతి
 యథాచంద్రాద్వివృతియద్వాగతోభయస్థితైః - గ్రహైఃసునఘాద్యయోగా

వ్యాఖ్యాతాః-తథాకే శ్చిచ్ఛుతకీర్తిజీవశర్తవ్రభుతేభిః కే వ్రవశాన్నవాం
 శకవశాచ్ఛవ్యాఖ్యాతాః - ఏతదుక్తంభవతి-తా రాగ్రహైశ్చంద్రాచ్ఛతుర్థ
 ఘానస్థితైస్సునఘా-దశమస్థానస్థైఃసఘా చతుర్థదశమస్థితైఃదురుధు-అతో
 న్యధాకేమద్రుమః-తథాచశ్రుతకీర్తిః ॥ చంద్రాచ్ఛతుర్థే=స్సునఘాదశమస్థి
 తైఃకీర్తితోనఘావిహతైః | ఉభయస్థితైరుదురుధురాకేమద్రుమసంస్థితోన్య
 థాయోగభిః॥ కేచిన్నవాంశకేషుతువదంతి- యత్రకుత్రరాశోయదాగ్రశిసం
 బంధినవాంశకేచంద్రమాభవతితస్మాద్రాశేయోద్వివీతీయోరాశిః- తత్రయ
 దితారాగ్రహేభవతితదాసునఘా- అథచంద్రనవాంశకరాశేద్వాదశేతా
 రాగ్రహేభవతితదాసునఘా-అథచంద్రనవాంశకరాశేద్వివీతీయోద్వాదశేచ
 యదాగ్రహేభవతస్తదాదురుధురాఅతోన్యధాకేమద్రుమః-తథాచచంద్ర
 నవాంశకరాశితోద్విద్వాదశరాశీయదిగ్రహరహితౌభవతః- తదాకేమ
 ద్రుమః-తథాచజీవశమా-యదాగ్రశిసంజ్ఞేశితాంశుర్నవాంశేజన్మనిస్థితః|త
 ద్వివీతీయస్థితైర్యోగస్సునఘాఖ్యైఃప్రకీర్తితః | ద్వాదశైరసఘాజ్ఞేయాగ్రహై
 ద్విద్వాదశస్థితైః| పోక్తుదురుధురాయోగోన్యధాకేమద్రుమఃస్తృతభి
 ఉక్తిఃప్రసిద్ధానతేయేషామేవవిధంపుతంతేషాముక్తిఃలోకేనప్రసిద్ధాతన్మతం
 వృద్ధజ్యోతిషకైఃసాంగీకృతమిత్యర్థః॥ ౩

మూ-త్రింశత్సరూపాస్సునఘాసఘాఖ్యాష్టష్టిత్రయందూరుధురేవప్రభేదాః
 ఇచ్ఛావికలైఃక్రమశోభినీయనీతేనివృత్తిఃపునరన్యనీతిః॥ ౪

వ్యా॥ అథసునఘాసఘాదురుధురాఖ్యయోగప్రకారజ్ఞానమింద్రవజ్రయా
 మాత్రింశత్సరూపాభిః॥సరూపాఃసై కాత్రింశత్ ఏకత్రింశదిత్యర్థః - ఏక
 త్రింశత్సునఘాఖ్యాయోగాః-తావంత ఏవానఘాఖ్యాః-షష్టిత్రయమశీత్యధికం
 శతందూరుధుదాప్రభేదానాంఏషాంపూర్వవద్వికల్పగణితం-ఇచ్ఛావికలైః
 రిత్యాది- ఏతచ్ఛ్లోకేలోష్టుకప్రస్తారఃపూర్వనాభసయోగాధ్యాయేవ్యాఖ్యా
 తః • ఇచ్ఛావికలైఃక్రమశఃపరిపాట్యాఅన్యత్రలోష్టుకమభినీయనీతేనివృ

త్రిఃకార్య-పునఃభూయోన్యనీతిరిత్యత్రస్థానాంతరేచాలసం- అథనునఘాన
యఃకుజబుధగురుసితాసి తైఃపంచభిర్నిష్కాన్యంతే-తస్మాద్విచ్ఛాపికల్పఃపంచ
చతేహంన్యాసః - అత్రప్రాగ్వత్పువేణగణితేన-యత్తస్థానంపినాంత్యం
ప్రవదంతి-సంఖ్యామితీకృత్వాజాతం -౫-౪-౩- ౨౧- అథవాపాగ్నత్తే న

వసంఖ్యాజాతాః

౫	౪	౩	౨	౧
౧	౨	౩	౪	౫

 ఏవమేకవికల్పఃపంచ-ద్వివికల్పదశ-చ

తుర్వికల్పఃపంచ-పంచవికల్పఏకః-ఏవమేకత్రింశత్ - ౫-౧౦-౧౦-౫-౧-త
ద్యధా ద్వితీయేచంద్రాద్భుజుఃబుధఃబృహస్పతిఃశుక్రస్సౌరః - ఏవమేకవిక
ల్పఃపంచ-అథద్వివికల్పః-కుజబుధౌకుజగురుకుజశుక్రాకుజసౌరౌబుధగు
రుబుధశుక్రాబుధమందౌగురుశుక్రాగురుమందౌశుక్రమందౌఏవంద్వివికల్పా
దశ - అథత్రివికల్పః-కుజబుధగురుకుజబుధశుక్రాకుజబుధమందౌకుజగు
రుశుక్రాకుజగురుమందౌకుజశుక్రమందౌబుధగురుశుక్రాకుజగురుమందౌ
దా-బుధశుక్రమందౌగురుశుక్రమందౌ-ఏవంద్రివికల్పదశ -౧౦- అథచ
తుర్వికల్పఃకుజబుధగురుశుక్రాకుజబుధగురుమందౌకుజగురుశుక్రమందౌ
కుజబుధశుక్రమందౌబుధగురుశుక్రమందౌ-ఏవంచతుర్వికల్పఃపంచ ౫
అథపంచవికల్పః-కుజబుధగురుశుక్రమందౌ-ఏవంచపంచవికల్పఏకః ౧- ఏవ
మేకత్రింశత్సునఘానోగాః ఉత్పాదితాః అన్తేనైవప్రకారేణద్వాదశస్థైః
అనఘాభేదాఏకత్రింశత్అథమగురురావికల్పః-ఏషా-లోష్టుకప్రస్తారాభా
వాత్స్వబుద్ధ్యేచ్ఛాపికల్పైఃఏకమశోభినీయేతిన్యాసేనశ్చత్తత్త్రి-ఏకోద్వి
తీయేద్వితీయోద్వాదశేఏకోద్వాదశేద్వితీయోద్వితీయే-తద్ద్యధాకుజబుధౌ -
౧-బుధకుజౌ-౨-కుజగురు-౩-గురుకుజౌ-౪-కుజశుక్రా-౫- కుజమందౌ - ౬-
సౌరకుజౌ-౭- బుధగురు-౮- గురుబుధౌ -౧౦- బుధశుక్రా- ౧౧- శుక్ర
బుధౌ-౧౨- బుధమందౌ -౧౩- సౌరబుధౌ- ౧౪- గురుశుక్రా- ౧౫- శుక్ర
గురు- ౧౬-గురుమందౌ-౧౭ మందగురు-౧౮- శుక్రమందౌ -౧౯- సౌర

శుక్లా- ౧౦- అధైకోద్వితీయేద్వాదశేద్వాద్వితీయేద్వాద్వాదశేద్వైకః-తద్య
ధాకుజః-బుధగురూ-౧-బుధఃగురుకుజౌ-౨-గురుఃశుక్ర-బుధౌ-౩-బుధశుక్లా
కుజః-౪-కుజఃబుధశనీ-౫-బుధశనైశ్చరౌకుజః-౬-కుజఃగురుశుక్లా-౭-గురు
శుక్లాకుజః-౮-కుజఃగురుశనైశ్చరౌ-౯-గురుశనైశ్చరౌకుజః-౧౦-కుజఃశు
క్రశనీ-౧౧-శుక్రశనీకుజః-౧౨-బుధఃకుజగురూ-౧౩-కుజగురూబుధః-౧౪-బు
ధఃకుజశుక్లా-౧౫-కుజశుక్లాబుధః-౧౬-బుధఃకుజశుక్లా-౧౭-బుధఃకుజశనీ
౧౮-కుజశనైశ్చరౌబుధః-౧౯-బుధఃగురుశుక్లా-౨౦-గురుశుక్లాబుధః-౨౧
బుధఃగురుశనీ-౨౨-గురుశనీబుధః-౨౩-బుధఃశుక్రశనీ-౨౪-భృగుశనీబుధః-
౨౫-గురుఃకుజబుధౌ-౨౬-కుజబుధౌగురుః-౨౭-గురుఃకుజశుక్లా-౨౮-కుజ
భృగుగురుః-౨౯-గురుఃకుజశనీ-౩౦-కుజశనీగురుః-౩౧-గురుఃబుధశుక్లా-
౩౨-బుధశుక్లాగురుః-౩౩-గురుఃబుధశనీ-౩౪-బుధశనీగురుః-౩౫-గురుఃశు
క్రశనీ-౩౬-శుక్రశనీగురుః-౩౭-భృగుఃకుజబుధౌ-౩౮-కుజబుధౌభృగుః-౩౯
భృగుఃకుజగురూ-౪౦-కుజగురూభృగుః-౪౧-భృగుఃకుజశనీ-౪౨-కుజశనీభృ
గుః-౪౩-భృగుఃబుధగురూ-౪౪-బుధగురూభృగుః-౪౫-భృగుఃబుధశనీ-౪౬
బుధశనీభృగుః-౪౭-భృగుఃగురుశనీ-౪౮-గురుశనీభృగుః-౪౯-శనిఃకుజబు
ధౌ-౫౦-కుజబుధౌశనిః-౫౧-శనిఃబుధగురూ-౫౨-కుజగురూశనిః-౫౩-శనిః
కుజగురూ-౫౪-కుజభృగుశనిః-౫౫-శనిఃబుధగురూ-౫౬-బుధగురూశనిః-
౫౭-శనిఃబుధభృగు-౫౮-బుధభృగుశనిః-౫౯-శనిఃగురుశుక్లా-౬౦-గురు
శుక్లాశనిః-౬౧-ఏవమేకత్రజాతాః-౮౦-అధైకోద్వితీయేద్వాదశేత్రయః-
త్రయోద్వితీయేద్వాదశేద్వైకః-తద్యధాకుజఃబుధగురుశుక్లాః-౧-బుధగురు
శుక్లాకుజః-౨-కుజఃబుధగురుశనయః-౩-బుధగురుశనయఃకుజః-౪-బుధ
శుక్రశనయః-౫-బుధశుక్రశనయఃకుజః-౬-కుజఃగురుశుక్రశనయః-౭-గురుశు
క్రశనయః-౮-బుధఃకుజగురుశుక్లాః-౯-కుజగురుశుక్లాబుధః-౧౦-బుధః
కుజగురుశనయః-౧౧-కుజగురుశనయఃబుధః-౧౨-బుధఃకుజశుక్రశనయః-

౧౩ కుజశుక్రశనయః ౧౪ బుధశుక్రశనయః ౧౫-గురుశుక్రశనయః బు
ధః ౧౬-గురుకుజబుధశుక్రశనయః ౧౭-కుజబుధశుక్రశనయః ౧౮-గురుకుజబు
ధసౌరాః ౧౯-కుజబుధమృదాః జీవః ౨౦-ఏకత్ర- ౧౧౦, గురుకుజశుక్రసౌ
రాః ౧-కుజశుక్రసౌరాః జీవః ౨-జీవబుధశుక్రసౌరాః ౩-బుధశుక్రసౌరాః
జీవః ౪-శుక్రగురుబుధజీవాః ౫-కుజబుధజీవాశుక్రః ౬-శుక్రకుజబుధసౌ
రాః ౭-కుజబుధసౌరాశుక్రః ౮-శుక్రకుజజీవసౌరాః ౯-కుజగురుసౌరాః
శుక్రః ౧౦-శుక్రబుధగురుసౌరాః ౧౧-బుధగురుశనయశుక్రః ౧౨-సౌరః
కుజబుధజీవాః ౧౩-కుజబుధజీవాస్సారః ౧౪-సౌరకుజబుధశుక్రః - ౧౫-
కుజబుధశుక్రమందః ౧౬-మందకుజగురుశుక్రః - ౧౭-కుజగురుశుక్రః
మందః ౧౮-మందబుధగురుశుక్రః ౧౯-బుధగురుశుక్రః ౨౦-ఏవమే
కత్ర- ౧౨౦-అధర్వణీయేపకోద్వాదశేచత్వారి-చత్వారిద్వితీయే-ద్వాదశే
ద్వైకః-తత్యధామజః బుధగురుశుక్రశనయః ౧ బుధగురుశుక్రశనయః కుజః ౨
బుధకుజగురుశుక్రశనయః ౩ కుజగురుశుక్రశనయః బుధః ౪ గురుకుజబుధశు
క్రశనయః ౫-కుజబుధశుక్రశనయః గురుః ౬-శుక్రకుజబుధగురుశనయః ౭-
కుజబుధగురుశనయః శుక్రః ౮-శనికుజబుధగురుశుక్రః ౯-కుజబుధగురుశు
క్రః శనిః ౧౦-ఏవమేకత్ర- ౧౩౦- అధర్వాద్వాదశేద్వాదశేద్వాదశేద్వాదశే
ధా-కుజబుధగురుశుక్ర-౧-గురుశుక్రకుజబుధ-౨-కుజబుధగురుసౌ
రా-౩-గురుసౌరాకుజబుధ-౪-కుజబుధశుక్రసౌరా-౫-శుక్రసౌరా-కుజ
బుధ-౬-కుజగురుశుక్రబుధ-౭-శుక్రబుధకుజగురు-౮-కుజగురుబు
ధశని-౯-బుధశనికుజగురు-౧౦-కుజగురుశుక్రశని-౧౧-శుక్రశనికుజగు
రు-౧౨-కుజశుక్రబుధగురు ౧౩-బుధగురుకుజశుక్ర-౧౪-కుజశు
క్రబుధశని-౧౫-బుధశనికుజశుక్ర-౧౬-కుజశుక్రగురుశని-౧౭-గు
రుశనికుజశుక్ర-౧౮-బుధగురుకుజశని-౧౯-కుజశనిబుధగురు-౨౦-ఏ
వమేకత్ర- ౧౫౦-కుజమందబుధశుక్ర-౧-బుధశుక్రకుజమంద-౨-కు
జమందగురుశుక్ర-౩-గురుశుక్రకుజమంద-౪-బుధజీవాశుక్రసౌ

రా-౫-శుక్రమందౌబుధజీవా-౬ - బుధశుక్రాగురుమందౌ- ౭-గురుమందౌ
 బుధశుక్రా-౮-గురుశుక్రాబుధమందౌ-౯ - బుధమందౌ గురుశుక్రా-౧౦-ఏవ
 మేకత్ర-౧౬౦ - ద్వాద్వితీయోత్రయోద్వాదశేద్వాదశేద్వాత్రయోద్వితీయే
 చ-తద్యధా-కుజబుధౌజీవశుక్రశనయః-౧-గురుశుక్రశనయః కుజబుధౌ-౨-
 కుజగురుబుధశుక్రశనయః-౩-బుధశుక్రశనయః కుజగురు-౪-కుజశుక్రా
 బుధగురుశనయః-౫-బుధగురుశనయఃకుజశుక్రా-౬-కుజమందౌ బుధగురుశు
 క్రాః-౭-బుధగురుశుక్రాఃకుజమందౌ-౮-బుధగురుకుజశుక్రసౌరాః-౯-కుజ
 శుక్రశనయః బుధగురు-౧౦ - ఏవ మేకత్ర ౧౭౦ - బుధశుక్రాకుజజీవశన
 యః-౧-కుజజీవశనయఃబుధశుక్రా-౨-బుధమందౌకుజజీవశుక్రాః-౩-కుజజీవ
 శుక్రాబుధమందౌ-౪-జీవశుక్రాకుజబుధశనయః-౫ - కుజబుధశనయఃజీవశు
 క్రా-౬-గురుమందౌకుజబుధశుక్రాః-౭-కుజబుధశుక్రాఃజీవమందౌ-౮-శుక్ర
 మందౌకుజబుధజీవాః-౯-కుజబుధజీవాఃశుక్రమందౌ ౧౦-ఏవమేకత్ర-౧౮౦
 ఏవందురుధురాయోగభేదాఃశతమశీత్యధికంప్రదర్శితం॥ ... ౪

మూ- స్వయమధిగతవిత్తైఃపాథిభిః స్తత్సమోవాభవతిహిసునఫాయాం
 ధీధనఖ్యాతిమాంశ్చ | ప్రభురగదశరీరశ్శీలవాఖ్యాతకీర్తిర్విష
 యసుఖసువేషోనివృతశ్చనఫాయాం॥ ... ౫

వ్యా || అధనునఫానఫాఖ్యయోర్యోగయోజాతస్వస్వరూపవిజ్ఞానంమా
 తిఖ్యాహ || స్వయమితి || స్వయమాత్మనాధిగతమాజితంవిత్తయేనస్వబా
 హుబలాజితధనఃపాథిభిః సౌరాజాభవతి-తత్సమోవా-యదిరాజానభవ
 తితదారాజతుల్యః-ధీధనఖ్యాతిమాఖ్యాబుద్ధివిత్తకీర్తిభిర్భుక్తః ఏవంవిధఃసున
 ఫాయాయోగేజాతోభవతి-ప్రభురితి-ప్రభురప్రతిహతాజ్ఞః ఆగదశరీరః-అవి
 ద్యమానాగదారోగాయస్యసతధా-శీలవాఖ్యాదమవినయాభిగుణైర్భుక్తః
 ఖ్యాతకీర్తిఃప్రధితయశాః జనవిధితసద్గుణః-శబ్దస్పృశ-రూపరసగంధావిష
 యాఃతత్సుఖైర్భుక్తఃసనుకింపిషయవ్యతిరక్తసుఖమస్త్రీ-ఉచ్యతే-అస్త్రీయయ్యో

గి నాంమనఃసుగం-సు కేషః అను లేపనాలంకార మ్మ్యైస్త్వస్త్వప్రధారణశీలః-ని
వృత్తాతఃమనోదుఃఖవినిర్ముక్తః- ఏవంవిధోనఘాయాంయోగేజాతోభవతి॥౫॥

మూ. ఉత్పన్నభోగసుఖభుగ్దనవాహనాభ్యస్త్రాగ్నితోదుగుధురా
ప్రభవస్సుభృత్యః॥ కేమద్రుమేమలినసుఃఖతనీచనస్సాన్వఃప్రేష్యః
ఖలాశ్చన్యపలేరపివంశజాతాః॥ ౬

వ్యా॥ అధరుగుధురాకేషద్రుమయోగద్వయేజాతయోస్వరూపంవసం
తతీలకేనాహ॥ఉత్పన్నభోగసుఖభుగితి॥ ఉత్పన్నై ఎస్సకలైర్భృగైఃసుభాని
భుజ్జృత్తఃఉత్పన్నభోగసుఖభుక్-ధనేనబత్తేనవాహనైరశ్వాదిభిఃఅభ్యస్సం
పూణః-త్యాగ్నితోదాతా-సుభృత్యః-ఏవంవిధోదుగుధురాప్రభవోదు
గుధురామోగేజాతోభవతికేమద్రుమశ్చితి మలినః మలవాసాః స్నానాలస
శ్చసుఃఖఃకారీ రాద్యైర్ద్రువసాద్యైశ్చమఃఖైరిన్వితః - నీచఃస్వకులానుభ
తాధముకమకరఃనిన్వఃసరిద్రః-ప్రేష్యఃదాసకమకరః - ఖలఃదుఃఖఃనస్వ
భావః-ఏషాముక్తాధానామన్యతమేనయుక్తోయదినృపతేః రాజ్ఞోపివంశేకు
లేజాతః-తథాప్యేవనివిధఃకేషద్రుమజాతోభవతి కేచిద్రబహువచసంప
రంతి॥కేమద్రుమేమలినదుఃఖతనీచనిస్సాన్వఃప్రేష్యఃఖలాశ్చన్యపలేరపివంశ
జాతాశ్చితి-తథాపినకశ్చిదోషః॥ ౬

మూ. ఉత్సాహశౌర్యధనసాహసవాన్తహీజఃసౌమ్యః పటుస్సవచనో
నిపుణఃకల్లాసు । బీవ్రాధ-ధమకసుఖభుజ్నృపపూజితశ్చకామీ
భృగుబ-పలుధనోవిషయోపభోక్తా ॥ ౭

వ్యా॥ఏవంతావత్సునఘంఘాదిషుసామాన్యేనఫలమభిధాయేదానింగ్ర
హవశాద్విశేషేణఫలంవసంతతీలకేనాహ॥ఉత్సాహవాకబలీ- సత్యోద్యమ
శీలఃశౌర్యవాక్రణప్రియః - ధనవాక్విత్తాన్వితః-సాహసవాన్ అసమీక్షిత
కార్యకరః-యదాకాలేయద్యత్కృతకవ్యంతదచిచార్యయః కిరోతనసాహ
సికఃఏవంవిధోమహీజౌగారకౌయదియోగకర్తాభవతి-తదాజాతోభవ
తిపటుఃపక్షిఃసువచనః-శోభనవక్ - కాలానునిపుణగీతవాద్యన్యచిత్ర

పుస్తకకమాదినుసూక్ష్మదృష్టి- యదిసామ్యోబుధోయోగకరః- తదైవం
విధోజాతోభవతి. అర్థబాక్ధనానాంభాక్-ధర్మభాక్-ధర్మక్రియాస్వసరక్షః
సుఖభాక్ సత్యసౌఖ్యః-నృపపుజితః- రాజ్ఞాంమాన్యఃయదిజీవోబృహస్పతిః
యోగకరఃగదైవంవిధోజాతోభవతి-కామీకాముకః స్త్రీలోలః- బహుధనః
ప్రభూతార్థఃవిషయోపభోక్తావిషయానామింద్రయాధానాముపభోక్తాఉప
భోగశీలః తత్సుఖాన్వితః - యదిభృగుః శుక్రోయోగకరస్తదైవం విధోజా
తోభవతి॥ ౭

మూ- పరవిభవపరిచ్ఛదోపభోక్తారవితనయోబహుకార్యకృగ్గణేశః
అశుభకృదుడుపాహ్నిదృశ్యమూర్తిఃగళితతనుశ్చశుభోన్యధా
న్యనూహ్యమ్॥ ౮

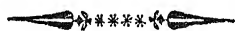
వ్యా॥ అథశనైశ్చరేయోగకతఃరిజాతస్యచంద్రమసిన దృశ్యాదృశ్యేజా
తస్యచస్వరూపజ్ఞానప్రచితాత్మయాహ ॥ పరాజితానాంవిభవానామై
శ్వర్యాణాంపరిచ్ఛదానాంగృహవస్త్రవాహనపరివారాణాంఉపభోక్తాభవ
తి-బహుకార్యకృన్నానావిధానాంకార్యాణాంకర్తా- గణేశఃగణాఃసంఘాః॥
తేషాంప్రభుఃఏవంవిధోరవితనయఃశనైశ్చరేయోగకరోయదిభవితదాజా
తోభవతి-అత్రయోగత్రయేనుసంఘానఘాదురుధురాభ్యే ఏకైకస్యగ్రహస్యఫ
లముక్తం-ద్వాన్యసింసంభవఫలద్వయాదికంవాచ్యం-అశుభకృదితి-ఉచ్యతే
ద్రోహిదినేదృశ్యమూర్తిఃసృశ్యమానశరీరః-అశుభఫలకృదుఃప్రఫలకర్తాఏ
తదుక్తంభవతి-దివాజన్తసిచంద్రమాదృశ్యేచక్రాధేన్ధితః అశుభంఫలంక
రోతి-సపురుషోదారిద్యాదియక్తోభవతీత్యర్థఃగళితతనురదృశ్యమూర్తిశు
భఃఏతదుక్తంభవతి-అదృశ్యేచక్రాధేన్ధితః శుభకృత్-జాతః ఐశ్వర్యాది
యక్తోభవతి-అన్యధాన్యనూహ్యంఉక్తప్రకారాదన్యధాస్థితేచంద్రమసిఫ
లమన్యనూహ్యంస్వబుధ్యావికల్పనీయం- ఏతదుక్తంభవతి-యస్యజన్మనిరా
త్రావదృశ్యేచక్రాధేచంద్రోభవతి-తస్యాశుభంజన్మయస్యదృశ్యేచక్రా
ధేచంద్రోభవతి-లస్యశుభంజన్మభవతీత్యర్థః॥ ౯

మూ- లగ్నాదితీవవసుమాన్వసుమాంచ్చశాంకాతేస్యగ్రహైరుపచ
యోషగతైస్సమస్తైః / ద్వాభ్యాంసమోల్పవసుమాంశ్చతమాసతా
యానుస్యేష్వసత్స్వసిఫలేష్విదముత్కటేన॥ ౧౦

వ్యా॥ అథల గ్నా చ్చంద్రాద్వాయస్యోచయే సౌమ్యగ్రహాభి వంతితస్య
 ఫలం వసంతతిల కేనాహల గ్నా ది॥ యస్య జన్మవిల గ్నా త్సెన్యగ్రహాః బుధజీ
 వసి తాః ఉపచయగతాస్సవభవంతి- సప్తసంవత్సరమునాన త్యధంధన
 వాణ్యధవతి-యస్య శశం కా చ్చంద్రాదప్యవచయే నర్వపవ సౌమ్యగ్రహాభ
 వంతి-సోపిధనవాణ్యధవతి-పవసమస్తైః త్తిభిరేతత్ఫలం- ద్వాభ్యా సమయ
 స్యల గ్నా చ్చంద్రాద్వాభ్యాగ్రహసౌమ్యా ఉపచయగతౌ భవతః - సమో
 మధ్యధనో భవతి-నబహుధనో భవతీత్యధః- తదానతాయామితి-తదాన
 తాయాంల గ్నా చ్చంద్రాద్వాయస్యైకః సౌమ్యగ్రహః ఉపచయగతో భవతి
 సోల్పన సుమాకాకించిధనాస్వితో భవతి - అధా దేవల గ్నా చ్చంద్రాద్వాయ
 స్యోపచయేన కశ్చిత్సెన్యగ్రహాభవతి సదరిద్రో భవతి-యస్య లగ్నచంద్ర
 యోః స్వయోరపి సౌమ్యగ్రహాః - ఉపచయస్థాః కయాపి యుక్త్యాభవంతి-
 సోప్యతీవ వసుమాభవతి-అన్యేష్వనత్సవసిఫలేష్వతి - అన్యేష్వఫలేషు అన
 త్స్వితో భవేష్వసిఫలేషు సత్సు ఇదం ఫలము త్కటేన బాహు ల్యై నభవతి-పత
 దు క్తం భవతి -యస్య లగ్నా చ్చంద్రాద్వా ఉపచయస్థా సౌమ్యగ్రహాభవంతి
 తస్యా స్వయోగమశుభమసి కేనుద్రుమాది ఫలమభి భూయే దంశు సమేవ ఫల
 ముత్కట త్వేన ప్రాబల్యేన గవతీతి॥

ఇతి శ్రీ భట్టోత్పలవిరచితాయాం బృహజ్ఞాతకవివృతౌ

చంద్రయోగాధ్యాయస్య యోదశః:-

అథ ద్విగ్రహయోగాధ్యాయ ప్రారంభః:-

మూ॥ తిగ్నా శుభక నయత్యుషేశ సహివో యుక్తాశ్చ కార నరంభౌ మే
 నాశురతంబుధే సనిపుణంధీకీతిక సౌఖ్యాన్వితః క్రూరం చాకృత్తి నా

న్యకార్యనిరతంక్యారేణరంగాయధేలభన్వంరవిజేసధాతుకుశ
లంభాండప్రకారేషువా|| ౧

వ్యా||అథద్విగ్రహయోగాధ్యాయోవ్యాఖ్యానతే తత్రఆదిత్యేచంద్రా
దియుక్తేజాతస్వరూపంశామూలవిక్రీడితేనాహ||తిగ్రాంశురీతి||తిగ్రాంశురా
దిత్యఃఉషేశేన-ఉషారాత్రిఃఉషాయాశుశఃఉషేశఃరాత్రినాథః-తేనచంద్ర
మసాసహితోయుక్తః-నరంసునుష్యంయంత్యాశ్చకారంజనయతి - యం
త్రాణీనహస్రఘాతిప్రభృతీ అత్తాసంపామాణాంతత్క్రియాను తత్కమ
సునిరతంసక్తంతంకగోతి-పవంభామేనసహైకరాశిగ్రాహకోఽఘుతంపా
పాసక్తంజనయతి-బుధేనక్రియాసునిపుణంసూక్ష్మదృష్టిం-ధీకీతి-సాఖ్యాన్వి
తంధీర్ఘద్ధిక్షీతిః-యశఃసౌఖ్యంసుఖభావః-పతైరన్వితంయుక్తం-వాక్పతినా
గురుణా క్యూరంవిచకుప్తభావమన్యకార్యనిరతంపరకమతత్పరంజనయ
తి-శుక్రేణరంగాయధేఃరంగావతరణక్రియాయామల్లాదికయా- ఆయుధైః
ఖడ్గాదిభిశ్చలభన్వంప్రాప్తాధః-జనయతి - రవిజేనశనైశ్చరేణధాతుషు
తామ్యాద్యత్వత్తిమృత్తికాస్తుగైరికాద్యాసువాకుశలంనిపుణః భాండప్రకా
రేషుసాముద్రికాదికుశలోవా|| ౧

మూ- కూటస్త్యానవకుంభవణ్యమశివంమాతుస్సవక్రశ్శశీసంజ్ఞీప్రశ్రిత
వాక్యమధఃనిపుణంసౌభాగ్యకీర్త్యాన్వితం | వికాంతఃకులముఖ్య
మస్థిరమతింవిత్తేశ్వరంసాంగిరావస్త్యాణాంసంతఃక్రియాదికుశలం
సాకీః-పునర్భూసుతమ్|| ౨

వ్యా||అథభౌమాదియుక్తేచంద్రేజాతస్వస్వరూపంశామూలవిక్రీడితేనా
హ||కూటేతి|| కూటవణ్యంద్రవ్యాణాంప్రతిరూపవిక్రయానక్తంస్త్రీవణ్యం
నారీవిక్రయకంతసవణ్యంపానవిక్రయికంకుంభవణ్యంఘటాక్రయికంతశి
వం అక్రేయస్కరంమాతుఃజనన్యాః-పవంవిధః శశీచంద్రమాస్సవక్రవక్రే
ణాంగారకేణయుక్తోనరంజనయతి-ప్రశ్రితవాక్యంప్రియంవదంతథః-నిపుణ
మధేఽఘసూక్ష్మదృష్టిం-సౌభాగ్యేనసర్వజనవాల్మభ్యేనకీర్త్యాన్వితంసాచా
న్వితంసంయుక్తం-సజ్జీబుధసహితఃశశీనరంజనయతి - విక్రాంతంశత్రుజేతా
రంకులముఖ్యంబంధుప్రధానం అస్థిరమతించపలంవిత్తేశ్వం ధనస్వామిసం
సాంగిరాఃఅంగిరసాగురుణాసంయుక్తశ్శశీనరంజనయతి-వస్త్యాణాంక్రియా

దిశుశలంతంతు వాయంతిగ్రహాణాన్వీవనరంజనక్రియవిక్రయేనవ్యపిశుశలం
ససితపిశుక్లేణసంయుతశశినరంజనయతి - ద్విస్సంస్కృతాపునభూతః
స్యాంసుతంపుత్రంసార్కాత్కాశనైశ్చరేణయుక్తః - శశీవరంజనయతి
పునభూతలక్షణం॥పరిశీతావళింహిత్యావసవణంకామ్యుత్రయే॥ అతు
తావతుతాదైవపునభూతస్సంస్కృతాపునరితి॥ ... ౨

మూ॥మూలాదిస్నేహాకూటైవ్యవహరతివణిగ్భూమయోధాససా
మ్యేపుర్యధ్యక్షస్సజీవేభవతినరపతిఃపాప్రవృత్తోద్విజోవా॥గోపః
మల్లోధనతుఃపరయవతిరతోద్యూతకృత్సాసురేజ్యేదుఃఖాతోఽస
త్యసంధస్సనవత్పతనయేభూమిజేనిందితశ్చ॥ ... ౩

వ్యా॥ అధాంగారకేబుధాదియుక్తేజాతస్యస్వరూపస్సగ్రయాహ॥
మూలాదితి॥ససామ్యేభూమిజేబుధయుక్తంగారకేజాతోవణిగ్భవతి - సచ
వణిగ్మూలాదిభిఃవ్యవహరతి-మూలాదిమూలపుష్పవల్కలసంఘలాని -
స్నేహాస్సైలాదయః పతైఃవ్యవహరతి-కూటైశ్చద్రవ్యప్రయాపైఃకృత్రిమైః
వ్యవహరతి-భామయోధానియుధకుశలశ్చభవతి - ఏవంవిధః ససామ్యేబు
ధేనయుక్తేభూమిజేజాతోభవతి-పుర్యధ్యక్షఃనగరాధిపతః - పురిఅధ్యక్షఃపు
ర్యధ్యక్షఃస్వామీ - అధవాసరపతిఃరాజాభవతి-అధవాద్విజోబ్రాహ్మణఃపా
ప్రవృత్తోల్బనః-కేచిత్పాప్రవిద్యభ్రతివరంతి - సజీవేగురుసంయుక్తేభౌమేజా
తోభవతి-గోపఃగోపాలకఃమల్లఃబాహుయోధా - అధశబ్దపాదఘరణేదతుః
చతుర్థః-పరయవతిరతఃపరస్త్రీసక్తఃద్యూతకృత్పతః-సాసురేజ్యేఅసురే
రిజ్యేఅసురేజ్యః - తేనఅసురేజ్యేనశుక్లేణయుక్తేభూమిజేజాతః ఏవంవిధః
భవతి-దుఃఖాతోఽదుఃఖపీడితః-అసత్యసంధఃఅసత్యేనసంధావ్రతిజ్ఞాయస్య
అన్యతభాషీ - నిందితఃకుశ్చితోసూయయానుక్తః - సనవత్పతనయేనవత్పత
నయేనసా రేణయుక్తేభూమిజేజాతోభవతి॥ ... ౩

మూ॥సామ్యేరంగవగోబృహస్పతియులేగీతప్రియోనృత్యవిద్వాద్విభూ
గణపస్సితేనవృదునామాయాపటులంఘకః॥సద్విద్యోధనచార
వాన్యమగుణశ్శుక్లేణయుక్తేగురాజ్ఞేయశ్చగ్రుహరోసిలేగఘటపృ
జాతోన్నకారోపివా॥ ... ౪

వ్యా॥అధుగోపివాదియుక్తేజాతస్యస్వరూపంశామాంలక్షిణీలేనాహ॥సా

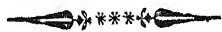
మ్యేరంగచరణి॥ రంగచరోమల్లాదికః గీత ప్రియఃగీతశ్చభావశ్చ త్రైవిన్న వ
త్రజ్జ్వలవంవిధఃపా మ్యేబుధేబృహస్పతినాయుక్తేజాతోభవతి ప్రశస్తావాగ్య
స్యసహాగ్నివచనక్రియయావరప్రత్యాయనసమక్షఃభూగణపఃభవశ్చపితౌ
సూన 'ఘనామధిపతిః ఏవంవిధోఽథేన తేనశుక్రేణసహితేజాతోభవతిమా
యావటుఃపరవచనదక్షులంఘకఃగురువచనాతిక్రామీ - ఏవంవిధోఽన్యమనా
శినైశ్చరేణసహితేబుధేజాతోభవతి-సద్విద్యత్రై-సద్విద్యఃశోభనవిద్యః-ధ
నదారవాక్విత్తకళత్రసంయుక్తః-బహుగుణఃప్రభూతగణైశ్చోర్వాదిభిర్య
క్తః ఏవంవిధోగురౌజీవేశుక్రేణయుక్తేజాతోభవతి శ్చతుకరోనాపితః - అథ
వాఘటకృత్కుంభ కాః - అథవాన్నికారఃపదనకరః ఏవంవిధోనేతనమందే
నయుక్తేగురౌజాతో జ్యేష్ఠాపిజ్ఞాతవ్యః॥ ౪

మూ-అసితసితసమాగమేల్పచతుర్వవసనమాశ్రయసంప్రవృద్ధచిత్తః।

జవతిచలపిదిక్ర కాదివేత్తాకధితఫలైవరలోవికల్పాయః॥ ౨౬

వ్యా॥ అథశుక్రశనైశ్చరయుక్తేజాతస్యస్వరూపంత్రీగ్రహయోగఫలం
చపుష్పితాగ్రయాంహ॥అసితేతి॥ అల్పచతుర్లవనృప్తిః-యవతినమాశ్రయే
ణస్త్రీసంశ్రయణేరసవ్యక్ష్పశృద్ధంవిత్రంధనంయస్యసంయవతినమాశ్రయ
సంప్రవృద్ధవిత్రః-లిపిరతురపన్యాసః-పుస్తకలేఖనకమ-చిత్రకమా-లేఖ్యం
ఏవమాదీనాంవేత్తా - ఏవంవిధఃఅసితసితసమాగమేశనైశ్చరస్యశుక్రేణసం
యోగేజాతఃపురుషః ఏవంవిధోభవతి-యదిరాశిద్వయేద్వగ్రహయోగౌభ
వతఃతచ్చద్విగ్రహయోగద్వయస్యాపిఫలంవాచ్యం - అథరాశిత్రయేద్విగ్ర
హయోగత్రయంఫవతి-తదాద్విగ్రహయోగత్రయస్యాపిఫలంవాచ్యం- కధి
తఫలైరితి-ద్వాభ్యాంపరతోపరేన్యేత్రయోగహః యదైకగతాభవంతి-త
దాకధికఫలైరేవంవికల్పనీయాః - తదాద్విగ్రహయోగత్రయస్థంఫలంవా
చ్యం యధార్కచంద్రభౌమా ఏకరాశిస్థాభవంతి-తదాకచంద్రయోగే
యత్ఫలమక్తంయచ్చాదిత్యంగారకయోగేయచ్చచంద్రంగారకయోగే
ఫలంతత్ఫలత్రయమపివాచ్యం - ఏవంయధాసంభవమగ్యచాప్రిగ్రహత్ర

యస్యైక రాశిగతస్యఫలంవక్రవ్యం- యద్యేక రాశౌద్విగ్రహయోగోస్యత్ర
త్రిగ్రహయోగౌభవత స్తదాసర్వాణిఫలానివాచ్యానీతి॥ ... ౫
ఇతిశ్రీధర్మ్యోత్పలవిరచితాయాంబృహజ్ఞాతకవివృతౌ
ద్విగ్రహయోగాధ్యాయశ్చతుర్దశః,

అథప్రవ్రజ్యాయోగాధ్యాయః.

మూ-ఏకస్థైశ్చతురాదిభిర్యజ్ఞాతకైః జాతాఃపుకగ్నీశ్వరైశ్చాక్యాజీవి

కభిక్షువృద్ధవరకానిగ్రంథవన్యాశనాఃసహాయజ్ఞాగూరుతుసా
కరసితపాభాకరీవైక్రమాత్ప్యప్రజ్యోబలిభిస్సమాః పరజితైస్త
త్సాన్విమిభిఃప్రచ్యుతః॥ ౧

వా॥ అధాతఃప్రవ్రజ్యాయోగాధ్యాయాఖ్యాయతే - తత్రాదా
వేవచతురాదిభిరేకస్థైఃగ్రహైఃజాతస్యప్రవ్రజ్యాయోగం శామూలవిక్రీడి
తేనాహ॥ఏకస్థైరితి॥ఏకస్థైఃత్రయత్రకుత్రరాశౌచతురాదయోగ్రహాభవంతి
చత్వారఃపంచషట్సప్తరాభవంతి తైరేకస్థైశ్చతురాదిభిఃబలయుతైఃవీర్య

వద్భిఃసహాయాదిభిఃజాతాఃసంభూతాః- శాక్యాదికాఃప్రవాజకాభవం
తి-కింతుచతురాదిభిఃబలయుతైరేకాప్రవ్రజ్యభవతి. తదధఃసూహ- పృథ
గ్వీర్యైఃతైశ్చబలిభిఃవీర్యైస్సబలైఃపృథక్పృథక్ప్రవ్రజ్యభవంతి. ఏతదు
క్తంభవతి-చతురాదీనామేకస్థానాంమధ్యేయద్యేకోబలవాభవతి- తదా
జాతస్యైవప్రవ్రజ్యభవతి - అథచతురాదీనామేకస్థానాంమధ్యేనకల్పి
దృబీభవతి-తదాజాతస్యప్రవ్రజ్యనభవతి-అథద్వౌబలినాభవత్తదాజాత
స్యప్రవ్రజ్యద్వయమేవభవతి - యదాబహుప్రౌబలినస్తదాబహుస్త్రిప్రవ్ర
జ్యభవంతి-ఏవమేకస్థైశ్చతురాదిభిఃబలయుతైఃజాతాఃప్రవ్రజ్యభాజౌ
భవంతి యస్తాదుక్తం-ప్రవ్రజ్యబలిభిస్సమాభి-తాశ్చపృథగ్వీర్యైఃసహ
ాయాదిభిఃభూమాద్యైశ్చాక్యాద్యాభవంతి-తద్యథా- చతురాదీనామేక

స్థానాం మధ్యేయ దామా హేయోభౌమోబలవాణాభవతి-తదాజాతః శాకోస్య
రక్తపటోభవతి-ఏవం జ్ఞేయధేబలవతిభిర్మూర్ఖతిర్భవతి కుపాకరః చంద్రోయ
దావృద్ధః పృథ్వీవకః కాపాలికః పృథ్వీం గభయాచ్ఛావకశబ్దోత్రలు
ప్రాద్రప్తవ్యః సతే శుక్రేబలవతిచరకః చక్రధరః-పాశాకరిః సౌరః తస్మిన్ బల
వతినిగ్రహంభంసగ్మః - ప్రావరణరహిత్యర్థః - ఇనేతిదిత్యేబలవతివన్యాశనః
మూలఫలాశనః-తపస్వీభవతి - ఏవంక్రిమాత్పరిపాట్యాగతాః ప్రప్రజ్ఞాః
ఏతేఏవకవిమతాద్వన్యభూతాః - అత్రపృథ్వీత్రావకగ్రహణం మాహేశ్వ
రాగ్రీతానాం ప్రప్రజ్ఞానాముపలక్షణార్థం-అజీవికగ్రహణంచనారాయణా
శ్రితానాంచ-తథాచవంకలకేసంహితాంతరేపత్యతే - జలనజలహరభ్యకే
వసభవభిఖణమధ్యేసుదిరఖిణానాం అవకణం రతేగమనాహవంచతురా
దీనామేకస్థానాం మధ్యేయావంతోబలినః-తావంత్యఏవప్రప్రజ్ఞాభవంతి-త
త్రాసివీర్యాధికస్యప్రథమా-సంబంధిసీప్రప్రజ్ఞాభవతి-యస్తా శస్వల్పజాత
కేఉక్తం ॥ చతురాదిభిరేకేష్టైః ప్రప్రజ్ఞాంస్వాంగ్రహః కరోతీబలీబహు

వీర్యైస్తావద్భ్యః పృథమావీర్యాధికస్యైవ ॥ తావనః పృథ్వీత్రావకరక్తప
టాజీవభిర్మూచరకాణాం నిగ్రహధానాం చేతి వీర్యోపచయక్రమేణాన్యా
సాంక్రమః-ఏవంబలిభిస్సమాప్రప్రజ్ఞాః బలినోగ్రహస్యయాదృశ్యేవతద్వ
లానుసారేణాప్రాప్తోపరిపాలయతి - ఊనబలస్యనునాక్ నాష్నోతినపాల
యతి-పరాజితైస్తత్స్వీమిభిః ప్రచ్యుతిరితి శాక్యానిప్రప్రజ్ఞాస్వామిభిగ్రహ
హైః పరాజితైరనైర్విగ్రహైః యధేవిజితైః ప్రచ్యుతిః ప్రప్రజ్ఞాంగృహీ
త్వాపునస్త్యజతి-ఏతదుక్తంభవతి - చతురాదీనాం మధ్యేయధ్యేకోబలవాణా
భవతి - సచగ్రహయధేజాతకాలేన పరాజితస్తదాప్రప్రజ్ఞాంగృహీ
త్వాపునస్త్యజతి - త్యక్త్వాచప్రప్రజ్ఞానునాగ్రీతైస్త్వవతిత్వతి - అథచతురా
దీనాం మధ్యాత్ ద్వాబహువ్రావాబలినోభవంతి - తేనపరాజితాస్తదాలస్య
స్సగ్నాభ్యః ప్రప్రజ్ఞాభ్యః చ్యుతిఃభవతి - యస్తార్చులవద్గ్రహసంఖ్యాస్తే
నప్రప్రజ్ఞాః కతవాః అంత్యప్రప్రజ్ఞాధిపతిర్యద్యన్యేనగ్రహేణజితోనభ
వతి-తదాతామేవప్రప్రజ్ఞానుగ్రహితోమియతే - అథప్రప్రజ్ఞాదాయకోగ్ర
హఏవకవిమతీనభవతి-తదాయావజ్ఞేనంతామేవప్రప్రజ్ఞామాశ్రయతి-అథ
ద్వోగ్రహకా ప్రప్రజ్ఞాదాయకౌతౌ చాపరాజితౌతదా ప్రథమప్రప్రజ్ఞాదా

యకాంతగణ గాయాం ప్రధమాంప్రవ్రజ్యాంగృహీత్వా కామే వాత్రిష్టతావ
 త్రిష్టతి - యావద్విజ్ఞతీయప్రవ్రజ్యాదాయక గ్రహంబుదాశాప్రవేశం ప్రప్ర
 వ్రధమాంస్యక్తా వర్షోయూమిశ్రియతి - ఏపంబహిష్టాసంప్రవ్రజ్యాను సంభ
 వేయోజ్యం- అత్రచసత్యాచార్యః ॥ తేష్వధికి బలి బీవస్త్రిగుడిసం భాగణ
 వశ్చరకముఖ్యంనగ్న శ్రమణంసారోబుగస్తదాజీవికాచార్యంవృద్ధశాశ్వక
 పండుడివాకరస్తావసంతసోయుక్తంవక్రశ్శర్యంశ్రమణంజ్యేతాశ్రయంబం
 గుణాంస్తైచిత్రాణా వీర్యోపేతేల్పత నావదీయిలాభక్తవాసింస్తేషాంలస్యోవ
 రాజితశ్చేత్ప్రవ్రజ్యాప్రవృత్తింకర్యత్ । యావత్తోషిగ్యయురఃప్రవ్ర
 జ్యానవంతితావంత్యః ॥ ఏ, గ్నిగేఘ, యమాత్రేషాంబూద్యాబలాపేక్షా దితి॥

మూంలు పుకరైందీక్షితాబంధిస్తద్గతంక్రియోనరం । అభియాచిత
 మాత్రదీక్షితాసహితై రన్యసిరీక్షితై రపి॥ ౨

వ్యా ॥ ఆధాస్తమితాన్యజితాన్యగృహ్తానాంగ్రహణామపవదస్తైతాళీ
 యేనాహ ॥ రపలుపుకరైరితి॥చతురదినామేకస్థానాంమధ్యయావంతోగ్ర
 హంబలినిఃత్రావంతప్రవ్రజ్యాదాయకాస్త్రాపిబలినాం మధ్యయావంతో
 రపలుపుకరాఃసూర్యమాడలగాఅస్తమితాభవంతి- లైరదీక్షితాజాతాభవం
 తి-తావంతఃస్వప్రవ్రజ్యాంనప్రయచ్ఛంతీత్యర్థః- కింతుజాతాఃనరాతగ్నా
 నాంతత్ప్రవ్రజ్యాప్రవిష్టానాంసక్తాభవంతి - అలైరపలుపుకరత్వమునయా
 స్తసూయంగణయివాప్యేవ్యం- శుక్రగురుజ్ఞాశ్చతుజాః కలాంజైహ్యుక్త
 గోపైరైగ్నాభిః - దృశ్యావృశ్యాగ్నికమఃకారవేః గావనిశభిరిదురి
 త్యేవమాదికమణి కృతేకదాదిదాదిత్యేన సహైకరాగైరపి నాస్తమి
 తోభవతి-కదాచిద్విత్రియరాశిసోవ్యస్తమితోభవతి- ఏషుమరయాస్తమయ
 మస్తేష్యాస్తమితఫలంవాచ్యం-అభియాచితమాత్రదీక్షితాబలిభిరిత్యను
 వర్తతేబలిభిఃపూతైః గ్రహాయుజైలన్యగ్రహఃజితైఃఅస్యేష్యగ్రహైని
 రీక్షితైఃపుష్టైఃఅభియాచితమాత్రదీక్షితాదీక్షాప్యార్ధసంసాధవలినచతాం
 పాప్నువంతి - పూర్వముక్తంవరాజితైస్తత్సాన్విమిభిఃకమ్యురిశ్యస్యాయ
 మువాదః-తేనైతదుక్తంభవతి బలీగ్రహేగాగ్రహాయుధేన్యేనబలితోభవతిన
 తేనచిద్వశ్యతేతదాతత్ప్రవ్రజ్యాంగృహీత్వాపునస్త్యతి- అథబలీగ్రహః
 సమాగమసనగ్రహేణపిబితోభవత్యగ్నవశ్యశ్యతే తదాప్రవ్రజ్యాంపా

ర్థమానోపి సహస్రస్థితి - యస్య చ ప్రవ్రజ్యాప్రచ్యుతి జ్ఞాతాతస్య శదవసానే
బహిష్కర్తవ్యతద - శాసుచారవ శాద్యస్తిన్నం తదకశాకాలే బలవాణధవతి-
తస్మిన్ కాలే ప్రవ్రజ్యాం దాస్యతి తథాచోక్తం॥ నీతౌ దానసమధో యోభ
వతి తదా బలవన సంయుక్తః । తస్మై వదశాకాలే నీతౌం లభతే నరీవశ్యం॥
యస్య చ నీతౌ వ్యవసంతస్యైవ దశావసానే స్థాపిత ॥ ఏవ మేవ జాతక కాలే
సంబింశ్యురాలబంధవస్యం॥ ౨

మూ. జన్మేనోవై యస్య శ్యోషోఽపృతం వశ్యత్యాత్మిజ - నృపం వా
బలం న । నీతౌం ప్రాప్నోత్యాత్మిద్రేక్కాణసంధేభామార్కం
శేసారవృష్టే చ చంద్రే । ౩

వ్యా ॥ అధవతురాదిభిరేక స్థితైర్వి నాప్రవ్రజ్యా యోగం మాలిన్యాహ॥
జన్మేశభిః॥ జన్మ నియంతి కారాశోచంద్రః స్థితః తస్య యోధివతిగ్రహం సజనే
శః సచయన్యవై గ్రహ హైః అన్యప్రోనవలోకితః నకేన చిద్య హేణశ్యశ్యతే
ప్రధాభూతో సావర్కప్రతంశ వై శ్చరజన్మేశయోః యోబలవాణతదీయాం
తదకశాకాలే ఉక్తంచ । యస్యేతత్తేర్కపుత్రం జన్మభనాధోగ్రహైర్మనం
దృష్టిః । తస్య హీనీతౌ లాభస్తద్బలయోగాగ్ధశాకాలేభి - వశ్యత్యాత్మిరితి-
లభవార్కిసౌనిరః సబలోజన్మరాశ్యధిపంబలోనం వీర్యరహితం వశ్యతి తథా
పిశవైశ్చనోక్తప్రవ్రజ్యాచరోతి ఉక్తంచ॥ శనివృష్టే బలహీనే జన్మనినాధే
వదేచ్ఛనిగ్రంధమితి । నీతౌం ప్రాప్నోతీతి - యత్ర రాశోచంద్రేశశిన్యాత్మి
ద్రేక్కాణసంధేసారద్రేక్కాణ వ్యవస్థితే - నకేవలమేతావత్ - భామా
శ్యంశే సజయందయారన్యత మనవాంశకధే తస్మింశ్చరవగ్రహాన్వప్తేశ
వై శ్చరేణేక్ష్యమాణే నీతౌం ప్రాప్నోతి - శవైశ్చరేక్తప్రవ్రజ్యాం ప్రజతి-
తథాచ ॥ సారద్రేక్కాణసంధోయదిభవతి శశీతదంశ సుధశ్చవక్రం శేవా
దృష్టసౌరేణతునర్వదశానముక్తభి॥ ౩

మూ. సుగురుశశిషేషారాస్వార్కిదృష్టాసుధమే గురురధస్యపతీనాం
యోగజస్తీరకృత్వాన్యత్ । నవమభవనసంధేమందగేనైరధ్యప్తే
భవతి చ ప్రయోగేషీతః సాధివేంద్రః॥ ౩

వ్యా అధవతునయోగేన జాతః శాస్త్రకరోభవతి యేన చ రాజాపదీక్షితో
భవతి తస్మిన్ వ్యవసంతస్యైవ దశావసానే స్థాపిత॥ సురగురుః జీవః శశీచంద్రః

హూరాలగ్నంపతాసుసురగురుశశిహూరానుఅర్కిణాశనైశ్చరేణవృష్టా
 సుఅలోకితాసుధమే-నవమేస్థానేగురుఃజీవోయదిభవతి-అథశబ్దపాదపూ
 రణే-నృపతీనాంయోగఃకస్తింశ్చిద్రాజయోగేజాతోభవతి-తదాసపురుషఃతీ
 ధ-కృత్తాస్త్రకృత్భవేత్-కణాదబుద్ధపంచభిఖవరాహమిహిరబ్రహ్మగు
 ప్తప్రతిమత్తి-సురగురుశశిహూరాస్వీతి-ధనమీ-నకర్కటలగ్నేకైశ్చిదాస్వీ
 ఖ్యాతంతచ్చాయుక్తం-యస్మాన్మాండవ్యః॥౧॥ తేమందాలోకంగురుశశివిలగ్నే
 నవమగేగురాష్ట్రవ్యంతేనకలన్మయోగేశ్వవతయః॥౨॥ బృంభంతేయేషాంక
 లహారచనారంభసుభగాజగత్యాంయేవిద్వద్గుణకధనపాషాణసదృశాః॥తథా
 చోక్తం॥గురుశశిలగ్నద్రష్టాణాణేననునవమగోయదిగురుః॥నరనాథజన్మజా
 తఃశాస్త్రగరోభవతినచనృపత్తి॥అథద్వితీయోరాజయోగఃతతోపస్థానం
 కరోతి-తదారాజాభవతితీర్థకరశ్చజనకకాశిరాజశుచిధ్వజప్రతిమత్తి-ఉ
 క్తంచ-అస్మిన్యోగేచాన్యోన్మపయోగోభవతితత్రయోజాతః॥నభవతిజనేం
 ద్రతుల్యేనరనాథశాస్త్రగతాఃచేతి॥నవమభవనసంస్థత్తి-మందగశ్శనః
 తస్మిన్లగ్నాన్నవమభవనసంస్థేధమకస్థానాశ్రితేఅన్యైః॥నవైగ్రహైర
 దృష్టేఅనవలోకితేతథానరపయోగేకస్తింశ్చిద్రాజయోగేజాతోదీక్షితఃప్ర
 వ్రజతఃపాధికవేద్రశ్చరాజాధిరాజౌభవతి-వశ్చాత్తత్కాలంసర్వబలితద్దీ
 యాయాందీక్షితశ్చభవతిరాజయోగంవినాయమపిప్రవ్రజ్యాయోగఃయోగే
 స్మిన్రాజయోగజన్మేజాతోరాజాదీక్షితశ్చభవతి-అన్యథాదీక్షితపవఉ
 క్తంచ॥నవమస్థానేసారోయదిస్థితఃసర్వదర్శనవిముక్తః॥నరనాథయోగజాతో
 నృపోపిదీక్ష్యతోభవతి॥నృపయోగస్యాభావేయోగేస్మిన్దీక్షితోనరోజా
 తః॥నిస్సందిగంప్రవదేవ్యోగస్యాన్యప్రభావేనేతి॥ ౪

ఇతిశ్రీభట్టోష్ఠలివిరచితాయాంబృహజ్జాతకవిమృతా

ప్రప్రజ్యాయోగాధ్యాయఃపంచదశః

—*—
 పూర్వభాగస్సంపూర్ణః,
 —

శ్రీరస్తు,

బృహజ్జాతకే-ఉత్తరభాగే,

ఋతుశీలాధ్యాయపాఠ్యరంభః-

మూ- ప్రియభూషణస్సరూపస్స-గోదక్షోశ్చినీషుమతిమాంశ్చ॥

కృతశ్చయస్సత్యోరుద్దతుస్సఖితశ్చభరణీషా॥ ౧

వ్యా॥అథఋతుశీలాధ్యాయోవ్యాఖ్యానతే-తత్రాశ్చినీభరణ్యోఃజాతయోఃశీలవిజ్ఞానమార్యయాహ॥ప్రియభూషణఇతి॥ప్రియభూషణఅలంకరణవల్లభః-సురూపఃశోభనరూపః-వపుష్కా- సుభగఃస్వజనప్రియః-దక్షఃసర్వకార్యకరణపటుః-మహిమాబుద్ధియుక్తః- ఏవంవిధోశ్చినీషుజాతోభవతి॥ తారకాపేక్షయాత్రసర్వత్రబహువచననిదే-శంకృతః-కృతశ్చయఇతి- కృతశ్చయఃపాఠ్యభానాంకమణామంతగః-సత్యఃసత్యవాక్- అరుక్-రుజః-దక్షఃచతురః-సుఖితఃదుఃఖనిముక్తః-ఏవంవిధోభరణీషుజాతోభవతి॥ ౧

మూ-బహుభుక్పరదారతస్తేజస్వీకృత్తికానువిఖ్యాతః॥

రోహిణ్యాంసత్యశుచీప్రియంపదశ్చిరమతిస్సరూపశ్చ॥౨

వ్యా॥అథకృత్తికారోహిణ్యోజాతస్యస్వరూపమార్యయాహ॥బహుభుగితి॥బహుభుక్ప్రభూతాహారః-పరదారతఃపరస్త్రీష్వానక్తః- తేజస్వీద్యుతిమా-విఖ్యాతఃసర్వత్రప్రసిద్ధకీర్తిః- ఏవంవిధఃకృత్తికానుజాతోభవతి- సత్యఃఅమితథభాషీ-శుచిఃపరస్వాద్యలుబ్ధఃశాస్త్రోక్తశానుష్ఠాతా-ప్రియంవదఃమధురవాక్-స్థిరమతిఃఏకమతిః-సురూపశ్చవపుష్కా- ఏవంవిధఃరోహిణ్యాంజాతోభవతి॥ ...

మూ-చపలశ్చశురోభీరుఃపటురుత్సాహీధనీమృగేభోగీ॥

శరగర్వితాకృతఘ్నాహింస్రంపావశ్చరౌద్రక్షే॥ ౩॥

వ్యా॥మృగశిమద్రయోఃజాతస్యస్వరూపమార్యయాహ॥చపలఇతి॥చపలఃక్రియాస్వనవస్థితః-చతురఃదక్షః-భీరుఃభయానకః-పటుఃప్రవక్తాఉత్సాహీసోద్యమః-ధనీవిత్తవా-భోగీచసంభోగశీలః- ఏవంవిధోమృగేమృగశిరసిజాతోభవతి-శతఃపరకార్యపిముఖః-ఉక్తంచగ్రంథాంతరేశరలక్షణం॥మనసావచసాయశ్చగృశ్యతేకార్యతత్పరః॥కేమణావరితశ్చసశరస్సచ్ఛిద్ర్యతఇతి-గర్వితఃమానీకృతఃపుంఖలఃకృతముపకృతంహంతియఃసకృతఘ్నఃహింస్రంపధకః-సాహఃసావకమణకతా- ఏవంవిధోరౌద్రక్షే ఆద్రాకయాంజాతోభవతి॥ ... ౩

మూ- దాంతస్సుఖినుశీలోదుమేధారోగభాక్ష్మిచానుశ్చల

అల్పేనచసంతుష్టఃపునర్వసౌజాయతేమనుజః॥౪॥

వ్యా॥అథపునర్వసౌజాతస్యస్వరూపమార్యయాహ॥ద్రాంతశ్చతి॥దాంతః
తపఃక్షేత్రసహః-సుఖినుఖితః-సుఖిలఃశోభనశీలఃవిచయవాదదుమేధాఃజడ
ప్రాయఃరోగభాక్పీడితదేహఃపిపాసుఃతృమాతః-అల్పేనస్తోకేనైవాధేన
సంతుష్టః-ఏవంవిధోమనుజోమనుష్యః-పునర్వసౌజాయతేఉత్పన్యతే॥ ౪.

మూ- శాంతాత్మాసుభగఃపండితోధనీధమః-సంశ్రితఃపుష్కల

శరసర్వభక్షుచాపాఃకృతఘ్నఘ్నధూతాఃచభౌజంగే॥౫॥

వ్యా॥అథపుష్కలయోజాతస్యస్వరూపమార్యయాహ॥శాంతాత్మ
తి॥శాంతాత్మాశమదమవరాజితేంద్రియః-సుభగఃసర్వజనప్రియః-పండితః
శాస్త్రార్థవిత్-ధనీ-విత్తవా-ధమః-సంశ్రితఃధమఃరతః-ఏవంవిధఃపుష్క
లజోభవతి-శరఃపరకార్యవిముఖః-సర్వభక్షుః-ఏవంచనశీలఃపాపఃపాపకమఃరతః
కృతఘ్నః-కృతము-కృత-హంతీతికృతఘ్నః-ధూతః-పరవంచనదక్షః-ఏవం
విధోభౌజంగేఅన్యేషాయాః-జాతోభవతి॥

మూ-బహుభృత్యధనోభోగీసురపితృభక్తోమహూద్యమపితే॥

ప్రియవాద్వాతాద్యతిమానవనోన్యపసేవకోభాగ్యే॥

వ్యా॥అథమఖాపూర్వఫల్లన్యోజాతస్యస్వరూపమార్యయాహ॥బహు
భృత్యధనశ్చతి॥బహుభృత్యధనఃప్రభూతపరివారవిత్త్వాంతః-భోగీభోగాన్వి
తఃసురపితృభక్తః-దేవానాంపితౄణాంచభక్తః-మహూద్యమఃమహూ
తాపహః-ఏవంవిధఃపితౄగ్రుహభాయాంజాతోభవతి-ప్రియవాక్-అభిమతవక్తా
దాతాధానశీలః-ద్యుతిమా-సకాంతః-అటనఃపరిధగ్రుణశీలః-న్యపసేవకః-రా
జసేవానురతః-ఏవంవిధోభాగ్యపూర్వఫల్లన్యాంజాతోభవతి॥

మూ- సుభగోవిద్యాప్రథనోభోగీసుఖభాగ్వివరీయఫల్లన్యామ్

ఉత్సాహీధృప్తిపానపొఘ్నతీతస్కరోహస్తే॥

వ్యా॥అథోత్తరఫల్లనీహస్తయోజాతస్యస్వరూపమార్యయాహ॥సు
భగశ్చతి॥సుభగఃసర్వజనప్రియః-విద్యాప్రథనఃవిద్యయా-ఉత్తంధనః-చానసః-
భోగీభోగాన్వితః-సుఖభాక్-అధిరహితః-ఏవంవిధోద్వితీయఫల్లన్యాం-ఉత్తర
ఫల్లన్యాంజాతోభవతి-ఉత్సాహీసోద్యమః-గృప్తః-ప్రతిభాయుక్తః-నిలః-జ్ఞోవా-
సానవః-పానప్రియః-అనానురక్తః-అగ్న్యగ్నీద-యః-తస్కరో-చోరః-ఏవం
విధోహస్తేజాతోభవతి॥

మూ-చిత్రాంబరమాల్యధరస్సులోచనాంగశ్చభవతిచిత్రాయామ్ |

దాంతోవణిక్కృపాళుఃప్రియవాధమాశ్రితస్సన్న్యతౌ || ౮

వ్యా|| అథచిత్రాస్వాత్మ్యోజాతస్యస్వరూపమార్వయాహ || చిత్రాంబర
మాల్యధరశ్చ || చిత్రాంబరమాల్యధరఃచిత్రాణినానాప్రకారాణి అంబరాణి
వస్త్రాణిమాల్యానిచధారయతీతితథాసులోచనాంగః శోభనానేత్రవయ
వాయస్యః ఏవంవిధఃచిత్రాయాంజాతోభవతి-దాంతోవినయాన్వితఃజితేం
ద్రియఃవణిక్క్రయవిక్రయజః-కృపాళుఃదయాళుఃకేచిత్తప్రమాళురీతిపరంత
త్ప్రమాళుఃత్ప్రమాంససహతేప్రియం కి అభిమతవక్తాధమాశ్రితఃధమరతః
ఏవంవిధఃస్వాతౌజాతోభవతి ||

మూ- ఈష్యుకర్లుభ్యోద్యుతిమాన్వచనపటుఃకలహకృద్విశౌఖాను |

అథోవిదేశవాసీతుధాళురటనోనురాదాను ||

వ్యా|| అథవిశౌఖానురాధయోజాతస్యస్వరూపమార్వయాహ || ఈష్యుక
ర్లుతి || ఈష్యుకఃపరర్థినుశ్చరీలుభఃలోభాభిభూతః-ద్యుతిమాశ్నకాంతిః-వచన
పటుఃసంభాషణశక్తుః-కేచిదధఃపటురీతిపరంతి అధాజ-నేపటుఃప్రవీణః
కలహకృత్ విరోధశీలః ఏవంవిధోవిశౌఖానుజాతోభవతి-అధ్యఃఈశ్వరః- వి
దేశవాసీపరదేశనివసనశీలః-తుధాళు తుధాంససహతే అటనఃపరిభ్రమ
ణశీలః-ఏవంవిధోనురాధానుజాతోభవతి ||

మూ- జ్యేష్ఠాసునబహుమిత్రస్సంతుష్టోధమకృత్ప్రచురకోపః |

మూలేమానీధనవాసుఖీనహింసస్థిన్రోభోగీ || ౧౦

వ్యా|| అథజ్యేష్ఠామూలయోజాతస్యస్వరూపమార్వయాహ || జ్యేష్ఠాస్వి
తీ || నబహుమిత్రఃస్వల్పసుహృత్-సంతుష్టఃసంతోషశీలః-ధమకృత్ప్రధమా
నురతఃప్రచురకోపః అతిక్రోధీ ఏవంవిధో జ్యేష్ఠాసుజాతోభవతి-మానీగర్వితః
ధనవాప్రభూతవృత్తఃసుఖీసుఖితఃనహింసఃసౌస్సమ్యప్రకృతః పరవిభూతంస
కరోతి-స్థిరఃఏకమతిఃభోగీభోగాన్వితః ఏవంవిధోమూలేజాతోభవతి || ౧౦

మూ- ఇష్టానందకళతోమానీదృఢసౌహృదశ్చజలదైవే |

వైశ్వేదినీతధామి కబహుమిత్రఃకృతజ్ఞస్సుభగశ్చ || ౧౧

వ్యా|| అథపూర్వోత్తరాషాఢయోర్జాతస్యస్వరూపమార్వయాహ || ఇష్టా
నందకళత్రఇతి || ఇష్టానందకళత్రఃఇష్టమభిమతం ఆనందకరంతుష్టికరంకళత్రం
భార్యాయశ్చ-మానీగర్వితఃపుథునాహృదఃస్థిరసుహృత్- ఏవంవిధోజలదైవే
పూర్వాషాఢాయాంజాతోభవతి-వినీతఃనినయనంయుక్తఃధామికంధర్మ

౪

బృహజ్జాతకే-స వ్యాఖ్యానే.

జఃబహుమిత్రః ప్రభూతసుహృత్-కృతజ్ఞః ప్రత్యుపకారశీలః-సుభగశ్చసర్వ
జనప్రియః-ఏవంవిధోవై శ్వేడ త్రరాషాఢాయాంజాతోభవతి॥ ౧౧

మూ- శ్రీమాణశ్రవణశృతవానుదారదారోధనాన్వితఃఖ్యాతః।

దాతాచాధ్యక్షూరోగీతప్రియోధనిష్ఠాసుధనలుబ్ధః॥ ౧౨

వ్యా॥అధశ్రవణఃధృష్టయోజాతస్యస్వరూపమార్యయాహ॥శ్రీమానితి॥శ్రీ
మాన్వియాంయుక్తఃశుశ్రవాఃపండితః ఉదారాదారాయస్య- అధవాదా
రేషుఉదారఃఉదారదారః శోభనస్త్రీకః-ధనాన్వితఃవిత్తవాఖ్యాతఃజనవి
దితకీర్తిః-ఏవంవిధఃశ్రవణజాతోభవతి-దాతాదానశీలఃఆధ్యక్షశ్వకః- శూ
రఃరణప్రియఃగీతప్రియఃగీతవల్లభఃధనలుబ్ధః అథకరుచిః ఏవంవిధోధనిష్ఠాసు
జాతోభవతి॥ - - - - - ౧౨

మూ- స్ఫుటవాగ్విప్రసనీరిపుహసాహసికశ్శతభిషజిమగ్రాహ్యః।

భాద్రపదాసూద్విగ్మఃస్త్రీజితధనీపటురదాతా॥ ౧౩

వ్యా॥అకశతభిషక్పూర్వభాద్రపదయోజాతస్యస్వరూపమార్యయా
హ॥ స్ఫుటవాక్ నిష్ఠురభాషీ సత్యవాదీవ్యసనీస్త్ర్యాద్విప్రసనోపేతేరిపుహశ
తుష్కాతకః సాహసికః అసమీక్షితకార్యకృత్-దుర్గాహ్యఃదురారాధ్యః ఏ
వంవిధఃశతభిషజిజాతోభవతి ఉద్విగ్మఃదుఃఖితమనాస్త్రీజితస్త్రీభిరభిభూ
తః-ధనీధనవా-అధవాస్త్రీయాజితంధనంయస్య-పటుఃప్రవక్తా-అథవాధన
పటుఃధనాజఃనేచతురః - అదాతాకదర్యః-ఏవంవిధఃపూర్వభాద్రపదాసు
జాతోభవతి॥ - - - - - ౧౩

మూ- వక్తాసుఖీప్రజావాజితశతుర్ధామూకోద్వితీయాను।

సంపూర్ణాణాంగస్సుభగశ్శూరశ్శుచిరథవాః పాష్టే॥౧౪

వ్యా॥అథోత్తరాభాద్యారేవత్యోజాతస్యస్వరూపమార్యయాహ॥వక్తేతి॥
వక్తావచనపటుఃసంభాషణేదక్షఃసుఖీవిద్యమానసుఖః-ప్రజావాజిబహుప్ర
త్రపాశ్రః జితశత్యఃజితారిః- ధార్మికఃధర్మశీలః- ఏవంవిధోద్వితీయాను
ఉత్తరాభాద్రపదాసుజాతోభవతి-సంపూర్ణాణాంగఃపరిపూర్ణావయవః-
సుభగఃసర్వజనప్రియః-శూరఃసగ్రాహణీకః శుచిఃపరధనాదివ్యలుబ్ధః అ
ర్థవాధనాన్వితః-ఏవంవిధఃపాష్టేరేవత్యాంజాతోభవతి-ఎతేయధోక్తాన
తత్రస్వభావాశ్చంద్రస్యబలత్వత్పరిపూర్ణాభవంతి॥

ముక్షుశీలాధ్యాయస్సమాప్తః

అథ రాశీశీలాధ్యాయపార్వత్యం ౧౭-

మూ. వృత్తాంతామ్రదుగుష్టశాకలఘుఘుక్ ఊప్రప్రసాదోటనః కామీమ
 బలజానురస్థిరధనశూరోంగనావల్లభః సేవాజ్ఞకునఖప్రణాంకి
 తథిరామాసినహేలాత్థాగ్రజశ్చక్త్యానాణితలేంతితోతిచవలస్తోయే
 చభీరుక్రియే॥ ౧

వ్యా॥ అథాతోరాశీశీలాధ్యాయో వ్యాఖ్యానతే-తత్రమేష ధ్యేచంద్రమ
 సిజాతస్యస్వరూపం శాదూకలవిక్రీడితేనాహ ॥ వృత్తేతి॥ వృత్తేవతులేతా
 మేలోహితవణే-దృష్టిచతుషీయస్యనఃవృత్తాంతామ్రదుగుష్టశాకలఘుఘుక్ - ఉష్ణభోజీ
 శాకభోజీలఘుభోజీచేద్యధః - ఊప్రప్రసాదః ఆశ్వేనప్రసీదతి - అటనఃపరిభృ
 తాణశీలః కామీసురతప్రియః॥ దుబ - లజానుః సమాంసలజంమానుః ధిః అ
 స్థిరధనఃఅచిరవిత్తశూరఃరణప్రియ - అంగనానాంవల్లభః అంగనావల్లభా
 యస్యనత్రివాఅంగనావల్లభః సేవాజ్ఞకురారాధనకుశలః - కునఖకుత్సితస
 ఖప్రణాంకి తథిరానచ్చిద్రమూధా-మాసీగర్వితఃసహేలాత్థాగ్రజః-సహే
 త్థానాంసహజాతానాంఅగ్రజఃఅగ్రేజాతఃపాణితలేహస్తతలేశక్త్యాచిహ్న
 విశేషేణాంకితః చిహ్నితఃఅతిచవలః-క్రియాస్యనవస్థితః - తోయేజలేభీరు
 స్సధయః-ఏవంవిధఃక్రియేమేవస్థితేచంద్రమసిజాతోఽవతి॥ ... ౧

మూ. కాంతఃఖలగతిఃపుధూవదనఃపుష్టాస్యపాశ్వేంకితస్త్యాగీక్షేశ
 సహఃప్రభుఃకకుదవాకకన్యాప్రజన్నేష్వలః పూర్వైర్వర్షధుధనా
 త్రజైర్విరహితసాభాగ్యయుక్తః తమీదీప్తాగ్నిః ప్రమదాప్రియః
 స్థిరసుహృన్వధ్యాంత్రసౌఖ్యోగవి॥ ౨

వ్యా॥ అథవృష్ణేచంద్రమసిజాతస్యస్వరూపం శాదూకలవిక్రీడితేనాహ
 కాంతత్యతి॥ కాంతఃదశనియఃఖలగతిఃవిలాసగామీ-పుష్టూవదనఃపుధూ
 విస్తీర్ణేఽఊరూపదనంచ యస్య-పుష్టంకటివశ్చద్భాగః ఆస్యంవక్త్రంపా
 శ్వేప్రసిద్ధేదీపామన్యతమస్థానేఅంకితశ్చిహ్నితః-త్యాగీదాతా-క్షేశసహః
 కధర్దనాసమగ్ధఃపృథురప్రతిహతాజ్ఞకకుదవాకకకుదనంయుక్తః - కన్యాప్ర
 జాసంతతిర్యస్యస్త్రీజనకఃక్షేష్వలః కఫాధికః - పూర్వైఃప్రదమైః భంధుభిః
 కుటుంబైః ధనైః విత్తైఃఆత్మజైః పుత్రైశ్చవిరహితఃవియుక్తః-సౌభాగ్యయు
 క్తః సర్వజనవల్లభః- తమీతుమావాకసహిష్టురిత్యర్థః- దీప్తాగ్నిఃబహ్వశీప్ర
 మదాప్రియఃస్త్రీవల్లభః - స్థిరసుహృన్వధమిత్రః మధ్యాంత్రసౌఖ్యఃమధ్యే

యశావనేఅంత్యేవృద్ధిశ్చేవనుఖితః-అధా-దేవబాల్యే-భితః-ఏవం-భోగవి
వృషధేచంద్రజాతోభవతి... .. ౨

మూ- స్త్రీలోలస్సుగతోపచారకుశలస్తామేక్షణ శ్శాస్త్రబ్రహ్మతఃకుం
చితమూర్ధజఃపటుమతిహా-స్యంగితహ్యతవిత్-చార్యంగప్రి
యవాక్యభక్షణరుచిగీత పియోనృత్యవిత్ క్షీబైర్యాతిరతింస
మున్నతచనశ్చంద్రదేవతీయక్షణే... .. ౩

వ్యా॥ అగమిధువధేచంద్రమసిజాతస్యస్వరూపంశామూలవిక్రీడితేనాహ॥
స్త్రీలోలబ్రతి॥ స్త్రీలోలః స్త్రీవృద్ధిలూషకః-సురతోపచారకుశలః-సురతోపచా
రేసురతకమణికామశాస్త్రేషుకుశలఃశిక్షితః-తామ్రేక్షణః లోహితశత్రే
శాస్త్రవిచ్ఛాన్త్యజఃపండితః దూతఃపరసకాశాత్, సందేశార్థయాంఘ్రికుం
చితమూర్ధజః కుటిలశిరోరుహః-పటుమతిశ్చపురధీ-అతీవప్రాజ్ఞః-హాస్య
మపహాస భగితంపరచిత్రజ్ఞానంన్యూతంఏతానివేత్తిజానాతి-చార్యంగశో
భనావయవః-క్రియవాగభిశతవక్తా-ప్రభక్షణగుచిః బహుభుక్-గీతప్రి
యఃగీతరతిః-నృత్యవిన్నృత్యజః-క్షీబైషంధైస్సహరతింయాతిగచ్ఛతి-సము
న్నతనసఃఉచ్ఛనాసికః-ఏవంవిధశ్చంద్రేత్యతీయక్షణేత్యతీయరాశౌవిధు
నేస్థితేజాతోభవతి... .. ౩

మూ- అవక్రద్రుతగస్సమున్నతకటిః స్త్రీనిజితస్సస్సుహృద్వైవజ్ఞఃప్ర
మరాలయఃక్షయధనైసంయుజ్యతేచంద్రవత్ । హస్తస్వపీనగ
శస్సమేతివవశంసామ్నానుహృద్వత్సంయోద్యానరతః స్వవే
త్తసహితేజాతశ్శశాంకేనరః... .. ౪

వ్యా॥ అధకర్కటకధేచంద్రమసిజాతస్యస్వరూపంశామూలవిక్రీడితే
నాహ॥అవక్రేతి॥ అవక్రంకుటిలంద్రుతంసత్వరంగచ్ఛతీతిఅవక్రద్రుతగఃకుటిల
సత్వరగామీ-సమున్నతకటిః ఉచ్ఛజఘనః-స్త్రీనిజితఃప్రమదాజితఃసత్స
హృచ్ఛోభనమిత్రఃదైవజ్ఞఃజ్యోతిశ్శాస్త్రార్థవేత్తా-ప్రచురాలయఃప్రభూత
గృహకతాక్షయధనైరవచయోచయః-చంద్రవచ్ఛశివత్సంయుజ్యతే-
కదాచిద్విధనఃకదాచిత్సధనశ్చేత్యగః-చంద్రక్షయపృథ్వివత్-హృస్వఃఅదీ
ఘఃపీనగళఃమాంసలకంతః సామ్నాప్రశ్నావశంవశ్యతాంసమేతియాతి-
సుహృద్వత్సంయోద్యానరతఃజలౌపవసనక్తః-తోయేజలే
ఉపవసేచరతః-ఏవంవిధః స్వవేత్తసహితకర్కటకధేశశాంకేచంద్రేనరః
పురుషజాతోభవతి... .. ౪

మూ- తీర్థస్థూలహనుర్విశాలవదనః పింగేతుణోల్పతః జ్యేష్ఠేషీ
ప్రియమాంసకాననగః కవ్యత్య కాద్యేచిరంతయుత్పన్నోదరదంత
మానసరుజాసంః పీడితస్త్యగ వాక్ వికాంతస్థి రధీస్సుగర్వితమ
నామాతుర్విధేయార్కభే॥ ౫

వ్యా॥ అథసింహ స్థేచంద్రేజాతస్యస్వరూపం శాదూకలవిక్రీడితేనాహ॥
తీర్థభిః తీర్థః అమషశీలః - స్థూలహనుః బృహత్కసోలః - శాలవదనో విస్తీ
ణవక్త్రః పింగేతుణః కపిలనేత్రః అల్పాత్మ జఃస్వల్పపత్యః - స్త్రీద్యేషీప్రమా
డాద్విత్ - ప్రిద్యేష్టేతిచిత్పరంతి- ప్రియమాంస కాననగః మాంసమా
మిషంకాననమరణ్యంనగః పర్వతః ఏతేపియాయస్య- ఆమిషవనపర్వతాసు
రతః అకార్యే అకరణీయే ధేకువ్యతికుఢ్యతి- చిరంబహుకాలం- కేచిద కాం
డేభిః రంతి- అకాండే అకాలే తుత్పన్నసిద్ధాత్మస్థాసిపాపాడదరంజరరందం
తాదశనామనశ్చిత్త- ఏభ్యోజాతారుజః పీడాస్తాభిన్న- పీడితఉపతప్తః- త్యాగ
వాక్ దాతావికాంతః పరాక్రమశీలః స్థిరధీరేకమతిః- సుగర్వితమనా అభిమా
నసంయుక్తః మాతుర్విధేయో జననీవశ్యః మాశృభ క్తభిత్సరః - విధేయోవిన
యగ్యాహిత్యనురః - ఏవంవిధోర్కభేసూర్యరాశౌసింహస్థేచంద్రేజాతో
భవతి॥ ౫

మూ- వ్రీడామంధర చారువీతుణగతిః ప్రస్తాంస బాహుస్సుఖిశ్లక్ష్యస్స
త్యరతః కళాస్సుపుణశ్శాస్త్రార్థవిధ్ధామికః । మేధావీసురతప్రి
యః పరగృహైవ్విత్తైశ్చ సయజ్యతే కన్యాయాం పరదేశగః ప్రి
యవచాంకన్యప్రజౌల్పాత్మజః॥ ౬

వ్యా॥ అథకన్యగతేచంద్రమసిజాతస్యస్వరూపం శాదూకలవిక్రీడితేనా
హ॥ వ్రీడామంధరేతి ॥ వ్రీడాలజ్ఞాతయాయస్తంధరత్వం అలసత్వం తేనచా
రుణోధనంవీతుణందృష్టిపాతోగతిః గమనంచయస్య - ప్రస్తావదః పతితాశిథి
లావంసాస్కంఠౌబాహుభుజౌయస్య- సుఖిసుఖితః శ్లక్ష్యః మృదుస్తమకాయ
శ్చ- సత్యరతః సత్యభాషీ- కలాసున్మగీతవాద్యపుస్తకచిత్రకమ- సునిపు
ణః సుజ్ఞః - శాస్త్రార్థవితవండితః- ధామికః ధర్మానురతః- మేధావీబుద్ధి
మానురతప్రియః కామలోలుపః- పరగృహైః పరవేశ్యభిః విత్తైః ధనైశ్చ సం
యజ్యతే సన్యగ్యుక్తోభవతి- పరదేశగః అన్యదేశనివాసశీలః- ప్రియవచాప్రి
యభాషీ కన్యప్రజాకన్యప్రజాయస్యనస్త్రీజనకః- అల్పాత్మజః స్వల్పచిత్రః-
ఏవంవిధోకన్యాయాస్థితేచంద్రేజాతోభవతి॥ ౬

మూ-దేవబ్రాహ్మణసాధుపూజనరతః పాఞ్డ్యశ్శుచిః స్త్రీజితః పాంశు
శ్చోన్నతనాసికః కృశచలగ్రాతో బ్రాహ్మణాన్వితః హి నాంగక్రయ
విక్రయేషు కుశలం దేవద్వినామూసరుగ్భంధూనాముపకారకృద్విరు
షితస్య క్షుత్తైస్సప్తమే॥ ... ౨

వ్యా॥ అధశులాధ్ధేచంద్రమసిజాతస్యస్వరూపంశౌరూఽలవిక్రీడితేనాహ॥
దేవేతి॥ దేవబ్రాహ్మణసాధుపూజనరతః దేవానాంసురాణాంబ్రాహ్మణా
నాంద్విజానాంసాధూనాంసజ్జనానాంచపూజనేరతఃసక్తిః- పాఞ్డ్యఃమేధావీ।
అత్రమేధాబుద్ధిః-ప్రజ్ఞాఅతుణం-అతీతానుస్మృతిమేధాబుద్ధిస్తత్కాలవేదినీ
శుభాశుభవిచారజ్ఞాప్రజాధీశైరుదాహృతేతి-శుచిఃపరధనాద్యలుబ్ధిశ్రోత్రి
యోవా-స్త్రీజితఃయోషితాంవశగఃప్రాంశురత్యుచ్చః ఉన్నతనాసికఃఅత్యు
న్నతనాసిక-కృశచలగ్రాతేఃకుబ్జలశిథిలావయవః - కృశందుబ్జలంచప
లంబలహీనంగాత్రంశరీరంయస్య-అటనఃపరిభ్రమణశీలః-అధాన్వితస్సధ
నఃహీనాంగఃఅపరిపూర్ణావయవః-క్రయేషువిక్రయేషుచకుశలః-శక్తిః-దేవ
ద్వినామూసభ్యపర్యాయద్వితీయాభిధానః-ద్వితీయంనామదేవాఖ్యంచాస్య
భవతి-సరుక్పీడితదేహః-బంధూనాంస్వకుంటుబానాం ఉపకారకృత్హి
తకారితైశ్చబంధుభిఃవిరుషితః పరాభూతఃత్యక్తిత్యాజితశ్చ-ఏవంవిధః స
మేతులాధ్ధేచంద్రమసిజాతోభవతి॥ ౨

మూ-పృథులనయస్తవత్యైవృత్తజంఘోరుజానుజన్మకగురువియుక్తః॥
శచెవ్యాధితశ్చనరవతికులపూజ్యఃపింగలఃకూర్చచేష్ట్యుషకులిశ
ఖగాంకశ్చన్నపాపాలిజాతః॥ ... ౩

వ్యా॥ అధవృద్ధికధైచంద్రమసిజాతస్యస్వరూపంమూలిన్యాహ॥ పృథులే
తివృథులనయనవత్యైవృథులేవస్త్రీజేనయనేనైత్రేవతుడోయస్య-వృత్తేవ
రివతు-లెజుంఘోరుజానునీచయస్యజనకామాతాపితరౌతాభ్యాం
గురుభిశ్చోపదేశకారిభిఃగౌరవయుక్తైశ్చవియుక్తోరహితః - నైశవేషాత్య
వ్యాధితఃపీడితఃసరవతికులేరాజ్ఞాంపంశేపూజ్యః, ఆరాధ్యః, పింగలః-క్రూరచే
ష్టః, విషవస్వభావం-రుషకులిశఖగాంకః-రుషోమీనఃకులిశంవజ్రంఖగఃపక్షి
ఏతానిమత్స్యవజ్రపక్షిసమాని అంకానిచిహ్ననియస్యనః-భన్నపాపంశు
ల్పివః ఏవంవిధోఽనివృద్ధికధైచంద్రేజాతోభవతి॥ ... ౪

మూ - వ్యాదీఘాఽస్య శిరోధరః పితృధనస్త్రాగ్రికః ప్రియవర్త వాక్వవక్తా
 ఘోరదశ్రవాధరనసఃక మోఽద్యతశ్శిల్పవిత్ । కుబ్జాంసఃకునఖిన
 మాంసలఘుఃజప్రాగల్భ వాగ్ధమఽవిత్ బంధుద్విణ్ణుబలాత్సమేతిచవ
 శంసామైక సాన్ధ్యోశ్వజః॥

వ్యా॥ అధనుధఽరస్థేచంద్రేజాతస్యస్వరూపంశామూలవిక్రీడితేనాహ॥
 వ్యాదీఘాఽస్యేతి ॥ వ్యాదీఘాఽస్య శిరోధరః వ్యాదీఘమతిదీఘఽంత
 స్యంముఖంశిరోధరాగ్రీ వాయస్య-పితృధనఃజనకవిత్తాన్వితః-త్రాగ్రిదాతా-క
 విఃకావ్యకతాఽవీర్యవాక్బలి-వక్తానంభావణేవత్తుః - ఘోరదశ్రవాధరన
 సంఘాలామహాద్రమాణా - రదాదంతాఃశ్రవణౌకణౌ అధరఃపృః-నాసా
 ఘ్రాణఃపతేనర్వపవఘాలాయస్య- కమోఽద్యతఃసర్వకార్యాణాముద్యమ
 శీలః-శిల్పవిత్ శిల్పజ్ఞఃలిపిపుస్తకచిత్రజ్ఞః - కుబ్జాంసఃఅస్పష్టస్కంధః-కునఖికు
 త్పితనఖి-సమాంసలఘుజఃపీనబాహుః- ప్రాగల్భ వాక్అతిప్రతిభాయుక్తః-
 ధమఽవిత్ ధమఽజ్ఞః-బంధుద్విత్బంధునాం ద్వేష్టా- బలాత్ హతాదాక్రమ
 తాద్యశంవశ్యతాంససమేతినాయాతి - సామ్నా ప్రీత్యావకేనైవగుణేనసా
 ధ్యఃస్వీక్రియతేపంవిధోశ్వజౌధనుషిస్థితేచంద్రేజాతోభవతి॥

మూ- నిత్యంలాలయతిస్వదారతనయాఽధమఽధ్వజోధఃకృశఃస్వతుః
 తౌమకటిగృహీతవచనస్సౌభాగ్యయుక్తోలసః । శీతాశుర్ను
 జౌహనశ్చమకరేనత్యాధికఃకావ్యకృల్లుభోగమృజరాంగనాసునిర
 తస్సంత్యక్తలజ్ఞైఘ్నః॥ ౧౦

వ్యా॥ అధమకరస్థేచంద్రేజాతస్యస్వరూపంశామూలవిక్రీడితేనాహ॥
 నిత్యంలాలయతితి॥స్వదారతనయాఽస్వకశత్రపుత్రాంశ్చనిత్యం లాలయ
 తిప్రీత్యాభజతే-ధమఽధ్వజఃదాంభికఃమిథ్యాధామికః- అధఃకృశఃఊగ్వ
 ద్యధరావయవదౌర్బల్యయుక్తఃస్వతుఃశోభననేత్రఃతౌమకటిఃకృశఃఘ్రా
 గృహీతవచనఃఉక్తగ్రాహకఃయదుచ్యతేతత్సకృదేవగృహ్లాతి-సౌభాగ్యయు
 క్తఃసర్వజనప్రియః- అలసఃక్రియాస్వపటుఃశీతాశుః శీతంససహతే అలసఃవ
 రిద్రమణశీలఃసత్త్వాధికఃఉదారచేష్టఃబలాధికోవా-కావ్యకృత్విద్వా- లు
 జ్ఞఃలోభాభిమాతః అగమ్యాస్వగమనీయూసునికృష్టజాతిఘజరాంగనాసువృ
 ధస్త్రిమనిరతఃసంసక్తఃసంత్యక్తలజ్ఞఃవిముక్తప్రీడఃఅఘ్నఃనిదఃయః - ఏవం
 విధోమనుజోమనుష్యోమకరస్థేచంద్రమసిజాతోభవతి॥ ౧౦

మూ- కరభగశస్మిరాఘఖరలోమశదీఘతనుఃపృథుచరణోరుపృష్ఠజ

ఘనాన్యకటిబాధిరః। పరవనిత ధాపాపనిరతఃక్షయవృద్ధియుతః
ప్రియకుసుమానులేపనసుహృద్భటజౌధ్వసహః॥ ... ౧౧

వ్యా॥ అథకుంభ స్థేచంద్రమసిజాతస్యస్వరూపంత్రోటకేనాహ॥ కరభగ
శబ్దితి॥ కరభగశఃఉష్ణసమగ్రివః-సిరాఘఃసిరావతీఖరాకకాశాలోమశాలా
మవతీద్విత్వత్పాచతనుఃశరీరంయస్య-పుథూవిస్తీశౌచరణౌపాదౌతథా
ఊరూజానూపరిభాగౌపృష్ఠం దేహపశ్చిమభాగః ఇఘనంసితం బస్థానంత
స్యంముఖంకటిర్వస్తీప్రయస్యసఃపృథుచరణోరుపృష్ఠజఘనాన్యకటిః తథా
బధిరఃపరవనితాపరస్త్రీషుపరాధేషుపాపేషుచనిరతఃసక్తః-క్షయవృద్ధి
యుతఃఉపచయాపచయైర్యుక్తః-ప్రియకుసుమానులేపనసుహృత్-కుసుమా
నిపుష్పాణిఅనులేపనంసమాలంభనంసుహృవోమిత్రాణిచప్రియాణియస్య-అ
ధ్వసహఃపథితుమః ఏవంవిధోఘటజఃకుంభ స్థేచంద్రమసిజాతోభవతి॥ ౧౧
మూ- జలపరధనభోక్తాదారవాసోనుగ్తః సమరుచిరశరీరస్తుంగనాసో

బృహత్క్రూః। అభిభవతిసపత్నాశ్రీజితశ్చరుదృష్టిద్యుతినిధి
ధనభోగీవండితశ్చాంత్యరాశౌ॥ ... ౧౨

వ్యా॥ అథమీనస్థేచంద్రమసిజాతస్యస్వరూపంమాలిన్యాహ॥ జలపరధ
నభోక్తేతి॥ జలపరధనభోక్తాజలధనానాముదకోత్పన్నజితానాంముక్తాఫలా
నాంక్రయవిక్రయజాతానాంపరధనానాంచభోక్తాస్వామీ-దారవాసోను
గ్తఃదారేషుకళత్రేషువాసస్సువస్త్రిషుచామరక్తః-సమరుచిరశరీరఃసమం
తుల్యంసర్వావయవపరిపూర్ణంరుచిరందీప్తమచ్ఛరీరంయస్య-తుంగనాసః
అత్యుచ్చనాసికః బృహత్క్రూఃప్రిణే మూధా-అభిభవతిసపత్నాశ్రీజిత
తాశత్రూశత్రూఃఅభిభవతిసపరాభవతి-స్త్రీజితఃప్రమదావశగః-చారుదృష్టిః
శోభనాక్షుఃద్యుతినిధిధనభోగీ ద్యుతిఃకాంతిః-నిధిఃభూమావధఃస్థాపితోర్ధో
నిధిశబ్దై నోచ్యతే-ధనంవిత్తంఏషాంభోగీభోక్తాపండితశ్చ శాస్త్రార్థవిత-
ఏవంవిధోంత్యరాశౌమీనస్థేచంద్రమసిజాతోభవతి॥ ... ౧౨
మూ-బలవతిరాశౌతదభవతౌచన్వబలయుతసన్విద్యదితుహి నాంశుః।

కథితఫలానామవికలదాతాశశివదతోన్యేష్యసపరిచింత్యాః॥౧౩

వ్యా॥ అధోక్తానాంరాశిశీలానాంవక్ష్యమాణాంసూర్యాద్యధిష్ఠితరా
శిశీలానాంచపుష్టాపుష్టత్వంభగ్నమరవిఃసితేనాహ॥ బలవతిరాశౌవితీ॥ పురుష
స్సజన్మ సమయేయస్తికారాశౌచంద్రమావ్యసద్ధితఃతస్త్రి-బలవతసబలైతథా

తస్యచ రాశేయోధివత్స్వనధిపతౌచబలవతి-తథాతుహినాంశుః చంద్రమా
స్సచయదిస్వబలేనాత్మీ యేనవీర్యేణపూర్వోక్తేనసంయుతఃస్యాత్ ఏవమేతే
షుత్రిషుయదిసబలత్వంవిద్యతేతదాయధోక్తరాశిస్వరూపంజాతః పురుషోభ
వతి-యతడక్తంకథితఫలానామవికలదాతేతి - అనయాసామగ్ర్యానచంద్రః
కథితఫలానాండక్తస్వరూపాణామవికలానాంపరిపూర్ణానాం దాతాభవ
తిఏషాంమధ్యేద్వయోర్బలవతోః కించిదూనముక్తం స్వరూపం ప్రాప్నోతి-
ఏకస్త్రికబలవత్పీనంకించిత్-నకస్త్రింశ్చిత్బలవతితదుక్తంస్వరూపంనకించి
ద్భవతి శశివదతఇతి-అతోస్తాచ్చంద్రాదన్యే పరిశిష్టయేగ్రహాః రవిభౌమ
బుధగురుశితసౌరాః-శశివచ్చంద్రవత్ పరికల్పస్యః - యత్రరాశౌస్థితాభ
వంతితదాశ్రయేణవత్సూర్యమంస్వరూపం దాస్యంతి- తదపిచంద్రవత్- ఏత
దుక్తంభవతి-బలవతిరాశౌతదధిపతౌచబలవతి యస్యగ్రహస్యరాశిస్వరూ
పంవత్యతేతస్త్రిన్నపిబలవతితదధిపతౌచసంపూర్ణంతత్పరితత రాశిస్వరూ
పంభవతి-యదిద్వయోశ్చబలవతోరుత్తమోనంస్వరూపం ఏకస్త్రిక బలవతిమ
ధ్యమోనం - నకస్త్రింశ్చిత్బలవతినైతత్ కించిదితిఇతిచంద్రరాశిస్వభావః॥

ఇతిశ్రీభట్టోపనిషత్పరిచితాయాఽబృహజ్ఞాతకవివృత్తా
చంద్రాధిష్ఠితరాశిశీలాధ్యాయస్సప్తదశః

అధరవిశుజాద్యధిష్ఠితరాశిశీలాధ్యాయపాఞ్చరంభః-౧౮,

మూ- ప్రథితశ్చతురోట్పలవత్త్వం క్రియగేత్వాయుధభృద్వితుంగభా

గే | గవివస్త్రగంధవణ్యజీవీవనితాద్విట్ కుశలశ్చగేయవాద్యే॥

వ్యా॥అధమేషవృషగతేకేజాతస్యస్వరూపమాపచ్ఛందసికేనాహ॥ప్రథిత
ఇతి॥ప్రథితఃప్రఖ్యాతః-చతురదిదతుః-అటనఃపరిభ్రమణశీలః-అల్పవిత్తస్తోకా
ధాః-ఆయుధభృత్-శస్త్రగ్రహారీ-ఏవంవిధఃక్రియగేమేషస్థైభానావాదిత్యేజా
తోభవతి - ఏతచ్ఛఫలంవితుంగభాగేపరమోచ్చంశకవజితే-పరమోచ్చే
తుజ్ఞాతఃపరితదోషభాగేనభవతి-తద్యధాఅల్పవిత్తోనభవతి - కింతుబహువి
త్తోభవతి-అటనోనభవతి - ఆయుధభృత్సభవతితస్యాన్యే ఆయుధభృతోను
యాయినోభవంతి-ప్రథితశ్చతురశ్చభవతి-గవీత్యాది - వస్త్రైరంబరైఃసుగం
ధద్రవైఃపత్రైశ్చజీవతి - వనితాద్విట్ప్రీద్యేష్టా-గేయగీతేవాద్యేవాదన
విభౌచకుశలఃశిక్షితః-ఏవంవిధోగవివృషస్సేనూర్యేజాతోభవతి॥ ... ౧

మూషిద్యాజ్యోషవిత్తవాణ్ విధునగేభానాకలీర్థేతేక్షిణ్మోస్వఃపర
 కార్యకృచ్ఛ్రమపథకే శ్చసంయుజ్యతే | సింహస్థేవన శైలగోకు
 లరతిర్వీర్యాన్వితోజ్ఞః పుమాణ్ కన్యాధైలిపి లేఖ్యకావ్యగణితజ్ఞా
 నాన్వితఃస్త్రీవపుః || ౨

వ్యా|| అథమిధునకర్కటసింహకన్యాధైసూర్యజాతస్యస్వరూపంశాద్దూ
 లవిక్రిడితేనాహ|| విద్యేతి-విద్యాజ్యోతిషవిత్తవాణ్ విద్యావాణ్ వ్యాకరణజ్ఞః
 జ్యోతిషవాణ్ జ్యోతిషశాస్త్రజ్ఞః విత్తవాణ్ ధని-ఏవంవిధోమిధునస్థేభానాజ్ఞా
 తోధవతి-శీర్ఙ్గఃపరిపేతుఃఉగ్రఃఅస్వఃపరిగ్రః పరకార్యకృత్ అన్యేహంకార్య
 కర్తా-శ్రమేణభేదేనపథాఅభ్యనాత్కేతైఃదుఃఖైశ్చసంయదాసంయుజ్యతే ఏవం
 విధఃకుళీరస్థితేభానాజ్ఞాతోభవతి-సింహస్థతి-వనమరణ్యంశైలంపర్వతఃగో
 కులఃసూవాటం-ఏతేషుస్థానేషురతిఃపివాసశీలఃతదాసక్తభిత్వధః - వీర్యా
 న్వితఃబలీఅజ్ఞఃమూఖః-ఏవంవిధఃపుమాణ్ పురుషఃసింహధైర్క్యజాతోభవతి
 లిపిరత్సరవిన్యాసఃలేఖ్యంచిత్రకమణ్ కావ్యంకవేకమణ్ గణితం గ్రహగణితా
 ది-జ్ఞానంవిజ్ఞానంఏతైరన్వితోయుక్తఃస్త్రీవపుఃస్త్రీతుల్యశరీరః ఏవంవిధఃక
 న్యాధైతకేజాతోభవతి || ౨

మూ-జాతప్రాళినిశౌండికోధ్వనిరతోహైరణ్యకోనీచకృత్ క్రూరస్సహ
 నికోవిషాజితధనశ్చస్త్రాంతగోలిస్థితే | సత్పుజ్యోధనవాణ్ ధను

ధానగతేక్షిణ్భిషక్కారుకోనీచోజ్ఞఃకువణిచ్చగేల్పధనవాణ్
 భ్యోస్యభాగ్యేరతః || ౩

వ్యా|| అథతులావృత్తికధన్విమకరధైర్క్యజాతస్యస్వరూపం శాద్దూలవి
 క్రిడితేనాహ|| జాతభి|| శౌండికోమన్యశ్చానసక్తఃమద్యకరోవేతికచిత్ - అ
 ధ్వనిరతఃసంచారనిరతః-హైరణ్యకఃస్వగ్ధకారఃనీచకృగనుచితకమణ్ కర్తా-
 ఏవంవిధఃప్రాళినితులాధైర్క్యజాతోభవతిక్రూరఃఉగ్రస్వభావఃసాహినికః
 అసమీక్షితకార్యాణాంకర్తాసాహనికఃస్త్రుతభిత్వక్తః-విషాజితధనఃవిష
 ప్రయోగైరాజితంసంచితంధనంవిత్తయేన-కోశాంతరేవృధాజితధనః
 యధనమజితదస్యవృధానిష్ఫలంభవతిచోరాదయోపహరంతి-స్త్రాంత
 గఃశస్త్రవిద్యాపారగః-ఏవంవిధోలిస్థితేవృత్తికతేర్కేజాతోభవతి-సత్పు
 జ్యఃసతామర్చితయఃధనవాణ్ విత్తయుక్తః - తీర్ఙ్గఃనిరపేతుఃభిషక్వైద్యః
 ప్రయోగజ్ఞః కారుకఃలిప్పకర్తృజ్ఞః-ఏవంవిధోధనుర్ధరధైర్క్యజాతోభవతి-నీచః
 కులానుచితాధమకమణ్ కృత్-అజ్ఞఃమూఖః-కువణిక్కున్జితవణిక్-అల్పధన

వాక్స్తోకార్థః లుభిలో భాభిభూతః అన్యభాగ్యైరతః పరభాగ్యోపభోక్తా -
ఏవంవిధోమృగేనుకరస్థైర్యేజాతోభవతి || ... ౩

మూ నీచోఘటేతనయభాగ్యపరిచ్యతోస్వస్తోయోత్థపణ్యవిభవోవనితా
దృతోంత్యేనక్షత్రమానవతసుప్రతిమేవిభాగేలత్త్వా దిశేత్తుహినర
శ్చిదిశేయ్యుక్తే || ... ౪

వాక్ అభకుంభమీనగతేర్యేజాతస్వస్వరూపంచంద్రార్కయోరేకరాశి
గతయోక్తజ్ఞానంచవసంతతిలకేనాహ||నిచఇతి || నీచఃకులానువితాధమక
మః కృతే-తనయైఃభాగైశ్చపరిచ్యతఃస్వక్రంపులైఃజనవాల్లభ్యేనచ పర
హితః అస్వః ధానః-ఏవంవిధోఘటేకుంభస్థైర్యేజాతోభవతి-తోయోక్తం
జలోత్పన్నముక్తాఫలాదితత్వజ్యేవతద్విక్రయేణవిభవమైశ్వర్యంయస్య-వని
తాదృతఃస్త్రిపూజ్యః-ఏవంవిధోంత్యేమీనస్థైర్యేజాతోభవతి నక్షత్రమానవ
తనురిశ్యాది-నక్షత్రమానవోరాశిపురుషః కాలాంగానీశ్యాదినాప్రవశితః
తుహినరశ్చిత్పంద్రదిశేతదిత్యః- ఏతాసమేతాయస్మిన్రాశౌస్థితాతదాశిన
క్షత్రపురుషస్యయస్మిన్పంగిస్తేతః- తత్రపురుషస్యజాతస్యలక్ష్మవిహ్నంమశ
కాదినమాదిశేత్వవదేత్-యథామేషస్థయోఃశిసి-వృషస్థయోఃముఖేష్యేవ
మూహ్యం || ... ౫

మూ- నరపతిసత్కృతాటనౌచమూపవణిక్సధనాక్షతతనుచోరభూ

రివిషయాంశ్చకుజస్వగృహే | యువజితాంతుహ్యత్తువిషమా

నృరదారతాకహకసువేషభీరుపగుహాన్వితభేజనయేత్ || ౫

వాక్ అభమేషవృశ్చికవృషతులాస్థేకుజేజాతస్వస్వరూపంతోటకేనా
హ||నరపతి||నరపతిసత్కృతః రాజపూజితః - అటనఃపరిభ్రమణశీలఃచమూ
పస్సేనావతిః-వణిక్ క్రయవిక్రయజ్ఞఃసధనఃవిత్రాస్వతః-తుతతనఃవితుతదేహః
ప్రణితశరీరః-చోరస్తస్కరఃఘారివిషయఃప్రకీర్ణేంద్రియః - ఏవంవిధాన్స్వ
గృహమేషవృశ్చికస్థఃకుజఃభౌమఃజనయేత్-యువజితఃస్త్రివిధేయః-సుహృ
త్సుమిత్రేషువిషమః-పర్విధేయః క్యూరస్వభావః- పరదారరతఃపరయోషి
తీప్రసక్తఃకుహకజ్ఞఃప్రజాలికః-సువేషఃశోననాలంకారః- భీరుఃసభయః
పరుషఃకర్మశః-నిస్సేహః ఏవంవిధాన్పురుషః సితభేశుక్రక్షేత్యేవమే
తులాయాంచస్థితఃకుజోజరయేదుత్పానయేత్ || ... ౬

మూ-బౌధేఽహస్తనయవావిసుహృత్కృతజ్ఞోగాంధర్వయుద్ధకుశలః

కృపణోధయోధీ- | చాంద్రేధవానలిలయానసమజితఃస్వఃప్రా

జ్ఞశ్చభూమితనయైవికలిఖలశ్చ॥

వ్యా॥ అథమిథన కన్యాకర్మటస్థేభామేజాతస్యస్వరూపంవసంతతిలకేనా
హాచాధిత॥ అనహఃతేజస్వీతనయవాకాపుత్రయ్యక్తి-విసుహృత్విత్రరహి
తఃకృతజ్ఞఃపరోవకారశీలఃగాంధర్వయుద్ధకుశలఃగాంధర్వేగీతేయుద్ధేస్తంగ్రా
మేప్రవేశనిగమవ్యూహరచనాదిషుచకుశలఃసమర్థఃకృతణఃఅదాతా-అభ
యఃనిర్భయః॥ అధీయాజ్ఞాపఠఃఏవంవిధోబాధేషుధునకన్యాస్థేకుజేభామే
జాతోభవతి॥ అథకర్మటస్థేభామేజాతస్యస్వరూపమాహ-చాంద్రగతిఅథా
వాకసధనఃసలిలయానసమజితస్వఃసలిలయానేనప్లనాదినా సమ్యగజ్ఞా
తంస్వంధనందేన-అథవాసలిలేనజలేనయాసేనగమసేనఅస్యనాసమజ్ఞా
తంస్వంధనందేన-పాజ్ఞఃమేధావీవికలోంగహీనః-ఖలఃమజ్జానః-ఏవంవిధ
శ్చాంధ్యేకకటగతేభామేజాతోభవతి॥

మూ-నిన్వ్యిక్లేశసహజావనాంతరచరస్మింహేల్పదారాత్తజోజైవేనై

కరిపుర్నరేంద్రసచివఃఖ్యాతోభయోల్పాత్మజః॥ దుఃఖాతోవిధ
నోటనోనృతరతస్తీక్ష్ణశ్చకుంభస్థితేభామేభూరిధనాత్తజోమృగగ

తేభూపాదవాతత్సమః॥

వ్యా॥ అథసింహాధన్వమీనమకరగతేకుజేజాతస్యస్వరూపంశాదూలవి
క్రీడితేనాహ॥ నిస్వగతి॥ నిన్వ్యినిధానఃక్లేశసహఃఆపద్ధీరికదధానాక్షమః-వ
నాంతరచరఃఅరణ్యమధ్యచారీ-కేచిదభయోవనచరగతిపరంతిష్ఠి-అ
యరహితఃవచనరోరణ్యచారీ-అల్పదారాత్తజోల్పకళత్రఃఅల్పపత్యశ్చ-ఏ
వంవిధఃసింహగతేకుజేఉత్పన్నోభవతి-రిపుఃబహుశత్రుఃసరేంద్రసచివఃసుం
త్రీఖ్యాతఃవిదితకీర్తిః-అభయఃనిర్భయః-అల్పాత్మజఃస్వల్పావత్యః-ఏవంవిధో
జైవేధన్వమీనస్థేకుజేజాతోభవతి-దుఃఖాతఃసత్యందుఃఖినంత-వ్రతి-విధనఃద
రిద్రః-అటనఃపరిధ్రమణశీలః-అనృతరతఃఅనత్యభాషీ-తీక్ష్ణఃసరపేతుఃకూర్మః
ఏవంవిధఃకుంభగతేకుజేఉత్పన్నోభవతి-భూరిధనాత్తజఃప్రభూతధనఃప్ర
భూతపుత్రశ్చ-భూవఃరాజా-అథవాతత్సమఃరాజతుల్యః-ఏవంవిధోమృగగ
తేమకరస్థితేకుజేఉత్పన్నోభవతి॥

మూ-ద్యౌతణఃపానరతనాస్తికచోరనిస్సాన్వీకుస్త్రీకకూటకృదనత్య

రత్రాంకుజక్షేత్రాచార్యభూరిసుతదారధనాజనేష్టాశ్చాక్రేవదా

న్యగురుభక్తిరతాశ్చసామ్యే॥

వ్యా॥ అథమేషుశ్చికుతులాన్వపగతేబుధేజాతస్యస్వరూపంవసంతతిలకే

నాహ॥ద్యౌతేతి॥ద్యౌతేఅక్షజానేయుణేవరస్వహరణేషానేవరతఃస్తక్తః-సా
స్తికఃసాస్తివరలోకేమతిర్వస్య-శాస్త్రార్థాదపేతఃతార్కికః-చోరస్తస్కరః-
నిసోన్మద్రిత్రుఃకుస్త్రీకఃకుత్సితభార్యః-కూటకృత్కూటకతా-దాంభికఃఅస
త్యనరతఃధర్మాదపేతఃఅనృతభాషీ-ఏవంవిధాఃసౌమ్యేబుధేకుజక్షే-మే
వవృత్తిగతేజాతాభవంతి- ఆచార్యఃఉపదేశకర్తా-భూరిసుతఃప్రభూతావ
త్యః-భూరిదారోబహుకళత్రః-ధనాజఃసేష్ఠఃధనాజఃసంభ్రష్టయస్య-అర్థా
జఃనేనిత్యముద్యుత-వదాన్యఃదాతాగురుభక్తిరతః- మాతృపితృగురూణాం
భక్తః-ఏవంవిధాఃపురుషాఃశౌక్రేవృషతులాగతేబుధేఉత్పన్నాభవంతి॥ ౮

మూ-వికత్తనశ్చాస్త్రగలావిదగ్ధఃప్రియంపదసౌఖ్యరతస్తతీయే॥ జలాజ్జి
తస్యఃస్వజనస్యశత్రుఃశశాంకజేశీతకరత్నయ్యుక్తే॥ - ౯

వ్యా॥అథమిధునకర్మటగతేబుధేఉత్పన్నస్యస్వరూపముపేంద్రవజ్రయా
హ॥వికత్తనశ్చ॥వికత్తనఃవాచాలః అసత్యవాదీ- శాస్త్రగలావిదగ్ధఃశాస్త్రేషువి
ద్యానుకలానుగీతవాద్యనృత్యలేఖనచిత్రకమ-సుచవిదగ్ధఃశిక్షితః॥ప్రియంప
దోభిమతజ్ఞాసౌఖ్యరతఃసుఖాసక్తః- ఏవంవిధఃశశాంకజేబుధేతృతీయేమి
ధునగతేజాతోభవతి-జలాజితస్యఃజలేనోదకేనఅజితంస్వంధనంయేన-
బలాజితస్వత్తిపాలెబలేనవీర్యేణాజితంస్వంధనంయేనేత్యర్థః- స్వజన
స్యాత్ప్రియజనస్యబుధుజనస్యశత్రుఃరిపుః- ఏవంవిధఃశశాంకజేబుధేశీతకర
త్నే-చంద్రరాశౌకకటయ్యుక్తేజాతోభవతి, ౯

మూ- స్త్రీద్వేష్యోవిధనసుఖాత్తజోటనోజ్ఞఃస్త్రీలోలఃసుపరిభవోర్మగా
శిగేజ్ఞః॥ త్రాగీజ్ఞఃప్రచురగుణస్సుఖీతుమావాక్యక్షిజ్ఞోవిగతభయ
శ్చపశ్తరాశౌ॥ ౧౦

వ్యా॥అథసింహకన్యాగతేబుధేజాతస్యస్వరూపంప్రహమికన్యాహ॥ స్త్రీ
ద్వేష్యత్తి॥స్త్రీద్వేష్యఃయోషితామనభిమతఃవిధనసుఖాత్తజఃవిధనోధనరహి
తఃవిసుఖఃవిగతసుఖఃవిగతాత్తజఃపుత్రరహితశ్చ-అటనఃపరిభగ్నుణశీలః- అ
జ్ఞఃమూఖః- స్త్రీలోలఃవనితాభిలాషీ-సుపరిభవః-అత్యర్థంపరాభిభూతః- ఏ
వంవిధోజ్ఞేబుధేఅర్క-రాశిగేసింహగతేజాతోభవతి-త్రాగీదాతా-జ్ఞ-పండి
తః-ప్రచురగుణఃప్రభూతగుణైర్వృతః-గుణాఃవిద్యాశౌర్యాదయః- సుఖీసు
ఖితః-తుమావాక్సహిష్ణుః॥ యక్షిజ్ఞఃప్రయోగవేత్తావిగతభయఃనిర్భయః-
ఏవంవిధఃపశ్తరాశౌకన్యాగతేబుధేజాతోభవతి॥ ౧౦

మూ-పరకమకృదస్వశిల్పబుద్ధీయుణవాన్విష్టికరోబుధేకజక్షే॥

స్వపసత్కృతపండితాస్తవాశ్యానవమేంత్యేజితసేవకౌ త్యశిల్పః॥

వ్యా॥ అధముకరధన్విమీనగతేబుధేజాతస్యస్వయాపహం చ్చందసికేనాహం॥
పరకమకృదితి॥ పరకమకృత్ పరప్రేష్యః - అస్వఃదరిద్రః-శిల్పబుద్ధిశిల్ప
కమన్యసుగక్తమతిఃఋణవాపరస్వగ్రహణశీల-విష్టికరః- వేతనంవిని
బలాత్కారేణబారవహనంవిష్టిః-తత్కర్తృతా-ఏవంవిధోకజక్షేమా
కరకుంభగతేబుధేజాతోభవతి-స్వపసత్కృతః-రాజపూజితః-స్వపసమ్మతో
వా-రాజవల్లభః-పండితః-విద్వాన్-ఆప్తవాక్యః-వ్యవహారార్థవేత్తా-ఆప్తమను
కూలంవాక్యంయస్య ఏవంవిధోనవమేధస్సద్ధితేబుధేజాతోధవతి-జితసేవ
కః-జితాస్సేవకాయేనవరాధనదత్తుః-పరాభిప్రాయజ్ఞః - అంత్యశిల్పః-చర్మ
పాదుకాదికతా-ఏవంవిధోంత్యేమీనగతేబుధేజాతోధవతి-ఇతిబుధాధిష్టిత
రాశిస్వభావః,

మూ- సేనానీచ్యహువిత్తదారతనయోదాతాసుభృత్యః-తుమీతేజోదార
గుణాన్వితస్సురగురౌఖ్యాతః-పుమాకాజభేకల్పాంగస్ససఖాధ
మిత్రతనయస్త్రాగీప్రియశ్శౌక్రచౌధే భూరిపరిచ్ఛదాత్మజసుహృ
తాచివ్యయక్తస్సుఖీ॥

౧౭

వ్యా॥ అధజీనాధిష్ఠితరాశిస్వభావః-తత్రమేషవృద్ధికవృషతులామిధునక
వ్యాగతేజీవేజాతస్యస్వయాపంశాదూలవిక్రీడితేనాహం॥ సేనానీరీతి॥ సేనానీ
స్సేనానాయకః-బహువిత్తః-ప్రభూతధనః-బహుదారః-ప్రభూతకళత్రః-బహు
తనయః-ప్రభూతావత్యః-దాతాదానశీలః-సుభృత్యః-శోభనభృత్యః-తుమీత
మావా-తేజసాకాంత్యాదారగుణైకళత్రసామ్రాట్-ప్రియతమయక్తః-ఖ్యా
తః-ప్రఖ్యాతకీర్తిః-ఏవంవిధః-సురగురౌజీవేకాజభేకజక్షేత్రమేషవృద్ధిక
తేజత్వనోభవతి-కల్పాంగః-స్వస్థదేహః-నసుఖి-సుఖయక్తః-సార్థసధనః-స
మిత్రః-సమహృత్ సతనయః-పుత్రాన్వితః-సుఖధనమిత్రపుత్రయక్తః-త్రాగీదా
తాప్రియః-సర్వజరవల్లభః-ఏవంవిధః-శౌక్రభేకక్రక్షేత్రవృషతులాస్థేజీవే
తనోభవతి-భూరిపరిచ్ఛదః-బహువస్త్రగృహపరివారః-భూర్యాత్మజః-బ
హుపుత్రః-భూరిసుహృత్-ప్రభూతమిత్రః-సాచివ్యేనచివస్యభావః-సాచివ్యం
తస్మిన్ మంత్రితేనియక్తః-సుఖిసుఖితః-ఏవంవిధోబాధేబుధక్షేత్రమిధునక
స్యాస్థితేజీవేతనోభవతి॥

౧౮

మూ- చాంద్రేరత్నసుతస్వదారవిభావః-ప్రజ్ఞానుభైరన్వితసింహే
స్యాస్థితానాయకస్సురగురౌప్రేక్షయచ్ఛంద్రభే-స్వక్షే-

మాండలికోనరేంద్రసచివస్సేనాపతిర్వాధసీకుంభేకర్కటవత్స

లానిమకరేనీచోల్పవిత్తోనుఖి॥

౧౩

వ్యా॥ అధఃకర్కటసింహాధమర్తీ నకుంభమకరస్థేజీవేజాతస్యస్వరూపంశార్దూ
లవిక్రీడితేనాహ॥ చాండ్రభృతి॥ రత్నానిమణయః సుతాః పుత్రాః స్వంధనందా
రాః కళత్రం విభవః విశ్వర్యం ద్రజ్ఞామేధాసుఖం సౌఖ్యం ఏతైరస్వితః సంయు
క్తః ఏవం విభః చాండ్రదేవం ద్రక్షేత్రకర్కటగతేసురగురౌజీవేజాతోభవతి-బల
నాయకః సేనావ్రధానః అన్యచ్ఛయచ్ఛంద్రభేకకకటగతే ఉక్తం రత్నసుత
స్వదారవిభవః ప్రజ్ఞాసుఖైరస్వితభృతి-తాదృశశ్చ సింహగతేజీవేస్సాధ్యవేత్-
మాండలికః మండలాధిపతిః సేనానాథోవా ఆభవాధనీవిత్తవాః- ఏవం విభస్వ
క్షే-స్వరాశౌధస్సనిమీనేచస్థితేజీవే ఉత్పన్నోభవతి-కుంభేకకకటవదితి -
యాః కర్కటగతేజీవే ఫలాచ్యభిహితానిరత్నసుతస్వదారవిభవః ప్రజ్ఞాసుఖై
రస్వితభృత్యేతానికుంభస్థితేచగురౌభవంతి - అత్రాస్యేనసహమతభేదః తదస్య
ధానిచఃకుంభేజనయతి కమణితోయాశ్రయేన క్షమితి గ్రంథాంతరే॥ నీచః
కులానుచితాధమకమకృత్-అల్పవిత్తః ప్రోకార్థః అనుఖిదుఃఖతః- ఏవం విభామ
కరగతేజీవే ఉత్పన్నోభవతి-ఇతి బృహస్పతిరాశిస్వభావః॥ ౧౩
మూ-పరయువతిరత్నదర్శనాదైహ్యతవిభవః కులపాంసనః కుజక్షే॥

స్వబలమతిధనోవరేంద్రపూజ్యః స్వజనవిభుః ప్రభితోభయస్సితేస్వే॥
వ్యా॥ అథ శుక్రాధిష్ఠితరాశిశీలాన్యచ్యంతే-తత్రమేషవృశ్చికపృషతులాగతే
శుక్రే ఉత్పన్నస్వస్వరూపం పుష్పిత్రాగ్రయాహ॥ పరయువతిరత్నభృతి॥ పరయు
వతిరతః పరస్త్రిమసక్తః-తదర్థవాదేతాసాంపరస్త్రిణాం అర్థవాదైః అనునయవ
చనైః హృతవిభవోపహృతార్థః-కులపాంసనః కులకలంకభూతః- ఏవం విభః సి
తేశుక్రే కుజక్షే-కుజక్షేత్రమేషవృశ్చికగతే ఉత్పన్నోభవతి- స్వబలేనాత్మీ
యేనవీర్యేణస్వమత్యా ఆత్మీయబుద్ధ్యాచధనంయస్యాసౌస్వబలమతిధనః- స
రేంద్రపూజ్యః రాజవల్లభః స్వజనవిభుః బంధుప్రధానః-ప్రథితః విఖ్యాతః అభ
యః నిర్భయః- ఏవం విభః- స్వేస్వక్షేత్రపృషతులాస్థితేశుక్రే ఉత్పన్నోభవతి॥
మూ-సృపకృత్యకరోర్ధవాన్-లావిన్ధునేషష్ఠగతే తినిచకమా- ౧౪ విజ

తుః గతే మరారిపూజ్యే సుభగస్త్రిజితోరతః కునార్యామ్॥ ౧౪

వ్యా॥ అథ మిధునకన్యామకరకుంభగతేశుక్రేజాతస్యస్వరూపం పుష్పిత్రా
గ్రయాహ॥ సృపకృత్యకరః రాజకమకకతా- అర్థవాదాధనీ-కలాత్కలా
జుగీతవాద్యాదికవేత్తా- ఏవం విభః- మరారిపూజ్యే చైత్యగురౌ శుక్రే మిధున

గతే ఉత్పన్నోభవతి-షష్ఠగతేశ్వరేణ్యతేనుకైతనిచకర్తావ్యకార్యకరః ఉత్పన్నోభవతి-సుభగఃసర్వజనప్రియస్త్రీఃజితఃప్రమదావశగఃకునాద్యాంకుత్సి తస్మియాంరతస్యకఃపవంభధఃకుత్రైవిజక్షగతేమకరకుంభస్థతేఉత్పన్నోభవతి॥

౧౫.

మూ- ద్విభార్యోద్ధీభీరుప్రబలమదశోశశ్చశశిభేహరాయోషాప్తార్థః ప్రవరయువతిమందతనయః । గుణైఃపూజ్యస్సస్మరగసహితే దానవగురౌరుషేవిద్వానాథ్యోనృపజనితపూజోతిసుభగః॥ ౧౬

వ్యా॥ అధకకటసింహధన్విమీనగతేశుకైజాతస్యస్వరూపంశిఖరిణ్యాహ॥ ద్విభార్యఃభార్యాద్వయయ్యుక్తః-అధీయాష్టావరః భీరుంసభయః- ప్రబలమదోతదృప్తః-ప్రబలశోకోతిమఃఖతః-పవంభధోదానవగురౌశుకేశభేకకటగతేఉత్పన్నోభవతి-యోషాప్తార్థస్త్రీప్రాప్తధనః- ప్రవరయువతిఃశ్రేష్ఠస్త్రీకః-మందతనయఃఅల్పపత్యః-ఎవంభధోదానవగురౌసింహగతేశుకే ఉత్పన్నోభవతి-గుణైఃపూజ్యఃమాన్యఃసస్వఃసభనః- పవంభధస్మరగసహితధన్విగతేశుకై ఉత్పన్నోభవతి-విద్వాన్పండితః అధ్యఃశుశ్రవరః-నృపజనితపూజఃనృపేణరాజ్ఞాజనితోత్పదితాపూజాఅహాణాయస్య- అతిసుభగస్సర్వజనవల్లభః-పవంభధోరుషేమీనగతేశుకేఉత్పన్నోభవతి-ఇతిశుక్రస్వభావః॥

మూ-నూఖోటనఃకపటవాదీసుహృద్యమేజేకీటేతుబంధవధభాచ్ఛపలోఘ్నుశ్చ । నిస్త్రోసుఖార్ధతనయస్థులితశ్చలేఘ్నరతౌపతి భావతిముఖ్యపతిశ్చబాధే॥

౧౭

వ్యా॥అధశస్యధిష్ఠితాశిశీలాన్యచ్యంలేతత్రమేషవృద్ధికమిధునకన్యాగతే శనైశ్చరేఉత్పన్నస్వస్వరూపంవసంతతిలకేనాహ॥మూఖఃఅజ్ఞానఃఅటనఃపరిభ్రమణశీలఃకపటవాదాంభికః-విసుహృత్మిత్రరహితఃపవంభధోయమేశనాలజేమేషగతే ఉత్పన్నోభవతి-బంధవధభాక్బంధోబంధనవధస్తాడనం-ఎతద్ద్యయ్యుభజతఇతితథా-చపలఃక్రియాస్వనవస్థితఃఅఘ్నుశోనిదయః-ఎవంభధోకీటేవృద్ధికగతేఉత్పన్నోభవతి-నిస్త్రోసుఖార్ధతనయఃనిగతాప్రీలజ్ఞాయస్యసనిలజ్ఞఃనిస్సుఖోదుఃఖతః-రథోదరిద్రః నిస్తనయః-పుత్రరహితఃలేఘ్నలేఘ్నకమణిస్తలితఃఅజ్ఞః-రతౌపతిఃరతౌధిక్యతః-ముఖ్యపతిఃప్రధాననాథః-పవంభధోనౌధేబుధజ్ఞే-త్రమిధునకన్యాగతేసౌరేఉత్పన్నోభవతి॥

౧౮

మూ - వజ్రః స్త్రీప్రోనబహువిభవోభూభార్యోవృషధేఖ్యాతసోన్వ
 ఛేగణపురబలగ్రామపూజ్యార్థవాంశ్చ | కర్మిణ్యసోవికలదశ
 నోమాతృహీనోసుతోజ్ఞఃస్సింహేనార్యోవిసుఖతనయోవిష్టికృతున్
 ర్యపుతే ||

౧౮

వ్యా|| అథవృషతులాకర్మటసింహగతేసారేజాతస్యస్వరూపంమందాక్యాం
 తయాహ|| వజ్రస్యస్వగమ్యాసుస్త్రీషుయోషిత్సుభిష్టఃవల్లభః-నబహువిభవః
 అలేష్వర్యయుక్తః-భూరిభార్యఃప్రభూతదారః ఏవంవిధోవృషగతేసూర్య
 పుత్రేతేనైశ్చరేఉత్పన్నోభవతి ఖ్యాతఃవిదితకీర్తిః-గణానాంసమూహానాం
 ఘరాణాంనగరాణాంబలానాంపైన్యానాంగ్రామాణాంవపూజ్యోమాన్యః
 అర్థవాక్సధనః-ఏవంవిధసోన్వఛేత్ప్రీతియోద్ధరాశాతులాయాంస్థితేసారే
 ఉత్పన్నోభవతి. అస్యదరిద్రఃవికలదశనఃఅల్పదంతః-మాతృహీనఃజననీవియు
 క్తఃఅనుతఃపుత్రరహితః-అజ్ఞఃమూఖః - ఏవంవిధంకర్మటగతేసారేఉత్ప
 న్నోభవతి. అనార్యఃఅపూజ్యః-విసుఖోయఃఖిలే-వితనయఃపుత్రరహితః- విష్టి
 కృతాభిరవాహకః-ఏవంవిధఃసింహగతేసూర్యపుత్రేతేనైశ్చరేజాతోభవతి||

మూ- స్వంతఃప్రత్యయితోనరేంద్రభవనేనత్పుత్రజాయాధనోజీవక్షే
 త్రగతేర్కజేపురబలగ్రామాగ్రనేతాధవాఅన్యస్త్రీధనసంపృతః
 పురబలగ్రామాగ్రణీమందదృక్ స్వక్షేత్రేమలిస్థస్సిరాక్షణవిభ
 వోభోక్తాచజాతఃపుమాన్||

౧౯

వ్యా|| అథధన్వమీనమకరకుంభగతేసారేజాతస్యస్వరూపంశామూలవిక్రీ
 డితేనాహ|| స్వంతఃకోభనోంతఃపర్యంతోయస్యస్వంతః-శుభేనకమణాంత
 స్యవృత్త్యుభవతి. అథవాఅంతేకోభనంసుఖాదికంయస్య - నరేంద్రభవనే
 రాజగృహేప్రత్యయితఃసంజాతప్రత్యయఃసత్పుత్రఃకోభనావత్యః సజ్జాయః
 కోభనభార్యఃసద్ధనఃసద్విత్తఃపురబలగ్రామాగ్రనేతాపురాణాంనగరాణాం
 బలస్యసేనాయాగ్రామాణాంచఅగ్రనేతాప్రధానోనాయకఃఏవంవిధోక
 జేసారేజీవక్షేత్రధన్వమీనగతేజాతోభవతి. అన్యస్త్రీధనసంపృతఃపరయో
 షిఢిఃపరధనైశ్చసంపృతఃసంయుక్తఃపురబలగ్రామాగ్రణీపురాణాంబలా
 ణాంగామాణాంచఅగ్రణీప్రధాననాయకఃమందదృగల్పచక్షుఃమలినఃమ
 లోపేతఃస్నానాలసఃస్థిరాధఃస్థిరవిత్తఃస్థిరవిభవఃస్థిరైశ్వర్యః - భోక్తా అ
 సంచయశీలః - ఏవంవిధఃపుమాన్పురుషఃస్వక్షేత్రేమకరకుంభగతేసారేజా

తో భవతి త్తతని రాశిస్వభావః-ఎతేషు సర్వేషు గ్రహరాశిస్వభావేషు బలవతి
రాశౌ తదధివతో తస్మింశ్చ గ్రహే బలవతి జాతస్వయంధౌ క్తం రాశిస్వరూపం భ
వతి ద్వయోగ్యులవతో రేతస్త్వి బలవతి వాత్మతదనురూపం స్వరూపం-నకస్త్విం
శ్చిద్బలవతినకిం దిద్భవతీతి॥

మూ-శిశిరకరసమాగమేషు తానాం సదృశఫలం ప్రవదంతి లగ్నజాతం॥

లమధికమిదం యదత్ర భావాభవనభనాధగుణైర్విచింతనీయాః॥

వ్యా॥ అధమేషాదిఫలగ్నేషు చంద్రాకాంతరాశ్యుక్తస్వరూపాతిదేశం
పుష్పితాగ్రయాహ॥ శిశిరకరేతి॥ శిశిరకరశ్చంద్రమాస్తస్య రాశిభిస్సహ స
మాగమేయత్స్వరూపముక్తం వృత్తాతామ్యుద్భుతిత్యాదికం-తన్నేషు లగ్నజాత
స్యాపి వక్తవ్యం-ఎవమస్యేషు పి రాశిభుషాదిఫలస్థితే చంద్రమసియదుక్తం
తల్లగ్నజాతస్యాపి వక్తవ్యం-యతో మునయః సదృశం ఫలం వదంతి కథయంతి-
స్వరూపభేదాభావాత్-తథాచ సత్యః॥ మేషవిలగ్నే కునఖీసురోషణోభేద
కృత్ స్థలిత వాక్యః॥ పితృనిలభూయిష్టః కృపణోతి బహువృథ శ్చైవ ॥ రహి
తో బాల్యే గురుభిః కుండసుతస్త్వజసనహజహితకతాః॥ ధమన్ధితో విదే
శోపగశ్చ కమాః రభత్యఫలమ్ ॥ నీచాం వాపి శునాం వా వికలాం లభతే న్య
పూర్వీకాం భార్యాం॥ సహజసమాన్యపిమిత్యాణి చాస్య బంధుత్వముపయాం
తి॥ శస్త్రైః నివాపిషైర్వా మరణం పితృభ్యవైర్వికారైర్వా॥ స్యాత్ప్రత్యాజ్ఞాన
నాదావవషాద్దుర్గాత్యపతేనాద్య ॥ వృషభశ్చిలగ్నే స్థూలోష్టగండనా
సోమహాలలాటశ్చ॥ శ్లేష్మనిలభూయిష్టస్త్రాగే బహుశోష్యయరతశ్చ॥ క
న్యాప్రజోల్పపుత్రః పితృజనన్యాశ్చ దోషకృష్ణహుశః॥ కమణీసతతం న
క్తో విధమన్యక్తో ధౌ భాక్ జైవ ॥ నిత్యం కళత్రకాంక్షితస్త్రవిఘాతినదా
న్యజనహతాః॥ మృత్యుశ్చస్త్రైః పాశైర్మృగైశ్చ లభతే న్యదేశేషు॥ దేహ
శ్రమైజః లైర్వా శూలైర్వాప్యటననిరసనైశ్చైవ॥ పురుషశ్చతుష్పదైర్వా
బలాన్వితాస్త్రుత్యముపయాతి॥ పూర్వవిలగ్నే మిధునే హీనాంగసూయతే
ధికాంగౌవా॥ ప్రియవాగ్విశిష్టకమామిశ్రవ్రకృతిద్విజననీకః॥ అల్పసుతి
రల్పకాయస్సత్రాంచమహితో గురుణాంచ॥ అల్పసహజౌల్పచేష్టః పరావమ
దీగుణయుతశ్చ॥ కమన్సుబహుష్వభిరతో ధమన్సాధయతి సచాకథమే
ణ॥ పాగప్రాణాభావివిధాదోషైస్తైస్తైస్తనాశయతి॥ బహ్విఃపత్నీల
భతేరోగాంశ్చ దారుణాజయతి॥ వ్యాలాద్విషాస్త్రుగాద్యమృదకాద్య

మృత్యుముపయాతి॥ కర్మిణీపూర్వవిలగ్నే నైకాగ్రోగుహ్యరోగవాఙ్భీరుః
 ఉరసికృతాభిజ్ఞానకథాంబుత్పథగ్రాహీ॥ పాపానసహితాభజతేవరస్వ
 మపి డిపేవ్యయేనసకృత్ ॥ స్వజనాస్తృప్తంస్పజనైర్విసృణోతోహ్యస్థిర
 ప్రసవః॥ తీక్ష్ణంకమేవదేశేత్యంహ్యధోదితఃపరస్వామి॥ అనదృశదారోరి
 పునిజితశ్చపూజ్యస్సమూహానాం॥ కలతాపీడాద్రజ్జ్వాలకఫాదయాదస్థిభంజ
 నాచ్ఛేదాత్॥ దేహాచ్ఛేదాదధవాజలోదరాస్తృత్యుమాప్నోతి ॥ సింహవిల
 గ్నేకరినఃప్రియకామిషఃపైత్తికోవితతనాశః॥ బహుగంభకటుంబః కృతణ
 స్తృగసంమతఃఖ్యాతః॥ సహజవిషాదీస్వజనస్యభూతకోవిక్రమైస్సవ్యైర్ద్యు
 క్తః॥ అపేదాదీకమకరోవివిధోపాయైస్తృధమి-త్యః॥ భార్యాబహ్వీలభ
 తేవిద్యాద్వివిధాఃకులైగుపేతాశ్చ॥ కట్యాంగుజశ్చరూశోజానోబ్బదకశ
 నేనుచాప్నోతి॥ మృత్యుశ్చస్త్రైసాస్పైషైశ్చకాస్తైరధామయైశ్చపి॥ అం
 బుచరైర్వాసతైర్విరుద్ధభుక్షయాహోముపయాతి॥ షష్టవిలగ్నే ప్రియవా
 క్తనుచ్ఛవిదీఃకుకరచరణః॥ మిశ్రప్రకృతిశ్చగ్యాకృతిప్రణీచార్థవాక్
 కృతణ॥ స్వజనస్యేష్టఃకన్యాబహుప్రజోభ్యాశ్చభీష్టరుద్ధశ్చ॥ ధమప్రియో
 ల్పలాభఃకర్మణిపుణఃసమాచరతి॥ వివిధాచ్ఛతుష్పకగణాచ్ఛస్త్రాత్పీత్రో
 ద్భవాద్రోగాత్॥ శోకాత్సంతాపాద్యామృత్యుంచాప్నోతిపాతాద్యై॥ సప్త
 మరాశాలగ్నేవిషమాంగసన్మయతేఽమమశీలః॥ కఫవాతికస్సుచఃలోహ్య
 స్వగ్రీవఃకృతజ్ఞశ్చ॥ అధాన్విపులాకలభతేఽయేనసంపూజ్యతేయశఃపా
 యః॥ గురుసేవాయాంనిరతఃపితాస్యజనసహజపూజ్యః॥ అధ్వరుచిధమి
 ష్టోవినాశమాయాతీవీడనైస్సైన్వినైన్వి॥ మృతభార్యః కలహరుదిర్చహుశ
 శ్శోకాదిభిఃక్లిప్తః॥ మృత్యుఃఖ్యాతాత్పురుషాత్స్వజనాత్సామ్యాచ్ఛతుష్ప
 కాద్యాపి॥ స్వేదాచ్ఛవిప్రయోగాదుపవాసాన్తాగ్గయోగాద్యై॥ అష్టమ
 రాశౌలగ్నేవిశాలరజ్వాసనోదరఃక్రూరః॥ పితృప్రకృతిః పింగేక్షణోమృదు
 ద్రుతగతిఃపరస్వామి॥ స్థితకుటుంబస్వజనోంతకశ్చ॥ బహువ్యయోబహుప్రస
 వః॥ సుఖరహితోభ్యాశ్చప్ర్యావృషసేవీధర్మహీనశ్చ॥ భార్యానిమిత్తవిముఖీ
 శత్రోర్నాథాదదాతి॥ బహుశశ్చస్వకులోహ్లాతాంచ్చత్రూలభతేరొ
 గాంశ్చనైకవిధాః॥ గాత్రచ్ఛేదైశ్చత్రోర్వశఃగతోబంధనైఃప్రహరైశ్చ॥
 రోగైర్వాపాపకృతైఃష్పాలనాద్యామృత్యుముపయాతి॥ స్థూలోత్పదశనవా
 సోనవమేలగ్నేకథాంబుప్రకృతిః॥ మాంసలగుహ్యాంభుజఃకునభికమోక
 ద్యుతశూరః॥ యుద్రాన్మీచాన్మజతేచోర్గావనలాన్మృశాచ్ఛనష్టధనః॥ విజా

నానాంప్రసవౌబహుపూజ్యైభ్రాతృభూతరుచిః ॥ కమఃవిదేశేష్విష్టః కు
రుతేచిత్రానిచాహాతిన్యపేభ్యః ॥ ధమేతుమధ్యమమతిహారైశ్చవిరోధ
మువయాతిరోగాన్వదనేలభతేవతుష్పదాచ్ఛాన్యసస్సమాప్నోతి ॥ మృత్యుం
చితేశయాద్వాసృసాచ్ఛబుధాజ్జరాద్వాపి ॥ దశమవిలగ్నేతనునాసీకాపుటో
దీఘఃపక్ష్యకరచరణః ॥ వాయ్వాత్సకోమృగానోభీరుశ్చవలోభబంధనభా
క్ ॥ తుద్రకుటుంబోల్పధనఃకృపణఃకన్యాప్రజోమృతస్వజనః ॥ సహజసమృ
ద్ధశ్శ్రేయాన్నలపాదరణ్యాచ్ఛలభధనః ॥ ఉపవాసవ్రతశీలోనీచామిష్టామవా
పుయ్యాద్భిర్యాం ॥ బహువిగ్రహాల్యకేశోదుబలజానశ్చరోగాతకః
బాలాదనిలాచ్ఛస్త్రాన్నలపాద్విశాన్యసతనాగ్రజాద్వాపి ॥ పిత్రోదయాదజీ
నాన్ద్రియతేవామాగః విభిన్నః ॥ ఏకాదశేవిలగ్నేస్తభ్యఃక్రూరఃకులాగ్రజః
పురుషః ॥ పిత్రానిలభూయిష్టస్తిలపుష్పసమాననాశ్చ ॥ పాగ్నాన్నాశయతే
ర్ధాబహుసృత్యస్సాస్యతేవ్యయైశ్చపి ॥ క్షీణఃస్వగోత్రశుభజనపరశ్చతుసు
హృత్స్వజనశత్రుః ॥ కమఃశిషాపేసక్తః తనుశ్చకాంతానవాపుయాల్లా
భా ॥ ధమఃధ్వజప్రవృత్తౌదైవతసూజాశ్చకారయతిభార్యాం ॥ విగ్రహశీ
లాంలభతేవివిధాఃరోగాకభాన్భవానురసి ॥ మ్రియతేవజరరరోగాద్వ
మనాత్ స్త్రీణాంప్రయోగాద్వా ॥ ద్వాదశశేషాగ్లగ్నేస్థూలోష్టోమీనదృ
జ్మహానానఃకఫవాతకోమహాత్మాత్వస్థైరీషీనైకమతచ్ఛేష్టః ॥ శిష్టాయవ్యయ
భృత్యైఃస్వజనస్త్రీపూజితస్సహజనాథః ॥ కమఃశిషామేయక్తఃపిత్రోప
చయస్సదారశ్చ ॥ నీచాచాగాంభార్యాంలభతేచరిత్రాసుదారుణాక్రూ
రాఃరోగాత్సకోశితోదాత్పూయాద్భయంవ్యాశసింహేభ్యః ॥ మృత్యుం
పురుషైర్గణబృందపూజితైర్గుహ్యజైర్వికారైర్వా ॥ ఏద్యోషధప్రయోగా
దుపవాసాన్తాగఃదోషాద్వేః ॥ ఏవంశిశిరకరసమాగమసదృశంలగ్నజాతం
ఫలతేద్రాశిశిరకరాశ్రితరాశేరీక్షణం దృష్టిఫలంవక్ష్యమాణం తల్లగ్నజాత
ప్యాపివక్తవ్యం-చంద్రేభూవమృధావిత్వాద్భీకింతు-లగ్నేస్సలమధికమిదం-య
దత్రభావాగ్నితి - చంద్రరాశితత్తనమత్రలగ్నాదిమభావేష్వధికంఫలం - య
ద్భావాస్తస్వాదయః - భవనగుణైః రాశిగుణైః భవనసాధగుణైఃవిదంతనీ
యాఃవిచార్యాః-భవనభనాథయోః గుణఃసబలస్వం-ఏతదుక్తంభవతి-లగ్నే
లగ్నవతొచబలవతిజాతస్యశరీరపుష్టిర్వక్తవ్యా-లగ్నాద్వివీతీయరాశౌబల
వతితదధిః తొచబలవతిజాతస్యదనసమ్మద్ధిర్వక్తవ్యా-ఏవంశేషరాశిబలతదధి
వబలేవజాతస్యభ్రాత్రాదీనాంసృద్ధిర్వక్తవ్యా-తథాపికించిద్విశేషః-కథయతి

విపరీతంరిప్పషష్ఠాష్టమేష్విత్వాది. ఏవంతన్వాది ధేఘరాశిష్వబలవత్సుతదధి
పేషుచాబలవత్సుభావహానిర్వక్తవ్యా - భవనభనాథయోః యద్యేకోబల
వాఙ్భవతితదామధ్యస్థాభావవృద్ధిర్వాచ్యేతి- తథాచయవనేశ్వరః॥ భావే
శభావాశశిభస్వభావప్రధానమధ్యాధమదశఽనాద్యైః॥ తద్భావేనంపత్తివి
పత్త్యుపామైవైకార్యాశీకంపాకముపైతిపుంసామితి॥ ... ౨౦

ఇతిశ్రీభట్టోత్పలవిరచితాయాం బృహజ్ఞాతకవివృతా

రాశిశీలాధ్యాయోష్ఠదశః. ౧౮

అథనృష్టిఫలాధ్యాయః ౧౯,

మూ- చంద్రేభూపబుధౌనృపో పమగుణీసేనాధ నాశాచ్చజగేనిస్సృష్టే
నన్మమాన్యభూపధనిసఃప్రేష్యఃకుజాద్యై గ్రహవి । నృనైయోవ్యవ
హారిపాథివబుధాభీతంతువాయాధవస్సృజ్జేయోధ్యైకవిజ
భూమిపతయోయోజీవిద్యుగ్రోగిశౌ॥

వ్యా॥ అథాతోదృష్టిఫలాధ్యాయోవ్యాఖ్యానీయతేతత్రమేషపృషుభునక
కటాన్ధేచంద్రేకుజాద్యై గ్రహైశ్చశ్రమా నేజాతస్యస్వరూపంశామూ
లవిక్రీడితేనాహ॥ చంద్రేభూపబుధావితి॥ కుజాద్యాభూమాదయఃకుజబుధబృ
హస్పతిశుక్రశనైశ్చరార్కాఃతత్రాజగేమేషధైచంద్రమసికుజదృష్టేజాతౌ
భూపోరాజా-బుధదృష్టేబుధఃపండితఃజీవదృష్టేనృపోపమోరాజతుల్యఃశు
క్రదృష్టేగుణీగుణవాఙ్-కేచిద్వణితిపరంతి-శనైశ్చరదృష్టేనైనశ్చరఃసూ
ర్యదృష్టేఅధనఃదరిద్రఇతి - ఏవంమేషలగ్నేపికుజాదిదృష్టేఫలంవాచ్యం-గవి
వృషధైచంద్రమసికుజదృష్టేఉత్పన్నోనిస్వందరిద్రః- బుధదృష్టేనైనశ్చరః-
జీవదృష్టేనృమాన్యఃనృణాంమాన్యఃపూజ్యః-కేచిన్నృపాధ్యైతిపరంతి-న
పాథ్యఃనృపారాజానఃతేషామాధ్యః ఈశ్వరఃశుక్రదృష్టేభూపఃరాజా - సౌ
రదృష్టేధనీధనవాఙ్సూర్యదృష్టేప్రేష్యఃదాసః- ఏవంపృషులగ్నేపిన్మధ్యమి
ధునగతేచంద్రమసికుజదృష్టే అయోవ్యవహారికస్యవిక్రయకః-బుధదృష్టే
పాథివఃరాజా-జీవదృష్టేబుధఃపండితః-శుక్రవీక్షితేలభీఃనిభాన్యధీరః-సౌ
రవీక్షితేతంతువాయః-రవివీక్షితేఅధనఃదరిద్రః- ఏవంమిధునలగ్నేపి-స్వజ్జే
కర్కటగతేచంద్రమసికుజావలోకితేయోద్ధాయుధకుశలః- బుధవీక్షితేకవిః
కావ్యకతా-జీవవీక్షితేజ్ఞఃపండితః- శుక్రవీక్షితేభూమిపతీరాజా-సౌరవీక్షితే
తేఅయోజీవీఆయుధజీవీ సూర్యవీక్షితేద్యుగ్రోగిచక్షుర్వ్యాధ్యధి-తః- ఏవం
కర్కటలగ్నేపి॥ ... ౨౧

మూ- జ్యోతిష్జ్ఞానధ్వనరేంద్రనాపితన్యవత్సై శాబుధాద్యైహారో
తన్వన్యూపచమూపనైపుణయూతా షష్ఠే శుభైః స్త్రావ్యశ్రయః।
జూకేభూపసువణకారవణజశ్శేషేషితేనైకృతిఃకీటేయగ్నపితౄ
సతశ్శరజకోవ్యంగోధనోభూపతిః॥ ౨

వ్యా॥ అథసింహకన్యాతులావృత్తికగతేచంద్రేబుధాదిన్యైజాతన్యస్వ
రూపంశారూ-లక్షితీతేనాహ॥జ్యోతిష్జ్ఞేతి॥బుధాదయఃబుధగురుశుక్రశని
సూర్యభౌమాః - హరిసింహస్త్రీహారాసింహగతేచంద్రేబుధావలోకి
తేజ్యోతిష్జ్ఞః జ్యోతిశ్శాస్త్రార్థవేత్తా-గుర్వవలోకితేలభ్యః శుశ్వగఃశుక్రావ
లోకితేనరేంద్రఃరాజా- సారావలోకితేనాపితః-రవ్యవలోకితేనృపః-కుజావ
లోకితేక్షేశఃభూపతిః ఏవంసింహలగ్నేపి-తద్వదిత్యాది-తద్వద్బుధాదిభిఃఅ
వలోకితభక్త్యనువతతే-సర్వద్ర-షష్ఠేకన్యాగతేచంద్రేబుధావలోకితేభూ
పఃరాజా జీవావలోకితేచమూపః సేనాపతిః-శుక్రావలోకితేనైపుణయూతఃస
ర్వకార్యేషుసూక్ష్మవృష్టిః - అశుభైః సారరవిభామైఃదృష్టేస్త్రావ్యశ్రయో
భావతిస్త్రియమాశ్రిత్యజీవతీత్యర్థః- ఏవంకన్యాలగ్నేపి - జూకేతులాస్థేచం
ద్రమసింబుధావలోకితేభూపోరాజా-గుర్వవలోకితేసువణకారః - శుక్రావ
లోకితేనచక్ర క్రయవిక్రయజ్ఞః సారసూర్యశుభైరీషితే దృష్టేనైకృత్తీశ్వరః
ఏవంతులాలగ్నేపి - కీశేఃపృశ్చికగతేచంద్రమసింబుధావలోకితే యుగ్నపితౄ
యుగ్నస్యయమశన్యపితాజుకఃఉత్పన్నోభవతి- జాతఏవయగ పితాద్యపితృ
కర్తృకేచిద్వన తి-గుర్వవలోకితేనతఃప్రహ్వః- శుక్రావలోకితేరజఃవస్త్రని
ర్ధేరజః- సారావలోకితేవ్యంగోగహీనః సూర్యవలోకితేఅధనఃదరిద్రః
కుజావలోకితేభూపతిః రాజా - ఏవమేతై రేవపృష్టేవృశ్చికలగ్నేపి ఫలం
వత్సవ్యం॥ ౨

మూ- జ్ఞాత్యుర్వీశజనాశ్రయాశ్చతురగేపాపై స్వదంభశ్చతశ్చాత్యు
ర్వీశనరేంద్రపండితధనిద్రవ్యోనభూపామృగే భూపోభూపసమో
న్యదారనిరత శ్శేషైశ్చకుంభస్థితేహాన్యజ్ఞాన్యపతిర్బుధశ్చరుష
గేహావశ్చసాపేషితే॥ ౩

వ్యా॥ అథధన్వీనుకరకుంభమీచంద్రే చంద్రమసింబుధాదిన్యైజాతన్యస్వ
రూపంశారూ-లక్షితీతేనాహ॥జ్ఞాత్యుర్వీశేతి॥ తురగౌనన్వీతత్యస్థేచం ద్రే

బుధదృష్టేజ్ఞాతీశఃస్వజనభద్రాగురుదృష్టే ఉర్విశో రాజాశుక్రదృష్టే జనాశ్రయఃజనానామాశ్రయఃస్థానంపాపైశ్చనిరపకజైఃదృష్టే సదంభఃదాంభికః-మిథ్యాధర్మధ్వజీశరఃపరకార్యవిముఖశ్చభవతి-ఏవంధర్మిలగ్నేపిమృగేమకరస్థేచండ్రేబుధదృష్టే అత్యుర్విశోరాజాధిరాజోభవతి-గురుదృష్టే నరేంద్రోరాజా-శుక్రదృష్టే పండితః-శనిదృష్టే ధనీ విత్తవాః-సూర్యదృష్టే ద్రవ్యోనః దరిద్రః-క్షజదృష్టే భూపోరాజా - ఏవంమకరలగ్నేపి-కుంభస్థేచంద్రమసిబుధదృష్టే భూపోరాజాభవతి-గురుదృష్టే భూపనమః రాజతుల్యః శుక్రదృష్టే అన్యదాచనిరతః పరస్త్రినక్తః- చశబ్దాచ్ఛేషేః శనిసూర్యకుజైః భిరప్యన్యదానిరిత ఏవ- ఏవంకుంభలగ్నేపి- యువగమినస్థేచంద్రమసిబుధదృష్టే హాస్యజ్ఞః హాస్యమపహాసంకతుః-ంజానాతీతితథాక్తః - గురుదృష్టే నృపతిః-రాజాశుక్రదృష్టే బుధః పండితః-పాపేః శనిసూర్యకుజై రిషీలేదృష్టే చపాపవశవతి-ఏవంమీనలగ్నేపి-లగ్నదృష్టిఫలంచంద్రదృష్టిఫలాతిదేశేనోక్తం శిరిరకరసమాగమేక్షణానాం సదృశఫలప్రవదంతిలగ్నజాతమితి॥ తత్రచంద్రమసాదృష్టే లగ్నఫలంనోక్తం-తస్మాత్తత్రోచ్యతే-ఉక్తమేవయస్మాదుక్తం॥ షోడశామిగురుజ్ఞవీక్షితయుతానానైశ్చవీర్యోత్కటాశ్చి॥ తత్రకకటంపజఽయిత్వాన్యస్త్రికలగ్నేచంద్రదృష్టే హీనబలంభవతి-హీనబలత్వాదశోభనఫలం - ఉక్తంచ॥ ముక్త్యాతుచంద్రభవనంలగ్నగతం శిరిరకరణసందృష్టం॥ అశుభఫలం నిది-ప్రంపృచ్ఛాయాంజన్త సమయే వేతి॥ 3

మూ- షోడశక్షుః దళాశ్రితైశ్చభుకరోదృష్టశ్శరీతద్గతస్త్యంశేత తృతిభిస్సుహృద్భవనైర్వావీక్షితశ్శస్యతే॥ యతోష్టకంప్రతిరాశివీక్షణఫలంతద్ద్వారశాంశేన్మృతంసూర్యాద్యైరవలోకితైశశినివిజ్ఞేయంసవాంశేష్యతః॥ ౪

వ్యా॥ అథషోడాదళ్యాకాణవ్యవస్థితస్యచంద్రస్యగ్రహదృష్టిఫలంశామూలవిక్రీడితేనామా॥ షోడశేతి॥ షోడశజ్యేష్ఠరాశ్యధఃముచ్యతే- షోడశేతిభవనస్యార్థమివచనాత్- షోడశాయాశుశోషోడశేతిస్యక్షుఃదళంషోడశక్షుఃదళంతత్యాశ్రితాషోడశక్షుఃదళాశ్రితాఃతైగ్రహైఃషోడశక్షుఃదళాశ్రితైశశరీచంద్రఃతద్గతస్త్యోరాస్థోదృష్టఃశుభకరోభవతి॥ ఏతదుక్తంభవతి-యత్రకుత్రరాశౌయస్యాంషోడశాయాంచంద్రమాస్థితఃతద్గోరాస్థితైఃసర్వగ్రహైఃయదిదృశ్యతేతదాజన్మనిశుభకరోభవతితేనార్కషోడశస్థఃచ-యోయత్రకత్రరాశౌఏకషోడశాశ్రితైగ్రహైః

దృష్టః శుభకరో భవతి. అర్థాదేవచంద్రహారాస్థితైః దృష్టః అశుభకరః . ఏ
 వంద్యత్రకుత్రరాశౌ స్వహారాస్థశ్చంద్రః స్వహారాస్థితేః గ్రహైర్వృ
 ఙ్మః శుభకరో భవతి - అర్థాదేవచంద్రహారాస్థితైః దృష్టః అశుభకరః ఏ
 వంద్యగ్నేపి హారాశేన ఫలం యోజ్యం - త్యంశేతత్పరిభిరితి - యత్రకుత్రరాశౌ
 యస్మిన్ ద్రేక్కాణే స్థితశ్చంద్రః తస్య యివతి - తేన ద్రేక్కాణఫలినా దృష్ట
 శ్చంద్రః తస్య తేస్తూయతే శుభకర ఇత్యధః - పరిభిరితి బహువచననిదే
 శాన్నవాంశద్వాదశాంశత్రింశాంశకాధిపతయోగ్యహ్యంతే - తైరసి దృష్ట
 శ్చంద్రశుభకరో భవతి - ఏవంద్యగ్నే-యద్యపి సామాన్యోక్తంతథాపి శుభ
 గ్రహేః ద్రేక్కాణపరిభిదృష్టశ్చ తేనావగ్రహైర్ముఖ్యమంయస్తానసేనై
 వస్వల్పజాతకేక్షుక్తం॥ తేత్యాధిపసంస్పృష్టేశశినినృపస్తతు హృద్భిరపిధన
 వాన్ | ద్రేక్కాణాంశకపైర్వాప్రాయస్సమైశ్యశుభం నానైర్విరితి॥ సుహృ
 ద్భవనగైర్విత్వాది-సుహృద్భవనగైః మిత్రక్షేత్రగ్రహైః గ్రహైః విక్షిప్తః దృష్టః
 చంద్రః తస్య తేస్తూయతే శుభకరపవ - అర్థాదేవస్యభవనగ్రహైః దృష్టశ్చ తస్య
 అర్థాదేవారిభవనగ్రహైర్వ్యోమశస్యతే అశుభఫలోభవతి - ఏవంద్యగ్నేపి యో
 జ్యం - యతోవ్యక్తం ప్రతిరాశిపక్షణఫలంతద్వాదశాంశేనైవ తమితి - ప్రతిరాశి
 రాశౌ రాశౌ మేషాద్ధిసేచంద్రేయద్విక్షణఫలం బోక్తం కథితం - తదేవ మేషాది
 ద్వాదశాంశకస్థేచంద్రేనైవ తముక్తం - తదేవం వాచ్యమితి - చంద్రేభూబలు
 ధావిత్వాదియద్దుక్తం ఏవంద్యగ్నే-తత్కాశికర్కటద్వాదశాంశం వినాచంద్ర
 దృష్టిరశోభనా-సూర్యాదైర్విరిత్వాదితి - అతోస్తాత్పరంశశినిచంద్రేనూర్యా
 దైర్విరర్కాదిభిరవలోకితేనృష్టే నవాంశేషుఫలం జ్ఞేయం జాతవ్యమితి॥ ౪

మూ - ఆరక్షకోవధరుచిః శుభలోనియధేభూపోర్ధవాన్ కలహకృత్తితి
 జాంశసంఘే! మూర్ఖోన్యదారనిరతస్సుకవిస్సితాంశేనత్కావ్యకృ
 త్సుఖవరోన్యకశత్రగశ్చ॥ ౫

వ్యా॥ అథమేవవృత్తికవృక్షతులాంశకస్థేచంద్రేనూర్యాదిదృష్టేఫలం వ
 సంతతిలకేనాహ॥ ఆరక్షకభి-క్షితిజః శుభంతన్నవాంశకస్థేమేషనవాంశకస్థే
 వృత్తికనవాంశస్థేవాచంద్రమసి సూర్యదృష్టే ఆరక్షకోనగరరత్నాధికృతోభ
 వతి-కుజదృష్టేవధరుచిః పాణిమూతకః బుధదృష్టేసియధేబాహుయుధేవశ
 లస్సురుధః - గురుదృష్టేభూపోరాజాశుక్రదృష్టే అధవాన్ధనవాన్ - శని
 దృష్టే కలహకృదితి మూఖా ఇత్యాది - సితాంశే శుక్రాంశే పృషనవాంశకేతు

లానవాంశకేవాన్ధితేచంద్యే రవిదృష్టేనూఖాభవతి-కుజన్దృష్టేఅన్యదా
రసితఃపరదారాసక్తిః-బుధన్దృష్టేసుకవిః కావ్యకృత్-కేచిదాన్యవదితివరం
తి-గురువీక్షితేసత్కావ్యకృత్శోభనకావ్యకతా- శుక్రవీక్షితేసుఖవరఃసు
ఖాసక్తిః-శనివీక్షితేఅన్యకశత్రుగఃపరదారాభిగామీ॥

మూ - బౌధేహిరంగచరచోరికవీంద్రమంత్రిగెయజ్జశిల్పనిపుణాశ్శశినిస్థి
తేనే సాన్వంశేల్పగాత్రధనలబ్ధతపస్విముఖ్యస్త్రీప్రోష్యకృత్యనిర
తాశ్చనిరీత్యమాణే॥

వ్యా॥అథమిధునకన్యాకర్కటనవాంశకస్థేచంద్యేఅర్కాదివీక్షితేఫలం
వసంతతిలకేనాహ॥బౌదేహీతి॥శశినిచంద్యే బౌధేంశేబుధనవాంశకస్థేమి
ధుననవాంశకన్యనవాంశకేవాన్ధితే అర్కేణనిరీత్యమాణేవీక్షితేరంగచరః
మల్లాదికోభవతి-కుజవీక్షితేచోరః-బుధవీక్షితేకవీంద్రః-గురువీక్షితేమంత్రి-శు
క్రవీక్షితేగెయజ్ఞః శనివీక్షితేశిల్పి-పుణః-సాన్వంశఇతి-సాన్వంశే అత్త్రీయకక
టనవాంశకస్థేచంద్యే-సూర్యవీక్షితేఅల్పగాత్రఃకృశదేహిభవతి కుజవీక్షి
తేధనలబ్ధకృపణఃఅల్పధనోవా-బుధవీక్షితేతపస్వి గురువీక్షితేముఖ్యప్రధా
నః-శుభవీక్షితేస్త్రీప్రోష్యస్త్రీభిరభివధానియః-శనివీక్షితేకృత్యనిరతఃకార్యా
సక్తిః॥

మూ- సర్వోధోనరవతినంమతోనిధీశస్సింహంశేప్రభుఃసుతోతిహింస
కమా- జైవాంశేప్రధితబలోరణోపదేష్టాహోన్యజ్ఞస్సచివవికామ
వృద్ధశీలాః॥

వ్యా॥అథసింహాధన్విమీననవాంశస్థేచంద్యేసూర్యాద్యవలోకితేఫలంప్ర
హషిణ్యాహ॥సర్వోధఇతి॥ సింహంశకగతేచంద్రమసి అర్కావలోకితేస
క్రోధఃకోద్రయక్తోభవతి-కుజావలోకితేనరవతినమ్మతఃరాజవల్లభః- బుధా
వలోకితేధీశఃనిధినాపాగ్నార్థః-గుర్వవలోకితేప్రభురప్రతిహతాజ్ఞః-శుక్రావ
లోకితేఅనుతఃపుత్రరహితః-సూరావలోకితేఅతిహింసకమా-అత్యంతకూ
రకమణీరతః జైవాంశఇత్యాది-జైవాంశేచాహ-స్వస్యనవాంశకేధన్వ్యం
శకేమీనాంశకేవాన్ధితేచంద్రమసిసూర్యావలోకితేప్రధితబలిప్రఖ్యాతవీర్యః
కుజావలోకితేరణోపదేష్టాసంగ్రామదేశకాలన్యూహరచనాభిజ్ఞః-బుధావ
లోకితేహోన్యజ్ఞఃఉపహాసవేత్తా-గుర్వవలోకితేనదివంత్రి- శుక్రావలోకి
తేవికామఃకామహీనఃపున్ద్రహీన ఇతియావత్-శస్యవలోకితేవృద్ధశీలః
మఃమతిరితి॥

మూ॥ అల్పవత్సోదఃఖతస్సత్యపిన్వేమానాసక్తః కమణిన్వేసురక్తః॥

దుష్టస్త్రీష్టకృపణశ్చార్కిబాగేచంద్రేభానాతద్వదింద్వాదిదృష్టైః॥

వ్యా॥ అధముకరనవాంశకగతేకుంభనవాంశకగతేవాచంద్రేసూర్యాన్య
వలోకితేజాతస్యఫలంశాలిన్యాహ॥ అల్పవత్సృతిః॥ అర్కిః స్యాపత్యమా
కిః తస్యభాగేశైనైశ్చగనవాంశకేకుంభనవాంశకేవాస్థితేచంద్రేసూర్యా
వలోకితేఅల్పవత్సోల్పప్రసవోధవతి-కుజావలోకితేనత్యపివిద్యమానేపిన్వే
ధనేదుఃఖతోభవతిబుధావలోకితేమానాసక్తగర్వితః-గుర్వవలోకితేస్వేతి
త్తీయేకమణ్యసురక్తకులాసురూపకమృతే-శుక్రావలోకితేదుష్టస్త్రీష్వి
ష్టః-శస్యవలోకితేకృపణంబదాతా ఏవంతత్కాలనవాంశకవశాత్ గ్రహ
దృష్ట్యైలగ్నైపివక్తవ్యంకి-తుతత్యాపికకటనవాంశకంపినాచంద్రదృష్టిర
శుభేతి-భానాతద్వదింద్వాద్యవలోకితే-చంద్రాదైర్వగ్రహేహరవలోకితేత
ద్వత్తేనైవప్రకారేణదృష్టిఫలం - యత్రకుత్రరాశౌయత్రకుత్రనవాంశకస్థై
చంద్రేలగ్నాద్యవలోకితేయత్ఫలముక్తం-తస్యత్రకుత్రరాశౌయత్రకుత్ర
నవాంశకేవ్యవస్థితేఅకే-చంద్రవీక్షితేతదేవఫలంవాచ్యం-ఏతదుక్తంభవతి-
నవాంశకస్యవస్థితస్యాదిత్యస్యచంద్రస్యచతారాగ్రహదృష్టిఫలంతుల్యం -
కేంతుయదాదిత్యదృష్ట్యై-చంద్రస్యోక్తంతచ్చంద్రదృష్ట్యేసూర్యస్యవక్తవ్యం
త్యధా-మేషమృశ్చికనవాంశకస్థైర్కే-చంద్రావలోకితేఅరక్షకోభవతి-పు
షతులానవాంశకస్థైర్ముఖ-ః-విధునకన్యానవాంశకస్థైరంగచరః-సింహ
నవాంశకస్థేనకో-ధః-ధన్విమీననవాంశకస్థేప్రథితబలః-మకరకుంభనవాంశ
కగతేఅల్పవత్సః కకటనవాంశగతే అల్పగాత్రః ఏవమాదిత్యస్యనవాం
శకావస్థితస్యగ్రహదృష్ట్యైచంద్రేఫలంసమానం॥

మూ॥ వగో-త్తమస్వప్రగైశుశుభంయదుక్తంతత్సుష్టమధ్యలఘుతాశు

భముత్క్రమేణావీర్యాన్వితోంశకపతిర్నిరణధిపూర్వంరాశీక్షణ
స్యఫలమంశఫలందదాతి॥

వ్యా॥ అథాన్వేషనవాంశకగృష్టిఫలస్యవిశేషంవసంతతిలకేగాహ॥ వగో-
త్తమేతి॥ నవాంశకవ్యవస్థితేచంద్రేనవాంశకదృష్టిఫలంద్విప్రకారముక్తం- శు
భముశుభంచ-యథాఆరతుకృతిశుభంవధరుచిరిత్యశుభంచ-తత్రవగో-త్త
మాంశకగతేచంద్రేయత్ గ్రహదృష్టిజుంఫలంశుభముక్తంతత్సుష్టమతీవశు
భంభవతి-స్వాంశగతేతుయచ్చుభముక్తంతన్తధ్యఫలః- వరనవాంశకవ్యవ
స్థితేయచ్చుభంతలఘుస్తోకంవిజ్ఞేయం - ఎవంశుభఫలస్యపుష్టతామధ్యతాల

ఘృతాచ-అశుభముత్కృష్టేణ-అశుభమనృప్తయత్ఫలంతస్కృతమేణ-పరే
 తంజ్ఞేయం - పరనవాంశకస్థస్యచంద్రస్యయదశుభం దర్శనఫలముక్తఫలంత
 దతీవాశుభంభవతి- స్వనవాంశకస్థస్యమధ్యమాం - వశోకా-త్తమాంశకస్థస్య
 ఘృతా-ఏవంలగ్నాదిత్యయోగవిస్తృష్టిఫలంయోజ్యం - జారకేనర్వాణ్యేవ
 ఫలానిభవంతీతిప్రాప్తం- యస్తాన్యవనేశ్వరః ॥ అనోన్యరాశ్యంశకసంత్ర
 యోగైరనోన్యస్యసంబర్హనసంగమైశ్చ అనోన్యస్యసంయోగవికల్పనాభిరిదంశ
 ముద్రాంబువదప్రమేయమితి-అతస్సజైవరాశీనృప్తినవాంశచంద్రస్థి-యో
 రపిసదైవఫలంప్రాప్సితి-తత్రనవాంశకవతౌబలవతి ౦ దిదర్శనఫలపాథనా
 భామాహ - వీర్యాన్వితఇతి- యస్మిన్నవాంశకేన్యనిస్థితశ్చంద్రోల్లగ్న-వా
 భవతి-తస్యనవాంశకస్యయోగవతిఃసచేష్టిగ్నాన్వితోబలవాణభవతి తదా
 నిరుణధిపూర్వంప్రళమంసంభయశికింసర్వమేవేవేవే సహిరాశీక్షణస్యఫ
 లం-నమూరాద్రేక్కాణద్వాదశభాగేక్షణస్యతీ హిక్షాన్వితేక్షణఫల
 మేవదదాతి-అధాంశకపతర్బలవాన్మృచ్ఛతి-తదారాశీక్షణాంశకేక్షణఫలే
 డభేఅపివాక్యే-ఏవంచంద్రలగ్నయోగుభయో-పి ఆదిత్యస్యకునవాంశకేక్ష
 ణఫలమేవవక్తవ్యం-యస్తాత్తస్యరాశీక్షణఫలమిహానోక్తిమితి।

ఇత్రీధట్టోన్మలవిరచితాయాం బృహజ్జాతక వివృతా
 నృసింహలహరీయవికోసవింశతీః - ౧౯-

అశభావాధ్యాయస్యగంధః - ౨౦-

మూ- శూరస్త్రభోవికలనయనోసింహుః-శోకేష్వనృధేమేషేనస్వస్తి
 మిరనయనస్సింహసంధేశాంధః। నీచేంధోస్వశ్శశేక్రహగతేబు
 ద్బుదాక్షః పతంగే భూరిద్రవ్యోన్మపహృతధనోవక్రగోగీర్వితీయః॥
 వ్యా॥అథాతోభావాధ్యాయోవ్యాఖాయతే॥తత్రాదిత్యస్యలగ్నగతస్య
 ద్వితీయస్థస్యచఫలంశుండాక్రాంతయాహ ॥ శూరఇతి ॥ శూరస్సల్లగ్నమ
 ప్రియః-స్తబ్ధశ్చిరకార్యకృత్-వికలనయనఃహీనదృష్టిః-సింహుః-శోకే-
 ఏవంచంద్రోరేనాతనుస్థిలగ్నగతేజాతోభవతి ఏతత్తావత్సర్వలగ్నేషుసా
 మాగ్యఫలంభవతి-అథమేషసింహతులకర్కటానామన్యతమలగ్నగతేపూ
 ర్వాక్తంఫలంభవతి-వత్సమాణం-చోక్తరాశీనాంద్రతిరాశీఫలంభవతి- మే
 షేనస్వఇతి-మేషేలగ్నే-తత్రగతేచార్యేనస్వంసధనః - తమిరనయనఃనేత్ర
 దోగీచభవతి-సింహేలగ్నే-తత్రగతేచార్యే-శాంధో-రాత్ర్య-ధోభవతి- ఆది

త్యన్యసీవస్తులాభ్యతే తస్మిన్లగ్నేతత్రగతేచారే అంధోన్త్రహీనఃఅస్యేవ
 రిద్రశ్చువతి శశిగృహేగర్భైం గ్నేతత్రగతేరహబుమ్మదేక్షణఃపుష్పితా
 త్కోభవతి భూరిద్రవ్యభి - లగ్నాద్ద్వితీయగేవతం గేఅరే భూరిద్రవ్యఃపృ
 భూతార్థఃస్వపహృతధనం రాజ్ఞాపహృతధనఃవక్త్రరోగీముఖపీడార్తశ్చభవతి॥
 మూ- మృదిక్రమవాత్మతీయగేర్కేవిసుఖం వీడితమానసశ్చతుర్థే॥

అసుశ్లోధనవజితస్త్రికోణేపలవాంచ్చత్రుజితశ్చత్రుయాతే॥౨

వా॥ అథలగ్నాత్మతీయచతుర్థపంచమవష్టస్థానస్థాగ్నఫలమావచ్ఛం
 నసికేనాహ॥మతీతి॥ మతీబుద్ధిః విక్రమః పగాక్రమఃఏతావిద్యోతే యన్యసత
 త్థావిధస్త్రతీయగేఅర్కేభవతి- విసుఖోదఃఖతః - వీడితమానసః స్త్రోద్వి
 గ్నః - ఏవంవిధశ్చతుర్థగేర్కేజాతోభవతి-అసుతఃప్రక్షహీనఃధనవజితోద
 రిద్రఃఏవంవిధస్త్రికోణేపంచమగతేరహజాతోభవతి - బలవాత్త్రుజితఃశ
 త్రుభిజిత- తశ్చఏవంవిధశ్చత్రుయాతేవష్టస్థానగతేర్కేజాతోభవతి-కేచిత్
 బలవాన్మష్టరిపుశ్చత్రుయాతభివరంతి - తథాచనత్వి-షష్ఠిరోగణోక్త
 ఘ్నభి - ఆచార్యేణాత్రయవనేశ్వరమతమంగీకృతం- యతష్టస్థానస్థితా
 వాంపాపానాంయవనేశ్వరేణానిష్ఠంఫలమభిహితం - తథాచశుభిష్టజః॥మ
 స్త్రోశ్రోతోర్కోవిషశస్త్రదాహతుద్రోగశత్రువ్యసనోవతస్తం కాష్ఠాశ్చపా
 తావవిక్లిర్ణనంతాఽయూనేలవీదంష్ట్రినఖక్షతాంశ్చ | కుజోగతస్త్రతపరిక్ష
 తాంగంధృగ్వాస్థితంధిక్కుతకర్మితంచ | సారశ్శిరోశ్చాశనిపాతవాతద్వి
 మష్టిమాతోవహతంచకుర్యాదితి-అనేనై వాతదేశంపాపానామాచార్యః-
 కరిష్యన్యవత్॥ ౨

మూ- స్త్రీభిగతః పరిభవంమదగేవతం గేవల్నాత్మజో నిధనగేవికతే

క్షణశ్చుభమేనుతధానుఖభాక్సుఖశౌర్యభాక్ఫేలాభేప్రభూత

ధనవాత్పతస్తురిః॥ ౩

వా॥ అథలగ్నాత్మతీయమాప్తమనవనుదశమైకాదశద్వారశగతేర్కేజాత
 న్యస్సరూపంచసంతతిః కేనాహ॥ స్త్రీభిగతభి॥ వతంగెచిత్తేనుదగేస్త
 మస్థానగతేజాతఃస్త్రీభియోషిద్భిఃపరిభవంగతఃపాగ్తః-స్వరగేవతంగభి
 వాపారః-నిధనగేలష్టమగతేవతంగేనూర్కేవల్నాత్మజోఅల్పవత్సవికతేక్ష
 ణశ్చవికతేఅక్షీణీయస్యః- నగృష్టిభావతత్త్వర్థః - ధమేనవమగతేమతా
 ధానుఖభాక్ పుత్రభాగర్థభాగ్సుఖభాగ్చభవతి - కేచిద్ధమేనుతార్థరహిత

ఇతిపరంతి-తదాచ సత్యం॥ సాధ్యచారవిరోధామయప్రదోదైన్యకృన్ననమ
 సంధ్యితి-భేదశమేసుఖశౌర్యభాక్ సుఖితోబరీచభవతి-లాభేపకాదశే ప్రభూ
 తధనవాణబహువిత్తోభవతి-రిశభద్వాదశేవతిః స్వకమపరిభ్యస్తోభవతి-
 ఇత్యాదిత్యచాః॥ ...

మూ- మూకోస్తత్తజడాంధహీనబధిరప్రేష్యశృశాంకోదయేస్వత్త
 జోచ్చగతేభసీబహుసుతస్సస్వఃకుటుంబీధనే॥ హింసోభ్యాత్మగతే
 సుఖేనతనయేతతోవృక్తభావాన్వితోనైకారిత్వమయకాయవహ్ని
 మదనస్త్రీష్ట్యాలసశ్చారిగే॥ ...

వా॥ అధవంద్రేలగ్నద్వితీయతృతీయచతుర్థపంచమషష్ఠగతేజాతస్యస్వ
 రూపంశాదూకలవిక్రీడితేనాహ॥ మూకఇతి॥ మూకోవాగ్నిఃఉన్నతైఃధాతు
 వైషమ్యాద్యధేష్టకారీ-జఙ్గఃఆజ్ఞఃఅంధఃనేత్రహీనః-హింసాఅనుచితకమకృ
 త్-బధిరఃశోత్రేంద్రియహీనః-ప్రేష్యదాసః-ఏవంఏషామన్యతమః-శశాం
 కోదయేంచంద్రేఉదయగెలగ్నగతేజాతోభవతి-ఏతన్నేషవృక్షకర్మటవ
 జ్ఞాంతేషావిశేషనూహ-స్వత్తాః-జౌచ్చగతఇతి - స్వత్తఃకర్మటకఃత
 స్త్రికలగ్నైతధ్ధీచంద్రేధనీవిత్రవాణ - అజేమేవలగ్నైతద్గతేచంద్రేబహుసు
 తఃప్రభూతపుత్రః-చంద్రస్యోచ్చవృక్షఃతస్త్రికలగ్నైతద్గతేచంద్రేనస్వః అగ్ధ
 వాణధసెలగ్నద్వితీయేచంద్రేకుటుంబీ బహుకుటుంబో భవతిభ్యాత్మగ
 తేతృతీయగేహింసఃకూరఃప్రాణివధకోవాభవతి- సుఖేనతనయే
 పంచనుస్థానేనయుక్తేచతుర్థేపంచమేచేత్యధః- తతోవృక్తభావాన్వితః
 తయోస్తానయోఃపోక్షాయేభావాఃతై రన్వితః - చతుర్థేసుఖబంధువేశ్వా
 ద్యన్వితః-పంచమేపుత్రప్రతిభాద్యన్వితఇతి-నైకారిరిత్యాది-నైకారిః- బహు
 శత్రుఃప్రదుకాయఃసుకుమారశరీరః- మృదువహ్నిః నాతిప్రదీప్తాగ్నిఃప్రదు
 మధనఃఅల్పరతికః-తీక్షణఃఉగ్రస్వభావః - అలసఃక్రియాస్వపటుః-ఏవంవిధోరి
 గెలగ్నైతేషష్టస్థేచంద్రేజాతోభవతి॥ ...

మూ ఈస్త్వస్త్రిప్రవదోమదేబహుమతిర్వాగ్నిభ్యదితశ్చాప్తమేసా
 భాగ్యాత్కజమిత్రబంధుధనభాక్ ధర్మస్థతేనీతగౌనిష్పత్తింసము
 ప్రాప్తిభర్మధవధీశౌర్యైర్గుతఃకర్త గ్రాభ్యాతోభావగుణాన్వితోభ
 వగతేషుద్రోంగహీనోవ్యయే॥ ...

వా॥ అఖలగ్నైష్టమాప్తమనవమదశమైకాదశద్వాదశస్థేచంద్రేజా
 తస్యస్వరూపంశాదూకలవిక్రీడితేనాహ॥ ఈష్యురితి॥ ఈష్యుఃపస్థరీమత

రి-తీవ్రమదఃఅతిమదఃవివంవిధోమదేన పమగతేచంద్రజాలోభవతి-బహు
 హతిఃబహుప్రజ్ఞఃవపలబుద్ధిరిత్యర్థః-వ్యాధ్యుది-తఃకోగపీడితః- ఏవంవిధోష్ట
 మగతేచంద్రజాతోభవతి-సౌభాగ్యంసర్వజనవాల్లభ్యం - ఆస్త్వజాఃపుత్రాః
 మిత్రాణిసుహృదఃబాంధవాస్సస్వజనాంధనంవిత్తంతద్వాః - శీతగౌచంద్రై
 ధనుఃగతేనవమస్తానాశ్రితేజాతోభవతి - నిష్పత్తినిష్కారనంసర్వత్రసము
 పైతిగచ్ఛతి- ధనుఃధనదీశోర్యైర్గుతఃధర్మేణపుణ్యేనధనేనవిత్రేనధియా
 బుద్ధ్యాశోర్యేణబలేనయతః-ఏవంఽధఃకర్తృగదశమస్తానగతేచంద్రజాతో
 భవతి-ఖ్యాతఇతి-ఖ్యాతస్సర్వత్రప్రసిద్ధః- భావగుణాన్వితఃభావవీకాదశోలా
 భస్తానంతేనాన్వితఃసలాభఇత్యర్థః- ఏవంవిధోభవగతేవీకాదశగతేచంద్రజా
 తోభవతి-కుండ్రోహింసస్వభావః-అంగహింసః- అవయవరహితః- ఏవంవి
 ధోవ్యయేద్వాదశగతేచంద్రజాతోభవతి-ఇతిచంద్రచారః॥ ... ౫

మూ- లగ్నైకుజేక్షతతనుధః-నగైకదనోద్ధమే-ఘవాదినకరప్రతి
 మోన్యసంధః- విద్వాఃధనీ- బ్రబుపండితమంత్ర్య శత్రుధర్మజ్ఞవి
 శ్రుతగుణాఃపరతోర్మవద్జ్ఞే॥ ... ౬

వ్యా॥అధలగ్నాదిగతయోఃకుజబుధయోజాతస్యస్వరూపంవసంతతిల
 కేనాహ॥లగ్నఇతి॥ లగ్నగతేకుజేప్రహరాదినాక్షతతనుః- విక్షతశరీరః- ధన
 గద్వితియగతేకదన్నకుత్సితాన్నాశీధర్మేనవమేఅఘవాకాపావరతోభవతి-
 అన్యసంధోదింకరప్రతిమః- అన్యేషుపరిశిష్టస్థానేషుస్థితోదినకరప్రతిమార్క
 తుల్యఫలః-తృతీయచతుర్థపంచమవర్షపప్రమాప్తమదశమైకాదశేషుయా
 న్యాదిత్యస్యఫలాన్యభిహితాని తాన్యేవభౌమస్యవాచ్యాని - తద్యధాత్మతీ
 యేమఖివిక్రమవాకచతుర్థే-విసుఖఃపీడితఃసానసః- పంచమే అసుతః- ధనవ
 జితః- షష్ఠేబలవాశత్రాజితః- సప్తమేస్త్రీభిః పరిపంచగతః- ఆష్టమే-స్వ
 ల్పాత్మకః- నవమేవికలేక్షణః- దశమేసుఖశౌర్యవాక- వీకాదశేప్రభూతధన
 వాకాద్వ్యగతే-తితః - ఇతిభౌమచారః - అభబుధచారః-విద్వాఃధనీశ్వాది-
 జ్ఞేబుధేలగ్నైలతేచద్వాపండితోభవతి- ద్వితీయేధనవాకా-త్పతీయే ప్రఖలః
 ప్రకషేణఖలోనుజ-న-చతుర్థేపండితః- పంచమేమంత్రీషు-ష్ఠేఅశత్రుః
 విగతరిపుః- సప్తమేగుహజ్ఞః- అష్టమేషుతగుణః- ప్రఖ్యాతగుణః- పరతోన్య
 స్థానేషువిసమదశమైకాదశద్వాపశేషుఅకావలీ-సూర్యవతీయాన్యకాన్య
 ఘోర్యాభిహితాని తాన్యేవభౌమస్యవాచ్యాని-తద్యధానవమే-సుతార్థసుఖభా
 క-శ-మేసుఖశౌర్యభౌమ-పంచదశేప్రభూతధనవాకాద్వ్యగతే-తితః- ఇతి

బుధచారః॥ ..

...

...

...

...

...

...

మూ-విద్వాన్సువాక్యంకృపణస్సుఖీవధీమానశత్రుపితృతోధికశ్చ॥ నీ
చస్తవస్వీసధనస్సలాభఃఖలశ్చజీవేక్రమశోవిలగ్నాత్॥ ౭

వ్యా॥అథలగ్నాదిస్థస్యజీవస్యఫలమంద్రవజ్రయాహ॥ విద్వానితి॥జీవేగు
రౌవిలగ్నాత్ప్రభృతిద్వాదశసుస్థానేషుస్థితేక్రమశఃపరిపాట్యాపతానఫలాని
తద్యధా-లగ్నగతేగురౌపండితోభవతి-ద్వితీయేసు వాక్యోభనవచనః-శ్చ
తీయేకృపణఃఅదాతా-చతుధే-సుఖీపంచమేధీమా-బుద్ధిమా-షష్ఠే అశ
త్రుఃవిగతరిపుః-సప్తమేపితృతోధికఃగుణాధికః అష్టమేనీచఃస్వకులానుచితక
మకృత్-నవమేతవస్వీదశమేసధనఃసవిత్రైపకాదశేసలాభః-లాభయుక్తః-
ద్వాదశేఖలఃకూరచేష్టః-ఇతిబృహస్పతిచారః॥ ... ౭

మూ-స్తరనిపుణస్సుఖితశ్చవిలగ్నేప్రియకలహూస్తగతేసురతేపున్సిత
నయగతేసుఖితోభృగుపుత్రేగురువదతోన్యగృహేసధనోంత్యే॥ ౩

వ్యా॥అథలగ్నాదిస్థస్యశుక్రస్యఫలంచిత్రితయాహ॥స్తరనిపుణఇతి॥స్తరని
పుణఃకామకుశలః-సుఖితస్సంజాతసుఖః - ఏవంవిధోలగ్నగతేభృగుపుత్రేశు
క్రేజాతోభవతి-ప్రియకలహఃకలహప్రియః-సురతేపున్సితతాభిలాషీ-ఏవం
విధోస్తగతేసప్తమస్థేశుక్రేజాతోభవతితనయగతేపంచమస్థేశుక్రేసుఖితఃసు
ఖితోభవతి-గురువదతోన్యగృహే - అతఃఅస్తాత్స్థానత్రయాదన్యస్త్రిగృ
హాస్థానేగురువత్జీవవత్ఫలానివక్తవ్యాని - ద్వితీయత్వతీయచతుర్థపంచాష్ట
మనవమదశమైకాదశద్వాదశేషుయా-గురోః బృహస్పతేఫలాన్యభిహితా
న్యేవశుక్రస్యవక్తవ్యాని-తద్యధాద్వితీయేసు వాక్యోభవతి- తృతీయేకృపణ
తాచతుధే-సుఖీప-షైఅశత్రుఃఅష్టమేనీచఃనవమేతవస్వీదశమేసధనఃఏకా
దశేసలాభఃద్వాదశేఖలః-సధనోంత్యే అంత్యేయత్రకుత్రవాస్థానేమీనేశుక్ర
స్థితేనతిసధనఃఏత్రవాభవతి-స్థానోక్తంతత్ఫలంనభవతి-కేచిదంత్యశబ్దేన
ద్వాదశరాశిరుచ్యతేతత్రగతేశుక్రేజాతఃసధనస్సాన్యదితివదంతి- ఇతిశుక్ర
చారః॥

మూ-అదృష్టాధోరోగీమదనవశగోత్యంతమలినఃశిశుత్వేపీడాతస్సు
విశ్రుసుతలగ్నేత్యసలవాక్॥ గురుస్వర్తోచ్చస్థైస్సవతినదృశోగ్యాను
పురవస్సువిద్వాంశాచ్చర్వంగోదినకరసమోన్యత్రకథితః॥ ౯

వ్యా॥అథలగ్నాదిస్థస్యసౌరస్యఫలంశిశుత్వాహ॥అదృష్టాధః-ఇతి॥అదృ
ష్టాధః-సత్యగరిష్ఠ-రోగీన్యాధిపః మదనవశగఃకామాధీనః - అన్యంతమలి

సఃఅతీవసులోపేతః శిశుత్వే చాత్వేపీ డాలో వ్యాధ్యుడిఁ. అలసవాక్ అ
వ్యక్తభాషీ ఏవంవిధస్సవిత్సనుతేశనాలగ్నస్థితేజాతో భవతి-యదితులాధస్వి
మకరకుంభమీనానామస్యతమోరాశిలఁగ్నగతోనభవతితదైతదుక్తంఫలం
భవతిఏషామస్యతమేలగ్నగేశస్యసౌరస్యఫలమాహ-గౌరుస్వకౌఁచ్చస్థితి-
గురుక్షేత్రేభస్విమీనాశనైశ్చరస్వస్వక్షేప్స్వక్షేత్రేమకరకుంభాతస్యై
వోచ్చస్తులా - ఏషామస్యతమోరాశిర్విచిలగ్నగతోభవతితత్రస్థితేవసౌరే
స్యవతిసద్యశఃరాజతుల్యోభవతి గ్రామపురపఃగ్రామాణాంపురాణాంచాధి
వతిః-సువిద్యావండితః-చార్వంగఃశోభనావహవశ్చభవతి - కేచిత్సుహృ
త్స్వకౌఁచ్చస్థితిపరంతి-తదయుక్తంయస్మాత్సాగవత్సాముక్తం॥ స్వో
ప్యేస్వజీవభవనేక్షితిపాలతుల్యోలగ్నకక్షేభవతిచేతనరాధినాధఃశేషేషు
దుఃఖగదపీడితవచాత్వేదారిస్యకామవశగౌలిన్ముసశ్చేతి-దినకరసమో
స్యత్రకథితఇతి - అస్యత్రద్వితీయాదిస్థానేషుదినకరసమోర్కతుల్యఃకథితః
క్తిః-యాన్యదిత్యస్యఫలాన్యభిహితానితాన్యేవసౌరస్యవాచ్ఛాని - తద్వ
ధా-ద్వితీయేభూరిద్రవ్యోన్యవహృతథనోవక్త్రోగీచభవతి- తృతీయేమతివి
క్రమవాకావతుధేఁషుఖఃపీడితమానసఃపంచమే అసుతోధనవజేతశ్చప
త్తేబలవాశత్రునిజేతఃస్తవప్రేభిఃశ్చపరిభవంగళఃఅప్తమేస్వల్పాత్తజో
వికలెక్షుణ్శ్చనవమెసుతాధఃసుఖభాక్దశమేసుఖశౌర్యభాక్ ఏకాదశేవ్ర
భూతధనవాక్ద్వాదశేవతితఇతి-ఇతిశనైశ్చరచారః॥

మూ-సుహృదరిపరకీయస్వత్తుఁతుంగస్థితానాంఫలమనువరిచి-శ్యంలగ్న
దేహాదిభావైః॥నరుపవయవివత్తిఃసామ్యసాపేషసత్యకథయతివి
పరితరిప్పవస్తాప్తమేషు॥

వ్యా॥ అథలగ్నదారభ్యయైతస్వారయోభావాఃతేషుభావేషువ్యయస్థి
జ్ఞానాంసర్వేషామేవగ్రహాణాంఫలవిశేషంమాలిన్యాహ॥సుహృదితి॥యదేత
త్ప్రతిగృహంలగ్నాత్ప్రభృతిద్వారశసుస్థానేషుఫలమనువరిచింశ్యం-భావాః
తనుకుటుంబసహృద్ధాదయఃలగ్నదేహాదిభావైరితి-లగ్నందేహః శరీరంప
రికల్ప్యం-లగ్నదారభ్యతనుకుటుంబసహృద్ధాయోభావాఃపరికల్పయి
అత్రకాభ్యాంకింతత్యవతేఅస్యైవ-యస్మాద్యవనేశ్వరిః ॥ మూర్తిఁచ
హోరాంశశిఖంచవింద్యదితి - అత్రశశిభాన్నపరికల్పయిలగ్నాత్ప్రక
ల్పయి-తేషుశరీరాదిభావేషుయోగ్రహావ్యవస్థితః-సతస్యభావస్థిభిః

కృతాంతావాకరోతీశశమి కృతాహ-సుహృదః పరికియస్వ శత్రుంగ స్థితా
నాం ఫలమనురివింత్యమితి-సుహృత్తే త్రంమిత్రత్వం ఆరితేత్రంశత్రుభం ప
రకీయముదాసీనభ - స్వతః మాత్రీ యతేత్రం-తుంగముచ్చం పతేషుస్థా

నేషుస్థితానాం ఫలమనురివింత్యం పరికియస్వ - భావస్థోగ్రహణాయాద్యతేత్రే
త్రేభివిత్రాద్యశంఫలంప్రయచ్చతి-సస్వత్రసుహృదాదిత్రాణాం పరిగణ
నాకృతాత్రానశుభాశుభఫలవిభాగఉక్తిఉచ్యతే అధా-దేవైతద్గమ్యతే-
తథామిత్రతేత్రస్థోభావవృద్ధికగోతిశత్రుతేత్రాదిస్థశ్చతదానీం - తత్రచ
యేశుభాశుభతేత్రేనో కైత్రకోణవిచభేతేపిగ్రహ్యే- మిత్రాదితేత్రాణ్య
న్యతేత్రోపలక్షణాసజ్జేయానికఃపునరవిపరకీయయోర్విశేషః ఉచ్యతే - ఉ
దాసీనోత్రవరోభిప్రేతః అరిశ్మత్రుః-తత్రైతదుక్తంభవతి-పాపస్సోమ్యోవా
నీవస్థశత్రుతేత్రస్థోవాయస్త్విభావేవ్యవస్థితేతస్యభావస్యహానికరోతి
ఉదాసీనతేత్రసోనహానించవృద్ధిం - మిత్రతేత్రేస్వతేత్రేమూలగ్రోణే
భ్యోచ్చేవావ్యవస్థితోభావస్యవృద్ధిమితి - ఏతత్కేమాంచినత్తం తథాచభగ
వాగ్గాగిః || సీచక్షురవిపుగేహస్థోగ్రహణభావవినాశకృత్ ఉదాసీన
గృహేమధ్యోమిత్రత్వంస్వత్రోణగః | స్వోచ్చగచ్ఛగ్రహణవశ్యభావవృ
ద్ధికంస్వత్రైతి || సత్యాచార్యస్తు సముపచయవిపత్తీసాన్యపాపేషుకథయ
తి-యస్త్విభావేసౌమ్యాస్థితాస్తస్యభావస్యసముపచయంవృద్ధింకుర్వంతి -
యస్త్విభావేపాపాస్థితాస్తస్యభావస్యవిపత్తిహానింకుర్వంతి- కింతురిచ్ఛ
పస్తాప్తమేష్వేతద్విపరీతంకథయతి - రింభద్వాదశేస్థాసేసౌమ్యాభావ
హానింకుర్వంతి - పాపాఃవృద్ధింతేనరిచ్ఛేసౌమ్యావ్యయహానింకుర్వంతిపా
పాఃవ్యయవృద్ధిం-గప్తేసౌమ్యాశత్రుహానింకుర్వంతిపాపాశ్శత్రువృద్ధిం- అ
ప్తమేసౌమ్యామృత్యుహానింకుర్వంతిపాపాఃమృత్యువృద్ధిమితి-తథాచసత్యః ||
సౌమ్యాపుష్టింపాపాస్తదానీంసంశ్రితాగ్రహాంకుర్యః | మూత్యాదిమూఢ
సేంత్యేషప్తేచవిపర్యాయతల్పదాశ్చి-ననుపూర్వంసౌమ్యానాంపాపాశాం
చోపచయస్థానావస్థితానాంశుభంఫలంవ్యాఖ్యాతం-తత్కథంపష్టస్థాపా
పాఃశత్రువృద్ధింకుర్వంతీతచేదుచ్యతే- పూర్వంసామాన్యేనోక్తయత్రచవా
చసీబాధాభవతి - తత్రసామాన్యంభావఫలంత్యక్తాయథోక్తఫలంచవక్త
వ్యం-యద్యేవంకథంస్వౌజాతకేఉక్తం || పుష్టంతిశుభాభావామూత్యా
దీకృష్ణంతిసంస్థితాపాపాః | సౌమ్యాప్త్యైరిహస్సర్వేనేష్టావ్యయాప్తమ

గా ఇతి - అత్రోచ్యతే-బృహజ్జాతకే ఆచార్యేనోక్తం- స్వల్పజాతకేత్వన్యా
 చార్యను తెనాన్యథోక్తం - ప్రజ్ఞేయమాచార్యస్య - జ్యోతిషమాగమ కా
 స్త్ర్యం ప్రతిపత్త్యానయోగ్యమస్మాకం స్వయమేవవికల్పయితుంకింతు బహు
 నాంమతంవత్స్యే ఇతి - యత్రాచార్యాణాంనమసంఖ్యానామతభేదః- త
 త్రవరాహమిహిరోమతద్వయమపిదర్శయతి - తథాచబృహద్యాత్రాయా
 మన్యరూపాంగ్రహకుండలి కాం-స్వల్పయాత్రయాంసామాన్యరూపాంచా
 వదత్పవంబృహదల్పయోర్ద్వివాహపటలయోరపి॥

౧౦

మూ- ఉచ్చత్రికోణస్వసుహృచ్చత్రునీచగృహార్కగైః శుభంసంపూ
 ణాపాదోనదళపాదాల్పనిష్పలమ్॥

౧౧

వ్యాఅథగ్రహకుండలి కాఫలవిశేషమునుష్టుభాహఃఉచ్చేతి॥ గ్రహకుండ
 లికాయాంఫలంద్వివిధముక్తం-శుభమశుభంచతత్రయచ్ఛుభంఫలంతదుచ్చ
 త్రికోణస్వసుహృచ్చత్రునీచగృహార్కగైః హైందత్రం యథాక్రమంపా
 దోనదళపాదాల్పనిష్పలంభవతితేనోచ్చస్థోగ్రహః సంపూణాంప్రయచ్ఛతి
 మూలత్రికోణస్థః పాదోనంస్వక్షేత్రస్థోధాం-మిత్రక్షేత్రస్థఃపాదఫలంశతు
 క్షేత్రస్థఃపాదాదప్యల్పంనీచస్థోస్తమితశ్చనకిచిదపి - ఏవంశుభఫలంశుభ
 గ్రహణాదేవాశుస్యగ్రహస్యవృత్తమేణవ్యాఖ్యేయంతత్యాస్తమితో
 నీచస్థశ్చశుభంఫలంసంపూణాంప్రయచ్ఛతిత్రుక్షేత్రస్థఃపాదోనం మిత్ర
 క్షేత్రస్థోధాం - స్వక్షేత్రస్థఃపాదంతికోణస్థఃపాదాదప్యల్పం ఉచ్చస్థోన
 కించిదపి- ఏవంజాతకకాలేగ్రహస్యావస్థానాత్ఫలంవాచ్యం-దశాష్టకవ
 గాదిఫలవక్తీకాలేశుభమశుభంవాపుషఫలంబలవానేవప్రయచ్ఛతి ఏత
 చ్చపూర్వమేవవ్యాఖ్యాతంఉక్తంచతత్కాలంబలయ్యక్తోభవతియదిదశా
 భివస్తస్యశుభమశుభంవాపిఫలంవక్తవ్యంనిత్యమేవపరిపూణామితి॥

ఇతిశ్రీభట్టోత్పలవిరచితాయాంబృహజ్జాతకవివృత్తౌ

భావాధ్యాయోవింశతిః॥ ౨౦

అథాశ్రయయోగాధ్యాయపార్వరంభః

మూ - కులపమకులముఖ్యిబంధుసూర్యాధ్యాయశుభిభోగిన్యపాస్త్వభేక
 వృద్ధ్యాపరవిభవసుహృత్స్వబంధుపోష్యాణవబలేశన్యపాశ్చమి
 త్రభేషు॥

వ్యాఅథాతత్రయయోగాధ్యాయోవ్యాఖ్యానయతే-తత్కాదావై
 కాదిసంఖ్యోత్తరవృద్ధ్యాస్వగృహగతానాంగ్రహాణాంమిత్రక్షేత్రగతానాం

చ ఫలంపుష్పి శాగ్రయాహుః॥ కులసమకులేతి॥ స్వభేషు స్వరాశిషు ఏకవృద్ధ్యాస్థితైః గ్రహైః జాతాః కులసమకులముఖ్యబంధుపూజ్యాధనిసుఖభోగీశ్చ సాః పురుషాభవంతి - యస్మిన్ కస్మిన్ గ్రహే స్వజ్ఞేత్రగతే జాతః కులసమః స్వకులతుల్యోఽవతి ఏవం ద్వయోః స్వజ్ఞేత్రస్థయోః కులముఖ్యః స్వకులప్రధానః స్వకులాధికః - త్రిషు బంధూనాం పూజ్యః చతుషు ధనీ విత్తవాః - పంచసుసుఖీ - షట్సుభోగీశ్చ పతుల్యః - కేచిన్ బృహత్పతిపరంతి - తథా పుష్పమానా ద్బృహత్పతివభూవత్పతితత్సమత్వమేవోక్తం - స్వల్పజాతకేష్యేవముక్తం - కులతుల్యకులాధికబంధుమాన్యధాభోగస్వపసమనరేంద్రా ఇతి - నప్తసుచరేంద్రో రాజా ఏవం గుణః - ఏకోత్తరవృద్ధ్యాస్వజ్ఞేత్రగేషు జాతోభవతి - పరవిభవేత్వాది - ఏకవృద్ధ్యా ఇత్యనువత్ - తేషు త్రభేష్యేకవృద్ధ్యాస్థితేషు పరవిభవసుహృత్స్వల్పబంధుబాహ్యగణపబలైశ్చ సౌశ్చజాతాభవంతి - తేనైకస్మిన్ మిత్రజ్ఞేత్రగతే గ్రహే జాతః పరవిభవపోష్యోభవతి - పరాధీనజీవన ఇత్యర్థః - ద్వయోః సుహృత్సోపవ్యః - సుహృత్సోపవ్యః జ్ఞాతీపోష్యోభవతి - చతుర్బంధుపోష్యః భ్రాతృపోష్య ఇత్యర్థః - పంచసుగణపః గణస్వామీ షట్సుబలైశ్చ సేనావతి - సప్తసుపోరాజా॥
మూ - జనయతి చ సమేకో పుష్పగోమిత్రదృష్టః ప్రచురధనసమేతం మిత్ర

యోగాచ్చసిద్ధమ్॥ విధనవిసుఖమూఢవ్యాధితాబధతప్తావధదురి

తనమేశాశ్చ త్రునీచతుఃకేషు॥

వ్యా॥ అథోచ్చగతస్యైకస్యాపి మిత్రదృష్టస్య ఫలమేకోత్తరవృద్ధ్యానీచశత్రుస్థానాంచ మాలిన్యాహ॥ జనయతితి॥ ఏకోపుష్పగతో గ్రహే మిత్రదృష్టః సుహృదవలోకితః సృపం రాజా నంజనయతి ఉత్పాదయతి - ఏవమేకోపుష్పగతో మిత్రయోగాన్తి త్రయం క్తత్వా త్ప్రచురధనసమేతం సిద్ధంచ జనయతి - ప్రచురధనసమేతం పర్యాప్తవిత్తయం క్తం సిద్ధం సర్వత్రస్వజనపూజ్యః జనయతి - విభనవిసుఖమూఢేత్వాది - ఏకవృద్ధ్యైత్యనువర్తతే ఏకవృద్ధ్యాశత్రునీచర్మగేషుశత్రుజ్ఞేత్రగతేషు నీచగేషు వా గ్రహేషు విధనవిసుఖమూఢ్యాధితాబధతప్తావధదురితసమేతా జాతాభవంతి - తేన యస్య జన్మస్యేకో గ్రహః శత్రుజ్ఞేత్రగోనీచగోవాభవతి స విధనః దరిద్రోభవతి - యస్య ద్వానవిసుఖోదఃఖితః - యస్య త్రయః సమూఢః విచిత్రః - యస్య చ త్వారః స వ్యానితః పీడితః - యస్య పంచసంధనతప్తః - యస్య షట్సతప్తో బహుదః - ఖంతం తపః - యస్య సప్తనవధదురితసమేతోభవతి - అవధ్యవధోదురితం వధ ఏవదురితం దుష్కృతం - తేన సమేతో యుక్తోభవతి - నీచేయద్యపి నప్తసంభవతి తథాపి వజ్రాదివత్ పూ

ర్వశాస్త్రానుసారేణతత్ఫలపదేశః॥

౨

మూ-నకుంభలగ్నంశుభమాహనత్యోసభాగభేదాద్వవనావదంతి: ౩

స్యాంశభేదోసతధాస్తిరాశేరతప్రసంగస్త్వితివిష్ణుగుప్తః॥ ౩

వ్యా॥ అకుంభలగ్నజాతస్య అశుభం ఫలము పజాంకితయాహ॥ కుంభలగ్నమితి॥ సత్యాచార్యః కుంభలగ్నంబున్ననిశుభమాహనశోభనమిత్యుక్తవాక్-తథాచనత్యః జన్మనిచంద్రశ్శేష్ఠః ప్రవదేద్ధోరారినధనవజ్యేకస్సృత్ హూరాచభవేదిష్టద్విపదేష్విహకుంభవజ్జంహి॥ కుంభవిలగ్నేజాతోభవతినరోదుఃఖిశోకసంతప్తభిః-నభాగభేదాదితి-పురాణయవనాభాగభేదాద్వాదశభాగభేదాజ్జన్మసికుంభలగ్నశుభంశుభవతియస్యకస్యవాలగ్నస్యకుంభద్వాదశభాగేనన్నశుభమితివదంతి-నతుకుంభలగ్నేజాశుభమితి-తథాచతన్మతానసానితాశ్రుతకీర్తితాపున్యక్తం॥ సర్వస్త్రికలగ్నగతేకుంభద్వారసాంశకోయదాభవతి-రాశౌనతదానుఖితః పరాన్తభాజీభవేత్పుగుష్యతి-అత్రవిష్ణుగుప్తచాణక్యవాహతుః-కస్యాంశభేనగ్ని-యదుక్తంభాగభేదాత్కంభలగ్నంబున్ననశుభమితి-తత్కస్యరాశేర్లగ్నగతస్యకుంభద్వాదశభాగూనాస్తి-సర్వస్త్రివలస్త్రివ్యతే-యచికుంభస్యద్వాదశభాగోనశుభస్తదాసర్వాణ్యేవలగ్నోక్తానిఫలానినిరర్థకానిభవంతి-తస్మాదతప్రసంగః-తేనకుంభలగ్నమేవాశుభంసతద్భాగభేదాన్నితథాచతద్వాన్యం॥ కుంభద్వాదశభాగోలగ్నగతోనప్రశస్యతేయవస్తే॥ యద్యేవంసర్వేషాంలగ్నగతానామిష్టఫలంసస్యాత్-ఘటయోగాద్యాశీనాంసహితత్సర్వశాస్త్రకారణం॥ తస్మాత్కుంభవిలగ్నంబున్నశుభంసతద్భాగిత్యం॥ ౩

మూ - యాతేష్వసత్స్వసమభేషుచినేశమూరాంభ్యాతోమమూ

ద్యమబలాధః యుతోతేజాః॥ చాంద్రింశుభేషుయజిమాదకవ

కాంతిసాస్యసౌభాగ్యగ్నిగుధురవాక్యయుతఃప్రజాతః॥ ౪

వ్యా॥ అథునామూరాస్థానాంగ్రహాణాంఫలంవసంతతలకౌసాహ॥ యాతేష్వితి॥ అసత్సుపా. గ్రహేషుఅసమభేషువిషమరాశ్యవస్థితేషు సకేవలమేతావత్-చినేశమూరాం ఆవిశ్యమూరాంయాతేషుపాస్త్రేషు విషమరాశిషు. పాపాః ప్రధమాధకస్థాయదాభవంతితదాజాతః ఖ్యాతేసర్వత్రప్రసిద్ధః-మమూద్యమబలాధః యుతోమమూద్యమోమమూతస్సహఃబలవాక్ వీర్యవాఅభయయతోధనవాకాంతితేజాఅతేజస్వీచభవతి-చాంద్రింశుభేష్వితియుజిసమరాశౌశుభేషుసౌభాగ్యగ్రహేషుచాంద్రి-మూరాంయాతేషుసమ

రాశిమృత్యుమాధాన్యస్థానిసౌమ్యాయగాధవతి - తగాజాతేమాదకవయ
తోవృద్ధ్యభావః-కాంక్షాయుత-ద్వ్యతిమాక-సౌఖ్యయుతః-సుఖాన్వితః- సౌ
భాగ్యయుతః-సర్వజనప్రియః- ధీయుతఃమతిమాక- మధురనాక్యయుతఃప్రి
యంవదఃపతేగుణైఃయక్తోజాతోభవతి॥ ౪

మూ-తాన్వేషహోరాస్వపరతుః శేషజ్ఞేయానరాః పూర్వగుణైషును
 ధావః । వ్యత్యస్తహోరాభవనస్థితైషునుత్యాః భవంత్యుక్తగు
 ణై ర్విహీనాః॥

వ్యాః అధపునఽపి హేమా గాగతం ఫలమిదం ప్రవక్ష్యామః॥ తా సేవేతి ॥ తా
సేవ్యవపూర్వోక్తాసు హేమారాసు అవరక్షణ గౌరవ్యవరాశ్యాశ్రితేషు జాతాన
రాః సర్వేషు పూర్వోక్తగుణైశు మధ్యాః - ఏతదుక్తం భవతి - సమరాశిషు రవి
హేమా గాయాం పాపగ్రహణామనస్థారం యదా భవతి తదా జాతానాం పూ
ర్వోక్తగుణైశు మధ్యాభవంతి - ఏవం విషమరాశిషు చంద్రహేమారాయాం సౌ
మ్యగ్రహణామనస్థానం యదా భవతి తదా జాతానాం పూర్వోక్తగుణైశు మధ్యా
భవంతి - వ్యత్యస్తహేమారాభవనస్థితేష్వితి - వ్యత్యస్తాసు విపరీతస్థాసు హే
మారాసు వ్యత్యస్తేషు చ భవనేషు రాశిషు స్థితేషు గ్రహేషు జాతా మర్త్యమను
ష్యాడైక్తగుణైః విహీనావజితాభవంతి - ఏతదుక్తం భవతి - సమరాశిషు చంద్ర
హేమారాయాం పాపానామనస్థానం యది భవతి తదా జాతామహేమార్య మబ
లాక్షణహీనా వితేజసశ్చ భవతి - ఏవం విషమరాశిషు ఆచిత్య హేమారాయాం
సౌమ్యానామనస్థానం యదా భవతి తదా జాతా మాధవ కాంతి సౌఖ్యసౌ
భాగ్యధీను ధురవాక్యః హేమారాజాతాభవంతి - అత్ర చ దక్షిణే గ్రహే వస్థానే
యథాయథా గ్రహబలమత్యం భవతి తథా తథా గుణబలమత్యం వక్తవ్యం ॥ ౫
మూ. కల్యాణరూపగుణమాత్మసుహృద్భృతాణే చంద్రోన్యగస్తదధి నాథ
గుణంకరోతి । వ్యాళోద్యతాయుధచతుశ్చరణాండజేషు తీర్ణ్యతి
హింసగురుత్పరతాటనాశ్చ॥

వ్యా॥ అధద్రేక్కాణావస్థానాన్చంద్రస్య ఫలంవసంతతిలకేనాహ॥ కల్యాణరూపేతి॥ వృత్తానురోధావత్రవృకాణ్యత్వక్తం-అత్తియద్యేక్కాణేయదాచంద్రఃస్థితోభవతి - అథవాసుహృద్యేక్కాణేతత్కాలమిత్రద్రేక్కాణేస్థితస్తదాజాతఃకల్యాణరూపగుణప్రశస్తయూషః-ప్రశస్తగుణవృద్ధిభవతి- అన్యగః అత్తియద్యేక్కాణమిత్రద్యేక్కాణావస్థానంవినాన్యద్యేక్కాణావస్థితశ్చంద్రఃతదధినాథగుణంకరోతియస్మిన్ద్యేక్కాణేనంద్రమాన్యవస్థితస్తస్యయోధివతిః

నయదిచంద్రస్యతత్కాలమధ్య స్తద్దాజాతస్యమధ్యమారూపగుణభవతః
అధద్యేక్కాణాధిపతిష్పంద్రస్యతత్కాలమర్దిస్తదాజాతోరూపగుణహీనో
భవతి-వ్యాఖ్యోద్యతాయథేతి-వ్యాశదేక్కాణేనర్పద్రేక్కాణేస్థితేచంద్రే
జాతఃతీక్షణఃఉగ్రోభవతి-ఉద్యతాయుధద్రేక్కాణఃసాయుధస్తత్థే చంద్రే
జాతోతిహింసఃప్రాణిభూతతోభవతి-చతుశ్చరణఃచతుష్పద ద్రేక్కాణః
తత్రస్థితేచంద్రేగురుత్పరతోగురుదారాభిగామీభవతి. అండజద్రేక్కాణః
పక్షిద్రేక్కాణః-తత్రస్థేచంద్రేఅటనఃపరిభృమణశీలోభవతి. ఆత్మీయాది
ద్రేక్కాణపవవ్యాలద్రేక్కాణేతత్రస్థేచంద్రేఫలస్వయమపివక్తవ్యం. అ
త్రవ్యాశద్రేక్కాణఃకకటద్వితీయఃపృశ్చికాద్యఃమీనతృతీయః-ఉద్యతాయ
ధద్రేక్కాణఃమేషాద్యఃమేషతృతీయఃమిధునద్వితీయః-సింహాద్యఃతులాద్వి
తీయఃకుంభాద్యశ్చ-అత్రాపిగుణస్వయాంతర్భూతద్రేక్కాణస్థేచంద్రేఫల
ద్వయంవక్తవ్యమితి॥

మూ-స్తేనోభో కాపండితాఞ్శానరేంద్రఃక్షీబశ్శూరోవిష్టికృద్దానవృత్తిః॥
పాపోహింసోభీష్పవశోఽత్తమాంశేషేషామీశారాశివద్వంద
శాంశై॥

2 వ్యా॥అథనామేషాదినవాంశకజాతస్యస్వరూపంశాలిన్యాహ॥స్తేనవృత్తిః॥
మేషవజఃమన్యస్త్వికారాశౌలగ్నగతేమేషనవాంశకజాతఃస్తేనశ్చిరోభవ
తివృషవజఃమన్యవనవాంశకజాతోభోక్తా అనంచయశీలః. ఏవంమిధునన
వాంశకజాతఃపండితోవిద్వాభవతికకటనవాంశకజాతఃఅధ్యఃకుశ్వరః-
సింహాంశకేనరేంద్రోరాజా-కన్యాంశకేక్షీ బఃపుంస్తవ్వరహితః-తులాంశకే
శూరఃచంద్రాచునిపుణః పృశ్చికాంశగవిష్టికృత్ భారజీవీధన్వ్యంశకేదాన
వృత్తిఃకుకరాంశకేషాపకుంభాశకేహింసఃక్రూరఃమీనాంశకేఅభీనిభా-
యఃకేచిదధీరితివరంతిఅభీఃబుద్ధిరహితఃఆచార్యస్యాభీతిత్యేవాభిమతంతథా
చష్పల్పజాతకే॥తస్కరభోక్తృవిచక్షణధనిన్యవతనపుంసకాదిభయదరితాః
ఋలపాపోగ్రోత్కృష్టమేషాద్యానానవాంశకాభావావృత్తివగోత్తమాం
శేషేషామీశావృత్తి ఏషేషవరాశిభువశోఽత్తమాంశేషజాతా ఏషామేష
పూర్వోక్తానామీశాస్వామిమోభవంతి-మేషలగ్నమేషనవాంశకేజాత
శ్చిరస్వామీభవతి - వృషలగ్నేవృషనవాంశకే జాతః నంచయశీలానాం
స్వామీభవతి. ఏవంమిధునేపండితస్వామీకకటేధనిస్వామీసింహాన్యవ

స్వామీమహారాజాధిరాజః కన్యాయాంక్లీబస్వామీ - వృశ్చికేభారవాహా
 నాంస్వామీ - ధన్వనిదాసానాంస్వామీ - మకరేపాసానాంస్వామీ-కుంభే
 క్రూరాణాంస్వామీమీనాంశకే అభయానాంస్వామీ - రాశివద్వాదశాం
 శైరితి-ద్వాదశాంశైః రాశివత్ ఫలానివాచ్యానియానిమేషాదిధేచంద్ర
 మసిఫలాన్యభిహితాని - వృత్తాతామ్రగ్నిత్యేవమాదీనితాన్యేవమేషాదిద్వా
 దశాంశకజాతస్యవక్తవ్యానీతి॥ ... ౭

మూ- జాయాన్వితోబలవిభూషణసత్వయుక్తస్తే జౌతిసాహస
 యుతశ్చకుజేస్వభాగే । రోగీమృతస్స్వయుఃపతిర్విషమోన్యదారో
 దుఃఖిపరిచ్ఛదయుతోమలినోర్గచ్ఛత్రే॥ ... ౮

వ్యా॥ అథభౌమసౌరయోఃస్వత్రింశాంశకథ్యయోః ఫలంవసంతతిలకేనా
 హ॥జాయాన్వితఇతి॥జాయాన్వితోభార్యయుక్తః- బలంవీర్యంవిభూషణా
 న్యలంకరణానిస్త్యమాదార్యంపత్రైర్యుక్తః-తథాతితేజసా అతిసాహసేన
 అశమీక్షితకార్యకరణేనచయుక్తః - ఏవంవిధః కుజేభామేస్వభాగేష్వత్రిం
 శాంశకగ్రతేజాతోభవతి-రోగీవ్యాధితః మృతస్వయువతిః మృతాస్వాపత్నీ
 యాయవతిర్భార్యాయన్య-విషమఃక్రూరః- అన్యదారోన్యసంబంధినోదా
 రాయన్యపరదారానక్తః-దుఃఖిసుఖరహితః-పరిచ్ఛదయుతః గృహవస్త్రప
 రివారోపేతః-మలినఃమలోపేతః ఏవంవిధోర్గచ్ఛత్రేసౌరేస్వత్రింశాంశక
 గ్రతేజాతోభవతి-నస్పత్రత్రింశాంశకగ్రహణంనాస్తితత్కథంజ్ఞాయతే- త్రిం
 శాంశకఫలమేతదితిచేతఃఉచ్యతే-శుక్రఫలాభిధానేత్రింశాంశకగ్రహణాదితి
 మూ- స్వాంశేగురౌధనయశస్సుఖబుద్ధియుక్తాస్తేజస్విపూజ్యనిరుగుద్య

మభోగవంతః । 'మేధాకలాకవటకావ్యవవాదశిల్పశాస్త్రార్థసాహ
 సయుతాశ్శశిజేతిమాన్యాః॥ ... ౯

వ్యా॥ అథజీవబుధయోః స్వత్రింశాంశకథ్యయోఃజాతస్యస్వరూపంవసం
 తతిలకేనాహ॥స్వాంశఇతి ॥ ధనేనవిత్తేనయశసాకీర్త్యాశుభేనసాఖ్యేనఋ
 ద్ధ్యావృజ్జయాయుక్తః- తేజస్వీహోతాహః పూజ్యః లోకవంద్యః- నిరుక్తస్వస్థ
 దేహఃఉద్యమవాఙ్మతానశీలః- భోగవాఙ్భోగసంయుక్తః - ఏవంవిధాగు
 రాజీవేస్వత్రింశాంశకగ్రతేజాతాభవంతి-మేధాబుద్ధిః- కలాగీతవాద్యనృత్య
 పుస్తకచిత్రకరాదిః- కవటఃదాంభికత్వం-కావ్యంకవేకమ-వినాదఃనా
 క్షటుత్వం- శిల్పంతతుకమాది-శాస్త్రార్థఃసతామాచారానుష్ఠానం- సాహస
 మసమీక్షితకార్యకరణంపత్రైర్యుక్తః అతిమాన్యోతిపూజ్యః- ఏవంవిధాఃశశి

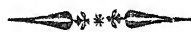
జేబుధేన్వత్రింశాంశకగతేజాతాభవంతి - కేచిదత్రనర్వత్రైకవచనమేవే
చ్ఛంతి-తథాపినకశ్చిద్దోషః॥

మూ- స్వేత్రింశాంశేబహుసుతసుఖారోగ్యభాగ్యాగ్రరూపః శుక్రేతీక్ష్ణ
స్ఫులితవపుస్సుప్రకీర్ణేంద్రియశ్చ॥ శూరస్తద్భావిషమవధకానన్యతా
శ్చౌనుఖిజ్ఞాచార్వంగేష్టరవిశశియుతేష్వారపూర్వాంశకేషు॥౧౦

వ్యా॥ అథశుక్రస్యస్వత్రింశాంశకస్థస్యకుజాదిత్రింశాంశకస్థయోశ్చంద్రార్క
యోశ్చజాతస్యస్వరూపముండాకాంతయాహ॥ స్వేత్రింశాంశఇతి ॥ బహు
సుతఃప్రభూతపుత్రః బహుసుఖోపరిమితసుఖః ఆరోగ్యేణనిరోగతయాభా
గ్యేనజనప్రియత్యేనఅధేనధనేనరూపేణసౌందర్యేణసంయుక్తః-కేచిద్భూ
ర్యాథానరూపఇతివతంతి - భార్యయాకళత్రేణ-తథాతితీక్ష్ణఃకూరఃసులిత
వపుఃశోభనశరీరఃసుప్రకీర్ణేంద్రియః విక్షిప్తేంద్రియాభావః సుప్రకీర్ణాఽ
నివిక్షిప్తానీంద్రియాశియన్యబహుస్త్రిగమనశీలః - ఏవంవిధః శుక్రేన్వత్రిం
శాంశకగతేఉత్పన్నోభవతి - శూరస్తద్భావిత్వాత్ - ఆరపూర్వాంశకేషుక్కు
జప్రథమేషు భాగేషు రవిశశియుతేష్వరగ్ర-చంద్ర సంయుక్తేషు యథాసం
ఖ్యంఫలాని-తద్యధా-కుజత్రింశాంశకగతేర్కే-శూరః సంగ్రామప్రియఃచం
ద్రేస్తద్భిరకారీ-సౌరత్రింశాంశకగతేర్కే-విషమః క్రూరఃభవతి-చంద్రమసి
వధకఃజీవత్రింశాంశకగతేర్కే-సద్గుణోభవతి-చంద్రైకధ్యః ఈశ్వరః - బుధ
త్రింశాంశకగతేర్కే-సుఖీభవతి- చంద్రజ్ఞఃపండితః - శుక్రత్రింశాంశకగతే
ర్కే-చార్వంగఃశోభనశరీరః-చంద్రేఇష్టః సర్వజనప్రియః-ఏవమారపూర్వే
ష్వంశేషు- ఆరోంగారకః పూర్వః ప్రథమోయేషామంశకానాంత్రంశద్భి
గానాంతేష్వీతి॥ ౧౦

ఇతిశ్రీభట్టోత్పలవిరచితాయాం బృహజ్జాతకవివృతౌ

అశ్రయయోగాధ్యాయఏకవింశః - ౨౧.

అథప్రకీర్ణాధ్యాయప్రారంభః - ౨౨.

మూ- స్వక్షాతుగమూలత్రికోణగాః కంటకేషుయావంతప్రతితాః।
సర్వఏవతేనోన్యకారకాః కమకగస్తతేహంవిశేషతః॥ ... ॥౧॥
వ్యా॥అధాతఃప్రకీర్ణాధ్యాయోద్వ్యాఖ్యానైః- మిత్రప్రకీర్ణకఇత్యు

చ్యతేతత్రగ్రహణాంపరస్పరంకారకసంజ్ఞాంవైతశీయనాహ || స్వక్షే
తి || స్వక్షేస్వక్షేత్రయోగ్రహణితః యశ్చతుంగేస్వోచ్చేయశ్చమూలత్రి
కోణేస్థితః సచయదిలగ్నకంటకేషుకేంద్రేష్వాశ్రితఃస్థితోభవతి - ఏవంఽథ
స్యగ్రహస్యామ్యాస్యేవంఽథః కేంద్రసూయదిభవతితదాతాగ్రహవస్యో
న్యంపరస్పరంకారకాఖ్యాభవత్-అనేనప్రకారేణయఃకమఃగఃయఃయస్తా
త్ గ్రహాత్దశమస్థానస్థఃసప్తశేషతఃవిశేషేణతేషాంగ్రహణాం మధ్యేకా
రకసంజ్ఞాంలభతే-అతఃక్రంతంకమగతులేషాంవిశేషతఇతి || ... ౧
మూ- కర్కటోదయగతేయథోడుపేస్వోచ్చగః కుజయమార్కసూ

రయః! కారకానిగదితాఃపరస్పరంలగ్నగన్యసకలోంబరాంబుగః||

వ్యా||అథాన్యోకోదాహరణప్రదర్శనార్థంరథోద్ధతయాహ || కర్కటే
తి||కర్కటోదయేకుళీరేలగ్నేతథ్లేచోడుపేచంద్రేకుజోంగారకః యమశ్శ
నిఃఅర్కః అదిత్యఃసూరిఃబృహస్పతిఃఏతేకుజయమార్కసూరయఃస్వోచ్చ
గఃఅక్షియతుంగస్థాయదిభవంతి - కుజౌమకరేశనిస్తులాయాంఅర్కోమే
షేసూరికకః-తదాతేపరస్పరమనోన్యంకారకాగదితాఃక్తాః - అనే
నప్రకారేణయావంతోభవంతితావంతఃపరస్పరంకారకాఖ్యాః-అనేనోదా
హరణేనైతత్ప్రతిపాదితంభవంతి - యథాపురుషస్యజ్వలగ్నేకేంద్రంవినా
స్వక్షేత్రోచ్చత్రికోణగాతపిసంతతం పరస్పరంకంటకగాస్తదాకారకసం
జ్ఞామసిలభంతే-లగ్నగన్యేతి - లగ్నగన్యగ్రహస్యపాగ్నిగ్నేసమవధీతస్య
సకలః సర్వోగ్రహాంబరగః దశమస్థానస్థశ్చాంబుగశ్చతుర్థస్థానస్థశ్చకా
రకసంజ్ఞోభవతి-అనేనైతదుక్తంభవతి - లగ్నగోగ్రహఃస్వక్షేత్రోచ్చత్రికో
ణేషుయద్యపిభవతి- తస్మాద్యోదశమస్థఃచతుర్థోవాసోప్యచ్చత్రికోణస్వ
క్షేత్రాణామన్యతమేనభవతి - తథాసిలగ్నగతస్యసకారకాఖ్యోభవతినత
స్యలగ్నగతఇతి-అతఃక్రంతంలగ్నగన్యసకలోంబరాంబుగఇతి || - - - ౨

మూ- స్వత్రికోణోచ్చసూహేతురనోన్యన్యంయదికమఃగః! సుహృత్త

ద్గణసంపన్నఃకారకశ్చపిసన్నతః|| ... ౩

వ్యా||అథపునరపిఅన్యత్రారకలక్షణంనుష్టుభాహ || స్వత్రికోణోచ్చగ
ఇతి||స్వత్రికోణోచ్చసూగ్రహః కారకత్వేహేతుః కారణంసకేంద్రస్థఃయతో
హ్యోన్యగ్రహస్యలగ్నేకేంద్రంవినాన్యవధీతస్యయదికశ్చిద్గ్రహకమఃసూదశ
మస్థానస్థోభవతి-సచస్వక్షేత్రోచ్చమూలత్రికోణానామన్యతమేనభవతి - త
స్మాద్యుదశమస్థస్యయదిసుహృత్ మిత్రం-సకేవలమేతావత్తద్గణసంపన్నః

తేనమిత్రగుణేనసంయుక్తస్తాత్కాలికేన మిత్యామిత్రవిధినాధిమిత్రతాంప్రా
 వస్తదధావిధిఃసర్వగ్రహాఃకారకాభ్యోభవతి-యస్యచదశమఃసతస్యకారకా
 భ్యోనభవతి - కారకసంజ్ఞాచయాత్రాయాముపయుజ్యతే-యతస్త్రోక్తం-
 రిక్తోపహతదశాయాంజన్మోదయనాథశత్రుపాకేచ | స్వదశేశకారకదశాం
 సంశ్రయణీయోనరేంద్రపతిరితి॥తథా॥ సఖివేళిగృహాయుక్తః కారకక్షౌఢపి
 చంద్రఃజయసుఖధనదాతాతత్ప్రహతాన్యధేతి॥

3

మూ- శుభంవగోత్రమేజన్మవేళిస్థానేచసగ్గహే॥అశూన్యేషుచకేం
 ద్రేషుకారకాభ్యగ్రహేషుచ॥

వ్యా॥ అధికారకసంజ్ఞాప్రయోజనమనుష్టుభాహా శుభమితి॥యస్యల-
 గ్నసంవాంశేవగోత్రమాభ్యేజన్మభవతి-నంద్రోపివావగోత్రమాంశగతోభ-
 వతితస్యశుభంజన్మ-యస్మిన్కారాశౌపురుషస్యజన్మసమయే అర్కుఃస్థితఃతస్మా
 ద్రాశేయోద్భిత్తియోరాశిఃసవేళిసంజ్ఞః - యస్యచప్రాగుక్తేవేళిస్థానేసగ్గ
 హాఃసౌమ్యగ్రహాజ్ఞగురుపితానామస్యతమోభవతి తస్మాసిశుభంజన్మ-య
 స్యజన్మలగ్నంకేంద్రచతుష్టయాదేకమప్యశూన్యంకేంద్రంభవతితస్మాశుభం
 జన్మ-అత్రసౌమ్యగ్రహాధిపితికేంద్రేవిశేషేణశుభంజన్మ-యస్తాదుక్తమనే
 వైవ॥ ఏకస్మిన్మపికేంద్రేయదిసౌమ్యాన్గ్రహాస్త్రయాత్రాయాంజన్మస్యధ-
 వాకమణినతచ్చుభంప్రాపలురాచార్యాభితి | యస్యజన్మచికారకాభ్యాః
 కారకసంజ్ఞాగ్రహాభవతి తస్మాసిశుభంజన్మ - అత్రయధాగుణాధిక్యంత
 ధాశుభతరమేవజన్మేతి॥

౪

మూ- మధ్యేవయనస్సుఖప్రదాఃకేంద్రస్థాగురుజన్మలగ్నపాః | పృష్ఠోభ-
 యకోదయక్షఃగాస్త్రవంతేతఃప్రభమేషుపాకదాః॥

౫

వ్యా॥అథయేనయోగేనజాతోయావనేసుఖిభవతితథాదశావతిభలపా-
 కంచనైతాళీయేనాహ॥మధ్యభితి॥ గురుఃజీవః-జన్మనియత్రరాశౌచంద్రమాః
 స్థితఃతదధిపతిఃజన్మవః-యస్మిన్కాలగ్నేజాతఃతదధిపాలగ్నవః-ఏవామన్యతమో
 యస్యలగ్నంకేంద్రేభవతితస్యవయోమధ్యేయావనేసుఖప్రదోభవతి - అత్ర
 యవనేశ్వరిలగ్నాధిపాలగ్నపతిశ్చయేమాంచతుష్టయస్యాద్భులవాన్గురుర్వా
 చతుర్గుహారాదిషు సంగతస్యాప్యచ్చతుర్వయఃకాలఫలప్రదస్యాదితి-పృ
 ష్ఠోభయేత్యాది-దశావర్తదశాప్రవేశకాలేపృష్ఠోదయరాశిగౌమేషవృషధన్వి
 మకరాణామన్యతమస్థితోయదాభవతితదాసదశాంతేఫలప్రదోభవతి-అథో
 భయోదయేమీనేయదాభవతితదాంతర్దశామధ్యేఫలదోభవతిఅథకోదయో

శీమో-రయేమిధునసింహకన్యాశులావృత్తికమంభానామన్యతమేయదాభా
 తతదాప్రధమే ప్రవేశసమయేఫలప్రదోభవతి ఏవంశుభస్యవాప్యశుస్య
 వాపక్తిర్వాప్యదశాకాలంత్రిధాపరికల్పయన్తీనాతతసాఫలవక్తిర్జ్ఞా
 యితే ఆద్యేమధ్యేంత్యేవా-తత్రచంద్రస్యత్ఫలబోధనానికులేపాపానిచా
 తోన్యధేన్యేతత్త్రిధావిభక్తేదశాకాలేజ్ఞేయం-పూర్వోక్తంచర్వందశాఫలం
 యోజ్యం-దశావతీప్రవేశకాలేతివ్రస్తేవతత్ఫలంతదాతీత్యేతత్కథంగమ్య
 తే-యవసేశ్వరాదిభిశ్చసామాన్యోక్తం-ఉచ్యతే-భగవతోగాగేర్వశ
 నాత్-తదాచ-౪౫వాక్-గాగిః॥ఆస్యంతమధ్యఫలదశ్శిరోవృష్టోభయోదయో
 దశాప్రవేశసమయేతివ్రక్వావాద్యోదశావశిరతి॥

మూ-దినకంరుధిరౌప్రవేశకాలేగురుభృగుజౌభవనస్యమధ్యయాతౌ ।

రవిసుశశినౌవినిగమస్తౌశశిలయఃఫలదస్తుసర్వకాలమ్॥ ౬

వ్యా॥అధాప్రకవగ్-ఫలస్యకాలంపుష్పితాగ్రయాహ-దినకరేతి॥చారవశా
 త్పుక్తికాలేయన్తికారాశౌశుభమశుభంవాప్తకవగ్-ఫలందినకరఅదిశ్యఃప్రయ
 చ్చుతిఃస్తికారాశౌప్రవేశకాలేఆద్యేత్రిధాగేజ్ఞేన్నేవఫలంప్రయచ్ఛతి-ఏవ
 మేవగుధిరకుజః-గురుర్జీవః-భృగుఃశుక్రః-ఏతాగురుభృగుజౌభవనస్యరాశేః
 మధ్యయాతౌమధ్యత్రిభాగగతౌఫలప్రదౌభవతః-రవిసుతఃసౌరఃశశీచంద్రః-
 ఏతారంసుతశశినౌవినిగమస్తౌరాశ్యం-త్రిభాగస్తౌఫలప్రదౌభవతః-శశిత
 నయోబుధఃసర్వకాలంఫలదఃసర్వభాగగతఃఫలప్రదోభవతి-సర్వస్మిన్నేవ
 రాశౌయావర్తితమిత్రావత్ఫలంశుభమశుభంవాయధాప్యాప్తందదాతీతి॥౬॥

• ఇతిశ్రీభట్టోత్పలవిరచితాయాంబృహజ్ఞానకపవృతౌ

ప్రకీర్ణాధ్యాయోద్వావింశః-౨౨,

అధానిష్టాధ్యాయపారంభః-౨౩

మూ-లగ్నాత్పుత్రకశత్రుభేషుభవతిప్రాప్తభవలోకేతేచంద్రాద్వా
 యదినంపదస్త్రహితయోజ్ఞేయోన్యధానంభవః । పాథేనోదయ
 గ్రహసౌరవినుతోమీనస్థితోదారహపుత్రస్థానగతశ్చపుత్రమరణం
 పుత్ర్యవనేర్యచ్ఛతి॥

వ్యా॥అధాతఅనిష్టాధ్యాయోవ్యాఖ్యానతేతత్త్వాదావేవదారసుతహీన
 జన్మజ్ఞానంశూన్యాలవిక్రీడితేనాహ॥లగ్నాదితి॥యన్యజన్మనిలగ్నాత్పుత్ర
 భయంపంచమస్తానంశుభగ్రహేణస్వపతినాచప్రాప్తంసంయుక్తంభవత్ప్ర
 భవాఅతోకితందృష్టంభవతి-తస్యపుత్రసంపత్ అస్తీతివక్తవ్యం-చంద్రాద్వా

పంచమస్థానంయస్య శుభగ్రహాణ స్వపతి నావాయతం దృష్టంవాభవతిత
స్యాశ్చిపుత్రసంపదస్తి- యస్యలగ్నచంద్రయోరుభయోరపిపంచమస్థానం
భగ్రహాణస్వపతి నావాయతం దృష్టం వానభవతితస్యపుత్రానంభవః అపు
త్రత్వంవక్తవ్యం అత్రకేచిద్వాగశప్రకారంపుత్రంవణాయతి- ఔరసఃతే
జఃసత్తక్షీతఃకృత్రిమః అథమప్రభవఃసూక్ష్మత్వన్నః ఆపవిద్ధఃపానర్థవఃకానీ
నఃసమూఢఃగాసీప్రభవశ్చి-తధాచ సాగావత్యాంశుభభవనమథమశుభ
యతంశుభదృష్టంవాసుతక్షమిహయేషాం లేమంప్రభవఃపుంసాంభవ
త్యవశ్యంనవివరితం ॥ ఏకతమేగురువగేశుభరాశావారసోభవేత్పుత్రఃల
గ్నాచ్చంద్రాగ్రహబలయ్యుక్తాద్విషితోపివాసామ్యైః॥ సంఖ్యానవాంశతు
ల్యాసామ్యాంశేతావతీచదావృష్టా ॥ శుభదృష్టేశద్విగుణాగ్నిష్టాపాపాంశకే

తథావృష్టా॥సౌరక్షేసౌరగుణోబుధదృష్టోగురుకుశాకదృగ్నినః॥తేత్రజ
పుత్రంజనయంత్యాథోపిగణోరజవృష్టః॥వాంఛంశుక్షమందునిరీక్షతే
యదిశనైశ్చరేణయతం॥దక్షకపురోహిస్తేశితశ్చబుధస్యచైవంస్యాత్ ॥
సప్తమభాగేకాశేసౌరయతేపంచమేనదాభవనే ॥ కృత్రిమపుత్రంవింద్యా
చ్చగ్రహద్యునాస్తి కైవలేపంచమరాశౌసౌశేనూర్యేచతత్రసంయుక్తే॥
లోహితదృష్టేవాచ్యోజాతశ్చనుతోధమప్రభవఃచంద్రభామాంశగతేద్ధీసే
మందావలాకితేభవతిగూఢోత్పన్నఃపుత్రశ్శేషగ్రహసశకనాయాతే॥తస్మి
న్నేవచభామేశనివగేధ్ధీరీక్షితేరపిణాపురుషస్యసవతిపుత్రోవవిధ్యతిచ
రకమునివచనాత్॥శనివగేధేచంద్రేశఃయుక్తేపంచమేనదాసౌరే॥శుక్ర
రపిభ్యాంకృష్టేపుత్రఃపానర్థవోభవతి॥చూడాయదార్కసత్వాత్కలాన్య
తస్యైవపంచమేభవనేరవికృష్టేవ్యధసహిలేకానీనప్రంభవతిపుత్రః॥వర్గే
రపిచంద్రమహస్సుపుగేహచంద్రసూర్యసంయుక్తాశుక్రేణవృష్టమాత్రేపుత్రః
కథితస్సహూభశ్చ ॥పాపైదృలిభిర్యుక్తేపాంక్షేపంచమేనదాశౌ
జాతఃపుత్రఃపురుషసౌన్యగ్రహదశకనాతీతే॥శుక్రచవాంశేతస్మిన్శుక్ర
ణిరీక్షితేత్వంశ్యుచిదాపిభవానివదేత్చంద్రేపిపదంతికేచిదాచార్యాః
సితశశివగేధీధేతాభ్యాందృష్టేభవాపిసంయుక్తే॥ప్రాయేణదారకాస్సు
ప్రద్యాభిగణోపవాన్యధాపుత్రాశ్చ॥ఏవంలగ్నాచ్చంద్రాద్వాకశత్రభంస
ప్తమంయస్యశుభస్వపతి నావాయుదృష్టంభవతితస్యకశత్రసంపదస్తితి
వక్తవ్యం॥ఏవంలగ్నాచ్చంద్రాద్వాన్యసప్తమంస్థానంశుభగ్రహాణస్వ

వతినావాయత నృప్తం వానః వతితస్య కళత్రసంపత్ నభి వతీతిపి క్తవ్యం-భా
ర్యాతస్యనభవతీత్యర్థః-యతః క్తంజ్ఞేయోన్యధాసంభవతి- అన్యథాతయోః
పుత్రకళత్రయోరసంభవః అభావోజ్ఞేయోజ్ఞాతవ్యః- అత్రపుత్రకళత్రగ్రహ
ణమువలకుణాధికం-సర్వేమానుసితన్వాదీనాం భావానాం లగ్నాచ్చంద్రా
ద్వాస్థితరస్వేష్యా- యతోద్వావేరౌమూలకసంజ్ఞా- ఉధావయవసేత్వరః
మూలకంచసూరాంశశిభంచవింద్యావితీ-అత్రకళత్రస్థానేపి కేదీద్విశేషం
వణయంతి - శుక్రేందుజీవశశిజై స్యకలై స్త్రిభిశ్చద్వాభ్యా-కళత్రభవనే
చతదైకకేసప్రమాంగృహేపివగణాభవిలోకేతేవాసంతిస్త్రీయోభవనవగణ
భిగస్వభావాః॥ ఏవంక్యూరైర్నాశోలగ్నాచ్చంద్రాద్వదేచ్చబలయోగాత్
శశిరవిజయోఃకళత్రేభాఃర్యాప్రంసాంపునర్భుస్సన్యతే। భవనాధిపాంశతు
ల్యాభవంతినార్యోగీతుణాద్వాసి । ఏకైవరవివజాంశేగురుబుధయోశ్చ
పిజామిత్రే॥ప్రాప్యేణచంద్రసితయోబలసంయుక్తైభవాపిజామిత్రేకృ
చ్చేవాబహువత్స్యభవంతిశుక్రేవిశేషేణ॥ గురుశుక్రయోస్సవ్వవణారవి
కుజశశిభానుజై ర్భవంత్యూనాః, శుక్రవేశ్యాప్రాయశ్చంద్రేపివ దంతికేతు
మాలాభ్యాః॥పాధేనేత్యాది-పాధేనకన్యాతస్త్విన్నురయగలేగ్నసేత
త్రవరవావరైస్థితేరవినుతః సారఃమీనస్థాయదిభవతి తదాదారహాభవతి
దారాకళత్రాగ్రహంతిఘాతయంతి- తస్యపురుషస్యజీవతపవభార్యామర
ణంవక్తవ్యం-అస్మిన్నేవయోగేపాధేనోదయగేరనౌలవసైభూమేపుత్రఃకు
జఃపుత్రస్థానేపంచమేష్టాస్థితోమక కేస్థితోయదిభవతితదాపుత్రమరణం
యచ్చతిదదాతి-తస్యజీవతపవపుత్రమరణంవక్తవ్యం॥

మూ॥ఉగ్రగ్రహేన్సితచతురశ్రసంస్థితైః-ధ్యస్థితేభ్యగుతనయేభనోగ్ర
యోః। సౌమ్యగ్రహైరసహితసన్నిరీక్షితేజాయావధోద్దహననివా
తపాశజః॥

పా॥అథజీవతపవభార్యామరణయోగత్రయంరుచిరయాహ॥ఉగ్రగ్రహై
రితి॥ఉగ్రగ్రహఃఆదిత్యకుజశనయఃతైస్త్రితాఃశుక్రకృత్తయధాసంభవంచతు
రశ్రసంస్థితైఃచతుర్థాప్రముసంస్థితైఃయస్యనన్తభవతితస్యజాయావధో
భార్యావివత్తిదహనెనాగ్నివాభవతితస్యజీవతపవభార్యలగ్నామృత్యుం
ప్రాప్నోతి-అథవోగ్రయోపాపయోద్వయోఃమధ్యేశుక్రాదేకౌద్వాదశేఅ
నోద్విష్టతీయేభ్యగుతనయేశుక్లేస్థితేనివాతేనఉన్నతస్థానాత్పతినెనజాయా
వధోభవతి-తస్యజాతస్యజీవతపవభార్యాఉన్నతస్థానాన్విపతితామియతే-

౪౪

బృహజ్జాతకే-సవ్యాఖ్యానే.

అథవైకస్మిన్ రాశా వేకేనభుక్తంస్థానమతిక్రమ్య అన్యేనభుజ్యమానమప్యాస్య
 యదిశుక్రస్యావస్థానంతదాపిపావద్యయమధ్యస్థోభవతి అథయస్యజన్మః సౌ
 మ్యగ్రహయోరన్యతమేనసహితఃసంయుక్తఃశుక్రోగ్రభవతినచాపి తన్నిగిష్యే
 తోద్భవః-తస్యపాశజోజాయావధోభవతి-జీవ ఏవభార్యాఉద్భంధనేన ఆ
 త్తానంవ్యాపాదయతి-కైచ్చిద్యోగద్వయమేతద్వ్యాఖ్యాతం-ఉగ్రగ్రహైఃసి
 తచతురశ్రసంస్థితైరేకః-మధ్యస్థితేభ్యగుతనయేధవోగ్రయోఃద్వితీయః-సౌ
 మ్యగ్రహైరసహితసన్నిరీక్షితఇతియోగద్వయవిశేష భూతజాయావధోద
 హననిపాతపాశఇతియోగద్వయేపివికల్పఇతి-తచ్ఛ్చాయుక్తం-యస్మాద్భగ
 వాః గాగిః॥ చతుర్థాః షష్ఠమగైశ్శుక్రాత్సౌరాశ్చైహుతాశనాత్ ।
 తేహింద్యయోస్తుమధ్యస్థేభాశుక్రేనిపాతజః శుక్రేనద్యోగద్వగ్నిపాశా
 ద్భార్యావధోభవేదితి॥

మూ-లగ్నాద్వ్యయారిగతయోశ్శశితిగ్నరశ్శోభితాన్యైఃపత్నాన్యైఃహేకసయ
 నస్యవధంతిజన్మ । మ్యనస్థయోర్నవమవంచమనంస్థయోర్వాశు
 క్రార్కయోర్వికలదారముశంతిజాతమ్॥

వ్యా॥అథనావికలనయనదారజన్మయోగజ్ఞానంవసంతతిలకేనాహం॥లగ్నా
 దితి॥శశీచంద్రశిక్తగ్నరశ్శిమ్నూర్వృషతయోలగ్నాద్వ్యయారిగతయోఃఏకో
 వ్యయోద్వాదశేస్థానే-ద్వితియారిస్థానేషష్యే పత్నాన్యైఃసహేకసయనస్యపకా
 త్తస్యజన్మవదంతికథయంతి-జాతఃకాశోభవతి-తద్భార్యాచకాణీభవతీత్య
 ర్థఃమ్యనస్థయారితి-శుక్రసూర్యయోద్భూతస్థయోద్భవయోరపిలగ్నాత్సత్త
 మస్థయోః నవమస్థయోః పంచమస్థయోర్వాజాతంవికలదారం ఉశంతికథ
 యంతి-భార్యాహీనాంగాభవతీత్యర్థఃఅత్రద్యూతస్థయోః నవమపంచమసం
 స్థయోర్వాశుకాగ్రకయోఃకైచ్చిత్యధానంభవమేవయోగోవ్యాఖ్యాతః-
 తచ్ఛ్చాయుక్తం-యస్మాద్భగవాః గాగిః॥ పంచమేనవమేద్యూతేనమేతాసి
 తభాస్కరౌయస్యస్యాతాంభవేద్భార్యాతస్యైకాంగవివజ్ఞే తేతి॥

మూ - కోణోదయేభ్యగుతనయేస్తవక్రసంఖావంధ్యాపతిర్యదినసుత
 త్కమిప్తయక్తంపావగ్రహైర్వ్యయమదలగ్నరాశిసంస్థేఃక్షేణేశ

శిన్యసుతకళత్రజన్మగ్నీ॥
 వ్యా॥అథాసుతకళత్రవంధ్యాపతిజన్మజ్ఞానంమాలిన్యాహ॥ కోణోదయఇతి॥
 కోణేశనైశ్చరఃతస్మిన్నుదయేలగ్నగతేభ్యగుతనయేశుక్ర అస్తవక్రసంఖా

వృశ్చికకర్కటమీనానామధ్వతమాంత్యనవాంశకగతేనకేవలమేతావత్ ఆ
 స్థైలగ్నత్వప్రమస్థానగతే ఏవమస్తస్థశ్చక్ర సంభోయదిభవతి - తదాజా
 తోమధ్యావతిభావవతి- వంధ్యానిష్ఫలాతావా - ఏతత్కరవృషభకన్యా
 లగ్నేషుసంభవతి-అపుత్రభవతి-కవ్యేవంధ్యావతిగ్రహణేనస్య తరేపుత్రో
 త్పత్తిస్సువ్యతే-పావగ్రహైరితి- వ్యయస్థానంద్వావశంమదస్థానంసప్రమం
 లగ్నరాశిరుదయః ఏతేషు ద్వయోరేకస్త్రివా. పావగ్రహైః యథాసంభ
 వనంస్థితైః - శశిఃచంద్రక్షేణేథేలగ్నవంచమగే అనుతస్యపుత్రస్యఅక
 శత్రస్యస్త్రీవజితప్యచ జన్మభవతిజాతస్యనభార్యానపుత్రోభవతీత్యర్థః॥౪

మూ- అసితకుచయోర్వర్తేస్తథేసితేతదవేక్షితేవరయువతిగప్తాచేత్సేం
 దుఃస్త్రియానహపుశ్చులః । భృగుశశశినోరస్తేభార్యోనోఽను
 తోపివాపరిణతతనూన్పుస్త్రీ)వృష్టాశుభైఃప్రమదావతీ॥ ... ౫

వ్యా॥అధవరయువతిగజన్మజ్ఞానంహరిణ్యాహ॥అసితేతి॥ అసితకుచయోః
 సౌరభామయోః అన్యతమన్యవగేసితే శుక్రేస్థితే తస్మిన్చస్త్రీలగ్న
 త్వప్రమగేతదవేక్షితేతయోరేవసౌరారయోః అన్యతమేనావేక్షితేదృష్టే
 జాతః వరయువతిగఃపరదారగామీభవతి - తాచేదిత్యాది-తాసౌరారాచ
 స్తేసప్రమేస్థానేఏకరాశింతాసేందూచంద్రసహితాభవతః - సితకుచయోః
 వగఃతత్స్థానసితేతదవేక్షితఃతదాజాతః స్త్రియానహ పుశ్చులోభవతి-
 నపురుషంపరదారాగచ్ఛతితద్భార్యచ వరపురుషాగచ్ఛతి - భృగుశ
 శినోరిత్యాది-భృగుశ్శుక్రః శశీచంద్రః - తయోఃభృగుశశినోః ఏకరాశిగత
 యోఃయత్రకుత్రావస్థితయోః - తావేవసితకుజావస్తేసప్రమేస్థానేభవతః
 తదాజాతోనరః అభార్యోభవతి విసుతోవా- వాశబ్దోత్రచార్థః - నవిక
 త్వే - అభార్యోభవత్యపుత్రశ్చ - పరిణతతనూభి-నాచస్త్రీచస్యస్త్రీయా
 తయోనారస్త్రీగ్రహయోరేకరాశిగయోరస్తే సప్రమేతావేవ అసితకుజా
 భవతః-తాచనూశుభదృష్టాసౌమ్యగ్రహేణకేనచిన్నదృశ్యేతేతదా పరిణ
 తతనూప్రమదావతిభవతః పరిణతతనూయయోఃఏతదుక్తంభవతి-తస్యవృ
 ధ్ధత్వేవృధాభార్యోవతిష్ఠతభి॥

మూ- వంశచ్ఛేదాఖమదసుఖగైశ్చంద్రదైత్యజ్యపాపైశ్శివీత్యంశే
 శశిసుతయుతేకేంద్రసంస్థాకేవృష్టే । దాస్యాంజాతోదితిసుతగు

రారిష్ఠ్యగే సారభాగేనీ చేర్కొందోయ్యచనగతయో నృప్తయో
సూర్యజేన॥

వ్యా॥ అధాన్యనవ్యనిష్ఠయో గాఢమందాక్రాంతయాహ॥ వంశచ్ఛేత్తేతి॥
చంద్రశ్శశీదై త్యేజ్యశ్శుక్రః పాపాః అదిత్యకుజశనయః - ఏతైః ఖమనసుఖ
గైః ఖంచశమంమదస్థానం సస్తమంసుఖస్థానంచతుర్థః - ఏతేషుచంద్రదై
త్యేజ్యపాపైః సమవస్థితైః జాతౌవంశచ్ఛేత్తాభవతి - ఏతదుక్తంభవతి-
యన్యజన్తసిచంద్రమాదశమః శుక్రస్సప్తమః పాపాశ్చతుర్థాస్థాః సవంశ
చ్ఛేత్తాతత్కృతోవంశశ్చిద్యతేకులవిద్భిత్తిర్భవతి-దుర్యోధనప్రాయః - శిల్పీ
త్యగ్గంశత్రిశశిసుతేరబుధేనయ్యుకోయః త్యగ్గంశోద్యేక్కాణః సయన్యరా
శేః సంబంధీతస్త్రిసరాశేః - లగ్నకేంద్రగతేనాకీణా శనైశ్చరేణవృష్టే
బాతశ్శిల్పీభవతి-చిత్రాదికమణాజీవతీత్యధః - అత్రకేచిత్ బుధయుక్తరా
శేః శనైశ్చరదృష్టింవణయంతి - యధారాశౌదృష్టేద్రేక్కాణోపిదృష్ట
స్యాత్-యద్యేషపక్షః ఆచార్యాభిప్రేతస్స్యాత్-తదాబుధేకేంద్రగతేన సా
రేణదృష్టేశిల్పీభవతీత్యేతదేవఆచార్యోవత్యుతి - త్యగ్గంశగ్రహణంనకృత
వాః అతోవసీయతేనైతదాచార్యస్యాభిప్రేతమితి - తనత్యగ్గంశగ్రహణం
కృతం-తస్మాత్ద్రేక్కాణరాశేర్బుధిచారః - నకేవలమేతావత్ - విల
గ్నాంశస్సన్వనాశేనేత్యత్రైవోదాహర్యం-దాస్యా జాతః దాసీపుత్రోజా
తఇతివక్తవ్యం - నీచేర్కొందోవ్విరితి-అర్కేంద్రోః రక్షశినోః స్వమూరపిల
గ్నాత్మమనగతయోఃస్తప్తమస్థానస్తయోః పూర్యజేవశనైశ్చరేణదృష్టయో
రవలోకితయోః జాతౌనీచః స్వకులానుచితాధమకమకృగ్భవతి॥

మూ- పాపాలోకితయోస్సితావజయోరస్తథ్యయోర్వృద్ధిదుక్ కేంద్రే
కర్కటవృష్టికాంశకగతేనాపైద్యతేగుహ్యగుక్ శ్చిత్తీరిఃఫధనస్థ
యోరశుభయాశ్చంద్రోదయే స్తేరవాచంద్రే ఘోవనిజేస్తగేవక
లోయ్యకకజోనేశిగి॥

వ్యా || అథాన్యసప్యనిష్టయోగాశ్చ మాంబలవిక్రీడితేనాహ || పాపాలా
 క్షతయోరితి || సితశ్శుక్రః అవనిజోంగారకః - ఏతయోరస్తయోః లగ్నాశ్చ
 ప్రమగతయోరపిపాపాలాకితయోః పాపగ్రహదృష్టయోఃజాతస్యవృద్ధికో
 భవతినచప్రసిద్ధః - యత్రకుత్రరాశౌచంద్రేశశినికకటవృశ్చికాంశయోర
 న్యతమధేతత్రచాన్యేనపాపేనయుతేజాతో గుహ్యరుగ్భవతి-గుహ్యరుక్మరు
 షవ్యాశిః-శ్విత్రిత్యాది - అశుభయోస్సారయోః ఐధనస్థయోః దావన
 శస్వితీయగతయోః - చంద్రేలగ్నేడిదయగతేరవావాదిత్యేనైసప్రమగతే
 జాతఃశ్విత్రిత్యేకమప్యయోక్తౌభవతి - చంద్రేభేదశమగతేజ్జీవనిజేషజేఅస్త
 గేసప్రమగతే - అస్తిన్యోగేయద్యకజః శనైశ్చరోవేళిస్తానస్థభవతితదా
 జాతోవికలాంగహీనోభవతి ||

౭

మూ. అంతశ్శనిస్యశుభయోమ్యుగగ్రేవతంగే శ్వాసక్షయస్లిహకవిద్రధి
 గుల్మభాజః | శోషీపరస్పరగృహంశకయారవీంద్యోఃక్షేత్రేభవా
 యుగవదేకగయోఃకృశోవా || ...

వ్యా || అథాన్యసప్యనిష్టయోగాశ్చ వసంతతిలకేనాహ || అంతరితి||య
 త్రకుత్రధేతశశిచంద్రే అశుభయోశ్శనికుజయోః అంతమధ్యేస్థితే-వతంగే
 సూర్యేచమృగగతేమకరధేజాతాః శ్వాసక్షయస్లిహకవిద్రధిగుల్మభాజౌభ
 వంతి-శ్వాసఃప్రసిద్ధః క్షయశరీరక్షయః-స్లిహకః ప్రసిద్ధః-వామకుక్షిసంస్థో
 మాంసఖండః-విద్రధిగుల్మారోగౌప్రసిద్ధౌ - ఏషామన్యతమేనరోగేణ అది
 తాధవంతీత్యధికః-కేచిద్యైకవచనచరంతి - శ్వాసక్షయస్లిహకవిద్రధి
 గుల్మభాక్ స్యాతిది-శోషీతి - రవీంద్యోశ్చంద్రాకయోః పరస్పరమన్యోన్య
 గృహంశగతయోః అదిత్యఃకర్కటేసింహే చంద్రోభవాయత్రకుత్రరాశౌ
 సింహంశకేచంద్రః కర్కటాంశేసూర్యఃతదాజాతఃశోషీభవతి-అత్రకేచిత్
 పరస్పరగృహంశగయోః రవీంద్యోరితి - సింహేసింహంశగతేచంద్రేకర్క
 షేకర్కటాంశగతేసూర్యేచజాతః శోషీక్షయించభవతీతి వణాయంతి-
 తచ్చాయుక్తంయస్తాద్భుగ్నవాగ్గాగిణః||శ్లో|| పరస్పరగృహేయాతౌయది
 వాపితదంశగౌభవేతామకశీతాఽశూతదాశోషీప్రజాయతద్భి|| యేత్రేధ
 వేతీయగపక్షుల్యకాలంతయోరేవ పరస్పరక్షేత్రేపకస్త్విదావనవిభవతః

సింహా కర్కటేవా యదోభావవ్యకచంద్రా స్థితాభవతః తదాజాతః శోషీభవతి|| ౮

మూ. చంద్రశ్చేషమధ్యయుకుకర్కిమృగాజభాగే కుష్ఠీనమందరుధిరేత దవేషితేవా| యాతై స్త్రికోణమళికర్కివృషైమృగాగేచకుష్ఠీచపా వసహితై గవలోకితై ర్వా|| ౯

వ్యా|| అధాన్యానవ్యసప్తయోగాః వసంతతిలకేనాహ|| చంద్రశ్చే|| అశ్వ మధ్యేష్యపంచమనవాంశ కేచంద్రేస్థితే - తత్రచసమందరుధిరే మందేనశ నైశ్చ రేణరుధిరేణాంగారకేనచయక్తే యధాసంభవంతదవేషితేవాతా భ్యామన్యతమేనదృష్టేవాజాతః కుష్ఠీభవతి - అథవాయత్రకుత్రరాశోర్భు కుకర్కిమృగాజభాగే యదోమీనః కర్కికుళీరఃమృగౌమకరఃఅజోమేషః- ఏషామన్యతమనవాంశకగతేచంద్రే-తత్రమందరుధిరయోన్యతమేనయతే దృష్టేవాజాతఃకుష్ఠీభవతి - అత్రచంద్రోయదాశుభగ్రహవీక్షితోభవతిత దాకంఠూవికారీభవతి-నకుష్ఠీ-యస్తాద్యపనేశ్వరః || శ్లో || మీనాంశకేమేష మృగాంశకేవా-చంద్రస్థితేత్రైవహిపావదృష్టః | కిలాసకుష్ఠాదివిసప్తదేహమి ష్టేషీ-క్రూరువికారిణుఃసేతి|| యాతై స్త్రికోణమితి - అళికర్కివృషభైఃమృ గేచమకరేపతైశ్చత్రకోణయాతైఃప్రాప్తైః-తథావిధోలగ్నస్థోభవతి - య న్యైషామన్యతమేనవమేపంచమేవాభవతి- సచపాపానామన్యతమేనయ క్తోర్భుష్టోవాయదిభవతితదాజాతఃకుష్ఠీభవతి|| ౯

మూ. నిధనారిధనవ్యయస్థితారవిచంద్రారయమాయధాతధా | బలవ ద్గ్రహదోషకారణై మనుజానాంజనయత్యనేత్రతాం|| ౧౦

వ్యా|| అధాన్యానవ్యసప్తయోగాః వసంతతిలకేనాహ || నిధనేతి|| రవిరా దిష్ఠిఃచంద్రశ్చశీత్రోంగారకః యమస్సారః ఏతేరవిచంద్రారయమాః- యథాగథాయోరకేనప్రకారేణనిధనారిధనవ్యయస్థితాః అప్తమవప్తద్వితీయ ద్వాదశగాః జాతానామనుజానామనుష్యాణాంఅనేత్రతాం ఆంధ్యంజన యంతిత్వాయంతి-యధాతథేతిక్రమతివారణాథః - శాంచానేత్రతాం బలవద్గ్రహదోషకారణైః - తేషాంచతుణాంగ్రహాణాం మధ్యేయోబల వాంస్తస్యయోవాతస్తితస్లేష్టాణామధ్యేదోషఉక్తః - తేనదోషకారణేన తత్ప్రకోపేనతస్యఅక్షివిశోభవతి|| ౧౧

మూ-నవమాయత్పతీయధీయతానచసౌమైర్మశుభానిరీక్షితాః నియ
మాచ్ఛప్యవణోపఘాతదారదవై కృత్యకరాశ్చసప్తమే॥ ౧౧

వ్యా॥ అథాన్యాయపృనిష్టయోగావై తాలీయనాహ॥ నవమేతి॥ అశు
భాఃపాపాః-నవమాయత్పతీయధీయతాఃనవమే ఎకాదశేత్పతీయే ధీస్థానై
పంచమేవతేషుయథాసంభవంయుతాఃసమవస్థితాః-తదనామైర్మశుభాః
హైరనిరీక్షితాః అదృష్టాః-తదాబలవదగ్రహదోషకాంచేనైవపురుషస్యనియ
మాస్మిశ్చయాత్త్రవణోపఘాతదాఃత్రవణయోగికుః-యోరుపఘాతదాః
బాధిర్యకరాః-అత్రాశుభగ్రహణేనఅకచంద్రాసౌరాఃప్యాగుక్తా ఏవ
జేయాః-రదవైకృత్యకరాశ్చసప్తమితి-తేవఅకచంద్రాసౌరాః-అ
గ్నాత్పప్తమేస్థానైర్మతాఃసౌమైర్మదృష్టారదానాం దంతానాం వైకృత్యక
రాఃస్యః॥ ౧౧

మూ-ఉదయత్కుడుపెనురాస్యగేనపిశాచోశుభయోస్త్రికోణయోః॥

సోపప్లవమండలేరవాపుదయశ్చేనయనాపవజిః తః॥ ౧౨

వ్యా॥ అథాన్యాయపృనిష్టయోగావై తాలీయనాహ॥ ఉదయతీతి॥ ఉడుపే
చంద్రోఉదయతలగ్నతతస్త్రింశ్చసురాస్యగేరాహుగ్రస్తే-తస్మాచ్ఛుల
గ్నాదశుభయోగినికుజయోగిత్రికోణయోగివమవచనస్థయోజాతస్సపి
శాచోభవతిపిశాచాదిప్రీతోభవతీత్యర్థః-ఏవంరవావాదిత్యేనోపప్లవమండలే
రాహుగ్రస్తబింశతస్త్రింశ్చోదయధేలగ్నగెలగ్నాదశుభయోగినికుజయోగి
త్రికోణయోజాతోనయనాపవజిః-తఃఅంధోభవతి॥ ౧౨

మూ-సంస్పృష్టఃపవనెనమందగయుతేహ్యనైవిలగ్నైగురౌసోన్మాచో

వనిజేస్థితేస్తభవనైజీవేవిలగ్నైత్రితాతద్వత్సుర్యసుతోదయవనసు

తేధమాత్మజహ్యునగెజాతోవాస సహస్రరశ్మిత్రనయేక్షితేవ్య
యేశీతగౌ॥ ౧౩

వ్యా॥ అథాన్యాయపృనిష్టయోగావై శాదూకలవీక్షితీతేనాహ॥ సంస్పృష్ట
ఇతి॥ యస్యజన్మనిమందగఃసౌరోహ్యనైస్తప్తమయ్యఃస్థితోభవత-విలగ్నైచ
గురుఃబృహస్పతిర్భవతి-తదాజాతఃపవనేనవాయునాసంస్పృష్టోవాతరోగీ

భి వత్తిత్సర్థః అవనిఃఖూఃతస్యాఃజాతోవసజ్జకుజః- ఉస్మిన్న సభవనేనప్త
 మస్థాసేస్థితే-విలగ్నశ్రితపాగ్లగ్నగైవజీవేగురౌ-జాతఃశిన్వాదోవిచిత్రో
 భి వత్తితస్యదితిసూర్యసుతఃశాఃశస్మిన్నుదయే లగ్నే స్థితే- అవనిసుతకుజే
 ధర్మాశ్చజన్మానగేవమమచమసప్తమస్థానానామన్యత మగతేజాతస్య
 ద్వతోస్సన్తాదవవభవతికేచిత్తద్వచ్ఛాహయమౌదయ్యతిపతంతి - అగవాక్షీ
 శాశితగౌచంద్ర్యచహస్రరశ్మితనయనశనైశ్చరణసంయుక్తవ్యయంద్వాద
 శసానయోతేవాప్రైవాగ్రహణాలోస్సన్తాదవవసవతి॥ ౧౩

మూ- రాశ్యం-శపోష్ణకరశీతకగామరెజ్యేనీకచాధిపాఃశకగతైరరి

భాగగైర్వా । ఎభ్యోష్ణచుభ్యబహుభిః క్రమశః ప్రమాణైర్జ్యే

స్మ్యురభ్యుపగమాక్రియగభాదాసాః॥

౧౪

వ్యా॥అథాన్యనవ్యసిష్టయోగావసంతతలకేనామా॥ రాశ్యంశపే॥య
 స్మిన్నసూంశకేచంద్ర్యవతాతేనరాశ్యంశకఃతంపాతీతిరాశ్యంశపః - ఉష్ణ
 రంసూర్యశీతకరశ్చంద్రఃఅమరేజ్యోదీపః- ఏతైరాశ్యంశపోష్ణకరశీతక
 రామరెజ్యేః, ఆత్మీయామచ్ఛాత్సప్తమరాశ్యగౌపీచాధిపస్తదీయేనీచాధి
 పతినవారితేవ్యసస్థితైః- అరిభాగగైశ్చత్రునవాంశగతైర్వా - జాతాదా
 సాభవంతి - ఉష్ణోష్ణచుభ్యబహుభిః - ఏభ్యోగ్రహేగ్యఃఏకోఽప్యేద్యోను
 భ్యమాప్రియశ్చవత్స్వగో- బహుఃఏవీభ్యఃప్రసూతాఃకమశోదాసాభవం
 తి-యన్యైకోవీచాధిసూంశకేత్రునవాంశకేనాగతో, వతి సోభ్యుపగమేన
 ఆప్తసోజీవితగ్ధీ-దానవ్యముపవ్యతే-యస్యద్వేసోన్యేనక్రితోవిక్రితయే
 నక్రితఃతస్యదాసోభవతి-యస్యత్రయశ్చత్వగోవాంశభ- చాసోదానస్య
 దాస్యావాప్రత్రోలోకగృహదానభిప్రసిద్ధోభవతి॥

మూ- కృతధశనిపాపైర్దృష్టేవృషాజహయోదయేఖలత్తరశుసత్తు

త్రైలగ్నేహయేవృషభేపివానవమసుతగేపాపైర్వృష్టేరవావృ

ధేక్షణోదినకరసులైనైకవ్యాధిఃకుజేవికలిపుమా॥

౧౫

వ్యా॥అథాన్యేమామసిష్టయోగానంజ్ఞానంహరిణ్యాహావికృతే॥వృషః
 ప్రసిద్ధఃఅజామేషఃపూయోధస్వీసాముదయేఅన్యతమేలగ్నపాపైఃదృష్టే

అవలోకితేవికృతదశనోఽరూపదంతోభవతి-అశుభ త్రైత్రాణిపాపగ్రహరాశయః మేషసింహవృశ్చికమకంకుంభాః ఏషామన్యతమేలగ్నేహయేథన్వనివామృషభేసివాలగ్నేపాపవృష్టైజాతఃఖిలతిఃఖిల్వాటోభవతి - రవావాదిత్రేయవమసుతగెలగ్నాన్నవమపంచమయోగ్యతమస్తానధేపాపగ్రహగృష్టేజాతఃఅవృధేక్షణఃఅసారనయనోభవతిదినకరసుతేమందేలగ్నాన్నవమపంచమధేపాపైందృష్టేవైకవ్యాధింబహుకోగోభవతి. ఏవమేవకుజేభామేలగ్నాన్నవమపంచమధేపాపవృష్టేజాతఃప్రమాణపురుషోవికలాంగహీనోభవతి॥

౧౫

మూ-వ్యయసుతధనధమఃగైరసౌమ్యైభవనసమానబంధనంవిక

ల్ప్యంభుజగఃగళపాశభృద్భృకశైబలపదసౌమ్యసింహితైశ్చతద్వత్॥

౧౬

వ్యా॥అథాన్యనప్యసిష్టయోగాఃపుష్పితాగ్రయాహ॥వ్యయసుతేతి॥అసౌమ్యైఃపాపైఃప్యయసుతధనధమఃగైఃద్వాదశపంచమద్వితీయనవమస్తానానాంయథాసంభవమన్యతమస్తానధితైఃజాతస్యనిబంధనంభవతి - నబధ్యతఇత్సర్థః-తచ్చనిబంధనంభవనసమానంరాశినదృశం-సప్రాణీయేనప్రకారేణసరాశిర్పథ్యతేతేనప్రకారేణేత్యథఃతద్వధామేషుపుషధనధఃరాణామన్యతమేలగ్నేతస్యరజ్జ్వదినాబంధనంభవతి - మిధునకన్యాతులాకుంభానాంఅన్యతమేలగ్నేసనిగల్లేర్పథ్యతే-కికటమకరమీనానామన్యతమేలగ్నేబంధనంవివాదుగైస్థితోరమ్యతే-వృశ్చికలగ్నేభూగృహేబధ్యతే-భుజగనిగళపాశభృదితిః-యస్మిన్ద్రేక్కాణేపురుషోజాతస్సచెద్భుజగపాశభృతేసర్పద్రేక్కాణోనిగళపాశభృద్వాద్రేక్కాణిసచప్రథమపంచమనవమానామిత్యనయాగణనయాయస్యరాశేసంబంధీభవతి - సచెద్వాశిఃబలవతావ్యవధితః అసౌమ్యైరపాపగ్రహేణాన్యతమేనదృశ్యతేతదాజాతస్యతన్మవనసమానంనిబంధనం-తద్వత్తేనైవప్రకారేణవికల్ప్యం-భుజగద్రేక్కాణంకకటాన్యః-వృశ్చికాద్యఃపుశ్చికద్వితీయమీనాంత్యశ్చ - నిగళస్యద్రేక్కాణోమకరాన్యః భుజగనిగడచాశభృదితికైచ్చిద్వాన్యభ్యాతం - తత్రపాశభృదిత్యనేనద్రేక్కాణోనతితః-తస్మాద్భుజగపాశభృద్భుజగపాశభృద్భుదితివ్యాఖ్యేయం- భుజగపాశభృద్భునిగళపాశభృద్భుజంగాదిభావైబలపదసౌమ్యసింహితైశ్చతద్వత్సర్పభృద్భుజాతేత్యధః॥

౧౭

మూ పరుషవచనోపస్తా రాతః తయీ చ నిశాపతౌ సరవితనయేనక్రా
 లోకంగతేరివేషగే రవియమకుజై సౌమ్యాన్మష్టేభుభలమా
 త్రితైర్భృతకమనుజాః పూర్వోద్దిష్టైర్వరాధమనుభ్యమాః॥ ౧౭

వ్యా॥ అథాన్యనప్యనిష్టయోగా హరిణ్యాహ॥ పరుషవచనశ్చిన్దినిశాప
 తౌచంద్రేనరవితనయేసౌరసహితే - వక్త్రాలోకంగతేభామేనదృష్టపరివే
 షగే, త్కాలంపరివేషయుక్తై - జాతః పురుషః పరుషవచనః సదాప్రి
 యాభిధాయీ అపస్తా రాతః తయీచ, పతి - అత్రచంద్రమనస్త్యిభిః
 ప్రకారైః త్రయశ్చదోషావ్యాఖ్యాతాః యస్యైకప్రకారశ్చంద్రోభవతి త
 స్యైకోదోషోభవతి - యస్యప్రకారద్వయంతేన చంద్రేసౌరేణ యుక్తేప
 రుషవచనం సదై వాప్రియాభిధాయీభవతి - సరవితనయేభౌమదృష్టై అప
 స్తా రాతః సరవితనయేభౌమదృష్టై తత్కాలంపరివేషగే తయీభవతి - ర
 వియమకుజై రితి - రవిరాదిత్యః - యమస్సౌరః కుజోంగారకః - ఏతైః నభస్థు
 లమాత్రితైః దశమస్థానస్థైః సౌమ్యాన్మష్టేభుభగ్రహణాంనుభ్యేనకేనచిదవ
 లోకితైః జాతోమనుజౌమనుష్యేభృతకోభవతి - తైః పూర్వోద్దిష్టైః గ్రహైః
 రవియమకుజైః వరాధమనుభ్యమౌభృతకోభవతి - తేషాంగ్రహణామేవంవి
 ఛేనైకైర్భృతకోపివరః శ్యేష్ఠోభవతి - అజగుప్సిశాంభృతికంరోతి - ద్వాభ్యాం
 మధ్యమౌనవతిమధ్య మాంభృతిం కరోత్తి త్రిభిరధమౌజగుప్సిశాంభృతిం
 కరోత్తి॥ ౧౭

ఇతిశ్రీభట్టోత్పలవిరచితాయాంబృహజాతకవివృత్తౌ

అనిష్టాధ్యాయ స్త్రయోవింశః-౨౩

అభస్త్రీజాతకాధ్యాయప్రారంభః-౨౪

మూ॥ యశ్చత్ఫలంసరభవేక్షమమంగనానాంతత్తస్వతేత్పతిషువాసక
 లంవిధేయం । తాసాంతుభర్తృమరణంధనేవపుస్తలగ్నదుగం
 సుభగతాస్తమయేవశ్శ్చ॥

వ్యా|| అథాతః స్రీజాత కాధ్యాయో వ్యాఖ్యాన తే-ప్రతాదావేవ ప్రసవ జ
 నో క్తఫలాప్రదేశతదధికంచవసంతతిలకేనాహ|| యశ్చ త్ఫలమితి|| నరభవే
 పుంజన్తనియశ్చ లంఘనానాం స్త్రీణామతుమమచంభావ్యం- తత్తత్ప్రతిఫుత
 ద్భ్యశ్చేషువదేత్ బ్రూయాత్- పుంజన్తోక్తం ఫలం యశ్చ తామ్రస్యగిత్వా
 ది-తత్ స్త్రీణాంతుమంయోగ్యం-తత్తాసామేవవక్తవ్యం యచ్చాతుమం నసం
 భవతిరాజ్యాదితత్తత్ప్రతిఫుతజ్ఞాతకకాలేసంభవతి- సునఘాదియోగానాంఫ
 లంతనఖిలంసకలంఘనయోరేవవక్తవ్యం-తానిచక్రివిధానిఫలాని- కానిచిత్
 స్త్రీణాంవక్తవ్యాని-కానిచిత్ప్రతీనాం - కానిచిద్వయోరవివృతాతామ్రస్యగి
 త్యాద్యాకారప్రదేశకాని స్త్రీణామేవవక్తవ్యాని- రాజయోగాదిఫలానిత
 త్ప్రతీనాం-సునఘాదియోగఫలానిసుఖదుఃఖప్రదేశకానిఙ్భయోరపి-అథవా
 సకలంసమగ్రం స్రీజాతకఫలంతత్ప్రతిఫుతవిధేయంవక్తవ్యం-తాసామిత్యాని -
 తాసాం స్త్రీణాం-అథనేఅప్తమేధానేభత్పామరణం యథావక్తవ్యంతగోప
 రిష్టాద్వత్కృతి- వపుస్తుశరీరంలగ్నేందుగంలగ్నచంద్రగతం-తచ్ఛాపితాసాం
 యథావక్తవ్యంతథావత్కృతి- తాసాంసుభగతాసాభాగ్యంయాదృగ్భవీష
 తిర్వా-తాదృగస్తమయేనప్రమథానాద్వక్తవ్యం- తదపివత్కృతి-యదుక్తంవ
 పుస్తులగ్నేందుగమితి||

మూ॥ యుక్తేషులగ్నశశినోఃప్రకృతిస్థితాస్త్రీసచ్ఛీలభూషణయంతాశుభ
 గృష్టయోశ్చ ఒజస్థయోశ్చపురుషాకృతీలయంతాపాపాచపాప
 యంతవీక్షితయోగుణోనా||

౨

వ్యా|| అథయాదృశేలగ్నేజాతాస్త్రీయాదృశగుణాభవతితద్విజ్ఞానంవసం
 తతిలకేనాహ|| యుక్తేషు త్యాని|| లగ్నశశినోరుచయచంద్రయోరపియుక్తే
 షుసమరాశిఘస్థితయోః స్త్రీయోషితప్రకృతిస్థితాస్త్రీస్వభావేతివృత్తి తయో
 రేవలగ్నేందోష్ఠేః శుభదృష్టయోఃసావ్యగ్రహోవలోకితయోఃసచ్ఛీలభూషణ
 యంతాభవతి-సచ్ఛీలంశోభనచాత్రంతదేవభూషణమలంకరణం తేనయుతా
 తా- అథవాశోభనేనశీలేనభూషణేశ్చయుతా ఒజస్థయోరితి-తయోరేవల
 గ్నేందోష్ఠోజస్థయోర్విషమరాశిగతయోఃసుసుజాకృతీలయంతా పురుషా
 కాపురుషశీలాచభవతి-తయోలగ్నేందోష్ఠేఃపాపయంతవీక్షితయోః పాపసం
 యుక్తయోరవలోకితయోర్వాపాపాపాపశీలాగుణోనా సవగుణగహి
 తాచభవతి- అథాచైవైకస్త్రీసమరాశిగేఅన్యస్త్రీవిషమరాశిగేపుంస్త్రీ

యోమౌధ్యస్వరూపాకారాభవతి. - ఏవమేకస్త్రికశుభగ్రహాయతే అన్యస్త్రికపాపాయతేనచ్చిలాఅనచ్చిలాచభవతిమిశ్రేత్యర్థః. - ఏవమేకస్త్రికశుభగ్రహావలోకితేఅన్యస్త్రికపాపవీక్షితేఏవముఖయోరపిసామ్యాసామ్యాయుతదృష్టయోశ్చఅనయాదశాశేషకల్పనాకార్యా॥

అ

మూ-ఇక నైవమమష్టావ్రజబీహదాస్యసాధీసమాయాకుచరిత్రయు

క్రాభూమ్యాత్మజక్షేత్ర మశోశ కేషువక్రాకీబీ వేందుజభాగవానామ్॥

౩

వ్యా॥ ఆధమజక్షేత్రేలగ్నగైవంద్రగైవాకుజాదిత్రింశాంశక జాతాయాఃస్వరూపమింద్రవజ్రయాహ॥ కన్యైవేతి ॥ భూమ్యాత్మజక్షేత్రమజక్షేత్రేషేషవృద్ధికయారస్యతమేలగ్నగైవంద్రగైవతత్రచవక్రాకీబీ వేందుజభాగవానాంకుజశశబీవజ్జసితానామంశకేషు త్రింశద్భాగేషు క్రమేణఫలనిదేశోవక్రవ్యంఛర్యధా కుజలగ్నైకజత్రింశాంశకేలగ్నగైవంద్రగైవజాతాకన్యైవమమష్టభవతి. అనూక్షేవపురుషనంప్రయోగంప్రజతిత్యర్థః. - శనిత్రింశాంశక జాతాకన్యైవదాస్యందాసీధావంద్ర జతిప్రాప్తితి - ఇహోస్త్రికకుజక్షేత్రేజీవత్రింశాంశకేసాధీసచ్ఛిలాభవతి. - బుధత్రింశాంశకేజాతానమామామాయుక్తాభవతి-శుక్రత్రింశాంశకేజాతాకుచరిత్రయుక్తాదుష్పక్తాభవతిఇత్యేవంత్రింశాంశకఫలంసర్వదాగుణనయాపరీహితవ్యమ్

మూ-మష్టాపునర్భూస్సుగుణాకలాజాఖ్యాతాగుణైశ్చాసురపూజితేర్దే

స్యాత్ప్రావక్షీణసమాసతీవదోధేగుణాధ్యాప్రవికిణికామా॥ ర

వ్యా॥ అధమధశుక్రక్షేత్రయోరస్యతమేలగ్నగైవంద్రగైవాకుజాదిత్రింశాంశక జాతాయాఃస్వరూపమింద్రవజ్రయాహ॥ దుష్టేతి ॥ అంశకేషువక్రాకీబీ వేందుభాగవానామితి సర్వత్రానువతతే - అసురపూజితశుక్రస్తస్యక్షేత్రవ్యవతులయోరస్యతమేలగ్నగైవంద్రగైనా - కుజత్రింశాంశకేజాతాదుష్టాదుశ్చీలాభవతి-శనిత్రింశాంశకేజాతాపునర్భూసిని గ్రహణానంతరంపునరస్యస్యభార్యాభవతి-జీవత్రింశాంశకేజాతానగుణాగుణవతీభవతి. - బుధత్రింశాంశకేజాతాకలాజ్ఞాగీతవాద్యవృత్తవిశ్రాదిమకుశలాభవతి- శుక్రత్రింశాంశకేజాతాగుణైశ్చీలాదిభిఃఖ్యాతాభవతి-సాన్యత్కావచీత్యాది-చోద్యైకధునకన్యయోరస్య తమేలగ్నగైవంద్రగైనా. - కుజత్రింశాంశకేజాతా

కావటీకపటయుక్తాభవతి-శనిత్రింశాంశకేజాతాక్లిబసమానప్రసక్తుల్యా-
 గురుత్రింశాంశకేజాతాసతీసాధ్వీభవతి-బుధత్రింశాంశకజాతాగుణాధ్యా-
 గుణబహుళాభవతి - శుక్రత్రింశాంశకజాతాప్రవికీణకామావిక్షిప్తమన్య-
 ధావగృరుషగామినీభవతి॥ ౪

మూ- స్వచ్ఛందావతిమాతనీబహుళగాశిల్పిన్యసాధ్వీందుభేన్యాగారా
 కులటాక్లభేన్యసవధూపుంశ్చేష్టితాగమ్యగాజైవేనైకగుణాల్ప
 రణ్యగుణావిజ్ఞానయుక్తాసతీదాసీనీచరతాకిణభవతిరతాదుష్టా
 ప్రజాస్వాంశక్లే॥ ౫

వ్యా॥ అథచంద్రకణ్డవశనిక్షేతాగణామశ్యతమేలగ్నగేచంద్రగేవాకు
 జాదిత్రింశాంశకజాతాయాఃస్వరూపంశామూలవిక్రీడితేనాహ॥ స్వచ్ఛం
 దేశి॥ ఇందుభేకకణ్డేలగ్నేతద్గతేవాచద్రకుజాదిత్రింశాంశకోత్పన్నాస్వ
 చ్ఛందానైవ్విణీయధేవ్యవహారికీభవతి - శనిత్రింశాంశకోత్పన్నావతి
 ఘోరినీభవతి-జీవత్రింశాంశకోత్పన్నాబహుళగుణాభవతి-బుధత్రింశాంశకో
 త్పన్నాశిల్పినీశిల్పకమనిరతాభవతి-శుక్రత్రింశాంశకోత్పన్నాఅసాధ్వీదు
 శ్శీలాభవతి-నాగచారిత-అకణ్డేసంహేలగ్నేతద్గతేవాచంద్రే-కుజత్రింశాం
 శకోత్పన్నానాచారానుపురుషస్యాచార్యవాచార్యస్యాస్సపురుషా
 చారాభవతి - కేంద్రాచారాబహుభాషితీవతంతి-శనిత్రింశాంశకోత్ప
 న్నాకులటాభవతి- జీవత్రింశాంశకోత్పన్నాస్వవధూరాజభార్యాభవతి -
 బుధత్రింశాంశకోత్పన్నాపుంశ్చేష్టితాపురుషస్వభావాభవతి- శుక్రత్రింశాంశ
 కోత్పన్నా అగమ్యగాఅగమ్యపురుషగామినీభవతి - జైవేజీవక్షేత్రే-ధన్వీమీ
 నయోరశ్యతమేలగ్నగతేతద్గతేవాచంద్రేకుజత్రింశాంశకోత్పన్నానైకగు
 ణాబహుళగుణాభవతిశనిత్రింశాంశకోత్పన్నాఅల్పరతిఅల్పరత్తైవత్పుష్పా
 భవతి-బృహస్పతిత్రింశాంశకోత్పన్నాఅతిగుణాబహుళగుణవతీభవతి- బుధ
 త్రింశాంశకోత్పన్నావిజ్ఞానయుక్తాభవతి-శుక్రత్రింశాంశకోత్పన్నాఅసతీ
 అసాధ్వీభవతి-దాసీనీ- ఆర్కిభేశనిక్షేత్రేమకరకుంభయోరశ్యతమేలగ్నగే
 చంద్రగేవా-కుజత్రింశాంశకోత్పన్నాదాసీభవతి-శనిత్రింశాంశకోత్పన్నానీ
 చరతానీచపురుషసక్తాభవతి-జీవత్రింశాంశకోత్పన్నా-తిరతాభత్వకభక్తా
 భవతి-బుధత్రింశాంశకోత్పన్నాదుష్టాభవతి-శుక్రత్రింశాంశకోత్పన్నాఅప్ర
 జానంధ్యాభవతి॥

మూ- శశిలగ్న సమాయుక్తైః ఫలం త్రింశాంశ కైః ప్రదత్తం బలాబలవికల్పేన
తయోరుక్తం వివి తయేత్॥

౬

వ్యా॥ యదుక్తమేతవంశక్త రితతదగ-మనుష్టుభాహ॥ శశీతి॥ రాశిం రాశి
మధి కృత్యయ దేతత్త్రింశాంశ కేడుక్తం ఫలంత వ్యశిలగ్న సమాయుక్తైః చంద్ర
లగ్నయుక్తైః త్రింశాంశ కైః యస్మిన్ రాశౌ యద్యహం త్రింశాంశ కే చంద్రమాభ
వతి తద్వత్ ఫల వాచ్యం - యో వాలగ్నైః భవతి తస్యయస్త్రింశాంశ తద్వశా
ద్వాకధముచ్యతే - బలాబలవికల్పే నేత్వాది-చంద్రలగ్నయో యోబలవాక్
నయత్ర రాశౌ యత్ర త్రింశాంశ కే వ్యవస్థితో భవతి తస్యయదుక్తం ఫలంత దేవం
విచింతయేత్ - ఏతదుక్తం భవతి అస్యస్మిన్ రాశౌ వన్యస్మిన్ త్రింశాంశ చం
ద్రమాభవతి అస్యస్మిన్ రాశౌ వన్యస్మిన్ త్రింశాంశ కే లగ్నంత దాతయోః యో
బలవాక్ నయస్మిన్ త్రింశాంశ కే భవతి తస్యైవ ఫలం వదేద్యో బలహితః తస్య
ఫలం నభవతీతి॥

౬

మూ- దృక్స్యం ఘోవసితసితోపస్పరాంశే శాక్రే వాయుదిఘటరాశిసంభ

ప్రాంశః స్త్రీభిః స్త్రీమదనవిషానలం ప్రదీప్తం సంశంతినయతినరా
కృతేన్దిత్యాభిః॥

౭

వ్యా॥ అధయస్మిన్ రోగజాతా స్త్రీభిః పురుషా కారసంస్థితాభిః సహమదనంశ
మయతీతద్యోగజ్ఞానం ప్రహర్షిణ్యాహ॥ దృక్స్యం ఘోవసితసితోపస్పరాంశే శాక్రే వాయుదిఘటరాశిసంభ
క్రః ఏతావసితసితోపస్పరాంశే అస్యోన్యాంశ గతాశనిశ్శుక్రాంశ గతః శు
క్రస్సౌరాంశ గతః తాచపరస్పరం దృక్ సస్థా అన్యోన్యం వశ్యతః ఏకోయో
గః అథవా శాక్రే రాశౌ వృషతులయోరన్యత మేలగ్న గతేతత్కాలం యదిఘ
టరాశిసంభ ప్రాంశః కుంభనవాంశకో భవతి - తదాద్వితీయోయోగః అస్మి
న్యోగద్వయే జాతా స్త్రీ అన్యాభిరపరాభిః స్త్రీభిః యోగిన్ ద్విన్ రాకృతిస్థితా
భిః పురుషా కారయతాభిః ప్రదీప్తం ప్రజ్వలితం మదనవిషానలం కామవిషాగ్నిం
శాంతినయతి-ఏతదుక్తం భవతి-అన్యా స్త్రీస్వజఘనే చమః మయం లింగం బ
ధ్వాప్యవత్ తస్మాద్రతి మభిజనయతి - యతేతి కామారణ్యత్వే పురుష
యోగేన కృతానభవతీతి॥

౭

మూ - శూన్యాకాపురుషబలేస్తభవనసామ్యగ్రహాః క్షీణేక్షిబాస్తేబు
 భమందయాశ్చగృహేనిత్యంప్రవాసాన్వితః | ఉత్పన్నాతరశౌకు
 జేతువిధవాచాలేస్తరాశిస్థితేనైవవాశుభవీక్షితేగృతనయే
 ద్యూనేజరాంగచ్ఛతి॥ ౮

వా॥ అధాస్తమయేపతిశ్చేతియమక్తంతద్విజ్ఞానంశూన్యాలవిక్రీడితనాహ
 శూన్యతి॥ లగ్నాచ్చంద్రాద్వయస్సప్తమోరాశిః సయదిశూన్యంసర్వగ్ర
 హవియక్తోభవతితస్మిన్అస్తభవనశూన్యేతబలబరహితేవతథాసామ్యే
 శుభగ్రహైరసిగ్ధితేనకేనచిచ్ఛుభగ్రహేణదృశ్యమానే - నకేనచితౌన్య
 గ్రహేణయత్రజాతాయః భతాకాపురుషః కుశ్చితపురుషోభవతి - అభ
 వాలగ్నాచ్చంద్రాద్వయస్సప్తమోరాశిః - తత్రభభమందయాశ్చశనోర
 న్యతమేనీతేఉత్పన్నాయాభతాక్షిబఃపుంస్తప్తహిలోభవతి - యస్యాశ్చ
 రగృహంచరరాశిఃసప్తమేభవతితస్యాభతానిశ్యంసర్వకాలంప్రవాసా
 న్వితఃప్రవాసశీలోభవతి - అధాదేవంస్థిరేనప్తమేనిత్యంగృహేస్థితోభవతి -
 ద్విస్సప్తభావేఏకదాదేశాంతరేఏకదాగృహేవస్థితోభవతి - ఉత్పన్నాతర
 శౌకుజేతువిధవేతి - తరశౌరవావస్తస్థితేనప్తమగేఉత్పన్నాపతిసోత్పన్నాభ
 తాత్యక్తాభవతి - ఏవంకుజేనప్తమగేతస్సంశ్చాశుభైఃపాపైః వీక్షితేబా
 లేవిభవారండాభవతి - అగృతనయేశనైశ్చరేమ్యాకేనప్తమగేతస్సిం
 శ్చాశుభైఃపాపైర్వీక్షితేఅవలోకితకనైవజరామృగచ్ఛతికుమార్యేవవృ
 ద్ధత్వంప్రాప్నోతి-తస్యాంవివాహానభవతి అత్రలగ్నచంద్రయోబలవశా
 దేనైతద్వక్తవ్యం - ననుచంద్రాత్సప్తమస్థానాదప్యేతత్ఫలంకథమవగమ్యతే
 ఉచ్యతే-నప్తమేస్థానేచంద్రమసంభవదశనాభావాత్॥ ౮

మూ - అగ్నేయైర్విభవాస్తరాశిసహితైమిశ్రైః పుగుర్భుభావే
 త్కూరే హీనబలేస్తగెశ్వపతిసానామ్యేక్షితేప్రోద్భుతా | అశ్వ
 న్యాయగయోస్థితావనిజయోరన్యప్రసక్తం గనాన్యనేవాది
 శీతరశ్మిసహితాభర్తుస్తదానుజ్ఞయా॥ ౯

వా॥ పునరవిజాతాకీర్త్యశీభవిష్యతీతితద్విజ్ఞానంశూన్యాలవిక్రీడితనాహ॥
 అగ్నేయైతి॥ ఏకైకస్థిపాపగ్రహేనప్తమేఫలముక్తం - యదిబహవః ఆ
 గ్నేయాఃకూరారాఃసప్తమస్థాభవతి - తద్గ్రాప్రశగ్నమోక్తంఫలంత్యక్తాన్వ

తై రాగ్నైరైరస్తరాశిసహితైః విధవై వధవతి - మిశ్రైః కూరై స్సామ్యై శ్చ సప్తమగతైః పునర్భుభ్యవేత్ - స్వరాడగ్రాహిణత్వక్వాప్తాన్యన్యభా

ర్యాభవతీత్యర్థః తథాచగ్రంథాంతరేపునర్భుత్వణముక్తం - సైవరిశీయా వతిహిత్వాస్వసవణంకామతశ్చయేత్ । అత్తతాచత్తతాచై వపునర్భు స్సంస్కృతాపునరితికూరభ్య-క్యారే ఆదిత్యాంగారకశనై శ్చరాణామన్య

తమేఅస్తగెలగ్నత్వప్తమగతే-తస్మింశ్చమీనబలెనర్వబలరహితే - తథా భూతే - సామ్యేక్షితేశుభగ్రహాణాంబుధగుససానామన్యతమేనపీక్షితే- జాతాన్యవతితాఅత్మీయేనైవభత్రాప్రాప్యితాభవతి అన్యోన్యాశగ

యోరితిసితశ్శుక్రః అవనిజౌంగారకః పతయోస్త్రితావనిజ యోఃఅన్యోన్యాంశగయోఃపరస్పరననాంశస్థితయోః యత్రకత్రరాశౌసిత

నవాంశకేమజఃకుజనవాంశుకేశుక్రతదానాంగనాస్త్రిఅన్యప్రసక్తాపరపు రుషరతాభవతి. అథవాద్యునేలగ్నత్వప్తమేస్థానేతావేవయన్యాంగారక శుక్రాశీతరస్త్రిసహితాచంద్రసహితాభవతి - తదాప్యగ్నపురుషాస్త్రాభవ తికేంతుభతుః రసుజయావత్యురాజ్ఞయానతుస్వాతంత్రేః॥

మూ-సౌగారకేలగ్నగేసేందుశుక్రేమాత్రాసార్థబంధకీచావన్యప్తే ।

కాజేస్తాంశేసౌరిణావ్యాధియోనిశ్చరుశ్రోణీవల్లభా సగ్గ్రహాంశే॥

వ్యా॥ అథయేనయోగేనజాతామాత్రాసహబంధకీభవతియేనచరునిత యోనిర్యేవనుభగాతద్యోగత్రయంమాలిన్యాహ । సౌర్యారక్షః'భి॥ సౌ రశ్చనైశ్చగఃతస్యక్షేనుకరకుంభా - అరిఃకుజః తద్భుక్షేమేషప్రభృకౌపమా మన్యతమేలగ్నగతేతస్మింశ్చసేందుశుక్రేచంద్రశుక్రసహితే - తదాభూతే పాపదృష్టేపాపగ్రహావలోకితేజాతాబంధకీపరపురుషగామినీభవతి - నకే

వలమేతావత్ - మాత్రాసార్థంజనన్యాసహ - తన్తాతాపిపరపురుషగామి నీభవతి-అస్తా-శేలగ్నత్వప్తమేస్థానేయోరాశిస్తత్కాలంకాబికుజనవాం శకౌభవతి-తస్మింశ్చకాజే అస్తాంశేసౌరిణాశనైశ్చరేణన్యప్తజాతా-వ్యా ధియోనిసగోభగాభవతి - యదుక్తంసుగతాస్తమయభితితదగ్రమాహ- కాదుశ్రోణీ వల్లభా సగ్గ్రహాంశే ఇతి - లగ్నత్వప్తమే స్థానేసగ్గ్రహా

స్యశుభగ్రహస్యనవాంశకోదయోయదిభవతితథాచారక్రోణీశోభనభగా
వల్లభాపత్యుఃస్రియాచభవతి॥

౧౦

మూ - వృద్ధోమూఖఃసుస్వరజక్షేఽంశకేవాస్త్రీలోలస్సృష్టోగ్రహ
శ్చవినేయోశౌక్రకాంతోలివసౌభాగ్యయుక్తోవిద్వాభతా
నైపుణజ్ఞశ్చబాధే॥

౧౧

వ్యా॥ అథయస్యాస్పష్టమంధానంశూన్యంభవతిశనైశ్చరాంగారకశుక్రబు
ధానామన్యతమస్యరాశిస్తదంశకోవాస్తప్తమే - సాయాదృశీభవతిద్విజ్ఞా
నంమాలిస్యాహ॥ వృద్ధత్త॥ యస్యాఃజన్మనిలగ్నత్వప్తమేధానేసూర్యజన్య
సౌరస్యక్షేమకరకుంభయోరసతమసంబంధినవాంశకోవాభవతి - తస్యా
వృద్ధోమూఖఃశ్చభతా యస్యాః అవనేయస్యాంగారకస్యక్షేమేష
వృశ్చికియోగన్యతమస్తదంశకోవాస్తప్తమేభవతి-తస్యాః స్త్రీలోలఃక్రోధశీ
లశ్చభతాభవతి - ఏవంశౌక్రరాశౌవృషతులయోరన్యతమేతదంశకేవాస్త
ప్తమగతేకాంతోలివదశనీయాతీవసౌభాగ్యయుక్తోవల్లభశ్చభతాభవ
తిజాధేబుధునకన్యయోరన్యతమేతదంశకే వాస్తప్తమగతేజాతాయాః భ
తావిద్వాపండితోనైపుణజ్ఞస్సవ్యత్రసూత్త్యదృష్టిశ్చభవతి॥

౧౧

మూ - మదనవశగతోమృదుశ్చచాంద్రేత్రిదశగురౌగుణవాజితేంద్రియశ్చ
అతిమృదురతికమకృచ్చశౌర్యేభవతి గృహేస్తమయస్థితేంశకేవా॥
వ్యా॥ అథచంద్రరాశౌస్తప్తమేతన్నవాంశకేజీవరాశౌవా అపిత్యరాశౌ
చతన్నవాంశకేవాతద్విజ్ఞానంపుష్పితాగ్రయాహ॥ మదనేతి॥ యస్యాఃజా
తాయాఃస్తప్తమేస్థానేచాంద్రోరాశిఃకర్కటస్తదంశకోవాభవతితస్యాఃభర్తా
మదనవశగః కామాతురోమృదురకఠినశ్చభవతి - త్రిదశగురోజీవస్యరా
శౌధన్విమీనయోరన్యతమేస్తప్తమగతేతదంశకేవాజాతాయాః భతాగుణ
వాత్ఫీర్యాదిభిగుణైః యుక్తోజితేంద్రియోదాంతశ్చభవతి-శౌర్యేరాశౌ
సింహేతదంశకేవాస్తప్తమేజాతాయాఃభతా అతిమృదురలివా కఠినః
అతికమకృచ్చతీవవ్యాపారకృష్ణనతి వ్యాపారకరణశీలః కేచిద్రతికమక
ృచ్చకాఘాసక్రోభవతీతివదంతి - ఏవమస్తమయస్థితేస్తప్తమస్థానస్థే గృహే
రాశౌవంశకేవాఫలమభిహితంయత్రాన్యసంబంధీరాశిఃఅన్యసంబంధీనవాంశ
శ్చస్తప్తమేభవతితత్రరాశ్యంశవయోయోబలవాంస్తదీయంఫలంవాచ్యమితి॥

మూ-ఈష్యన్ నితానుఖవరాశశిశుక్రలగ్నై జ్ఞేంద్రోకలానుభవణాను
ఖితాగుణాధ్యాశుక్రజ్ఞయోస్తుచిరానుభగాకలాజ్ఞా త్రిష్యవ్య
నేకవసుసౌఖ్యగుణాశుభేషు॥ ౧౩

వ్యా॥ అధచంద్రశుక్రబుధానాంద్యోత్రయోవాలగ్నగతాయస్యాభవం
తితస్యాస్వరూపంవసంతతిలకేనాహ॥ ఈష్యన్ నితేతియస్యాజన్మలగ్నై
శశిశుక్రాచంద్రసితానమేతాభవతః సాఈష్యన్ నితామాత్మ్యయుక్తాను
ఖివరానుభానక్తాచభవతిజ్ఞేంద్రోకైః బుధచంద్రయోలగ్నగతయోకలానుని
పుణానమధానుఖితానంజాతసుఖా - గుణాధ్యాగుణబహుళౌచభవతి-
శుక్రజ్ఞయోః సితమధయోలగ్నగతయోః రుచిరాచశ - నీయానుభగాభ
త్వ=వల్లభాకలాజ్ఞాచభవతి-త్రిష్యవీతి-యస్యాః స్త్రియాఃచంద్రబుధశుక్రా
లగ్నగతాభవంతిసా అనేకవసుసౌఖ్యగుణా అనేకైఃవసుభింధనైస్సౌఖ్యై
బ=హుభిశ్చగుణైఃయుక్తాచవతి అపిశబ్దాత్త్రిష్యశిశుభేషుబుధగురుసితేషు
లగ్నగతేషుజాతా అనేకవసుసౌఖ్యగుణాభవతి॥ ౧౩

మూ- క్రూరేష్టమేవిధవతానిధనేశ్వరోశేయస్యస్థితో వయసితస్యస
మేవ్రతిష్ఠానత్వైరగేషుమరణంస్వయమేవతస్యాఃకన్యాభిగోహ
రిషుచాల్పసుతత్వమిందా॥ ౧౪

వ్యా॥ అత్రపూర్వతాస్థాభిశ్చ మరణమితియదుక్తంతద్విజ్ఞానంవసంత
తిలకేనాహ॥ క్రూరేష్టమితి॥ యస్యాః క్రూరగ్రహౌష్టమేస్థానేభవతి
తస్యావిధవతాభవతి-కన్త్యైకాలభ్యత్రాహ-నిధనేశ్వరోశేషితి - నిధనే
శ్వరోపమస్థానాధిపతియస్యగ్రహస్యనవాంశకేభవతి - తస్యయస్వయస్త
స్త్రి=వయసివివాహోత్పరతఃతస్యాః విధవతావ్రదిష్టావైవస్యంవక్తవ్యం ఏ
కంద్వౌచసమిశ్చతిత్వాదిగ్రహవయతీత్యే వంకేనిచ్ఛనంతి - వయంపునః-
దశాంతదశాకాలంవయశ్చబ్దేబ్రూహుః యత్రనిధనేశ్వరశ్చంద్రకుజయో
రన్యతమేంశేభవతితత్రచంద్రకుజయోః వయఃస్రమాణంవషణ్తీతయంత
త్రప్రాయః కుమారీణాంవివాహోనంభవః - తస్మాద్దష్టమస్థానాధిపతీయ
స్యాంశకేవ్యవస్థితః తస్యాంశకేవ్యవస్థిత తస్యాంతదశా=చిహితే - తస్యా
వివాహోత్పరం విధవావ్రదిష్టోక్తా - సత్ప్రియతి - యస్యాజన్మని క్రూరగ్ర
హౌష్టమగోభవతినగ్రహశ్చుభగ్రహఃకశ్చి-ధగోద్విషీయస్థానగతా

భవతి-తస్యాభతుఃపరస్తాత్ స్వయమేవమరణంభవతి - యస్యాజన్మనః
 న్యాయామభిసృజ్య కేగవివృషహరౌసంహౌవాత్సంధ్యతోభవతి-తస్యా
 అల్పసుతత్వంస్వల్పపుత్రత్వంవక్తవ్యం-కన్యాభిగోహరీణామన్యతమశ్చంద్ర
 రాశిఃయస్యాస్తస్యాః అల్పాఃపుత్రాభవంతీతి॥

మూ- సారేమధ్యబలేబలేనరహితై స్త్రీతాంశుశుక్రేందుజైఃశేషైర్వీర్య
 సమన్వితైఃపురుషిణీయద్యోజరాశ్యుద్గమః జీవారాస్ఫుజిజైందవే
 ఘబలిఘ్రాగ్లగ్నరాశౌ సమేవిఖ్యాతా భవంతైక శాస్త్రనిపుణా
 స్త్రీబ్రహ్మవాదిన్యపి॥

...

...

వ్యా॥ అధయస్త్రీ కయోగేజాతాపురుషిణీభవతియస్త్రీంశ్చబ్రహ్మవాదినీ-
 తద్యోగస్వయంశాఢూలవిక్రీడితేనాహ ॥ సారత్తితి ॥ సారేశనైశ్చరేమధ్య
 బలేనాతిబలవతినచాబలహీనే-తథాశీతాంశుశుక్రేందుజైః శిశుతబుధైః
 బలేనవీర్యేణరహితైఃవివజితైః శేషైరాదిత్యకుజజీవైః వీర్యసమన్వితైః
 సబలైఃయత్రకుత్రావస్థితైః-యద్యోజరాశ్యుద్గమఃవిషమగాశ్యుద్గమఃఉపయే

లగ్నైభవతి-విషమరాశిలగ్నైజాతాభవతీత్యధః-తదాజాతా మేషమిధున
 సింహతులాధన్వికుంభానామన్యతమే-సాపురుషిణీపురుషస్వభావచేష్టాభవ
 తి-బహుపురుషేత్యధః-ఇతికేవీత్-జీవారాస్ఫుజిజైందవేష్వి-జీవోబృహస్ప
 తిః ఆరోంగారకః అస్ఫుజిఘృక్రఃబిందవోబుధః-ఏతేషుయత్రకుత్రావస్థితే
 ఘ బలిఘ్రావీర్యవత్పుత్రధాప్యాగ్లగ్నగేయదినమరాశిర్భవతి-తదాజాతాస్త్రీ
 భువిభూషావిఖ్యాతానర్వత్రప్రథితా-అనేకశాస్త్రకుశలా అనేకేషుబహు
 ఘశాస్త్రేషుకుశలాబ్రహ్మవాదిన్యపి మోక్షశాస్త్రేచకుశలాభవతి॥

మూ- పాపేస్తేనవమగతగ్రహస్యతుల్యా ప్రవ్రజ్యాంయువతిరుపేత్య
 సంశయేన ఉద్వాహవరణవిశౌచదానకాలే చింతాయామపిన
 కలంవిధేయమేతత్॥

...

...

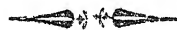
...

వ్యా॥ అధయద్యోగజాతాప్రవ్రజ్యామాత్రయతితద్విజ్ఞానంప్రహషిత్యా
 హ ॥ పావత్తితి ॥ పూర్వంసప్రమథస్యగ్రహస్య సృథకిష్టాన్ ఫలముక్తంత
 క్రలగ్నాత్వాపేక్షారగ్రహే అస్తేసప్రమథే యద్యన్యఃకచ్ఛిద్య హాలగ్నా
 న్ననమగతోభవతితదా-సాస్త్రీపూర్వక్తంఫలంసప్యాప్నోతి నవమగతస్యగ్ర

హస్యతుల్యోత్కృతాం ప్రవ్రజ్యాంయవతిః స్త్రీఅసంశయేన నిస్సంశ
యేనఉపైతిప్రాప్నోతి-ఏవంస్త్రీజాతకంవ్యాఖ్యాతం-ఉద్వాహాభిః||అత్రయే
యోగావ్యాఖ్యాతాః-తేచేమద్వాహేవివాహకాలేభవంతితదాయోగోక్తం
ఫలంవాచ్యం - తథాతస్యవరణవిధౌకన్యామౌగణకాలేప్రదానకాలేక
న్యాదానకాలేచ-చింతాయాంప్రశ్నకాలేప్యేవంసకలంసవంవిధేయంవక్త
వ్యం-స్త్రీజాతకేషు యేశుభాషుభయోగా ఉక్తాః తేత్రాపిశుభాశుభావక్త
వ్యాః-నసకలజాతకోక్తాః-తేచయథాప్రదశి-తకాలేనైవజ్ఞేయాః-యేషాం
చవత్సవమాణవివాహపటలోక్తయ్యైర్పథాభవిష్యతి-తేత్రనవక్తవ్యాః||

భిఃశ్రీభట్టోత్పలవిరచితాయాబృహజ్జాతకవివృతౌ

స్త్రీజాతకాధ్యాయశ్చతుర్వింశః-౨౮

అథనైర్యాణికాధ్యాయపారంభః ౨౯

మూ- మృత్యుమృత్యుగృహేషుజేనబలిభిస్తథాతుకోపోద్భవాస్తత్సం
యుక్తభగాత్రజౌబహుభవోఽపి ర్యావ్యైర్భూరిభిః|అగ్నింఽపి
యుధశౌజ్వరామయకృతస్త్రవత్ క్షుత్కృతశ్చచ్చప్తమేసూర్యా
దైవ్యైఃధనేచరాదిషుపరస్పృధ్వప్రదేశేష్యసి|| ... ౧

వ్యా || అథాతోనైర్యాణికాధ్యాయోవ్యాఖ్యానీతే-తత్రాదావేవా
ప్తమేస్థానేగ్రహవలోకితేవియుక్తేయితేవాయథామ్రయితేతద్విజ్ఞానంశా
దూలవిక్రీడితేనాహ || మృత్యురితి || బలిభిర్గృహైః మృత్యుగృహేషు
జేనమృత్యుభవతి-యస్యజన్మలగ్నాస్తృత్యుగృహమప్తమంస్థానం శూ
న్యంయోగ్రహూబలవాన్వశ్యతితస్యగ్రహస్యయోధాతురుక్తః తథాతుకో
పోద్భవః తేనధాతునాప్రకపితేనసమ్రయితే - తద్యథాఅకాస్యపితృ
చంద్రస్యవాతకఫాభామస్యపితృ - బుధస్యత్రయోపివాతపితృశ్లేష్మాణః
బృహస్పతేకఫః - శుక్రస్యవాతకఫా - సౌరస్యవాతభి - తత్సంయుక్త
భగాత్రజభి - తదిత్యనేనలగ్నాదప్తమస్థానస్యవరామశః - తేనాప్త
మేనయుక్తంయన్భగాత్రంతస్సంయుక్తభగాత్రం | తజ్జాత స్తత్సంభూతః

లగ్నదష్టమోరాశిఃయస్మిన్నంగేకాలాఖ్యపురుషస్యవతఃతే - తస్మిన్నంగే
 దృష్టగ్రహాక్షదోషాత్ మ్రియతే- భూరిభిఃబహుభిఃవీర్యాన్వితైఃసబలైః
 బహుభవౌమృత్యుయదాబహవౌపి వీర్యాన్వితాఃతత్సూన్యమప్తమంస్తా
 నంవశ్యంతితదాయావంతఃపశ్యంతితావతాంగ్రహాణాముక్తదోషప్రకోపేన-
 తేచబహవోదోషాఃయస్మిన్కాలపురుషంగేలగ్నదష్టమరాశిర్వతఃతే-త
 స్మిన్నంగేప్రకుప్యనిధనంకుర్వంతీతి-అగ్న్యంబ్వాయుధజగతి- సూర్యాదిభిర
 ప్తమేస్తానేస్థితైరగ్న్యాదిభిఃమృత్యుభవతి - తద్యథాయస్యలగ్నదష్టమే
 స్థానేఅర్కోభవతి-తస్యాగ్నిహేతుకోమృత్యుర్భవతి ఏవంచ?ద్రేష్టమేంబు
 హేతుకః-కుజే ఆయుధహేతుకః-బుధేష్వరహేతుకః-జీవేఆమయకృతః-అవి
 జ్ఞాతవ్యాధిహేతుకః-శుక్రేతృద్దేతుకః-సారేతుద్దేతుకగతి-ఏతైఃగ్రహైఃబవి
 భిఃయథాక్తంపవమృత్యుఃశుభేనకమణాభవతి- బలహీనైరశుభేన - మధ్యబ
 లైఃమధ్యమేనేతి-విజ్ఞాతమరణప్రకారస్యమరణదేశజ్ఞానాథమాహ-నిధ
 నేచరాదిష్పితి-యస్యనిధనేఅప్తమేస్తానేచరగాశిర్భవతి-సపరదేశేమ్రియ
 తే-యస్యస్థిరః సస్వదేశేయస్యద్విస్వభావః సః అధ్వప్రదేశేవధిమియతగతి॥

మూ- శేలాగ్రాభిహితస్యసూర్యకుజయోర్న్యత్యుః!ఖబంధుస్థయోఃకూ
 షేష౨దశాంకభూమితనయైబంధ్వస్తకమఃస్థితైః!కన్యాయాం
 స్వఃనాద్ధి మోష్ణకరయోః పాపగ్రహైశ్చప్తయోః స్యాతాంయ
 ద్యభయోదయేర్మశశినౌతోయేతదామజ్జతః॥ ... ౨

వా॥అధశైలాగ్రాభిహితస్వజనతో యేషయైర్యోగైర్మ్రుత్యుతేతాకా
 శాదూలఃకీడితేనాహ॥ శైలాగ్రాభిహితస్యేతి॥సూర్యకుజయోఃరవికుజ
 యోః యగపత్యుకాలం ఖబంధుస్థయోః దశమయోశ్చతుర్థయోర్వా
 జాతస్యశైలాగ్రాభిహితస్యశైలాగ్రేశిలాప్రహారేణహతస్యమృత్యుర్భవతి-
 కూవగతి ॥ మందశశాంకభూమితనయైః సారేందుకుజైః-యథాసంక్లిం
 బంధ్వస్తకమఃస్థితైః చతుర్థసప్తమదశమస్థితైః తద్యథాసారేచతుర్థక
 గేచంద్రేనప్తమగేభామే దశమగజాతః కూపేవతితోమియతే-కన్యాయా
 మితి-హిమోష్ణకరయోఃచంద్రాకయోః కన్యాయాంస్థితయోశ్చపాపగ్ర
 హైశ్చప్తయోఃజాతః స్వజనేనమియతే-స్వజనేనవ్యాపార్యతే - ఉభయోద

యోద్విష్టభావ రాశావృదయే లగ్నగతేతత్రచార్కశశినా రవిచంద్రాయ
దాన్యాశాంభవేతాంతదాతోయేజలేమజ్జతోమగ్నస్యకృత్యుర్భవతి॥ ౨

మూ- మందేకర్కటగజలోదరకృతోమృత్యుర్మృగాంకేమృగేశస్యాగ్ని

ప్రభవశ్శశిన్యశుభయోమూఢ్యేకుజయైస్థితే । కన్యాయాంరుధి

రోఢ్యోషజనితస్తద్వత్స్థితీశీతగౌసారయై యదితద్వదేవహిమ

గౌరజ్జ్వగ్నిపాతైఃకృతః॥

౩

వ్యా॥అథాన్యానపిమృత్యుయోగాశాదూఢలవిక్రీడితేనాహ॥ మందభ
తి॥మందేశనైశ్చరేకర్కటగజలోరధ్యేమృగాంకేచంద్రమృగమకరస్థితేజాత
స్యజలోదరకృతోజలోదరేణమృత్యుర్భవతి-శస్యాగ్ని ప్రభవభృతి-శశనిచం
ద్రేకుజయై మేవవృత్తికయోరస్యతమస్థే తత్రచాశుభయోద్వయోః పా
వయోఃమధ్యేస్థేజాతస్యశస్యాగ్ని ప్రభవః శస్త్రేణలగ్నినావాసంజాతోమృ
త్యుర్భవతి-కన్యాయామితి-శీతగౌచందేకన్యాయాంతర్వత్స్థితే పావద్వయ
మధ్యగతేజాతస్యరుధిరోఢ్యోషజనితోరుధిరేణ దుష్టరక్తేన శోషేణవాఙ్మతి
తఃఉత్పన్నఃమృత్యుమకరణం వతి-సౌరక్ష్యభృతి-హిమగౌచంద్రేసౌరయై
మకరకుంభయోరస్యతమస్థే-తద్వత్స్థితీశ్చపావద్వయమధ్యగతే యదిచే
జ్జాతస్తదారజ్జ్వగ్నిపాతైరజ్జ్వలగ్నినాపాతాద్వామియతభృతి॥ ౩

మూ-బంధాధీనవమస్తయోరశుభయో సౌమ్యుగ్రహాన్మృత్యుర్వైక్యా
నైశ్చసంపాశనిగ్ధైశ్చిద్రధితై ర్భంధతఃకన్యాయామశుభా
న్విలేస్తమయగచంద్రేసితేమేషగనూర్వే లగ్నగతేచ విధిమరణం
స్త్రీహేతుకంమందిరే॥

౪

వ్యా॥అథాన్యానపిమృత్యుయోగాశాదూఢలవిక్రీడితేనాహ॥ బంధాధీనవ
మస్తయోరితి॥అశుభయోద్వయోః పావయోఃధీనవమస్తయోః పంచమన
వమస్తావగతయోః తయోశ్చసౌమ్యుగ్రహౌరదృష్టయోః అవలంకితయోః
జాతః బంధార్భంధనేనమియతే - ద్రేక్కానైరితి-యన్త్రికలగ్నైపుమా
జాతఃతస్మాచ్ఛిద్రేఅష్టమేస్తానయోరాశిః తత్కాలంవతతే- తత్రయదిన

పాశసర్వోపగతోవా దైక్కాణోభవతి తదా ఉత్పన్నః బంధతః బంధనైః
 మ్రియతే తత్ర భుజగపాశభృద్వైక్కాణః కకటాద్యః పృషద్వితీయః కన్యాం
 తిమశ్చ కన్యాయామితి-మీనలగ్నజాతః కన్యాయామస్తగైస్తమగతే చంద్రే
 తస్మింశ్చ శుభాప్సితే కేన చిత్వాపేచసహితే-సి తే శుక్రే మేషగేనా ర్యేరనా
 లగ్నగతే ఉత్పన్నస్య మందిరే గృహేస్త్రీ హేతుకం స్త్రీనిమిత్తం మరణాద్వి
 జానీహి॥

మూ - శూలోద్భిన్నతనుస్సుఖేవని సుఖేనూ ర్యేపివాఖ్యయ మేనప్రతీణ
 హిమాం శుభిశ్చయగపత్వాపై స్త్రికోణాగ్యగే॥ బంధుస్థేచరవా
 వియత్యవనిజేక్షీణేందుసచీక్షితే కామ్యేనాభిహతః ప్రవయాతిమర
 ణం సూర్యాత్మజేనేషితే॥

౨౧

వా॥ అథాన్యసపిమృత్యుయో గాఽశార్థులవిక్రీడితేనాహ॥ శూలోద్భిన్న
 తనురితి॥ సుఖచతుర్థేస్థానే అవని సుతేకు జేస్థితేనూ ర్యేపివారవౌచతుర్థస్థా
 చశఃమేస్థానైయదియమఃశనై శ్చరోభవతి తదాజాతః శూలోద్భిన్నతనుః
 మ్రియతే-శూలేనోద్భిన్నా తనుర్యస్య శూలప్రోతస్య స్య మరణం సప్రతీణేతి
 పాస్తైరవికజసారైః ప్రప్రతీణహిమాం శుభిః ప్రతీణచంద్రసంయుక్తైశ్చ-యగ
 పత్తుల్యకాలం- త్రికోణాద్యగైః పంచమనవమలగ్నగతైః ఏతదుక్తం భవతి స
 క్షీణచంద్రాణాం పాపానామేతత్ స్థానప్రయోక్తాన్యత్రావస్థితిర్నభవ
 తి-తదాచకారాచ్యూలోద్భిన్నతనుః మ్రియతే॥ ధుస్థేచేతి-రనానూ ర్యేజం
 ధుస్థేలగ్నాచ్చతుర్థగేవియతిదశమే అవని సుతేకు జేస్థితే-తిస్త్రింశ్చక్షీణేందు
 నాక్షీణచంద్రేణ సచీక్షితే తదాజాతశ్చ కారాచ్యూలోద్భిన్నతనుః మ్రియతే
 అస్త్రింశ్చ నేపయోగేచతుర్థగైరవదశమగతైకు జేత్వస్త్రింశ్చ సూర్యాత్మజేన
 శనై శ్చరేణేక్షితేనృష్టైజాతః కామ్యేనాభిహతః కాష్ఠఘాతేన శాడితో మర
 ణం ప్రయాతిప్రసీతి॥

౨౨

మూ-రంధ్రాన్పదాంగహిబుక్తైలకగుడాహతాంగః ప్రతీణచంద్రగుధి
 రాకికదినేశయక్తైః త్రైవేదకమనవమోదయపుత్రసంస్థేగూఽ
 మాగ్నిబంధనశరీరనివృత్తనాంతః॥

౨౩

వా॥ అథాన్యసపిమృత్యుయో గాఽవసంతతిలకేనాహ॥ రంధ్రాన్పదేతి॥
 రంధ్రానుష్టమంస్థానం ఆస్పదందశమం అంగం లగ్నం హిమకస్థానంచతుర్థకం

ఏతైః సంధ్యాపూర్వదాం గహిబుక్షైః యథా సంఖ్యం ప్రక్షీణచంద్రుధిరాకించి
 నైశ్చయైః పితృదయ కర్తవ్యవతి. అతిక్షీణచంద్రోష్టమేరుధిరంకుశౌదశమేటికాః
 శూరోంగలగ్నై-చి నేశోరవిశృతు ధే- ఏవం విధేయోగేజాతోలగుడాహతాం
 గలగుడతాడిశావయవఃప్రియతైశ్చైవేతి - తైరేవ గ్రహేః ప్రక్షీణచంద్ర
 రుధిరాకించి నైశ్చయధా సంఖ్యం కమనవమోదయ పుత్రసంస్థేదశమన
 వమలగ్నపంచమగతైఃక్షీణచంద్రోదశమే-కుశోనవమే-శూరోలగ్నై- అకాః
 పంచమే- యదిభవతితదాజాతస్యధూమేనాగ్నినాబంధనేనశరీరనికట్టనేన
 కాష్ఠప్రహరణాదినా వా-తస్యమృత్యుగ్భవతి॥

మూ-బంధస్వస్తకమనహితైఃకుజసూర్యమందైర్నిర్యాణమాయుధశిఖా

క్షీతిపాలకోపాత్. సౌరేందుభూమితనయైస్స్వసుఖాస్పదగతైఃక్షైః

యఃకుశక్రిమిక్వతశ్చశరీరపాతః।

౬

వ్యా॥ అధాన్యానసమృత్యుయోగా వసంతతిలకేనాహ॥ బంధస్వస్తకమన
 హితైః పితృదయ కర్తవ్యవతి- సూర్యోరవి-మందశ్శనిః ఏతైః సంధ్యాపూర్వ
 స్తకమనహితైః చతుర్ధస్తవమదశమగతైః- చతుధే- కుజః సప్తమే సూర్యః
 దశమేశనియస్యజన్మనిభవంతితస్యాయః ధేనఖద్గాదినాశిఖనా అగ్నినాక్షితి
 పాలకోపేనపువకో ధేనవా ఏషామన్యతమేననిర్యాణం మృత్యుగ్భవతి - సౌ
 రేందుభూమితనయైః శనిశశికుజైః సంధ్యాపూర్వస్వసుఖాస్పదగతైఃక్షితియ
 చతుర్థదశమగతైఃక్షితియశని-చతుర్ధేవ గ్రహేదశమేకుజః సప్తమే సూర్యః
 వంతితస్యకుశక్రిమిక్, తఃకుశేవప్రణేత్రమయః కీటా ఉత్పద్యంతేతత్కృతశ్చ
 శరీరపాతోభవతి తుతక్రిమిభిమ్మృత్యుగ్భవతి॥

౬

మూ- ఖచ్చేర్మేవనిజేరసాశలగతేయానప్రపాతాద్యహోయంతోత్పీడ
 నజంకుజేనమయగేసౌరేంద్వి నాభ్యుగ్గమేవిజ్ఞాధేయధిరాకి - శీత
 రీరజైఃకాకాజసారక్షగైర్వాతైర్వాగళితేందు సూర్యరుధి
 రైహ్యోమాస్తబ-ధ్వాహ్వయా॥

౬

వ్యా॥ అధాన్యానసమృత్యుయోగా శార్దూలవిక్రీడితేనాహ॥ ఖచ్చేతి॥ అర్చే

రవాఖస్థేరశమస్థానగతలవనిజేకుజేరసాతలగతేచతుర్థగతేజాతస్యయా
 నప్రపాతాద్వాహనేభ్యఃపతనాత్ ఏధోమృత్యుర్భవతి-యంత్రోత్పిడనజితతి-
 కుజేం గారకేలస్తమయగేస్తమగతే-సారేంద్విసాభ్యుద్గమేసారశ్చేందుశ్చే-
 నశ్చసారేంద్విసాః తైశ్శశ్చచంద్రరవిభిః ఆభ్యుద్గమేలగ్నైస్థితైః ఉత్పన్నస్య
 యంత్రోత్పిడనజోవధః యంత్రపీడితోబ్రుయతేషీణేంద్విసాభ్యుద్గమజితపా-
 లేషీణేందుఃషీణచంద్రఃఆదిత్యఃఅకిశ్శశ్చింద్రైలగ్నైస్థితైఃఉత్పన్నస్యయం-
 త్రోత్పిడనజోవధః-విద్యధ్యతతి-రుధిరోంగారకఃఆకిశ్శశ్చింద్రైరవిభజ్యంద్రః
 ఏతైఃయథాసంఖ్యంజూకాజసారక్ష-గైజూకస్తులాలజోమేషఃసారక్షే-
 మకరకుంభ-తేనతులాయాంకుజఃమేషేశనిః మకరకుంభయోరన్యతమే-
 చంద్రః-ఏవంయస్యజన్మనిభవంతినవిద్యధ్యేఅమేఘమధ్యేమియతే-యాతై-
 ర్వేత్తి-గళితేందుఃషీణచంద్రఃసూర్యఆదిత్యఃరుధిరోంగారకః-ఏతైఃయ-
 త్థాసంఖ్యంప్ర్యామాస్తబాధ్వాహ్యయా-యాతైః-ప్ర్యామ్నిదశమేషీణ-
 చంద్రః-అస్తమయే-స్తమేసూర్యఃబంధ్వాహ్యయేబంధుసంజ్ఞికేచతుర్థకు-
 జఃఏవంయస్యజన్మనిభవతి-వాగ్రహణాత్విద్యధ్యేమియతే॥

మూ-వీర్యాన్వితవక్రవీక్షితేషీణేందాఃధనస్థితేకజేగుప్ర్యాన్వి-
 వరోగపీడయామృత్యుస్సాన్యత్క్రిమిశస్త్రదాహజః॥

వ్యా॥అథాన్యానప్యంప్రయోగావైతాళీయనాహ॥వీర్యాన్వితేతి॥షీణేం-
 దాషీణచంద్రవీర్యాన్వితేనసబలేనవక్రేణకుజేనదృష్టేవీక్షితే అక-జేశస్తే-
 శ్చరేధనస్థితేఅప్తమగతేజాతస్యగుప్ర్యాన్వివరోగపీడయాగుప్ర్యాయఉ-
 ద్భవఃఉత్పన్నోరోగోగదస్తత్త్వికయా అశోభగందరాత్యా-క్రిమిశస్త్ర-
 దాహజఃక్రిమిజఃశస్త్రజఃదాహజః-అశోభగందరోవరశాదాక్రిమిపా-
 లేనశస్త్రకమణావాదాహనవాక్రియమాణేనతస్యమృత్యుర్భవతి॥

మూ - అస్తేరవాసరుధిరేనిధనేకపుత్రేషీణేరసాతలగతేహిమగౌఖ-
 గాంతః॥లగ్నైస్తేజాప్తమతపస్వివభామమందచంద్రైస్తుశైలశి-
 భిగాశనికుడ్యసాతైః॥

వ్యా॥అథాన్యానపిమృత్యుర్వయోగావసంతతిలకేనాహ॥అస్తేరవావితి॥అ-
 స్తేనప్రమేరవావాదిత్యేనరుధిరేణాంగారకేణసంయుక్తేతే-అకపుత్రేమం-
 దేనిధనే అప్తమేషీణేహిమగౌచంద్రేరసాతలగతేచతుర్థస్థానస్థేజాతఃఖ

గాంతో భవతి-ఖగఃపక్షితత్కృతం మృత్యుం ప్రాప్నోతి-తస్య మృతస్యాగ్ని
సంస్తాగోనభవతీత్యర్థః-లగ్నాత్తజ్జాప్తమేతి న సూర్యభౌమఃకుజఃమందశ్శ
నిఃపంద్రశ్శతాంకః ఏతేః యథాసంఖ్యలగ్నాత్తజ్జాప్తమృతవస్సుస్థితైః లగ్న
పంచమాప్తమనవమగతైః-తేః లగ్నైకకాపంచమేకుజఃఅప్తమేశనిఃనవమేచం
ద్రోయస్యజన్మనిభవతి తస్యచై లశిఖరాత్ పర్వతమస్తకాత్ పతనేన అశనిపా
తేనోల్కయావజ్రపాతేన ఘడ్యపాతేన భిత్తిపాతేన వామృత్యుర్భవతి॥ ౧౦

మూ-ద్వావింశతీకథితస్తు కారణంద్రక్కణోనిధనస్య సూరిభిః తస్యాధిప

తిభావోపి వానిర్యాణంస్య గుణైః ప్రయచ్ఛతి॥

౧౧

వ్యా॥ అధయస్యజన్మస్య తేమాం యోగానామనృతమోయోగోనభవతి న
చాప్తమేస్తానేకశ్చిగ్గృహాభవతి చాప్తమం మృత్యుస్థానం పశ్యతి తన్మృత్యు
కారణం వై తాళీయేనాహ॥ద్వావింశతి॥ యేన ద్రేక్కాణేన పుమాణాః
తస్మాద్ద్యోద్వావింశద్రేక్కాణోభవతి-ససూరిభిః పండితైః నిధనస్య మృత్యోః
కారణం నిమిత్తకథితః- కథమిత్యత్రాహ-తస్యాధిపతిరిత్యాది-తస్యద్వావిం
శస్యద్రేక్కాణస్య యోధిపతిః- గ్రహస్తస్యాగ్నిం బాహ్యుభజిత్యాదిస్వ
గుణైః యోహేతుః పతితః- తేన నిర్యాణం మరణం ప్రయచ్ఛతి దదాతి- అథ వా
యస్తికారాశౌనద్వావింశద్రేక్కాణోభవతి- తస్య రాశేః యస్సాస్వమీన
వాభవః అప్తమరాశ్యధిపా-స్వగుణైః ఆత్మీయహేతుభిః నిర్యాణం మరణం
ప్రయచ్ఛతి సచద్వావింశద్రేక్కాణోలగ్నదప్తమరాశౌభవతి- సకథంజ్ఞా
యతే ఉచ్యతే-యది లగ్నస్య ప్రథమోద్రేక్కాణితచాప్తమస్యాపి ప్రథమః
అథ లగ్నస్య ద్వితీయస్తచాప్తమస్యాపి ద్వితీయః- అథ లగ్నస్య తృతీయస్తచా
ప్తమస్యాపి తృతీయః-నకేవలమేతావత్ సర్వరాశీనామేష్టేవ వ్యవస్థా- అనే
న ప్రకారేణ యోష్టమరాశిః ద్రేక్కాణః- స ఏవద్వావింశద్రేక్కాణితః- త
త్త్రైతజ్జాతం-యస్య ఉక్తయోగానామనృతమోయోగోనభవతి న చాప్తమం
స్థానంగ్రహాయతపీక్షితం-తస్యద్వావింశద్రేక్కాణాధిపాప్తమరాశ్యధిప
యోగ్యోబలవాంస్తదుక్తదోషేణ మృత్యురिति॥

మూ-మూగానవాంశకపయుక్తసమానభూమాయోగేషుణాదిభిరతః

పరికల్ప్యమేతత్ । మోహస్తుమృత్యుసమయోనుది తాంశతుల్యః స్వే
శేషి తేద్విగుణితస్త్రిగుణశ్చభేదః ॥

౧౨

వ్యా॥అభయోద్యుక్తుమౌమియ తేతద్విజ్ఞానంపసంతతిలకేనాహ । మూ
గానవాంశేతి ॥ పురుషస్యజన్మసమయోమూగారాయాంలగ్నయోనవాంశ
కొభవతితస్యయోధిపతిగ్రహఃతేనయాయుక్తోరాశిఃసరాశిఃయత్రస్థిత ఇ
త్యర్థఃతస్యరాశేయాయోగ్యాభూమిః తస్మాంభూమాసమియతేనచేద్యా
శిద్ధయేభవతితదాధికసంచారభూమాతద్యధా-సచేద్యాశిః మేషోభవతి
తదాజావికసంచారభూమా-వృషభశ్చేత్తగావృషభప్రచారభూమా- మిధు
సంచేత్తదాగృహేకకటశ్చేత్తదాకూపే- సింహశ్చేత్తదారజ్యేన్యాకచేత
దానూపే-తులాచేత్తదాపణ్యగృహ-వృశ్చిక శ్చేత్తదాశ్వప్రభసంచేత్తదా
అశ్వప్రచారభూమా-మకరశ్చేత్తదానూపే- కుంభశ్చేత్తదాగృహే - మీన
శ్చేత్తదానూప ఇతి-యేషాంతుమృత్యుయోగేజలాదామరణముక్తతేషాం
తత్రైవ-సకేవలందశితరాశివశేనభూప్రదేశోకవక్తవ్యః-అపియత్తు-యో
గేషుణాదిభిరిత-సలగ్ననవాంశకౌధిసతిర్యస్త్రినాశౌప్యసస్థితఃతత్రయద్యనే
నగ్రహేణతస్యయోగోభవతి- తదాతస్యచయాభూమి ఈషుణాదిర్యోవా
తుపశ్యతి-అదిగ్రహణాద్యస్యనవాంశకేస్థితస్తస్యాపియాభూమిసక్తా - త
స్మాంసమియతఇతి- అత్రచబహుభూమిసంభవేగ్రహబలాద్వక్తవ్యాఃనను
గ్రహస్యకాభూమిః- ఉచ్యతే-గ్రహస్యాత్మీయరాశేర్భూభూమిఃనైవేతి-న
నుయస్యరాశిద్వయంతస్యకాభూమిః-ఉచ్యతే- తత్రత్రికోణరాశేసంబంధినీ
భూమిఃతద్యధా-అదిత్యస్యసింహభూమిఃఅరణ్యం- చంద్రమసంకటభూ
మిరనూపం- కుజస్యమేషభూమిరజావికసంచారప్రదేశఃబుధస్యకన్యాభూ
మిరనూపం-బీవస్యధరుభూమిః- అశ్వప్రచారభూమిఃశుక్రస్యతులాభూమిః
విషణ్ణిశనేకుంభభూమిర్గృహమితి-కేచిదత్రదేవాలయే అగ్నివిహారకోశశ
యనక్షిత్తుభారస్సృదిత్యాకంస్థానమిచ్చంతిఏతచ్చశోభనం- యతఃఏతేషు
స్థానేషుమియమాణావృత్త్యంతఇతి-ఏవమేతస్మాదన్యత్పరికల్ప్యంవిత్వం
మోహస్త్రివితి-యావంతోలగ్ననవాంశకా అనుదితాఃశేషాస్తేస్వమానంశా
సంసేపితానాంయోవాకాకాలోభవతి - ఏతదుక్తంభవతియావత్కాల్యోల
గ్నాగవశిష్టపురుషస్యజన్మవిషయేభవతి-తావత్కాలమితి-సచేత్తదాగృహే

యదిస్వేనేనస్వపతి నేక్షితోద్భవ్యః తదాసపకాలోద్భవ్యోవక్తవ్యః- అథా
దేవస్యామినాసామ్యగ్రహేణదభవ్యస్తదాపద్యతాకాలోవక్తవ్యః॥ ౧౨

మూ-దహనబలవమిత్రైభవస్తసంక్షేదతో మైనిధనభవనసంస్థైర్వా

శవక్లైర్విడంతః। ఇతిశవపరిణామశ్చి-తనీయోయథోక్తః పృథువిర
చితశాస్త్రాగ్రత్యనూకాదిచింత్యమ్॥ ౧౩

వ్యా॥ అధమృతస్యశరీరపరిణామజ్ఞానంమాలిన్యాహ॥ దహనేతినిధనభ
వనశమేస్తానేయోద్రేక్కాణోవ్యవస్థితఃతద్వశాచ్ఛవపరిణామశ్చింతనీ
యః-సచగణనయాద్వావింశోద్రేక్కాణోభవతి-సచయదిదహనద్రేక్కా
ణోగ్నిద్రేక్కాణోభవతితదాభవ్యత్వేనపరిణమతిఅగ్నినాదహ్యతేపాపద్రే
క్కాణోగ్నిద్రేక్కాణః-అభజలద్రేక్కాణోభవతితదాసక్తివ్యతేజలమధ్యే
క్షిప్యతేసామ్యగ్రహద్రేక్కాణోజలద్రేక్కాణః - అథమిత్రద్రేక్కాణో
భవతితదాశుక్లవృతినదహ్యతేనచాపిజలమధ్యేక్షిప్యతేసామ్యగ్రహద్రేక్కా
ణఃపాపయుక్తఃపాపగ్రహద్రేక్కాణోవాసామ్యయుక్తస్తదామిత్రద్రేక్కా
ణః-తదానిధనభవనసంస్థైః అప్తమరాశ్యాశ్రితైఃవ్యాళవగైఃసర్పద్రేక్కా
క్షేఃవిషంతోభవతితదాఅశ్వసృగాలకాకాదిభిర్భవ్యః-ఇత్యర్థః- అత్రవ్యాళ
ద్రేక్కాణాఃకకటాద్యఃకకటవిష్టియఃవృశ్చికాద్యఃపృశ్చికవిష్టియః మీ
నాంత్యశ్చ-ఉక్తంచ॥శశిగుహపూర్వాపరగఃకీటస్యచమీనవశ్చిమోవగతః
నిధనేయస్త్వభవంతిద్రేక్కాణాస్తస్యచమృతస్సభంజంతీవాయుసాద్యఃపా
ణిశమూహానచాస్తిసందేహః। పాపగ్రహదృగాణోయస్యాప్తమరాశినస్థి
తోభవతిదహనంప్రాప్నోతిసరోమృతమాత్రానిశ్చయాత్ప్రవదేత్ । ఏవం
సామ్యదృగాణోజలమధ్యేక్షిప్యతేసరోత్రస్మతఃసామ్యదృగాణఃపాపైపా
పదృగాణోపిసామ్యయుతః।యస్యాప్తమభవనగతఃకోవంప్రాప్నోతిసోపిమృ
తఇతి। ఏవంప్రకారఃశవానాంమృతానాం పరిణామశ్చింతనీయోవిచార్యః।
పృథువిరచితశాస్త్రాద్విస్తీణాఞ్చాస్త్రాత్ గత్యనూకాదిమరణాదిచింత్యం
మృతస్యకాగతిర్భవిష్యతికస్తాచ్ఛలోకాదయమాగతః-అదిగ్రహణాత్తత్ర
క్షిప్యగాసీదితిఅనూకశజ్జేనేహతీతంజన్తోచ్యతే॥

మూ-గురుగుడువతిశుక్రగ్రామగృభే-నూ-గురుజ్ఞానిముఖపిశ్చుతిరగ్నిసార

కీయాంశ్చకుర్యుః| దినకరశశివీ ర్యాధిష్ఠితా త్ర త్ప్రంశ నాధాత్ప్రవర
సమనికృష్టస్తుంహానాదనూకే||

౧౪

వ్యా|| అథయోయంజాతోజంతుఃసక స్త్యల్లో కాదాగతఇతియదుక్తంతద్విజ్ఞా
నంమాలిన్యాహ|| గురురితి || గురుఃజీవః ఉదుపతిశుక్రావందసితాసూర్యభౌ
మారవికుజౌయమజ్ఞౌసౌరబుధౌ ఏతేవిబుధపితృతిరిశ్చఃసారకీయాంశ్చ జా
తాన్ముర్యుఃవిబుధలోకోదేవలోకఃపితృలోకతిర్యగ్లోకనరకలోకాః ప్రసి
ద్ధాః - ఏథ్యః అగతావదేత్ - కథమిత్యత్రాహ- దినకరశశివీ ర్యాధిష్ఠితా
త్ప్రంశ నాధాదితి-దినకరసూర్యుఃశశీచంద్రః అనయోఃదినకరశశినోర్మ
ధ్యేయోబలీవీర్య వాక్ జేనాధిష్ఠితోయ క్తోయస్త్యుశోద్రేక్కాణిక- తస్య
యోనాధఃస్వామీతస్యయోలోకఃతస్మా దాగతఃఇతివక్తవ్యం - తత్రనయది
ద్రేక్కాణోగురోఃజీవగ్యసఃబంధీభవతి తదావిబుధలోకాదాగత ఇతివక్త
వ్యం - అథచంద్రశుక్రయోరన్యతమసంబంధీభవతితదాపితృలోకాదాగత
ఇవక్తవ్యం - అథసూర్యకుజయోరన్యతమసంబంధీభవతితదాతిర్యగ్లోకాదా
గతఇతివక్తవ్యం - అథశనైశ్చరబుధయోరన్యతమసంబంధీభవతితదానర
కలోకాదాగతఇతివక్తవ్యం - అథయస్త్యల్లోకాదాగత స్రత్యాపిశ్రేష్ఠమధ్య
మహీనశ్వజ్ఞానమాహ- ప్రవరేత్యాది-తుంగహానాత్ ఉచ్చనీచాత్స్వోచ్చా
వస్థాననీచావస్థానవశాదిత్యధః - గ్రహస్తుంగస్థః స్వోచ్చరాశిగతోభవతిత
దాతత్రప్రవరఃశ్రేష్ఠఇతివిజ్ఞేయం - అథోచ్చరాశిచ్ఛతోనీచమప్రాప్యవతః
జేతదాతత్రాసౌనమోమధ్యమఇతివిజ్ఞేయం - అథనీచస్థఃతదాకృష్టఃహీనఇతి
ఏతదనూకేప్రగ్జన్తనీతిజ్ఞేయం||

౧౪

మూ-గతిరసిరిపురంధ్యత్యంశపోస్తస్థితోవాగుతురభరిపుకే ధ్రచ్చిద్ర
గసోన్వచ్చసంస్థః| ఉదయతిభవనేంత్యేసౌమ్యభాగేచమోక్షోభ
వతియదిబలేనప్రగ్జన్తాస్తత్రశేషః||

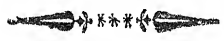
౧౫

వ్యా|| అథమృతగ్య కాగతిర్భవిష్యతి-తద్విజ్ఞానంమాలిన్యాహ|| గతిరితి|| య
స్యజన్తూలిగ్నాత్పవప్తసప్తమాప్తమస్థానానూన్యానిభవంతి - తస్యతత్కా
లంఠిపుస్థానేత్యంశోద్రేక్కాణోవతఃతేతయోర్యావధిపతీతయోమధ్యే
యోబలీవాంస్తస్యాధ్యేయోలోకోభిహితఃసఏవగతిః - ఏవంరిపురంధ్యత్యం
శవత్తత్రతేనహృతేనగంతవ్యం - అస్తస్థితోవాఅథలగ్నాత్పవప్తసప్తమాప్త

మస్తేనానామన్యతమేస్తానేకశ్చిద్ద్యమౌభవతితదాతస్యదశి-తలోకః తే
 నగంతవ్యః అథలగ్నాత్పక్షసప్తమాప్తమస్తానానాం ద్వేస్తానేత్రీణివాసగ్ర
 హాణిభవంతి ఏకస్తిస్తుపిద్వాన్యదయో గ్రహాభవంతి-తదాతేషాం గ్రహా
 ణాయోబలవాంస్తస్యయఃప్రదశి-తోలోకఃసతేనగంతవ్యృతి-నన్వస్తస్థితో
 వేతికైశ్చిద్బలముక్తం-తత్రసప్తమగ్రహణంకృతం- తత్ప్రప్తమస్తాపిస్వాం
 గతినయతీతి-కింవ్యాఖ్యాతం- ఉచ్యతే - అస్తస్థితో వేతివాశబ్దిశ్చబ్దార్థఃన
 కేవలమస్తస్థితఃచకారాద్రిపురంధ్రగశ్చేతి- కేచిదస్తస్థితశ్చేతివరంతి- తథాచ
 స్వల్పజాతకేఉక్తం||సురపితృతిర్యజ్మరకాకగురురుడువసితావస్థ గ్రవీజ్ఞయ
 మౌరిపురంధ్రత్వ్యంశకపానయరతిచాసారినిధనస్తాగ్ని-గురురథేతిఅధశబ్దః
 పాదపూరణే - యన్యజన్మనిగురుఃబృహస్పతిఃలగ్నాద్రిపుస్తానేషమేభవతి
 కేంద్రేషువాచిదేఅప్తమేవానచస్వోచ్చస్థఃకక-తేభవతితదైకోయోగః -
 అథవాంత్యేభవనేమీనరాశాపుదయతివిలగ్నగతే తత్రచగురువజంశేషా
 గ్రహా అన్యే గ్రహాబలేనవీర్యేణపోజ్ఞితావజితాభవంతి తదాద్వితీయో
 యోగః- అస్తిన్యోగద్వయజాతస్యమోక్షోభవిష్యతీతివక్తవ్యం-ఉదయతిభ
 వనేంత్యేసౌమ్యభాగేచమోక్షృత్త్యత్రచకారోవాశబ్దార్థఃయథాపురుషస్య
 జన్మకాలగ్రహవశాత్గతిరుక్తతథామరణకాలలగ్నవశాదసిగతిర్వక్తవ్యా-
 యసాత్స్వల్పజాతకేఉక్తంషష్టాష్టమ||కంటకగోజీవశ్చేచ్ఛవతిమీనలగ్నేవా
 శేష్ఠైఃఖగైఃజన్మనిమరణేవామోక్షగతిమాహురితి||

౨౫

ఇతిశ్రీభట్టోత్పలవిరచితాయా-బృహజ్ఞాతకవివృతే
 నైర్యాశి కాధ్యాయఃపంచవింశః- ౨౫

మూ- ఆధాన జన్తా పరిబాధ కా లే సంపృచ్ఛతో జన్త వచేద్విల గ్నాత్ పూ

ర్వావరా ధేధ వనస్య విం ద్యా ద్భానాపు దద్ద షీణ గే ప్రసూతిమ్ ॥ ౧॥

వ్యా॥ అధా తో నప్త జాత కాధ్యాయో వ్యాఖ్యానీతే - తత్రాదావేవ ప్రసూతి
కాలజ్ఞానమింద్రవజ్రయాహ ॥ ఆధానేతి ॥ యస్యాధానకాలోజ్ఞానీతే త
స్యాధానకాలాత్ పూర్వమేవ జన్తవ్యాఖ్యాతం - తత్కాలమిందు సహిత ఇ
త్యాదినా జన్తకారశ్చ వ్యాఖ్యాత ఏవ మాధాన జన్తకాలయో రపి పరి బో
ధే ఆజ్ఞానేన తి సంపృచ్ఛతః ప్రప్టుః విల గ్నాత్ప్రశ్నల గ్నాత్ - జన్త వచేత్ బ్రూ
యాత్ - యేన లగ్నేన పృష్టా పృచ్ఛతి - తస్య యది పూర్వాధానం ప్రథమ హేమ
రాభవతి తదా త్రిష్టుః భానావాదిత్యే ఉన గ్న తే ఉత్తరాయణ స్థే జన్త వక్తవ్యం
మక రాది రాశి మట్క స్థే జాత ఇత్యర్థః - అథ లగ్న స్యావరాధానం ద్వితీయ హేమ
రాభవతి తదా భానాద షీణ గ తే ద షీణాయ న స్థే జన్త వక్తవ్యం - కర్కటాది
రాశి మట్క జాత ఇత్యర్థః - తదా చోక్తం ॥ ఆధాన జన్తనీయస్య న విజ్ఞా తే హి దే
హి నః జన్త సంపృచ్ఛత స్తస్య ప్రశ్నల గ్నాద్విలిది - శేదితి ॥ ౧

మూ- లగ్న త్రికోణే ఘగురు స్త్రిభాగైర్వికల్ప్య వషాణి వయోనుమా

నాత్ ॥ గ్రీష్మార్కలగ్నే కథితాస్తు శేషైరన్యాయనతావృతురగ్న

చారాత్ ॥ ౨

వ్యా ॥ అథ వషాతుః జ్ఞానముపజాతికయాహ ॥ లగ్న త్రికోణే ప్లితి ॥ త్రి
భాగైః ద్రేక్కణైః లగ్న త్రికోణే ఘ ప్రథమ పంచమ నవమ స్థానే ఘగురుజీవా
మౌజ్ఞేయః తద్యధా - ప్రశ్నలగ్న స్య యది ప్రథమ ద్రేక్కాణో భవతి - తదాయ
ఏవ లగ్న రాశిః తత్ర గతే గురౌ జన్త వక్తవ్యం - అథ లగ్న స్య ద్వితీయో ద్రేక్కా
ణః తదాలగ్న ద్యః పంచమో రాశిః తత్ర స్థే గురౌ జన్త వక్తవ్యం - అథ లగ్న స్య
తృతీయో ద్రేక్కాణః తదాలగ్న ద్యోనవమో రాశిః తత్ర స్థే గురౌ జన్త వక్త
వ్యం ఏవం కేమాంచిన్తతం - అధా న్యేమాం మతం - యథా ప్రశ్నలగ్న స్య యదా
ప్రథమో ద్రేక్కాణో దయో భవతి తదా లగ్న ద్రాశితోయావత్సంఖ్యే రా
శౌ బృహస్పతి స్తత్య తావత్సంఖ్యాని వృష్టుః వషాణి వక్తవ్యాని అథ లగ్నే

ద్వితీయోద్రేక్కాణః తదాలగ్నత్వంశమరాశితోయా వత్సంఖ్యైరాశౌ
 బృహస్పతిస్త్రివృతావత్సంఖ్యానివృష్టుర్వషాణివక్తవ్యాని - అథలగ్నస్య
 తృతీయోద్రేక్కాణోధవతితదాలగ్నస్సవమరాశితోయా వత్సంఖ్యైరాశౌ
 బృహస్పతిర్భవతితావత్సంఖ్యానివృష్టుర్వషాణివక్తవ్యాని ఏతద్వాప్యఖ్యా
 నంశోభనం-పూర్వమేవవ్యాఖ్యానంశ్రేయః-యస్తాద్యవనేశ్వరః॥ద్రేక్కా
 ణలగ్నేక్రమశస్త్రుగాశౌ గురుద్విలగ్నాదిక్రికోణగోధవేత్ । సముద్భవేత్త
 ద్భవనక్రమేణస్వాచ్చారభాదబ్దగతిం ప్రగణ్యాదితి యన్యవ్యత్రసామాన్యే
 వోక్తంబృహస్పతేరవస్థానం - తథాచ ద్వాదశభాగక్రమేణ రాశౌరాశౌ
 సంచార్యః - తస్యధాయదిప్రశ్నలగ్నస్యప్రథమద్వాదశభాగోదయోభవతి
 తదాలగ్నగతేజీవేజాతః ద్వితీయద్వాదశభాగశ్చేత్తదాలగ్నత్ ద్వితీయగు
 రౌజాతఃఏవంతృతీయాదిద్వాదశభాగౌదయేత్తృతీయాదిషుస్థానేష్యిత్పూ
 హ్యం-ఏకల్పవషాణివయోనుమానాత్ ఏవంబృహస్పతేరవస్థానంజ్ఞా
 త్వాతస్యైవయోనుమానాత్ తస్యాకృతింశరీరమవేత్సవషాణివీకల్ప
 వయః ప్రమాణంబుద్ధ్యాద్వాదశసుద్వాదశ సువక్షేషువికల్పనాకార్యా -
 కిమస్మిన్నేవభగణవరితతేజ్ఞాతరాశేభ్యహస్పలేరవస్థానమ భూదుతద్వి
 తీయే ఉతతృతీయాదిషు-ఏవంతస్యాకృతిమవేత్సవయోనుమానంవక్తవ్యం-
 యత్రద్వాదశసువషేషుభాగ్నిర్భవతి తత్రపురుషలక్షణౌక్తైన దశావి
 భాగేనద్వాదశవాషికాందశాంత్యైతేషుపరికల్పయిత్తత్రైత్యాంసం
 స్పర్మాద్వషేజ్ఞానం - తథాచ పురుషలక్షణేపర్యతేపాదౌసగుల్ఫౌప్రథ
 మంప్రదిష్టంజంఘెద్విగీయంతుసజానువక్తౌ(మేధో)రుముష్మాశ్చతతస్త్ర
 తీయంనాభింకటించేతిచతుర్థామాహుః॥ ఉదయంకథయంతిపంచమంహృద
 యంషష్ఠమధస్తనాన్వితమ్ । అధనష్టమంసజత్రుణీకథయంత్యష్టమమోఘ
 కంవరే॥నవమంనయనేవభృణీసలలాటందశమంశిరస్తథా । అశుభేష్వశు
 భందశాఫలంచరణాద్యేషుశుభేషుశోభనమితి - కింతప్రవింశత్యధికంవ
 షణ్శత్రయస్యజన్మనోతితం-తస్యసప్తజాతకవషణ్జానోపాయ ఏవనాస్తి
 ఏవంవషేషముజ్ఞాతేషు ఋతుజ్ఞానమాహాగీష్ట్యోకేలగ్న ఇతి యోనలగ్నే

నప్రహృష్టచృతి-తత్రచేరర్కసూన్యస్థితః తద్యో కా-ణో వాలగ్నేతదాగ్ని
 ప్రేజాతత్త్రైవ క్తవ్యం-కథితాస్తుశేషైరితి శేషైరన్యైశ్చంద్రాదిభిర్గ్రహై
 ర్లగ్నస్థితైః ఋతుఃపూర్వమేవకథితః ఉక్తిః-ద్రేక్కాణైశ్శిరీషాయ ఇత్యాది
 నాగ్రంధేనోక్తః తత్రయదాశనైశ్చరీలగ్నేభవతిద్రేక్కాణో వాతదాశి
 శిరేజాతత్త్రైవ క్తవ్యం- ఏవంశుక్రేలగ్నగతేవాతద్రేక్కాణో వాతదావసం
 తేజాతః-ఏవంభౌమేగ్నిష్టేఏవమేవరవావపి- చంద్రేలగ్నగతేతద్యేక్కాణే
 వావషా-గు-బుధేశరది జీవేహేమంతత్త్రైవ-యదాబహుసౌ లగ్నగతాభవం
 తితదాతేహేమన్యోబలవా-తదుక్తరైజాతత్త్రైవ క్తవ్యం అథనకశ్చిద్య
 దిలగ్నగతోభవతితదాతస్యసంబంధీద్రేక్కాణో దయోభవతితదాతదుక్త
 తౌ-జాతత్త్రైవ క్తవ్యం-అన్యాయనతా-వృతురర్కచారాదితి - అన్య
 స్త్రి-అయనేఅన్యస్త్రి- ఋతులగ్నచారాద్భుతుః అన్యస్త్రి న్నయనే తద
 యనాసంభవశ్చగృతురన్యోభవతితదా ఋతురర్కచారవశేనవ క్తవ్యః-ఏ
 తదుక్తంభవతి-సౌరేణమానేనఋతుర్వ క్తవ్యఃనతుచాంద్రేణ - యధాశిశి
 రేజ్ఞాతేమకరకుంభయోరన్యతమేరాశౌసూర్యస్థావస్థానంజ్ఞేయం- ఏవం
 శేష రాశిష్వప్రూహ్యం-అనేనలౌకికశ్చంద్రమాసోనిరాకృతోభవతి॥ ౨

మూ- చంద్రజ్ఞజీవాఃపరివతకస్థియాశ్శుక్రకారమందై రయనేవిలోమేద్రే
 క్తాణభాగేప్రథమేతుపూర్వో మాసోనుపాతాచృతిధిర్వికల్పః॥

వ్యా-అధ్యాయనేవిలోమేగ్రహపరిజ్ఞానాదృతుమాసవ-జ్ఞానమంద్రవజ్రయా
 హ॥చంద్రజ్ఞేతి॥ అయనేవిలోమేసతి - చంద్రజ్ఞజీవాః శుక్రకారమందైః ప
 రీవతకయాః శశిబుధగురవః భృగుకుజశనైశ్చరైః అయనవ్యత్యయేప్యా
 ప్తేసతిపరివతకస్థియాః వ్యత్యయేనవ్యవస్థాప్యాః- ఏతదుక్తంభవతి- య
 ద్యత్రరాయణేప్యావృట్కాలేజ్ఞాతేతదావసంతేజాతత్త్రైవ క్తవ్యంచంద్రా
 చ్ఛుక్రేణాత్రపరివతక-అధోత్తరాయణే - శరదిప్యాప్తాయాంగ్యేప్రేజా
 తః-దక్షిణాయనేగ్యేప్రేజాతేశరదిజాతః-అధబుధోరవికుజయోః అపవతికా
 తః-రవికుజౌబుధేనచ- ఉత్తరాయణేహేమంతేజ్ఞాతేశిశిరేజాతః- దక్షిణా

యనేశిశిరేప్యాప్తేహేమంతేజాతత్త్రైవ క్తవ్యం-అత్రజీవమందౌ పరస్పరమవ
 వతి- తౌ-ఏవమృణాజాతేమాసజ్ఞానమాహ-ద్రేక్కాణభాగత్త్రైవ - ప్రశ్నల

గ్నేయో ద్రేక్కాణోవతాతే తస్యచ ద్రేక్కాణస్యయదిప్రథమభాగోవా
తాతేతదాజ్ఞాతతాప్రథమేమాసిజాతభృతివక్తవ్యం- అథలగ్నేద్రేక్కాణ
స్యద్వితీయోభాగోవతాతేతదాజ్ఞాతతాద్వితీయేమాసిజాతః-తృతీయద్యే
క్కాణేద్వీవిభాగౌపూర్వాసరౌఅత్రాసిలగా-వధౌనతపవనజ్ఞానం-
ఏవంమాసేవిదితేధిజ్ఞానార్థమాహ-అనుపాతాచ్చశిధిర్వికల్పభృతి-అనుపా
తాత్త్రైరాశికాతేతిధిక్వల్పవికల్పనీయః లగ్నస్యపట లిప్తాశతాని
ద్రేక్కాణఃద్రేక్కాణేనవజ్ఞాతతాతదధః- లిప్తాశతత్రయం లిప్తాశతత్ర
యేణమాసజ్ఞానం-అత్రానుపాతాత్తిధిలిప్తాదశకేనైకైకోజ్ఞేయః- ఏషచ-
తిధిరాదిత్యభాగేభ్యఃఏవమాదిత్యస్యరాశీభాగాంశ్చవిదిత్యామాసారాశ
యస్తిథయోగాఙ్గఃజ్ఞేయః-యస్తింశ్చతిథౌజ్ఞాతవషే- యధాప్రదశితాది
త్యౌభవతితస్మిన్తిథౌతస్యజన్మేతివక్తవ్యం॥ ౩.

మా అత్రాగపి సౌరా రాపట మ్రోద్విజేంద్రాఃసూర్యాంశతుల్యాంశధిము
ద్దిశంతి । రాత్రిద్యుసంజ్ఞేషు విలోమజన్మభాగైశ్చవేలాః క్రమ
శోవికల్ప్యాః॥ ౪

వ్యా॥అథచాండ్రమానతిధిజ్ఞానోపాయమింద్రవజ్యయాహ ॥ అత్రాపీ
తి ॥ అత్రాస్తింస్తిధిజ్ఞానేద్విజేంద్రామునయో హౌరాతాస్త్యజ్ఞాః సూ
ర్యాంశతుల్యాంఅంశస్థానేస్ఫుటాకభాగసమాంతిధిచ్చద్రేతి కథయంతి
పశ్చకాలేతాత్కాలికేనాదిత్యేనయావంతో భాగాభుక్తాః గావతఃశుక్లఃప్ర
తివత్ప్రభృతిజాతమాసస్యతిథయోవ్యతీతాః - అత్రచాండ్రమాసేమకరమా

మేషాది రాశీ
నాంవషకాః
సే౨౦౦ మే
పు౨౪౦కు
మి౨౦౦మ
క ౩౨౦ధ
సం౩౬వృ
క౪౦౦కు

సేజ్ఞాతేమాఘ మాసోజ్ఞేయః - ఏవమగ్రేవ్యసిమానకల్ప
నాకార్య-తథాదమణిర్ధః! పృచ్ఛాకాలేరవిణాయావంతో
శాఃస్ఫుటేనసంభుక్తాః । రాశేస్తాస్తిథయస్యః శుక్లాదా
వర్కమానస్యేతి - ఏవందినేజ్ఞాతేకిమయంరాత్ర్యాజాతో
దివావేతితదర్థమాహ-రాత్రిద్యుసంజ్ఞేష్విల- రాత్రిద్యుసం
జ్ఞాఃపూర్వంవ్యాఖ్యాతాః - గోజాన్వికర్మిణిభునానీత్యాది
నాతత్రప్రశ్నకాలేయది గ్రాహసంజ్ఞలగ్నంశవత్ప్రకారేన

విలోమప్రాచివాజన్మవక్తవ్యం - అధద్యసః జ్వలగ్నంభవతీతదా రాత్రోజన్మ
 వక్తవ్యం - ఏవందిన రాత్రివిభాగజాలే పేలాజ్ఞానమాహ - భాగైశ్చవేదః
 క్రమశోవికల్పావ్యతి - యస్మిన్ కచినే ఘరుమస్యజన్మజ్ఞానం సంస్థితాదితే అం
 శాదిలోపిజ్ఞాతః - తస్య స్యురుషవ్య యదినిజన్మతదాతస్మాదాది గ్రహి
 నప్రమాణంకార్యం - అసగత్రోజన్మతదారాప్రమాణం - తత్రవశ్యం
 గుప్తస్యస్థితకాలేనూవంతశ్చక కభుక్తాస్తైరనుపాతకాన్యః - యదిపురు
 షస్యదివాజన్మతదాదిప్రమాణేన - యది రాత్రోతదారాత్రిప్రమాణేన - తా
 త్కాలి కలగ్నభుక్తచక్ష కానాం గుణాం పృథ్వీతస్యైవలగ్నస్యస్వేశ
 రాశ్యసయప్రమాణేన భాగమపహ్యగ్నివాప్తా వేదాంత వతా కాలేనగ్రహే
 నదిసస్యరాత్రోజన్మవక్తవ్యం - ఏవంగ్నభాగై ప్రశంః - రిచాహ్య
 వేలానసుయంవికల్పావికల్పసియా

౪

ప్రమా - కేదిచ్ఛశాంశాధ్యక్షితాన్నవాంశాచ్ఛక్తాంశసంజ్ఞకథయంతి

మానమ్ | లగ్న ప్రకోణోత్తమ పీఠ్యయక్తంస బ్రహ్మచేంగాల

భానాదిభిరాన్యః

౬

వాన్యః ప్రకారంతరేణమాసజ్ఞానమింద్రనజ్రయాహః కేచిదిన్యః కేచిదా
 చార్యాః శశాంకాధ్యక్షితాన్ చంద్రయుక్తాన్నవాంశాచ్ఛక్తాంశసంజ్ఞం
 మాసంకథయంతిప్రశ్నకాలే యస్మిన్నవాంశకే సవమే శేచంద్రమాధవశః -
 తమపినవాంశకంత్రధావరికల్పశస్త్రీన్నవాంశకేనవమే శే చంద్రమాప్య
 వస్థితభితి-చ. ద్రనవాంశకగతంసక్షత్రమస్సేవ్యం - తన్నత్రత్రశుక్లా తసంజ్ఞ
 కేమాసితస్యజన్మవక్తవ్యం అత్రయస్యనక్షత్రస్యచక్లాంతసంజ్ఞామాసోనా
 ప్తితస్యబృహస్పతిచారోక్తవిధినాశుక్లాంతసంజ్ఞో మాసః పరికల్పగీతతో
 క్తం || సక్షత్రేణసహూయమస్తుం వాయేనయాతిసురవాంత్రీ | తత్త్యజ్ఞం
 వక్తవ్యవషః మాసంక్రమేణైవ | వషాణిశాతాకాదీన్యాగ్నేయాభ్యగ్వ
 యానియోజ్యానిక్రమశస్త్రీధంశుపంచమాముసాంత్యమాంత్యంచయద్వషకా
 మితి || తత్రచంద్రమాదుదివ్యషనవాంశకేతన్నవాంశసప్తకస్యాన్వాగ్భవ
 తిపుదాకాతి-కే మాసిజాతభివక్తవ్యం - అధవ్యస నవాంశకస్యోధ్వం
 భవతిబుధస నవాంశకేతన్నవాంశకమన్వాన్వాన్యాన్యాదావ ప్రమాభవ

తితదామాగ్గోషేమాసిజాతభివక్తవ్యం || అధమధుననవాంశకేతన్న
వాంశకపట్నస్యోధ్వంఽంకర్కట.నవాంశకేతన్నవాంశకచంచకస్యార్యా
క్యాయదాచంద్రమాభవతితదాపామేమాసిజాతభివక్తవ్యం. అధకర్కటేత
న్నవాంశకపంచకస్యోధ్వంఽంహనవాంశకేతన్నవాంశకచతుష్టయస్య
ర్యాగ్యదాచంద్రమాభవతితదాపామేమాసిజాతభివక్తవ్యం. అధసంహన
వాంశకేతన్నవాంశకచతుష్టయస్యోధ్వం - కన్యానవాంశకేతన్నవాంశక
నప్తకస్యార్యాగ్యదాచంద్రమాభవతితదాపామేమాసిజాతభివక్తవ్యం
అధకన్యానవాంశకనప్తకస్యోధ్వంఽంకులానవాంశకేతన్నవాంశకటష్క
స్యార్యాక్యాయదాచంద్రమాభవతితదాపామేమాసిజాతభివక్తవ్యం - అ
ధకులానవాంశకేతన్నవాంశకపట్నస్యోధ్వంఽంపుశ్చికనవాంశకేతన్నవాం
శకపంచకస్యార్యాగ్యదాచంద్రమాభవతితదాపామేమాసిజాతభివక్తవ్యం -
అధపుశ్చికేతన్నవాంశకపంచకస్యోధ్వంఽంధన్వనవాంశకేతన్న
వాంశకచతుష్టయస్యార్యాక్యాయదాచంద్రమాభవతితదాపామేమాసిజా
తభివక్తవ్యం - అధధన్వనవాంశకేతన్నవాంశకచతుష్టయస్యోధ్వంఽంకుర
నవాంశకత్రయస్యార్యాక్యాయదాచంద్రమాభవతితదాపామేమాసిజాతభి
వక్తవ్యం. అధకురనవాంశకేతన్నవాంశకత్రయస్యోధ్వంఽంకునవాంశ
కేతన్నవాంశకద్వయస్యార్యాగ్యదాచంద్రమాభవతితదాపామేమాసి
జాతభివక్తవ్యం. అధకుంభనవాంశకేతన్నవాంశకద్వయస్యోధ్వంఽంమీన
నవాంశకేతన్నవాంశకపంచకస్యార్యాగ్యదాచంద్రమాభవతితదాపామేమా
సిజాతభివక్తవ్యం. అధమీననవాంశకేతన్నవాంశకపంచకస్యోధ్వంఽం
మేషనవాంశకేతన్నవాంశపట్నత్రయస్యార్యాక్యాయదాచంద్రమాభవతిత
దాపామేమాసిజాతభివక్తవ్యం. అధమేషనవాంశకేతన్నవాంశాష్ట
కస్యోధ్వంఽంకుడిదద్రమాభవతితదాకాలికేమాసిజాతభివక్తవ్యంఽం
యన్కికృత్తికారోహిణీనకాతికః యన్కికృత్మృగశేపమాదాచనసమా
గ్గోషేమాఽంపునర్వసూపుష్యశ్చపుష్యమాసఽన్కిశామామాఘాచమాఘః పూర్వ
ఫల్గునీ ఉత్తరఫల్గునీ మాస్తశ్చసౌమ్యసః - చిత్త్యాన్వాతీచ ధైర్యః ౨ శాఖా

నూరాధావవైశాఖః-జ్యేష్ఠామూలందజ్యేష్ఠః-పూర్వాషాఢోత్తరాషాఢా
 చఆషాఢః-శ్రవణ ధనిష్ఠాచశ్రావణః-శతభిషక్పూర్వాభాద్రాద్యోత్తరాభాద్రా
 శేషభాద్రపదః-రేవత్యశ్చిన్మీభరణ్యశ్చ ఆశ్వయుజః-యస్తాదుక్తం॥ త్రిభంతు
 పంచమముచః-త్యమంత్యంచయస్వనుమితి - ఏవంశుక్లాంతస్యమానస్యని
 శ్చయః శుక్లాంతగ్రహణేనఏతత్ప్రతిపాదయతి- శుక్లవత్సాంతేచంద్రోయేన
 నక్షత్రేణయుక్తస్తగుఃపలక్షితోమాసోవక్తవ్యః-యథాకాతికశుక్లవత్సాం
 తేకృత్తికారోహిణీభ్యామనృతమేనయుక్తశ్చంద్రయాయుతోభవతితతః
 కార్తికోమాసఉచ్యతే- ఏవమగ్రేసామవియోజ్యంతరైతదుక్తంభవతి- న
 శుక్లాంతోమాసఃప్రత్యతోమాసఃకృష్ణాంతఏవతథాచయవనేశ్వరః- మాసే
 తుశుక్లప్రతిపన్నవైశాఖైశశీమధ్యబలోదశాహితీ-తథాచ-యద్రాశి
 సుజ్యేశీతాంశుఃప్రశ్నకాలేనమాంశకేస్థితస్తద్రాశిగః పూర్వాాయప్రీతభవ
 తీచంద్రమాసిజన్మమాసస్యః గిష్టఃపుగుషస్యతుష్పచ్ఛతః- కృష్ణవత్సాంతికో
 మాసోజ్యేష్ఠాత్రతువిపశ్చితేతి - లగ్నత్రీకోణేత్వాదిలగ్నస్య ప్రథమలగ్న
 స్యత్రికోణయోశ్చసంచమపంచమయోమః-ధ్యేయస్తక్కులముత్తమేన ప్ర
 ధానవీధ్యేణబలేనయుక్తస్తద్భంగశిఃప్రోచ్యలేకగ్యతేతస్మిన్కారాశౌగతేదం
 ద్రమసిజాతత్త్వితక్తవ్య-తథాచయవనేశ్వరః-హిమారాదీవ్యాధికలగ్నభా
 జిస్తానంత్రికోణేశశివోవిధాయేతిఅంగులభనాదిభిర్వాకాలాంగానీత్యనేన
 ప్రదశిలోయః కాలపుగుషస్యాంగవిభాగః - తదాలభనాద్వాసేనవిధినా
 స్పృష్టుఃస్పృశతేయదేవకాలపుగుషస్యాంగంస్పృశతి-తద్గతేచంద్రమసిజా
 తత్త్వితక్తవ్య-అదిగ్రహణాత్పాణ్యుక్తనత్వదశనశ్రవణేగృహ్యేతి॥ ౫
 నూ- యావాన్లతశ్శీతకరోవిలగాచ్చంద్రాద్వదేజ్జావతిజన్మరాశిఃమీ

నోదయేమీనయుగంప్రదిప్తంభయ్యోహృతాకారమితేషువింత్యమ్॥ *

వ్యా || అథప్రకారాంతరేణజన్మేశరాశిజ్ఞానమింద్రవజ్యయాహ॥యా
 గానీ || విలగ్నాన్ పృష్ఠాల్లగాన్ తీతకరశ్చంద్రః యావాగ్గజన్మ

రాశౌ పృథ్వీ చ తస్మాన్మస్తావతి రాశౌస్థిలే వంద్యుని జాతభూతివక్తవ్యం - మీ
నోనయేయోమీనలగ్నగతోభవతి తదామీనయగ మేవ పృథ్వీ ముక్తం - మీన

స్థశ్చూర, మాత్రివక్తవ్యం-న సుదర్శితవిధినా గాగీరనేకవ్రకాంతయత్యసంగ
ప్రోభిన్నయాచతత్రకోవక్తవ్యభిభావశక్త్యాహ-భయైష్ట్యం కాకాగ్నితైరితి-
యస్య రాశేనలబధిత్యవ్యవస్థాకాలేకృత్రినుమానీయతే తదా కా

రశ్చకశ్చిత్త్యవ్యతే-యథామాజాకాలాదిరశశశేసిం హూమహిమోది ఒశం

సేవ్యమతి - యిది లభదా రాశ్య కిగుంసుగుంప స్య దృష్ట్యాభిరూపేనయస్య
రాశిసృష్ట్యాణి నోరుతలశబ్దాకియలేతత్యస్థేనంప్రమీనజాతభూతివక్తవ్యం॥

మూహూరానవాగశప్రతిమంబిలగ్నంలగామన్యవింశ్యవతిచద్యకాతే
తస్మాద్వదేత్తావతివావిలగ్నంప్రప్యఃప్రసూతావిది శాస్త్రీకూహం॥

వ్యాపివంజన్య గాశౌజ్ఞాతేలగ్నజ్ఞానమిందగవజ్రయాహం॥ హూరేతి॥

హూరాయాంప్రశ్నలగ్నేయస్య రాశేనవాంశకలప్రశ్నాలంపతతే - తస్మా

త్తావతితత్ప్రమూరమేవాంశక గాగీతస్య జన్మలగ్నం వక్తవ్యం అథవాల
గామలగ్నంకేక్మాతాదారభ్యిరవిసింహ్యోయావతింహంభ్యైభ్యోద్యే

క్మాజేవ్యవస్థితస్తస్మాద్గామదారభ్యితావతింశ్చేలగ్నగతేతస్యజన్మవక్త

వ్యం అత్యవద్యవశేభ్యోధికేద్యేక్మాజేద్వారశశమహాన్యసంఖ్యాసదే-

శః-చతుర్వింశతేరధికేచతుర్వింశతిమహాన్యశేషంవదేత్ - ఏవంశాస్త్రమూ

హ-శాస్త్రగ్రంథయతినస్వమనీవయోక్తం శాస్త్రగ్రహణేనైతత్ప్రతిపాద్య

లేశుచ్ఛాల్లగ్ననవాంశకస్యయోరాశిసంజ్ఞయాంసమస్తస్థికలగ్నగతేరాశౌ

జన్మవక్తవ్యంపుచ్ఛతస్తావత్సృఖ్యోవగతే లగామద్భుతాణేదినకృతేరశః

ప్రశ్నలగామత్తావన్యభ్యుత్తేలగ్నశౌప్రప్యజన్మవినిధిశేషితి॥ ౭

మూజన్మాదిశ్చేలగ్నగతేసవీర్యేఛాయాంగుళఘోర్కహతేవశిష్టమ్

ఆసీనస్తాభితితిష్ఠతాంభంజాయాసుఖాజ్ఞాదయగంప్రదిన్మ॥ ౮

వ్యా అథవ్రకారాంతరేణలగ్ననయనమింద్రవజ్రయాహుః॥జన్మాదిశేదితి॥ల
గ్నగతేగ్రహేజన్మాదిశేత ప్రశ్నలగ్నేయోగ్రహావ్యవస్థితంతాత్కాలి
కంకృత్వాలిప్తాపిండికార్యం - అగ్రహసంస్థాలగ్నగతాభవంతి తదాతేమాం
యోబలవాకాతంతాత్కాలికంకృత్వాలిప్తాపిండికార్యం - తతఃసలిసమా
యామవనోద్భవశాంగులేనశంకునాతాత్కాలికాని ఛాయాం గుళానిగృ
హీత్వాత్వైగుగుప్తేరేక్షకం గ్రహంతద్దశితకాలేలిప్తాపిండికృతం గుణయే
త్ - అథవాసర్వగ్రహేభ్యోయోగబలవాక గ్రహాంతంతాత్కాలికంకృత్వా
లిప్తాపిండికంకృత్వాఛాయాంగుళాహతంపాకకళుద్ధంకారయేత్ - ద్వాదశ
భిద్విభజేత్ - తత్రయావస్థుభ్యమనభిష్టంతావత్సంఖ్యో మేమాదేరారభ్య
యోరాభిగృహతితస్మిన్ రాశౌలగ్నగతేతస్యజన్మవక్తవ్యం - అథవ్రకారాం
తరేణాహుః - అసేత్కాది ఆసనసంపన్నైః సుదాహృష్టైః పృథ్వి - తదాల
గ్నాద్యజ్ఞాయాస్థానం సప్తమరాశిః సస్మిన్ లగ్నగతేతస్యజన్మవక్తవ్యం - అథ
సప్తః - అప్రస్తుతభ్యో నైసశయానోభిహితసనోద్రస్యద్రశ్మాన ధవాత్ - శ
యానోయదాపృథ్విలబదాలగ్నగత్యుభిధానం చతుర్ధకారాః తస్మిన్ ల
గ్నగతేతస్యజన్మవక్తవ్యం - అనోభిగృహ్యచచ్ఛటదాలగ్నాల్లగ్నగత్యరాజ్ఞాద
శమోగ్రాశిస్తస్మిన్ లగ్నగతేతస్యజన్మవక్తవ్యం - అథయనాదాసనాచచ్ఛి
తః త్రిక్షకృచ్ఛటలిదోదయల్పరాశౌ స్మిన్ నైవజన్మవక్తవ్యం - ఉక్తం॥ ఉ
త్తిష్టతోపలగ్నాత్ప్రేక్ష్యున్నప్తస్యబంధులగ్నచ్చ | ఉపవిష్టస్యాస్త్రయోవ్రజ
తోమేమాంబలస్థానాదిత్॥

౮

మూ - గోసింహశాసనమున్నమాక్రియతులేక న్యామృగౌచక్రమాత్సంవ
న్యాదత కాష్టసప్తవయోశ్శేషాన్యసంఖ్యాగుణాః । జీవారా
స్ఫుజిదైందవాః ప్రథమవచ్ఛేషా గ్రహాన్యసంఖ్యావద్యశీనాంవియ
తోవిధిగ్రహాయుతైః కాగ్యాచతద్వగణాః॥

౯

వ్యా॥అథవ్రకారాంతరేణసర్వమేవనష్టజాతకంవక్తి - తతఃప్రశ్న కాలేతా
త్కాలికంలగ్నంకృత్వా లిప్తాపిండికార్యం - తతస్తస్యలిప్తాపిండికృతస్యగుణ
కారణజ్ఞానంశామాలవిక్షిణీలేనాహుః॥ గోసింహశాసనం॥ గోసి హుః యోరా
శయోయధాక్రమందశాదిభిగుణాకాక్షైః సంవగ్యాః గుణనీయాః - తద్వధా
గోసింహశాసనమసి పశాదశభిః ౧౦ గుణయేత్ - పృథ్విభంలగ్నంలిప్తాపిండి

కృత్యం గతశభిగుణానై త్ - ఏవం సింహం చ శశభిరేవ - జతుకూష్ఠకూ - మ్మగ్నస
 వృష్టికాలాన్నిగ్రావప్యభిః గుణయేత్ - క్రియతు లేమేషతు లేస్త స్థభిః ౭ గు
 ణ - త్ - కన్యామృగౌ కన్యామతి రోపితాలగ్నగతౌ విషయైః పంచభిః ౫ గుణ

మే	మృ	గి	క	సిం	గ	తు	చ్య	గ	న	మం	మ	యేత్	ఎవ	మే	తే	య	భా	క్ర	మం
౭	౧	౧	౪	౧	౫	౭	౧	౮	౫	౧	౧	౧	౧	౧	౧	౧	౧	౧	౧

అనుక్తరాశయః స్వసంభ్యాగుణా అత్తీయసంభ్యాయాగుణసింహం - తత్ర గణ
 నయాకకలంచతుభిః గుణయేత్ - ఏవం గుప్తినం ననభిః ౬ - కు - భమే కా
 దశభిః ౧౧ మీనం కావ్యశభి ౧౨ ఏవంతావల్లగ్నస్యగుణకారేణావశ్యమే
 వగుణయేత్ - తత్ర గ్రహగుణ - రవిధిః - బేవాగ స్ఫుటిజైందవః - ప్రకమవత్ -

నూ	చ	౨	మ	గ	రు	మ	౪	౧	౧	౧	౧	౧	౧	౧	౧	౧	౧	౧	౧
౫	౫	౫	౫	౫	౫	౫	౫	౫	౫	౫	౫	౫	౫	౫	౫	౫	౫	౫	౫

రాహతం చ శభి ౧౬ గుణయేత్ - ఆరేణ జేలగ్నగతే అష్టభిః - అస్ఫుటిశ్చక్ర - త
 స్త్రికాలగ్నగతేన ప్రభుః బిందవేబుధేపంచభిః - శేషాం విశాని - రవిచసాహ్య
 వత్ బుధవత్ పంచభిగుణ - నియమాభ్యర్థః - ఏవం రాత్కాలిక - లగ్నం అవ
 త్యం గాశిగుణకారేణగుణయేత్ - తతః సగ్రహాక్తగుణకారే పశిత్రవయ
 గాగ్రహాభవతి తదాగ్రహగుణకారేణగుణయేత్ - యదాబహవో గ్రహా
 భవతి రదాశ్వేషాం గుణకారేగుణయేత్ - ఏవంచ తద్గుణితమేకాంతే
 స్థేయయేత్ ||

మూ - సప్తాహాం స్థురభాజితేషమృతం దత్వాధవాసవశోభ్యన
 వాధవాస్తాత్ | ఏవం శత్రుసహజాత్మజశత్రుభేద్యైః ప్రప్థ్యవే
 మదయగభివశేనలేహమ్ ||

వ్యా|| అథ నక్షత్రానయం చ సంకలితకేనాహ|| సప్తాహతమితి|| సప్తాహం స
 ప్రభుగుణయేత్ - దత్వాధవే - తత్ర స్త్రతనవదేయావాశోధ్యానానించి
 ద్వాదశ్యైః యదినచరిగాశిలగ్నగతౌ భవతి - తదా నవదేయం - స్థితేన
 యోగపక్షాధ్యాన్వీప్యభావేమిగ్నేనవశోధ్యాన్వీవంకేచిద్వ్యాన్వీవత్ -
 వయః ప్రభుభూకమంయదిద్రశ్యైః ప్రభమోక్త్యానోభవతి దాన

నయః ద్వితీయేన దేయాః-గావిశోధ్యాః-శృతీయేన పశోధ్యాః-ఏవం కృత్వా తస్య రాశేః త్రిసు సేన సర్వపంచ-భాగభాగము పహృత్యా వా ప్లవ-త్యజ్యంతత్రయావత్సంఖ్యో-కోవ శేషోభవతి-తావత్సంఖ్యం శ్వేనాగ్నిదోయ స్మత్తుత్రతత్త్వస్య ప్రస్తుతవక్తవ్యం-కేచిద్వదంతి యథాస్థి సస్య-శేన ప్రసంశత్యా భాగము పహృత్యా వశేషానవక దా నేన విశోభనేన వాయుధాస్థితేనాం కేన సంవాద ఉత్పన్నతేతధాన తుత్రం వక్తవ్యం - ఏవమిత్యాది-క శత్రుసహజాత్మజశత్రు

భేద్యః-భార్యాత్రాతృపుత్రరిపుషునష్టజాతకం యదా పృచ్ఛతి తదా తద్భేద్యస్తద్భావేభ్యః-ఏవ ప్రస్తుత్య చ్ఛకస్య వదేత్ బూయాత్ తమేవోదయగా శింపరికల్పయేదిత్యర్థః- ఏతదుక్తం భవతి-యది పురుషః స్వపితౄన తుత్రం పృచ్ఛతి-తదా తాత్కాలికేలగ్నే రాశిషట్కం దేయం - అథ భాగతుః పృచ్ఛతి తదారాశిద్వయం దేయం - అథ పుత్రస్య పృచ్ఛతి తదారాశిషట్కం దేయం- అథ శత్రోః పృచ్ఛతి తదారాశిపంచకం దేయం-ఏవం కృత్వా చుచ్ఛింత్య తదేవోదయ రాశిం ప్రకల్ప్య తద్గుణకారేణ గుణయేత్-తతో సగ్రహగుణకారేణ వత

తస్త్రప్రాగ్వస్తవక దానవిశోధనేత్యత్వా సప్తవింశత్యా భాగము పహృత్యా వశేషాంకనమయస్య ప్రస్తుత్య పృచ్ఛతి తస్య సత్తుత్రం వక్తవ్యం-ఏతదపు నలకు. ణాథ-మేవ-త్రిరాశిసహితాత్కాలికాలగ్నే మిశ్రస్య క్తస్య మేతన్ను త్తత్యానయ నమప్రసలక్షణమేవ-ఏవం కలమపినష్టజాతకం వక్తవ్యమ్॥ ౧౦

మూ-వషాతుః మాసతథయోద్యుశిం హ్యుహూని వేలోదయతుః నవ భాగవికల్పనాత్పురీః॥ ఖూయోదశాదిగుణితాః స్వవికల్పచక్రవ షాదయోనవకదానవిశోధనాభ్యామ్॥ ౧౧

వ్యా॥ అథ వషాద్యునియ సంవసంతతిలకేనామా ॥ వషాతుః మాసేతి॥ వషాదీనినర్వాణి వివికల్పేన భాగేహృతేయధాపాతక్రనే తానయితవ్యాని తద్యధాత్కాలికం లగ్నం లిప్తాపిండికృశం రాశిగుణకారాహతం గ్రహ సంయుక్తం చైద్యగుణకారాహృతవపియదేకాంతే స్థాపితంతత్పునరపిద శాదిగుణితం కాగ్యం - ఏతదుక్తం భవతి-సరాశిః స్థానవతుష్టయే ధాగ్యః-ఏకత్రదశగుణోన్యత్ర ద్వితీయేష్టగుణోన్యత్ర తృతీయే సప్తగుణః-చతుర్థే పంచగు

ఋకార్యః-యతః కర్త-భూయోదశాదిగుణితాత్మ-భూయఃపునరపి వశ కాష్ట
న ప్రపషయైగుణనియాః-తత స్తస్మిన్నాశితపుష్పయో గ్యాగ్వన్న వశదానవిశో
భ నేకృతాప్సవిక లై విభాగమపహృత్యా వాప్రాపిమా-దంతోజ్ఞేయః॥

మూ-విజ్ఞేయావశకేష్వభూయుతుమాసా సత్తేవచ|అష్టకేష్వపిమాసా
ద్యా సిధయశ్చతధాప్రతాః॥

౧

వ్యా॥ అగ్రనజ్ఞాయతేస్తా ద్రాశేకస్యానయనగ్రకార్యంతదనుష్టప్తయేణా
హావిజ్ఞేయాత్మ ॥ అప్రబహువచనగ్రహుసోపయోగితవ్య కృతం-యయ
కన్వపికల్పభక్తావమాదయత్మ-తద్వ్యాఖ్యానయతే . ఎతేవచన్వగోరాశ
శయఃస్థాపితాః-తేమాంసవశదానవిశోభ నేకృతాప్సవిక-యో గ్యాగ్వన్నవేకభ
వంతి-తతోదశగుణచ్యుతధన్య స్యవరమాయుషాఃసంశ్చక్రైకైవ వమాశతే
నభాగమపహృత్యయోగ్యమశిష్యలేదంతకనమాస్తస్యసమ-సంఖ్యాంతోవ
తకతే-తస్యైవచక్షిర్భాగమపహృత్యయితుస బృహ్మలత్రయోక్తావశి
వ్యతే తదంతనమేశిరాదారభ్యంతోజాతభివ క్తవ్యంతస్యైవతుమాస
సంఖ్యయా గ్యాఖ్యాంభాగమపహృత్యయద్యేకోవశిష్యలేతదాజ్ఞాతలొప్ర
థమేమాసిజాతభివ క్తవ్యం . అధభూన్యమవశిష్యలేతదాద్వీయేమాసిజా
తభివ క్తవ్యం - ఎవంకృత్యావశగుణఃకమయోగ్యోరాశిరపాస్య-య
న్యవంతభ్యధికాన్వదశతావ్యధికంజన్మనోతీతంతస్య నష్టజాతకజ్ఞానో
పాయవనాస్తిఅష్టకేష్విచార్య-యోసావష్టహతోరాశితస్యచ్యుతధన్యక
మయోగ్యస్యవతుసంఖ్యయా గ్యాఖ్యాంభాగమపహృత్యయద్యేకోవశిష్య
లేతదాశుక్లవక్షేజాతభివ క్తవ్యం - నకించవశిష్యలేతదాకృష్ణవక్షే-త
స్యైవతిధిచంఖ్యయావరదశభిః భాగమపహృత్యయోగ్యంతోవశిష్యలేతదం
కనమానేకధౌజాతభివ క్తవ్యం . ఎవంకృత్యావశగుణః కమయోగ్యోరాశి
రపాస్యః॥

౧౨

మూ-దివారాత్రిప్రమాతించనక్షత్యావయనంతథా|సప్తకేష్వపివగేణ
మనిత్యమేవోపలక్షయేత్॥

౧౩

వ్యా॥ వేత్వాచి॥యోసాసప్తస్మానో-రాశిత్రప్రసాగ్వసేవసవశదానవి

శోధ నేకృత్వా తత్కర్మయోగ్యం రాశిం స్థాపయేత్ - తస్య చ నా గాత్ర సౌఖ్య
 యా ద్వా భ్యాం భాగమపహృత్య యద్యేకో వశిష్టతే - త దాదివ సేజాతః అథ
 సకించ దవశిష్టతే తదా రాత్రౌ జాత ఇతి వక్తవ్యం - యో సౌ సప్తహతో రాశిః త
 తస్య నక్షత్ర సంఖ్యయా సప్తవింశత్యా భాగమపహృత్య యోంకో వశిష్టతే త
 దంక సంఖ్యే నక్షత్రే అగ్ని నీమార భ్య జాత ఇతి వక్తవ్యం అన్య కర్మణః పునరభి
 ధానం నక్షత్రా నయనస్య బాహుళ్యోపయోగిత్వాత్ ||

౧౪

మూ - వేలా మధవిలగ్నం చ హేలూ రామం శక మేవ చ | పంచ కే ఘవిజానీయా
 సప్తజాతక సిద్ధయే ||

౧౪

వ్యా || వేలే త్యాది | యస్మిన్ దినే పురుషస్య జన్మ జాతంత ద్దిన ప్రమాణం ఘటి కాది
 కంకత - వ్యం - రాత్రౌ చేత్త దా రాత్రి ప్రమాణం - తతః పంచ గుణస్య రాశేః తే
 న దిన ప్రమాణేన రాత్రి ప్రమాణేన భాగమపహృత్య యోంకో వశిష్టతే తస్మిన్
 - కాలే దిన గతే రాత్రి గతే వా తస్య జన్మ వక్తవ్యం - అథ విలగ్న మిత్యాది - అథ శబ్దః
 పాద పూరణే - కాలే జ్ఞాతే రాశ్యాదిలగ్నం కర్తవ్యం - తతస్తస్య హేలూ రాదేక్షా
 ణనవాంశక ద్వాదశాంశ త్రింశాంశ భాగాః కతః వ్యాః - తాత్కాలికా గ్రహ
 శ్చ కతః వ్యాః - తతో యథాభిహితేన విధినా దశాంతదశాష్టక వగాః దేర
 భిహితస్య ఫలస్య సదేశః ఏవం సప్తజాతకం సాధయేత్ ||

౧౪

మూ - సంస్కార నామ మాత్రాద్విగుణా ఛాయాంగు లే స్స మాయుక్తా | శే
 షం త్రినవక భక్తాన్మక్షత్రంతద్ధనిష్ఠా ||

౧౫

వ్యా || అథ ప్రకారాంత రేణ నక్షత్రాచయన మార్యయాహ || సంస్కార నా
 మేతి || సంస్కారేణ నామ సంస్కార నామ తస్య మాత్రాః సంస్కారేణా గత
 స్య నా మ్మోహాత్మాః సంస్కార నామ మాత్రాః - సంస్కార గ్రహణే నైతత్ప్ర
 తిపాదితం భవతి - సంస్కారేణ యత్పురుషస్య - నామకృత తస్య మాత్రా గ్రా
 హ్యోః నాన్యస్య కస్య చిత్ కునామా దేర్నా త్రా శ్చేహ గృహ్యంతే - హత్ అథ -
 మాత్రకః అచ్ ఏక మాత్రకః - ఇత్యనయాస్థిత్యా తాః సంస్కార నామ మాత్రా
 సంగృహ్యద్విగుణీకార్యాః - తత స్తాత్కాలికానిశఁకు ఛాయాంగు ఛాది గృహీ
 త్యా తాద్విగుణ మాత్రాః జైరంగు లే స్సంయుక్తాః కార్యాః - ఏవం కృతే యన్మ
 వతి తస్య త్రివ కేన స సప్తవింశత్యా భాగమపహృత్య యశ్చేషో భవతి - తదంక సమం
 తస్య ధనిష్ఠా దితో నక్షత్రం వక్తవ్యం ||

౧౫

మూర్ధ్విత్రిచతుదశశదశలిధినస్తత్రిగుణానవాప్తమైంద్రాద్యాఃపంచద

శఘ్నాస్తద్విజ్ఞుఖ్యాన్వతాభంధనిస్థాని॥ ౧౬

వ్యా॥అథనక్షత్రాగ్రయనంప్రకారాంతరేణార్యయాహ॥ద్విత్రిచతుదశశేతి॥
పూర్వాభిముఖాయదాప్రప్తృపృచ్ఛతితదాద్వయోరంకాన్థావ్యాఃఅథాగ్నే
యాభిముఖస్తదాత్రయాణాం - అథదశిణాభిముఖస్తదాచతుదశశానాం-
అథనై రృత్వభిముఖితదాదశానాం - అథపశ్చిమాభిముఖితదాతిధినంఖ్యా
నాంపంచదశానాం-అథవాయవ్యాభిముఖితదానస్తత్రిగుణా ఏకవింశతిః -
ఉత్తరాభిముఖస్తదానవానాం- విశాగ్యాభిముఖస్తదాస్థానాం - ఏవందిగభి
ముఖప్రప్తృవశేన అంకంగృహీత్వాతతఃపంచదశగుణకార్యః - తత్తస్మిన్
ప్రదేశేయావంతఃపురుషాస్తదభిముఖాఃస్థితాఃతస్యంఖ్యాయాన్నితోయోక్తః
కార్యః ఏవంకృతేయన్భవతితస్యస్తవంశత్యాభాగమపహృత్యయోంకోవ
శివ్యలైతదంకనమంతస్యధనిర్దేహారభ్యనక్షత్రంవక్తవ్యం॥ ౧౬

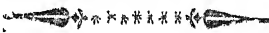
మూ-ఇతినష్టజాతకమిదంబహుప్రకారంమయామినిదిక్షమ్॥గ్రాహ్య

మతస్సచ్చిక్షేయఃపరీక్ష్యయత్నాద్యధాభవతి॥ ౧౭

వ్యా॥అథనష్టజాతకోపసంహారమార్యయాహ॥ఇతినష్టజాతకమితి॥ఇహిశ్లోకే
పసంహారే-మయావరాహమిహిరాచార్యేణైదిదంనష్టజాతకంబహుప్రకా
రంబహుభిరాగమైర్విచార్యపరాశరవసిష్టయవనముణిష్ఠాదీనాంమతాన్యా
లోచ్యబహుభేదంపినిదిక్షంప్రకం - అతోస్తాధేతోఃసచ్చిక్షేయఃఖూయోని
మలగుణైర్నిపుణబుద్ధిభిస్సచ్చాత్రైఃయత్నాత్పరీక్ష్యవిచార్యయధాదోన
ప్రకారేణసర్వరూపంసంభవతితథాగ్రాహ్యం గ్రహీతవ్యం- యేనస్ఫుటసి
ద్ధోసౌనంచ్యతే॥ ౧౭

ఇతిశ్రీభట్టోత్పలవిరచితాయాంబృహజ్జాతకవివృతౌ

నష్టజాతకాధ్యాయస్తద్వింశతిః-౨౬-

మూ-కట్యాంసి తవ స్త్రవేష్టితః కృష్ణశ్చ కృత్త వాభిరక్షితుమ్! రౌద్రః పరశుంసముద్యతంధత్తైర క్తవలోచనః పుమాః॥

౧

వ్యా॥ అథదైక్వాణాధ్యాయో వ్యాఖ్యానం తే తత్తాదౌ మేషాన్యదైక్వాణస్య స్వరూపజ్ఞానం వై త త్తీయేనాహ॥ కట్యామితి॥ కట్యాంజఘసేసం స్వే తం వస్త్రమంబరం వేష్టితం యేన-కృష్ణః అసి తవణః శ కృత్తవ అభిరక్షితుమాభి ముఖ్యేన రక్షాంకతుః శ క్తః సముద్యత-రౌద్రో భీషణః యః పరశుంకుతా రంసముద్యతంధత్తై ధారయతి ర క్తవలోచనో లోహితాక్షః సచ పుమాః పురుషః ఏవ పురుషద్రేక్కాణః సాయుధో భౌమాన క్తశ్చ॥

౧

మూ-రక్షాంబరాభూషణభత్వచిత్రాకుంభాకృతిర్వాజిముఖీ సౌర్రా ।
ఏకేన పాదేన చ మేషమధ్యేదైక్వాణరూపం యవనోపదిష్టమ్॥ ౨

వా॥ అథమేషన్వీతీయదైక్వాణస్య స్వరూపమండ్రవజ్రయాహ॥ రక్షాంబరే తిరక్షాంబరాలోహితవస్త్రా - భూషణమలంకరణం భత్వం భోజ్యం తత్ర చి త్రం య సాక్షింకుంభాకృతిః ఘటోదరీవాజిముఖీ అశ్వవక్త్రా - తృషాతాపిపా సార్తా ఏకేన పాదేన చ రక్షేనోపలక్ష్మితా ఇదండైక్వాణరూపం మేషమధ్యేమే షద్వీతీయం యవనోపదిష్టం యవనాచారై ర్వికథితం-ఏవ చ తుష్పదశ్చైక్వాణః స్త్రీదైక్వాణోకాన క్తశ్చ-యస్తాదాచారై ర్వి చతుష్పాస్త్రఖాచపుతు ష్పదశ్చైక్వాణ ఇతి వ్యాఖ్యాతం-తథాఖగముఖోదైక్వాణశ్చ॥

౨

మూ-కూరః కలాజ్ఞః కపిలః క్రియాధీశ భగ్న వ్రతో భ్యుద్యతః ఉహస్త్ర ।
రక్షాణి వస్త్రాణి బిభృతః చండోమేషే తృతీయః కథితస్త్రిభాగః॥ ౩

వ్యా॥ అథమేషత్వీతీయదైక్వాణస్య స్వరూపమండ్రవజ్రయాహ॥ కూర ఇతి॥ స్రూరోవిషమస్పృభాదః-కలాజ్ఞః కలాపిత-కపిలః పింగః . క్రియాధీశకమనా న్స్వభిలాషకః-భగ్న వ్రతః స్థితిరయః - అభిముఖ్యేనోద్యతోద ఉహస్త్రై పాశోయస్య-రక్షానిలోహితాని వస్త్రాణ్యంబరాణి బిభృతః - చండః క్రోధశీ లః-అయం మేషే తృతీయః త్రిభాగోదైక్వాణః కథితః ఉక్తః-ఏవ నరదైక్వాణః సాయుధో బేస క్తశ్చ॥

౩

మూ-కుంచితలూనక చాఘటదేహోదగ్ధవటాత్పషితాశనవిత్తాఅభరణాన్యభివాంభణినాదీరూపమిదం వృషభే ప్రథమస్య॥

౪

వ్యా॥ అథవృషప్రథమద్రేక్కాణజాతస్యస్వరూపందోధకేనాహ॥ కంచితే
తి॥ మంచి తాఃకుటిలాఃలూగాఃక చాఃకేశాయస్యాఃకుటిలచ్చిన్నకేశా - ఘటదే
హాకుంభసదృశోదరీ-దగ్ధవటాదగ్ధవస్త్రా తృషితాపిపాసాతాః-అశనేభో
జనేచిత్తంయస్యాః-అభరణానిభూషణానిఅభివాంఛతి-సాచనారీస్త్రీ- ఇదం
వృషభప్రథమద్రేక్కాణస్వరూపం - ఏషఃస్త్రీద్రేక్కాణః - సాగ్నికఃశుక్ర
సక్తశ్చ॥ ౪

మూ-క్షేత్రధాన్యగుహానే నుకలాజ్ఞాలాంగలేనశకపేకుశలశ్చ॥ స్కం
భముహతిగోపతితుల్యంతుత్పరోజవదనోమలవాసాః॥ ౫

వ్యా॥ అథవృషద్వితీయద్రేక్కాణస్యస్వరూపంస్వాగతయాహ॥ క్షేత్రధా
న్యేతి॥ క్షేత్రంకేదారఃధాన్యానిశాలయః-గుహంవేత్త - ధేనుఃగో-కళాః
గీతదాన్యనృత్యలేఖిత్రకమాదయః- ఏతాసాంజ్ఞాపండితఃలాంగలేహలే
సశకపైశకటసహితైశలఃశిక్షితఃగోపతితుల్యంవృషభ సదృశంస్కంభం
కకుదమున్వహతిధారయతి- తుత్పరఃతుదయాతః- అజవదనః ఛాగవ
త్త్రాసులవాసామలీనాంబరఃఏషనరద్రేక్కాణఃచతుష్పద ద్రేక్కాణోయ
థసక్తశ్చ॥ ౫

మూ-ద్విపసమకాయఃపాండురదంష్ట్రాఃశరభసమాంఘ్రిపింగలమూర్తిః॥
అవిమృగలోభవ్యాకులచిత్తోవృషభవనస్యప్రాంతగతోయమ్॥ ౬

వ్యా॥ అథవృషత్వతీయద్రేక్కాణస్యస్వరూపందోధకేనాహ॥ ద్విపసమకా
యేతి॥ ద్విపసమకాయోమహాశరీరోహస్తితుల్యదేహః-నతుహస్తిశరీరః -
పాండురదంష్ట్రాఃశ్వేతదంతః-శరభసమాంఘ్రిబృహత్పాదః- నపునశ్శరభ
సదృశపాదః-పింగలమూర్తిఃకపిలదేహః-అవిఃప్రసిద్ధః-మృగ ఆరణ్యకవశుః-
అవిమృగలోభాద్ధంవ్యాకులచిత్తంయస్య - అయంవృషభవనస్యవృషరశేః
ప్రాంతగతస్త్రీతియద్రేక్కాణఃఏషనరద్రేక్కాణఃచతుష్పదఃశనైశ్చర
సక్తశ్చ॥ ౬

మూ - సూచ్యాశ్రయంసమభివాంఛతికమానారీరూపాన్వితాభరణ

కార్యకృతాదరాచ! హీనప్రజౌగ్భృతభుజ్జనుతీత్రిభాగమాద్యం
తృతీయభవనస్యవదంతితద్జ్ఞాః॥ ౭

వ్యా॥ అథమిధునస్యప్రథమద్రేక్కాణస్వరూపజ్ఞానంవసంతతిలకేనాహ॥
సూచ్యత్రయమితి॥నారీస్త్రీ - సూచ్యత్రయంకమకసీవనక్రియాంసమ్యగభి
వాంఛతి-రూపాస్వితాసురూపా - ఆభరణ కా ర్యేభూషణకమణిక్వతఆద
రోభిలాషోయయానా హీనప్రజాఅపత్యరహితా - ఉచ్చితభుజాఉద్భవ
బాహుకీ యు తుమతీనాతవా కామాతావా - తృతీయభవనస్యమిధున
స్యాద్యంప్రథమంత్రిభాగంద్రేక్కాణంతద్జ్ఞాఃపః డితాఃప్రవదంకధయంతి ఏ
వ స్త్రీద్రేక్కాణోబుదన క్తశ్చ॥ ౭

మూ- ఉద్యానసంస్థః కవచీగనుష్ఠాః శూరో స్త్రధారి గరుడానసశ్చ॥
క్రీడాత్తజాలంకరణాధకచింతాంకరోతిమధ్యేమిధునస్యరాశేః॥

వ్యా॥ అథమిధునస్యద్వితీయద్రేక్కాణస్వరూపముపజాతికయాహ॥
ఉద్యానసంస్థఃఉపవసేతివృత్తి-కి వచీసన్నాహప్రావృతశరీరః - ధనుష్ఠా
చాపహస్తఃశూరోరణప్రియఃశరాస్త్రధారితివాపారః - శరాఃబాణాఃశా
న్యేవాస్త్రాణితద్ధారణేశీలంయస్యేతి-గరుడాననఃపక్షింద్రసదృశవక్త్రఃక్రీడ
నంక్రీడా-ఆత్మజాఃపుత్రాఃఅల-కరణసూభరణంఅఘోరివిజ్ఞం - ఏషాంసం
బంధీనంచింతాంకరోతి- అథమిధునస్య గాశేః మధ్యేద్వితీయద్రేక్కాణాశ్చ
ర్థః-ఏషనరద్రేక్కాణఃసాయుధః ఖగద్రేక్కాణఃశుక్రన క్తశ్చ॥ ౮

మూ-భూషితోవహణవచ్ఛమలతోబద్ధతూణకవచస్సధనుష్కః॥
సృత్రేవాదితకలానుచవిద్వాః కావ్యకృత్తిధునరాశ్యవసానే॥ ౯

వ్యా॥అథమిధునస్యతృతీయద్రేక్కాణస్వరూపంస్యాగతయాహ॥భూషి
తఇతి॥భూషితోలంకృతః-వహణవత్సముద్రవత్ బహురత్నః వ్యభూతం తూ
ణమిధుధికివచంసన్నాహఃఏతాబద్ధాగ్రంధితాయేన-సధనుష్కఃచాపయుక్తః-
సృత్రేవాద్యవిషయైకలానుచనిశ్శేషాపద్యావంఢితః - కావ్యకృత్ కవేః
కమకావ్యంతత్కరోతి - ఏషమిధునస్యరాశేరవసానే తృతీయద్రేక్కాణ
ాశ్చర్థః-ఏషనరద్రేక్కాణఃసాయుధస్సౌరస క్తశ్చ॥ ౯

మూ- పత్యమూలఫలభిర్ద్విషకాయః కాన నేమలయగశ్శరభాంఘిః॥
క్రోడతుల్యచరణోహమకంఠకర్మశ్రేత్రస్థాయూపముశంతి॥౧౦

వ్యా॥ అధకకకలబ్రధపన్యస్వరూపంసంస్వగతయాహ॥వత్రేతి॥ వత్రానిమూ
లానిఫలానిచవిభృతః - ద్విషకాయోహస్తీసదృశశరీరః-కాననైవనేమలయ
గఃమలయశ్చందనచృశఃత్రోవగణస్థితః శరభాంఘిశరభసదృశచందః
క్రోడఃపాకరఃతత్తుల్యచరణోహమకంఠకర్మశ్రేత్రస్థాయూపముశంతికథయంతి- ఏష
ద్రేక్కాణఃచతుర్ముచ్చంద్రసక్తశ్చ॥ ౧౦

మూ- పద్మాచిత్రామూలఃసంభోగీయతాస్త్రికంఠశారణ్యగతావిరౌ
తీశాఖాంపలాశస్యసమాశ్రితాచమధ్యేస్థితాకకటకస్యరాశేః॥

వ్యా॥ అధకకకలబ్ధవీయద్రేక్కాణస్యస్వరూపమంద్రవజ్రయాహ॥వ
ద్దాచిత్రేతి॥ స్త్రియోపితమూలఃనిశిరసివజ్రైః కమతైః అచిత్రా పూజ
తాభోగీయతాసంస్పాకక శాకరినయావనోపేతా-లరణ్యగతా ఏకాం
తగతా-విరౌతీ అస్రశృతి-పలాశవృక్షస్యశాఖాంలతాంసమాశ్రితాతత్రాస
క్తాకకటకస్య సాశేషచమధ్యేస్థిరాస్థితీయద్రేక్కా-ణైసమసస్థితా॥

మూ- భార్యాభరణాధారణవంశాస్థోగచ్ఛనిసపకవేష్టితః । హై
మైశ్చయతోవిభూషణైర్జిహ్వాసంస్థితగతశ్చకకటకైః॥ ౧౧

వ్యా॥ అధకర్మటతృతీయద్రేక్కాణస్యస్వరూపంవైతాతీయనాహ॥ భార్యే
తి॥ భార్యాజాయతస్యాభరణాధారణంలంకరణనిమిత్తమర్థవం సముద్రం
నౌస్థఃనాహరూఢః-సపకవేష్టితాంగోగచ్ఛతియాతి-హైమైఃసువణానిమి
తైఃవిభూషణైఃఅలంకరణైర్యుతః చిహ్నాస్యఃచపకటముఖః-కకటకైః
త్యగః పృతీయద్రేక్కాణ ఇత్యథః - ఏషనరద్రేక్కాణౌ వ్యాశద్రేక్కా
ణోబిందనక్తశ్చ॥ ౧౧

మూ- శాల్మలేనుపరిగృహ్యజంబుకాశ్వానరశ్చమలిసూబరాన్నితః॥రాతి
మాత్మపితృపత్రయోజిస్సిహరూపబుడమాద్యమువ్యతే॥ ౧౨
వ్యా॥ అధసంహపూర్వస్యస్వరూపజ్ఞానధోగ్యతయాహ॥శాలలేరితి

కాల, లిప్తత్వస్య ఉపరితగ్రహ్యధృవక్షి జంబుకః నృగాలః పక్షిస్తా - శ్వాసా
రమేయః సరోమనుష్యః సచమలిస్తైః చులోష్టైః అంబరైః పైశ్రావ్యైః
యుక్తః - మాతృశిశ్రువిప్రయోజితో జననీజనకవిహితో రాతి ఆక్రమ్యతి -
ఇవమావ్యంప్రథమయాపంసిహస్యోచ్యతే కస్యలే సింహప్రభవద్రేక్కాణ
ఇత్యుక్తః - ఏషనరద్రేక్కాణః చతుష్పదద్రేక్కాణః ఖగద్రేక్కాణా
ర్కసక్తశ్చ॥

౧౩

మూ - హయాకృతిః పాండురమాల్యశేఖరో విభరీకృష్ణాజినకంబళం
నరః | చురానసస్త్రిపాత్రా త్తకాముకీనతాగ్రనాసోన్యగరా
జమధ్యమః॥ ౧౪

వ్యా॥ అథసింహద్వితీయద్రేక్కాణస్య స్వరూపం వంశస్థేచాహ॥ హయా
కృత్రితః॥ హయాకృతిః అశ్వాకారః - పాండురమీషచ్ఛుక్లయ్యుక్తం మాల్యం
గ్రకశేఖరేశేరసియస్య కృష్ణాజినం కృష్ణమ్మగచముకంబళమౌశికంబిభాగ్ని
కేచిత్ కృష్ణాజినవీవరమితి పరతి - చీవరః జ్యేష్ఠనాసః సరోమనుష్యోదురానదో
దుజ్జేయః దుస్సావ్యధ్యసింహ ఇవ ఆత్మకాముకః కంగుహీతచాపః నతాగ్రనా
సః సతా అగ్రనాసాయస్య - మృగరాజస్య సింహస్య మధ్యమోద్వతీయోద్రే
క్కాణస్సాయథోజీవసక్తశ్చ॥

౧౪

మూ - ఋతౌ నమో వానరతుల్యచేష్టో విభరీ దండం ఫలమామి
షంచ | కూర్చ్ఛ మనుష్యకుటిలైశ్చ కేతైశ్చ గేశ్వరస్యాంశ్యగత
స్త్రిభాగః॥ ౧౫

వ్యా॥ అథసింహత్వతీయస్య స్వరూపము పజాతికయాహ॥ ఋతౌ ననత్రితః॥
ఋతౌ ననభిల్లాకి సదృశవక్త్రః - వానరతుల్యచేష్టః వానరేణ కపినాతు
ల్యానవృశీచేష్టాస్వభావోయస్య - దండం ఆయుధం ఫలం ఆహ్లాది ఆమిషం మాం
సంచ విబభృతి ధారయతి కూర్చ్ఛదీఘశ్చక్రః మనుష్యః పురుషః - కుటి
లైః కేతైః మూఢజైర్యుక్త - మృగేశ్వరస్య సింహస్య అంశ్యగస్త్రీభాగః -
ఏషనరద్రేక్కాణః చతుష్పదద్రేక్కాణః సాయుధోభౌమసక్తశ్చ॥

౧౫

మూ - పుష్పప్రపూణేనఘటే నకన్యామలప్రదిద్ధాబరనం వృతాంగీ |
వస్త్రాగ్ధనాయోగమభీష్టమానాగురో కులంవాంఛతి కన్యకాద్యః॥

వ్యా॥ అథకన్యాప్రథమద్రేక్కాణస్య స్వరూపము పజాతికయాహ॥ పుష్ప
ప్రపూణేతి॥ కన్యాకృతసూరీపుష్పప్రపూణేన కుసుమపరిపూరితేన కుంభేన

ఉపలక్ష్మితా. మలప్రదిగ్ధమలోపేతైః ౨౦ బరైః వస్త్రైః సంవృతాంగీనంపృ

తావయవావస్త్రాణ్యంబరాణి అధోధనం - ఏషాంసంయోగం ఆశీష్టమా
నావాంఛంతీ-గురోఃకులంవాంఛతిగచ్ఛతి కన్యాన్యఃకన్యాప్రథమఃప్రక్షాణః-
స్త్రీదేక్కాణోబుధన క్తశ్చ॥

౧౬

మూ. పురుషః ప్రగృహీతలేఖనిశ్శాన్యమోవస్త్రగిరావ్యయాయ
కృత్విపులంచవిభర్తి కాముకంరోమవ్యాప్తతనుశ్చమధ్యమః॥౧౭

వ్యా॥ అధకన్యాద్విత్తీయస్వస్వరూపంవై తాలీయేనాహ॥పురుషోనరఃప్రగృ
హీతలేఖనిఃయేనాక్షరాణిలిఖ్యంతేసాలేఖనీ-శ్యామఃశ్యామవణః- వస్త్ర
గిరాఃకపటసంయమితమూర్ధా- కేచిత్ బద్ధశిరాభితిపతంతినయమితశి

రావ్యయఃఆయంప్రవేశంవకరోతిగణయతి. విపులంవిస్త్రీణాంకాముకం
ధనుభిఃఫలిక- రోమవ్యాప్తతనుఃగోమశరీరః - ఏషమధ్యమోద్విత్తీయఃప్ర
క్షాణఃఏషనరఃప్రక్షాణఃసాయుధస్సారస క్తశ్చ॥

౧౭

మూ - గౌరీసుఖౌతాగ్రదుకూలగుప్తాసముచ్చితాకుంభకటచ్ఛహస్తా
దేవాలయంస్త్రీప్రయతాప్రవృత్తావదంతికన్యాంతగతస్త్రిభాగః॥

వ్యా॥ అధకన్యాత్పత్తీయస్వజ్ఞానముపజాతికయాహ॥గౌరీతి॥గౌరీగౌరవ
ణా-సుఖౌతాన్యగ్రాణితస్త్రిదుకూలేపటవిశేషేతేనగుప్తాఛావితా- కేచి
త్పురుకూలహస్తేతిపతంతి- సముచ్చితాఅత్యుచ్చా కుంభోఘటః-కటచ్ఛుఃద
ర్శ్యగృహావయోగికంఘోహభాజనంపతద్వయంహస్తేయస్యాస్త్రీయవతిః
ప్రయతాసమాహితాదేవాలయంసురగృహం-ప్రవృత్తాగతుమున్యతా - ఇతి
మునయోవదంతికధయంతి-కన్యాంతగతఃత్రిభాగఃత్పత్తీయఃప్రక్షాణః - ఏష
స్త్రీక్రక్షాణఃశుక్రస్తశ్చ॥

౧౮

మూ - ఏద్యంతరావణగతఃపురుషస్తలవానుస్తా నమానకుశలఃప్రతి
మానహస్తైః భాండంవిచింతయతితస్యచమూల్యమేతద్భావంన
దంతీయనాగ్రచతుర్థులాయాః॥

వ్యా॥ అథ తులాద్యస్వరూపం వసంతతిలకేనాహ॥ వీధ్యంతరేతి॥ వీధ్యంతరే
మాగ్ధమధ్యేయః ఆవణః తత్రగతః సమవస్థితః పురుషో నర స్తులావాకా
తులామాస్తః ఉన్తా నె ఊధకామానే తులాదికే - మానే కుడవప్రస్థాదౌచ
కుశలః సమధణః - ప్రతిమానంయేనద్రవ్యాణి సువణకారత్వా దీనపరిధిద్యం
తేతత్ హస్తేయస్యాః భాండం మూలద్రవ్యం॥ తస్య మూల్యమేతదితి - విచింత
యతిధ్యాయతి-ఏతావన్నూలద్రవ్యం వత్ తేపతస్య మూల్యమేతత్ ఇత్యేవం
విచింతయతీత్యధః-ఏతద్యవనాస్తులాయాః ప్రథమేద్రేక్కాణస్వరూపం వ
దంతికథయంతి-ఏష నరద్రేక్కాణః శుక్రనక్తశ్చ॥

౧౯

మూ-కలశం పరిగృహ్య వినిష్పతితుం సమభీష్పతిగృధ్రముఖః పురుషః | శు
భితస్తృషితశ్చ కళత్రసుతాస్తననైతి తులాధరమధ్యగతః॥ ౨౦

వ్యా॥ అథ తులాద్వితీయస్వస్వరూపంతోగ్రకేనాహ॥ కలశమితి॥ గృధ్రముఖో
గృధ్రాననః పురుషః కలశం కుంభం పరిగృహ్య గృహీత్వా వినిష్పతితునిర్విశే
షం పతితుః అభీష్పతి వాంఛతి-యతః-ఊధితో బుభుక్షేతః తృప్తితః విపాసితః
అతః కళత్రం భార్యాం సుతాం పుత్రాం శ్చ మనసా చిత్తేన ఏతి పాప్రోతి అభిలా
షేణ స్మరతీత్యధః-ఇత్యేవం ప్రకారః తులాధరమధ్యగతః తులాద్వితీయద్రే
క్కాణః ఏష నరద్రేక్కాణః ఖగద్రేక్కాణః శనైశ్చరన్తకశ్చ॥

మూ- విభీషయకత్వ తిరత్న చిత్రితో వనే మృగాన్కాంచనతూణవమక
భృత్ | ఖలామిషం వానరరూపభృన్నరస్తులావసానేయవనైస్తు
దాహృతః

౨౧

వ్యా॥ అథ తులాశ్చతీయస్వస్వరూపం వంశధ్వేనాహ॥ విభీషయన్నితి॥ రశ్మ
చిత్రితో మణిభిర్విభూషితః - వనే అరణ్యే మృగాహుణాదీ విభీషయకత్వ
తి-కీదృశః-కాంచనం సౌవణ్యం తూణం ఇషుధిం వమకవచంచ భిభృత్
ఖలాన్యామాదీని ఆమిషం మాంసంచ విభతీ-తిశేషః-నరో మనుష్యో వానర
రూపభృత్ వానరస్యకపేరివరూపం విభృత్ కేచిద్ధనుధకరః కిన్నరరూపభృ
న్నరఇతి పఠంతి-ధనుధకరః చాపహస్తః కిన్నరోదేవయోనిరశ్వముఖః పురు
షః-తులావ సానే తులాయాః తృతీయద్రేక్కాణేయవనైః పురాణయవనైః
ఉదాహృతః కథితః - నరో మనుష్యో వానరా కారో యంచ తుష్పనద్రేక్కా
ణాబుధనక్తశ్చ॥

౨౧

మూ. వస్త్రైర్విహీనాభరణైశ్చనారీమహాసముద్యాత్స ముపైతికూలమ్ |

స్థానమ్యతానపఁ నిబధనాదా మనోరమావృత్తిక రాశిపూర్వః || ౨౨

వ్యా || అథవృత్తిక ప్రభమస్య స్వరూపము సజాతికయాహ || వస్త్రైశ్చినారీస్త్రీ
వస్త్రైరంబరైః తథాభరణైః అలంకరణైః విహీనావజితామహాసముద్యా
త్సహాసాగరాత్ కూలం సముపైతి అగచ్ఛతి- స్థానమ్యతాన్వస్త్రానాత్ భృష్టాన
పఁ నిబధనాదా భుజగనియమితచరణా - మనోరమాదిత్యాహ్లాదకరీ వృత్తి
క రాశిః పూర్వః పృథమద్రేక్కాణః ఏష స్త్రీద్రేక్కాణో వ్యాళద్రేక్కాణః
కుజసక్తశ్చ || ౨౨

మూ. స్థాననుఖాన్యభివాంఛతినారీభత్వకృతేభుజగావృతదేహికచ్ఛ
వకుంభసమానశరీరావృత్తిక మధ్యమరూపముశంతి || ౨౩

వ్యా || అథవృత్తిక ద్వితీయస్య స్వరూపం దోధకేనాహ || స్థానేతి || నారీస్త్రీస్థానను
ఖాని అభివాంఛతి- భత్వకృతే వతినిమిత్తం భుజగావృతదేహీ సహ వ్యాప్త
శరీరాకచ్ఛపఁ కూమః కుంభోః ఘటః తత్సమానశరీరాత త్తుల్యదేహీ వృత్తి
కే మధ్యమరూపం ద్వితీయద్రేక్కాణముశంతి కథయంతి - ఏష స్త్రీద్రేక్కా
ణో వ్యాళద్రేక్కాణజీవసక్తశ్చ || ౨౩

మూ. వృధులచిహ్నమామః తుల్యవక్త్రశ్శయ్యమృగవరాహాస్త గాలభీతికారీ |

అవతిచమలయాకరప్రదేశం మృగపతిరంత్యగతశ్చవృత్తికస్య || ౨౪

వ్యా || అథవృత్తిక తృతీయస్వరూపజ్ఞానం పుష్పితాగ్రయాహ || వృధులేతి వృధు
లం విస్త్రీణం చిహ్నం చర్పటం కూమః తుల్యం కచ్ఛపసదృశం వక్త్రం ముఖం
యస్య శ్వాసారమేయః హృగోహరిణః స్పగాలః కోష్టావరాహాన్మృగరః - ఏ
షాంభీతికారీభయకారీమలయస్య చందనస్యాకరప్రదేశముత్పత్తిస్థానమవతిర
తుతి- నచమృగపతిః సింహః అంత్యగతో వృత్తికస్య తృతీయద్రేక్కాణః - ఏషః
కూర్తా నసః సింహద్రేక్కాణః చతుష్పదద్రేక్కాణశ్చంద్రసక్తశ్చ || ౨౪

మూ. మనుష్యవక్త్రోశ్వసమానకాయోధనుర్విగృహ్యోయతమాశ్రమస్థః |

క్రతూపయోజ్యానితవస్త్విసశ్చరరశ్చ పూర్వోధనుషస్త్రీభాగః || ౨౫

వ్యా॥ అథ ధన్వన్తర్యన్యరూపజ్ఞానముంద్రవజ్రయాహ॥ మనుష్యవక్త్రాతి॥
మనుష్యవక్త్రోనగవచనః. అశ్వసమానకాయఃతురగసన్యశదేహః. ఆయతం
దీఘఃకంఠనుశ్చిచ్ఛంగృహీత్వాఆశ్రమస్థః తత్రాశ్రమేతిష్ఠతిక్రతూపయోజ్యా
నియజ్ఞాపకరణానిస్రుక్స్రువాదీని - ఉపస్వినఃతాపసాన్రరక్షతీత్యర్థః-
ధనుషఃస్వార్వస్త్రిభాగంప్రథమన్రేక్కాణః. ఏవోశ్వసమానకాయఃనరద్రే-
క్కాణః చతుష్పాతస్సయథోజీవశక్తశ్చ॥

౨౫

మూ-మనోరమాచంపక హేమవణాభద్రాసనేతిష్ఠతిమధ్యరూ-

పా! సముద్రరత్నానివిఘట్టయంతీమధ్యతిభాగోధనుషఃప్రదిప్తః॥

వ్యా॥ అథ ధన్వద్విత్తీయస్యస్వరూపజ్ఞానముపజాతికయాహ॥ మనోరమేతి॥
మనోరమాచిత్తాహ్లాదకారినీ - చంపకఃపుష్పవిశేషః హేమసువణాంతత్స-
దృశవత్తాతత్సమానకాంతిః-భద్రాసనే ఆసనవిశేషేతిష్ఠతి ఉపవిశతి-మధ్య-
రూపానశాతిశోభనానావృత్యశోభనానముద్రరత్నానిసాగరముణీన్ విఘట్ట-
యంతీస్త్రీతిష్ఠతి-ధనుషోమధ్యతిభాగోద్విత్తీయద్రేక్కాణోమునిభిఃప్రదిప్తః
ఉక్తః-ఏషస్త్రీద్రేక్కాణకుజనకశ్చ॥

౨౬

మూ- కూర్చినరోహటకచంపకాభోవరాసనేదండధరోనివణ్ణః!

కాశేయ కాన్యద్వహతే జినంచత్వతీయ రూపం నవమస్యరాశేః॥

వ్యా॥ అథ ధన్వత్వత్తీయస్యస్వరూప ముపజాతికయాహ॥ కూర్చితి॥ నరోమను-
ష్యఃకూర్చదీఘశ్చశ్రుః హేటకంసువణాంచంపకఃపుష్పవిశేషః తదాభః
తత్సదృశద్యుతిః-వరాసనేప్రథానాసనేనివణ్ణఃఉపవిష్టః దండధరో దండహ-
స్తఃకాశేయకానిపటవిశేషాః. అజినంమృగచమూచఉద్వహతేధారయతి-న-
వమస్యరాశేధనుషఃత్వత్తీయద్రేక్కాణస్యస్వరూపం - ఏషనరద్రేక్కాణః
సాయుధఃఅర్హనకశ్చ॥

౨౭

మూ-రోమచితోమకరోపమదంష్ట్రస్సూకరకాయసమానశరీరః! యో

క్రకజాలకబంధనధారిరౌద్రముఖోమకరప్రథమస్తు॥

౨౮

వ్యా॥ అథ మకరప్రథమస్యస్వరూపందోధకేనాహ॥ రోమేతి ॥ రోమచితో-
రోమశః - మకరోపమదంష్ట్రఃమకరతుల్యదంష్ట్రః - సూకరస్యవరాహస్య
కాయోదేహఃతత్సమానశరీరః తత్తుల్యతనుః యోక్త్రకంయునబలీవదాన్
యోజ్యంతే-జాలకఃవృన్దిద్ధఃయేనపక్షిణోబధ్యంతే-బుధనంనిగదాది ఏతా

నిధారయతీతి తథోక్తః-రాద్రమ ఖోవక్రితా నసః - ముకరప్రథమోద్యేక్షాణః-
ఏషపురుషద్రేక్షాణః బంధనధారిత్వాత్సనిగడః సూకరసమానశతీరః సనూ
కరః తస్మాన్నచతుష్పాత్ శనైశ్చరసక్తశ్చ॥ ౨౮

మూ. కలాస్వభిజ్ఞాజ్జర తాయతాక్షిశ్యామావిచిత్రాణిచ మార్గమాణా
విభూషణాలంకృతలోహకణాయోమాప్రదిష్టామకరస్యమధ్యే॥

వ్యా॥ అధముకరద్వితీయస్యస్వరూపముపజాతికయాహ॥ కలాస్వీతి॥ కలా
స్వభిజ్ఞానిపుణౌ-అజ్జరతాయతాక్షిఅజ్జదళంవర్తవత్రంతద్వదాయతేదీఘే
అక్షిణీయస్యాస్సాదిమహాసేత్యా- శ్యామాశ్యామవణా- విచిత్రాణినానా
వ్యకారాణిఃస్తూనిచమాగమాణాఅభీష్టమానా-విభూషణైరలంకరణైర
లంకృతోలోహఃకణాయోర్యస్యాః లోహభరణభూషితకణేత్యధః-
యోమాస్త్రీ - ముకరస్యమధ్యద్వితీయద్యేక్షాణేషవిష్టాడక్రావషస్త్రీద్యేక్షాణః
శుక్రసక్తశ్చ॥ ౨౯

మూ. కిన్నరోపమతనుస్సకంబళస్తూణచాపకవదై స్రమన్వితః కుంభము
ద్వహతిరత్నచిత్రతంస్తంధగంమకరరాశిపశ్చిమః॥ ౩౦

వ్యా॥ అధముకరతృతీయస్యస్వరూపంరదోధతయాహ॥ కిన్నరోపమేతి॥ కిన్న
రోపమతనుఃకిన్నరాదేవయోనయఃఅశ్వముఖాపురుషాఃతత్సశ్చతనుః- స
కంబళఃకంబలేనపహితః-తూణిషుధిఃచాపోధనుః కవచంవహః ఏతైస్తూ
ణచాపకవదైఃసమ్యతోయుక్తః- కుంభంఘటంబరత్నచిత్రతంమణివిరచితం
స్తంధగం అంసాస్తక్తంద్వహతిభి-ముకరరాశేపశ్చిమః తృతీయద్యే
క్షాణస్సాయుధోబుధసక్తశ్చ॥ ౩౧

మూ. స్నేహమద్యజలభోజనాగమవ్యాకులీకృతమనాస్సకంబళః । కోశ
కారవసనోజినాన్వితోగృధ్యతుల్యవదనోఘటాదిగః॥ ౩౨

వ్యా॥ అధకుంభప్రథమద్యేక్షాణస్యస్వరూపంరదోధకేనాహ॥ స్నేహ
మద్యేతి॥ స్నేహఃతైలాదిఃమద్యంపానవిశేషః-జలముదకం- భూజనముశనం
ఏతాహంయజగమఃతేనవ్యాకులితంమనశ్చిత్తంయస్యసః- సకంబళఃకంబళ
సహితః-కోశకారవసనః పట్టచాసాః - అజినాన్వితః కృష్ణమృగచమయా

క్రతిః-గృహ్యశుల్కపదనఃగృహ్యసద్భవక్రతిఃఘటాదిగఃఘంభః ప్రథమదైక్కాణః-ఏషనరదైక్కాణఃశవైశ్చరసక్తశ్చ॥ ౩౧

మూ-దగ్ధశకటేనశాల్మలేలోహాన్యాహరతేంగనావనైఃఘటినేనపటేన సంవృతాభాండైః మూఁధఃగతైశ్చమధ్యమః॥ ౩౨

వ్యా॥అథకుంభాద్విత్తీయస్వరూపమంద్రపజ్రయాహ॥గృహ్యశకటశ్చ॥శకటేగంత్యాఃదగ్ధశక్తిగ్నినాభస్తీకృతే-సశాల్మలేశాల్మలవృక్షైస్తస్పహితే- అంగనాస్తీలోహాన్యాహరతేగృహ్యశకట-వనైరజ్యే-మలినేనపటేనసమలేనవాససానం వృతాప్రావృతా-భాండైఃభాండప్రకారైఃమూఁధఃగతైఃమస్తకారోపితైరుపలక్షితా-మధ్యమోద్విత్తీయదైక్కాణః- ఏషస్తీదైక్కాణస్సాగ్నికోబుధసక్తశ్చ॥ ౩౩

మూ-శ్వామస్సరోమశ్రవణఃకిరీటీత్వక్వత్రస్యాసఫలైర్బిభృతిః । భాండాలోహవృత్తిమిశ్రితానిసంచారయత్వ త్యగతోఘటస్య॥ ౩౩

వ్యా॥అథకుంభాద్విత్తీయస్వరూపమంద్రపజ్రయాహ॥శ్వామశ్చ॥శ్వామఃశ్వామవణఃసరోమశ్రవణలోమశకణః-కిరీటీమాతీయుక్తః-త్వక్వమకాపత్రంపణః-నిర్యాసోపృక్షనిర్యాసః-యథాగుగ్ధునైహః- ఫలంచసుప్రసిద్ధమేనామ్యాది ఏతైస్తహభాండాలోహవృత్తిమిశ్రితాలోహసంయుక్తానిబిభృతీధారయతి - తానిచసంచారయత్తిస్థానాత్ స్థానాంతరం నయతి-ఘటస్యకుంభస్యాంత్యగతఃత్వత్తీయదైక్కాణః ఏషనరదైక్కాణఃశుక్రసక్తశ్చ॥ ౩౩

మూ-స్రుగ్భండముక్తామణిశంఖమిశ్రేణ్వ్యక్షిప్తహస్తస్పవిభూషణశ్చ॥భార్యావిభూషాథసపాఞ్చానానావాష్టవత్యాదిగతోరూపస్య॥

వ్యా॥అథమీనాధ్యస్వరూపమంద్రపజ్రయాహ॥స్రుగ్భండైతి॥స్రుగ్భండానియజ్ఞోపకరణభాండాని-ముక్తామకాక్షికం-మణయష్టిప్రసిద్ధాః-శంఖప్రసిద్ధపవ-ఏతైమికాక్షైరేకీకృతైఃవ్యాక్షిప్తోహస్తోయస్య - అకులకరః-సవిభూషణఃసాధరణః-భార్యాజాయాతద్విభూషాథఃమలంకరణార్థంఅసాంనిధానంసమద్రంనావాష్టవతస్సోగచ్ఛతి-కేచిన్త హాణవః చనావాష్టవతీవరంతి-రూపస్యమీనస్యాదిగతఃప్రథమదైక్కాణోబేవసక్తశ్చ॥ ౩౪

మూ-అత్యుచ్చితధ్వజవతాకముపైకేచీతఃకూలం ప్రయాజలఘోపరి

మూ-రాశీప్రభేదోగ్రహయోనిభేదోవియోనిజన్మాధనిషేకకాలః|జన్మా
ధనవ్యోమరణంతథాయుదశావిపాకోష్ఠకవగఃసంజ్ఞః|| ౧

వ్యా||అధాతఉపసంహో రాధ్యాంప్రారంభః-అధాధ్యాంసంగ్రహ
ముపజాతికయాహం|| రాశీప్రభేదశ్చితి|| రాశీప్రభేదఃప్రథమోధ్యాంః ౧ గ్ర
హయోనిభేదోద్వితీయః ౨వియోనిజన్మాతృతీయః ౩అథశబ్దానంతర్యే-నిష
కకాలశ్చతుర్థః ౪జన్మవిధిఃపంచమః ౫ అథనవ్యోమరణమరిష్టాధ్యాంష్టమః
౬అయుర్విభాగస్సప్తమః ౭దశావిభాగోష్టమః౮అష్టకవర్గసంజ్ఞానవమః౯

మూ-కమాజీవో రాజయోగాఃఖయోగాశ్చాండ్రయోగాద్విగ్రహ
ధ్యాశ్చయోగాః| ప్రప్రజ్యాధోరాశీశీలానిదృష్టి గాభవస్తస్తాదా
శ్రయోధప్రకీణః|| ౨

వ్యా|| అథశేషాధ్యాంసంగ్రహంశాలిన్యాహ|| కమాజీవశ్చితి|| కమాజీవో
దశమః౧రాజయోగాధ్యాంఏకాదశః౧౧ఖయోగాఃనాభసయోగాధ్యా
యోద్వాదశః ౧౨ శాండ్రయోగాఃసునఘాధ్యాఃపంద్రయోగాధ్యాంస్య
యోదశః ౧౩ద్విగ్రహాత్రిగ్రహయోగాధ్యాంశ్చతుర్దశః ౧౪ ప్రప్రజ్యా
యోగాధ్యాంపంచదశః ౧౫ అథో అనంతరంరాశీశీలాధ్యాంష్టదశః
౧౬ దృష్టిఫలాధ్యాంస్సప్తదశః ౧౭ తస్తాత్పరోభావాధ్యాంష్టదశః
౧౮ అథఅతఃపరంఅశ్రయాధ్యాం ఏకోనవి-శః ౧౯ ప్రకీణాధ్యాం
వింశః౨౦||

౩

మూ-నేష్టయోగాజాతకం కామినీనాంనిర్యాణంస్యాన్నష్టజన్మగృహ
ణః| అధ్యాంనాంవింశతిఃపంచయుక్తజన్మనేతద్యాత్రికంచా
భిధానే|| ౩

౩

వ్యా||అథశేషాధ్యాంసంగ్రహంశాలిన్యాహ|| నేష్టయోగాశ్చితి|| అనిష్టయో
గాధ్యాంఏకవింశః ౨౧ కామినీనాంస్త్రీణాంజాతకాధ్యాంద్వావింశః
౨౨నిర్యాణంమరణజ్ఞానాధ్యాంస్యయోవింశః ౨౩ నష్టజాతకాధ్యాంః
చతుర్వింశః ౨౪ ద్రేక్షాణశ్చరూపాధ్యాంపంచవింశః ౨౫ ఏవంపంచ
యుక్తాఅధ్యాంనాంవింశతిఃజన్మనిజాతకే ఉక్తేతిశేషఃఅథయాత్రికంయా
త్రాయాంగ్రంథే-బంధుధ్మాయసంగ్రహముభిధానేకధయిష్యే|| ౩

మూ ప్రశ్నా స్తి సిద్ధిం దివసః క్షణశ్చ వందో విలగ్నంతస్వధలగ్నభేదః॥ శు
ద్ధి గ్రహణామధవాపవాదో విమిశ్ర కాఖ్యంతమ వేవనంచ॥ ౪

వ్యా॥ యదుక్తం పూర్వస్తి క్షణో కేయా త్రికంచాభిధాన్యత్రితదుపజాతికయా
హ॥ ప్రశ్నాత్రితి॥ ప్రశ్నాః ప్రశ్న ప్రభేదాధ్యాయః-తీధి స్తిధిబలాధ్యాయః-భం
క్ష త్యాభిధానం-దివసోదివసాభిధానం-వారఫలంక్షణం-ముహూతానిదే
శఃచ ద్రశ్యంద్రబలాధ్యాయః-లగ్నంచలగ్నవినిశ్చయః - లగ్నభేదోహూ
గాద్రక్షణానవాంత ద్వాదశాంశత్రింశద్భాగానాంలక్షణంసఫలం - గ్రహ
ణాంశుదివసస్తగ్రహణాకుండలి కాఫలం-అధానంతరంఅపవాదాధ్యాయః
విమిశ్ర కాఖ్యంవిమిశ్ర కాధ్యాయః-తనువేవనందేహస్పందనమ్॥ ౪

మూ-అతఃపరంగుహ్యకపూజనంస్యాత్స్వస్త్వస్తతస్సాన్నినవిధిఃప్రదిప్యః
యజ్ఞోగ్రహణామధ-గ్రహశుక్రమాచ్యదిప్తశ్శకునోవదేశః॥ ౫

వ్యా॥ యాతోక్తశేషాధ్యాయసంగ్రహోదేహముపజాతికయాహ॥ అతఃపర
మితి॥ అతోస్తాత్పరంగుహ్యకపూజనంస్యాత్-స్వస్త్వస్తతస్సాన్నిధ్యాయః-త
తోనంతరంసాన్నినవిధిఃప్రదిప్యఃఉక్తః గ్రహణాయజ్ఞోగ్రహయజ్ఞః-అధానం
తరంనిగ్రహమఃప్రస్థానం-క్రమాత్పరిపాట్యాదిప్తఉక్తః-శకునోవదేశఃశకునరు
తజ్ఞానం-విషయాత్యాయాసంగ్రహః॥ ౫

మూ వివాహకాలకరణంగ్రహణాంప్రకృతంప్రథక్తద్విపులావశాఖా

స్సంధైస్త్రిభిర్జ్యోతిషసంగ్రహాయమయ్యాకృతోనై వవిదాం
హితాయ॥ ౬

వ్యా॥ అధశేషాధానంగ్రహముపజాతికయాహ॥ వివాహకాలత్రితి॥ వివాహ
కాలోవివాహపటలంగ్రహణాంకరణంపంచసిద్ధాంతికాయాంప్రకృతంకధి
తంప్రగ్విభజ్యతద్విపులాతన్యకరణస్య శుభాశుభజ్ఞానాయవిపులావిస్తీర్ణా
శౌఖాకదితా-త్రిభిఃస్సంధై రేతైగ్రహణితహూరాసంహితాతైస్త్రిజ్యోతి
శ్చాస్త్వసంగ్రహాయామయ్యావరాహమిహిరాచార్యేణదైవవిదాంజ్యో
తిషికానాంహితాయహితాధానంకృతోవిరచితః॥ ౬

మూ వృషువిరచితమనై స్త్వస్త్వస్తేతత్సమస్తంతనమలఘుమయే

దంతప్రృథిష్ఠార్థ మేవ! కృతమిహహిసమర్థంధీవిమాణామలత్వేను
మయదిననదుక్తంనజ్జనైఃతుమ్యతాంతత్ ॥ ... ౨

వ్యా॥ అథవిస్తీణానిశాస్త్రాణ్యాలోచ్యసంక్షేపతోమయాకృతమిత్యము
మర్థంమాలిన్యాహ॥ పృథువిరచిత, మనైర్విరితివితత్త్వమస్తంసకలశాస్త్రం అ
నైర్విరాచారైర్వననేశ్వరాదిభిఃపృథుః స్తీణాంవిరచితంకథితం- తదనుత
దేవశోభ సతరం- మయాతప్రృథిష్ఠార్థం తదుపదిష్ఠార్థం లఘుస్వల్పంకృతం-
తదుపదిష్టేయార్థఃసవవాస్తిన్నపితాత్పర్యాధః- హియస్తాదర్థే ఇహాస్తి
న్యాస్తేకృతంధీవిమాణామలత్వేబుద్ధిశ్చంగనిమః లీకరణవిషయేనమథాం
మయాదేహసంగ్రహేననదుక్తమశోభనముక్తంకథితంయదితత్సజ్జనైఃపం
డితైఃసుమవిషయేతుమ్యతాంతంతవ్యమిత్యర్థః॥ ౨

మూ- గ్రంథస్యయశ్చచరతోస్తద్విదనాశమేతిలేఖ్యాద్బహుశ్రుతముఖా
దికమక్రమేణ ! యద్వానుయాకుకృతమల్పమిహాకృతంవాకార్యం
తదత్రవిదుషాపరిహృత్యరాగమ్॥ ... ౩

వ్యా॥ అథకాలాంతరేణలేఖదదోషానప్రస్యకుకృతాల్పకృతయోశ్చపు
నఃకరణేనతాంపార్థనార్థంవసంతతిలకేనాహ-గ్రంథస్యేతి- అన్యగ్రంథస్య
ప్రచరతఃప్రచరమాణస్య లేఖ్యాల్లెఖికదోషాత్ యద్విదనాశమేతియాతి- తత్
బహుశ్రుతముఖాధిగమక్రమేణ బహుశ్రుతానాం పండితానాం ముఖాదధి
గమ్యజ్ఞాత్వాక్రమేణపరిపాట్యా- విదుషాపండితేనరాగం మాత్సర్యమపహృ
త్యవిహాయ కార్యంకతత్వవ్యవహారేణశాస్త్రార్థాపేక్షయాసంస్కారేణస
మర్థాః- యద్వాప్రహాస్తిశాస్త్రేమయాకుకృతంకుత్సితంకృతంతథా అల్ప
మపరిపూర్ణంకృతంతకృతంవా-తద్విచార్యకతవ్యమిత్యర్థః॥ ... ౪

మూ- ఆదిత్యదానతనయస్తదవాప్తబోధః కాపిత్థకేనవిత్తులభవరప్ర
సాదభిఆవంతికోమునిమతాన్యవలోకన్యసమ్యగ్నోరాంవరాహామి
హిరోరుచిదాంచకార॥ ... ౫

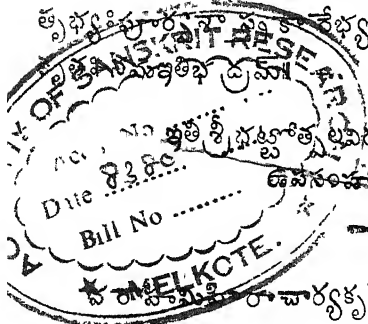
వ్యా॥ అథవరాహమిహిరాచార్యః స్వజనకాదినామకథనపూర్వకంస్వ
స్వాదిత్యవరప్రసాదాధిగతసకలశాస్త్రజ్ఞాతృత్వంపతచ్ఛాస్త్రనామధేయం
చవసంతతిలకేనాహ॥ఆదిత్యదానతనయః॥ ఆదిత్యదాసాఖ్యోబ్రాహ్మణఃతస్య
తనయఃపుత్రః-తస్మాదేవపితురాదిత్యదాసాత్ అవాప్తోబోధోజ్ఞానంయేన
సః-కాపితాత్థేగ్రామే- యోసౌభగవాన్సవితానూర్యస్తస్మాల్లిభః పార్థ

ప్రావర ప్రసాదోయేన - అవంతికః అవంతికాదేవే ఉజ్జయిన్యాంవా
 స్తవ్యః-అసౌవరాహమిహిరః - మునిమతానిఋషి ప్రణీతానిశాస్త్రాణ్యవ
 లోక్యవిచార్యసమ్యక్ యథావత్ పూరాంజాతకశా స్త్యంరుచిరాంశోభ
 నాంసుగమాంచకారకృతవాక్ ||

మూ- దినకరమునిగురుచరణప్రణీపాతకృత ప్రసాదమతి నెదమ్ | శాస్త్ర

ముపసంగ్యహీతంనమోస్తుపూర్వప్రణేతృభ్యః || ... ౧౦

వ్యా|| అథమంగళాదీనిమంగళమధ్యాని. మంగళాంతానిశాస్త్రాణి ప్రథం
 త్తెఞ్జితి ప్రమాణంమనసికృత్వాశాస్త్రావసానే పూర్వప్రణేతృనమస్కారరూ
 పంమంగళమార్యయాహ || దినకరేతి-దినకరోర్కృతదాదయస్సర్వపవగ్ర
 హః-మునయోవసిష్ఠాద్యాః - గురురాదిత్యదానఃతేహంచరణప్రణీపాతేన
 పాదసమస్కారకరణేన-కృతఃప్రసాదః ప్రసన్నతానైమల్యంయస్యాస్తా
 దృశీమతిస్పృధిర్వస్యతేన-దినకరమునిగురుచరణ ప్రణీపాతకృతప్రసాదమతి
 నామయాభినంశాస్త్రం ఉపసంగ్యహీతంస్వీకృతం - తస్మాత్ పూర్వప్రణే
 తృభ్యఃపూర్వప్రణేతృభ్యః - నమోస్తుయతోనమస్కరణేనప్రసాదః
 ౧౦

అథ శ్రీ భట్టోత్పలవిరచితాయాంబృహజాతకవివృత్తా
 ఉపసంగ్యరాధ్యాయస్సమాప్తః.
 పంజాబీ-రాచార్యకృతేపూరామహాదధౌ | అగ్నినామతృప్తశ్చ
 క్రేగ్గా ప్రయేవవృత్తిప్లవమ్ | ౧ || చింతామణిరితిఖ్యాతాటికాశాస్త్రజ్ఞపల్లభాః
 స్తపసాధకసహస్రాణి || ౨ || మానమస్యామనుష్టుభామ్ || ౩ || పీఠింహ
 ప్త్యంపరిత్యజ్యతీ కాంసమ్యగ్విచార్యచ | ఉపయోగ్యాత్రశాస్త్రేచేత్సంగ్రా
 హ్యేనోపరోధతః || ౩ || వ్యాఖ్యేయంయన్తయాత్యక్తంయచ్ఛయక్తివివజ్ఞా
 తం | భాగ్యంవివిఖితంయచ్ఛతత్సర్వంస్ఫుటతానయేత్ || ౪ || చైత్రమాసస్య
 పంచమ్యాంసితాయాంగురువాసరే | వస్వష్టాష్టమితేశాకేరూకృతోయం
 వివృత్తిర్వయా || ౫ || విధాయతీ కాంశాస్త్రేన్ద్రియతిక్రంచిత్స్యవ జితం
 తేనభూయాద్రవిఃప్రీతోబ్రహ్మ విష్ణిశ్చరాత్మకః ||

